
BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
18 B
34

M

Euripidis Tra-

GICORVM OMNIVM PRINcipis, cuiusq; singulos uersus singula se testimonia M. Cicero putare ait, Tragœdiæ XVIII. Latinè nunc denuò editæ, ac multis in locis castigatæ,

DOROTHEO CAMILLO *interprete.*

Quarum catalogum uersa pagella reperies.

Adiecimus quoq; de Poetæ uita, & scribendi ratione quædam ex Emanuele Moschopulo, Thoma Magistro, Suida, aliis.

BASILEAE.

TRAGOEDIARVM EVRIPIDIS, quæ quidem extant, hocq́ in uolumine continentur, Catalogus.

Hecuba.	*Iphigenia in Tauris.*
Orestes.	*Rhesus.*
Phœnissæ.	*Troades.*
Medea.	*Bacchæ.*
Hippolytus.	*Cyclops.*
Alcestis.	*Heraclidæ.*
Andromache.	*Helena.*
Supplices.	*Ion.*
Iphigenia in Aulide.	*Hercules furens.*

EMANVELIS MOSCHOPVLI BREVIS DE VITA Poetæ expoſitio.

VRIPIDES Mneſarchi, aut Mneſarchidis & Clitonæ filius fuit: qui exilio pulſi, in Bœotiam commigrarunt, hinc in Atticam. Falſo uerò refertur, matrem eius olerum uenditione uictũ quæſiuiſſe, cum clariſsimo genere prognata fuerit, ut Philochorus de ea teſtatur. In ipſa autem Xerxis expeditione, materna aluo delituit: in lucem editus, cum iam Græci Perſarum uim repuliſſent. Primò quidem pictoriam artem ſecutus: hinc Prodicum in rhetoricis, Socratem in ethicæ & philoſophiæ ſtudio præceptorem habuit. Quin & Anaxagoram audiuit Clazomenium. Ad Tragœdiam uerò ſe contulit, cum Anaxagoram propter ſparſa in publicum dogmata periclitari uideret. Forma erat toruus & triſtis, commercio-

rumq; fugiens: unde & mulierũ osor habitus est. Vxorem tamen primam duxit Chœrilam, filiam Mnesilochi: è qua Mnesilochum, Mnesarchidem, et Euripidem filios suscepit. hac uerò repulsa, duxit aliam. Sed & illam impudentem expertus, relictis Athenis, ad Archelaum Macedonum regẽ se contulit, apud quem summo cum honore uixit. Obijt autem ex insidijs Aribæi Macedonis & Crateuæ Thessali poetarũ: qui inuidia aduersus ipsum commoti, regium famulum Lysimachum nomine subornarunt, decẽ minis corruptum, ut regios, quos ipse alebat, canes in Euripidem immitteret. Alij uerò non à canibus, sed à mulieribus discerptum tradiderũt, cum importuno tempore ad Archelai amasium Craterum (nam & huiusmodi amoribus delectatum esse ferunt) uel, ut alij, ad Nicodici Arethusij uxorem accederet. Annis uixisse dicitur septuagintaquinque, & ossa eius à rege in Pellã translata. Fabulæ eius secundum aliquos feruntur septuagintaquinq;, secundum

alios

alios nonagintaduæ. Victorias adeptus est quinque: quatuor quidem uiuens adhuc, quintam uerò iam mortuus. Obijt autem Olympiade nonagesimatertia.

EIVSDEM MOSCHOPVLI
explanatio de Idolo.

DE Idolo quoque dicere instituimus. Cum enim nomē hoc omnibus linguis usitatum, non tamē adhuc explicatū sit, sed diuerso sensu distrahatur, necesse omnino erit, quid sit, & unde hanc notam traxerit, exponere. Nonnunquam quidem corporum idola, animas uocamus: & rhetorem εἰδωλοποιὸν dicimus, qui separatis à corpore animabus sermonem affingit. Philosophi uerò omnes deteriora meliorum & præstantiorum idola uocarunt. quod etiam è quotidiano usu uidere licet. Sic enim ænea statua Herculis idolū, hęc uerò Thesei: & ænea lupa infantibus ubera submittens, figmenta quidem sunt ueteris opificij, idola uerò ueritatis, secundum quam Remus & Romulus à Faustulo in lit-

tus eiecti, uiuentis lupæ ubera suxerunt. Quæ ergo huius differentiæ ratio? Ego sane uarie discutiendo, exponendoq;, arbitror, quod non ipsa anima, sed ipsum corpus animæ idolum sit, utpote peius melioris & præstantioris idolum. Quoniam animæ ceu spectra uisæ corporeis formis, uidentium potentiæ offeruntur. opacis quidem & confusis, sed & in uniuersum obscuris, & propterea corporum idola dicuntur: corpus quidem secundum ueram figuram, & tactum solidum, & resistendi uirtutem habentes, colorem etiam album, & graue illud terrenumq;, non tamen per aera inuolitantes. Polydori autem anima, nequaquã sic Hecubæ apparuit, sed obscurior, umbrę similior, & cognitu difficilis. Huiusmodi itaque formam obscuram & confusam, sapientes idola uocarunt, corporum scilicet animas. Plato siquidem in Phædone, obscuriora spectra in sepulchris uisa, ψυχὰς φιλοσωμάτους, quasi animas corporum amatrices, nominauit: quod neq; post

hunc è uita discessum ad puriorem lucem peruenerint, sed adhuc corporibus propter seruilem uoluptatem tantum adamatis adhæreant. Et propterea idolum corporis est anima: rursus uerò, corpus animæ idolum est. quoniam quod illi oculus, huic mens: & quod illi tactus, huic ratio, uel iudicandi facultas est. Præstantior est autem oculo mens, & rationalis solertia tangendi facultate superior. Et ob hęc rursum corpus animæ idolum est. Hoc uerò nomen Christianorum religio repudiauit, quòd Græcorum deorum effictio hoc celebrari & confirmari uideretur.

THOMAE MAGISTRI, BREuis & ipsius Poetæ uitæ, & fabulæ argumenti explicatio.

EVripidi poetæ patria Athenæ fuerunt: parentes Mnesarchus caupo, & Clito olerum uenditrix. Natus uerò in Salaminia insula Atticæ opposita, regnante Callione, circiter septuagesimamquintam Olympiadem, cum Xerxis classem Atheniēses superauerunt. Primùm quidem pancratia & cestuum certa-

mīna ſecutus eſt: quia pater oraculo admonitus erat, filium coronariorum certaminum uictorem fore. quæ res & ſuum euentum ſortita eſt. In his enim, cum Athenis eſſet, uictor abijt. Inde cum ad dicendi ſtudium acceſsiſſet, Anaxagoræ, Prodici, & aliorum quorundam fuit diſcipulus. Cum uerò ſolers eſſet, ut quiſquam alius, & laborum patiens, ad Tragœdiam animum appulit, in qua etiã clarè excelluit. Multa enim huic arti intulit, quibus nemo ante illum uſus erat. Initiò enim fabulæ argumentum delineare, et auditorem ceu manu prehenſum ad ulteriora deducere, Euripidis artificiũ eſt. Mirus autem in dictorum ſuorum perſpicuitate & maieſtate, & ipſum ſenſum argumentis ac rhythmo amabili uariegando, & continuas ſententias unà cum argumẽtis rei idoneis inducendo. Scripſit quidem in uniuerſum fabulas nonagintaduas, inter quas octo tantùm Satyricæ habẽtur. Adeptus uerò eſt omnibus his uictorias quindecim. Certamina primò ſubijt annos natus uigintiquinq;. Ferunt ipſum & pictorẽ fuiſſe, eiusq; tabellas exhiberi Megaris. Repudiata uerò quam primò uxorem duxerat, Chœrilam ſuperinduxit, è qua filios ſuſcepit tres, Mneſarchidem mercatorem, Mneſilochum Mimum, & cognominẽ ſibi Euripidem, dicendi ſtudio intentum. Seuerus porrò erat, & aſper moribus, lætitiæ oſor, & tetricus. propter quæ & Ariſtophanes taxans eum, dicit, Difficilis conuentu mihi Euripides. Cæterùm

cum proprium mimũ Cephisophontem cum uxore deprehendisset, & eam uix ferret contumeliam, saepe taxatus à Comicis, relictis Athenis, in Macedoniam se contulit, ad Archelaum regem: à quo honestè susceptus, honoribusq; auctus, ad summam dignitatem peruenit. Ibi uerò cum moraretur, & fortè fortuna per nemus aliquod cogitabundus incederet, à canibus Archelai dilaniatus est, Macedonum rege ad uenationem exeunte, annum iam agens septuagesimum. Sepultus est quidem in Macedonia: sed & Athenis monumentum in eius memoriam extructum est, cui Thucydides historicus, uel Timotheus musicus hęc inscripsit:

Graecia tota quidem monumentum Euripidis, ossa
Terra tenet Macedum, quae fera fata dedit.
Cecropidum tellus patria est: sed carmine Musas
Mulcens, in multis laude decente nitet.

Narratur uerò, ad nuncium mortis eius omnes quidem Athenienses luxisse: Sophoclem uerò ipsum, pulla amictũ tunica, mimos suos sine coronis in certamen tunc temporis celebratum introduxisse. Est & Philemon eum amore tanto prosecutus, ut haec de ipso scribere non dubitauerit,

Quod si re uera mortui, ut quidam uolunt,
Sensus haberent funeri superstites,
Finire uitam mihi laqueo meam uelim,
Vt pascerem oculos intuendo Euripidem.

Tantae sanè dignitatis Euripidem esse existimauerunt.

EPIGRAMMATA IN EVRIPIDEM.

Ionis.

Vallibus in nigris gaudeto Euripide fœlix
Pieriæ, quamuis nox tenebrosa premat.
Nam quoq; defunctus nosti, quòd fama perennis,
Et par Mæonidæ gratia culta tibi est.

In eundem.

Si crudele dedit nimis ab Euripide fatum,
Vt rapidûm fieres cœna parata canum.
Suauisonum scenæ cantorem, nobile gentis
O pignus patriæ, Cecropidumq; decus.
Qui licet altarum tractares pondera rerum,
Miscebas Tragicis dogmata docta iocis.
Pellæam intrasti tumbam, quo fortè iaceres
Pieridum cultor nunc prope Pierides.

In eundem.

Græcia tota quidem monumentum Euripidis, ossa
Terra tenet Macedum, quæ fera fata dedit.
Cecropidum tellus patria est: sed carmine Musas
Mulcens, in multis clarus honore nitet.

In eundem.

Non monumenta tibi posita hæc Euripide, sed tu
His: nam te propter his sua fama manet.

In eundem.

Tota est monumentum Græcia tuum Euripides.
Non muta tibi mors, totus haud extinctus es:
Sed fama uiuit, & tuum nomen uehit.

EVRIPIDIS VITA EX SVIda, & R. Volaterrano.

EVripides Athenienſis poeta tragicus, natus quo die Xerxes rex ab Athenienſibus fugatus eſt. Fuit primò in rhetorica Prodici diſcipulus, deinde Socratis in philoſophia. Ad tragœdiã conuerſus, ſecutus eſt Anaxagoram. Athenis diſcedens, uenit ad Archelaum Macedoniæ regem, apud quem in honore fuit. Veneris omnino abſtinens, ex quo μισογύνης, id eſt, oſor mulierum putabatur. Duxit tamen uxores duas. Exceſsit noctu, diſcerptus à canibus, annũ agens L X X V. Eius oſſa Pellam translata, iuſſu regis. Scripſit Dramata ſeptuagintaquinq;, uicit quinq;. Hæc Suidas.

Gellius uerò de eo hęc refert. Euripidis poetæ matrem Theopompus agreſtia olera uendentem, uictũ quæſiſſe dicit. Patri autem eius, illo nato, reſponſum eſt à Chaldæis, eum puerum, cum adoleuiſſet, uictorem in certaminibus fore. Id ei puero fatum eſſe pater interpretatus, athletàm debere eſſe, roborato exercitatoq; filij corpore, Olympiam certaturum eum inter athletas pueros deduxit. Ac primo quidem in certamine per ambiguam ætatem receptus non eſt. Pòſt Eleuſinio & Theſeo certamine pugnauit, ac coronatus eſt. Mox à corporis cura ad excolẽdi animi ſtudiũ tranſgreſſus, auditor fuit Phyſici Anaxagoræ, & rhetoris Prodici: in morali autẽ philoſophia, Socratis. Lib. 15. cap. 2.

Tragœ-

Tragœdiam ſcribere annos natus duodeuigin ti adortus eſt. Philochorus refert, in inſula Salamine ſpeluncam eſſe tetram & horridam, quam nos uidimus, in qua Euripides tragœdias ſcriptitarit. Mulieres ferè omnes maiorem in modum exoſus fuiſſe dicitur, ſiue quòd natura abhorruit à mulierum cœtu, ſiue quòd ſimul duas uxores habuerat: cum id decreto ab Athenienſibus facto ius eſſet, quarum matrimonij pertædebat. Eius odij in mulieres Ariſtophanes quoque meminit ἐν ταῖς προτέραις θεσμοφοριαζούσαις, his uerſibus:

νῦν οὖν ἁπάσαισι παραινῶ, καὶ λέγω,
τοῦτον κολάσαι τὸν ἄνδρα πολλῶν οὕνεκα,
ἄγρια γὰρ τινά, ὦ γυναῖκες, δρᾶτι, ἐν ἀγρίοις
τοῖς λαχάνοις αὐτὸς τραφείς.

Alexander autem Aetolus hos de Euripide uerſus compoſuit:

ὁ δ' Ἀναξαγόρου τρόφιμος ἀρχαίου,
στρυφνὸς μὲν ἐμοί γε ἔοικε προσειπεῖν,
καὶ μισογέλως, καὶ τωθάζειν. οὐδὲ πάροινον
μεμαθηκώς, ἀλλ' ὅτι γράψαι τοῦτ' ἂν
μέλιτος καὶ σειρήνων ἐτετεύχει.

Is cum in Macedonia apud Archelaum regem eſſet, uteretur'que eo rex familiariter, rediens no cte ab eius cœna, canibus à quodã æmulo immiſsis dilaceratus eſt, & ex his uulnerib. mors ſecuta eſt. Sepulchrum autem eius, & memoriam Macedones eo dignati ſunt honore, ut in gloriæ quoque loco prædicarent,

οὔποτε σὸν μνῆμα εὐριπίδης ὄλοιτό που.

Quod

Quòd egregius poeta morte obita, sepultus in eorum terra foret. Quamobrem cum legati ad eos ab Atheniensibus missi petissent, ut ossa Athenas in terram illius patriam permitterent transferri, maximo consensu Macedones in ea re deneganda perstiterunt. Hæc Gellius.

Celebratur & à Quintiliano his uerbis: Euripides & Sophocles tragœdiam longè clarius illustrauerunt: quorum in dispari dicendi uia, uter sit poeta melior, inter plurimos quæritur. Illud quidem nemo non fateatur necesse est, ei qui se ad agendum comparauerit, utiliorē longè Euripidem fore. namq; is in sermone magis accedit oratorio generi, & sententijs densus, & rebus ipsis, & in his quæ tradita à sapientibus sunt, penè ipsis par, & in dicēdo ac respondendo cuilibet eorum qui fuerunt in foro diserti, comparandus. In affectibus uerò cùm omnibus mirus, tum in his qui miseratione constant, facilè præcipuus. Hunc & admiratus maximè est, ut sæpe testatur: & secutus, quanquam in opere diuerso, Menander. &c. Lib. 10.

Cicero autem in quadam epistola: Euripidem quanti tu facias, nescio. Ego certè singulos eius uersus singula testimonia puto. Lib. 16. Familiarium.

EVRIPIDIS HECVBA.

ARGVMENTVM.

OST expugnationem Troiæ soluentes Græci, appulerunt in oppositam Thraciæ Cherronesum, cuius imperium obtinebat Polymestor: ubi sanè etiam uacuum sepulchrũ extruxerunt Achilli, sepulto in Troia. Cum morati essent illic dies nonnullos, ut res suas bene ordinarent, iamq; soluturi essent, uisa Achillis umbra super sepulchrum, continuit Achæos à solutione: postulans præmium honorarium sibi dari, filiam Priami Polyxenam, eam quæ antea ei desponsata fuerat à patre Priamo, propter quam interijt, à Paride & Deiphobo sagitta confossus, cum sponsalia cum illo peracturus esset Priamus. Græci itaque memores beneficiorum, quibus affecti erant ab ipso, & honorantes uirtutem uiri, decreuerunt immolandam Polyxenam super tumulum herois. Miserunt uerò Vlyssem Laertis filium ad matrem eius Hecubam, utq; puellam caperet, & uarietate orationis (talis enim erat hic uir) persuaderet Hecubam, ne ægrè ferret abductionem filiæ. Cum itaq; uenisset Vlysses, reperit puellam adiutantem illum: sed & persuadentem matrẽ, quòd mori potius ei conueniret, quàm uiuere præter dignitatem. Immolata deinde uirgine, Hecuba ancillam suam misit ad littora, u

ra, ut aquam inde deferret ad lauacrum Polyxenæ. Inuenit autē Polydorum illic iacentem. Cum enim cognouit Polymestor captam Troiam, iugulatum illum proiecit in mare, ut ipse haberet aurum, quod Priamus ad illum miserat clam, non ita pridem cum Polydoro filio, cum cerneret Ilium ad periculū uergere. Erat autem aurum hoc ualde multum, & sufficiens ad restituendum denuò genus Priami. Cum itaque ancilla hunc reperit iacere in littore, sustollens, & inuoluens peplo, defert ad Hecubam. Atq; existimans hoc cadauer Polyxenæ esse, antequam retegeretur, postquam cognouit Polydorū esse, & miserè affecta est, & quo pacto ultionem caperet de Polymestore, machinatur huiusmodi. Communicata prius super hac re sententiâ cum Agamemnone, mittit suam ancillam ad Polymestorem, & ipsum & liberos accersens ad se, de re quadam necessaria cum illo communicatura. Hic itaq; ignarus quòd Polydorus inuentus esset in littore, & simul alijs quibusdam deceptus, cum liberis ad illam deuenit. Hecube autem dicebat, illū uocasse huius rei gratia, ut indicaret thesauros auri occultatos à se in Ilio. Introducit porrò intra tentoria, dicens, quòd alia nonnulla ei datura esset, quæ exportasset è Troia. Intus autem occulta erat magna mulierū turba, cum quibus hunc ingressum Hecuba & oculis priuat, & liberos illius iugulat. Cognoscente causas illorum Agamemnone postea, & Polymestore

multa

multa confingente de cæde Polydori, uicit Hecuba, redarguens illum, quòd auri cupiditate, ac non eorum quæ opponebat, causa, interfecisset filium, stipulatorem sententiæ nacta quoque Agamemnonem.

Actio quidem huius fabulæ proponitur in opposita Thraciæ Cherroneso: uerùm Chorus ex captiuis mulieribus Troianis constituitur, auxiliaturis Hecubæ.

PERSONÆ.

Polydori umbra.	Vlysses.
Hecuba.	Talthybius.
Chorus ex captiuis Troadibus.	Ancilla Hecubæ.
	Agamemnon.
Polyxena.	Polymestor.

POLY.

Enio, mortuorum latebram & tenebrarum portas
Relinquens, ubi Pluto seorsim habitat à dijs,
Polydorus, ex Hecubâ filius natus Cisseide,
Priamoq; patre, qui me postquã Phrygum ciuitatẽ
Periculum occupauit, hasta ne caderet Græcanica
Metuens, clàm emisit è Troica terra
Polymestoris ad domum Thracensis hospitis,
Qui fertilißimam Cherronesiam glebam
Seminat, equorũ studiosum populũ moderãs hastâ.
Multum mecum auri emittit clàm
Pater: ut si unquam Ilij mœnia caderent,
Superstitibus esset liberis non egestas uictus.
Minimus natu eram Priamidarum, unde & è terrâ
Clam emisit me. neq; enim ferre arma,
Neq; hastam potis eram, tenero brachio.
Quatenus itaq; terræ erecti stabant termini,
Et turres inconcussæ Troicæ erant terræ,
Hectorq; frater meus florebat hasta,
Bene apud uirum Thraca patrium hospitem
Alimonijs ueluti surculus quispiam crescebã miser.
Postquam autem Troia, & Hectoris perijt
Anima, & patrij lares diruti sunt,
Ipse uerò ad aram deo sacratam procumbit
Mactatus Achillis à filio sanguinarij,
Obtruncat me auri infelicem gratia,

Hospes paternus. Et cum occidisset, in fluctũ maris
Me posuit, ut ipse aurum domi haberet.
Iaceo autem in littore, aliàs in pelagi æstu
Multis iterationibus fluctuum latus,
Infletus, insepultus: nunc uerò ob matrem charam
Hecubam emico, corpore derelicto meò,
Tertia iam luce in sublimi uolitans,
Quantum temporum in terra hac Cherronesia
Mater mea infelix ex Troia adest,
Omnesq; Græci classem tenentes tranquilli
Sedent in littore huius Threijciæ terræ.
Pelei namq; filius è sepulchro uisus,
Continuit Achilles omnem exercitum Græcanicũ,
Domum dirigentes marinos remos.
Poscit autem sororem illam meam Polyxenam,
Tumulo gratam uictimam, & honorarium capere.
Et assequetur hoc, neq; inhonoratus amicis
Erit à uiris. fatum porrò fert,
Mori sororem meam hac ipsa die.
Duorum uerò liberorum duo funera cernet
Mater, & meum, & huius infelicis uirginis.
Apparebo enim, ut sepulchrum infelix assequar,
Ancillæ pedes ante in fluctibus.
Namq; inferorum principes exoraui,
Tumulo potiri, in manus matris incidere.
Meum itaq; quantum uolui aßequi,
Licebit: ab anu uerò eminus secedam
Hecuba: transfert enim ipsa sub scena pedem

Agamem=

Agamemnonis, phantasma extimescens meum.
Eheu mea mater, quæ ex tyrannicis ædibus
Seruilem diem uidisti, tam habes male,
Quàm olim bene. sed pari libramine ponderans te
Perdit deorum quispiam, ab anteacta felicitate.

HECVBA.

Ducite ô famulæ hanc anum foras,
Ducite, erigentes conseruam nunc
O' Troades, uobis antea uerò reginam.
Apprehendite, ferte,
Deducite, sustollite meum corpus,
Anilem manum corripientes.
Et ego intorto scipione manu
Innitens, accelerabo tardigradum
Gradum digitorum promouens.
O' fulgur Iouis, ô tenebricosa nox,
Quid'nam excitor noctu sic
Terriculis spectris? ô ueneranda tellus,
Nigras alas habentium mater somniorum:
Repudio nocturnam uisionem,
Quam de filio meo,
Eo qui seruatur in Thracia,
Et de Polyxena cara
Filia, per somnia uidi.
Vidi enim terrificam uisionem:
Didici, intellexi.
O' terrestres dij, sospitate filium meum,
Qui solus, gentis & ancora meæ,

 Niualem

Niualem Thraciam incolit,
Hospitis paterni in tutela. Erit quid nouum,
Veniet quædam cantio luctuosa luctuosis.
Nunquam mea mens sic indesinenter
Horret, tremit.
Vbi nam diuinam Heleni animam,
Aut Cassandræ uideam, ó Troades,
Vt mihi interpretentur somnia?
Vidi enim uariam ceruam
Lupi cruenta chela iugulatam,
E meis genibus raptam per uim
Miserabiliter: & illud terriculum mihi
Venit supra summum sepulchri uerticem,
Spectrum Achillis.
Namq; postulat honorarium, illis laboriosis
Aliquam è Troadibus.
A mea igitur, à mea hoc filia
Mittite, ô dij quæso.

CHORVS.

O Hecuba, sedulò ad te profugi,
Herilia tentoria deserens,
Vbi sortita sum, & aßignata sum
Ancilla, à ciuitate abacta
Iliacæ hastæ cuspide,
Hasta capta à Græcis,
Nihil calamitates alleuans,
Sed nuncij pondus superimponens
Magnum, tibiq; ó mulier præco dolorum.

Nam in Græcorum frequenti concilio
Fertur decretum esse,tuam filiam Achilli
Victimam dandam.tumulo namq; conscenso
Nouisti quòd aureis apparuit cum armis,
Pontigradas uerò continuit rates,
Vela rudentibus
Firmiter continentes,
Hæc exclamans:
Quò iam Danai
Meum tumulum soluitis
Inhonoratum relinquentes?
Magna uerò contentione cooritur tempestas.
Sententia uerò mouebatur bifariã per Græcorum
Exercitum bellicosum.quibusdam dandam
Tumulo uictimam,uidebatur:alijs uerò non.
Sed pro tua fauebat parte,
Vatidicæ Bacchæ honorans
Lectos Agamemnon.
Thesidæ uerò,propago Athenarum,
Duplicis orationis autores erant.
Sententia tamen unà conuenerunt,
Achilleium tumulum coronandum
Sanguine tenero:Cassandræ autem
Lectus,non dicebant Achilleiæ
Præferendos unquam hastæ.
Studia uerò orationis controuersæ
Erant paria quodammodo,donec uersutus
Orator,suauiloquens,populo gratus

 Vlysses

Vlyſſes perſuadet exercitum,
Ne optimum Græcorum omnium
Seruiles uictimas propter repellerent,
Ne'ue quiſpiam dicere queat apud Proſerpinam
Stans,eorum qui mortui ſunt,
Quòd Græci ingrati Græcis,
Pereuntibus pro Græcis,
Troiæ à campis deſcenderint.
Veniet uerò Vlyſſes iam iam,
Pullum abſtracturus tuis à mammis,
Exq; ſenili manu ui ablaturus.
Quare adeas templa, adeas aras,
Accide Agamemnonis ſupplex genubus,
Aduoca deos tam cœlites
Quàm inferos.aut enim te preces
Prohibebunt orbam eſſe
Filia infœlice,aut oportet te aſpicere
Ad tumulum procidentem cruentari
Sanguine uirginem,ex aurifera.
Ceruice,latice nigricante.

HECVBA.

Heu me miſeram,quid'nam clamem?
Quam uociferationem,quem fletum?
Miſera miſeræ ſenectæ,
Seruitutis huius non tolerandæ,
Non ferendæ.heu me me.
Quis defendet me?quæ ſoboles?
Quæ ciuitas?

Extinctus

Extinctus Senior, extincti liberi:
Quam uiam, aut hanc aut illam
Incedam? quó nam uadam? ubi quispiam deorum
Aut dæmonum opitulator?
O mala annunciantes Troades,
O mala quæ attulistis nocumenta.
Extinxistis, perdidistis me. non amplius mihi
Vita grata in luce.
O infœlix duc me
Pes, duc me anum
Ad hanc aulam. ô filia, ô gnata
Infœlicißimæ matris,
Exi exi è domo, audi matris
Vocem ô filia, ut scias
Qualem qualem
Audio famam de tua uita.
POL. Ehem mea mater: quid clamas? quid nouum
Elocuta, è domo uelut auem me
Stupore hoc elicuisti?
HEC. Heu mea gnata.
POL. Quid me malè ominaris, exordia mihi dira?
HEC. Ah ah tuæ animæ.
POL. Eloquere, ne celato diu.
Metuo metuo mater.
Quid tandem ingemiscis iterum atq; iterum?
HEC. O filia, filia
Miseræ matris.
POL. Cur hoc dicis?

HEC. Iugulare te Græcorum communi
Contendit ad tumulum decreto
Pelidæ stirps.
POL. Eheu mater, ut ais
Immensa mala?
Indica mihi, indica mihi mater.
HEC. Eloquor, ô gnata, ominosos rumores.
Denunciãt, Græcorum decretum esse suffragio,
Tua de mihi uita.
POL. O' grauia patiens, ô omnino infœlix,
O' miseræ mater uitæ,
Qualem qualem denuò tibi noxam grauissimam
Et infandam concitauit quispiam dæmon.
Non posthac tibi filia hæc, non posthac iam
Senectute misera, misera conseruiero.
Leunculam enim ueluti me, uelutiq; monti pastam
Vitulam misera miseram
Aspicies, manu auulsam
Tua, iugulatam Plutoni
Terræ sub demitti tenebras.
Ibi mortuos inter ego infœlix iacebo.
Et te quidem mater infœlix
Defleo, perquàm luctuosis fletibus.
Meam sed uitam, dedecus, & perniciem
Non lamentor. sed mori mihi
Casus potior contigit.
CHOR. Atqui Vlysses accedit celeri pede,
O' Hecuba, nouum quoddam ad te dicturus uerbum.

VL. O mulier, arbitror quidē te scire sententiā excepitus,
Et decretum ratum: sed tamen dicam.
Decretum est Achiuis, filiam tuam Polyxenam
Iugulare ad excelsum aggerem Achillei sepulchri.
Nos uerò, duces & deductores puellæ
Ordinant esse. hostiæ uerò præfectus,
Sacerdosq; constitutus est huius, filius Achillis.
Scis igitur quid facias? neq; auulseris per uim,
Neq; ad manuum certamen congrediaris mecum.
Cognosce uires, & præsentiam malorum
Tuorū. Sapiens res est, etiā in malis, quæ oportet, sapere.
HEC. Ah ah, adest (ut apparet) discrimen magnū,
Plenum ululatibus, neq; lacrymis uacuum.
Nāq; ego nō mortua sum, ubi me oportuerat mori:
Neq; interemit me Iupiter, sed alit, ut cernam
Malorum mala alia maiora, misera ego.
Quod si licet seruis liberos,
Non molesta, & quæ cor non mordent
Percunctari, tibi quidē interrogari conueniens est,
Nos uerò audire, qui interrogamus hæc.
VL. Licet, interroga. tempus enim hoc nō inuideo.
HEC. Scis, quando uenisti Ilij explorator,
Laceris uestibus, & informis, & ab oculis
Mortis stillæ tuas imbuebant genas?
VL. Noui: non enim summum cor perstrinxit meū.
HEC. Agnouit uerò te Helena, & uni dixit mihi.
VL. Meminimus, in discrimen adducti magnum.
HEC. Attigisti uerò genua mea supplex existens?

VL. Adeò ut moreretur tuis in peplis manus mea.
HEC. Seruaui igitur, & emisi è terra?
VL. Adeò ut aspiciam lumen solis hoc.
HEC. Quid tum dicebas, seruus existens meus tum?
VL. Variæ orationis cõmenta, ne mihi moriẽdũ eẽt.
HEC. Num igitur iniurius es hisce cõsultationibus?
Qui à me quidẽ affectus es, ut fateris affectum esse.
Facis uerò nihil nobis boni. male uerò quantũ potes?
Ingratum uestrum genus, quotquot populares
Aemulamini honores. utinã nõ cognoscamini mihi,
Qui amicos lædere non curatis,
Vt multitudini ad gratiam dicatis quid.
Sed quod'nam consilium hoc existimantes,
In hanc puellam decretum definierunt cædis?
An decorum ipsos induxit, hominem occidere
Ad tumulum, ubi magis bouẽ mactare conueniebat?
Aut authores suæ mortis uicissim occidere uolens,
In hanc Achilles iurè infert cædem?
Verùm nihil in illum hæc commisit mali.
Helenã illum petere cõuenit ad sepulchrũ uictimã.
Illa enim perdidit ipsum, ad Troiam & duxit.
Quod si captiuam cõuenit aliquam selectam mori,
Pulchritudine excellentem, non nostrum hoc;
Tyndaris nam specie decentissima est,
Et iniuria quàm nos, nihil minus inuenta est.
Pro meo iure hũc per contentionẽ dixero sermonẽ.
Quæ uerò reddere conuenit te, repetente me,
Audi. attigisti meam, ut fateris, manum,

Et

Et hanc senilem accidens genam:
Vicißim tango tua hæc eadem ego,
Beneficium & reposco, quod tum, tibiq́; supplico,
Ne meam filiam è manibus auellas,
Neq; interficiatis.mortuorum satis superq́; est.
In hac me oblector,& obliuiscor malorum.
Hæc pro multis est mihi solatium,
Ciuitas,nutrix,scipio,dux uiæ. (niunt.
Nõ uictores decet imperare per uim, quæ nõ conue
Neq; fœlices,existimare fœlices fore perpetuò.
Et ego enim erã quondã,sed nunc non sum amplius.
Cunctas sed opes dies unica mihi abstulit.
Sed ó amica barba,reuerere me,
Miseresce. profectus uerò ad Græcorum exercitũ,
Intercede.quàm interficere inuidiosum
Fœminas? quas primùm non occidistis,
Ab aris auellentes,sed miserti estis.
Lex porrò in uobis,& liberis æqua,
Et seruis,de sanguine constituta est.
Porro authoritas, etiamsi male dixerit, tua
Persuadebit. oratio enim & ab inglorijs profecta,
Et à gloriosis eadem,non idem ualet.
CHOR. *Non est adeò rigida hominis natura,*
Quæ luctuum tuorum & longorum fletuum
Audiens fletus,non emittat lachrymam.
VL. O' Hecuba,*disce:neq; irata,*
Eum qui recta dicat, maleuolum existimato mente.
Ego quidẽ tuũ corpus,à quo felicitatẽ adeptus sum,

Seruare promptus sum,nec aliter dico.
• Sed quæ dixi in publicum, non negabo,
Troia capta,uiro primario exercitus
Tuam filiam dandam,uictimam deposcenti.
» In hoc enim pereunt plures respublicæ,
» Quando quispiam fortis & strenuus existens uir,
» Nihil aufert deterioribus plus. (lier.
Nobis aũt Achilles dignus honoris habitus est, ô mu
Qui mortuus est pro terra Græcia honestißimè,uir.
» Nimirum hoc turpe est, quod cernente quidẽ amico
» Vtimur:cum autem perijt,non utimur amplius.
Age,quid'nam dicat quispiã, si quà rursus appareat
Exercitus & collectio, et hostium certamen?
Vtrum pugnabimus, aut per uitæ cupiditatẽ timidi
Mortuum cernentes non honoratum? (erimus,
» Atqui mihi quidem uiuenti in dies,
» Etsi pusilla habeam,omnia utiq; sufficienter sint.
» Sepulchrum uerò cuperem honoratum
» Meum cõspici:in longum enim hoc durat officium.
Quod uerò misera pati narras, hæc uicißim à me
Sunt apud nos nihil minus infœlices (audias.
Anus mulieres,atq; senes,te,
Et sponsæ optimis sponsis priuatæ,
Quorum hic occulit corpora Idæus puluis.
» Perfer hæc.nos uerò,si malè existimamur
» Honorare fortem,stulticiæ damnabimur.
» Barbari uerò uos, neq; amicos
» Existimatis,neq; istos qui honestè mortui sunt
Admiramini.

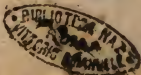
Admiramini.sic utiq; Græcia quidem fœlix est, "
Vos autem habetis consentanea uestris consilijs. "
CHO. Ah ah,seruitus ipsa quàm misera res est? "
Perfert indigna,per uim uicta.
HEC. O' filia,mei quidem sermones in aerem
Vani,frustra iactati de cæde tui.
Tu uerò, si quid maiorem uim quàm mater habes,
Annitere,omnigenas & uelut lusciniæ os
Voces emittens,ne priueris uita.
Accide uerò miserabiliter huius Vlyßis ad genua,
Et persuade (habes uerò argumentū,sunt enim libe
Et huic) tuam ut misereatur fortunam. (ri
POL. Video te,ô Vlysses,dextram sub ueste
Occultantem manum,& uultum retrorsum
Vertentem,ne tuum attingam mentum.
Bono animo sis,effugisti meum illum Hicesiū Iouē.
Nam sequar te & neceßitatis gratia,
Mori & exoptans.quod si nolim,
Ignaua uidear,& uitæ cupida mulier. (rex
Quid enim me cōuenit uiuere, cui pater quidē erat
Phrygum omnium? hoc mihi primum fuit uitæ.
Deinde alebar ad spes amplas,
Regibus sponsa, æmulationem non paruā nuptiarū
Habens,cuius nam in domū & lares uentura eßem.
Regina uerò ego infœlix Idæis eram
Mulieribus,uirginesq; inter conspicua.
Aequa deabus,præter mortem solam.
Nunc uerò sum serua. Primum quidem hoc nomen
Mortem

Mortem amare facit, insuetum existens.
Deinde forsitan heros crudeles mentibus
Assequar, quicunq; argento me mercabitur,
Et Hectoris & aliorum multorum sororem.
Proponens porrò necessitatem pistoriam domi,
Tristem agentem uitam me coget,
Verrereq; domum, & radijs insistere.
Lectos uerò meos seruus emptus undenis
Fœdabit, regibus antea destinatas.
Minime: amittam ab oculis liberum
Lumen hoc, Plutoni addicens meum corpus.
Duc itaq; me Vlysses, & necato me ducens.
Neq; enim spei, neq; cuiuspiam opinionis uideo
Fiduciam apud nos, quod porrò fœlicē esse me opor (teat.
Mater, tu uerò nobis nihil impedimento sis.
Dicens, neq; faciens: consule uerò mihi
Mori, antequàm turpia præter dignitatem patiar.
" Quicunq; enim non consueuit gustare mala,
" Fert quidem, sed dolet, ceruicem imponens iugo.
" Mortuus aūt esset longe fortunatior, (bor est.
" Quàm uiuens. Viuere enim non honestè, ingens la=
" CHO. Vehemens nota, & insignis inter mortales,
" A' bonis natum esse: & magis magisq; illustratur
" Nobilitatis nomen, fortibus & dignis.
" HEC. Honestè quidem dixisti filia, sed huic honesto
Dolor adest. quod si oportet Pelei
Beneficium fieri filio, & probrum effugere,
Vos, ô Vlysses, hanc quidem non interficite,

Me

Me uerò ducentes ad pyram Achillis
Pungite, non parcite: ego peperi Paridem,
Qui filium Thetidis perdidit sagittis feriens.
VL. *Non te, ô anus, occidere Achillis*
Spectrum Græcos, sed hanc postulauit.
HEC. *At enim uos me cum filia unà occidite,*
Et duplex potio sanguinis fiet,
Terræ, & mortuo hæc exposcenti.
VL. *Satis puellæ tuæ mors, non accumulanda*
Alia ad aliã: utinã ne hanc quidẽ persoluere debere=(mus.
HEC. *Ingens necessitas, filiæ commori me.*
VL. *Qui? non enim noui, heros qui habeam.*
HEC. *Qualis hedera quercui, ita huic inhærebo.*
VL. *An non parebis ijs qui sunt te prudentiores?*
HEC. *Nam hanc uolens puellam non dimittam.*
VL. *Verũ neq; ego ipsam hanc abeo hic relinquens.*
POL. O` *mater, audi me: & tu fili Laertis,*
Concede parentibus meritò concitatis.
Tu autem infœlix cum uictoribus ne pugnes.
Vis cadere ad solum, & trahi tuum
Senile corpus, per uim propulsa,
Et dedecorari à iuuene brachio
Auulsa, quæ tu nequaquam patiaris: indignũ enim.
Sed ó cara mihi mater, carissimam manum
Da, & genam applica genæ,
Quoniam nunquam in posterũ, sed nunc postremũ
Iubar orbemq; solis aspiciam.
Finem accipe iam mearum compellationum.

O *mater*

O' mater, ô genitrix, abeo iam ad inferos.
HEC. O' filia: nos autem in lumine seruiemus.
POL. Absq; spōso, ac nuptijs, quæ me assequi opor
HEC. Misera tu filia: infelix aūt ego mulier. (tebat.
POL. Illic uerò apud inferos iacebo, procul à te.
HEC. Eheu quid agam? ubi finiam uitam?
POL. Serua morior, patre existens libero.
HEC. Nos uerò, quinquaginta orbæ iam liberis.
POL. Quid tibi ad Hectorē? aut senē dicā maritū?
HEC. Annuncia, omnium infelicissimam me.
POL. O' pectus, & ubera, quæ me aluistis suauiter.
HEC. O' intempestiuæ filia miseræ fortunæ.
POL. Vale ô mater, uale Cassandraq; mea.
HEC. Valeant alij, matri autem non est gaudium.
POL. Et apud bellicosos Thraces Polydorus frater.
H. Si uiuit modò, quod non credo: sic omni modo in-
felix sum.
POL. Viuit, et mortuæ oculos cōcludet tuos.
HEC. Mortua sum ego, anteq̄ moriar, præ malis.
POL. Deduc me ô Vlysses, inuoluens caput peplis.
Nam antequam macter, contabui corde
Fletib. matris, hanc insuper tabescere facio fletibus.
O' lumen: alloqui enim tuum nomen mihi licet.
Copia uerò nulla datur, nisi quantū tēporis ad gla-
Gradior interim, & pyram Achillis. (dium.
HEC. Heu me, deficio, soluuntur mihi artus.
O filia, prende matrem, cedo manum.
Da, ne deseras me orbam. concidi, ô amicæ.
Vtinam

Vtinam Lacænam sororem Castoris & Pollucis
Helenam uideam. pulchris enim oculis
Turpissimè Troiam cepit fortunatam.
CHO. Aura Pontica, aura,
Quæ pontigradas fers
Celeres naues per fluctus stagni,
Quò me miseram uehes?
Cui serua ad domum
Addicta deueniam?
Aut Doricæ ad littus terræ,
Aut Phtiadis: ubi pulcherrimarum
Aquarum patrem
Aiunt Apidanum campos pinguefacere.
Aut ad insulam, marinis
Remis missam miseram,
Miseram uitam agentem domi,
Vbi primitiua palma,
Et laurus sacros produxit
Ramos Latonæ caræ,
Partus refrigerium diuini.
Cum Deliacisq; puellis
Artemidis deæ
Auream uittam, arcusq; canam?
Aut Palladis in urbe
Pulchros currus habenti Mineruæ,
In croceo peplo
Iungam currui pullos,
In uarijs distin-

guens florulentis fericis?
Aut Titanum sobolem,
Quam Iupiter candenti fulmine
Perdit Saturnius?
Eheu liberorum meorum,
Heu parentum, patriae-
que, quae fumo concidit
Exusta, bello capta
Ab argiuis. Ego uerò in
Peregrina terra iam uocabor
Serua, relinquens Asiam
Europae famulam,
Permutans cum Plutone thalamos.
TAL. *Vbi reginam dudum existentem Ilij,*
Hecubam inueniam, ô Troades puellae?
CHOR. *Illa prope te tergum habens, in terra*
O Thalthybiae iacet inuoluta peplis.
„ TAL. *O Iupiter, qd dicā? uerū te homines respicere?*
„ *Aut opinionem aliàs hanc habere frustra,*
„ *Falsò, qui existimant deorum esse genus?*
„ *Fortunam uero omnia quae apud mortales fiunt ad-*
An non haec regina ditium Phrygum? (*ministrare*
Non haec Priam locupletißimi uxor?
Et nunc ciuitas quidem tota subuersa est bello:
Ipsa uero serua anus, orba, in terra
Iacet, puluere commaculans infoelix caput.
Eheu, senex quidem sum, tamen mihi mori
Contingat, antequā indigno circūueniar casu aliquo.

Surge

Surge ô infœlix, & sublime
Latus sustolle, & hoc omnino canum caput.
HEC. *Ehem: Quis hic corpus meum non sinit*
Iacere? quid moues me, quicunq; es, afflictam?
TAL. *Talthybius adsum, Danaidarum famulus pub-*
Ag..mnone accersente te ô mulier. (licus,
HEC. *O carißime, nũ ut & me ad sepulchrũ iugulẽt?*
Secundũ decretũ Achæorum uenisti? quàm grata re-
Festinemus, acceleremus: duc me ô senex. (ferres.
TAL. *Tuam filiam mortuam ut sepelias, ô mulier,*
Adsum, accersens te. legant autem me
Gemini & Atridæ, & populus Achaicus.
HEC. *Eheu quid agis? non ergo tanquam morituras*
Adijsti nos, sed dicturus mala?
Perijsti ô filia, à matre abrepta.
Nos autem orbæ in posterum. Me miseram,
Quomodo uero ipsam occidistis? num reuerentes?
Aut ad sæuitiem uenistis, tanquam hostem, ô senex,
Interficientes? dic, quamuis non dicturus grata.
TAL. *Duplices me uis lachrymas parare, ô mulier,*
Tuæ filiæ cõmiseratione: nunc etenim narrando sæua
Rigaro hos oculos: & ad sepulchrũ, quando perijt.
Aderat quidem multitudo cuncta Achaici exercitus,
Frequens ante tumulum, tuæ filiæ ad cædem.
Comprehensam autem Achillis filius Polyxenã manu
Constituit in summum tumulum, ponè uerò ego:
Et delecti Græcorum inclyti iuuenes,
Trepidationem tuæ uitulæ retenturi manibus suis,

Sequebantur. Repleto autem accepto poculo,
Solide aureo, fundebat manu filius Achillis,
Libamina mortuo patri. innuit uerò mihi.
Silentium Græcorũ uniuerso ut indicerem exercitui.
Et ego astans, proloquutus sum in medium hæc.
Silete Græci, taceat omnis populus.
Sile, tace. tranquillam autem constitui turbam.
Hic dixit: ô fili Pelei, pater uerò meus,
Accipe libamina mea hæc propitiabilia,
Mortuorum euocamina. adsis uerò, ut bibas nigrum
Puellæ illibatum sanguinem, quem tibi donamus
Exercitusq; & ego: propitius uerò nobis sis.
Soluéq; puppes, & retinacula
Nauium. Da nobis & saluum ab Ilio
Reditum adeptis, omnes in patriam redire.
Tantum dixit. omnis autem adprecatus est exercitus.
Mox circum auratum gladium manubrio capiens.
Eduxit fagina. electis autem Argiuorum exercitus
Iuuenibus innuit, uirginem ut apprehenderent,
At illa ut sensit, hunc proloquuta est sermonem.
O meam qui excidistis Argiui ciuitatem;
Lubens morior, ne quis attingat corpus
Meum. porrigam collum cordatè, intrepidè.
" " Liberam uero me ut libera moriar,
" " Per deos quæso dimittẽtes occidite: apud manes enim
" " Serua uocari, regina cum sim, pudet me.
Turba porrò admurmurauit. & Agamemnon rex
Iussit dimittere uirginem iuuenes.

Illi

Illi uerò quàm primum audiuerunt supremā uocem,
Dimiserunt, penes quem & maximū erat imperium.
Et postquam audiuit dominorum dictum,
Apprehendens peplos à summa scapula
Disrupit uentrem ad medium umbilico tenus,
Et mamillas ostendit, & pectora tanquam statuæ
Pulcherrima. & dimittens ad terram genu,
Dixit omnium miserrimum sermonem.
Ecce, hoc si quidem pectus ò iuuenis
Ferire cupis, ferito: si uerò sub ceruice
Mauis, adest ceruix exprompta hæccine.
Hic uero & nolens & uolens, & miseratione puellæ,
Secat ense spiritus meatus. (ens, tamen
Fontes uero sanguinis manabant, hæc uero iam mori-
Magnam solicitudinem habuit, decenter ut caderet,
Et celaret quæ celare oculos uirorum conuenit.
Cum uero amisit spiritum lætali cæde,
Nullus idem habuit Græcorum studium.
Verum hi quidem ex ipsis mortuam eminus
Floribus iaciebant. alij complent pyram,
Truncos afferentes pineos. qui non ferebat,
Ab eo qui ferebat, hæc audiebat opprobria:
Cessas ò ignauissime, puellæ
Neq; peplum neq; ornamentum manu offerens.
Non uadis aliquid allaturus cordatissimæ,
Et generosissimæ? huiusmodi de tua dicebant
Filia mortua. sed optimorum liberorum te matrem,
Inter omnes mulieres infœlicissimam cerno.

CHOR. Ingens quædam clades priamidis ingruit,
Ciuitatiq; meæ. deorum ex necesßitate uenit hoc.
HEC. O filia, haud noui ad quod respiciam malorũ
Multis præsentibus. si enim attigero aliquod
Aliud non sinit me, auocat uero inde rursus
Dolor quis alius, successor malorum in malis.
Et nunc tuam quidem ne deplorem cladem,
Haud queam detergere ex animo.
Illud rursum nimis abstulisti, nunciata mibi
» Generosa. Non ergo mirũ, quod terra quidem mala,
» Adepta temporis clementiã à deo, bonã segetem fert:
» Bona autẽ, non adepta, quæ conueniebat eã adipisci,
» Malum dat fructum. inter homines uero semper,
» Malus, nihil aliud quàm malus.
» Bonus autem bonus: neq; præ calamitate
» Ingenium perdit, sed probus est perpetuò,
» Num ipsi parentes differunt, aut educatio?
» Præstat profectò quodammodo honesta educatio
» Doctrinam honesti. illud uerò si quis probe didicerit,
» Nouit quoq; turpidinem, disciplina uirtutem edoctus.
Et hæc quidem mens eiaculata est frustra.
Sed tu uade, & dic Argiuis hæc,
Ne attingat meam quisquam, sed prohibeant turbam
» A' filia. In infinito enim exercitu
» Incoercita turba, nauticaq; licentia
» Violentior igne: malus uero, qui mali nihil agit.
Tu porro sumens situlam, uetula ministra,
Replens, fer huc, pontica unda,

Vt filiam lauacris ultimis meam
Nuptam innuptam, & uirginem non uirginem,
Lauem, & exhibeam pro dignitate. unde?
Non queam, ut tamen possum. quid enim agam?
Ornamentumq́; congregans à captiuis
Quæ mihi aßistrices hæccine intra tentoria
Habitant, si quæpiam recentes heros
Latens, habet quoddam furtum ex sua propria domo
O decora tectorum, & quondam beatæ domus.
O plurima habēs, & pulcherrima fœliciβime liberis
Priame, uetula & ego mater liberorum,
Quàm ad nihilum recidimus, superbia "
Pristina priuati? adhuc tamen tumescimus, "
Aliquis nostrûm ditibus in ædibus, "
Alius in republica in precio habitus. "
Hæc omnia nihil sunt. Incassum curarum cōsilia sunt, "
Linguæq; fastus. Ille porro fœliciβimus, "
Cui in uita contigit nihil mali. "
CHO. *Mihi in fatis fuit,*
Mihi cladem necesse fuit fieri,
Idæam quando primum syluam
Paris abiegnam
Incîdit, marinos super fluctus nauigaturus.
Helenæ ad lectos quam pul-
cherrimam auricomus
Sol uidet. labores enim, & laboribus
Neceßitates fortiores circundant.
Commune namq; ex priuata amentia

Malum Simoenticæ terræ,
Pernicies contigit & calamitas ab alijs.
Dijudicata namq; est lis, quæ in Ida
Iudicat tres beatorum
Puellas uir bubulcus pastor,
Ad bellum & cædem, & meæ
Domus excidium.
Ingemiscit porro etiam aliquam circa
Latifluum Eurotam,
Lacæna lachrymosa domi puella.
Canum & in caput mater
Liberorum mortuorum, inijcit
Manum, laceratq; genas,
Cruentatum unguem reddens dilacerationibus.
ANC. *O mulieres, Hecuba ubi nã illa prorsus misera,*
Ea quæ omnes uincit uiros, & fœmineum genus,
Malis: nemo coronam ei præripiat. (*ceratione?*
CHOR. *Quid uerò, ô misera: tua malè ominosa uoci-*
Vt nunquam dormiunt tristia tua indicia.
›› ANC. *Hecubæ offero hunc dolorem. In malis uerò,*
›› *Non facile hominibus bene ominari ore.*
CHOR. *Atqui prodit à domo*
Hæccine, opportunè uerò tuis apparet sermonibus.
ANC. *O prorsus misera, & adhuc magis quàm dicã,*
Domina, perijsti, non amplius es cernens lumen.
Carens liberis, marito, ciuitate penitus perdita.
HEC. *Nihil noui dicis, scientibus uero exprobrasti.*
Sed quid, cadauer hoc mihi Polyxenæ

Venis

Venis apportans, cuius renunciata est sepultura
Omnium Achæorum manu studiose fieri?
ANC. Ista nihil nouit, sed mihi Polyxenam
Deflet, nouarum uero calamitatum nihil attingit:
HEC. Heu me miseram: num furiosum caput
Fatidicæ huc Cassandræ fers?
ANC. Viuentem sonuisti, mortuum uero non ingemis
Hunc. sed inspice corpus nudatum huius mortui.
Nam tibi apparebit mirum, & præter spem.
HEC. Heu mihi, cerno iam filium meum mortuum,
Polydorum, quem mihi Thrax seruabat domi uir.
Perij infœlix, non sum amplius iam.
O fili fili. æ, æ, incipio cantiones
Baccharum, ex inimico
Modo resciscens mala.
AN. Agnouisti exitium filij, ô misera tu?
HEC. Incredibilia incredibilia, noua noua uideo.
Alia ab alijs mala malis contingunt.
Nunquam absq; lachrymis, absq; luctu,
Dies me offendet.
CHOR. Dira, ô misera, dira patimur mala.
HEC. O fili fili miseræ
Matris, qua morte mortuus es?
Quo casu iaces?
A' quo hominum?
AN. Nescio, in litore inueni ipsum marino.
HEC. Eiectum, aut cadauer letalis hasta?
AN. In arena petricosa

Ponti, ipsum extulit marinus æstus.
HEC. *Heu mihi, ah ah,*
Didici somnium, oculorumq; meorum
Visionem non me fefellit imago
Furua, quam uidi
De te ô fili: non am-
plius existente Iouis in luce.
AN. *Quis enim illũ occiderit nouisti, conscia somnio-*
HEC. *Meus hospes Threicius eques,* *rum, dic.*
Vbi senex pater collocarat ipsum occultans.
AN. *Heu mihi, qd an aurũ ut haberet? postq̃ necasset.*
HEC. *Infanda, non nominanda, plusquàm mira,*
Neq; pia, neq; toleranda, ubi ius fásq; hospitum?
Hem execrate uir, ut discerpsisti
Corpus, ferreo scindens ense
Membra huius pueri, neq; misertus es.
CHOR. *O infœlix, quàm te laboriosissimã mortaliũ*
Deus effecit, quicunq; est tibi infensus.
Sed uideo enim ipsius regis corpus
Agamemnonis, exinde taceamus ô amicæ.
AGAM. *O Hecuba, quid cunctaris filiã tuã sepelire*
Veniens? quemadmodum Talthybius indixit mihi,
Ne attingat tuam quisquam Græcorum filiam.
Nos utiq; definimus, neq; attingimus.
Tu uerò cunctaris, ut admirer equidem.
Adsum uero missurus te, nam ea quæ illic fieri possunt
Peracta sunt, si quid harum rerum bene est. *(bene*
Hem, quem uirum hunc in tentorijs cerno
Mortuum

Mortuum Troianorũ? neq; enim Argiuũ esse, pepli
Corpus inuoluentes annunciant mihi.
HEC. Infausta (memet enim loquor, cum te loquor)
Hecuba, quid faciam? utrum accidam ad genua
Agamemnonis huius? aut sufferam tacitè mala?
AG. Quid mihi uultui tergum obuertens tuum
Lamentaris, rem ipsam autem non dicis, quis hic est?
HEC. Sed si me seruam hostemq; existimans
A genubus repellat, dolorem utiq; addiderimus.
AGA. Neutiquam sum uates, ut non audiens
Cognoscere queam tuorum uiam consiliorum.
HEC. Cur reputo utiq; ad inimicitias
Potius mentes, ipso existente, neutiquam inimico?
AGA. Si quidem me uis harum nihil scire,
Mecum sentis: etenim nec ego audire.
HEC. Haud queam hæc absq; uindictam capere
De liberis meis. quid uerso hæc?
Audere necessitas est, & si assequar, & si non asse=
Agamemnon supplico tibi hæc per genua, (quar.
Et tuam barbam, dextramq; auspicatam.
AG. Quid rei exoptans? num liberam
Vitam degere? facile sanè tibi est.
HEC. Minimè. improbos sed ulta,
Aeuum uniuersum seruire uolo.
AG. Et iam quod nos ad auxilium uocas?
HEC. Non quicquam horũ quæ tu existimas, ô rex.
Cernis cadauer hoc, supra quod stillo lachrymas?
AG. Video: sed futurum non possum scire.

HEC. *Hunc olim peperi, & tuli sub cingulo.*
AG. *O infœlix: est hic quispiam ex tuis liberis,*
Non ex ijs qui mortui sunt Priamides sub Ilio?
An ne quem alium peperisti præter illos, ô mulier?
HEC. *Inutiliter sanè ut apparet huncce quē aspicis.*
AG. *Vbi uero erat, cum perijt ciuitas?*
HEC. *Pater ipsum emisit, timens ne moreretur.*
AG. *Quò, ab ijs qui tunc erant separans liberis solū?*
HEC. *Ad hanc regionem, ubi inuentus est mortuus.*
AG. *Ad uirū, q imperat huic, Polymestorē, regioni?*
HEC. *Huc missus est acerbißimi auri custos.*
AG. *Mortuus est uero à quo? & adeptus quod fatum?*
HE. *Quonā ab alio? Thracensis ipsum occidit hospes*
AG. *O infœlix. nimirum aurum cupijt capere.*
HE. *Sic est, postquā calamitatem cognouit Phrygū.*
AG. *Inuenisti uero ubi ipsum? aut quis attulit mortuū?*
HE. *Hæccine, nacta marino in littore.*
AG. *Hunc inquirens? aut agens aliud opus?*
HE. *Lauacra abierat allatura è mari Polyxenæ.*
AG. *Cum interfecit ipsum, ut apparet, eiecit hospes.*
HE. *Mari errabundum utiq; sic dissecans corpus.*
AG. *O miseranda tu, propter immensos labores.*
HE. *Perij, & nihil reliquum est Agamemnon mali.*
AG. *Vah uah quæ perinde infausta extitit mulier?*
HE. *Nulla est, nisi infortunium impium diceres.*
Sed quorum gratia amplector tua genua,
Audi. siquidem æqua tibi pati uidear,
Contenta ero utiq;: si contrà, tu mihi sis

Vindex uiri, impijßimi hoſpitis,
Qui neq; inferos, neq; ſuperos
Timens, patrauit facinus immanißimum.
Cõmunẽ menſam ſæpe qui adeptus eſt mecũ, (corũ.
Hoſpitalitatisq; primas partes in ordine meorũ ami-
Nactus demũ & quæ conueniebat, & procurationẽ,
Trucidauit: ſepulchro demũ, quando occidere ſtatu-
Non dignatus, ſed eiecit in mare. (erat,
Nos utiq; & ſeruæ & imbecilles, pari modo.
Verùm dij ualentes ſunt, atq; illis imperans "
Lex. lege namq; deos cenſemus, "
Et uiuimus iniuſta atq; iuſta finientes, "
Quæ ad te redacta ſi pereat, "
Neq; pœnam dabunt qui hoſpites "
Trucidant, aut deorum ſacra audent ferre, "
Non erit quicquam in rebus hominum æquabile. "
Hæc igitur pro uicio ducens, reuerere me,
Miſerere noſtri. ueluti q; pictor qui eminus ſtat,
Vide me, & contemplare qualia habeam mala,
Regina eram olim, ſed nunc tua ſerua:
Liberis fortunata olim, nunc anus, orbáq; ſimul,
Carens urbe, deſolata, miſerrima mortalium.
Me miſeram, quò mihi clam ſubducis pedem?
Videor nihil actura, ô me miſeram.
Cur nos mortales, cæteras quidem diſciplinas "
Elaboramus omnes ut æquum eſt, & inquirimus: "
Suadelam uerò ſolam reginam inter homines "
Non quidem præter cæteras examußim ſtudemus, "

Mercede data discere, ut liceat aliquando
Persuadere quæ quis uelit, assequiq; simul.
Qui igitur posthac speret quis se bene habiturum?
Illi quidem tot liberi, non amplius sunt mihi:
Ipsa uerò ad res turpes captiua abducor,
Fumum uero urbis hunc exilientem uideo,
Atqui fortasse quidē hæc orationis meæ pars uana,
Venerem obijcere: sed tamen dicetur.
Ad latus tuum filia mea dormit
Vates, quam uocant Cassandram Phryges:
Vbi suaues iam noctes ostendes, ô rex,
Aut in thoro suauißimorum amplexuum
Gratiam quam feret filia mea? ex illa uero ego?
,, Ex tenebris enim nocturnisq; complexibus,
,, Illecebrisq; simul, inter homines ingens beneuolentia.
Audi sanè nunc: mortuum hunc cernis?
Huic si bene feceris, cum sit affinis tibi,
Feceris probe. Vnius mihi oratio indigens adhuc est.
Vtinam mihi fieret sonus in brachijs,
Et manibus, & capillis, & articulis pedum,
Vel Dædali arte, aut dei cuiuspiam,
Vt cuncta simul amplecterentur tua genua,
Flentia, emittentia cum nisu omnigenos sermones.
O domine, ô maximum Græcis lumen,
Obtempera, præbe manum huic anui
Vltricem, & si nihil est: sed tamen,
,, Probi enim uiri officium est, & iusticiæ inseruire,
,, Et maleficos punire ubiq; semper.

CHO.

CHO. Mirũ sanè est mortalibus, ut omnia accidant, " "
Et ipsas necessitates leges secernant, " "
Amicos reddentes modò inimicissimos, " "
Et inimicos eos qui prius beneuoli efficientes. " "
AG. Ego te & tuum filium, & fortunas tuas,
O Hecuba, misereor, & manum supplicem:
Et uolo deorumq; gratia, impium hospitem,
Et iusticiæ, hanc tibi dare pœnam,
Si quo modo appaream, ut tibi bene sit.
Exercitui tamen ne uidear Cassandræ gratia
Thraciæ regi hanc moliri cædem.
Est enim quatenus perturbatio incidit mihi.
Virum hunc amicum ducit exercitus,
Occisum uero hostem. quod si tibi charus
Hic est, priuatim hoc, nec pertinet ad exercitum:
Adhæc cura, quoniam uolentem quidem me habes
Tecum unà elaborare, & promptũ ad opitulandum:
Tardum uero, Græcis si criminabor.
HEC. Heu: non est mortalium qui sit liber. " "
Aut pecuniæ enim seruus est, aut fortunæ, " "
Aut multitudo ciuium, aut legum scripta " "
Coercent ipsum, ne utatur moribus ex arbitrio. " "
Quandoquidẽ uerò metuis, & multitudini nimiũ tri- " "
Ego te reddam hoc liberum metu. (buis,
Conscius sis etenim, si quid moliar mali
Huic, hunc qui interfecit, adiutes uero nequaquam.
Si uero ex Achæis tumultus, aut auxilium
Patiente uiro Thracense, qualia patietur,

Apparuerit

Apparuerit quoddã, coerce, dißimulans mea gratiâ.
Cætera, bono animo sis, cuncta ego conficiam probè:
AG. Quomodo nam? quid ages? utrum manu gladiũ
Arripiens anili, uirum barbarum interficies?
Aut uenenis, aut auxilio quo?
Quæ tibi aderit manus? unde comparabis amicos?
HE. Tecta occultant hæc Troadum turbam.
AG. Captiuas dicis, Græcorum prædam?
HE. Per has meum carnificem ultura sum.
AG. Et quõ mulierib. uirorũ erit robur? (nabilis.
" HEC. Res ualida est multitudo, & cũ dolo inexpug-
AG. Res qdẽ uehemẽs, sed sanè fœmineũ incuso genus
HE. Ecqd? an nõ mulieres interfecerunt Aegypti libe-
Et Lemnũ funditus è maribus exterminarũt? (ros?
Sed ut fiat, hoc mihi dimitte negocium.
Mitte uerò mihi hanc tutò per exercitum
Mulierem, & tu Thracensem accedens hospitem
Dic: uocat te regina dudum Ilij,
Hecuba: tua uerò non minus quàm sua gratia.
Et liberos. nam oportet & liberos scire sermones,
Quos illa dicet: sed modò cæsæ
Polyxenæ contine Agamemnon sepulturam,
Vt soror atq; frater propè uno eodemq; rogo,
Duplici sollicitudine parenti condantur humo.
AG. Erunt hæc sic. etenim si esset exercitui
Nauigatio, non queam hanc tibi dare gratiam.
Nunc uerò, non enim mittit secundos uentos deus,
Manendũ necessariò, nauigationẽ cernẽtes trãquillã?
Bene

Bene uertat autem. omnibus enim hoc intereſt, " "
Priuatimq́; ſingulis, & reipublicæ, malum quidem " "
Mali quid pati: bonum uero, bona fortuna uti. " "
CHOR. Tu quidem, ô patria Ilium
Inexpugnatarum ciuitas non poſthac uocaberis.
Talis Græcorum nubes te circundat,
Haſta certe haſta depopulans.
A braſa uero coronam es
Turrium, etiam ardentis
Fumi nigrore miſerabili ingrata es.
Miſera, poſthac non te obambulabo
Media nocte, perij,
Quando à cœna ſomnus ſuauis
In oculos ſpargitur.
A' choris autem, & lætis
Sacris quieti dans ſe
Maribus, in thalamis cubabat.
Haſta uerò in paxillo,
Nauticam non amplius cernens turbam
Troiam Iliacam obire.
Ego uerò capillos reuinctis
Strophijs componebam,
Aureorum ſpeculorum
Cernens rotundos in ſplendores,
Lecticupida ut ruerem in cubile.
Per ibi tumultus oritur ciuitatem,
Vociferatio uerò per urbem Troiæ erat
Hæc: ô filij Græcorum quando,

Quando Iliacam arcem
Depopulantes, redibitis domum?
Lectos ibi caros una induta tunica
Relinquens Dorica ut puella,
Venerandam accedens
Nihil profeci Dianam infœlix.
Ducor autem interfectum cernens maritum
Meum, marinum per pelagus
Ciuitatem & à longo respectans, postquam
Reducem nauis mouit pedem,
Et me à terra secreuit Iliaca.
Misera, concidi dolore,
Castoris & Pollucis Helenam sororem,
Idæumq; pastorem
Damnosum Parim execrationi dans, quoniam me
Terra ex patria perdidit.
Expulerunt me domo nuptiæ, non nuptiæ,
Sed dæmonis quædam calamitas.
Quam neq; pelagus marinum reducat domum,
Neq; patrias perueniat ad ædes.
POL. O carißime urorũ Priame, carißima porro tu
Hecuba, illachrymo te aspiciens, ciuitatemq; tuam,
Et modò interemptam filiam tuam.
„ Heu non est quicquam fidum, neq; certa fœlicitas:
„ Neq; porro bene agentem, est non agere malè.
„ Miscent sed ea dij antrorsum & retrorsum,
„ Tumultu concitato, ut inscitia
„ Colamus eos. sed hæc quidem quid conuenit

Lamentari,

Lamentari, proficientia nihil ad anteacta mala.
Tu uero si quid accusas meam absentiam,
Contineto: abfui enim in medijs Thraciæ finibus,
Quando tu huc uenisti. sed postquam adueni,
Iam pedem extra limen ferenti mihi,
Me conuenit hæc ancilla tua,
Dicens sermones, quos audiens ad te ueni.
HEC. Pudet te intueri ex aduerso
Polymestor, in huiusmodi constitutam malis.
Tibi enim cui uisa sum beata, pudor me habet,
In hoc fato cum sim, ubi nunc sum,
Neq; queam intueri te rectis oculis.
Sed hoc ipsum ne maleuolentiam existimes tui
Polymestor. aliàs porro causa quædã est, nempe lex, " "
Matronæ uiros ne aspiciant ex aduerso " "
POL. Et mirum sane nullum. sed quæ causa tibi mei?
Propter quam rem accersiuisti meum è domo pedem?
HEC. Priuatum mearũ rerum sanè quiddã ad te uolo
Et filios dicere tuos: sed asseclas mihi
Seorsum iube ab his secedere ædibus.
POL. Discedite: in tuto enim hæc solitudo.
Amica quidem nobis tu, beneficus præterea mihi hic
Exercitus Græcorum. Sed indicare te conuenit,
Quid oporteat me fœlicem, calamitosis bene
Amicis facere. nam paratus sum ego.
HE. Primum quidem dicito, filium, quẽ ex mea manu
Polydorum, & ex patris, domi habes,
An uiuat. cætera secundo loco te interrogabo.

POL. Maxime: ex illa quidẽ parte bene tecũ agitur.
HE. O charißime, quàm bene & dignè te loqueris.
POL. Quid deinde uis secundo loco discere ex me?
HE. An parentis suæ memor sit quiddam mei.
POL. Quin huc ad te clanculum uolebat uenire.
HE. Aurum autem ualet, quod uenit ex Troia habẽs?
POL. Saluum domi meæ custoditum.
›› HE. Serua porro ipsum, neq; cõcupisce proximorum.
POL. Minime, utinã fruar præsentibus ô mulier.
HE. Scin ergo quæ dicere uolo tibiq; & liberis?
POL. Haud scio: tuo isthuc indicabis sermone.
HE. Sit dilectus, ut tu nunc mihi diligeris.
PO. Quid rei est, q & me & liberos scire conuenit?
HEC. Auri antiquæ Priamidarum defoßiones.
POL. Hæc sunt quæ uis filio dici tuo?
HEC. Maximè, per te utiq;: es enim pius uir.
PO. Quid porrò horũ liberorũ necesse est præsentiæ?
HEC. Præstat si tu moriaris, hos scire.
POL. Bene dixisti, hac ratione: & consultius.
HEC. Scis igitur Mineruæ Iliacæ ubi tecta?
POL. Illic aurum est? sed quod signum?
HEC. Nigra petra, tellure prominens summa.
POL. Adhuc aliquid uis eorũ quæ illic sunt, dicere?
HEC. Seruare te uolo pecunias, quas extuli.
POL. Vbi nam? peplos intra, aut occultans habes?
HEC. Spoliorum in aceruo hisce seruantur tectis.
PO. Vbi uerò hæccine Græcorum nautica sunt septa?
HEC. Seorsim mulieribus captiuis tecta sunt.

POL.

POL. Intus uerò fida sunt, & uirorum solitudo?
HEC. Nullus Græcorum intus, sed nos solæ.
Sed i intro. namq; Græci nauium
Soluere desiderant domum è Troia rudentem:
Vt ubi peregeris quæ te oportet, redeas retro
Cum liberis, ubi meum collocasti filium.
CHO. Nondum dedisti, sed fortasse dabis pœnam:
Importuosum quispiam ueluti in pelagus incidens
Obliquus, priuaberis charo corde,
Amissa uita. Hoc enim quod ratum est ‹‹
Iustitiæ, & dijs ratum habebitur, ‹‹
Pestiferum pestiferum malum. ‹‹
Fallet te uiæ huius spes, quæ te adduxit
Letalem ad Plutonem, ô miser.
Imbelli autem manu relinques uitam.
PO. Heu mihi, excæcor, orbor lumine oculorũ miser.
SEMI. Charæ, audiuistis uiri ploratum?
POL. Heu mihi iterum atq; iterum ô filij, ob infœlicẽ
SEMI. Charæ, confecta sunt noua intus mala. (cædẽ
POL. Sed neutiquam effugeritis celeri pede.
Feriens enim ædium harũ perrupero fundamenta.
SEMI. Ecce è forti manu uibratur telum.
Vultis irruamus? nam opportunitas uocat,
Hncubæ ut adsimus auxiliatrices, & Troadum.
HEC. Percute, parce nihil, eruens portas.
Neq; enim unquã splendidũ lumen immittes oculis,
Neq; filios uidebis, uiuentes, quos interfeci ego.
SEM. Num uicisti Thracensem, & potiris hospitis,

O Domina, & patrasti qualia narras?
HEC. Videbis ipsum mox, existentem domum extra
Cæcum. cæco incedentem errabundo pede,
Liberorum & duorum corpora, quos interfeci ego,
Cum fortißimis Troadibus: pœnam namq; mihi
Dedit. prodit uero, ut cernis, hic è domo.
Sed eminus abeo, & recessero
Ira fluente à Thracense insuperabili.
POL. Heu me, quò eam? ubi consistam? quò appellam?
Quadrupedis gradum beluæ montanæ
Firmans, per manum preßius uestigijs. qua uia,
Aut hac aut illac alternauero?
Viricidas comprehendere quærens
Iliadas, quæ me perdiderunt.
Scelestæ scelestæ puellæ Troianæ.
Iò iò execratæ: in quos' nam me per fugam
Fugitant recessus?
Vtinam mihi oculorum sanguinolentas palpebras
Medeare, medeare cæcum, ô Sol
Lumen adimens.
At at. sile sile. occultum gressum sentio
Harum mulierum.
Quò pedem ciens, carnibus oßibus'
Que implear? epulum immanium beluarum
Faciens, sumens pœnam
Pœnæ uindictam meæ. Iò miser,
Quò quò ferar, liberos desertos relinquens
Bacchis Plutonis dilacerandos,

Cædem

Cædem & canibus cruentam
Dapes impias, montanamq; eiectionem?
Vbi consistam? quò me uertam? quò eam?
Nauis ueluti marinis rudentibus
Lintea uela contrahens
Ad istam concitatus
Liberorum meorum custos
perniciosam latebram. (sunt mala.
CHO. O infœlix, quàm in te intolerabilia patrata
Sed cum peregeris turpia, graues pœnas «
Deus dedit, quicunq; est tibi grauis & infensus. «
POL. Ah ah: Iò Thraciæ
Hastifera armata
Equis ualens Marti obnoxia gens.
Iò Achiui, Iò Atridæ.
Vocem, uocem clamo, uocem,
Ite ite, adeste per deos quæso.
Audit quis? aut nemo opem feret? quid cunctamini?
Fœminæ perdiderunt me,
Fœminæ captiuæ.
Grauia, grauia passi sumus.
Heu mihi, meæ cladis,
Quò uertam me? quò eam?
Aetherem peruolans cœlestem,
Sublime ad atrium, Orion
Aut Sirius ubi ignis micantes
Emittit ab oculis radios.
Aut ad Plutonis seruum

Portum ruam miser?
" CHOR. Venia danda, cū quis mala quàm ferre queat
" Patitur, misera discedere è uita. (duriora
AG. Clamore audito ueni. non enim tacita
Petræ montanæ filia sonuit per exercitum,
Echo edens tumultum. nisi Phrygum
Turres cecidisse sciremus Græcorum marte,
Timorem exhibuisset non mediocrem hic strepitus.
POL. O carißime, sensi namq; ô Agamemnon tua
Voce audita. Cernis quæ patimur?
AG. Hem Polymestor, ô infœlix, quis te perdidit?
Quis oculum fecit cæcum, cruentans genas?
Filios & hos interfecit? profectò magnam iram
Contra te & filios habuit, quicunq; is fuit.
POL. Hecuba me cum mulieribus captiuis
Perdidit: nec perdidit, sed amplius etiam.
AG. Quid ais? tu facinus patrasti hoc, ut narrat.
Tu audaciam, ô Hecuba, istam ausa es excellentem?
POL. Hei mihi, quid ais? an'ne prope est alicubi?
Indica, dic ubi sit, ut abreptam manibus
Dilacerem, & cruentem corpus.
AG. Heus tu, quid furis?
POL. Per deos te precor,
Sine me inijcere huic furentem manum.
AG. Contine te, eijciens porrò è corde istam barbariē,
Dic, ut audiens teq; & hanc uicißim,
Iudicem iustè, quamobrem patiaris hæc.
POL. Dicam sane.

Erat

Erat quispiam Priamidarum minimus natu
Polydorus Hecubæ filius, quem ex Troia mihi
Pater dat Priamus domi alendum,
Suspectus existens iam de Troiæ excidio.
Hunc interfeci. quamobrem uero interfecerim ipsum,
Audi, quàm bene, & prudenti prouidentia.
Timui ne tibi hostis relictus hic puer,
Troiam congregaret, & constitueret denuò.
Cum cognouissent uerò Achiui uiuẽtem ex Priamidis aliquẽ
Phrygũ ad terrã iterũ tollerent classem,
Et deinde Thraciæ campos uastarent hos,
Prædam agentes, uicinis uerò esset malum
Troianorum, in quo nunc ô rex laboramus.
Hecuba porrò filij cum cognouisset letale fatum,
Dolo me huiusmodi duxit, tanquam occultata
Reconditoria indicatura Priamidum sub Ilio
Auri. solum uerò cum liberis me introducit
In domum, ut alius nemo sciret ista.
Sedeo porrò lectica in media curuato genu.
Multæ uerò manus, hæ quidem ad sinistram,
Aliæ uerò illinc, tanq̃ apud amicũ Troianorũ puellæ
Sedebant, tractantes radium Edonicæ manus.
Laudabant uerò ad splendorem solis cernentes hosce peplos.
Aliæ camacem Threiciam considerantes,
Nudum me reddiderunt duplici ornamento.
Quotquot porro genitrices erant, stupentes
Liberos in manibus librabant, ut procul à patre
Essent, successionibus alternantes manuum.

Et deinde ex amicis colloquijs mirifice,
Statim arreptis spiculis ex peplis alicunde,
Fodiunt pueros. aliæ uero hostium more
Corripientes meas continebant manus,
Et menbra. filijs uero opem ferre cupiens,
Si quando uultum attollebam meum,
Capillo retinebant. si uero mouerem manus,
Præ multitudine mulierum nihil proficiebam miser.
Supremum deinde malum, plusquám malum,
Confecerunt mirum in modum. nam meorũ oculorum
Acubus correptis has infælices pupillas
Fodiunt, cruentant, deinde per tecta
Diffugiunt, exiliens uero ego,
Bestia uelut persequor cruentas canes,
Omnem perlustrans parietem, tanquam uenator
Feriens, concutiens. hæc; studiosus tui officij,
Passus sum, & hostem tuum interficiens,
O Agamemnon, ut uero non longos extendã sermo *(nes,*
Si quis mulieribus ex priscis maledixit,
Aut nunc maledicens est quis, aut dicturus est in po= *(sterum*
Omnia ista abbreuians ego dicam.
" *Genus etenim neq; pontus neq; terra alit*
" *Tale. hic uero nouit, qui conuersatur semper.*
CHO. *Ne insolenter qd dicas, neq; ex tuis ipsius ma=* *(lis*
Fœmineum existimãs sic omne incuses genus
" *Multæ enim ex nobis, aliæ quidem sunt laudabiles,*
" *Aliæ uero ad numerum malarum natæ sumus.*
" HEC. *O Agamemnon, hominibus nõ conuenit unquã,*

Factis

Factis linguam ualere plus. “
Sed siue proba egit, proba conuenit loqui. “
Siue rursum mala, dicta esse putida: “
Neq; posse ea quæ iniusta sunt, bene disserere unquã, “
Atqui sapientes sunt, qui hæc diligenter perdiscunt. “
Sed non possunt perpetuò esse sapientes. “
Malè uero perierunt, neq; quisquam effugit adhuc. “
Et mihi, quod ad te qdẽ attinet, sic in proœmijs habet.
Ad hunc uero eo, & uerbis respondeo.
Quomodo ais, Græcorũ laborem minuens duplicem,
Agamemnonisq; gratia filium meum occidisse?
At ô pessime, primùm nunquam amicum
Barbarum genus Græcis fuerit,
Neq; sanè queat. cui porro studens officio
Promptus eras? utrum affinem facturus aliquem,
Aut cognatus existens, aut quod argumentũ habens?
Aut tuæ futuri erant terræ excindere germina,
Renauigantes? quem existimas persuasurum te hæc?
Aurum, si uelis uera loqui,
Interfecit meum filiũ, & cupiditas tua: (mis erat
Quandoquidem doce istud, quomodo quando incolu-
Troia, & complectebatur turris adhuc ciuitatem,
Viuebatq; Priamus, Hectorisq; florebat hasta,
Ecquid non tum, si huic uoluisses gratiam
Facere, alens filium, & domi habens
Interfecisti? aut uiuum uenisti Argiuis adducens?
Sed postquam nos non amplius eramus in luce,
Fumo porro significabat urbs sub hostibus esse,

Hospitem

Hospitem interfecisti, tuas profectum ad lares.
Præterea nunc ausculta, ut uidearis omnino malus:
Oportuit te, siquidem eras Achiuis beneuolus,
Aurum, quod fateris non tuũ, sed huius gratia habere,
Dare afferentem & ægentibus, & tempore
Longo à patria terra peregrè uersantibus.
Tu uero ne adhuc quidem discedere è manu
Pateris, sed perpetuò contines adhuc in ædibus.
Atqui alẽs quidẽ, ut te meum filiũ conueniebat alere.
Et seruans meum, inclytam gloriam habuisses.
" Inrebus aduersis enim boni maximè apparent
" Amici. res fœlices porrò singulæ habent suos amicos.
Si æguisses pecunijs: hic uero locuples fuisses,
Thesaurus utiq; tibi filius extitisset meus ingens.
Nunc uerò neq; illum uirum habes tibi amicum,
Auriq; fruitio perit: & filij tui,
Et ipse, sic agis: tibi uero edico
Agamemnon, si hunc iuuabis, malus uideberis.
Neq; enim pio, neq; fido (quibus conueniebat)
Non sancto, non æquo benefacies hospiti.
Quin te ipsum gaudere improbis dicemus,
Improbum existentem. heris uero non conuitior.
" CHOR. Papæ: hominibus ut bona causa
" Bonæ occasionem præbet semper orationis?
" AG. Graue quidem mihi aliena iudicare mala.
" Sed tamen necesse. namq; dedecus foret,
" Negociũ in manus me cum accepissem, reijcere hoc.
Mihi uero, ut scias, neq; mea uideris gratia,

Imò neq; Græcorum interfecisse hospitem,
Sed ut haberes aurum in ædibus tuis.
Loqueris uero tibi quæ conducunt, in malis existens.
Fortasse itaq; apud uos leue hospitem trucidare,
Nobis uero turpe istis Græcis hoc. (effugiā probrū?
Quomodo igitur, te si iudicauero non iniuriū fuisse,
Non queam: sed postquàm quæ honesta non sunt ‹‹
Patrare ausus es, pátere & quæ non lubent. ‹‹
POL. *Hei mihi. á muliere ut apparet uictus,*
Serua, dabo deterioribus supplicium.
AG. *Nimirum iustè, quandoquidem patrasti mala.*
POL. *Hei mihi, liberorum, oculorumq; meorū miser.*
HE. *Doles? ecquid me ob filium non dolere existimas?*
POL. *Gaudes insultans mihi. ô scelesta tu?*
HEC. *Ań non me gaudere conuenit, te ultam*
POL. *Sed non fortasse, cum te Pontica aqua,*
HE. *Num naue uehet terræ ad fines Græcanicæ?*
POL. *Occultabit quidem lapsam ab antennis.*
HEC. *A' quo uiolentos adeptam saltus?*
POL. *Ipsa ad malum nauis ascendes pede.*
HEC. *Alatis humeris? aut quó nam modo?*
POL. *Canis fies, ignitos habens oculos.*
HEC. *Quomodo scis formæ meæ transformationem?*
PO. *Apud Thracenses uates prædixit Dionysius hæc.*
HE. *Tibi uerò nō prædixit quicq̄ de malis quæ habes?*
POL. *Non enim unquam tu me cepisses sic cum dolo.*
HEC. *Mortua uero, aut uiua hic explebo uitam?*
POL. *Defuncta: tumulo uero nomen tuum indetur.*

HEC.

HEC. A' *forma cognominatum, aut quid de me dicis?*
PO. *Canis infœlicis sepulchrum, nautis signum.*
HE. *Nihil curæ est mihi, te mihi modò dāte suppliciū.*
POL. *Quin tuam necesse est filiam Caßandrā mori.*
HEC. *Abominor. tibi ista ipsi concedo hæc habere.*
PO. *Interficiet ipsam huius uxor domestica acerba.*
HEC. *Absit ut furiat Tyndaris in tantum filia.*
POL. *Et hunc ipsum, bipennem sustollens superne,*
HEC. *Heus tu, insanis, & mala cupis adipisci?*
POL. *Interfice, quoniam in Argis cruenta lauacra te*
AG. *Nō trahetis eum ô famuli eminus ui?* (*manent.*
POL. *Doles audiens?*
AG. *Non continebitis os?*
POL. *Concludite, nam dictum est.*
AG. *Non quam celerrimè*
Ad insulas desertas ipsum eijcietis aliquò,
Quandoquidem & nimis hic loquitur petulanter?
Hecuba, tu ô misera, gemina funera
Abiens sepelito. dominorum uero uos necesse est
Ad tentoria accedere, Troades. namq; uentos
Ad domum iam hos ferentes uideo.
Vtinam in patriam fœliciter nauigemus. utinam bene ea quæ domi
Sunt, uideamus, istis soluti laboribus.
CHOR. *Ite ad portas, & tentoria charæ,*
Heriles experturæ
„ „ *Labores, dura enim necesßitas.*

FINIS HECVBAE.

EVRIPIDIS
Oreſtes.

ARGVMENTVM.

Oreſtes cædem patris ultus interficit Aegiſthum, & Clytemneſtram parricidio uerò necare auſus matrem, protinus pœnas pendit, furioſus factus. Tyndareo uero patre interfectæ accuſante eum, erant commune Argiui decretum laturi de hoc, quid oporteret pati illum qui impiè egiſſet. Fortè fortuna Menelaus ex errore reuerſus, noctu quidem Helenam Argos miſerat, interdiu uerò ipſa acceßit, & cum imploraret ab Oreſte, ut ſibi opem ferret, contra dicẽtem Tyndareum magis coluit. Latis autem ſententijs apud populum, adducta eſt multitudo ad interficiendum Oreſtem. his cum intereſſet Pylades amicus eius, conſultauit ut primùm de Menelao ſupplicium caperent, interficientes Helenam. ipſi itaque cum ad hæc pergerent, fruſtrati ſpe ſunt. dijs abripientibus Helenam. Apollo autem oſtendens Hermionem, in manus illis tradidit: hi uerò hanc interficere uolebant. Sed ſuperueniens Menelaus, & cernens ſe ſimul & uxore & liberis orbatum ab ipſis, conatus eſt regiam Agamemnonis depopulari: illi uero minabantur incendium. Apparens autem Apollo, Helenam quidem iußit in deorum numerum transferri. Oreſti autem imperauit, ut ducat

Her-

Hermionem. Pyladi autem, ut cohabitet Electræ. Lustratum uero à cæde, imperare Argis.

ALIVD.

Orestes propter cædem matris, simul & à furijs exterritus, & ab Argiuis mortis damnatus, interfecturus Helenam & Hermionem, eo quòd præsens Menelaus opem non tulisset, prohibitus est ab Apolline. à nullo autem poeta tractatur hæc fabula.

ALIVD.

Actio quidem tractatur Argis, Chorus autem cõstat ex mulieribus Argiuis coætaneis. quæ etiam ueniunt interrogaturæ super Orestis calamitate. Præsens fabula exitum comicum habet. Apparatus autem fabulæ talis est. Ad regiam Agamemnonis introducitur Orestes, laborans & iacens in lectulo præ furore, cui aßidet ad pedes Electra. quæstio uero est, cur non aßideat potius capiti? sic magis uidetur curam gerere fratris, cum sic propius illi aßideat. Videtur uero poeta tractaße per Chorum. Orestes enim excitatus est modò, & uix sopitus, cum mulieres quæ chorum constituunt, propè ad illum acceßißent: hoc autem coniectare licet ex ijs quæ Electra dicit ad Chorum: Tace, tace, tenue uestigium soleæ. plausibilem uero eße dicunt occasionem huius dispositionis. Hæc fabula ex illis est, quæ probantur in actione, peßima uero in moribus. Excepto enim Pylade, omnes improbi erant.

PERSO-

PERSONAE.

Electra	Helena	Pylades
Nuncius	Chorus	Hermione
Orestes	Phryx	Menelaus.
Apollo	Tyndaris.	

Præfatur autem Electra, quippe Orestis soror, quę deplorat Tantalũ.

NON est ulla difficilis, ut ita dicam, " "
Neque paßio, neque calamitas dira, " "
Cuius non sufferre queat pondus ho= " "
minis natura.
Nam beatus (neque exprobro infortunia)
Ioue satus, ut tradunt, Tantalus
Vertici imminentem timens petram,
In aëre pendet. atq; luit hanc pœnam,
Vt quidem tradunt, quòd dijs, homo cum esset,
Communis mensæ dignitatem habens parem,
Incontinentem habuit linguam, turpißimum morbũ. " "
Hic plantat Pelopem, ex hoc Atreus,
Cui sceptra cum comparasset, neuit dea
Litem. Thyesti, bellum fratri suo
Vt inferret: quid infanda recensere me conuenit?
Conuiuio excepit ipsum liberis interfectis Atreus.
Ex Atreo uero (quæ enim interuenerũt taceo infortu-
Inclytus, si modo inclytus Agamẽnon, natus est, (nia)
Et Menelaus, Cretensi ex matre Aeropa.
Porro autem ducit illam dijs inuisam

Menelaus Helenam: sed Clytemnestræ lectum
Famosum apud Græcos, Agamemnon rex.
Cui uirgines quidem tres natæ sumus ex una,
Chrysothemis, Iphigenia, Electraq; ego,
Masculusq; Orestes, matre impijssima.
Quæ maritum circum amplexa inextricabili tunica,
Interfecit: quorũ uero gratia, uirginẽ dicere (randũ
Haud pulchrũ. omitto hoc obscurũ publicitè confide-
Phœbi uero iniustitiã quidem quid conuenit incusare?
Persuasit Orestem, matrem, quæ se genuerat,
Occidere, non apud omnes gloriam reportans.
Tamen interfecit, non immorigerus deo.
Et ego particeps fui, quantum scilicet mulier, cædis,
Pyladesq;, qui nobiscum unà patrauit hæc.
Exinde immani afflictus morbo ægrotat
Miser Orestes. namq; collapsus in cubilibus,
Decumbit, matris uero sanguis ipsum rotat
Insania: nominare enim uereor deas
Eumenidas, quæ hunc certatim territant metu.
Sexta porro hæc dies est, ex quo cædibus
Necata mater, rogo purificata est corpore,
A' quibus neq; cibaria per gulam admisit,
Non lauacra dedit corpori, sed chlænulis
Inuolutus, quandoquidẽ corpus leuatũ est ægritudine,
Sibi constans illachrymat. interdum à cubilibus
Prosilit festinabundus, equuleus ut a iugo.
Sancitum est porro Argis hisce, neq; nos tectis,
Nec igne recipiendos, neq; alloqui quenquam debere
Matricidas.

Matricidas. constituta uero certa hæc dies est,
Qua feret suffragium Argiuorum ciuitas,
An oporteat mori nos lapidabili saxo,
An gladium acuentem in ceruicem mittere.
Spem tamē quandā habemus, ne moriendū nobis sit.
Appulit enim in patriam Menelaus á Troia.
Portum enim Nauplium replens palma
Ad littus adpellit diutino ex Troia tempore
Erroribus circumactus. ipsam luctuosam porro
Helenam, obseruata nocte ne quis conspicans
Interdiu euntem, ex ijs quorum sub Ilio
Nati oppetiere, ad lapidum se proriperet iactus,
Præmisit domum nostram. est uero iam intus,
Deflens sororem calamitatemque domus.
Habet tamen quoddam doloris solatium.
Quam enim domi reliquit cùm Troiam nauigaret
Virginem, meæque matri tradidit alendam
Menelaus ducens Hermionem á Sparta,
In hac se oblectat, & obliuiscitur malorum.
Cerno autem omnem introitum, tandem conspiciam
Menelaum uenientem. nam aliàs imbecilli
Robore nitimur, nisi aliqua parte ab illo
Seruemur. Inops consilij res, clamitosa domus. ‹‹
HEL. O filia Clytemnestræ & Agamemnonis,
Virgo longa prolixitate Electra temporis,
Quomodo, ô misera, tuq;, fraterq; tuus
Infelix Orestes, & matris hic occisor extitit?
Alloqnijs enim non polluor tuis,

In Phœbum referens peccatum.
Atqui defleo Clytemnestræ fatum,
Meæ sororis, quam ex quo ad Ilium
Nauigaui (sic aũt quodammodo nauigaui deorũ fato)
Non uidi. superstes uero, lamentor infortunia.
ELE. *O Helena, quid tibi dicam, quæ præsto cernis,*
In calamitatibus constitutam Agamemnonis sobolem?
Ego quidem insomnis aßidua misero funeri,
(Funus enim hic est, propter exiguum anhelitum)
Aßideo, sed huius non exprobro afflictiones.
Sed tu beata es, beatusq; tuus uir,
Venitis ad nos miserè afflictos.
HEL. *Quanto tempore uerò cubilibus decubuit hic?*
EL. *Ex quo sanguinem natalem confecit.*
HEL. *O infœlix, materq;, quàm miserè perijt.*
EL. *Ita est, itaq; desperaui, malis obruta.*
HE. *Per deos quæso, parebis iam mihi aliqua in re? o*
EL. *Sed occupata sum fratris aßidentia: (uirgo.*
HE. *Vis tumulum mihi ad sororis accedere?*
EL. *Matris iubes meæ? cuius gratia?*
HEL. *Capillorum inferias, & libamina offerens mea.*
EL. *Tibi uero non fas ad charum ire sepulchrum?*
HEL. *Ostendere namq; Argiuis corpus pudet.*
EL. *Tandem sapis, olim relinquens turpiter domum.*
HEL. *Rectè dixisti, non gratè uerò mihi dicis.*
EL. *Pudor autem quis erga Mycenæos tenet?*
HEL. *Timeo patres eorum qui sub Ilio ceciderunt.*
EL. *Grauiter enim Argis quoq; infamaris ore omniũ.*

HEL.

HEL. Tu nunc officium mihi hunc metũ adimens da.
EL. Neutiquam queam matris aspicere tumulum.
HEL. Turpe sed enim famulam offerre hæc.
EL. Cur uerò non filiæ Hermiones mittis corpus?
HEL. Ad populum ire uirginibus non decet. " "
EL. Atqui persolueret mortuæ nutritionis præmia. " "
HEL. Recte dixisti, pareoq; tibi ô puella, " "
Et mittam filiam: bene enim admones.
O filia Hermione prodi foras,
Et sume libamina hæc in manus, comasq; meas.
Profecta uero ad Clytemnæstræ tumulum,
Mulsum effunde lactis, lixiuumq; rorem,
Et stans in summo tumulo, dicito hæc.
Helena te soror hisce munerat libaminibus,
Metu accedendi monumentum tuum, timensq;
Argiuum populum. propitiam uero iube ipsam,
Mihiq;, & tibi, & marito esse,
Miserisq; his, quos perdidit Apollo.
Quæ uero sorori conuenit præstare meæ,
Omnia promitte inferorum munera.
Abi gnata mihi festina, & libamina tumulo
Vbi dederis, quàm celerrime retro memineris uiæ.
EL. O natura, in hominibus quàm ingens es malum, " "
Salusq; ijs qui bona natura præditi sunt? " "
Cernitis summas ut abscidit trichas,
Seruans uenustatem: est certe pristina mulier.
Dij te oderint, nam me perdidisti,
Et hunc, omnemq; Græciam. me miseram.

Rursum uero adsunt meis ploratibus
Charæ concentrices. fortasse excitabunt somno
Hunc quiescentem. oculos uero tabefacient meos
Lachrymis, fratrem cum conspexero furentem.
O charissimæ mulieres, tacito pede
Incedite, ne strepite, absit strepitus
Amata etenim tu, benigna quidem, sed mihi
In hoc excitando clamitas aderit.
CHOR. *Sile sile, tenue uestigum crepidæ*
Ponite, ne strepite, absit strepitus.
EL. *Quam procul ite hinc, quam procul mihi à lecto.*
CHOR. *Ecce. facio.* EL. *Ah ah, fistulæ uelut flatus*
Tenuis arundinis. ô mea amica loquere mihi.
CHO. *Ecce submissam tanquam per culmen edo uocē.*
EL. *Ita planè submitte submitte, adi tacita.*
Tacita adi. dic quamob-
Rem uenitis tandem?
Iampridem enim hic collapsus, dormit.
CHOR. *Vt ualet? dic ô amica.*
EL. *Quam fortunam dico? quod'ue infortunium?*
Interdum quidem spiritum ducit, mox ingemiscit.
CHOR. *Quid ais? ô misera.*
EL *Perdis me. si palpebras commoueris*
Saporis dulcissimum habenti gaudium.
CHO. *O infœlix, inuisissima diuinitus ob facinora.*
Ah miser: eheu laborum.
EL. *Ah ah, iniustus iniusta tamen profectò dixit.*
Dixit indignam, quando in tripode

Iustitiæ

Iustitiæ utiquæ iußit
Cædem Apollo meæ matris.
CHOR. Viden? in peplis mouet corpus.
EL. Tu enim ipsum ô misera
Vociferata, excitasti è somno.
CHOR. Imò dormire ipsum existimo.
EL. Non à nobis, non ab ædibus
Retro pedem tuum retrahes,
Omißo strepitu?
CHOR. Dormit. EL. Benedixti.
CHOR. O sacra ueneranda nox,
Somni largitrix laboriosis mortalibus.
Ab erebo adsis, ueni ueni pennigera
Agamemnonis ad ædes.
Præ namquæ dolore, prequæ calamitate
Occidimus, perimus.
EL. Strepitum excitatis CHOR. Minime.
EL. Sile sile. cauens oris
Strepitum porro à lecto,
Quietum somni gaudium exhibebis, ô chara.
CHOR. Dic, quis malòrum finis manet?
EL. Mors. nam quid aliud dicam?
Nequæ enim appetitum habet cibi.
CHOR. Manifestißima utiquæ hæc mors.
EL. Perdidit Apollo nos,
Miserum inuisum sanguinem concedens
Parricidæ matris.
CHOR. Iure quidem, sed non bene.

EL. Occidisti, occisa es ô quæ me peperisti
Mater. nam perdidisti
Patrem, liberosq; hosce, tui propter cædem,
Perimus perimus pariter mortui.
Tu etenim inter mortuos. quod mea, perit
Vitæ maior pars in
Gemitibus & luctibus,
Lachrymisq; nocturnis, innupta
Quoniam liberis orba, quæq;
Infœlix in longum traho tempus.
CHO. Vide accedens uirgo Electra propè,
Ne mortuus te frater lateat hic.
Non enim placet mihi, propter nimiam dissolutionē.
OREST. 'O dulce somni leuamen, remedium morbi,
Quàm suauiter mihi aduenisti in tempore.
" O ueneranda obliuio malorum, quàm es sapiens,
" Et miseris optabilis dea.
Vndé nam huc ueni? quo pacto deueni?
Non memini, priori derelictus amentia.
EL. O carißime, quā me exhilarasti, in somnū incidēs.
Vis attingam te, & alleuem corpus?
OR. Cape cape scilicet. absterge miseri
Oris spumosas sordes, oculisq; meis.
EL Ecce ministerium suaue, neq; abnuo
Fraterna sororia manu colere membra.
OR. Subijce lateri latus, & squalentem comam
Adime uultu: uix enim uideo oculis.
EL. O capillorum sordidum miserum caput,

Quàm

Quàm deturpatum es diutina illuuie. (bus,
OR. *Reclina me iterũ in lectũ. cũ me reliquerit mor-*
Furoris, debilibus articulis sum, & debilis sum mem-
EL. *Ecce: Carus sanè ægrotanti lectus:* (bris. ‹‹
Tristis existens possessio, necessaria tamen. ‹‹
OR. *Iterum me alleua, conuolue corpus.*
CHO. *Morosi sunt ægrotantes, difficultatis gratia.* ‹‹
EL. *Num in terra firmare pedes uis,*
Tardo uestigio nitens? Vicißitudo omnium grata. ‹‹
OR. *Maxime. opinionem enim hoc sanitatis habet.* ‹‹
Bona res est opinio, citra ueritatem etiam. ‹‹
EL. *Audi iam nunc ô fraternum caput,*
Donec sinunt te bene sapere furiæ.
OR. *Dices aliquid nouum? & si bonũ, gratiã habebis;*
Si uero ad damnum, satis habeo miseriarum.
EL. *Menelaus adest, tui frater patris*
In Nauplio uerò transtra subducta sunt nauiũ. (lis?
OR. *Quomodo dixisti? aduenit lumen meis tuisq; ma-*
Vir consanguineus, & officijs obstrictus patris?
EL. *Adest, fidem meorum sermonum habe,*
Helenam ducens Troiacis à mœnibus.
OR. *Si solus sospes fuisset, magis beatus esset.* ‹‹
Sed si uxorem adducit, malum habens uenit ingens. ‹‹
EL. *Insigne peperit Tyndareus ad probrum*
Genus filiarum, ingloriumq; per Græciam.
OR. *Tu ergo differ à malis, licet enim.*
Neq; solum dicito, sed & re comprobes ista.
EL. *Eheu frater, oculus tuus turbatur.*

Statim mutaberis in rabiem, modò tibi constans.
OR. O mater, rogo te ne immiseris in me
Cruentoculas & uiperinas puellas.
Ipsæ enim, ipsæ propius impetunt me.
EL. Mane infœlix quietè tuis in cubilibus.
Cernis enim nihil, quæ existimas manifestè uidere.
OR. O Apollo, interficiant ne illæ canicernuæ
Gorgoniuidæ inferorum sacerdotes diræ furiæ.
EL. Neutiquã dimittã. manum uerò implicans meam
Continebo te saltare infœlices saltus.
OR. Dimitte me, una existens ex meis furijs.
Medium me complecteris, ut præcipites in tartarum.
EL. Me miseram, quod nam obsequium obeam,
Cum numen ipsum inimicum habeamus?
OR. Da arcus mihi cornutas, dona Apollinis,
Quibus me dixit Apollo ulcisci posse deas,
Si me terrefaciant furore, rabie.
EL. Iaculabitur quis deorum mortali manu?
OR. Ni cesserit procul à meis oculis.
Non auditis? non cernitis à procul iaculantibus
Arcubus pennatas sagittas auolantes?
A, a. quid nã cunctamini? quin sublimẽ petitis æthera
Pennis? Phœbi uero accusate uaticinia.
Ehem, quid nã exagitor, spiritũ ducens à pulmonibus?
Quò, quónam saltauimus à cubilibus?
Ex fluctibus enim iterum nunc serenitatem uideo.
ELE. Frater, quid fles, caput intra ponens stragula?
OR. Pudet me tecum participare meos labores,
Turbamq;

Turbamq́; facessere uirgini per meam ægritudinem,
Ne meorum gratia contabescas malorum.
Tu enim approbasti hæc, sed patratus est à me
Maternus sanguis. Apollinem uerò incuso,
Qui me persuadens ad opus impijssimum
Verbis quidem exhilarauit, rebus uerò minime.
Existimo autem patrem meum, si coràm
Interrogarem ipsum, an ego interficere deberem,
Multas huic mento extendisse preces,
Ne matris in cædes truderem gladium,
Quandoquidem nec ille resumpturus esset uitam.
Ego uero infœlix, huiusmodi expleturus eram mala.
Quare nunc exporrige frontem, ô sororium caput,
Lachrymasq́; exue, etiam si ualde miseri
Simus. cum uero me furentem conspexeris,
Tu meam diritatem, & perditas mentes
Compesce, & consolare. cum uerò tu ingemiscis,
Nos præsentes conuenit te admonere amica.
Obsequia enim ista amicis grata sunt, et accommoda. "
Sed ô misera, ingressa domum intro,
Somnoq́; insomnes oculos porrecta da,
Cibumq́; expete, & balnea corpori infunde.
Si enim deserueris me, aut aßidentia ægritudinem
Contraxeris aliquam, perimus, te enim habeo solam
Auxiliatricem, cæteris ut cernis destitutus.
EL. *Non erit. unà tecum commori cupio,*
Et uiuere. ualet enim idem. si tu mortem oppetes,
Mulier quid agam? quomodo sola sospes ero?

Carens

Carens fratre, patre, amicis. tamen si tibi uidetur,
Facienda sunt hæc. sed reclina in lectum corpus,
Neq; hoc quod territat & exagitat te è cubilibus
Temere admittas, quin mane in strato lecto.
Nam si non ægrotaueris, sed existimas te ægrotare,
Labor mortalibus atq; difficultas oborietur.
CHO. Ae, æ, pernices ô penningeræ
Furificæ deæ,
Illætabilem quæ chorum sortitæ estis in
Lachrymis et luctibus furuo corpore Eumenides quæ
Latum æthera persaltatis, sanguinis
Exposcentes pœnam, ulciscentes cædem.
Obsecro obsecro
Agamemnonis filium finite ob-
Liuisci furoris uesanientis, impetuosi.
Hem laborum, quibus ô miser expetitis peris,
Tripodis ob responsum, quod ipse Phœbus
Edidit edidit, cum accepisti eo in solo .
Vbi medij dicuntur recessus terræ.
Io Iupiter, quæ misericordia, quod hoc certamen
Sanguinarium adest,
Incitans te infœlicem? cui lachrymas
Lachrymis committit
Traducens quispiam domum tuam deorũ malorum,
Matris sanguinem tuæ, qui te exagitat.
Lamentor, lamentor.
„ Magnæ diuitiæ neutiquam stabiles mortalibus sunt.
„ Quin uelum tanquam nauis citæ,

Concutiens

Concutiens deus, obruit ‹‹
Per graues labores, tanquam ponti ‹‹
Sæuis trucibus in fluctibus. ‹‹
Quam enim iam ultra domum aliam,
Quàm eam quæ est à diuinis nuptijs
Tantalidarum, colere me conuenit?
Atqui rex huc iam incedit,
Menelaus imperator ingenti magnificentia
Conspicuus, quod ex sanguine Tantalidarum est.
O qui mille nauium exercitum duxisti
In Asiã, salue. cum bona fortuna uerò tu conuersaris,
Deorum ope peractis ijs quæcunq; optaueras.
ME. *O domus, partim quidem te lubens aspicio*
Troia reuersus, partim uero uidens ingemisco;
Vndiq; enim implicatam miseris malis
Nunquam aliam magis uidi domum:
Agamemnonis enim calamitates intellexi,
Et mortem, quali ab uxore perijt,
Maleæ applicans proram. namq; ex fluctibus
Nautarum uates edixit mihi
Nerei propheta Glaucus, uerax deus,
Qui mihi hæc dixit palàm aßistens:
O Menelae, iacet tuus frater mortuus,
Lauacris uxoris circumuentus ultimis,
Lachrymisq; impleuit meq; & nautas meos
Multis. sed cum Naupliam attingo terram,
Iam uxore illic exposita,
Expectans Orestem filium Agamemnonis

Charis

Charis manibus complecti, & matrem,
Tanquam incolumes, audiui à piscatore quodam,
Tyndareæ filiæ impiam cædem.
Et nunc ubi sit dicite ô puellulæ,
Agamemnonis filius, q : dira hæc ausus est mala.
Infans enim erat tum in Clytemnestræ manibus,
Cum reliqui atrium, profectus Troiam.
Itaq; neutiquam ipsum agnoscerem aspiciens.
OR. Hic ego sum Orestes, ô Menelae, quem quæris.
Lubens ego tibi mea indicabo mala.
Tua uerò genua per primã supplicationem attingo,
Supplex nudi oris annectens preces,
Serua me: aduenisti enim ipse in articulo malorum.
ME. O dij, quid uideo? quẽ uideo inferorũ?
OR. Bene dixti: non enim uiuo præ malis, lumen tamẽ (uideo.
ME. O miser, cæsarie squalida quàm deturpatus?
›› OR. Non aspectus me, sed facinora deturpant.
ME. Acriter sanè cernis oculis, aridis pupulis.
OR. Corpus omnino euanuit, nomen nõ superest mihi.
ME. O absurda mihi tua uisa deformitas.
OR. Hic ego sum matris luctuosæ interfector.
›› ME. Teneo: parce, ne semel quidem dicere male.
OR. Parcimus: sed deus in me diues malorum.
ME. Quam rem pateris? quis te perdit morbus?
›› OR. Conscientia, quod cõscius sum dira me patrasse.
›› ME. Quid ais? laudatur in loquendo perspicuitas, nõ (obscuritas.
OR. Mœstitia in primis, quæ me perdit.
›› ME. Acris quidem hæc dea, sed tamen sanabilis.

OR.

OR. *Et furores, & matris sanguinis ultiones.*
ME. *Cœpisti uero quando insanire? quæ dies tũ erat?*
OR. *Qua die miserā matrem contumularunt tumulo:*
ME. *Vtrum domi, an aßidens rogo?*
OR. *Noctu, custodiens oßium sublationem.*
ME. *Aderat quis alius, qui tuum erigebat corpus?*
OR. *Pylades, qui unà cõfecerat sanguinem cædẽque*
ME. *À spectris uero quibus hæc pateris?* (*matris.*
OR. *Visus sum uidere tres nocti similes puellas.*
ME. *Scio quas dicis, sed nominare nolo.*
OR. *Irritabiles enim, imperitè uerò caue dicas.*
ME. *Ipsæ te exagitant, ob cognatam cædem.*
OR. *Hem persecutiones, quibus agitor miser.*
ME. *Non mirum pati grauia eos qui patrarint.* ‹‹
OR. *Sed est nobis relatio calamitatis.*
ME. *Ne mortem dixeris. hoc enim non conuenit.*
OR. *Phœbus iubens matris conficere cædem.*
ME. *Adeò inscius existens iuris & æquitatis?*
OR. *Seruimus dijs, quodcunq; tandem sint dij.* ‹‹
ME. *Et cur iam non opem fert Apollo tuis malis?*
OR. *Differt: sed numen ipsum est tale natura.* (*tus?* ‹‹
ME. *Quãto tẽpore uerò matris perierũt uitales spiri*
OR. *Sextus hic dies, adhuc pyra calida est sepulchri.*
ME. *Quã statim inuaserũt te ꝓpter sanguinẽ matris,*
OR. *Nõ sapiẽs, uerè aũt in amicos es maliciosus.* (*deæ*
ME. *Patris autem iam quid te iuuat ultio?*
OR. *Nihil dũ quin cũctationẽ similẽ frustrationi dico.* ‹‹
ME. *Sed ea quæ ad ciuitatẽ attinẽt, quomodo habes,*
cũ hæc feceris?

OR. Odio habemur ita, ut ne alloquantur quidem.
ME. Neq; expiatus es tuum sanguinem rite manuũ?
OR. Eijcior enim ædibus, quócunq; perrexero.
ME. Qui è ciuibus conantur te eijcere patria?
OR. Oeax, Troiæ odium referens in patrem.
ME. Intelligo. Palamedis te punit ob cædem.
OR. Non intererat mea. propter tres tamen pereo.
ME. Quis alius? num qui ex Aegisthi socijs? (dit.
OR. Hi mihi iniurij sunt, quos ciuitas in præsens au=
ME. Agamẽnonis uero sceptra sinit te habere ciuitas?
OR. Quomodo, qui uiuere non sinunt nos amplius?
ME. Quid facientes, certi'ne quid dicere potes mihi?
OR. Calculus contra nos feretur hoc die.
ME. Exulare ciuitate hac? aut mori, aut non mori?
OR. Mori à ciuibus lapidabili strue saxorum.
ME. Et cur non fugis, terræ superans terminos?
OR. Vndiq; enim custodimur fulgentibus armis.
ME. Priuatim ab inimicis, aut ab Argiua terra?
OR. Omnib. à ciuibus: eadem est sentẽtia, ut moriar.
ME. O infœlix, recidisti calamitatis ad ultimum.
OR. In te spes mea refugium habet malorum.
Quare ad misere agentes beatus cum ueneris,
„ Impartire amicis tuis tuam fœlicitatem,
„ Et non solus bonum nactus habeto,
Quin intercipe etiam labores uicißim,
Paterna beneficia reddens in eos in quos te conuenit.
„ Nomen enim, opus autem non habent ij amici,
„ Qui non in rebus aduersis fuerint amici.

CHO.

CHO. Atqui huc senili contendit pede
Spartanus Tyndareus, pulla gerens pallia,
Rasura ob filiam lugubri rasus.
OR. Perij Menelae, Tyndareus hiccine
Venit ad nos? cuius maximè me pudet
In conspectum uenire, his rebus patratis.
Etenim me aluit paruum existentem, multa uero
Suauia dedit, Agamemnonis
Filium ulnis circumferens, Lædáq; simul
Honorantes me, nihil minus quàm Dioscuros.
Quibus, ô miserum cor, animeq; mi,
Reddidi uices non æquas. quas tenebras
Assumpsero uultui? quas uero præ me nebulas
Posuero, senes oculorum fugiens pupulas?
TYN. Vbi ubi filiæ meæ uideam uirum
Menelaum? etenim ad Clytemnestræ tumulum
Libamina fundens, audiui quòd ad Nauplium portũ
Venit, cum uxore per multos annos seruatus.
Ducite me. nam ad dextram eius uolo
Consistens, salutare serò reducem aspiciens amicum.
MEN. O senex salue, cũ Ioue eundẽ lectũ habẽs caput.
TYN. Salue & tu Menelae, gener meus.
ME. Hem, euentus quàm malum non præscire?
Matricida hæc ante domum uipera
Renidet morbosa fulgura, meum odium.
TYN. Menelae, alloqueris ipsum execratum caput?
ME. Quid ni? chari mihi patris est filius.
TYN. Ex illo enim hic natus est, talis existens?

„ ME. Natus est. quod si infœlix, tamen in precio & honore habendus.

„ TYN. Barbarus factus es, diu uersatus apud Barbaros.

„ ME. Imò Græcanicum est, cognatum colere semper.

„ TY. Quin legibus nō superiorē esse uelle.

„ ME. Omne qđ ex necessitate fit, seruitus est, testib. philosophus.

„ TY. Habeas nunc, tu hoc, ego mihi non comparabo.

ME. Imò ira simul, & tuum senium, non sapiens.

TYN. Adhuc certamen quoddam uenit de sapientia?
Si bona omnibus manifesta, & mala,
Hoc quis uirorum est imprudentior?
Qui quidem ipsum ius non perpendit,
Neq; uenit secundum communem Græcorum legem.
Ex quo enim exhalauit Agamemnon uitam,
Ictus à filia mea capite,
Turpissimum facinus, neq; enim laudauero unquam,
Oportuit tamen ipsum constituere cædis iudicium
Legitimum, accusatoremq; eijcere è domo
Matrem, & mediocritatem sumpsisset utiq; ultionis,
Atq; leges secutus esset, piusq; haberetur.
Sed nunc in idem crimen recidit cum matre.
Malam enim ipsam iure existimans,
Ipse peior factus est, matrem interficiens.
Interrogabo uerò ô Menelae tantum te,
Si interficeret hunc lecti socia mulier,
Et huius filius iterum matrem uicissim interficeret,
Et deinde ex illo natus cæde cædem
Expiaret, finis quò nam malorum perueniret?

Bene

Bene cauerunt hæc legislatores pristini.
Non sinebant in oculorum conspectum uenire,
Neq; in occursum, quicunq; sanguinē existeret habēs.
Sed fugis expiabant, cæde mutua uerò non.
Se per enim unus obnoxius futurus erat cædi,
Vltimum piaculum assumens manibus.
Ego quidem odi mulieres impias.
In primis uerò filiam, quæ maritum interfecit.
Helenam tamen tuam uxorem nunquam laudauero,
Neq; alloquar, neq; te laudo improbam
Ob uxorem profectum ad Troiæ campum.
Defendam autem quantum potis sum, lege
Feritatem illam & crudelitatem
Tollens, quæ & gentes et ciuitates deperdit semper.
Nam quid habebas ô miser animi tum
Cum produxit mammas, supplicans te
Mater? ego quidem non uidens quæ illic erant mala,
Lachrymis senilem oculum liquefacio miser.
Vnum certæ meæ orationi astipulatur,
Odio haberis à dijs, & luis ob matrem pœnas,
Insanijs errans, & terriculamentis. quid testes
Alios audire conuenit me? quæ quidem aspicere licet,
Vt itaq; sis sciens Menelae, dijs
Non fac aduersa, iuuare hunc studens,
Sed sine à ciuibus interfici saxis.
Aut non conscende Spartiacam terram.
Filia uero mea mortua, passa est iusta.
Sed non ab hoc conueniebat eam mori.

Ego certe aliàs beatus sum uir,
Nisi in filiabus.hac in parte non fœlix sum.
» » Beatus est,qui beatus est in liberis,
» » Neq; sibi insignes calamitates acquisiuit.
OR.O senex,ego certe contra te expauesco loqui,
Cum te offensurus sum,tuamq; mentem.
Ego certe impius sum,matre interfecta:
Pius uerò alio nomine,uindicans patrem.
Discedat à meis uerbis eminus
Senium nobis tuum,quod me impedit à dicendo,
Et in uiã reuertar. nunc aũt expauesco tuũ capillum.
Quid faciendum mihi fuit? duo enim oppono duobus.
Pater quidem plantauit me,tua uero peperit filia,
Semen tanquam tellus assumens ab alio.
» » Absq; porrò patre filius non fuerit unquam.
Reputaui itaq;,generis autori (pter alimoniã.
Potius me debuisse opẽ ferre,quã ei quæ produxit pro
Tua uero filia,matrem uereor nominare,
Priuatis nuptijs,neq; pudicis,
» » In uiri iuit lectum.mihi ipsi,si dixero
» » Male illi,dixero:dicam attamen.
Aegisthus erat occultus domi maritus,
Hunc interfeci,insuper mactaui matrem,
Impie quidem agens,sed uindicans patrem.
De quibus autem minaris,quòd delapidandus sim,
Audi,quòd cunctam Græciam iuuo.
Si enim mulieres ad hoc deuenient audaciæ,
Viros ut interficiant,refugium habentes

Ad liberos

Ad liberos, mammillis misericordiam uenantes,
Paruo momento sanè interficient maritos,
Causam habentes quamcunq;. patrans uero ego
Grauia, ut tu magnificè loqueris, hanc sustuli legem.
Quin infestus matri, iure occidi,
Quæ cum armis uirum absentem ex patria,
Cuncta pro Græcia imperatorem
Prodidit, neq; seruauit integrum lectum.
Cum uero peccasse comperta esset, non sibimet pœnā
Irrogauit, sed ne pœnam daret marito,
Mulctauit patrem, & interfecit meum.
Per deos audi, non opportune quidē memini deorum
Cædis reus. si uero res matris
Tacitus laudassem, quid mihi fecisset mortuus?
An non me odio habens perturbasset furijs?
An matri quidem adsunt auxiliatrices deæ,
Huic autē nō affuissent multo magis iniuria affecto?
Tu tibi plantasti filiam ô senex malam.
Perdidisti me. propter enim illius audaciam
Patre orbatus, factus sum matricida.
Cernis Vlyßis uxorem? non interfecit
Telemachus. non enim superinduxit uiro uirum,
Sed manet domi impollutum cubile.
Cernis porrò Apollinem, qui medias terræ sedes
Habitans, mortalibus os manifestißimum edit?
Cui paremus per omnia, quæcunq; ille dixerit?
Huic obsecundans parentem interfeci.
Illum ducite impium, & interficite.

Ille peccauit, non ego. quid oportebat me facere?
An non satis idoneus deus referenti mihi
Piaculum soluere? quò quis igitur se posthac uertat?
Si non, qui iußit, liberabit me à morte.
Quare quod quidē nō iurè, nō dicito pacta sunt hæc,
Nobis uero autoribus non fœliciter peracta esse.
„ *Nuptiæ sanè quibuscūq; bene cōstitutæ sunt mortaliū,*
„ *Iis beata uita contingit: quibus uerò nō cadunt bene,*
„ *Domi forisq; infœlices sunt.*
„ CHO. *Semper uxores impedimēto suis calamitatibus*
„ *Sunt uiris, ad maiores infœlicitates.*
TYN. *Quia mangnificè loqueris, neq; cedis oratione,*
Sic uerò respondes mihi ut doleam animo,
Magis me accendes ad tuam ut egrediar cædem.
Honestum uero neglectui iam habebo laborum,
Quorum gratia ueni, filiæ ornaturus sepulchrum.
Profectus enim ad euocatum Argiuorum populum,
Volentem, non inuitam incitauero ciuitatem,
Tibi tuæq; sorori lapidabilem irrogare pœnam.
Magis enim illa te mori est digna,
Quæ parenti te exasperauit, in aurem semper
Susurrans sermones ad inimicitiam,
Somniaq; annuncians de Agamemnone:
Et hoc, quod odio haberent Aegisthi lectum
Inferi dij. etenim illic erat acerbitas,
Donec succendit domum igne non igne.
Menelae, tibi uero hæc dico, & efficiam
Si meum odium in precio habes, affinitatemq; meam,

Ne huic

Ne huic arceas cædem, aduersam dijs,
Sed sine à ciuibus occidi petris.
Aut non conscende Spartiacam terram.
Tantum audiens, memento. neq; impios
Magis eligas, repudians pios amicos.
At nos ab ædibus ducite istis, ô famuli.
OR. *Abi, ut non perturbatè consequens nobis sermo*
Ad hunc perueniat, senium effugiens tuum.
Menelae, quò tuum pedem cogitabundus uertis,
Duplicis sollicitudinis duplices uadens uias?
ME. *Sine. mecum quid dispiciendo,*
Ad quam me uertam fortunam ambigo.
OR. *Ne perfice hoc quod uidetur, sed meis*
Sermonibus auditis prius, statue tunc. (mone.
ME. *Dic, bene enim dixti. est uero ubi silentium ser-* " "
Potius sit: est porro ubi silentio sermo, " "
OR. *Dicam iam. Longa oratio breui orationi* " "
Præferenda est, & dilucida magis auditu. " "
Mihi tu tuarum rerum ô Menelae nihil des:
Sed quæ accepisti, redde, à patre meo cum acceperis.
Non opes dico: imò opes, si animam meam
Seruabis, quæ mihi carissima sunt mearum rerum.
Iniurius sum, q. accipere cõuenit me in hac mea infœli
Iniustũ quid à te. etenim Agamemnon pater (citate
Iniustè congregata Græcia, uenit in Ilium.
Non peccans ipse, sed peccatum
Tuæ uxoris, & iniusticiam ut corrigeret.
Vnum hoc nobis pro uno dare te conuenit.

Exposuit uero, ut conuenit, amicis amicos,
Corpus uere tibi in armis satagens,
Vt tu tuam reciperes uxorem.
Persolue itaq; mihi idem hoc, cum illic acceperis,
Vnico nauans operam die pro nobis,
Patronus stans, non decem explens annos.
Quas uero Aulis accepit uictimas meae germanae,
Sino te habere istas, Hermionem ne interficias tu.
Conuenit enim te, me habente ut habeo nunc,
Priores partes ferre, & me ignoscere.
Vitam saltem meam da luctuoso patri,
Et meae sororis, uirginis longaeuae.
Mortuus enim, domum orbam reliquero patris,
» » *Dices, impossibile hoc ipsum. Amicos*
» » *In rebus aduersis couenit amicis adesse.*
» » *Nam cū deus foelicitatē dederit, quid opus est amicis*
» » *Sufficit ipse deus, prodesse uolens.*
Amare uxorem omnibus Graecis existimaris,
Neque subiens te hoc adulatione dico.
Per hanc obtestor te: me miserum proter mea mala.
Quo deueni? quid uero discruciari me conuenit?
Pro enim domo uniuersa supplico haec.
O patris frater, patrue, sub terram
Mortuum audire haec finge uolantem
Animam supra te & dicere quae ego dico.
Haec & in lachrymas, & luctus & aerumnas
Dixi, & debitum reposci salutem
Captans: quod omnes, nec ego postulo solus.

EL. *Et ego te obtestor, mulier quamuis tamen existẽs,*
Egentibus ut adsis. potis namque es.
ME. *O Orestes, ego sanè tuum ueneror caput,*
Et operam dare tuis malis uolo.
Namq; decet sic, consanguineorum pericula “
Vnà subire, facultatem si dederit deus, “
Morientem, & interficientem aduersarios. “
Sed ipsum posse, à dijs opus habeo adipisci. “
Adsum enim uirorum sociorum uacuam hastam
Habens, laboribus infinitis circumactus,
Paruo cum robore superstitum amicorum:
Pugna itaq; non superare possemus
Pelasgicum Argos. si uero blando sermone
Possemus, istuc spei deuenimus.
Paruis enim res magnas quomodo caperet quis “
Laboribus? stultum etiam uelle, & conari hæc. “
Quando enim excanduerit populus, ad irã prolapsus, “
Similis est igni, ad extinguendum uehementi. “
Si uero pedetentim quis ei concitato quidem “
Cedens obsecundarit, tempus caute obseruans, “
Forsan exhalauerit. cum autem emiserit flatus, “
Vtêris eo facile pro arbitrio. “
Adest enim miseratio, adest quoq; furor magnus,
Ei qui obseruarit res preciosissima.
Quare profectus & Tyndareum tibi experiar,
Et ciuitatem persuadere, summo iure uti moderate.
Nauis etenim tensa ui summa rudentibus, “
Mergitur; erigitur iterum, si laxauerit rudentes: “

Odit enim deus nimiam uehementiam.
» Odere ciues. oportet uero me, nec tergiuersor,
» Seruare te oratione, non per uim, contra potentiores.
Virib. aũt te nõ utiq;, quatenus tu existimas fortasse,
Seruauero. non enim facile hasta una
Statuere trophæa de malis, quæ tibi adsunt.
Non enim unquam Argiuorum terram blanditijs
Conciliauimus. sed nunc opus est
Seruis esse nobis prudentibus fortunæ.
OR. O nisi uxorem propter præliari,
Ad reliqua nihili homo. ô ignauißime, ulcisci amicos
Fugis? auersaris me? beneficia Agamemnonis
Incassum. amicis caruisses utiq; ô pater, si ad infortu-
Eheu, prodor, non supersunt spes. (nium deuenisses.
Quò uertens mortem Argiuorum effugiam?
Hic enim erat mihi effugium salutis.
Sed aspicio hunc carißimum mortalium,
Pyladem, cursu incedentem à Phocensibus.
» Iucundum spectaculum. fidus in aduersis uir,
» Potior est quàm tranquillitas nautis aspectu. (urbẽ,
PYL. Citius quã mihi cõuenit iter faciẽs, perueni ante
Concionẽ ciuitatis cũ audirẽ, hãc uidẽs ipse manifestè
Contra te sororemq; tuã, tanquã occisuros protinus.
Quid rei est? ut uales? quid agis carißi æqualiũ meorũ
Et amicorũ, & cõsanguinitatis? oĩa enim hæc es tu mi
OR. Perijmus, ut breuiter tibi mea exponã mala. (hi.
» PYL. Vnà subrues nos. Cõmunes enim res amicorum.
OR. Menelaus peßimus est in me, & sororem meam.

PY. Probabile est, malæ uxoris uirum fieri malum. " "
OR. Tanquā nō uenisset, mihi tātundē reddidit abiēs.
PY. An reuera ad hanc uenit terram? (amicis.
OR. Tandem: sed tamē in primis malus deprensus est
PY. Et uxorem illam pessimam naue uehens aduenit?
OR. Non ille, sed illa illum huc duxit. (unica?
PY. Vbi est, quæ plurimos Achiuorū perdidit, mulier
OR. Domi meæ, si modò hanc meam uocare conuenit.
PY. Tu uero quos sermones dixisti tui fratri patris?
OR. Ne me negligas mori à ciuibus, & sororem meā.
PY. Per deos quæso, qd ad hoc dixit? hoc.n. scire cupio
OR. Se cautè agere: quod amicis faciunt mali amici. " "
PY. Prætextum ad quem procedens? hæc rem habebo
si didicero.
OR. Hic aduenit, qui illas optimas filias genuit pater
PY. Tyndareū dicis? fortasse tibi ob filiam succēsens.
OR. Intelligis. huius affinitatem prætulit patris amicitiæ. (sens.
PY. Neq; ausus fuit labores tuos sibi uendicare præ-
OR. Non enim bellator est. quod uerò ad mulieres
attinet, fortis.
PY. In malis utiq; es maximis, & te necesse est mori.
OR. Calculum de uobis ciues de cæde ferre conuenit.
PY. Qui dijudicabit causam? dic. timeo enim.
OR. Aut mori, aut uiuere. oratio non magna, de rebus " "
PY. Fuge ergo, relictis atrijs cū sorore tua. (magnis.
OR. Non uides? præsidijs custodimur undiq;.
PY. Vidi ciuitatis plateas armis obseptas.

OR. Veluti ciuitas ab hostibus corpore obsidemur.
PY. Et me nunc roga quid patiar? nam & ego pereo.
OR. A' quo nã? hoc utiq; accesserit meis malis malũ.
PY. Strophius me è domo exulẽ iratus pater expulit.
OR. Priuatum, aut cõmune cum ciuibus imputãs crimen tibi? (dictitans.
PY. Quòd unà patraui tecum cædem matris, impium
OR. Ah miser, uidentur quoq; te mea perdere mala.
PY. Quin Menelai moribus utimur? ferenda hæc.
OR. Non metuis, ne te Argos, ueluti & me, interficere uelit? (sium terram.
PY. Non pertinet punire me ad illos, sed ad Phocen-
" OR. Res uehemens multitudo, improbos cum habue-
" rit præfectos.
" PY. Sed cũ bonos nacti fuerint, bona cõsultãt semper
OR. Esto. ad commune quid dicere conuenit?
PY. Qua de re necessaria?
OR. Si dicerem ciuibus profectus,
PY. Quod patrasti iuste?
OR. Patrem uindicans meum.
PY. Vide ne admittant te lubentes.
OR. Verum formidine correptus, silentio moriar.
PY. Timidum hoc? OR. Quomodo igitur facerem?
PY. Habes aliquam, si manseris, salutem? (malis.
OR. Non habeo. PY. Profectò uerò, spes est seruari à
OR. Si succederet, fieret.
PY. Igitur hoc melius quàm manere. (stius mori.
OR. Quin iã eo. PY. Si enim mortuus fueris sic hone-

OR. Et

OR. *Et ipsa res iusta mihi est.*
PY. *Vt uideatur, precare modò.*
OR. *Bene dicis, fugiam timiditatem hac ratione.*
PY. *Magis quàm manes.* OR. *Ecquis me miseratur?*
PY. *Ingens enim res est generositas tua.*
OR. *Mortem indigne ferens paternam?*
PY. *Omnia hæc in oculis sunt.*
OR. *Eundum. Nam inuirile, inglorie mori.*
PY. *Laudo hæc.* OR. *Dicam'ne igitur sorori hoc meæ?*
PY. *Ne per deos.* OR. *Lachrymæ nimirũ exciterẽtur*
PY. *Nimirum hoc augurium magnum.*
OR. *Nempe tacere melius.*
PY. *Interea temporis uero lucraberis:*
OR. *Hoc mihi tantum obstat.*
PY. *Quid hoc nouũ rursus dicis?*
OR. *Ne deæ me œstro occupent.*
PY. *Verum curam habebo tui ego.*
OR. *Difficile, tractare ægrotantem hominem:* (mei.
PY. *Neutiq̃ mihi te.* OR. *Caue furoris particeps fieri*
PY. *Hoc itaq; eueniat.* OR. *An non pigritaberis?*
PY. *Pigritia enim amicis pernicies ingens.*
OR. *Eas igitur, temo pedis mei.* (cito patris.
PY. *Grata obiens obsequia.* OR. *Et me ad tumulũ du-*
PY. *Cur nam hoc?* OR. *Vt illi supplicem, me seruare:*
PY. *Hoc iuste sic habet.*
OR. *Matris uero ne uideam sepulchrum.*
PY. *Hostis enim fuit.*
Sed festina, ne te ante calculos Argiuorũ condemnet,

Applicans lateri meo latus infirmum ægritudine.
Quò nam ego per urbem te, nihil curans turbam.
Neque uerecundia motus ueho? ubi enim ostendero amicum esse,
Si te non arduis uersantem in calamitatibus iuuero?
„ OR. *Hoc illud est comparasse sibi amicos, non cognatos tamen.*
„ *Quoniam uir, qui moribus unà affligatur, peregrinus.*
„ *Innumeris potior cõsanguineis uiro ad comparandum amicus.*
CHOR. *Ingens fœlicitas, ipsaque uirtus*
Superibiens per Græciam, &
Apud Simoenticos riuos,
Iterum rediјt ex fœlicitate Atridis,
Valde antiqua à calamitate domus.
Quando de aureo contentio ariete
Attulit Tantalidis
Miserrimum epulum. &
Cædes generosorum liberorum. Vnde
Cædi cædes permutans
Per sanguinem, non deserit
Geminos Atridas.
Hoc quod honestum ducit, non honestum est. parentũ
Sæua secare manu
Corpus, cruentum sanguine
Ensem ad splendorem solis ostendere.
„ *Sed rursum etiam impiè agere, impietas est magna,*
„ *Stultorumque hominum dementia.*
Mortis enim propter metum

Clytemnestra,

Clytemnestra conquesta est misera.
Tu fili, non ausus fuisti pia,
Interficiens tuam matrem.
Vide ne paternam uindicans gratiam, appendas
Ignominiam perpetuam.
Quis morbus, aut quæ lachrymæ,
Aut quæ misericordia maior in terram,
Quàm matricidum sanguinem perdere?
Quale quale facinus patrans,
Exagitatur furore,
Furijs præda facta ob cædem,
Pernicibus nutans palpebris
Agamemnonis filius?
Ah miser, matris quando
Ex auro & serico contextas super uestes
Mammas productas aspiciens,
Victimam fecit matrem,
Paternæ cædis ob uindictam.
EL. *O fœminæ, num hisce proruit ex ædibus*
Miser Orestes, dira rabie percitus?
CHO. *Minime, sed ad Argiuum abit populum*
De uita certamen propositum
Daturus, in quo uiuere aut mori uos, conueniens est.
EL. *Eheu, quam rem fecit? quis persuasit ipsum?*
CHO. *Pylades, uidetur autem non longe hic nũcius,*
Dicturus ea quæ illic geruntur tuo de fratre.
NVNC. *O misera, ô infœlix imperatoris*
Agamemnonis filia, ueneranda Electra, sermones

Audi

Audi, quos tibi infœlices adsum adferens.
EL. Eheu perijmus, manifestus es sermone:
Malorum enim uenis, ut apparet, nuncius.
NVN. Calculo Pelasgorum tuum fratrem mori,
Et te, ô misera, sancitum est, hoc in die.
EL. Eheu aduenit spes, quam metuens
Diu propter euentum futuræ rei contabui luctibus,
Sed quod certamen, quæ inter Argiuos sententiæ
Condemnarunt nos, & ratificarunt mori?
Dic ô senex. an lapidabili manu,
Aut per ferrum spiritum abrumpere me oportet,
Communes cum fratre clamitates adeptam?
NVN. Ibam certe ex agro portas intra
Vadens, audire auidus ea quæ de te agerentur
Et quæ de Oreste. tuo enim beneuolentiam patri
Semper habui. & me aluit tua domus,
Pauperem quidem, ad usum uerò fortem amicis.
Video tibi turbam procedentem, et occupantem arcē.
Vbi dicunt primum Danaum Aegypto pœnas.
Dantem, congregasse populum ad communes sedes.
Ciuiū uero quendā interrogabā cōcioē cum uidissem,
Quid noui Argis? num quoddam ab hostibus
Nuncium commouit Danaidarum ciuitatem?
Is uero respondit, Orestem illum non cernis propè
Accedentem, iudicium capitale peracturum?
Ibi uideo insperatū spectaculum, quod nunquā debui:
Pyladem'q;, & tuum fratrem incedentes pariter.
Nunc quidem mœstum, & debilitatum morbo,

Alterum tanquã fratrẽ, pari modo cũ amico afflictũ,
Aegritudinem curantem manuductione.
Postquam autem frequens extitisset Argiuorũ turba,
Præco assurgens, dixit, Quis uult dicere,
Vtrum Orestem mori, aut secus, oporteat,
Matricidam? & post hunc assurgit
Talthybius, q cũ tuo patre depopulatus est Phrygas.
Habuit uero inter potentiores uersans usque
Ancipitem orationem, patrem quidem tuũ admirans
Tuum uero non approbans fratrem, bonis malos
Sermones implicans, quod constitueret leges
In parentes non bonas. oculos uero semper
Hilares dabat Aegisthi amicis.
Hoc enim genus tale est: ad fœlicem ""
Transiliunt semper præcones. hic enim ipsis amicus, ""
Qui potens est, quique ciuitatis in magistratu est. ""
Post hunc orationem habuit Diomedes rex.
Hic mori quidem neque te neque fratrem
Sinebat, sed fuga multatos pro pijs habere.
Affremebant hi quidem, tanquam bene diceret:
Alij uero non approbabant. post hunc surgit
Vir qui spe aut effreni lingua, ualens audacia,
Argiuus non Argiuus, coactus
Tumultu et confidens, et indocta libertate loquendi.
Idoneus præterea ipsos implicare malo quodam.
Cum enim facundus orator, senciens male ""
Persuaserit populum, exitium reipulicæ. ""
Quotcunq; uero cum animo bona consultant semper, ""

„ Et si non protinus, tamen in posterum utiles sunt
„ Reipub. Respicere uero huc oportet præfectum
„ Peritum. similis enim res est
„ Et dicenti, & honorato.
Qui dixit, Orestem & te interficiendos, petris
Ferientes. subiecit autem Tyndareus sermones,
Ei qui uos interficiebant, huiusmodi ut diceret.
Alius porro assurgens, dixit huic contraria:
Forma quidem iucundus, sed fortis uir,
Admodum raro urbem & concionis polluens orbem,
Agricola (qui quidem & soli seruant terram)
Prudens uero, simpliciter loqui uolens,
Syncerus, irreprehensibilem qui exercuerat uitam.
Qui dixit, Orestem filium Agamemnonis
Coronandum, qui uoluerit uindicare patrem,
Malam uxorem & impiam interficiens.
Quæ illũ sustulisset è republica. neq; quẽquã armatu-
Neq; obiturum militiam relicta domo, (rum, manum
Si domesticas uxores qui relicti essent
Corrumpant, fortiũ uirorũ uiduas ignominia afficien-
Et bonis quidem benedicere uidebatur. (tes.
Et nullus posthæc dixit. tuus uero accessit frater.
Dixit autem: ô terræ possessores Inachi,
Prisci Pelasgi, Danaidæ uero postea,
Vobis opem ferens nihil minus quàm patri,
Interfeci matrem. si enim uirorum cædes
„ Erit uxoribus licita, neutiquam effugeritis
„ Mortem, aut uxoribus seruire necesse.

Contrarium

Contrarium autem facietis, quàm facere conueniat. ‹‹
Nunc autem ea quæ prodidit lectum mei patris;
Mortua est. si uero iam interficietis me,
Lex illa abrogatur neq; præuenit moriens quisquã.
Quoniam huius audaciæ non erit inopia.
Sed non persuasit turbam, bene uisus dicere.
Vincit uero ille malus apud multitudinem orator,
Qui dixit fratrem teq; mori oportere.
Vix uero tandem persuasit, ne de lapidibus moriãtur
Miser Orestes. sed propria manu peracta cæde
Promisit hoc die relicturum uitam,
Tecum. ducit uero ipsum à iudicibus
Pylades lachrymans, unà consectantur amici
Flentes. miserantes. adest uero tibi
Acerbum spectaculum, & aspectus miserabilis.
Quare adorna gladium, aut laqueum ceruici.
Nam oportet te lumen relinquere. nobilitas uerò
Nihil te adiuuit, neq; Pythius
Tripodi insidens Phœbus, sed potius perdidit.
CHOR. O infœlicissi. uirgo, quàm obstipatum
Vultum tuum in terram demittens muta es,
Tanquam in luctus atq; ploratus cursura.
EL. Ae, æ. exordior luctus, ô Pelasgica terra,
Ponens album ungnem per genas,
Sanguinolentam cladem,
Planctumq; capitis, quem sortita est infra terram
Inferorum Proserpina. pulchra filia dea.
Lamentetur uero terra Cyclopica, ferrum sup caput

Ponens rasile, Atridarum propter clades domus.
Hæc hæc misericordia adest supra nos morientes,
Imperatores Græciæ olim existentes.
Abijt enim abijt, perijt, filiorum
Vniuersa soboles Pelopis, & apud beatos
Beata existēs olim dŏus. inuidia ipsam abstulit dira,
Atque hostilis letalis condemnatio apud ciues.
" " *Io, io, lachrymosæ mortalium gentes, laboriosæ,*
" " *Videtis quàm preter spem parca adueniat.*
" " *Aliæ alijs atque alijs permutantur*
" " *Clades, diuturnitate temporis.*
" " *Mortalium namque uniuersum instabile est æuum.*
Vtinam uenire poßim intra cœlum medio & terram
Extensam in sublimi
Ad petram catenis aureis, abreptam
Vorticibus glebam ex Olympo,
Vt per lamentationes loquar
Cum prisco patre Tantalo.
Qui genuit genuit progenitores meæ
Familiæ, qui uiderunt ærumnas,
Volatilem quidem cursum equorum
Quadrigali classe
Pelops quando circa pelagus egit
Myrtili cædem, proijciens in fluctus ponti
Albicantes fluctibus ad Gerastias
Pontici sali in littorib. currū dirigens, unde familiæ
Meæ uenit execratio luctuosa,
Fœtura in gregibus Maiadis filij,

Aureum

Aureum uellus agni quando
Natum est prodigium exitiosum
Atrei pastoris unde Contentio alatum
Solis retro egit currum, quæ ad occasum uergit
Viam cœli appellens,
Quæ uno equo uehitur ad auroram, & septemgradæ
Cursus Pleiadis, in uiam aliam
Iupiter retro egit. ex istis uero permutat
Cædes cædibus, & cognomina
Conuiuia Thyestæ & lectos Cretensis
Aeropæ fraudulentæ, fraudulentis nuptijs,
Quæ ultima in me & parentem
Meum uenerunt, cum domus laboriosis necessitatibus.
CHO. *Atqui frater aduenit,*
Calculo mortis condemnatus,
Et fidelissimus omnium Pylades,
Similis fratri uir, dirigens
Aegros pedes Orestis,
Pedi obsequioso compar.
EL. *Me miserã, ante tumulũ enim te cernẽs deploro,*
O frater, & ante inferorum rogum.
Me miseram iterum atq; iterum. nam cernens oculis
Vltimum spectaculum, mota sum animo.
OR. *Quin tacite omittens muliebres eiulatus,*
Amplecteris ea quæ uicerũt? miserabilia quidem hæc, " "
Ferre te necesse est præsentes fortunas. (sed tamẽ " "
EL. *Et quomodo taceam? lumen intueri solis* " "
Hoc, non amplius nobis miseris licet.

OR. Tu ne me occide, satis sub Argiua manu
Mortuus sum infœlix. præsentia uero omitte mala.
EL. O infœlix pubertatis tuæ Orestes, & fati,
Mortisq; intempestiuæ. uiuere oportebat te, cum non
OR. Ne per deos mihi inijcias mollitiem, (amplius es
In lachrymas duces, per commemorationem malorū.
EL. Morimur, non possum non deplorare mala.
,, Omnibus enim miserabile, chara uita mortalibus.
OR. Hæc dies nobis rata est, oportet uero aut laqueos
Nectere pensiles, aut gladium acuere manu.
EL. Tu nūc me ô frater, ne quis Argiuorū interficiat,
Illudens Agamemnonis sobolem. (ciam,
OR: Satis habeo matris sanguinē, te uero non interfi=
Sed propria manu morere, quocunq; uelis modo.
EL. Erunt hæc, nihil tuo gladio superero:
Sed tamen circumponere tuo collo uolo manus.
,, OR. Oblectare inani oblectatione, si uolupe hoc est,
,, Mortem illis qui adeunt circumijcere manus.
EL. O charissime, ô desiderabile suauissimūq; q habes
Tuæ sororis nomen, & unam animam. (cipere uolo
OR. Cōtabescere facies profectò me. & te uicissim ex
Amicitia manuum. quid enim amplius uereor miser?
O pectora sororis, ô chari amplexus mei.
Istæ pro liberis & nuptiali lecto
Allocutiones adsunt miseris nobis. (ceret,
EL. Heu. Quomodo si gladius nos idē (si fas) interfi=
Et sepulchrum acciperet idem, è cedro opus factum.
OR. Gratissima essent hæc. cernis autem amicis

Quod

Quod caremus, quod nō cōmuni sepulchro condi liceat.
EL. Neq; dixit pro te, ne moriaris studens
Menelaus ille malus: ille proditor mei patris?
OR. Ne oculū quidem commonstrauit, sed in sceptris
Spem, cautè agebat ne seruaret amicos. (habens
Sed sine, ut generosa, & Agamemnone
Facientes moriamur dignißima.
Etenim ego nobilitatem ostendam ciuibus,
Feriens ad epar gladio. te porro opus
Similia agere meis facinoribus.
O Pylades, tu uero nobis cædis sis præfectus,
Et mortuorum: bene ornato corpus,
Et sepelito, unà ad patris tumulum ferens.
Et uale. nunc ad opus, ut cernis, eo.
PYL. Mane. unā enim primū tibi incusationem habeo:
An uiuere me posse te mortuo sperasti?
OR. Quid enim attinet mori te unà mecum?
PY. Interrogas? qd uero uiuere tua absq; sodalitate?
OR. Non interfecisti tuam matrem, ut ego miser.
PY. Vnà tecū. cōmuni modo hæc & pati me cōuenit.
OR. Redde corpus tuū patri, neque cōmorere mecū.
Tibi enim est ciuitas, mihi uerò non est amplius:
Et domus paterna, & magnus diuitiarum portus.
Nuptijs porro infœlicis huius frustratus es,
Quam tibi despondi, amicitiam colens.
Tu uero alijs nuptijs, liberis operam da, acceptis.
Affinitas mea & tua non amplius est iam.
Quare ô desiderabile lumen consuetudinis meæ,

Vale.non enim nobis est hoc:tamen tibi licet.
" Morientes enim gaudijs priuamur.
PY. An unquam defuerunt mea consilia?
" Neq; sanguinem meum accipiat frugifera terra,
" Non splendidus æther, si te ego deserens unquam,
" Liberansq; meipsum, reliquero te.
Etenim unà interfeci, non negabo:
Et omnia consului, quorum gratia tu nūc luis pœnas.
Quare unà mori oportet me tecum, cumq; hac simul.
" Meam enim ipsam, cuius nuptias approbaui,
" Iudico uxorem. quid enim dicam honestum unquam
Ad Delphidem ueniens Phocensium arcem,
Qui antequam infœlices essetis, amicus aderam,
Nunc autem non amplius infœlici tibi sum amicus?
Non erit. sed & hæc mihi curæ sunt.
At quoniam moriendum est, ad commune consilium
Veniamus, ut Menelaus unà periclitetur.
OR. O charißime, utinam hoc cū uidissem, morerer.
PY. Pareto modò, differ uero gladij uulnera.
OR. Differam. hostem si quo modo ulciscar.
" PY. Tace modò. nam mulieribus fido parum.
OR. Ne timeas has. nam adsunt nobis amicæ.
PY. Helenam occidamus, Menelao dolorem tristem.
OR. Quomodo? hoc enim procliue est mihi. fieri si
PY. Trucidātes domi nāq; occultatur tuæ. (queat.
OR. Sic est:& iam res meas omnes sibi obsignat.
PY. Sed nō posthac faciet, Plutonē spōsum ubi habuerit
OR. Et quomodo? habet enim barbaros seruos.

PY.

PY. Quos'nā. Phrygū enim neminē trepidarem ego.
OR. Tales, qui speculorū & unguētorū sunt ministri.
PY. Delicias enim uenit huc habens Troicas?
OR. Adeò, ut Graecia ei sit paruum domicilium.
PY. Nihili est seruile genus, erga liberos.
OR. Atqui hoc patrato, bis mori non refugio.
PY. Sed neq; ego sanè, te uindicans.
OR. Rem significatio, & perge quemadmodū dicis.
PY. Ingrediamur domū, uidelicet tanquā deplorati.
OR. Intelligo haec, quae supersint non intelligo.
PY. Luctus corā ea excitemus, propter ea quae pati- (mur.
OR. Ita ut foris lachrymet, intus gaudens.
PY. Et nobis aderunt haec quae quidem illi tamen.
OR. Deinde periculum quomodo periclitabimur?
PY. Occultatos intra uestem habebimus gladios.
OR. Et antè ministrorum quae caedes fiet?
PY. Excludemus ipsos alium aliubi in tectis.
OR. Et eum qui non tacuerit, interficere oportebit.
PY. Nimirum ipsa indicabit res, quatenus respicere oporteat.
OR. Helenam occidendā esse, intelligo hanc tesserā.
PY. Cognouisti? audi porro quàm probe consulam.
Si etenim in mulierem aliquam satis pudicam
Gladium immiserimus, ignominiosa esset caedes.
Nunc uero pro uniuersa Graecia dabit poenas,
Quorum patres interfecit, & quorū perdidit filios,
Sponsasq; fecit uiduas coniugum.
Conclamatio erit, ignemq; accendent dijs,

Tibi multa & mihi bona uouentes euenire,
Improbam mulierem eo quod occi lerimus.
Matricida uero non uocaberis, hanc ubi interfeceris.
Sed relinquens hoc, ad melius cades,
Helenæ dictus multicidæ occisor.
Nõ cõuenit unq̃, nõ cõuenit Menelaũ prosperè agere,
Patrem uero tuum, & te, & sororem mori:
(Matrem uero taceo: hoc enim haud decorũ dicere)
Domũ & habere tuã, p Agamẽnonis uirtutẽ bellicam
Cum receperit sponsam. ne igitur u uam posthac,
Nisi in illam gladium strinxero cruentatum.
Quod si igitur Helenæ non obtinuerimus cædem,
Incensis ædibus hisce moriemur.
,, Vtrauis enim re nõ frustrati, habituri sumus gloriam,
,, Honestè morientes potius quàm turpiter seruati.
,, CHO. Omnibus mulieribus digna odio existit
,, Tyndaris filia, quæ infamauit genus.
,, OR. papæ, nõ est quicquã melius quã amicus certus.
,, Non diuitiæ, non regnum. stulta porro quædam.
,, Multitudo, permutatio est generosi & boni amici.
Tu enim ea quæ in Aegisthũ patrata sunt, excogitasti
Et propè aderas periclitans mecum: (mala
Nunc porro iterũ cum dederis mihi hostiũ uindictam,
Et non eminus es. sed desinam te laudare. nam
,, Molestia quædam etiam in hoc est, laudari nimis.
Ego uero omnino exspirans animam meam,
Faciens quiddam cupio in meos inimicos mori.
Vt uicißim perdamus, qui me perdiderunt:

Ingemiscant

Ingemiſcant uero, qui & me fecerunt miſerum.
Agamemnonis profectò filius natus ſum, qui Græciæ
Imperiũ obtinuit, dignus habitus, nõ tyrannus. ſed tñ
Vires dei cuiuſdam habuit. quem non dehoneſtabo,
Seruilem exhibens mortem, ſed libere
Animam amittam, Menelaum uero ulciſcar.
Vnum enim ſi adepti fuerimus, fœlices extiterimus:
Si alicunde inſperata accideret ſalus,
Occidentibus, non morientibus. precor hæc.
" *Quod cupio enim ſuaue, etiam ore*
" *Alatis uerbis citra ſumptum oblectauero animum.*
EL. *Ego frater hoc ipſum habere exiſtimo,*
Salutem tibi, & huic, tertiò & mihi.
OR *Dei dicis conſilium, ſed ubi hoc?*
Nam prudentiam noui tuæ animæ adeſſe.
EL. *Audi iam nunc, & tu huc animum applica.*
" OR. *Dic. nã diceret bona, habet quandã uoluptatem.*
EL. *Helenæ nouiſti filiam? ſcientem interrogaui.*
OR *Noui, quam aluit Hermionem mater mea?*
EL. *Ipſa iuit ad Clytemneſtræ tumulum.*
OR. *Quid rei actura? ſubijcis quandam ſpem.*
EL. *Libamina oblatura ſupra matris tumulum.*
OR. *Et iam quid mihi hoc dixiſti ad ſalutem?*
EL. *Comprehendite obſidem hanc, cum redierit.*
OR. *Cuius rei hoc dicis remedium tribus amicis?*
EL. *Helena mortua, ſi quid Menelaus in te ſtatuerit,*
Aut in hunc, aut in me (omnes enim unũ ſumus tres)
Dicito quod interfecturus ſis Hermionem enſem uero
oportet *Iugulum*

Iugulum ad ipsum uirginis extractum habere.
Et si quidem te seruarit ne moriaris, postulās uirginē
Menelaus, Helenæ cadauer cernens in sanguine,
Permitte frui patri uirginis corpore.
Si uero irato non temperans animo,
Interficere uoluerit te, & tu iugula uirginis ceruicē,
Et ipsum existimo primum si uehemens adfuerit,
Diuturnitate subacturū præcordia. neq; enim audax,
Neq; fortis est. hoc nobis habeo
Salutis propugnaculum. dicta est oratio.
OR. *O quæ animum quidem uirilem nacta es,*
Corpus autem inter mulieres delicatas decens.
Quàm digna uiuere potius quàm mori es
O tu Pylades, tali sanè frustraberis miser
Vxore, cum qua conuiuens fœlix acquires coniugiū.
PY. *Vtinam fieret, ad Phocensiū ut ueniret ciuitatē,*
Splendidis nuptijs digne excepta.
OR. *Veniet uero domum Hermione quo tempore?*
Nā cætera cōsuluisti: si hæc assequamur, fœliciter eue
Optime capientes catulum impij patris. (nient,
EL. *Atqui iam prope ipsam domum esse existimo.*
Etenim temporis longinquitas ad id concurrit.
OR. *Bene. tu porro iam soror Electra domum*
Ante manens, uirginis excipe pedem. (rit cædes.
Obserua præterea si quispiā antequā cōsummata fue-
Aut socius quispiam, aut frater patris,
Præuenerit in domum, clamore significato in domū,
Aut fores percutiens, aut nuncium mittens intrò.

Nos

Nos uero ingredientes, ad ultimum
Certamen armamus manus gladio.
O Pylades, tu enim collaboras mecum labores.
O domum habitans noctis obscuræ pater,
Vocat te Orestes filius tuus, auxiliatorem aduenire
Egentibus. propter te enim in infortunio sum miser,
Iniusteq; prodor à fratre tuo,
Cum iusta peregerim, cuius uolo uxorem capiens
Occidere, tu nobis huius auxiliator adsis.
EL. *O pater, ueni, si audis quæso infra terram*
Liberos uocantes, qui pro te moriuntur.
PY. *O affinis mei patris, etiam meas preces,*
Agamemnon, exaudi: seruato liberos.
OR. *Interfeci matrem.* PY. *Direxi ego gladium.*
EL. *Ego uero consilium suggessi, & abstuli moras.*
OR. *Tibi pater feres auxiliũ.* EL. *Neq; ego prodi te.*
PY. *Igitur opprobria ista audiens, libera filios.*
OR. *Lachrymis libo tibi.*
EL. *Ego uero lamentationibus.*
PY. *Desinite, & ad opus eamus.*
Si etenim terram penetrant preces (reuerentia, "
Audit. tu uero ô Iupiter generis author, & iusticiæ ô "
Date bonum euentum huic, mihiq;, illiq;.
Tribus amicis enim idem certamẽ, supplicium idem:
Aut uiuere omnibus, aut mori imminet.
EL. *Mycenææ ô charæ,*
Primariæ in Pelasgica terra Argiuorum.
CHO. *Quã uocas uociferationem, ô ueneranda: manet*

Enim

Enim adhuc tibi hoc in Danaidarum ciuitate.
EL. *State, hæ quidē ex nobis ad hanc plaustralē uiam,*
Aliæ huc per aliam semitam, ad custodiam domus.
CHO. *Ad quam mihi hoc utilitatem præcipis?*
Dic mihi, ô chara.
EL. *Timor me habet, ne quis ad domum*
Collocatus ad cædem,
Clades cladibus inueniat.
SEMI. *Abite, festinemus. ego equidem uiam*
Hanc custodiam, quæ ad orientem uergit.
Atqui ego hanc, quæ ad occidentem fert.
EL. *Obliquè nunc pupulas circumfer oculorum*
Hinc inde, dein ad aliam speculam.
CHO. *Facimus ut iubes.* EL. *Cōuoluite nūc palpebras*
Pupulis date per cincinnos undiq;.
SEMI. *Hic quispiam in uia accedit. quis'nam hic*
Circa atrium uersatur tuum rusticus uir?
EL. *Perijmus ô amicæ, occultas*
Beluas ensiferas protinus inimicis si indicauerit.
SEMI. *Ne timeas: uacua enim, ô amica,*
Via, quam tu existimas non uacuam.
EL. *Ecquid partes tuæ stabiles adhuc mihi manent?*
Da nuncium quoddam mihi bonum,
An hi loci uacui qui ante aulam sunt?
SEMI. *Bene habent ea quæ hinc sunt. sed à tergo uide*
An aliquis nobis Danaidarum appropinquet.
Ad idem uenis. etenim neq; hac in parte turba.
EL. *Agedum portis aures admouero.*

Quid

Quid cunctamini qui intus estis, ita ociose
Victimas cruentare?
Non audiunt. me miseram propter ista mala,
Num propter pulchritudinem obsurduerunt gladij?
Fortasse mox quispiam Argiuorum armatus ruens,
Pede auxiliatrice accedet ad atria.
Contemplari nunc optimum est, non sedendi certamē.
Sed partim illuc, partim istuc mouete.
CHO. Permutamus stationem speculātes undequaq;.
HEL. Io Pelasgicum Argos, pereo miserè.
EL. Audistis, uiri occupati sunt in cæde.
Helenæ hæc eiulatio est, ut conectare licet.
SEMI. O Iouis ô Iouis sempiternum robur,
Adsis auxiliatrix meis amicis omnino.
HE. Menelae, morior. tu uerò præsens me non iuuas.
EL. Occidite, interficite, trucidate, perdite:
Duplices, ancipites gladios immittite.
Comminus impetentes
Desertricē patris, desertricē nuptiarū, quæ plurimos
Neci dedit Argiuorum,
Hasta ad flumen perditos,
Vbi lachrymæ lachrymis
Commissæ sunt ferreis iaculis,
Circa Scamnandri uortices.
CHO. Silete, silete, sensi strepitum quendam
Iter ad uenientem circa domum.
EL. O charißimæ mulieres, ad mediam cædem
Hæc Hermione adest. quiescamus à strepitu.

Incedit

Incedit enim cadens in retium laqueos.
Pulchra præda, si capta fuerit, fiet.
Iterum loco consistite, sedato quidem oculo,
Et habitu uultus non prodente ea quæ acta sunt.
Et ego tristes oculorum habitura sum pupulas,
Tanquam uidelicet nesciens ea quæ patrata sunt.
O uirgo ades, Clytemnestræ sepulchrum
Cum coronaueris, & libaueris libamina inferis?
HER. *Adsum, adepta propitiationem. sed me*
Metus quispiam incessit, quod quendam domi,
Procul existens à domo, audiui clamorem.
EL. *Ecquid? digna nobis eueniunt luctibus.*
HER. *Bona uerba. quid uero insolentius narras?*
EL. *Mori Orestem & me decretum est huic terræ.*
HER. *Minime, meos cognatos existentes. (sumus.*
EL. *Conueniebat. necessitatis autē in iugum constituti*
HE. *Nū hoc propter etiā uociferatio est domi? (tur.*
EL. *Supplex enim Helenæ genub. prouolutus lamenta*
HE. *Quis? non enim scio magis, si tu mihi nō dixeris.*
EL. *Miser Orestes, ne moriatur, & pro me etiam.*
HER. *Pro dignis sanè lamentatur domus tota.*
EL. *De quo enim alio potius quispiam lamentaretur?*
Sed ades, & particeps sis supplicationis amicis,
Tuæ matri aduoluta fœlicissimæ.
Menelaus nos ne morientes aspiciet.
Sed ô quæ educata es matris in manibus meæ,
Miserere nostri, & alleua mala.
Eas ad certamen huc, ego autem præeo.

Salutis

Salutis enim firmamentum es nobis sola.
HER. *Ecce transfero meum intro pedem,*
Seruamini, quantum in me situm est. EL. *O intus*
Amici ensiferi, non comprehendetis prædam?
HER. *Eheu: quos'nã hos aspicio?* OR, *Tacere cõuenit.*
Nobis enim ades, non tibi salutaris,
EL. *Tenete, tenete, gladium uero ad iugulum*
Ponentes sic quiescite, ut uideat hoc
Menelaus, quod uiros, non Phrygas ignauos
Cum inuenit, passus est qualia cõuenit pati improbo
Io io, amicæ, strepitũ excitate, strepitũ & uocifer(ti-
Ante atria, ut peracta cædes
Non grauem Argiuis incutiat metum,
Auxilio ut accurrant ad ædes regias,
Vsq; dum uere sciam Helenæ cædem
Cruentatam in domo iacentem:
Aut sermonem alicuius ministri audiamus.
Has enim partim scio calamitates, partim nõ palàm.
CHO. *Iure uenit deorum ultio ad Helenam,*
Lachrymis enim Græciam uniuersam impleuit,
Propter perniciosum Idæum
Parim, qui duxit Græciam ad Ilium.
Sed, strident enim claustra regiæ domus,
Tacete. foras enim quispiam egreditur Phrygum,
À quo audiemus ea quæ intus fiunt.
PHR. *Argiuum gladium è morte effugi*
Barbaris soleis
Cedrina thalamorum supra domicilia,

Doricasq; trabes dedolatas in triangulum.
Vana uana. terra terra
Barbaris fugitiuis.
Ae, æ, quò fugiam peregrinæ,
Canum per æthera uolans,
Aut pontum? Oceanus quem
Tauriceps sinubus
Sinuans ambit terram.
CHO. *Quid uero est Helenæ ô minister, Idæũ caput?*
PHR. *Ilium Ilium, ehéu mihi,*
Phrygium appidum, fertilis
Mons sacer, quàm te perditum lugeo,
Curuli curuli carmine,
Barbara uoce,
Propter ab aue genitum occulum
Cygneum, pulcherrimæ Ledæ filiæ,
Inauspicatæ Helenæ pulchrorum pergamorũ Apolloniorum erinnym. ottoti.
Propter luctus, propter luctus, ô Dardania infœlix,
Ganymedis equestris Iouis cubicularij.
CHO. *Clare dic nobis ipsa singula quæ in domo.*
Nam enim antè quæ nõ cognita fuerũt, ex cõiectura nũc teneo.
PHR. *Aelinum ælinum principium mortis*
Barbari dicunt, æ æ,
Asiatica dialecto, regum
Cum sauguis fusus fuerit supra terram
Gladijs ferreis Blutoni.
Venerunt in domum, ut ipsa singula tibi dicam,

Leones

Leones Græci duo gemini.
Huic quidem imperator pater celebrabatur,
Alter filius Strophij, dolosus uir,
Qualis Vlysses, tacitè fraudulentus,
Fidus uero amicis, audens ad auxilium,
Peritus belli, sanguinariusq; draco,
Pereat cum dissimulatione uafer existens.
Hi duo ad sedes intro profecti,
Quam duxit arcitenes Paris
Mulieris, oculos lachrymis
Conspersi, humiles
Sedebãt, hic quidẽ ab una parte, alter uero ab altera,
Alius ab alia parte sepiens.
Ad genua uero Helenæ manus supplices
Protendebant protendebant Helenæ ambo.
Prosiluerunt uero pernices. prosiluerunt
Ministri Phryges.
Alloquebatur uero alius alium,
Incidens in metum.
Ne quis esset dolus.
Et uidebatur alijs quidem nullus,
Alijs uero in implicatissimam
Machinam irretire
Filiam Tyndarida matricida draco.
CHO. *Tu uerò eras ubi tum? aut dudum fugis metu?*
PHR. *Phrygijs Phrygijs moribus,*
Ad cæsariem uentulum uentulum.
Helenæ Helenæ bene compacto orbe

Pennato ante genas excitabam,
Barbaro modo.
Ipsa uero linum fuso digitis torquebat,
Neta uero mittebat ad solum,
E' spolijs Phrygijs ad tumuli ornamenta,
Consuere uolens ex lino
Stragula purpurea
Munera Clytemnestræ.
Allocutus est uero Orestes
Lacænam puellam. ô Iouis filia,
P[illegible]e uestigium humi huc, cedens à sella,
Pelopis proaui ad sedem prisci
Lararij, ut cognoscas meos sermones.
Deducit uero ipsam, ipsa autem assequebatur
Non præscia futurorum. *(censis.*
Sed cooperatur alia agitabat profectus, malus ille Pho
Non procul hinc itis? quin ô mali semper Phryges?
Clausit uero alium aliò
In tecto, hos quidem in stabulis
[illegible]questribus, alios in latrinis,
[illegible]; illuc illinc, alium aliò
Seiungens longißime à domina.
CHO. *Quid post hoc calamitatis accidit?*
PHR. *Idæa mater mater, potens potens, æ, æ,*
Lætalium cladium, nefariorumq; malorum quæ uidi,
Vidi in domo tyrannorum
Sub purpureis peplis per tenebras
Gladios cum extraxissent manibus alius aliò
Contorsit

Contorsit oculos, nec quis præsto adesset.
Velut apri uero montani
Mulieri oppositi
Assantur, moriare moriare,
Malus te interficit maritus,
Fratris prodens Argis mori sobolem.
Ipsa uero exclamauit, Eheu mihi.
Album immittens cubitum pectori
Percussit caput infœlix.
Per fugam uero pede aurea sandalia habens uestigium
Ferebat. in comas uero digitos
Inijciens Orestes, Myceneam soleam promouens,
Ad humeros sinistros refringens ceruicem,
Percussurus erat intra guttur nigrum gladium.
CHO. *Vbi tũ ad auxiliũ ferendũ per tectũ Phryges?*
PHR. *Per uociferationem domus, fores & stabulorũ*
Vectibus emouentes, ubi manebamus,
Auxilio accurrimus alius aliunde è tecto,
Hic quidem lapides, alius iacula,
Alius gladium bene manubriatum in manib. gestans.
Contrà uero uenit Pylades ille imperterritus,
Qualis qualis Hector ille Phrygius, aut Aiax triplicẽ
Quẽ egomet uidi in portis Priami, (galeã gestans,
Gladiorum uero acies contulimus.
Tum iam, tum manifesti
Facti sunt Phryges, quantum martis uirtute
Deteriores Græcia simus in prælia.
Hic quidẽ abiẽs fugitiuus, alter uero mortuus existẽs

 Alter

Alter uero uulnus ferens, alius deprecans
Mortem imminentem. per tenebras autem effugimus.
Mortui cadebant, alij uerò iam casuri erant, alij quidem pridem ceciderant.
Reuertitur autem misera Hermione *domum,*
Ad cædẽ pronã matris, quæ ipsam pepererat infælix.
Ac uelut thyrsis carẽtes ad ipsam accurrẽtes Bacchæ,
Filiam comminus arripuerunt.
Iterum uero deinde Iouis filiam ad cædem repetebãt.
Illa autem è thalamis facta est per uestibula
Euanida (ô Iupiter, *& tellus, & dies, & nox)*
Vel ueneficijs, uel arte magica, aut deorum furto.
Quæ uero postea acta sint, amplius non noui. fugitiuũ (enim
Furtim extuli è domo pedem.
Magnos uero, magnos dolores
Menelaus perpessus, inutiles à Troia
Recepit Helenæ nuptias.
CHO. *Atqui nouum hoc consequitur ex nouis.*
Ensiferum enim aspicio ante ædes
Euntem Orestem, *percito pede.*
OR. *Vbi est hic, qui effugit, ex ædibus meum gladiũ?*
PHR. *Adoro te ô rex, more barbaro aduolutus.*
OR. *Non apud* Ilium *hæc fiunt. sed in* Argiua *terra.*
,, PHR. *Vbicunq; uiuere potius est, quã mori prudẽtes.*
OR. *Num quem clamorem excitasti* Menelao, *ut auxilio accurrat?*
PHR. *Imò tibi ego opem ferre paratus sum, dignus (enim es.*
OR. *Iure* Tyndarea *filia num perijt?*

PHR.

PHR. *Iure optimo, si modò guttura habuisset triplicia ad mortem.* *(sentiens.*

OR. *Meticulosa lingua gratificaris, intus non ita*

PHR. *An' non? quæ quidem Græciam cum ipsis Phrygibus perdidit.* *(gratiam.*

OR. *Iura. sin secus, interficiam te. ne dicas mihi ad*

PHR. *Meam uitam iuramento obstrinxi. quam utinã iusto iuramento deuoueam.*

OR. *Sic & in Troia ferrum omnibus Phrygibus erat meticulosum.* *(cædem.*

PHR. *Remoue gladium, prope enim relucet grauem*

OR. *Ne lapis fias, times, tanquã Gorgonem aspiciens.*

PHR: *Imò ne mortuus fiam, Gorgonis uero nunquam uidi ego caput.* *(à malis.*

OR. *Seruus cum sis, metuis Plutonẽ, qui te liberabit*

PHR. *Quiuis homo, & si seruus fuerit, delectatur, dum lumen uidet.* *(domum.*

OR. *Bene dicis, seruat te prudentia. sed ingredere in*

PHR. *An' non interficies me?*

OR. *Dimitteris.*

PHR. *Bonum uerbum dicis hoc.*

OR. *Sed mutabimus consilium.*

PHR. *Hoc non bene dixisti.* *(uicem*

OR. *Stulte, an existimas me posse tuum cruentare cer-*
Neq; enim mulier es, neq; inter uiros tu es. *(mo.*
Sed ne excites tu clamorẽ, propterea egressus sum do
Statim. n. ut uociferationẽ audiuit Argos, excitatur.
Menelaũ uerò nõ metus nobis est recipere intra arma,

Alter uero uulnus ferens, alius deprecans
Mortem imminentem. per tenebras autem effugimus.
Mortui cadebant, alij uerò iam casuri erant, alij quidem pridem ceciderant.
Reuertitur autem misera Hermione *domum,*
Ad cædẽ pronã matris, quæ ipsam pepererat infœlix.
Ac uelut thyrsis carẽtes ad ipsam accurrẽtes Bacchæ,
Filiam comminus arripuerunt.
Iterum uero deinde Iouis filiam ad cædem repetebãt.
Illa autem è thalamis facta est per uestibula
Euanida (ô Iupiter, *& tellus, & dies, & nox)*
Vel ueneficijs, uel arte magica, aut deorum furto.
Quæ uero postea acta sint, amplius non noui. fugitiuũ
Furtim extuli è domo pedem. (*enim*
Magnos uero, magnos dolores
Menelaus *perpessus, inutiles à* Troia
Recepit Helenæ *nuptias.*
CHO. *Atqui nouum hoc consequitur ex nouis.*
Ensiferum enim aspicio ante ædes
Euntem Orestem, *percito pede.*
OR. *Vbi est hic, qui effugit, ex ædibus meum gladiũ?*
PHR. *Adoro te ô rex, more barbaro aduolutus.*
OR. *Non apud* Ilium *hæc fiunt. sed in* Argiua *terra.*
„ PHR. *Vbicunq; uiuere potius est, quã mori prudẽtes.*
OR. *Num quem clamorem excitasti* Menelao, *ut auxilio accurrat?*
PHR. *Imò tibi ego opem ferre paratus sum, dignus*
OR. *Iure* Tyndarea *filia num perijt?* (*enim es.*
PHR.

PHR. Iure optimo, si modò guttura habuisset triplicia
ad mortem. (sentiens.
OR. Meticulosa lingua gratificaris, intus non ita " "
PHR. An' non? quæ quidem Græciam cum ipsis Phry-
gibus perdidit. (gratiam.
OR. Iura. sin secus, interficiam te. ne dicas mihi ad
PHR. Meam uitam iuramento obstrinxi. quam utinā
iusto iuramento deuoueam.
OR. Sic & in Troia ferrum omnibus Phrygibus erat
meticulosum. (cædem.
PHR. Remoue gladium, prope enim relucet grauem
OR. Ne lapis fias, times, tanquā Gorgonem aspiciens.
PHR: Imò ne mortuus fiam, Gorgonis uero nunquam
uidi ego caput. (à malis.
OR. Seruus cum sis, metuis Plutonē, qui te liberabit
PHR. Quiuis homo, & si seruus fuerit, delectatur, " "
dum lumen uidet. (domum.
OR. Bene dicis, seruat te prudentia. sed ingredere in
PHR. An' non interficies me?
OR. Dimitteris.
PHR. Bonum uerbum dicis hoc.
OR. Sed mutabimus consilium.
PHR. Hoc non bene dixisti. (uicem
OR. Stulte, an existimas me posse tuum cruentare cer-
Neq; enim mulier es, neq; inter uiros tu es. (mo.
Sed ne excites tu clamorē, propterea egressus sum do
Statim. n. ut uociferationē audiuit Argos, excitatur.
Menelaū uerò nō metus nobis est recipere intra arma,

Sed eat flaua super humeros cæsarie superbiens.
Si enim Argiuos adduxerit ad istas ædes fumens,
Helenæ cædem persequens, & me seruare nolit.
Sororemq; meam & Pyladem,
Qui hæc uni confecit mihi,
Virginemq; & uxorem, duo cadauera uidebit.
CHOR. *Heu heu fortunam. aliud in certamen, aliud,*
Domus terribile Atridarum cadit. (*inquam*
SEMI. *Quid agemus? an nunciabimus ad ciues ista?*
An silentio erimus tutiores, ô charæ?
Vide per regiam, uide promulgat
Erumpens hic per æthera fumus.
CHO. *Accendunt piceas, tanquam incensuri domum*
Tantaleam, neq; cessant à cæde.
" *Finem, dabit deus mortalibus, finem inquam, quando*
Ingẽs uero quædã uis per malũ dæmonẽ (*ipse uoluerit*
Percussit percussit atria ista per cædes,
Propter Myrtili casum ex curru.
CHOR. *Atqui & ipsum uideo Menelaũ domũ prope,*
Celeripedẽ, qui sensit alicũde fortunã, quæ nũc adest.
EL. *Quin ocyus ob firmatis claustra uectibus,*
" *O qui in domo estis Atridæ? Res grauis est, uir qui in*
bona fortuna est,
" *Erga eos qui in mala sunt. quemadmodũ nũc tu Ore-*
sta in mala constitutus es.
MEN. *Adsum, audiens res graues & facinorosas*
Geminorum leonum: neq; enim uiros ipsos nomino.
Audiui enim iam meam uxorem,

Quod

Quod non mortua sit, sed euanuerit:
Inanem audiens famam, quam metu perturbatus
Dixit mihi quispiam. uerum illius matricidæ
Commenta sunt hæc, & ingens risus.
Aperiat quispiam domum. famulis iubeo,
Protrudere portas istas, ut saltem filiam meam
Liberemus uirorum ex manibus sanguinariorum,
Et miseram infœlicem uxorem meam
Recipiamus, cum qua oportet cōmori ex mea manu,
Eos qui interemerunt meam uxorem.
OR. *Heus tu, fores istas ne attingas manibus.*
Menelaum puto, qui uallatus est audacia.
Aut hac pinnā caput diminuens tuum,
Auellens antiquas suggrundas, fabrorum laborem,
Vectibus enim cōpactæ sunt fores à tuo auxiliatrice
Studio, quæ te prohibebūt ne domum intro penetres,
ME. *Hem quid rei? facum uideo iubar,*
Domus in summitate hos custodiam habentes.
Gladium præterea meæ filiæ imminentem ceruici:
OR. *Vtrum interrogare, an audire me uis?*
ME. *Neutrum. sed necesse est, ut uidetur, audire te.*
OR. *Occisurus sum tuam filiam, si scire cupis:*
ME. *Helenam qui interfecisti, super cædē peragis cæ=*
OR. *Si continuissem, non à deo frustratus. (dem?*
ME. *Negas, cū interfeceris, & cū ludibrio dicis ista?*
OR. *Tristem inficiationem. utinam enim debuissem.*
ME. *Quid rei fecisse? aduocas enim in metum.*
OR. *Græciæ dæmonem ad inferos demittere.*

ME. Redde uxoris cadauer, ut sepeliam.
OR. Reposce à dijs. sed filiam interficiam tuam.
ME. Ille matricida supra cædem peragit cædem.
OR. Patris uindex, quem tu prodidisti ad mortem.
ME. Non satis fuit tibi præsens sanguis matris?
OR. Non defatigabor improbas interficiens usq;.
ME. Num & tu Pylades huius particeps es cædis?
» OR. Fatetur tacens, sufficiam uero ego loquens.
ME. Sed nequaquam gaudens, si non auolaueris.
OR. Non fugiemus, sed igne succendemus domum,
ME. An paternam domum depopulaberis hanc?
OR. Vt tu nõ habeas, ubi hanc prius mactauero igne.
ME. Interfice, quoniam cum interfeceris, harum rerum mihi dabis pœnam.
OR. Hæc erunt. ME A, a. nequaquam feceris ista.
OR. Tace nunc. sed sustine, iustè patrans mala.
ME. An iustum est uiuere te? OR. Et imperare terræ?
ME. Cui? OR Argis istis Pelasgicis.
ME. Rite'ne attingere posses manuum lotiones? OR.
ME. Et uictimas ante bellum mactare? (Quid ni?
• OR. An tu rectè?
ME. Purus enim sum manibus. OR. Sed non mentibus.
MEN. Quis uero te alloquatur?
OR. Quicunq; amans patris.
» ME. Qui uero honorat matrem? OR. Fœlix ille est.
» ME. Non igitur tu. OR. Non enim placent improbæ.
ME. Remoue à filia gladium. OR. Mendax es. (es.
ME. At interficies meã filiã? OR. Nõ mẽdax amplius

ME. Hei

ME. *Hei mihi, quid agam?* OR. *Persuado, ad Argiuos profectus.* *(ora ciues.*
ME. *Persuadeam? quem nam?* OR. *Nos ne occidant,*
ME. *Aut filiam meam occidetis?* OR. *Sic ista erunt?*
ME. *O misera Helena.* OR *Res uero meæ non miseræ sunt?* *(nam uero hoc esset.*
ME, *Tibi uictimã deportaui ex Phrygibus.* OR. *Vti-*
ME. *Laboribus exhaustis infinitis.* OR. *Nisi in me.*
ME. *Patior misera.* OR. *Tum enim eras inutilis.*
ME. *Habes me.* OR. *Teipsum tu cepisti, malus factus.*
Sed age succende domum ô Electra hanc,
Tuq; ô amicorum mihi meorum certißime
Pylades, succendas suggrundas parietis istas.
ME. *O terra Danaûm, equestrisq; Argus incolæ,*
Non armato pede accurritis?
Vniuersæ enim nostræ hic uim infert ciuitati,
Vt uiuat, homicidium matris scelestum cum patrarit.
APOL. *O Menelae, quiesce animum habens irritatũ.*
Phœbus te ego Latonæ filius, hic propè q sum, uoco:
Teq;, qui ensifer huic immines puellæ,
Oresta, ut cognoscas quos afferens adsum sermones.
Helena quidem, quam tu perdere cupidus existens
Aberrasti, iram Menelao excitans,
Hæc ipsa est quam cernitis in ætheris conuexo,
Seruataq;, & non occisa à te,
Ego illam eripui, & ab ense
Tuo iussus abripui, à Ioue patre. *(conueniens est,*
Iouis enim filiam existentem, uiuere ipsam incorruptã

Et castori atq; Polluci in ætheris conuexo
Aßistrix erit, nautis salutaris.
Aliam uero sponsam domum compara ducens.
Nam dei huius uenustate
Græcos in unum atq; Phrygas commiserunt,
Cædesq; ediderunt, ut leuarent à terra
Pondus mortalium abundanti copia. (uenit
Ea quæ ad Helenã pertinẽt, sic se habent. te porrò con
Oresta, terræ huius ubi superaueris terminos,
Parrhasium incolere solum anni per orbem.
Vocabitur uerò tuæ fugæ ex cognomento
Azanibus & Arcadibus, Oresteum ut uocent.
Inde uerò ueniens Athenarum ad ciuitatem
Iudicium subibis de cæde matris,
Eumenidibus tribus. dij uero tibi iudicij præfecti,
In Areopago iustißimum
Iudicium perferent, ubi uincere te conueniet.
Ad cuius uero habes, ô Oresta, gladium ceruicem,
Ducere fatatũ est te Hermionẽ: qui uero existimatur
Neoptolemus ducere ipsam, non ducet unquam.
Mori enim ei fatum est, Delphico gladio,
Causas propter Achillem patrem reposcenti à me.
Pyladi uerò sororis connubium, quo olim oblectatus
Da. affluens uero ipsum uictus beatus manet. (fuisti
Argis uero Orestem, ô Menelae, sine imperare.
Profectus uero impera Spartanæ terræ,
Dotes poßidens uxoris, quæ te infinitis
Laboribus exponens, huc omnino traduxit,

Ea quæ

Ea quæ ad ciues attinent, in huius gratiam ego faciã
Qui ipsum interficere matrem coegi. (probè,
OR. O Apollo uaticinator, per tua uaticinia
Non falsus uates extitisti sanè, sed uerus.
Atqui me incessit pauor, ne alicuius audiens
Mali dæmonis, existimarem tuam audire uocem.
Sed bene res peragitur, pareo tuis uerbis.
Ecce dimitto à cæde Hermionem.
Et connubium approbo ubi dederit pater.
ME. O Iouis Helena uale filia, beatàm te prædico,
Deorum incolentem fœlicem domum.
O tu Oresta, tibi filiam ego despondeo,
Phœbo iubente, generosus uero à generoso
Cum duxeris, fruere & tu, & qui despondi ego.
AP. Abite nunc singuli, quò imperamus,
Et à contentione conciliamini. ME. Parendum est.
OR. Et ego in hac sentẽtia sum. paciscor uero calami-
Menelae, & propter tua ô Apollo uaticinia. (tatibus
AP. Ite nunc uias uestras, pulcherrimam
Deorum pacem colentes. ego
Vero Helenam Iouis ad atria adducam,
Splendidorum astrorum polum conficiens iter,
Vbi apud Iunonem & Herculis uxorem
Heben, assidens dea hominibus
Erit, uotis honoranda semper
Cum Tyndaridis, Iouis filijs
Nautis, imperitans mari.
CHO. O ualde ueneranda uictoria, meam
Vitam

Vitam occupes,
Neq; desinas coronare.

FINIS ORESTIS.

EVRIPIDIS Phœnissæ.

ARGVMENTVM.

ETeocles cum accepisset Thebarum regnum, priuat parte fratrem suum Polynicem. Exul uero ille Argos cum uenisset, duxit filiam regis Adræsti. redire uero affectans in patriam, & persuaso socero, coëgit iustum exercitum contra fratrem, & Thebas reuenit. Mater autem eius Iocaste effecit, ut per inducias ueniret in ciuitatem, & ut colloqueretur primùm cum fratre de imperio. Tumente uero Eteocle propter tyrannidem, Iocaste quidem ad amicitiam contrahere filios non potuit. Polynices autem, tanquam reliquum bellum instructurus recessit à ciuitate. Præterea Tyresias uates uaticinatus est uictoriam acquirere Thebanis, si Menœceus Creontis filius uictima Marti fieret. Creon itaq; abnegauit, traditurum se ciuitati filiũ. iuuenis autem uoluit. & patre suo dante exilium unà cum pecunijs, se ipsum interfecit, & rem confecit. Præterea Thebani trucidarunt duces Argiuorum. Eteocles uero

lyn ices

& Polynices in singulari prælio congreßi, se mutuò interfecerunt. Mater itaq; ipsorum cum inuenisset mortuos filios, se ipsam interfecit. Creon autem frater huius, assumpsit regnum. & Argiui uicti prælio, abierunt. Creon grauiter ferens, hostes qui ceciderant sub Cadmea, sepulturæ non tradidit. Polynicem uero insepultum abiecit. Oedipum exulem à patria ablegauit, partim quidem seruans humanam legem, partim uero secutus iram, neq; calamitatis miseratus.

ALIVD.

Phœnissæ in hac Tragœdia ualde affectuosæ sunt. perijt enim Creontis filius à mœnibus, pro salute ciuitatis moriens. perierunt etiam duo fratres à se mutuo. Et Iocaste mater ipsorum, seipsam interfecit inter liberos. Et Argiui militantes ad Thebas, perierunt. Et insepultus Polynices proponitur. & Oedipus ex patria eijcitur, & unà cum eo filia Antigone. Est autem hæc fabula referta multis personis, multisq; sententijs plena ac pulchris.

ALIVD.

Hæc fabula commendabilis quidem est in actione scenica. nam & ex multis personis constat. Ac Antigone speculans à mœnibus, non est pars fabulæ. Et Polynices per inducias nullius rei gratia adducitur. Et ipse Oedipus in exilium actus, apud omnes cum triuiali cantione additus est superuacuè.

ORACV-

ORACVLVM REDDITVM LAIO THEBANO.

Laie Labdaci fili, filiorũ genus beatum postulas.
Dabo tibi charum filium: sed fatale est,
Tui filij à manibus relinquere lucem. sic enim annuit
Iupiter Saturnius, Pelopis diris execrationibus persuasus,
Cuius charum abstulisti filium, hic imprecatus est tibi hæc omnia.

AENIGMA SPHINGIS.

Est bipes supra terram, & quadrupes, cuius una eademq; uox,
Et tripes. permutat uero naturam solum, quæcunq; super terram
Reptilia mouentur, per que aërem & in mari.
Sed cum festinans pedibus pluribus perrexerit,
Ibi celeritas membris maximè imbecillis existit eius.

Solutio.

Dixisti hominem. qui cum uenerit supra terram,
Primum existit quadrupes, infans ex utero
Senex uero existens, tertium pedem, firmat baculum,
Deprimens ceruicem, ob senium cum incuruatur.

PERSONAE.

Iocasta	Polynices	Nuncius
Pædagogus	Eteocles	Alter nuncius
Antigona	Creon	
Chorus ex Phœnissis mulierib.	Menœceus	Oedipus.
	Tiresias	

IOCASTA

IOCASTA PROLOQVITVR,

Eam quæ per astra peragitur cœli secans uiam,
Et ex auro conglutinatos qui conscendisti currus
Sol, cum uelocibus equabus rotans flammam,
Quàm infaustum Thebis eo tum die
Radium immisisti, Cadmus cum uenit terram deorum
Ad hancce, relinquẽs Phœniciã maritimã regionem.
Qui filiam cum duxisset Veneris Harmoniam olim,
Polydorum produxit. ex hac Labdacum
Natum esse dicunt. ex hoc autem Laium.
Ego uero filia uocor Menœcei,
Creonq; frater matre ex eadem existit.
Vocant uerò Iocasten me: hoc enim pater
Nomen indidit. ducit uerò Laius me. sed cùm liberis
Careret, diuturnos lectos meos habens domi,
Profectus, interrogat Phœbum, deposcitq; simul
Liberorum in domum masculorum communitatem.
Phœbus autem dixit: ô è Thebis equestribus rex,
Ne serito liberorum sulcum dijs inuitis.
Si enim gignes filiũ, interficiet te ille qui satus fuerit,
Et omnis tua domus peribit sanguine. (lapsus,
Hic uero uoluptati indulgens, & in temulentiam pro
Seminauit nobis filium. & cum seminasset infantem,
Cognito peccato, deiq; oraculo,
Ad Iunonis campum & iugum Cytheronis,
Tradit pastoribus exponendum infantem,

Talorum ferreos stimulos transfigens in medio,
Vnde ipsum Græcia nominauit Oedipum.
Polybi uerò nunc ipsum accipientes pastores equorũ
Detrunt domum, inq; dominæ manus
Posuerunt. ipsa uero mei puerperij laborem
Mãmis supposuit, & maritũ persuadet se peperisse.
Iam uerò rubicundis genis cum in uirum euasisset
Filius meus, aut quod sciisset. aut quod didicisset à quo
Proficiscitur, procreatores scire cupiens, (piam,
Ad ædes Phœbi, Laiusq; meus maritus
Expositum filium scire cupiens,
An amplius non esset. & contulerunt pedem
In idem loci ambo, Phocidis quadriuio
Et ipsum iubet Laij auriga:
O hospes, regibus de uia cede.
Sed hic ibat, mutus, magnùm sapiens. equi uero ipsum
Vngulis neruos cruentarunt pedis.
Vnde, qd ea quæ extra mala sunt me conuenit dicere?
Filius patrem interfecit. & cum accepisset currus,
Polybo Altori suo tradidit. cum autem deuastaret
Sphinx rapinis ciuitatem, meusq; non esset maritus,
Creonq; frater meum promulgat connubium,
Quicunq; sapientis ænigma uirginis calluisset,
Huic cessurum connubia: ibi tum quodammodo
Aenigma meus filius Oedipus Sphingis calluit.
Quare rex huiusce terræ constituitur,
Et sceptra, præmia sapientiæ, huius capit terræ.
Ducit uerò parentem nec sciens miser,

Neq;

Neq; ipsum parens, filio condormiens.
Pario uerò liberos filio, duos quidem masculos,
Eteoclem, inclitamq; Polynicis uim,
Puellasq; geminas. hanc quidem Ismenem pater
Nominauit, maiorem natu Antigonem ego.
Cum didicisset uerò meos lectos maternarũ nuptiarũ,
Qui omnes calamitates Oedipus patitur,
In oculos suos diram immittit cædem,
Aureis acubus cruentans pupillas.
Postquam uero liberorum gena meorum opacatur,
Claustris absconderũt patrẽ, ut in obliuionẽ calamitas
Veniret, multis quæ opus habebat uafrè commentis.
Viuit uero iam domi ab ista calamitate malè affectus,
Diras imprecatur liberis dirißimas,
Acuto ferro domum, ut diuidant hanc.
Hi uerò in metum incidentes, ne ratas
Imprecationes dij perficerent, si habitarent simul,
Ex conuentione statuerunt, iuniorem priorem
Exulare ultro ex hac Polynicem terra,
Eteoclem uero habere sceptra manentem terræ,
Exacto anno permutantem. cum uerò in transtris
Sedit imperij, non cedit de solio,
Sed exulem repellit ab hac Polynicem terra.
Hic uero Argos profectus, affinitate Adrasti inita,
Multis collectis scutis Argiuorum, adducit.
Ad ipsa uero ueniens septem portarum mœnia hæc,
Paterna repetit sceptra, & partem terræ.
Ego uerò contentionẽ dirimẽs, per inducias accedere

Persuasi filio filium, antequam attingant arma.
Venturum autem, qui missus fui, dicit ipsum nūcius.
Sed ò splendida cœli habitans uolumina
Iupiter, serua nos, da uerò concordiam liberis.
" *Conuenit enim, si æquus es, non sinere hominem*
" *Eundem, usq; infœlicem existere.*

PAE *O inclitum domi Antigone germen patri.*
Postquàm te mater Parthenonem relinquere
Permisit, ædium uero ad tabulatum supremum
Exercitum Argiuum ut uideas precibus tuis,
Mane, ut ante explorem deambulatorium,
Nequis ciuium in semita cogitabundus obambulet.
Et mihi qdem ueniat malū, utpote seruo, uituperium:
Tibi uero tanq̄ reginæ. omnia uero explorata habens,
Et quæ uidi, quæq; audiui ab Argiuis, (dicam.
Inducias cum ueni tuo fratri ferens,
Hinc illuc hucq; rursus ab illo.
Sed nemo ciuium hisce uersatur in ædibus,
Ex cedro ueterem scalam transcende pede.
Speculare uero campos, & apud Ismeni fluenta,
Dircesq; fontem, hostium exercitus quantus.

AN. *Cedo nunc, cedo senilem iuueni manum à scalis,*
Pedis uestigium sursum ducens.

PAE. *Ecce, continge uirgo. tempestiue uero ascendis.*
Explicat enim ordines Pelasgicos
Exercitus, expediunt autem sese agmina.

AN *Iò ueneranda filia Latonæ Luna,*
Aereus uniuersus campus fulgurat.

PAE.

PAE. Nequaq̃ ignauiter uenit Polynĩces ad hãc terrã
Multis quidem equis, infinitis uerò armis resonans.
AN. Num portæ claustris obfirmatæ sunt, & ære reuincta repagula
Lapideis Amphionis organis
Muri obfirmata sunt?
PAE. Bono sis animo. ea quæ intus sunt, tuta satis sunt ciuitati.
Sed aspice hunc primum, si uis discere.
AN. Quis hic est qui albam cristam in caßide habet, qui anteit exercitum,
Omnino æreũ scutũ circa brachium leuiter tractans?
PAE. Ductor agminis, ô hera.
AN. Quis'nam? unde natus? dic ô senex.
Quis nominatur?
PAE. Hic quidem Mycenæus dicitur genere,
Paludes uero habitat Lernæos, Hippomedon rex.
AN. E, e. quàm insolens? quàm terribilis aspectu?
Giganti terrigenæ similis, sidera referens
In pictura, neutiquam similis mortali generi.
PAE. Hũc superantẽ nõ cernis Dirces aquã ductorẽ?
AN. Alia alia hæc armorum species. quis'nam hic est?
PAE. Filius quidem Oenei est Tydeus,
Martem uero Aetolum in pectoribus habet.
AN. Hic qui uxoris Polynicis, ô senex,
Quæ soror est Nymphæ, ille sponsus existit?
Quàm alienus est armatura? mixtim barbarus.
PAE. Peltati sunt enim omnes Aetoli, ô filia,
Iaculisq; iaculatores certißimi.
AN. Tu uero ô senex, qui intelligis clarè hæc?

PAE. Insignia conspicatus tum scutorũ animaduerti,
Inducias, cum ueni tuo fratri afferens.
Quæ ubi uidi, agnoui ipsos armatos.
AN. Quis uero hic circa monumentum Zethi transit,
Capillosus, oculis horrendus, aspectu iuuenis?
PAE. Ductor ordinis est. AN. Quã turba ipsum sequẽ
Armata assequitur? (ti pede
PAE. Hic est Parthenopeus, Atalantæ filius.
Verum ipsum montana unà cum matre
Diana petens arcubus domans,
Perdat, qui meam ciuitatem accessit depopulaturus.
Eueniant ista, ô filia. cum iusticia uero huc ueniunt
Quare etiam timeo, ne despiciant rectè dij.
AN, Vbi ubi uero, qui mecũ eadẽ natus est ex matre
Laborioso fato? ô charißime, dic ubi est
Polynices? ô senex.
PAE. Ille septem uirginum sepulchrum prope
Niobes, Adrastum prope stationem habet. uides?
ANT. Video, certe nõ clarè: uideo tamẽ aliquo modo
Formæ effigiem, pectoráq; ad illius speciem expressa.
O' utinam uelocis cursum nebulæ pedibus
Perficerem per ætherem ad meum
Fratrem: brachia uero in-
Ceruici charißimi ijcerem, tandem exulem miserum,
Quàm armis aureis decorus, ô senex,
Vt orientales ardens radij solis.
PAE. Per fœdera ueniet domum hancce, ut te expleat
AN. Hic uero ô senex quis? unde est? (gaudio.

Qui currum album habens moderatur conscendens.
PAE. *Vates Amphiaraus, ô hera, hic.*
Victimæ uero cum eo sunt, terræ sanguinea libamina.
AN. *O pulcherrimi filia*
Solis luna, aureum circulum habens
Lumen, quàm lenta flagra
Et moderata equis inferens currum regit.
Vbi uero qui dira huic minatur ciuitati Capaneus?
PAE. *Ille septem accessus considerat*
Turrium, sursum ac deorsum mœnia metiens.
AN. *Iò Nemesis & Iouis grauisona tonitrua,* " "
Fulmineusq; ignis ardens, " "
Tu certe superbiloquentiam insolentem " "
Compescis. hic ille est, captiuas " "
Qui bello Thebanas Mycenæis mulieribus
Lerneoq; daturus est tridenti
Neptuniis Amymoneis aquis
Seruitutem ubi iniecerit: ne unquam
Ne unquam hanc, ô ueneranda, auro capillos reuincta
O Iouis filia Diana, seruitutem patiar.
PAE. *O filia, ingredere domum, & intra tectum*
In Parthenone mane tuo, quandoquidem desiderij
Ad oblectationem uenisti, eorũ quæ uoluisti aspicere.
Turba enim tanquam tumultus ingressa est ciuitatẽ.
Abi mulierum ad ædem regiam.
Amans enim obtrectationẽ res mulierũ genus existit. " "
Paruas enim occasiones si nactæ fuerint sermonum, " "
Plures insuper inferunt. Voluptas quædam est " "

,, *Mulieribus, nihil sani sibi inuicem obloqui:*
CHO. *Tyrium pelagus ego relinquens ueni*
Primitiæ Apollini
Phœnissa ab insula, Phœbo
Serua in atrijs, ut sub uerticibus
Niuosi Parnasi habitarem.
Ionium per mare abiete nauigans, circum
Fluos super infructuosos campos Siciliæ
Zephyro flatibus equitante in cœlo
Suauißimo murmure, ciuitate selecta è mea,
Pulcherrima donaria Apollini Cadmiorum perueni ad
Ab inclitis Agenoridis, affines ad Laïj missa (terram,
Huc turres, ,instar uero simulachrorum aureorum
Phœbo famula facta sum.
Adhuc uero Castaliæ aqua manet me,
Comas meas ut madefaciat, uirgineas delicias
Phœbeis famulabus. ô emicans petra ignis,
Biceps iubar supra iuga
Bacchica Bacchi uitis, &
Quæ quotidianum emittis fructuosum
Floribus productis botrum, diuina & antra draconis,
Montanæq; speculæ deorum, niualisq;
Mons sacer tripudians immortalis deæ
Chorus, utinam fiam absq; metu, in medijs
Vallibus Phœbi, Dirce relicta. (Mars,
Nunc uero mihi ante mœnia impetuosus adueniens
Sanguinem bellicium excitat. huic quod utinam non
,, *euenisset ciuitati.*

Calamitates enim communes ſunt amicorũ. (terra, " "
Cõmunia uero ſunt,ſi quid patietur ſeptem turriũ hæc
Phœniciæ regiõi. Eheu,cõmunis idẽ ſanguis,cõmunes
Cornutæ ſunt Ionis,quorum ad me pertinent (liberi
Labores.ſed circum ciuitatem nubes clypeorum
Denſa ardet,ſpecies cruentæ pugnæ,
Quam Mars mox adferet filijs Oedipi,
Afferens cladem furiarum.
Argos ô Pelaſgicum,timeo
Tuas uires,& diuinum auxilium.
Non enim iniuſtum in certamen hoc armatus
Contendit filius,qui accedit ad has ædes.
POL. Ianitorum quidem clauſtra me admiſerunt
Facile,mœnia intra ire.
Et quod timeo,ne me retia intra
Accipientes,non dimittant incruentatum corpore,
Quorum gratia oculi paßim differendi,
Et illuc & huc,ne dolus quiſpiam ſit.
Armatus uero manum hoc gladio,
Fida & tuta mihi ex audacia efficiam.
Ohe,quis hic?certe ſtrepitum metuimus.
Omnia enim audentibus meticuloſa uidentur. " "
Cum per hoſtilem pes graditur terram. " "
Credidi ſanè matri,neq; credidi ſimul,
Quæ me perſuaſit huc per inducias ire.
Sed propè eſt aſylum.ſacræ enim aræ
Propè adſunt,& non deſertæ ſunt domus.
Age in obſcuras uaginas mittam gladium,

Atq; has interrogabo, quæ nam adstent ædibus,
Peregrinæ mulieres. Dicite ex qua *patria*
Ad Græcanicas *domus acceditis?*
CHO. *Phœnicia quidem terra patria, quæ aluit me.*
Agenoris uero filij ex filiorum præda
Phœbo me miserunt huc primicias.
Missurus uero me Oedipi *inclitus filius*
Ad *oracula ueneranda* Apollinis, *& ad aras,*
Interea *obsederunt* Argiui *ciuitatem.*
Tu uicissim responde mihi, qui nam existens ueneris
Septem portarum ad turrificatiōem Thebanæ *terræ?*
POL. *Pater quidem nobis* Oedipus *filius* Laij,
Peperit uero Iocaste *me filia* Menœcei,
Vocat uero Polynicem *me* Thebanus, *populus.*
CHO. O *generatio* Agenoris *filiorum,*
Meorum dominorum, à quibus missa sum,
Pronis sedibus tibi accido,
Tibi ô rex, patriam legem seruans:
Venisti uenisti ô tandem ad terram patriam.
Heus heus domina, exi foras, aperi portas.
Audis ô tu quæ peperisti hunc? ô mater quid cūctaris
Sublimia atra penetrare? tangeq; ulnis nati?
IOC. *Phœnissam, ô puellæ, uocem intra*
Domum audiens hanc, senio tremulum
Traho pedis gressum. Io *fili, tandem*
Tuam faciem, multisq; diebus pòst aspexi.
Amplectere ubera ulnis matris,
Genarumq; applicationem, capillorumq; nigram
Cæsariem,

Cæsariem, opacans ceruicem meam tuis crinibus.
Io io, uix tandem ostendisti insperata & improuisa
Vlnis matris. quo te appellē nomine? quo pacto omnē
Et manibus & uerbis uolubili uoluptate
Huc & illuc tripudians, uoluptatem
Pristini capiam gaudij? ô fili,
Desolatam paternam deseruisti domum,
Exul amandatus fratris iniuria.
Quàm desiderabilis amicis? quā desiderabilis Thebis?
Vnde meas albas tondeor
Lachrymabiles abijciens lugubres comas,
Peplo carens uestibus albis, ô fili.
Obscuras uero laceras has pullas
Contrà induo. sed domi senex
Lumine orbatus, iumenti comparis,
Eius quod disiunctū à domo, desideriū lachrymabile
Semper obtinens, prorupit quidem ad gladium,
Vltroneamq; ad cædem, & ad sublimia (nes liberis.
Strāgulationis, ingemiscēs propter diras imprecatio
Cum uociferatione uero lamentationum tenebris
Occultatur. Te uero, ô fili, etiam nuptijs iam audio
Copulatum, liberorum procreatricem uoluptatem
Externis in ædibus habere, & externam
Affinitatem colere. hæc intolerabilia mihi matri,
Laioq; tuo progenitori, per nuptias ascitā ærumnam.
Ego uero neq; tibi ignis accendi lumen
Legitimum in nuptias, ut conuenit matri diuiti.
Non nuptialia uero Ismenus peregit,

Quæ

Quæ ex balneis constant deliciarũ. per Thebanã uero
Tacitus est tuæ introitus nuptæ nouæ. (ciuitatem
Obliterentur ista: siue ferrum, siue contentio, siue
Pater tuus autor sit, siue ipse Deus
Petulanter irruerit in domum Oedipi.
Ad me enim laborũ reciderunt horũ dolores. (turæ,
›› CHO. Preciosa res mulieribus per dolores fiũt geni-
›› Et amans liberorũ est quodammodo muliebre genus.
POL. O mea mater, consultè faciẽs & inconsulte fa-
›› Hostiles ad uiros. sed necesse est (ciens ueni,
›› Patriam amare omnes. quicunq; aliter dicit,
›› Sermonibus gaudet, cæterum animum illic habet.
Sic uero ad terrores metumq; deueni,
Ne quis dolus me à fratre interficeret,
Ita ut insertam gladio manum habens, per urbem
Versans uultum iuerim: unum uero me solatur,
Fœderaq; & tua fides, quæ me introduxit
Intra muros paternos. lachrymabilis autem deueni
Tandem uidens atria, & aras deorum,
Et gymnasia, quibus innutritus sum, Dircesq; aquam,
A` quibus non iuste abactus, externam ciuitatem
Habito, per lumina oculum habens lachrymis fluidũ.
Sed enim ex dolore dolor alius, te uideo
Caput rasum & uestes nigras
Habentẽ, me propter mea mala miserum. (micorũ.
›› Quàm res grauis inimicitia, ô mater, cognatorum a-
›› Et ignominiosas habens reconciliationes?
Sed quid pater mihi senex domi agit,

Tenebras cernens? quid porro sorores duæ?
An non ingemiscunt infœlices exilium meum?
IO. *Male deorum quispiam Oedipi perdit genus.*
Sic enim incœpit, illegitimè quidem parere me,
Perperam uxorem ducere patrem tuum, & nasci te.
Sed quorsum hæc? oportet ferre ea quæ à dijs ueniunt. " "
Sed ut interrogem, ne quid mordeam tuum animum
Timeo, quæ uolo: desideratus enim uenisti.
POL. *Sed interroga, nihil planè omittens.*
Quæ enim tu uis, eadem mihi grata sunt.
IO. *Quin iam te interrogo, primum ex ijs quæ cupio*
Quid priuari patria? num magnum malũ? (assequi: " "
POL. *Maximum. re uero maius est quàm sermone.* " "
IO. *Quæ ratio eius est? quid quod exules molestet?* " "
PO. *Vnũ quidem maximũ est, caret libertate loquẽdi.* " "
IO. *Serui hoc dixisti, non loqui quæ quis sentiat?* " "
PO. *Eorũ qui rerũ potiũtur, stultitias ferre necesse est* " "
IO. *Et hoc molestum est, stultescere cum stultis? (est.* " "
PO. *Quin etiã ad cõmodum præter naturã seruiendũ* " "
IO. *Spes uero pascunt exules? ut habet prouerbium.* " "
PO. *Blandis arridẽt quidẽ oculis, cunctantur tamen.* " "
IO. *Neq; tempus eas manifestat, quod uanæ sint?* " "
PO. *Habent Venerem quandam, suauem deam. (ctũ?* " "
IO. *Vnde uero alebaris, antẽq̃ p nuptias inuenires ui=*
PO. *Interdum quidem ad diem unum habebam? dein=*
de non habebam utiq;.
IO. *Amici uero patris, & hospites, te nõ adiutabant?*
PO. *Bene sit tibi. Officia amicorum nulla sunt, si quis* " "
infœlix fuerit. IO. Neq;

IO. Neq; tua nobilitas extulit te in sublime? (bat me.
" PO. Res mala est esse pauperē. Ipsa nobilitas nō pasce
" IO Ipsa patria, ut apparet, charissima res mortalib.
" PO. Non loqui possum quàm sit res chara.
IO. Quomodo aũt uenisti Argos? q̃ consiliũ habuisti?
" PO. Edidit Adrasto Apollo oraculum quoddam
IO. Quale? quid hoc dixisti? non possum intelligere:
PO. Apro & leoni coniungere filiarum nuptias.
IO. Et tibi quid bestiarum nomen intererat, ô fili?
PO. Haud scio, deus me uocauit ad hanc fortunam.
" IO: Prudẽs enim est deus, sed quomodo adeptus es cō-
PO. Nox erat, Adrasti uero ueni ad porticus. (iugiũ.
IO. Cubile inquirens, quatenus exul errabundus?
PO. Sic est, & deinde uenit alius etiam exul.
IO. Quis iste? quàm sane miser & ille erat?
PO. Tydeus, quem Oeneo dicunt natum esse ex patre.
IO. Cur feris autem uos tum Adrastus assimilauit?
PO. Eo quod uenimus ad pugnam de strato.
IO. Ibi Talai filius intellexit uaticinia?
PO. Et elocauit nobis duas duobus uirgines.
IO Num igitur fortunatus es in nuptijs, aut infortu-
natus es? (hanc usq; diem.
PO. Non reprehensibiles nobis sunt nostræ nuptiæ ad
IO. Quomodo uero persuasisti huc te sequi exercitũ?
PO. Duobus Adrastus iurauit generis hoc,
Tydeoq; & mihi: congener enim est mihi:
Ambos reducturum in patriam, priorem uero me.
Multi uero Danaorum & Myceneorum principes
Adsunt,

Adsunt, molestum officium, sed mihi necessarium
Dantes. meam enim ipsius obsideo
Ciuitatem. deos autem testatus sum, quod inuitè
Charißimis parentibus intulerim bellum.
Sed ad te spectat horum solutio malorum,
O mater, reconcilianttem consanguineos amicos.
Eripe laboribus me, & te, & uiuersam ciuitatem.
Olim quidem celebratum est, sed tamen dicam:
Opes hominibus preciosißimæ,
Potentiamq; maximam in rebus humanis habent.
Ad quas ego ueni huc, innumeras ducens
Hastas. Pauper enim nihili est nobilis.
CHO. Atqui Eteocles ad reconciliationes hiccine
Accedit. tuum officium, ô mater Iocaste, dicere
Huiusmodi sermones, quibus reconcilies filios.
ETE. Mater adsum, hoc officium uero tibi dans
Veni: quid nunc agendum est? incipiat quispiã loqui,
Quoniam circum mœnia iam iam ordines agminum
Instruens, contineo ciuitatem, ut audirem tuas
Communes administrationes, quib. p inducias uenire
Hunc admisisti mœnibus, persuadens me.
IO. Mane, Nequaq̃ celeritas iusticiam habet.
Tardi uero sermones plurimum perficiunt sapientiæ,
Contine uero atrocem uultum, & animi spiritus.
Neq; enim ceruice tenus abscissam aspicis caput
Gyrgonis, fratrem sed aspicis aduenientem tuum.
Tuq; contrà uultum ad fratrem uerte,
Polynices. in idem enim oculis cernens,

Dicesq;

Dicesq; melius, & huius excipies sermones.
Commonefacere uero uos quodam uolo prudẽti facto.
» Quando amicus quispiam amico iratus
» In unum conuenerit, oculosq; oculis dederit,
» Quas ob res uenit, eas oportet solum spectare.
» Malorũ aũt quæ ante peracta sunt, nequaq̃ memoriã
Oratio itaq; tua prius, ô Polynices fili: (habere.
Tu enim exercitum Danaidum uenisti adducens,
Iniuriam passus, ut tu narras. iudex uero quispiam
Deorum fiat, & reconciliator malorum.
» PO. Simplex oratio ueritatis est,
» Neq; uariarum opus habet utrinq; interpretationum.
» Habet enim ipsa congruentiam. sed iniquus sermo
» Aegrotãs in seipsum, medicaminum opus habet sapi-
Ego uero domibus patris præuidi (entum.
Meumq;, & huius, effugere cupiens diras,
Quas Oedipus dixit in nos aliquando,
Exiui hanc lubens ipse terram,
Permittens huic imperare patriæ anni unius orbem,
Vt ipse imperarem iterum per uices recuperans,
Neq; per inimicitiam huic & cædem reuersus
Mali aliquid facerem, & acciperem: ita ut fieri solet.
Hic uero approbans hæc, præsidesq; iuramenti exhi-
bens deos,
Præstitit nihil illorum quæ promisit, sed occupat
Imperium ipse, & domus meæ partem.
Et nunc paratus sum rebus meis receptis,
Exercitum quidem extra hanc amandare terram,

Habitare

Habitare uero meam domum uicißim recipiens,
Et huic concedere æquale iterum tempus,
Neq; deuastare patriam, neq; quicquam admouere
Turribus fixarum scalarum ad ascensus.
Quibus non adeptis, ea quæ iuris sunt experiar
Agere. testes uero harum rerum deos cito,
Quòd omnia agens cum iure, iure absq;
Priuor patria impijßime!
Hæc ipsa singula, ô mater, non ambages
Verborum congregans dixi, sed & iustis
Et malis iusta, ut mihi uidetur.
CHO. Mihi quidem, etsi non in Græcorum terra
Educatæ simus, sed tamē prudēter mihi uidetur loqui
ETE. Si omnibus idem honestū esset, æquumq; simul, " "
Non esset ambigua hominibus contentio. " "
Nunc uero neq; simile quicquā, neq; æquale hominib. " "
Nisi nominare. hæc nostra controuersia non est hoc. " "
Ego enim nihil ô mater celans fateor,
Per astra ascenderem ad solis exortus,
Et terram infra, potis existens efficere hæc,
Deorum maximam ut haberem tyrannidem.
Hoc igitur tam commodum, ô mater, nolo
Alij concedere potius quàm seruare mihi. " "
Timiditas enim est, hoc quod maius si quis amittit, " "
Et quod minus est capit. Præterea pudet me
Venientem cum armis hunc & deuastantem terram
Consequi quæ uelit. Thebis enim hoc
Esset opprobrium, si Mycenei belli

Ex metu concederem sceptra mea huic habere.
Decuisset ipsum non armis reconciliationes
» » O mater facere. Omnia enim efficit oratio:
» » Quod & ferrum hostile efficere potest.
Verum si quidem aliàs hanc terram incolere uult,
Licet. illud uero non lubens admittam,
Imperare cum liceat mihi, huic seruiam unquam.
Quare adueniat mihi ignis, adueniant enses,
Coniungite equos, campos implete curribus,
Quoniam non concedam huic meam tyrannidem.
» » Si enim iniuste facere oportet, imperium propter
» » Potissimum ius uiolandum est. aliàs piũ esse conuenit.
» » CHO. Non bene loqui conuenit, in rebus non bonis.
» » Non enim honestum hoc, sed iuri acerbum.
» » IO. O fili, Non omnia senectuti incommoda,
» » Eteocles, adsunt, sed ipsa experientia
» » Potest aliquid dicere iuuenibus prudentius.
Quid pessimam deorum amplecteris
Ambitionem, ô fili? ne facias. iniusta hæc dea,
Multas in domos, & ciuitates fœlices
Introgressa & egressa est, cum pernicie utentium.
» » Cuius cupiditate tu insanis? Illud melius, ô fili,
» » Aequalitatem colere, quæ amicos semper amicis,
» » Ciuitatesq́; ciuitatibus, sociosq́; socijs
» » Colligat. Aequalitas enim legitima hominibus est:
» » Ei uero quod plus est, semper aduersatur
» » Hoc quod minus est, odijq́; statim initium fit.
» » Etenim mensuras hominibus & partes ponderum

Aequalitas

Aequalitas constituit, & numerum definiuit: "
Noctisq; obscurum radium, solisq; lumen, "
Aequalem ire annuum circulum. "
Et neutrum ex ipsis inuidiam habet cum uincitur. "
Ergo sol quidem, noxq;, seruit mortalibus: "
Tu uero non sustinebis domuum habens æquas partes,
Et huic distribuere? ubi uero esset iustitia?
Quid tyrannidem, quæ per iniuriam est opulenta, "
Colis nimis, & magnum existimas hoc, "
Admirari conspicuum? imò uanissima hæc res est. "
An multa affligi, multum habens in domo, "
Vis? Quid nam est copia? nomen habet solum. "
Quoniam ea quæ satis sint, sufficiunt modestis. "
Nequaquam opes proprias possident mortales, "
Sed opes à dijs fluentes habẽtes, procuratores sumus. "
Cum uero uolunt, eas auferunt iterum. "
Itaq; diuitiæ non stabiles sunt, sed diurnæ. "
Age si te interrogẽ, duplicẽ sermonẽ proponens simul,
Vtrum uelis tyrannidem seruare, an seruare ciuitatẽ?
Dices te tyrannidẽ habere uelle? Si uero te uicerit hic,
Argiuæq; hastæ hastam Cadmeorum ceperint,
Videbis domitam ciuitatem Thebanorum hanc,
Cernes porro multas captiuas puellas
Per uim ab hostibus duci hostiliter.
Lamẽtabiles pfectò diuitiæ istæ quas quæris habere, "
Fient Thebis. ambitiosus autem tu es. "
Tibi quidem hæc dico. tibi uero Polynices dico,
Stultum Adrastus officium in te contulit.

Imprudenter uero aduenisti & tu depopulaturus ciuitatem. (gat unquam,
Age si ceperis hanc terram, quod utinam non contin-
Per deos, trophæa quomodo eriges belli?
Quomodo porro libabis sacrificia, capta patria?
Et spolia quomodo inscribes Inachi ad fluenta,
Thebis excisis, Hæc Polynices dis
Scuta suspendit? ô fili, gloria ne unquam
Hæc tibi contingat à Græcis capere. (ris,
Si porro uictus fueris, & uictoriam huius subterfuge-
Quomodo Argos uenies, infinitos ubi reliqueris mor
Dicet uero tum quispiam, ô qui mala sponsalia (tuos?
Adraste promisisti, propter unius sponsæ nuptias
Perijmus. bina mala appetis, ô fili, (cidere.
Ab illis priuari, & ab his quæ in dubio posita sunt ex-
,, Dimittite nimiã uehemẽtiã animi, dimittite. Errores
,, In unum cum conuenerint, maximũ malum. (duorũ
CHO. O dij, sitis horum auersores malorum,
Et conuentionem quandam Oedipi filijs date.
ETE. O mater, non sermonum est certamen, sed consumitur tempus (studium.
Quod in medio est frustra, proficit autem nihil tuum
Neq; enim conueniemus aliter quã per prædictas cõ-
Vt ego sceptris potitus, huius rex sim (ditiones,
Terræ. à longis uero omittens admonitionib. sine me.
Et tu hæc extra defer te mœnia, aut morieris.
PO. A' quo? qs uero hic inuulnerabilis, q in nos ensem
Letalem inijciens, eandem non auferet mortem?

ETE.

ETE. *Prope adeſt, ante quem ueniſti, in manus cernis meas?* *(malum.*

POL. *Video. Timida ſed res diuitiæ, & amans uitæ*

ETE. *Cur cum magno exercitu ueniſti, aduerſus eum qui nihili eſt ad pugnam?* *(perator.*

POL. *Cautus enim eſt melior, quàm temerarius im-*

ETE. *Iactabundus es, fœderibus fretus, quæ te ſeruant ne moriaris.* *(terræ.*

POL. *Quin te altera uice repeto ſceptra, & partem*

ETE. *Repetita non reddimus. ego enim meã habitabo*

POL. *Tuæ partis habens plus quàm ſit?* *(domum.*

ETE. *Non nego. concede uero ex terra.*

POL. *O deorum aræ paternæ.* ETE. *Quos tu depopu*

POL. *Audite me.* *(laturus acceßiſti?*

ETE. *Quis uero audiret te, patriam obſidentem?*

POL. *Et deorum, qui albis equis uehuntur, ô templa.*

ETE. *Qui te odio habent.* POL. *Pellimur ex patria.*

ETE. *Namq; ueniſti expulſurus.* POL. *Iniuſtitiæ tuæ,*

ETE. *Mycenis, non hic inuoca deos.* *(ô dij.*

POL. *Impius es.*

ETE. *Sed non patriæ, ut tu, hoſtis.*

PO. *Quod me abſq; parte expellis.*

ET. *Quin etiam interficiam adhæc.*

PO. *O pater, audis quæ patior?*

ETE. *Certe qualia agis audit.*

PO. *Et tu, ô mater?*

ETE. *Non fas tibi matris nominare caput.*

PO. *O ciuitas,*

ETE. Profectus Argos, inuoca Lernæ aquam.
POL. Eo, ne labora. te uero laudo ô mater.
ETE. Egredere è terra. (pisceris.
POL. Exeo. patrẽ uero mihi da uisum. ETE. Non adi
POL. Verum uirgines sorores. ETE. Neq; has uidebit
POL. O sorores. (unquam.
ETE. Cur istas uocas, inimicißimus existens?
PO, Mater, sed tu mihi uale.
IO. Digna gaudio scilicet patior, ô fili.
POL. Non amplius sum tuus filius.
IO. Ego ad multa mala nata sum.
POL. Hic enim nobis iniurius est.
ETE. Namq; contrà iniuriam patior.
POL. Vbi'nam consistes ante turres?
ETE. Vtquid me interrogas hoc?
POL. Cõtrà stabo, interfecturus te. ETE. Et me huius
IO. O misera ego, qd facietis, ô filij? (rei amor tenet.
ETE. Res ipsa indicabit.
IO. Patris non effugietis diras furias?
PO. Valeat uniuersa domus. (sabit gladius.
ETE. Quoniã mox non amplius cruentatus meus ces=
PO. Ipsam uero, quæ aluit me terrã, & deos testor,
Quod ignominiosa, miseranda patiẽs, pellor ex terra,
Seruus tanquam, neq; tanquam qui ab eodem Oedi=
po natus sit. (cusa.
Et si quid tibi ciuitas accideret, ne me, sed hunc in=
Non lubens enim ueni, inuitus pellor ex terra.
Et tu Phœbe rex Hagieu, & atria ualete,

Aequalesq;

Aequalesq; mei, et deorũ accipiẽtia oues simulachra.
Neq; enim noui, an mihi alloq porro liceat unquã uos.
Spes uero nondum dormiunt, quibus confisus sum ope
Hoc interfecto, potiturum me huius (deorum.
Thebanae terrae. (pater
ETE. Egredere ex regione. uerè autẽ nomẽ Polynicẽ
Indidit tibi diuina prouidentia, ex contentionum co=
gnomento. (quadrupes
CHO. Cadmus peruenit ad hanc terram Tyrius, cui
Vitula ultroneo casu proiecit se,
Perfectum exhibens
Oraculum ubi sedes conderet.
Campos enim oraculum
Fructiferos domorum edidit,
Pulchri fluminis aquae ubi, &
Humor uadit per terram Dirce uiridem,
Et alte proscissa arua. Bromium ubi peperit
Mater, Iouis è nuptijs. quem hedera ambiens undiq;
Sequax statim adhuc infantem uiridibus frondibus
Opacis beans protexit, Bacchicum ludibrium
Virginibus Thebanis, & mulieribus Euboicis,
Vbi cruentus erat draco Martis, crudos custos,
Latices aquosos, & fluenta
Herbida oculorum pupulis
Multiuagis obseruans. (marmore
Quem ad lotionẽ manuũ profectus Cadmus perdidit,
Caput cruentũ bestiae interfectricis manuũ feriẽs telis,
Diuinae carentis matre Palladis ex consilio,

Humi prociduos ſeminauit dentes in alte proſciſſos
ſulcos,
Vnde ſubmiſit terra armatam uiſionem ſuper ſummos
Terminos terræ: ferrea uero eã cædes iterũ coniunxit
Charæ terræ. ſanguine uero irrigauit terram, quæ
ipſam ſplendidis
Oſtendit ætheris flatibus. Et te progenitricis
Ionis olim filium, Epaphum, ô Iouis ſoboles,
Vocaui uocaui barbara uoce.
Io barbaris precibus ueni ueni ad hanc terram,
Tui hanc poſteri condiderunt ubi binomines deæ
Proſerpina, & chara Ceres, dea omnium
" Domina (omnium enim terra altrix) inhabitarunt,
Mitte faciferas deas, (Dijs.
" Auxilium ferre huic terræ. Omnia enim facilia ſunt
ETE. Abi tu, & accerſe filium Menœcei
Creontem, fratrem matris Iocaſtæ meæ,
Narrãs hæc, quod de priuata & cõmuni ſalute terræ
Velim cum illo conferre conſilia,
Antequam & ad pugnam & belli aciem proficiſcar.
Atqui pedibus tuis laborem demit præſens.
Cerno enim ipſum ad domum euntem meam.
CR. Certe permulta, acceßi, uidere cupiens te, ô rex
Eteocles. circumcirca uero Cadmeorum portas
Et cuſtodes iui, tuum corpus quærens.
ETE. Atqui ego te uolui conuenire, Creon.
Inueni enim longe deficientes reconciliationes,
Cum ad colloquium conueni cum Polynice profectus.

CR. Audiui expeditiorem ipsum esse quã pro uiribus
Affinitateq; Adrasti, & exercitu fretũ. (Thebarũ,
Sed in deos conuenit ista relata pati. (dicturus.
Sed ea quæ impedimento sunt potissima, illa aduenio
ET. Quæ nam ista? sermonem enim hunc ignoro.
CR. Aduenit quispiam captiuus ab Argiuis. (losius?
ET. Dicit uero quid ex rebus quæ illic gerũtur pericu
CR. Velle circumcirca turres Cadmeorum ciuitatem
Armis obsidere iamiam Argiuorum exercitum.
ET. Efferenda sunt nimirũ arma Cadmeorũ ciuitati.
CR. Quónam? num iuuenis existens, non cernis quæ oportet te cernere?
ET. Extra fossas istas ut pugnemus quàm mox.
CR. Parua est copia huius terræ. ipsi uero multi sunt.
ETE. Ego noui istos uerbis esse audaces. (cos.
CR. Habet quandam magnificentiã Argos apud Græ
ET. Bono sis animo, mox ipsorũ campũ implebo cæde
CR. Cuperem, sed istuc uideo magni laboris. " "
ET. Scias quod non cõtinebo intra mœnia exercitum.
CR. Atqui uictoria est tota sita in bona consultatione. " "
ETE. Vis igitur ut uertam me in uias alias quasdam?
CR. In omnes, antequam periculum semel ineas. " "
ETE. An noctu in eos irruemus ex insidijs?
CR. Siquidem impegeris, huc te repellet iterum.
ETE. Aequale cõmodum habet in se nox. sed qui aggrediuntur, plus. (ligine. " "
CR. In discrimen uenire periculosum est noctis in ca- " "
ETE. Verum inter cœnandum, proijciã in eos hastã.

CR. Trepidatio oriretur, ast uincendum est. (situs.
ET. Profundus profectò Dirceus ad recedendum tran
›› CR. Omne deterius est, eo quod custoditur bene.
ETE: Quid si equitaremus in Argiuorum exercitus?
CR. Et illic munitus est exercitus currib. circūcirca.
›› ET. Quid igitur agam? hostibus tradam ciuitatem?
CR. Minime: sed consule, siquidem es sapiens.
ET. Quod igitur consilium sapientius existit?
CR. Septem uiros illis dicunt, ut audiui ego.
ET. Quid imperatum esse facere? robur enim modicū.
CR. Agminibus praeesse, septem imminere portis.
ET. Quid igitur agemus? consiliorum enim inopiam non expectabo.
CR. Septem uiros ipsis & tu ad portas eligas.
ET. Agminibus praeesse, aut seorsim singulos?
CR. Agminibus, eligens fortißimos quosq;.
ET. Intelligo, ut defendam moenia contra ascensus.
›› CR. Et collegas. Vnus enim uir non omnia uidet.
›› ET. Fortitudine eligens, aut mentium bono consilio?
›› CR. Vtrumq;. relictum enim unum, nihil alterum est.
ETE. Haec sic erunt. profectus itaq; septem portarum ad ciuitatem
Constituam ductores ordinum ad portas, ut suades,
Aequales aequalibus hostibus opponens.
Nomen uero singulorum mora longa esset dicere,
Hostibus sub ipsis moenibus considentibus.
Sed abeo, ne ab opere impediamus manum,
Et mihi accidat fratrem aduersarium capere,

Et con-

Et congressum per bellum capere hasta,
Occideréq́;, qui aduenit patriam depopulari meam.
Nuptiasq́; sororis Antigonæ, filijq́; tui
Hæmonis, si quid in fortuna ego offendero,
Tu debes curare. dotem uero ratam
Antè promissam facio nunc sub exitu meo.
Matris uero frater es, quid oportet uerbis uti?
Ale digne ipsam, tuáq; meáq; gratia.
Pater uero sibi suæ stultitiæ pœnas pendet,
Oculis effoßis. non admodum ipsum approbo.
Nosq́; diris, si euenerit, ipse interfecturus est.
Vnum uero nobis ociosum est, si quod uaticinium
Augur Tiresias poßit dicere,
Ex hoc percontari ea. ego uero filium tuum
Menœceum, cum tuo patre cognominem,
Accersentem mittam huc Tiresiam, ô Creon.
Tibi enim lubens ad colloquium ueniet.
Ego enim augurandi artem uituperaui
Aliquando coram eo, itaq; me accusat.
Ciuitati uero & tibi hæc mando, ô Creon,
Si quid superiores fuerint res meæ, Polynicis cadauer
Ne sepeliatur in hac Thebana terra:
Sed morte plectatur, qui sepeliuerit, etiã si ex amicis (sit.
Tibi quidem hæc loquor. famulis uero meis dico,
Efferte arma, armáq; obarmantia,
Vt in certamen propositum belli
Festinemus iam cum iusticia uictrice.
Cautioni uero utilißimæ dearum

Supplicemus, hanc ut sospitet ciuitatem.

CHO. *O ærumnose Mars, quid nam sanguine*
Et morte gaudes, Bacchi dis=
Sonus festis? non in coronis pulchrichoris
Puellæ nuptijs, capillum expendens tibiæ
Per spiramina cantas
Musam, in qua gratiæ sint lætificæ?
Verum inter armatos exercitum Argiuorum
Incitans, in sanguinem & cædem Thebanam,
Choream alienißimam à tibia præsaltas.
Neq; cum per thyrsos furēti Baccho nebridibus saltis
Curribus & frenis quadrupedum,
Solidam ungulā habentiū equorū, Ismeni ad flumina
Equitatu furere facis, Argiuos inspirans (ascendens
Seminatorū generationē bellicosā, tripudiū armatum
Aduersarium circa lapideos muros
„ *Ferro ornās Profectò difficilis quidē dea est Contētio,*
„ *Conciliauit clades huius terræ regibus, (quæ has*
Labdacidis ærumnosis
O pulchrarum arborum refertißime feris
Lucus Dianæ, niualis
Oculus Cytherō, nunquā illum q expositus erat morti,
Partum Iocastæ,
Debueras Oedipum aluisse infantem:
Eiectum è domo, aureis fibulis insignem,
Neq; uirgineum, alatum, montanum
Monstrum uenire ad luctus terræ,
Sphingis, alienißimis à musis cum carminibus.

Quæ olim Cadmea quadrupedibus ungulis
Ad mœnia accedens, ferebat ætheris
In lumē inaccessum generationē, quam inferus pluto
Thebanis imitti.
Inauspicata alia contentio floret filiorum
Oedipi, priuatim & publicè.
Hoc enim quod honestum non est, nunquā fit honestū.
Neq; illegitimi filij matri quidem fœtus.
Piaculum uerò patris.
Hæc enim consanguineum ad lectum uenit.
Peperisti ô terra, peperisti olim,
Barbaram ut famam
Audiui audiui olim domi,
Eam quæ ab immani
Rubram cristam habente dracone
Sobolem natam ex dentibus,
Thebis celeberrima gloria.
Harmoniæ olim ad nuptias
Venerunt cœlites deæ, citharaq;
Mœnia Thebarum
Ab, Amphionica lyra
Ab, turrisq; ædificata sunt.
Inter duo flumina sita, circa medium transitum
Dircæ, herbosam quæ campum
Ante Ismenum irrigat.
Ioq; quæ cornuta progenitrix
Cadmeorum reges genuit,
Myriadas strenue factorum

Alias alijs commutans.
Ciuitas hæc in summa
Constitit bellica laude.
TIR. *I præ filia Manto. nam cæco pedi*
Oculus es tu, uelut astrum nautis,
Huc in planum campum uestigium dirigens meum,
» *Præcede, ne impingamus. imbecillis est pater tuus:*
» *Sortesq; mihi serua uirginea manu,*
» *Quas cepi, augurium auium captans,*
» *Sedibus in sacris ubi auguria capio.*
Fili Menœceu, fili Creontis, dic mihi,
Quantà nam, ea quæ superest ciuitatis uia est,
Ad patrem tuum? nam mea defatigantur genua,
Frequentem uero gradiens incessum uix uado.
CR: *Bono animo sis. propè enim ô Tiresia ad tuos amicos*
Siste pedẽ tuũ, apprehende uero eum ô filia.
» *Nam omnis gressus, pesq; senis solet*
» *Manus alienæ expectare leuamina.*
TIR. *Eia, esto: assumus. quid me uocas seriò Creon?*
CR. *Nondum obliti sumus. sed collige uires,*
Et spiritum congrega. anhelitũ eijciens conceptum ex itinere.
TIR. *Vix adsum. à terra Erechthidarum*
Huc delatus pridie,
Et illic enim erat quoddam bellum Eumolpi hastæ.
Vbi gloriosos uictores Cecropidas effeci ego.
Et hanc auream coronam ut cernis habeo,
Capiens primitias hostium de spolijs.
CR. *Pro bono omine posui uictrices tuas coronas,*

In

In tempestate enim siti sumus, ut nouisti tu,
Belli Danaidarum, & ingens Thebis periculum.
Rex etenim iuit armatus armis,
Iam ad exercitum Eteocles Mycenorum.
Mihi uero commisit, discere à te,
Quid facientes potißimum seruemus ciuitatem.
TIR. Eteoclis gratia quidem concludens os
A' uaticinijs abstinui. tibi uero, quādoquidē cupis discere,
Dicā. ægrotat enim hæc terra dudū, ô Creon.
Ex quo creauit liberos Laius inuitis dijs,
Maritumq; creauit matri infœlicem Oedipum,
Et ex quo sanguineæ oculorum dilacerationes.
Deorum commentum, & admonitio Græciæ
Quæ contegere filij Oedipi diuturnitate temporis
Cupientes, tanquam deos subterfugituri,
Peccauerunt imperite. neq; enim honorem patri,
Neq; libertatē egrediēdi concedentes, uirum infœlicē
Exasperarunt. efflauit uero in eos imprecationes
Diras, & ægrotans, & præterea ignominia affectus.
Propter quæ ego quid non faciens? qualia uero non dicens uerba?
Ad odium ueni filijs Oedipi. (ô Creon.
Propè uero mors proprijs manibus proueniens ipsis,
Multi uero mortui apud mortuos cum ceciderint,
Argiua & Thebana commiscentes arma,
Acerbos luctus dabunt Thebanæ terræ.
Tuq; ô infœlix unà subuerteris ciuitas,
Nisi uerbis meis quidam pareat.

Illud

Illud etenim primum erat, ex filijs Oedipi
Nullum ciuem esse, neq; regem terræ,
Tanq̃ malo genio infestantes & subuertẽtes ciuitatẽ.
" Sed cum potius sit malum bono,
Vna est alia machina salutis.
Sedenim dicere nequaquam mihi hoc tutum est.
" Et acerbum est illis qui fortunati sunt,
" Ciuitati exhibere remedium salutis.
" Abeo, ualete. Vnus enim existens cum multis,
Hoc qđ futurum est, si necesse sit, patiar. quid in enim
CR. Mane hic ô senex. TIR. Ne me apprehendas.
CR. Mane, quid fugis? TIR. Fortuna te, sed non ego.
CR. Dic ciuibus & ciuitati salutem.
TIR. Vis tu profectò, & non uoles mox.
CR. Et quomodo patriam ipsam non seruare uolo?
TIR. Vis audire igitur, & studiose instas?
CR, Ad quã enim me aliã rem cõuenit studiosum esse?
TIR. Audies utiq; iam mea uaticinia.
Primum uero illud uolo clare scire:
Vbi est Menœceus, qui me huc deduxit?
CR. Hic non procul abest, sed prope te.
TIR. Abeat nunc à uaticinijs meis procul.
CR. Meus cum sit filius, ea quæ conuenit tacebit.
TIR. Vis præsente igitur tibi hoc dicam?
CR. Audiens enim oblectabitur salutem.
TIR. Audi iam nunc uaticiniorum meorum uiam,
Quæ agentes seruabitis Cadmeorum ciuitatem.
Mactare Menœcea hunc oportet te pro patria

Tuū filium, quandoquidem fortunam tu ipse inquiris.
CR. Quid ais? quem dixisti hunc sermonem, ô senex?
TIR. Quæ in fatis sunt, eadem necesse est te facere.
CR. O multa qui dixisti breui tempore mala.
TIR. Tibi quidem, sed patriæ magna, & salutaria.
CR. Non audiui, nihil animaduerto, ualeat respub.
TIR. Vir hic non amplius idem inficiabitur.
CR. Saluus abi. non enim tuis mihi opus est uaticinijs.
TIR. Peßumiuit ipsa ueritas, eo quod tu periclitaris.
CR. Quæso te per genua, & uenerabilem cæsariem.
TIR. Quid accidis mihi? ineuitabilia deprecaris ma-
CR. Sile, ciuibus hos ne dixeris sermones. (la.
TIR. Mendacem esse iubes me? non tacebo,
CR. Quid nam mihi facies? filium meum interficies?
TIR. Alijs curæ erunt hæc, mihi uero dicetur.
CR. Ex qua re mihi hoc uenit, & filio malum? (rum.
TIR. Recte me interrogas, & in certamē uenis uerbo
Oportet hunc in specubus, ubi draco ille terrigena
Fuit, Dirces aquarum custos,
Occisum, effusum sanguinem terræ dare libamina,
Prope Cadmum, quas concepit priscas Martis propter
Qui interrigenæ draconis ulciscitur cædem. (iras,
Et hæc ubi feceritis, socium cōparabitis uobis Martē.
Terra uerò pro fructu fructum, pro sanguine
Sanguinem si acceperit, habituri estis propitiam
Terram, quæ olim uobis aureis galeis ornatam segetē
Seminatorum produxit. genere autem oportet mori
Ex hoc, qui draconis ex maxilla natus est puer.

Tu uero hic nobis superstes es seminatorum generis,
Germanus exq; matre & à maribus,
Tuiq; filij. Hæmonis quidem nuptiæ
Cædem prohibent. non enim est iuuenis cœlebs:
Et si non lectum attigit, sed tamen habet lectum.
Hic uero pullus, huic deuotus ciuitati,
Mortuus patriam ipsam seruare poterit.
Acerbum uero Adrasto reditum, cæterisq; Argiuis
Inijciet, infœlix fatum oculis iaciens,
Inclitasq; Thebas. ex hisq; elige duobus fatis,
Alterum. aut enim filium serua, aut ciuitatem.
Quæ à nobis dici possunt, omnia habes. duc ô filia
" *Domum. quicunq; uaticinandi utitur arte,*
" *Stultus est. si enim aduersa significauerit,*
" *Acerbus est illis quibus uaticinatur.*
" *Falsa uero præ misericordia dicẽs illis qui interrogãt,*
" *Violat diuina. Phœbum hominibus solum*
" *Oportuit prædicere futura, qui neminem metuit.*
" *CHO. Creon quid taces? uocem mutam continens.*
Et mihi enim nihilominus quã tibi, admiratio adest.
CR. Quid uero qs dicat? manifesti sunt mei sermones
Ego etenim nunquam ad hoc deueniam calamitatis,
Vt mactatum filium addicam ciuitati.
" *Omnibus enim hominibus amans liberorum uita,*
" *Neq; quispiam suum ipsius filium dederit ad interficiendum.*
" *Ne me laudet, meos quispiam interficiens liberos.*
Sed ego ipse, in matura enim constitutus sum ætate,
Mori

Mori paratus sum, patriæ redemptio.
Sed age fili, antequam resciscat tota ciuitas,
Proterua ualere sinens uatum uaticinia,
Fuge quàm primum ab hac secedens terra.
Dicturus enim est magistratib. & imperatorib. hæc,
Portas ad septem, & ductores ordinum profectus.
Et si præuenerimus, erit tibi salus:
Si autem negliges, perijmus, moriaris. (tum?
ME. Quonã fugiã, ad quam ciuitatem? ad quẽ hospi-
CR. Vbi terra ab hac absis quàm longißime.
ME. Nimirũ cõueniens est te dicere, efficere uero me.
CR. Delphos penetrans fuge.
ME. Quò me oportet, ô pater, ire?
CR: In Aetoliam ipsam. ME. Ex hac uero quà eo?
CR. Thesprotorum ad solum.
ME. Venerandas Dodonæ ad sedes?
CR. Habes. ME. Quæ uero mihi custodia erit?
CR. Deductor, deus.
ME. Pecuniarum autem quæ suppeditatio?
CR. Ego mittam aurum. ME. Bene narras pater.
CR. Abi nũc. ME. Quoniam tuã ad sororẽ profectus,
Cuius primum ubera traxi, Iocastæ dico,
Matre orbatus, & pupillus, seiunctus ab uberibus,
Salutaturus accedo, & ciuitatem seruaturus.
CR. Sed age, abi, ne quod in te situm est prohibeat.
ME. O mulieres, quàm bene patri exemi metum,
Decipiens dictis, ut quæ uolo consequar.
Qui exulem me facit de ciuitate, priuans fortuna,

,, Et timiditati tradit. At uenia habenda est
,, Seni, mea uero pars non ueniam habet,
Proditorem fieri patriæ quæ me genuit.
Vt itaq; sciatis, uado, & seruaturus sum ciuitatem,
Animam autem daturus sum pro hac moriēdo terra.
,, Turpe enim, si qui à uaticiniis sunt liberi,
,, Neq; ad necessitatem deorum obstricti,
,, Stantes apud scutum non cunctantur mori,
,, Turres ante pugnantes pro patria:
,, Ego uero patrem & fratrem deserens,
,, Ciuitatemq; meam, timidus tanquam extra patriam
,, Abeam, ubi ubi uero uixero, malus uidebor.
Nequaquam, per in astris Iouem Martemq; cruentū,
Qui succrescentes è terra olim
Spartos reges huius terræ constituit.
Sed abeo, & consistens ex propugnaculis summis,
Iugulans meipsum stabulum ad profundum
Draconis, ubi uates narrauit,
Liberabo terram. dicta est oratio.
Abeo uero, mortis munus non turpe ciuitati
Daturus: ab ægrotatione uero hanc terram liberabo.
,, Si enim accipiens quisq;, quodcunq; possit quispiam
,, Bonumq́, transferret hoc, & ad commune ferret
,, Patriæ, malis ciuitates minoribus
,, Tentatæ, in reliquum fœlices essent.
CHO. Venisti uenisti ô uolucris terræ partus,
Infernæq; echidnæ Cadmeorum ad rapinam,
Luctuosa, perniciosa semiuirgo,

Sanguinarium monstrum,
Insanis alis,
Chelisq; crudis,
Dircæis quæ olim ex lo-
cis iuuenis in sublime tol-
lens lyra carentem circa musam,
Perniciosamq; Erinnym,
Attulisti attulisti dolores patriæ
Cruentos, cruentus ex dijs,
Quicunq; hæc peregit.
Orbatæ matres,
Orbatæ uirgines,
Gemebant domi,
Lamentabilem uociferationem,
Lamentabile melos.
Alius alium lamentabatur successiuè per ciuitatem.
Tonitru uero luctus,
Et uociferatio erat similis,
Quando à ciuitate abripiebat
Volucris uirgo aliquem ex uiris.
Tandem uenit Pythio mittente,
Oedipus ille infœlix,
Ad hanc Thebanum terram,
Tunc gratus, post uerò dolor.
Matri enim nuptias infœlices miser,
Victor existens,
Aenigmatum coniungit.
Polluit uero ciuitatem.

Mutua uero cæde permutat,
Triste ad certamen suis demittens execrationibus
›› *Liberos infælix.admiramur admiramur.*
›› *Qui ad mortem abit,terra pro patria.*
Creonti quidem relinquens luctus,
Sed septem turres portas huius terræ
Victrices efficiens.sic utinam fiamus,ô
Matres.fiamus bona sobo=
Le fœlices.ô Pallas,quæ draco=
Nis cædem,quæ lapidibus iactis peracta est,
Confecisti,Cadmeam solicitudinem
Concitans ad opus.
Vnde inuasit hanc terram
Rapinis deorum noxa quædam.
NVN.*Ohe,quis in portis domuum existit?*
Aperite,educite Iocasten è domo.
Ohe,iterum atq; iterum.serò quidem,sed tamen
Exi,audi,Oedipi ô inclita uxor,
Desinens querelarum,lugubriumq; lachrymarum.
IOC.O *charißime, num calamitatem uenis afferens,*
Eteocle mortuo?cuius apud scutum
Iuisti semper,hostium arcens tela.
Quodnam mihi uenisti nouum nuncians dictum?
Mortuus est,aut uiuit filius meus?indica mihi.
NVN.*Viuit,ne metuas hoc. quoniam te liberabo hoc* *(metu.*
IO.*Ecquid septem turres ut habent muri?*
NVN.*Stant integri,neq; direpta est ciuitas.*
IO.*Venerunt autem ad discrimen Argolici belli?*

NVN.

NVN. Ad summum discrimen, sed Cadmeorum Mars
Superior extitit Mycenea hasta.
IO. Vnum dic per deos, si quid de Polynice
Nosti. nam curæ est mihi & hoc, num uidet lumen?
NVN. Viuit tibi par duorum ad hoc diei liberorum.
IO. Bene sit tibi. quomodo uero Argiuorum bellum
A' portis reiecistis, in turribus obsessi?
Dic, senem cæcum ut in domum
Introgressa oblectem hac terra sospitata.
NVN. Postquam Creontis filius, qui pro patria mortẽ
Turribus in summis stans nigrum gladium (obijt,
Gutturi infixit, huic terræ salutarem,
Agmina distribuit septem, & duces
Portas ad septem, custodes Argiui belli,
Tuus filius. subsidiarios equites quidem equitibus
Opposuit, pedites uero ad scutatos,
Vt laboranti parti murorum esset belli
Subsidium. paulo pòst arcibus & á summis (rũ
Albos clypeos habentem aspicimus exercitũ Argiuo-
Telmessum deseruisse. & prope fossas
Cursu attigit urbem Cadmeæ terræ.
Classicum uero & tubæ intonabant simul
Illinc, & ex mœnibus nostris adfuerunt.
Et primum quidem adduxit ad Neetas portas
Agmen densis clypeis constipatum,
Venatricis illius Parthenopeus filius,
Insigne gestans domesticum in medio scuto.
Porro ferientibus arcubus Atalantam aprum

Vincentem Aetolicum, ad Prœtidas
Portas ibat, uictimas secum uehens in curru
Ille uates Amphiaraus, non signa habens
Superba, sed modeste insignibus carentia arma.
Ogygias ad portas Hippomedon rex
Constitit, gestans insigne in medio scutum
Diuersis oculatum oculis, cernentem
Alijs quidem ad astrorum exortus oculis,
Cernentem, alios uero occultantem cum occidentibus,
Vt postea eo mortuo cernere licebat.
Homoloidas aciem habuit ad portas
Tydeus, leonis pellem gestans in scuto
Setis horrentem. dextra uero facem
Titan Prometheus ferebat, tanquã incẽsurus ciuitatẽ.
Tuus uero fontanas Polynices ad portas
Martem admouebat. Potniades uero in scuto
Insigne equæ pernicies subsultabant stupore,
Scite quodammodo gyris in medio in orbem inclusæ
Ad umbilicum ipsum, ut furere uiderentur.
Porro non minus ipso Marte ad pugnam cupidus
Capaneus admouebat agmen ad Electras portas.
Ferreis uero clypei figuris inerat
Gigas, supra humeros terrigena totam ciuitatem
Gestans, uectibus euellens ui
Argumentũ nobis, qualia passura esset nostra ciuitas.
Ad septimas uero Adrastus portas erat,
Centum echidnis scutum explens pictura
Hydræ, gestans hirsutis in brachijs

Argiuam gloriationem. ex muris uero medijs
Dracones ferebant filios Cadmeorum in maxillis.
Aderant unicuiq; horum meæ cognitiones,
Tessaram deferentis pastoribus ordinum.
Et primum quidem arcubus & mißilibus
Pugnauimus, & fundis porrò ferientibus,
Saxorumq; frustis. cum uero uinceremus prælio,
Insonuit Tydeus, & tuus de repente filius.
O filij Danaorum, antequam conteramur iactibus,
Quid cunctamini simul omnes irruere portis,
O leuis armaturæ equites, & moderatores curuum?
Clamorem cum primũ exaudierũt, nullus segnis erat.
Multi uero cadebant capitibus cruentati.
Nostrum uero ad solum uidisses ante mœnia
Crebros urinatores expirantes animam.
Aridam autem irrigabant terram sanguinis fluxibus.
Ille sed Arcas, non Argiuus Atalantæ filius,
Turbo uelut portis quispiam irruens, clamat
Ignem & ligonem, tanquam subfossurus ciuitatem.
Sed continuit furentem ipsum marini dei
Periclymenus filius, lapidem inijciens in caput
Immanem, nempe pinnas à propugnaculis,
Flauam uero caßidẽ cõminuit instar farinæ, & uerte=
Confregit oßium, mox purpuream barbam (bras
Cruentauit. non uero referet uitam
Insigni iaculatrici matri, Mænali filiæ.
Postquam uero has aspexit bene rem gerentes portas,
Alias accedebat filius tuus, sequebar autem ego.

Video uero Tydea, & scutatos frequentes
Aetolicis hastis in summam frontem
Turrium iaculantes, adeò ut propugnaculorum
Desererent pinnas fugitiui nostri: Sed ipsos iterum,
Venator ueluti, filius tuus congregat,
In turres uero constituit iterum. ad alias uero portas
Festinamus, hanc partem adimentes labori.
Capaneus uero quî dicerem ut insanierit?
Altæ namq; scalæ ad ascensus
Ibat, ac talia gloriatus est,
Neq; uenerabilem ignem illum prohibere Iouis,
Quo minus summis arcibus caperet ciuitatem.
Et hæc simul loquebatur, & lapidibus ictus
Ascendebat sub ipso clypeo conuoluens corpus,
Gradatim ascendēs scalæ politos perticarū clathros.
Iam uero superantem pinnas murorum,
Ferit fulmine Iupiter ipsum. insonuit uero
Terra, ut formidine corriperētur omnes. à scalis autē
Disijciebantur uelut à funda, à se mutuo membra.
Comæ quidem ad Olympum, sanguis uero ad terram,
Manus uero & pedes tanquam rota Ixionis
Rotabantur, ad terrā uero ambustū decidit cadauer.
Cum uero uidisset Adrastus Iouem hostem exercitui,
Extra fossas collocauit Argiuorum exercitum,
Sed contrà apud nos auspicatum Iouis prodigium
Cum uidissent, agebant currus (matos
Equites grauis armaturæ, & in medios Argiuorū ar-
Cōmiserunt pugnā cōtis, omnia uero simul irruebant
mala. Moriebantur,

Moriebantur, cadebant à curribus,
Rotæq; subsultabant, axesq; ad axes.
Mortui uero mortuis accumulabantur simul.
Turrium itaq; fundamenti prohibuimus subfoßiones
Ad præsentem diem. quod si fortunata
Erit in posterum hæc terra, dijs curæ est.
Res iucunda est uincere. sed tamen si melius dij
Consilium habuerint fœlix essem ego. (habent.
IO. *Bene ea quæ ad deos attinent, & quæ ad fortunã,*
Filij etenim mihi uiuũt, et effugit periculũ hæc terra.
Creon tantum uidetur meis nuptijs
Oedipiq;, infœlix, frui malis,
Filio orbatus. ciuitati quidem fœliciter,
Sibi uero miserabiliter. sed explica porro mihi,
Quid posthæc filij mei facturi sunt? (ta es.
NV. *Omitte ea quæ supersunt, huc usq; enim fortuna=*
IO. *Hoc ad suspicionem dixisti, non omittendum est.*
NV. *Maius aliquid cupis, quàm filios seruatos?*
IO. *Et ea quæ supersunt, an bene habeam, audire.*
NV. *Sine me, desolatus filius armigero tuus.*
IO. *Malum ubiq; occultas, & obtegis obscuritate.*
NV. *Nequaquam dicam post bona tua, mala.*
IO. *Nisi dixeris, fugiens effugies ad æthera.*
NV. *Ah cur me non siuisti post bonam nunciatam*
Famam abire? uerum indicare mala cogis.
Filij gemini tui moliuntur facinora.
Turpißima, seorsum monomachia pugnare ab omni
Elocuti Argiuisq; & Cadmeis (exercitu

In publicum

In publicum, qualem non debuerunt sermonem.
Eteocles prior incepit ab alta constitutus
Turri, iubens ipsum SILE *promulgare preconem ex-*
Dixit uero: ô totius Græciæ *imperatores (exercitui.*
Danaorum optimates, qui uenistis huc,
Cadmiq; populus, ne unquam polynicem propter
Vitas diuendite, neq; pro nobis.
Ego enim ipse hoc periculum sinens,
Solus committam fratre cum meo pugnam.
Et si interfecero hunc, domum habitabo solus.
Victus uerò, huic dedam ciuitatem.
Vos autem certamine omisso, Argiuam ad terram
Redibitis, uitam non relinquentes hic.
Thebanorum uero populus satis est, q iacet mortuus.
Tantum dixit. tuus autem Polynices filius
Ex agmine exilijt, & approbabat sermones.
Omnes uero cum fremitu approbarunt Argiui hæc,
Cadmiq; populus tanquam iusta existimantes.
Posthæc uero fœdera fecerunt, et in interuallo utri-
usq; exercitus
Iuramenta firmarunt quibus starent duces
Iam tum occultabant corpus æreis armis
Gemini senis Oedipi iuuenes.
Amici uerò adornabat quidē præfectum terræ, (pes.
Tebanorū optimates, alterū uero Danaorum prince-
Cōstiterūt autem splendidi, colores non permutarūt,
Affectantes in se mutuo mittere hastas.
Accedentes uero obiter alij aliunde amicorum,

Verbis

Verbis confortantes loquebantur haec.
Polynices, in te situm est Iouis erigere simulachrum,
Pro trophaeo, Argisq; insignem dare famam.
Eteoclem porro, Nunc pro patria pugnas,
Nunc uictor si fueris, imperium obtines.
Haec loquebantur, adhortantes ad pugnam.
Vatesq; oues mactabant, uigoremq; ignis.
Defectus praeterea obseruabāt, humorem cōtrarium,
Summăq; flammā, quae duarū rerū significationes in se
Victoriaeq; signum, & cladis. (habet
Sed si quid uirium, aut sapientes habes sermones,
Aut pharmaca incantationum, abi cohibe liberos
A' dira pugna, quoniam periculum ingens,
Et praemia grauia, lachrymae tibi fient.
Geminis priuaberis hoc die liberis.
IO. O filia, egredere Antigone extra domum,
Non In choreis, neq; in coetu uirginum.
Nunc tibi procedit daemonum haec fortuna.
Sed uiros optimos, & fratres tuos,
Ad mortem uergentes, prohibere te oportet,
Vnà cum matre tua, ne à se inuicem moriantur.
AN. Quem ô parens mater stuporem nouum
Amicis clamas has ante domus?
IO O filia, perit tuorum fratrum uita.
AN. Quid narras? IO. constituti sunt ad duellum.
AN. Heu me. quid narras mater?
IO. Ingrata, sed sequere.
AN. Quò, coetū uirginū relinquens? IO Ad exercitū.
AN.

AN. Reueremur turbã. IO Res tuæ uõ in pudore sitæ (sunt:
AN. Agam uero iam quid?
IO. Fratrum dirimes lites.
AN. Quid agens mater?
IO. Accidens supplex unà mecum.
AN. Praei tu ad interuallum, quod inter utrunq; exercitum est: non cunctandum est.
IO. Festina festina filia, quoniam si præuenero
Filios ante pugnam, mea est in luce uita.
Si pòst ueneris, perijmus, morieris,
Mortuis uero ipsis commoriens iacebo.
CHO. Ae, æ, æ, tremulum horrorem
Tremulam mentem habeo.
Ae, æ, per carnem meam
Misericordia misericordia iuit matris miseræ,
Propter geminos filios, uter utiq;
Alterum cruentabit? hem laborum
Io Iupiter, io tellus, fraternam ceruicem,
Consanguineam animam per arma, per uulnera,
Misera ego, misera.
Vtrum sanè mortuum perditum deflebo?
Heu tellus, heu tellus, geminæ belluæ, cruentæ animæ
Hasta minitantes,
Cadauera cadauera,
Hostilia mox conficietis.
Miseri sunt, quod unquam singularis certaminis
Ad cupiditatem uenerunt.
Vociferatione barbara lamentabilem uocem,

Quæ

Quæ debetur mortuis,
Lachrymis deflebo.
Prope fortuna, prope cædis
Docebit hæc constituta dies euentum.
Non ex fato, non ex fato hæc cædes,
Sed propter furias Oedipi.
Verum Creontem uideo hunc, huc tristem
Ad domum uenientem. omitto hos sermones.
CR. Eheu quid agam? utrum meipsum, aut patriam
Lugeam lachrymans? quam circumcirca occupat
Talis, ut ad Acherontem eam. (nubes
Meus etenim filius pro terra perijt moriens,
Nomen nactus nobile, sed triste mihi
Quem modo rupibus ex dracontinis ·ecipiens,
Propria cæde peremptum infœlicem.rtuli manibus:
Lamentatur domus tota, ego uero adsum accersens
Sororem meam Iocasten, ut
Lauet, procuretq; non amplius existentem filiũ meũ.
Mortuis enim conuenit uiuum
Honores exhibentem, inferum colere deum.
CHO. Iuit soror tua extra domum, ô Creon,
Puellaq; cum matre Antigone, communi pede.
CR. Quó nam & ad quam fortunam? indica mihi.
CHO. Audiui filios duello esse
Ad pugnam uenturos ipsa pro regia.
CR. Quid ais? cadauer filij curans mei,
Neq; ad hos ueni, ut & hoc scirem.
CHO. Verum abijt quidem dudum tua soror.
Existimo

Existimo uero certamen de uita, Creon,
Iam confectum esse filijs Oedipi.
CR. *Eheu, utiq; signum aspicio hoc,*
Tetricos oculos, & uultum nuncij
Accedentis, qui nobis nunciabit hoc quod actum est.
NVN. *Me miserũ, quem sermonẽ dicã? aut quæ uerba?*
CR. *Perijmus, non beneuolis procœmijs exordium orationis est.*
NVN. *Me miserum, iterum clamo. magna enim affero mala:*
CR. *Ad peractas alias clades quid uerò narras?*
NV. *Non amplius sunt sororis filij in luce, ô Creon.*
CR, *E, æ, magnas mihi narras clades, & ciuitati.*
O ædes auditis Oedipi ista?
Filijs simili clade perditis?
CHO. *Certe ita ut lachryment, si sensum haberent.*
CR. *Eheu, calamitatis indignißimæ.*
Hei mihi malorum infœlix, ô miser ego.
NVN. *Si etiam ista ad hæc scires mala.*
CR. *Et quî fieri possunt istis infœliciora?*
NVN. *Mortua est soror tua, cum duobus filijs.*
CHO. *Suscitate suscitate eiulatum,*
Et in caput albarum planctus manuum.
CR. *O misera, quem finem Iocastæ uitæ,*
Nuptiarumq; tuarũ, Sphingis propter ænigmata sustinuisti?
Et quo pacto peracta est geminorum filiorum cædes?
Execrationisq; certamen Oedipi? dic mihi.
NVN. *Ante turres quidem res fœliciter gestas huius terræ*
Nosti, non enim ꝓcul absunt murorũ circũuolutiones,

Quin

Quin omnia scias quae acta sunt.
Postquam uero aereis corpus ornarunt armis
Senis Oedipi iuuenes,
Constiterunt uenientes in medium interuallum
Gemini duces, & gemini imperatores,
Tanq̄ certamē singulari praelio decernētes uires belli.
Respiciens uerò Argos emisit Polynices preces:
O Veneranda Iuno, tuus enim sum, postquam nuptijs
Coniunxi Adrasti filiam, & habito hanc terram,
Da mihi interficere fratrem, aduersariam uero meā
Cruentare dextram uictricem.
Turpissimā peto palmā, germanū fratrē interficere.
Multitudo uero coepit lachrymari propter fortunam,
quanta quanta erat.
Et respexerunt ad se inuicem mutuis oculis,
Eteocles uero Palladis aureum scutum habentis
Respiciens ad templum precatus est: ô Iouis filia,
Da hastam nobis uictricem eminus
In pectora fratris ex hac manu mittere,
Interficereq; qui uenit patriam depopulaturus meā:
Postquā uero emissa est fax ardēs, tanquam tyrrhenae
Tubae clangor, signum cruentae pugnae,
Ruerunt cursu acri ad se inuicem,
Veluti apri, acuentes asperas malas
Coniunxerunt pugnam, spuma madidi mento. (tis,
Petierunt autem se hastis, sed subsederunt rotūdis scu
Ita ut ferrum elaberetur incassum. (uertisset,
Quod si oculū eminentem supra scutum alter animad

Hastam quatiebat, os appetere cupiens.
Sed scite admouebant scuti foraminibus
Oculum, uana ita ut fieret hasta.
Plus uero spectatoribus manabat sudoris,
Quàm pugnatoribus, propter amicorum metum.
Eteocles uero pede uerrens saxum,
Vestigio exorbitantem pedem extra scutum
Ponit. Polynices autem ibi occurrit hasta,
Plagam ferro datam aspiciens,
Tibiam uero transfixit Argiua hasta.
Exercitus exclamauit Danaidarum totus.
Atq; in hoc conflictu nudum humerum aspiciens,
Qui prior uulneratus erat, pectora Polynicis ui
Appetijt hasta, & dedit uoluptatem
Cadmi ciuibus, confregit uero summam hastam.
Sic autem ad frustrationẽ ueniens hasta, retro iterum
Cedit. arripiens uero emisit marmoreum saxum,
Mediam autem hastam confregit. ex æquo ibi Mars
Erat, hasta ambabus manibus priuans.
Inde uero manubria arripientes gladiorum,
Comminus congressi sunt, collisis scutis:
Multã turbã utrisq; pedibus insistentes exhibuerunt (pugnæ.
Ibi tum animaduertens Eteocles, Thessalum
Adhibuit commentum, propter commercium gentis.
Omittens enim constitutum laborem,
Sinistrum retro referebat pedem,
Ante se concauitatem uentris cautè custodiens:
Promouens uero pedem dextrum per umbilicum

Immisit

Immisit gladium, & ad uertebras spinæ adegit.
Simul uero inflectens latera & uentrem miser,
Cum sanguineis guttis Polynices procumbit.
Hic uero tanquam uincens iam & superans pugna,
Gladio abiecto in terram spoliabat ipsum,
Animum apud sese non habens, sed illuc.
Quod et illum decepit. iam enim spirans modicum,
Seruans ferrum in tristi casu,
Vix quidem, extendit tamen in epar gladium
Eteocles, ille qui antè Polynices corruerat.
Terram uero mordicus arripiens inuicem prope
Corruunt ambo, neq; diffinierunt uictoriam.
CHO. uel CR. Papæ, malorum tuorum, ô Oedipe,
tuus cum sim, causa lugeo.
Tuas uero execrationes uidetur implere deus.
NV. Audi iam porro, & ea quæ ad hæc mala acciderunt.
Ex quo filij cadentes reliquerunt uitam,
Interea infœlix accurrit,
Cum uirgine, & alacritate pedis.
Vulneratos uero ubi uidisset letali uulnere,
Vlulauit: ô filij, nimis sera auxiliatrix
Adsum. accidens uero uicißim filios,
Plorabat, lamentabatur, magnum uberum laborem
Ingemiscens. soror autem accedens simul,
O qui nutritores esse debebatis matris in senectute,
ô qui nuptias meas
Deseruistis, fratres charißimi. E' pectoribus ibi
Anhelitum emittens difficilem Eteocles rex,

Audiuit matrem,& imponens manum tristem,
Vocem quidem non emisit,sed ab oculis
Allocutus est lachrymis,ita ut præ se ferret amica.
Sed adhuc spiritũ trahebat. ad sororem uero respiciẽs
Anumq́; matrem,dixit Polynices hæc:
Perijmus ô mater,miseror autem te,
Et hanc sororem,& fratrem mortuum.
Amicus enim hostis factus est:sed tamen amicus.
Sepelito uero me ô genitrix,& tu ô soror,
In terra patria,& ciuitatem iratam
Consolamini,ut tantum tandem adipiscar
De terra patria,etsi familiam nostram perdidi.
Coniunge uero palpebras meas tua manu,
O mater (ponit uero ipse oculos supra)
Et ualete:iam enim me occupant tenebræ.
Ambo ibi simul exhalarunt miseram uitam.
Sed mater ut aspexit hanc calamitatem,
Supra modum dolens,rapuit ex cadauere gladium,
Et peregit dira.per medium enim guttur
Tendit gladium, inter suos uero charißimos
Mortua iacet,circundans ambos manibus. (rum.
Assurrexit aũt erectus populus ad contentionẽ uerbo-
Nos quidem,tanquam uictor esset dominus meus.
Alij uero, tanquam ille. erat autem contentio inter imperatores.
Hi quidem percußisse prius Polynicem hasta,
Alij uero,quod inter mortuos nusquam uictoria esset.
Et interea egressa est Antigone seorsim ab exercitu.

Hi uero

Hi uero ad arma ruerũt. scitè autem fortuitò ex pro-
Sedebat Cadmi populus adhuc in armis, (uidentia
Et priores irruimus, nondum armis munitum
Argiuorum irruentes derepente in exercitum.
Neq; ullus substitit. campos autem impleuerunt
Fugiẽtes. fluebat uero sanguis, infinitis cadaueribus.
Per hastas cadentibus, cum uinceremus prælio.
Alij quidem Iouis trophæum constituerũt simulachrũ,
Alij clypeos prædantes Argiuorum cadauerum,
Spolia intra ciuitatem mittebamus.
Alij uero mortua cum Antigone
Cadauera ferunt huc, ut sepeliant amici.
Ciuitati certamina hæc quidem fortunatißima
Huic euenerunt, alia uero infœlicißima.
CHO. Non ad auditum iam infœlicitas domus uenit.
Adest enim cernere cadauera mortuorum
Trium iam hæc ante atria,
Communi morte tenebricosum æuum qui adepti sunt.
AN. Non amplius obtecta cincinnis sparsam
Teneram genam, neq; propter uirginitatem
Sub genis illitum purpurissum, rubrum
Faciei, pudibunda fero procuratrix mortuorum,
Strophium abijciens à coma mea,
Stolam croceam reijciens deliciarum
Propter processionem mortuorum luctuosam. æ, æ.
Hei me me ô Polynices, respondisti sanè nomini tuo.
Hei mihi Thebæ tua contentio non contentio,
Sed cæde cædes Oedipi domum perdidit,

Perfecta sanguine diro, sanguine tristi.
Quem accentorem,
Aut quam concinnam lamentationem ad lachrymas,
Has lachrymas ô domus domus aduocabo,
Trina ferens hæc cruenta consanguinea cadauera,
Matrem, & duos filios, ludibria furiæ?
Quæ domum Oedipi funditus perdidit,
Feræ quando male prudentis
Prudens carmen cognouit
Sphingis poëtriæ corpus occidens, eheu pater.
Quæ Græcia aut Barbaria, aut ex priscis
Nobilibus alius passus est mala tot,
Per sanguinem humanũ huiusmodi dolores manifestos?
Ego misera perinde atq; quædam auis ululat,
Quercus aut abietis summis in frondibus,
Sedens uiduata matre,
Questibus meis per dolores concentrix.
Aelinum lamentationes, quæ istis deploro,
Sola uero uitam peractura perpetuò
Semper stillantibus lachrymis deflebo.
Quem'nam ad primum à crinibus laniatum
Oblationes proijciam matris meæ geminas
Lactis ad mammas?
Aut ad fratrum misera funera mortuorum?
Ottoti. relinque tuam domum,
Cassa lumina ferens, ô senex pater.
Ostende ô Oedipe tuam ætatem miseram. qui in domo
Caliginosas tenebras oculis tuis iniciens,
Trabis

Trahis longæuam uitam.
Audis ô per aulam errans,
Senilem pedem in cubilibus infœlicem fouens.
OED. *Quid me ô uirgo baculi nixu cæci*
Pedis eduxisti ad lumen,
In lecto decumbentem tenebricosis ex thalamis,
Miserabilißimis lachrymis,
Canum aëris tanquam simulachrum,
Aut mortuum inferum, aut uolatile somnium?
AN. *Infœlix nuncij dictum feres*
O pater, non amplius tibi liberi uident
Lucem: neq; uxor, quæ à baculis
Pedem tuum cæcum obsequijs
Semper cum labore ducebat pater, hei mihi.
OED. *Hei me propter meas paßiones.*
Adest enim ingemiscere, hæcq; uociferari,
Tres animæ quo fato,
Quo modo reliquerunt lucem? ô filia, loquere.
AN. *Non per exprobrationem, neq; per insultationē,*
Sed cum dolore dico: tuus malus genius
Gladijs plenus, & incendio, & miseris pugnis
Ad filios iuit tuos, ô pater.
OED. *Eheu, æ, æ,* AN. *Quid hæc ingemiscis?*
OED. *Liberos.* AN. *Magis doleres,*
Si in quadrijugos currus aspiciens
Solis hæc corpora mortuorum
Oculi fulgoribus tuis considerares.
OED. *Meorum quidem filiorum patet exitium.*

Sed infœlix uxor, quo mihi ô filia perijt fato?
ANT. Lachrymas miserabiles manifestas omnibus e=
Liberis mammam afferebat afferebat, (dens
Supplex supplicem sustollens.
Inuenit uero ad Electras portas filios,
Lotofero in prato hastis
Marte communi mater, tanquā leones constabulātes,
Pugnantes per uulnera sanguinis.
Iam uero profusionem frigidā, letalē, quā sortitus erat
Præbuit autem Mars. (Pluto,
Aereum autem apprehendens à mortuis
Gladium, intra corpus immisit. dolore uero liberorū
Circa liberos. (corruit
Omnes uero in die hoc collegit, ô pater,
Nostris domibus dolores deus, qui hæc peragit.
CHO. Multorum malorū author fuit Oedipi familiæ
Hæc dies. utinam sit fœlicior uita.
CR. A' luctibus quidem iam desinite. nā tempus sepul
Memoriam facere. sed hos ô Oedipe sermones (turæ
Audi. imperium huius terræ tradidit mihi
Eteocles tuus filius, nuptiarum dotes tradens
Hæmoni, filiæq; lectum Antigonæ tuæ.
Nō igitur te permittā hanc terram incolere amplius.
Clarè enim dixit Tiresias, nunquam
Te hanc terram incolente, saluam fore ciuitatem.
Quare te hinc defer. Atq; hæc nō ex contumelia dico,
Neq; inimicus existens tuus: sed propter malos genios
Tuos, timens ne quid terra patiatur mali.

OED.

OED, O fatum, à principio quā me produxisti miserū,
Et laboriosum, si quis alius hominum existit
Quem, antequā ad lumen, matris ex genitura, uenirē,
Nondum natum Apollo Laio me prædixit,
Interfectorem fore patris. ô miserum me.
Postquam natus sum, iterum qui seminauit pater
Interficit me, existimans hostem infœlicem,
In fatis enim erat, mori ipsum ex me. relegat uero me
Mammam desiderantem feris infœlicem escam.
Vbi seruati sumus. Tartari enim debuerat
Venire Cithæron ad profundißimos uoragines,
Qui me non perdidit, sed seruitutem mihi
Deus dedit Polybum circa dominum.
Interficiens uero meum patrem ille infœlix ego,
Ad matris ueni luctuosæ lectum.
Liberos & fratres genui, quos perdidi,
Diras accipiens à Laio, & liberis dans.
Non enim tam imprudens extiti ego,
Vt in meos oculos meorumq; filiorum uitam
Absq; deo aliquo hæc patrarem.
Esto. quid nunc agam infœlix ego?
Quis dux me pedis sequetur cæci?
An illa quæ mortua est? uiuens enim bene scio quod.
Sed beata liberorum compar? sed non est mihi.
Verum adhuc iuuenescens ego, inueniam uictum?
Vnde? quid me funditus sic interficis ô Creon?
Interficies enim si me patriam extra eijcias.
Non tamen implicans circa tua manus genua,

Timidus uidebor. meam enim pristinam nobilitatem
Non perdam, neq; quamuis male habeo.
CR. *Tibiq; bene dictum est genua non attingere mea.*
Ego uero habitare te non sinerem terram.
Sed ex cadaueribus his, alterũ quidẽ in domũ cõuenit
Iã deportare: alterũ uero, qui deuastaturus ciuitatem
Patriam cum alijs uenit, Polynicis cadauer,
Eijcite insepultum, huius terminos extra terræ,
Promulgate uero omnibus Thebanis hæc:
Qui cadauer hoc aut coronans deprehensus fuerit,
Aut terra operiens, mortis pœnam uicissim habebit,
Mittendus uero est indefletus, insepultus, auib. esca.
Tu uero omittens trigeminorum funerum luctus,
Defer te ipsa ô Antigone domum intra,
Et in parthenone mane aduenientem diem
Expectans, in qua te connubium Hæmonis manet.
AN. *O pater, in quibus siti simus miseris malis?*
Quàm te deploro, quàm mortuos, plus.
Nõ enim hoc quidẽ tibi graue malorũ, illud uero leue.
Sed ad omnia infœlix es, ô pater.
Sed te interrogo recentem dominum,
Cur hunc contumelia afficis, patrẽ relegans à patria?
Quid leges statuis in miserum cadauer hoc?
CR. *Eteoclis scita, non nostra hæc.*
AN. *Imperita sanè, & tu stultus qui morẽ geris istis.*
" CR. *Quomodo, ea quæ præcepta sunt, non iustum est efficere?*
" AN. *Non, si & mala fuerint, et perperã pronunciata.*

CR. Cur

CR. *Cur uero non iuste hic canibus dabitur?*
AN. Non *legitimam enim pœnam exigitis ab eo.*
CR. *Etiam si patriæ hostis fuerit, non hostis existens?*
AN. *An non permisit fortunæ suum dæmonem?*
CR. *Etiam sepulturæ nunc pœnam det.*
AN. *Quid peccans, partem si repetiuit terræ?*
CR. *Insepultus hic uir, ut scias, erit.*
AN. *Ego ipsum sepeliã. etiam si interdixerit ciuitas,*
CR. *Teipsam prope hunc sepelies mortuum,*
AN. *Sed enim gloriosum est, duos amicos iacere pro-* "
CR. *Comprehendite hanc, & in domũ deferte.* (pe.
AN. *Minime, nam hoc non dimittam cadauer.*
CR. *Dijudicauit ipse deus ô uirgo, non quæ tibi uiden* "
AN. *Et illud legitimũ est, nũ uiolare mortuos.* (tur.
CR. *Vt nullus circa hunc recentem ponat puluerem.*
AN. *Certe te oro per hanc matrem Iocastẽ, ô Creon.*
CR. *Incassum laboras, non enim assequêris hæc.*
AN. *Verũ tu cadaueri lauacra circumponere me sine.*
CR. *Vnum hoc concedatur, ex ijs quæ interdicta sunt ciuitati.*
AN. *Quinetiam circa uulnera dura fascias ponere.*
CR. *Non est ut tu hunc honore afficias mortuum.*
AN. *O charißime, sed saltem os tuum adplicabo ori.*
CR. *Ne ad nuptias tuas calamitatẽ compares luctus.*
AN. *An' ne nubam uiua filio tuo unquam?* (moniũ?
CR. *Ingens tibi est neceßitas, quò enim effugies matri*
AN. *Nox utiq; illa ex Danaidis me habitura est una.*
CR. *Audisti facinus quale exprobrarit?*

AN. Sciat

AN. Sciat ferrum, & per quem iuro gladium.
CR. Cur uero expetis ab hisce libera esse nuptijs?
AN. Exulabo unà cum hoc miserrimo patre.
CR. Generositas tibi inest, sed tamē et stultitia quædā inest.
AN. Et commoriar etiam, ut amplius scias,
CR. Abi, non occides filium meum, relinque terram.
OED. O filia, laudo te quidem propter fortitudinē.
AN. Verum si nuberem, tu uero solus exulares pater?
OED. Mane beata, mea ego amplectar mala.
AN. Et quis te cæcum existentem fouebit pater?
OED. Cadens ubi mihi fatum, iacebo in terra.
AN. Sed Oedipus ubi, & inclyta ænigmata?
» OED. Perijt. una dies me beauit, una quoque perdidit.
AN. Nū igitur participem esse oportet me quoq; tuorum malorum?
» OED. Turpe est exilium filiæ cum cæco patre.
» AN. Non sapienti utiq;, sed tamen generosæ, ô pater.
OED. Adduc nunc me, matrem ut attrectem tuam.
AN. Ecce anum charißimam tractato manu,
OED. O mater, ô uxor miserrima.
AN. Miserabiliter iacet, omnia cōplectēs simul mala
OED. Eteoclis uero cadauer, Polynicisq; ubi?
AN. Hi porrectim tibi iacent, se mutuo prope.
OED. Adde cæcam manum super uultus miseros.
AN. Ecce mortuos tuos liberos tractato manu.
OED. O chara cadauera, misera miseri patris.
AN. O charißimum utiq; nomen Polynicis mihi
OED. Nunc oraculum, ô filia, Apollinis perficitur.

AN

AN, *Quale? num ad mala dices mala?*
OED. *Athenis moriendum mihi erranti.*
AN. *Vbi? quæ te turris Atticæ regionis excipiet?*
OED. *Sacer colonus, ædes equestris dei.*
Sed. age, cæco hoc inseruito patri,
Quoniam expetis particeps fieri huius exilij,
Ito ad exilium miserum, porrige manum charam
AN. *O pater senex, ducem*
Habens me, uelut nauis ductorem auram.
OED, *Ecce eo filia, tu mea dux misera sis.*
AN. *Sumus sumus miseræ utiq;,*
Scilicet ex Thebanis maxime uirgines nunc.
OED. *Vbi senile uestigium ponam?*
Baculum porrige ô filia.
AN. *Huc huc eas mihi, huc huc*
Pedem pone, instar somnij robur habens.
OED. *Eheu miserrimi exilij,*
Expellens senem me ex patria.
Io io, dira dira ego patiens.
AN. *Quid pateris? quid pateris? Non respicit iusticia* " "
Neq; permutat mortalium stultitias, *(miseros.* " "
OED. *Hic ego sum, musamqui ad*
Victricem cœlestemq; ueni,
Virginis puellæ ænigma obscurum comminiscens;
AN. *Sphingis in memoriam reducis gloriam?*
Desine pristinas fœlicitates iactans.
Has uero sustine, miseras ærumnas,
Exulem à patria te factum.

O pater,

O pater,ut moriar alicubi,desiderabiles lachrymas
Charis uirginibus relinquens abeo,
Procul à patria terra,
Non uirginum more errans.
OED. Papæ prudentiam animi.
AN. Ad patris calamitates gloriosam me reddet.
Misera ego sum fratris etiam propter contumelias,
Quod è familia cadauer insepultum perit, miser.
Quem, etsi me mori ô pater oporteat,
Obscura terra obtegam.
OED. Ad æquales eas tuas.
AN. Satis habens luctuum meorum?
OED. Atqui tu iuxta aras preces.
AN. Satietates habent meorum malorum.
OED. Abi uero ubi Bacchicum templum
Inaccessum est, in montibus Semeles.
AN. Thebanam eheu nebrida
Induta olim ego,
Semeles tripudium sacrum per montes saltaui,
Gratiam ingratam in deos exhibens.
OED. O patriæ incliti ciues,
Videtis, Oedipus ille, (fuit uir,
Qui inclyta illa ænigmata cognouit, & maximus
Qui solus Sphingis deuici sanguinariæ uires.
Sed nunc ignominia affectus, miserabilis maxime, ex
Sed qd hæc defleo, et frustra lamētor? (pellor à terra.
" Quæ enim ex dijs ueniunt necessitates, mortalem exi
stentem oportet ferre.

CHO.

CHO. O mirifice uenerabilis uictoria, uitã meã occu-
Neq; desinas à coronando me. (pes,

PHOENISSARVM FINIS.

EVRIPIDIS Medea.

ARGVMENTVM.

IAson Corinthũ ueniens, cum adduceret etiam Medeam, fide data Creontis Corinthiorum regis filiam Glaucem in uxorem ducit. Medea autem cum in exilium pelleretur à Creonte è regione Corinthi, deprecata ad unum diem manere, et adepta, mercedem officij mittit Glaucæ munera per liberos, uestem & auream coronam. quibus illa utens, perit. Quin Creon quoq;, inhærens filiæ perit. Medea uero cum interfecisset suos liberos, supra currum draconum alatorum, quem à sole accepit, sublata existens, transfugit Athenas, & illic Aegeo Pandionis filio nubit. Pherecydes uero & Simonides tradunt, quod Medea recocto Iasone, iuuenem fecerit. Porro de patre ipsius Aesone, is qui Reditus scripsit, ita ait:

Protinus uero Aesonem fecit pulchrum adolescentem pubescentem,
Senium destringens prudente animo,
Pharmaca multa coquens aureis lebetibus.

Aeschylus uero tradit in Nutricibus Bacchi, quod etiam nutrices Bacchi cum ipsarum maritis recoquẽs iuuenes fecerit. Staphylus autem, Iasonẽ ait quodammodo à Medea sublatum. ipsam enim iußisse eum dormire sub puppi Argonis nauis, iamiam naue ruitura propter uetustatem temporis. irruente igitur puppi in Iasonem, mortuum esse.

ALIVD, ARISTOPHAnis Grammatici.

Medea propter erga Iasonem inimicitiam, quod ille uxorem duxisset Glaucem Creontis filiam, interfecit quidem Glaucem & Creontem, & proprios filios. Secessit uero ab Iasone, cohabitans cum Aegeo.

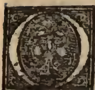
Hæc fabula tractatur à neutro. Scena quidẽ huius fabulæ tractatur Corinthi. Chorus autem constat ex mulieribus indigenis. acta est sub Pythiodoro præside, octuagesima septima Olympiade. primus Euphorion, secundus Sophocles, tertius Euripides. Medea, Philoctetes, Dictes, Messores, Satyrus, non extant.

PERSONAE.

Nutrix Medeæ	*Creon*
Pædagogus	*Iason*
Medea	*Aegeus*
Chorus mulierum	*Nuncius*
	Filij Medeæ.

NVTRIX

NVTRIX PRAEFATVR.

Vtinam Argonis nō peruolasset nauis
Colchorum ad terram, cyaneas Sym-
plegadas,
Neq; in saltibus Pelij cecidisset unquā
Abscissa pinus, neq; armasset remis manus
Virorum optimorum, qui inauratam pellem
Mittente Peleo petierunt. Non enim hera mea
Medea, ad turres terræ nauigasset Iolcicæ,
Amore animum perculsa Iasonis.
Neq; trucidare persuadens Peliadas puellas
Patrem, habitaret hanc terram Corinthiacam,
Cum marito & filijs. contenta quidem
Exilio ciuium, ad quorum peruenit terram,
Ipsáq; per omnia commodans Iasoni:
Quæ utiq; maxima existit salus, "
Cum uxor cum uiro non dißidet. "
Nunc uero hostilia omnia, & laborant res inuicem
charißimæ.
Cum prodidit enim suos ipsius liberos, heramq; meā
Nuptijs Iason regijs sopitur,
Ducta filia Creontis, qui imperat terræ.
Medea uero infœlix ignominia affecta,
Inclamat quidem fœdera, inclamat dextras,
Fidem maximam & deos obtestatur, (piscatur.
Qualem uicißitudinem beneficiorum ex Iasone adi-
Iacet uero ieiuna, corpus concedens doloribus,

Omni liquefiens lachrymis tempore,
Ex quo à uiro sensit iniuria affecta,
Neq; oculos sustollens, neq; summouens à terra
Vultum. imo ut cautes, aut marinus
Fluctus, auscultat, admonita ab amicis.
Nisi aliquando conuertens albam ceruicem,
Ipsa secum patrem deplorat harum,
Et terram, & domos, ad quas perdens peruenit
Cum marito, qui se nunc ignominia afficit.
Didicit uero misera calamitatem per
" *Quale sit bonum, à patria non abesse terra.*
Odit liberos, neq; cernens exhilaratur.
Metui ipsam, ne quid statuat nouum.
Grauis enim animus. neq; sustinebit afflicta
Existens. ego illam noui. metuo uero ipsam,
Ne acutum tendat gladium per epar,
Tacitè domos ingressa, ubi stratus est lectus.
Aut etiā ex regibus illū qui uxorem duxit interficiat,
Et deinde maiorem calamitatem accipiat aliquam.
Vehemens est enim. nequaquam facile congressus
In inimicitiam quispiam cum illa, palmam auferet.
Sed hi liberi à cursu cessantes,
Accedunt, matris expertes
" *Malorum. Iuuenis enim cura non dolere assolet.*
PAED. *Antiquum domus ô mancipium heræ meæ,*
Quid ad portas hanc agens solitudinem
Constitisti, ipsa murmurans tecum nescio quæ mala?
Qui à te sola Medea relinqui uult?

NV. *Liberorum ô assecla senex Iasonis,*
Probis seruis calamitas sunt res dominorum ‹‹
Male cadentes, animumq; discruciant. ‹‹
Ego enim ad hoc deueni doloris,
Vt desiderium mihi sit terræ & cælo
Dicere, profectæ huc Medeæ calamitates.
PAE. *Nondum enim misera cessat à luctu?*
NV. *Admiror te. in principio damnum est, neq; dum in medio consistit.*
PAE: *O fatua. an oportet heris dicere hoc?*
Quoniam nihil nouit recentiorum malorum.
NV. *Quid uero est, mi senex? ne inuideas dicere.*
PAE. *Nihil est, pœnituit me etiam ante dictorum.*
NV. *Ne per barbam quæso cela conseruam tuam.*
Silentium enim habebo hisce de rebus, si necesse est.
PAE. *Audiui quodam dicente, non uisus audire,*
Ludos talorum accedens, ubi antiquißimi
Sedent, sanctam circa Pirenes aquam,
Quod hos filios terra relegare Corinthiaca
Vnà cum matre uelit huiusce dominus terræ
Creon. hic rumor an certus sit,
Haud noui, uellem utiq; non esse hoc.
NV. *Et hæc Iason filios sustinebit*
Pati, tametsi cum matre dißidium habet?
PAE. *Antiquæ nouis cedunt affinitatibus.* ‹‹
Neq; est ille amicus huic familiæ.
NV. *Occidimus utiq;, si nouum malum ferimus*
Ad uetus, antequam hoc exhaustum sit. ‹‹

PAED. Verũ tu (nondũ enim tempestiuũ est scire hæc
Heram) quiesce, & sermones obtice.
NV. O filij, auditis qualis in uos pater.
Pereat tamen non, herus enim est meus:
Tamen perfidus esse in amicos deprehenditur.
„ PAE. Quis uero non mortalium iam cognoscit istud,
„ Quod quisq; seipsum quàm proximum magis diligit?
„ Hi quidem iuste, alij etiam lucri gratia.
„ Quid mirũ est, si cõnubij gratia nõ diligit hosce pater?
NV. Ite, bene enim erunt, domum intro liberi.
Tuq́; quàm diligentißime hos in solicitudine contine,
Neq; adducito ad matrem male affectam.
Iam enim uidi oculis ipsam toruam,
Hisce tanquam aliquid facturam. neq; desistet
Ab ira, bene noui, antequam damno afficiat aliquem.
Vtinam hostibus, non amicis faciat aliquid.
MED. Infœlix ego, miseraq́; propter labores.
Io mi mi, quomodo peream?
NVN. Hoc illud est chari liberi, mater
Excitat cor, stimulat uero iram.
Festinate citius intra domum,
Et ne appropinquaueritis ad conspectum,
Neq; accesseritis, sed deuitetis
Ingenium sæuum, immanem naturam
Animi peruicacis.
Ite nunc, concedite ocius intro.
Indicat & ab initio sublata
Nubes plorationis, quod mox arsura sit

Maiori

Maiori furore, Quid nam aget
Iracunda, irrequieta
Anima, irritata miserijs?
MED. Ae, æ, passa sum infœlix, passa sum magnorum
Digna questuum. ô scelerati
Filij, pereatis à sæua matre,
Cum patre, & tota domus pereat.
NV. Io mi mi, io misera.
Quid uero tibi filij patris criminis
Participes sunt? cur hos odio habes? heu
Liberi, quàm ne quid patiamini, misere timeo.
Vehementes sunt potentiorum animi, & aliquo modo
Leui momento incipientes, subinde inualescentes,
Difficulter iras deponunt.
Asuesci uero uiuere in mediocritate,
Potius mihi utiq;, nisi splendidè
Tutoq; detur consenescere.
Mediocritatis enim primum quidem dictu
Nomen excellit, uti & longe
Vtilißimum mortalibus. sed potentiora
Breui momento ualent mortalibus.
Maiores quin calamitates, cum iratus fuerit
Deus, domibus exhibet.
CHO. Audiui uocem, audiui uociferationem
Istius infœlicis Colchidis.
Nondum placata est, sed ô anus
Dic. ad bifores enim uestibuli intus
Aedium uociferationem audiui,

Neq; collætor ô mulier
Doloribus domus huius,
Nam quæ non placent, perfecta sunt.
NV. *Non sunt domus, cassa hæc iam domicilia.*
Hic enim habet domum tyrannorum,
Ipsa autem in thalamis consumit uitam
Hera, amicorum nullius quicquam
Mollitur animo sermonibus.
ME. *Ae, æ, per meum caput flamma cœlestis*
Eat. quid enim mihi uiuere amplius utile est?
Heu heu. utinam moriar,
Vitam odiosam relinquens.
CHO. *Audin' ô Iupiter, & Tellus, & lux,*
Clamorem, qualem infœlix edit nympha.
Quis'nam tibi inexplebilis
Coniugij amor, ô stulta,
Accelerabit mortis finem?
Ne hoc precare.
Quod si tuus maritus
Nouos lectos sequitur,
Illi hoc non imputa.
Iupiter tibi hæc ulciscetur.
Ne nimium tabescas,
Conquerens tuum maritum.
ME. *O magna Themi, & ueneranda Diana,*
Cernitis quæ patiar, magnis iuramentis
Quæ illigaui scelestum
Maritum? quem ego, & sponsam uideam

Cum

Cum ipsa regia pereuntes,
Quod me antè ausi sunt iniuria afficere.
O mi pater, ô ciuitas, à quibus migraui
Turpiter, meum interficiens fratrem.
NV. Auditis quæ dicat, & implorat
Themin, quæ uotis & precibus adhibetur, & Iouem
Inter mortales custos rite existit? *(qui fœderum*
Non est ut in parua quadam re
Hera iracundiam deponat.
CHO. Quomodo in conspectum nostrum
Venire queat. sermonumq́; dictorum
Accipiat uocem,
Si quo modo grauem iram
Et æstus animorum deponat.
NV. Ne mea alacritas
Amicis desit.
CHO. Sed iens ipsam huc ducito domum
Extra, ô amica, & hæc loquere.
Festina, priusquã aliquo malo afficiat eos q̃ intus sunt.
Luctus enim ualde hic excitatur.
NV. Faciam hæc. sed metus est, ne persuadeam
Heram meam.
Sed propter laborem officium hoc impertiam.
Quamuis fœtæ nisu leænæ
Efferatur ancillis, cum aliqua
Sermonem afferens propè accesserit.
Ineptos si dixeris, nec ulla ex parte prudentes
Maiores homines, non errares,

" " Quod quidem hymnos ad celebritates
" " Et ad compotationes, & circa epulas
" " Inuenerunt, uitæ iucunda oblectamina.
" " Stygias uero mortalium nullus tristitias
" " Inueni. musica, & multichordis
" " Canticis sedare, ex quibus mortes,
" " Grauesq; fortunæ subuertunt domos.
" " Atqui has quidem utilitas mederi
" " Canticis mortales. ubi uero lauta
" " Conuiuia, quid frustra intentunt uocem?
" " Præsens enim habet oblectationem à sese,
" " Conuiuij frequentia hominibus.

CHO. Clamorem audiui luctuosum luctuum.
Laboriosa uero clamat stridulè suos dolores,
Coniugij proditorem, malum sponsum.
Implorat porro iniusta passa,
Illam filiam Iouis, quæ fœderibus præest, Themin,
Quæ ipsam traduxit
Ad Græciam oppositam,
Per mare nocturnum
Supra salsum ponti
Fluctum immensum.

ME. Corinthiæ mulieres, egressa sum domo,
" " Ne quid me incusetis. Noui enim plerosq; mortalium
" " Morosos esse: hos quidem absentia,
" " Illos frequenti præsentia, alios uero à quieto pede,
" " Infamiam pepererunt & ignauiam.
" " Iustitia enim non inest in oculis hominum.

Quicunq;

Quicunq; antequam hominis mores perdiscat probe, „
Odit ubi primum uidit, nihil læsus. „
Conuenit uero peregrinum sæpe accedere ad ciues. „
Neq; ciuem laudo, quicunq; peruicax cum sit, „
Acerbus est ciuibus propter inscitiam „
Mihi uero insperatus casus accidens iste
Perdidit uitam. Abeo uero, & uitæ
Gratiam dimittens, mori cupio, ô amicæ.
In quo enim licebat mihi omnia probe cognoscere,
Pessimus uirorum euasit, meus ille maritus.
Omniũ uero quæ prædita sunt anima, & rationẽ ha- „
Mulieres sumus miserrima creatura. (bent, „
Quas primum quidem oportet diuitiarũ excellentijs „
Maritum emere, & dominum corporis „
Accipere. malo enim hoc adhuc tristius malum. „
Et hac in re periculum summũ est, aut malũ adipisci, „
Aut bonum. Non enim honesta diuortia „
Mulieribus, neq; licet repudiare maritum. „
Ad nouos uero mores, & leges eam quæ peruenerit, „
Oportet uatem esse, quæ non didicerit domi, „
Qua re maxime utatur marito. „
Etsi quidem nobis satagentibus bene „
Maritus cohabitauerit, non inuitus ferens iugum, „
Beata uita: sin secus, moriendum est. „
Vir uero quãdo molestiã concepit, cõuersans cũ dome „
Foras progressus molestiam animi sedat, (sticis, „
Aut ad quendã amicorũ, aut ad æqualẽ se conferens. „
Nobis uero necesse est ad unam animam respicere. „

Dicunt uero nos quod non periculosam uitam
Viuamus domi, ipsi uero pugnent hasta:
" *Male sentientes. Quòd ter utiq; apud scutum*
" *Stare mallem, quàm parère semel.*
Sed enim non eadem oratio ad me & te peruenit.
Tibi quidem ciuitasq; hæc est, patrisq; domus,
Victusq; facultas, & consuetudo amicorum.
Ego contrà desolata patria carens, iniuriose tractor
A' uiro, ex terra barbara præda abacta.
Non matrem, nec fratrem, nec cognatum,
Ad quem me conferam, habens, ex hac calamitate.
Tantum itaq; tua opera uti uellem,
Si mihi aditus aliquis, machinaq; inueniretur,
Maritum iure ulcisci pro istis malis,
Et illum qui dedit ei filiam, & eam quæ nupsit,
" *Tacere. Mulier enim aliàs quidem metus plena,*
" *Ignaua autem ad pugnam, ferrumq; aspicere.*
" *Quando uero in matrimonio iniuria affecta fuerit,*
" *Non est alia mens truculentior.*
CHO. *Faciam hæc. Iure enim ulcisceris maritum*
Medea. dolere uerò te non admiror tuam fortunam.
" *Sed cerno Creontem huius Regem terræ,*
Accedentem, nouorum nuncium consiliorum.
CR. *Te tetricam & marito iratam*
Medeam iubeo ire extra hanc terram,
Exulem, sumentem geminos unà tecum liberos.
Et non cunctari. nam ego auctor edicti
Huius sum: & non reuertar domum iterum,

Priusquam

Priusquam te terræ terminos extra eijciam.
ME. Ah ah, tota perdita, ego misera pereo.
Inimici enim expediunt omnem nunc rudentem.
Neq; datur noxæ facilius euasio.
Interrogabo uero, quamuis afflicta male simul,
Cuius rei gratia me à terra amandes, ô Creon.
CR. Metuo te, non conuenit optegere sermones,
Ne mihi quid facias filiæ immedicabile malum.
Conueniunt uero multa huic timori
Sapiens es, & perita multorum malorum..
Doles præterea, priuata coniugio uiri.
Audio porro minari te, ut annunciant, mihi
Elocanti, & ducenti, & nubenti,
Facturam aliquid. hæc itaq; anteq̃ accidant, caucbo.
Potius uero mihi nunc tecum dißidere, ô mulier,
Quàm emollitum, postea ualde dolere.
ME. Heu, heu.
Non nunc me primum, sed sæpe Creon
Læsit existimatio, magnaq; patrauit mala.
Oportet autem nequaquam, qui cordatus fuerit uir,
Liberos excellenter elocare, ut perdiscant sapientiã.
Præter enim aliam ignauiam qua præditi sunt,
Inuidiam à ciuibus inueniunt hostilem.
Indoctis etenim noua proferens scita
Videberis inutilis, & non sapiens esse.
Contrà ijs qui uidentur scire aliquid uarium,
præstantior existimatus in ciuitate, molestius uidcberis
Ego uero ipsa huius particeps sum fortunæ.

Sapiens

» Sapiens enim cum sim, alijs sum inuidiæ obnoxia,
» Alijs quieta, alijs porro nescio cuius moris.
» Alijs etiam aduena. sum autem non nimis docta.
Tu uero metuis me, ne quid perperam facias.
Non ita res meæ se habent, ne metuas nos ô Creon
Adeò ut in potentiores uiros aliquid peccem.
Tu enim quid me læsisti? elocasti filiam,
Cui te animus iußit. sed meum maritum
Odi. tu uero, quod existimo, bene sapiens fecisti hæc.
Et nunc res quidem tuas non inuideo bene habere.
Contrahite nuptias, bene sit uobis, hanc saltem terrã
» Sinite me colere. Etenim iniuria affecti
» Tacebimus, tanquam à potentioribus uicti.
CRE. Dicis auditu mollia, sed intra animum
Metuo mihi, ne quod consultes malum.
Tanto minus quàm antea fidem habeo.
Mulier enim statim excandescens, sicq; simili modo
» Facilius cauetur, quàm taciturnus sapiens. (uir.
» Sed egredere celerrimè, ne uerba fac.
Nam hæc constituta sunt, neq; habes artem ut
Maneas apud nos, cum mihi sis aduersa.
ME. Ne, per genua te quæso, & per hãc nouã nuptã.
CRE. Verbis insumis, non persuadebis unquam.
ME. Verum pellis me, neq; reuereberis preces?
CRE. Amo enim te non magis, quàm meas domus.
ME. O patria, quàm tui ualde nũc memoriã habeo.
CR. Exceptis liberis, mihi charißima longe res est.
ME. Heu heu, mortalibus amores quàm ingens malũ.

CRE.

CRE. *Perinde existimo utique, ut sese exhibuerint fortunæ.*
ME. *O Iupiter, ne lateat te, horũ qui author malorũ,*
CRE. *Abi ô fatua, & libera me laboribus.*
ME. *Laboramus nos & nõ laborum aliorũ opus habemus*
CRE. *Mox pellêris ui à manu ministrorum.*
ME. *Ne scilicet hoc, sed te precor ô Creon:*
CR. *Turbam facesses, ut appares, ô mulier.*
ME. *Fugiemus, non hoc oraui assequi à te.*
CR. *Quid igitur uiolẽter resistis, neq; discedis à tera,*
ME. *Vnam me manere hanc sine diem,*
Et conficere curam, qua fugiamus,
Liberisq; uiaticum meis. nam pater
Nihil procurat subuenire filijs:
Miserere illos. nam & tu pater liberorum
Es par est beneuolum esse.
Quod ad me attinet, nõ mihi cura est quod exulamus:
Illos autem deploro, calamitati obnoxios.
CR. *Minime animus meus existit tyrannicus.*
Sed per uerecundiam multa iam perperam egi.
Et nunc manifeste quidem pecco mulier.
Attamen assequeris hoc. prædico autem tibi,
Si te consequens lampas uidebit Dei,
Et liberos intra huius fines terræ,
Morieris. Dictus est sermo hic, non falsus.
Sed nunc si manendum est, mane ad unam diem.
Non enim aliquid facere poteris graue, eorum quorum me metus habet.

CHO.

CHO. Miſera mulier,
Heu heu, infœlix, propter tuos dolores,
Quò nam te uertes? quod hoſpitium
Aut domum aut terram ſeruatricem malorum
Inuenies?
Nam in difficilem te tempeſtatem Deus
Medea malorum traduxit.
ME. Male actum eſt ubiq;, quis neget?
Sed nequaquam hæc hac uia, ne exiſtimetis quæſo.
Adhuc ſuperſunt certamina recentibus ſponſis,
Et ijs qui affinitatem contraxerunt non parui labores.
Exiſtimas enim me hunc blandis uerbis alloquutã eſſe,
Niſi quid lucrarer, aut machinarer?
Non dignata eſſem alloqui, neq; attigiſſem manibus.
Hic uero ad tantum ſtultitiæ deuenit,
Vt cum licuiſſet ſibi ſubuertere conſilia mea,
Ex terra eijcienti, hanc permiſit diem
Manere me: in qua tria meorum inimicorum funera
Faciam, patremq; & puellam, maritumq; meum.
Multas uero callens letales ipſis uias,
Haud noui qua uia primò aggrediar, ô amicæ.
Vtrum ſuccendam domum nuptialem igne,
Aut acutum pellam gladium per epar,
Clam domos ingreſſa, ubi thorus ſtratus eſt.
Sed unum quiddã mihi impedimẽto eſt, ſi deprehẽdar
Domos ingreſſa, & fraudem moliens,
Morte plectar, faciam meis inimicis riſum.
Optimum eſt, recta uia qua ſumus

Callidæ maxime, ueneficijs ipsos interficere.
Esto, & iam mortui sunt. quæ me excipiet ciuitas?
Quis terram asylam, & hospitium bonæ fidei
Hospes exhibens, liberabit meum corpus?
Non est quisquã. manẽs itaq; adhuc pauxillũ tẽporis,
Si quæ turris nobis tuta apparuerit,
Dolo accedam hanc & tacitè cædem.
Si uero expulerit me grauior calamitas,
Ipsa gladium accipiens, & si mihi moriendum sit,
Interficiam ipsos. uenio uero audaciam ad summam.
Non enim per heram, quam ego colo
Maximè omnium, & coadiutricem elegi,
Hecaten, in penetralibus habitantem lararij mei,
Gaudens quis eorum, meum lædet cor:
Acerbas uero ego ipsis & tristes efficiam nuptias,
Tristem affinitatem, & exilium meum ex hac terra.
Sed eia, parce nihil illorum quæ scis,
Medea, excogitans consilia, & machinans. (animi.
Abi in ipsam acrimoniã, nũc certamẽ promptitudinis
Cernis quæ tibi eueniant? non te risui oportet esse
Corinthijs, & Iasonis nuptijs,
Natam à forti patre, & à Sole.
Scis uero præterea nos sumus "
Mulieres ad bona quidem ineptißimæ, "
Malorum uero omnium effectrices sapientißimæ. "
CHO. *Sursum fluminum sacrorum*
Feruntur fontes.
Et iustitia, & omnia retro uertuntur.

Viris quidem, dolosa consilia. Deorum
Vero non amplius fides congruit.
Meam uero bonam famam habere uitam,
Conuertunt famæ.
Peruenit honor
Muliebri generi.
Non amplius ignominiosa
Fama mulieres habebit.
Poëmata uerò priscorum
Desinent poëtarum
Meam infamare perfidiam.
Non enim pro nostra sententia lyræ
Præbuit diuinam poëticam
Phœbus dux carminum. Nam contra,
Cecinissent hymnum
Masculorum stirpi.
Longa uero ætas posset
Multis quidem nostram
Virorumq; partem dicere.
Tu uero ex domo patria nauigasti
Furenti animo gemi-
Nas penetrans ponti
Petras. in peregrina uero
Habitas terra, uiri carentis
Coniugij amittens lectum
Misera. exul è regione ignominiosa pelleris.
Perijt iuramentorum gratia. non amplius pudor
Græciæ magnæ manet.

In ætherem

In ætherem uero subuolauit.
Tibi uero neq; paternæ domus,
O misera, ut te recipias
E laboribus, ab hisce lectis.
Verum Regina præstantior domum occupauit.
IA. *Non nunc uidi primum, sed sæpius*
Asperam iram, tanquam immedicabile malum. “
Tibi enim cum licuisset terrã hãc & domos incolere,
Leuiter ferenti potiorum consilia,
Sermones uanos propter expelleris è terra.
Et mihi quidem pro nihilo habetur, ne cesses tandem,
Dicens, Iason quod pessimus uir sit.
Sed quæ in principes tibi dicta sunt, “
Omne lucrum existimato, mulctata exilio. “
Atq; equidem semper Regum indignantium
Iras mitigaui, & te uolui manere.
Tu uero non remittis stultitiam, obloquens semper
Male tyrannis. inde enim eijceris ex terra.
Attamen exinde non inofficiosus erga amicos
Adsum, tuas partes prospiciens ô mulier,
Vt non egena cum liberis eijciaris,
Neq; indigens alicuius. Multa ducit exilium “
Mala unà secum. Etenim si tu me odisti, “
Non queam tibi male cupere unquam.
ME. *O pessime omnium. hoc enim in te dicere possum*
Lingua, maximũ propter meã imbecillitatem malũ.
Venisti ad nos. uenisti, inuisissimus factus
Dijsq; & mihi, omniq; hominum generi?

" Nequaquam fortitudo hoc est, neq; audacia,
" Amicis qui malefecerit, in conspectum uenire:
" Sed maximum eorũ quæ sunt inter homines, uitiorum
" Omnium, impudentia. Sed bene fecisti, quod ueneris.
Ego etenim dicens leuabo
Animum male tibi, & tu tristaberis audiens,
A' primis uero beneficijs primùm incipiam loqui.
Seruaui te, ut sciunt Græcorum quotquot
Eandem conscenderunt Argiuam nauem,
Missum taurorum ignem efflantium domitorem
Iugis, & seminantem letale aruum,
Draconemq;, qui inauratam obseruans pellem
Spiris obseruauit multiplicibus, insomnis existens,
Interficiens, exhibui tibi lucem salutarem.
Ipsa uero patrem meum, & regiam meam deserens,
Peliacam Iolcum deueni,
Tecum, amore magis ducta, quàm sapientior.
Peliã etiã interfeci, quẽadmodũ tristißimũ fuit mori.
A' filiabus suis. omnem in summa dempsi tibi metum.
Atq; hæc à nobis, ô peßime uirorum, passus,
Prodidisti nos: noua uero comparasti connubia,
" Idq; natis liberis. Si enim fuisses adhuc liberis carens,
" Venia tibi danda esset, amplecti hoc connubium.
Fœderum uero perijt fides. neq; scire queo, (perio,
An Deos existimas, qui tũc erãt, amplius nõ esse in im
Aut noua iura diuina rogata esse in præsens hominib.
Quoniam conscius es, quod periurus es in me.
Hem dextram manum, quam tu sæpe prehensabas:
Et genua,

Et genua, ut frustra tractatæ sumus
Malo à uiro, & spebus frustratæ sumus.
Age. tanquam enim cum amico colloquar,
Fingens aliquid à te habituram bene,
Tamen: interrogatus enim turpior uideberis
Nunc quò me uertam? utrum ad patris domum,
Quam tibi prodidi, & patriam ueniam?
Aut ad miseras Pelidas? pulchre itaq;
Reciperent me in ædes, quarum patrem interfeci.
Sic enim se habet. ijs quidem qui ex consanguinitate amici erant,
Inimica reddita sum: quibus uero me non oportebat
Facere, tibi gratum faciens, inimicos habeo. (male
Scilicet me præter cæteras beatam Græcanicas
Reddidisti pro istis. laudabilem porro te
Habeo maritum, & fidelem, misera ego.
Si exulabo terram eiecta,
Amicis carens, cum liberis sola solis,
Egregia laus erit nouo sponso,
Mendicos errare liberos, & me quæ seruaui te.
O Iupiter, quiã nã de auro, quod nã adulterinũ sit, c c
Indica hominibus præbuisti manifesta: c c
Virorũ autẽ, quo cõueniat malum exploratũ habere, c c
Nullus character insitus est corpori. c c
CHO. *Grauis quædam ira & immedicabilis existit,* c c
Quãdo amici cũ amicis congreßi fuerint cõtentione. c c
IA. *Oportet me, ut apparet, non malum esse dicendo:*
Verum ueluti nauis prudentem gubernatorem,

›› Summis fimbrijs ueli effugere
›› Tuam petulantem, ô mulier, garrulitatem.
Equidem quoniam ualde accumulas beneficium,
Venerem existimo meæ nauigationis
Saluatricem esse deorumq; & hominum solam.
Tibi uero est quidem mens subtilis, sed inuidiosus
Sermo, ad confitendum quod amor te coegit,
Ex laboribus ineuitabilibus meum seruare corpus.
Sed non diligenter ista prosequar nimium.
Nam quatenus me adiuuasti, non male se habet.
Maiora utiq; mea salute
Accepisti, quàm contulisti, ut ego dicam.
Primum quidem Græciam pro Barbara terra
Terram incolis, & iustitiam nouisti,
Legibusq; uti non pro uirium arbitrio.
Omnes uero senserunt te Græci sapientem,
Et gloriam adepta es. Si uero in extremis terræ
Terminis habitares, non esset respectus tui.
›› Fuerit uero mihi neq; aurum domi,
›› Neq; Orpheo pulchrius cantare carmen,
›› Nisi clara fortuna contingat mihi.
Tantum quidem tibi de meis periculis
Dixerim. certamen enim tu proposuisti uerborum.
Quæ uero mihi ad nuptias regias obiecisti,
Cõsequenter ostendã. primo quidẽ, quod sapiẽs fuerim,
Deinde modestus, posthæc tibi magnus amicus,
Et liberis meis. sed te contine quietè.
Ex quo migraui huc ex terra Iolcica,

Multas

Multas attrahens calamitates inexplicabiles,
Quod'nam hoc inuentum inuenire potui fœlicius
Quàm filiam uxorem ducere Regis, exul cum essem?
Nõ, quatenus tu discruciaris, tuũ quidẽ odio habẽs le-
Nouæ uero sponsæ desiderio perculsus. (ctum,
Neq; ad certamen multæ sobolis studium habens:
Sufficiunt enim hi qui nati sunt, neq; incuso:
Sed ut, quod maximum est, commodè habitaremus,
Neq; egeremus: cognoscens, quod
Pauperem fugit quilibet eminus amicus: "
Filiosq; educarem digne mea domo,
Seminansq; fratres ijs ex te natis liberis,
Ad idem uestigium eueherem, & coaptato genere
Fœlix uiuerem. tibi etenim quid opus est liberis
Mihi uero utile est, ijs qui adhuc futuri sunt, liberis,
Viuentes adiuuare. num consului male?
Neq; tu diceres, si te non uellicaret lectus.
Verum eò uenistis, ut saluo "
Cubili mulieres, omnia habere putetis. "
Si contrà acciderit calamitas quædam in connubium, "
Quæ optima & pulcherrima, inimicissima "
Existimetis. Oportebit enim aliunde sorte homines "
Sobolem parere: fœmininum autem non esse genus. "
Sic uero non esset ullum hominibus malum. "
CHO. Iason, probe quidem hosce ornasti sermones.
Sed tamen mihi, etsi inuita dicam,
Videris, prodens tuam uxorem non iuste facere. "
ME. Profectò multum à plerisq; dissentio hominum. "

» *Mihi enim quicũq; improbus existens peritus dicendi*
» *Est, multam mulctam debet.* *(tegere,*
» *Lingua enim affectans ea quæ iniusta sunt probe ob=*
» *Audet fraude agere, est uero non ualde sapiens.*
Quemadmodũ & tu nunc, ne contra me ornatus fias,
Ad dicendũ qa uehemẽs. attamẽ unicũ iugulat te uer
Oportuit te, si nõ extitisses improb. psuasa me, *(bũ.*
Nubere hisce nuptijs, non autẽ per silentiũ amicorum.
IA. *Imo probe mihi hoc suggeris sermone,*
» *Si tibi nuptias prædixissem, quæ neq; nunc*
Sustines remittere cordis magnam iram.
ME. *Non hoc te habuit, sed barbarum coniugium*
Ad senectutem non gloriosum successit tibi.
IA. *Bene nunc hoc scias, non uxoris gratia*
Contraxisse me coniugia regis, quæ nunc habeo,
Sed, ut dixi etiam ante, seruare uolens
Te, & liberis meis fratres
Procreare Reges filios, propugnaculũ meæ familiæ.
» ME. *Ne mihi cõtingat molestiã habens locuples uita,*
» *Neq; diuitiæ, quæ meum discrucient animum.*
IA. *Scin ut me potiare, & sapientior uideare?*
» *Quæ cõmoda sunt, ne tibi molesta uideantur unquam:*
» *Neq; beata existens, infœlicem te esse finge.*
ME. *Insulta: quoniam tua est proditio.*
Ego autem deserta, exulabo hac terra.
IA. *Tu ipsa hæc elegisti, neminem alium incusato.*
ME. *Quo facto? num nubens, & te prodens?*
IA. *Imprecationes principibus scelestas imprecans.*

ME. Et

ME. *Et tuis, execrata certe existens, uersor domibus.*
IA. *Quoniam non respondebo adhæc tibi plura.*
Verum si quod uis liberis, aut tuo exilio,
Subsidium opum mearum accipere,
Dic, quoniam paratus sum liberali dare manu,
Hospitibusq; mittere tessaras, qui te bene tractabunt.
Atq; hæc nolens, stulte ages ô mulier:
Verum omittens iram, lucraberis meliora.
ME. *Neq; hospitibus tuis utemur,*
Neq; quid accipiemus, ne uero nobis da.
Improbi enim uiri dona profectum non habent. “
IA. *Attamen ego quidem deos testor,*
Quod omnia suppeditare tibiq; & liberis uolo.
Tibi uero non placent bona, sed contumacia
Amicos repellis. certe enim dolebis plus.
ME. *Abi, desiderio enim nuper domitæ puellæ*
Teneris, perseuerans domum extra.
Celebra nuptias forte enim, cum deo dictum sit,
Contrahis huiusmodi, ut inficiaris postea, nuptias.
CHO. *Amores quidem supra nimium* “
Venientes, non bonam gloriam, “
Neq; uirtutem tradiderunt “
Viris, quod si quod satis sit uenerit “
Cypris, non alia dea “
Gratiosa adeo. “
Ne unquam, ô domina in me
Aureis ex arcubus immittas,
Desiderio ungens ineuitabilem sagittam.

» » *Nam mihi placet modestia,*
» » *Domum pulcherrimum Deorum.*
Neq; unquam ad ambiguas
Iras, Immodicasq; rixas
Animum perculsa a-
Lio amore
Deueniam. ô uehemens Venus,
Absq; rixis cubilia quæ amas,
Iracundarum dijudica amores mulierum
O patria, ô domus,
Ne quæso carens ciuitate fiam,
Eam quæ est in summa egestate habens
Inamabilem uitam,
In miserrimis doloribus.
Vtinam morte prius occumbam,
» » *Diem hanc conficiens. Laborum*
» » *Etenim non alius maior,*
» » *Quàm terra patria priuari*
Vidimus, non ex alijs
Sermonibus possumus hoc dicere.
Te enim non ciuitas, non amicorum quis
Misertus est, patientem
Grauißimam cladem.
» » *Quicunq; ingratus est, pereat, cui adest*
» » *Non amicos colere, sincerum aperienti*
» » *Scrinium mentis.*
» » *Et mihi amicus nunquam fuerit.*
AEG. *Salue Medea, illo enim prooemium*

Pulchrius

Pulchrius nullus nouit, ad alloquendum amicos.
ME. O salue & tu, fili sapientis Pandionis
Aegeu, unde huius terræ uenis ad solum?
AE. Phœbi antiquum relinquens oraculum.
ME. Quamobrē ad umbilicum terræ uatidicū puenis?
AE. Liberorū inquirēs semē, quomodo cōtingat mihi.
ME. Per deos quæso, carēs liberis enim huc usq; tēdis
AE. Orbi sumus, Dei cuispiam fortuna. (uitam?
ME. Existente uxore? aut expers existens connubij?
AE. Non sumus iniugati lecti nuptialis.
ME. Quid tandem Phœbus dixit tibi de liberis?
AE. Prudentiores, quàm à uiro intelligi queāt, uersus.
ME. Fas est scire nos oraculum Dei?
AE. Maxime, nam & sapiente eget intelligentia.
ME. Quid uero respondit, dic si fas est audire.
AE. Vtris mihi prominentem non soluere pedem.
ME. Antequā qd facias, aut ad aquā peruenias terrā?
AE. Antequam iterum ad patrias ædes ueniam.
ME. Tu uero tanquā quid egēs, ad hāc nauigas terrā?
AE. Pitheus quispiam est, terræ princeps Trœzeniæ.
ME. Filius, ut tradunt, Pelopis, pijssimus.
AE. Cum hoc Dei oraculum communicare uolo.
ME. Sapiens enim uir est, & exercens huiusmodi.
AE. Et mihi quoq; charissi. omniū hospitū militarium.
ME. Verū bene sit tibi, et cōsequaris quæcūq; appetis.
AE. Ecquid oculus tuus, hic color contabuit?
ME. Aegeu, pessimus est mihi omnium maritus.
AE. Quid ais? clare mihi tuas dic ægritudines animi.

ME. *Iniurius mihi est Iason, nihil à me læsus.*
AE. *Quam rem agens? dic mihi manifestius.*
ME. *Vxorem supra nos heram domus habet.*
AE. *An ne ausus fuit facinus turpissimum hoc?* (mici.
ME. *Manifeste scias: ignominia notati sumus pristini a*
AE. *Vtrū amore ductus, aut moleste ferens tuū lectū?*
ME. *Magnum sanè amorem. fidelis non est amicis.*
AE. *Pereat nunc, si est improbus, ut tu narras.*
ME. *Virorū principū affinitatem expetiuit adipisci.*
AE. *Elocat uero ei quis? perfice mihi sermonem.*
ME. *Creon. qui imperat huic terræ Corinthiæ.*
AE. *Venia certe tibi danda est, te dolere, ô mulier.*
ME. *Perij, & ad hæc, eijcior ex hac terra.*
AE. *A' quo? hoc aliud nouum iterum narras malum.*
ME. *Creon me expellit, exulem extra hanc terram.*
AE. *Permittit uerò Iason? neq; hæc comprobo.*
ME. *Verbis quidem nequaquā, reipsa autē pati uult.*
Verum obsecro te hanc per barbam,
Genuaq; tua, supplex certe iam sum:
Miserare, miserare me infœlicem,
Et ne desertam eiectam aspicias.
Accipe uero in tuā regionē & domum domesticam.
Sic precor, amor tibi à Dijs perfectus
Fiat liberorum, & tu ipse beatus moriaris.
Inuentum uero non nouisti quale hoc inueneris:
Finem ponā tuæ orbitati, & liberorū procreationes
Seminare te faciam, talia noui pharmaca.
AE. *Propter multa hanc tibi dare gratiam*

Mulier

Mulier paratus sum, primum quidem propter Deos,
Deinde liberorum gratia, quorum polliceris fæturã.
In hac enim parte debilis sum totus ègo.
Sic uero habeam, te perueniente terram meam,
Conabor hospitio te excipere iustus existens.
Tantum utiq; tibi præsignifico mulier,
Ex hac quidem terra non te abducere uolo.
Ipsa uero si ueneris domum meam,
Manebis inuiolata, et nequaquam te dimittam unq̃.
Quare ipsa tu ex hac terra aufer pedem.
Inculpatus enim etiam hospitibus esse uolo,
ME. Erunt hæc. sed si fides fieret mihi
De his, haberem utiq; omnia bene à te.
AE. Nũ nõ fidẽ habes? aut quid tibi quod molestũ est?
ME. Fidem habeo. Peliæ uero inimica est mihi domus,
Creonq́; istis quidem fœderibus coniunctus,
Abducent non repudiatam è terra me.
Verbis itaq; conuentione facta, & Deorum fide,
Amicus eris utiq;, & legationibus
Non obtemperabis. Res enim meæ imbecilles sunt:
Istis autem diuitiæ sunt, & regia domus.
AE. Magnam dixisti in sermone tuo prouidentiam.
Quare si uidentur tibi facienda hæc, non discedam.
Mihi enim hæc erunt tutiora,
Prætextum aliquẽ inimicis tuis qui possum obijcere.
Præterea res tuæ stabiliores sũt. prænominato deos.
ME. Iurato per tellurem, patremq́; Solem patris
Mei. Deorumq́; addens uniuersum genus.

AE.

AE. Quid ut faciam? aut quid ut non faciam? dic
ME. Quod neq; tu ipse ex terra eiecturus sis me,
Neq; alius si quis meorum inimicorum abducere
Voluerit, te permißurum uiuentem, lubenti modo.
AE. Iuro per tellurem, clarumq; Solis iubar,
Deosq; omnes, mansurum me in istis quæ à te audio.
ME. Sufficit. qd uero in hoc iuramento, cũ nõ pmanse
AE. Ea quæ impijs eueniũt hominibus. (ris, patieris?
ME. Lætus abi, omnia enim bene se habent:
Et ego urbem tuam quamprimum perueniam,
Cũ perfecero ea quæ uolo, & ubi uoti compos fuero.
CHO. Sed te filius Maiæ deductor deus
Deducat domum.
Et quorum considerationem studiose obtines,
Efficias. Nam generosus uir,
O Aegu mihi uisus es.
ME. O Iupiter, iustitiáq; Iouis filia, Solisq; iubar,
Nunc uictrices meorum inimicorum, ô charæ,
Erimus, & in uiam uenimus.
Nunc porro spes, hostes meos daturos pœnam.
Hic enim uir, qua in parte maxime laboramus,
Portus apparuit meorum consiliorum.
Iam ex hoc suspendimus rudentem à puppi
Profectæ ad urbem, & ciuitatem Palladis.
Iam uero omnia mea tibi consilia
Dicam: excipe uero sermones non ad uoluptatem.
Misso ex meis aliquo famulis, Iasonem
In conspectum ut ueniat meum rogabo.

Aduenienti uero et blandos dicam sermones,
Quod & probentur mihi hæc, & bene se habeant
Nuptiæ principum, quas prodens nos habet:
Et quod utilia sint, & bene acta.
Filios uero manere meos rogabo.
Non ut relinquam hostium in terra
Inimicis filios meos, ad illudendum:
Sed ut dolis filiam Regis interficiam.
Mittam enim ipsos dona habentes manibus
Sponsæ ferentes, hac ne exulent terra,
Tenuemq; peplum, & coronam inauratam.
Et si accepto ornatu induet corpori,
Male peribit, omnisq; qui attigerit puellam:
Talibus ungam ueneficijs munera.
Hactenus utiq; hunc finiam sermonem.
Luxi uero, quale facinus sit faciendum
Dehinc nobis. liberos enim trucidabo
Meos, nemo est qui eximere queat.
Domumq; omnem confundens Iasonis,
Egrediar ex hac terra, charißimorũ liberorũ cædem
Fugiens, & ausa factum impijßimum.
Non enim irrideri tolerabile est ex hostibus ô charæ.
Eat. quid mihi uiuere utile? neq; mihi patria,
Neq; domus est, neq; declinatio malorum.
Peccaui tum, cum reliqui
Domum paternam, uiri Græci sermone
Persuasa, qui nobis cum Deo luet pœnam.
Neq; ex me unquam enim liberos uidebit
Viuentes

Viuentes in posterum, neq; ex nuper copulata
Sponsa pariet filium. nam male malam
Perire ipsam necesse est, meis uenenis.
Nemo me ignauam & imbecillem existimet,
Neq; tranquillam, sed alterius modi:
" *Maleuolam inimicis, & amicis beneuolam.*
" *Horum etenim gloriosissima est uita.*
CHO. *Quandoquidē nobis hūc cōmunicasti sermonē,*
Tibiq; prodesse uolens, & legibus humanis
Opem ferens, facere tibi interdico hæc.
ME. *Non est aliter. tibi uero uenia dicere*
Hæc datur, non patientem male ita ut ego.
CHO. *Verum trucidare tuum semen audebis mulier?*
ME. *Sic etenim maxime mordetur maritus.*
CHO. *Tu uero fies miserrima mulier.*
ME. *Esto. superuacanei omnes, qui intercedere possunt*
Sed eia abi, & adduc Iasonem. (*sermones.*
Ad omnia enim fida utimur tua opera.
Dices uero nihil, ex ijs quæ mihi decreta sunt,
Si bene cupis mihi heræ, & mulier existis.
CHO. *Athenienses antiquitus iusti,*
Et Deorum filij beatorum,
Sacræ regionis & nunquam uastatæ
Depascentes,
Inclitissimam sapientiam,
Semper per splendidissimum
Euntes floridè aërem.
Vbi olim castas

Nouem Pieridas
Tradunt Musas,
Flauam Harmoniam plantasse,
Pulchre labentis ad Cephisi fluenta
Ipsam Venerem celebrant,
Carentem flatibus regionem perflasse
Mediocri uentorum
Suauiter flante aura.
Semper uero ponentem
Super crines odoratum ex roseis
Sertum floribus,
Sapientiæ assessores
Mittere amores
Omnigenæ uirtutis cooperatores:
Quomodo igitur sacrorum fluminum
Aut ciuitas, aut amicorum
Transmissam te regio
Illam perditricem liberorum habebit,
Illam adeò scelestam. unà nobiscum
Considerato liberorum plagam,
Considerato cædem qualem tu expetis'
Ne, per genua te omnes
Omni modo obsecramus,
Ne liberos trucides.
Quomodo uero audaciam aut animi, aut
Manus, de tuis liberis
Cordéq; capies,
Diram adducens audaciam

Quomodo uerò oculos admouens
Liberis, illachrymabilem partem
Continebis? cede non poteris,
Liberis supplicibus accedentibus,
Fœdare manum cruentam,
Sufferente animo.
IA. *Adsum accersitus. quamuis enim existens inimica,*
Non sanè frustraberis hac re sed audiam,
Quam rem uis nouam ex me mulier?
ME. *Iason, obsecro te eorum quæ dudum dixi*
Veniam dare. meas uero iras ferre
Par est. quoniam mutuo multa peracta sunt chara.
Ego certe meipsam uerbis alloquuta sum.
Et incusaui. misera, quid insanio,
Et irascor ijs qui recte consultant?
Inimica uero huius terræ principibus constituor:
Et marito, qui nobis facit ea quæ commodißima,
Ducens in uxorem principem mulierem, et fratres
Meis plantans, an' non desistam (*liberis*
A' furore? quid patior? dijs præbentibus abunde.
Non sunt quidem mihi filij. noui præterea, terra
Exulantes nos, & egentes amicis,
Hæc cum mecum cogitassem, intellexi imprudentiam
Magnam quod habeam, & frustra irata fuerim.
Nūc igitur approbo, & modestè mihi agere uideris,
Affinitatē hāc ad nos contrahens. ego uero imprudēs.
Profectò conueniebat amplecti me hæc consilia,
Et unà efficere, & astare lecto,

Sponsamq́;

Sponsamq; nubentem oblectare tibi.
Sed sumus, ut sumus, non dicam malum, " "
Mulieres, non oportet te similem fieri malis, " "
Neq; obtendere stulta stultis.
Permittimus, & confitemur imprudentes fuisse
Tunc, sed melius nunc perpendi hæc.
O filij filij, adeste, relinquite tectum,
Prodite, amplectamini & alloquimini
Patrem mecum, & reconciliamini simul
A' præcedente inimicitia ad amicos unà cum matre.
Induciæ enim nobis, & abijt ira.
Prehendite manum dextram. hei mihi, propter mala.
Vt mecũ cogito iã quiddã illorũ quæ abscondita sunt.
Num ô filij sic longo uiuentes tempore,
Charas porrigetis manus? misera ego,
Quàm prona ad fletum sum, & meticulosa,
Tandẽ contentionẽ quã habeo cũ patre sustollens,
Oculos teneros hosce impleui lachrymis.
CHO. Et mihi ab oculis teneræ proruperũt lachrymæ
Atq; utinã non contingat maius malum quã præsens.
IA. Approbo mulier hæc, neq; priora incuso. " "
Moris enim est, irasci fœmineum genus, " "
Nuptias aliunde ementi alienas marito.
Sed in melius tuum mutatum est cor.
Agnouisti potiorem. quamuis sero,
Sententiam, mulieris opus hoc est prudentis. " "
Vobis uero, ô filij, non absq; cura pater
Multam comparauit auxilio Deorum salutem:

Existimo enim uos huius terræ Corinthiæ
Primarios fore cum fratribus in posterum.
Sed crescite: cætera efficiet
Et pater, & Deorum quicunq; benignus fuerit.
Vtinã uideam uos bene nutritos ad pubertatis finem
Peruenientes hostibus meis superiores.
Ipsa tu quid teneris lachrymis madefacis genas?
Conuertens albas retro genas,
Atq; inuita hunc ex me suscipis sermonem?
ME. Nihil est: de hisce liberis cogito.
IA. Bono sis animo, nunc ego enim bene faxim de istis.
ME. Faciam hæc, nihil tuis diffido uerbis.
Mulier uero, fœmina, ad lachrymas nata est.
IA. Quid adeò ualde ingemiscis hisce liberis?
ME. Peperi eos, uiuere uero quãdo precarer liberos,
Subit mihi misericordia, ne forte non fiat hoc.
Sed quorum gratia uenis ad meum colloquium.
Hæc quidem dicta sunt, aliorũ memoriã ego suggerã.
Quoniam principibus terræ me amandare uisum est,
Et mihi quidem hæc sunt utilißima, agnosce bene,
Neq; tibi impedimento, neq; principibus terræ
Habitare: existimor enim inimica esse domibus.
Nos quidem ex terra hac soluemus fuga,
Filij autem ut educentur tua manu,
Roga Creontem, hac ne exulent terra.
IA. Haud noui an persuadeam, oportet uero experiri.
ME. Verum tu tuam iube petere à patre
Vxorem, liberi ne exulent hac terra.

IA. Maxime:

IA. Maxime: & existimo ipsam persuasuram,
Si mulierum aliarum est una. "
ME. Adiuuabo uero in hoc te & ego labore,
Mittam enim ei dona, quæ præstantißima sunt,
Eorum quæ nunc apud homines sunt. noui ego probe.
Tenuemq; peplum, & coronam inauratam,
Filios ferentes. sed iam illico conuenit
Ornatum portare illuc famulorum aliquem.
Beata autem erit non una in re, sed in infinitis:
Virum optimum te adepta coniugem,
Et adepta ornatum, quem olim Sol
Pater patris dat posteris suis.
Accipite hæc sponsalia munera, ô filij, in manus,
Et reginæ beatæ sponsæ date
Ferentes, nequaquam dona culpanda accipiet.
IA. Cur, ô fatua, istis tuas uacuas facis manus?
Existimas indigere domum regiam peplis?
Existimas auro? serua, ne dederis hæc.
Si enim nos in precio aliquo habet "
Mulier, præferet opibus, manifeste scio ego. "
ME. Ne mihi tu. persuadere munera etiã Deos, dicte "
Aurũ uero potius est mille dictis, hominibus. (riũ est. "
Illius nunc est fœlicitas, illa nunc auget Deus.
Ipsa iuuenis imperiũ obtinet, meorũ aũt filiorũ exiliũ
Vita utiq; permutarem, non auro tantum.
Sed ô filij, ingreßi uicinas domus,
Patris nouam uxorem, dominamq; meam
Obsecrate, deprecamini, ne cogamini exulare,

Ornatũ hunc dãtes. huius enim rei maxime opus est,
In manus illius munera accipi hæc.
Ite quàm primũ, matri autẽ eorũ quæ petit adipisci
Boni nuncij fiatis, re acta bene.
CHO. Nunc spes non amplius mihi liberorum uitæ,
Non amplius. Abeunt enim ad cædem iam.
Accipiet sponsa aureorum strophiorum
Accipiet infœlix noxam,
Flauam circa cæsariem
Ponet Plutonis ornatum,
Ipsa suis manibus accipiens.
persuadebit gratia diuinusq́; fulgor pepli,
Auream coronam circumponere.
Inferòs iam uero apud nuptam ornabit se.
Tales in angustias incidet,
Et fatum mortis
Accipiet infœlix.
Nam perniciem non effugiet.
Tu uero ô miser, ô infœlix sponse,
" Affinitatem contrahens cum tyrannis,
" Liberis imprudens
" Perniciosam uitam adducis,
Et uxori tuæ tristem mortem:
Infœlix, calamitatis quantum adducis.
Deploro porro tuum dolorem,
O misera filiorum
Mater, quæ trucidabis
Tuos liberos, nuptiales propter

Lectos, quos tibi relinquens inique
Cum alia habitat maritus uxore.
PAE. Domina, absoluuntur liberi isti tibi ab exilio,
Et dona sponsa Regina lubens manibus
Accepit. pax uero porrò liberis.
ME. Sine. PAE. Quid perturbata cõstitisti, cũ prospe-
Quid tuam uertis retro genam, (re agis?
Et non lubens hunc ex me suscipis sermonem?
ME. Ah, ah.
PAE. Hæc non congruentia istis quæ annũciata sunt:
ME. Væ uæ ualde iterum.
PAE. Num aliquam annuncians cladem,
Non scio, opinione autem frustratus sum boni nuncij.
ME. Nunciasti qualia nunciasti, non te incuso.
PAE. Quid ita mœsta demittis oculos, & lachrymas
profundis?
ME. Ingens me necessitas, ô senex. hæc enim Dij,
Et ego male sapiens machinata sum.
PAE. Bono sis animo, uinces & tu propter liberos tu-
ME. Alios reducã prius misera ego. (os in posterũ.
PAE. Nequaquam sola tu à tuis seiungeris liberis.
Leuiter ferre oportet, mortalẽ existentẽ, calamitates. " "
ME. Faciam hæc. sed in domum ingredere,
Et liberis para quæ conueniunt ad demensum.
O filij filij, uobis quidem iam est ciuitas,
Et domus, in qua relicta misera me
Habitabitis semper matre priuati.
Ego uero ad aliam terram abeo iam exul,

Antequam uobis freta sim, & antequã uideã fœlices,
Priusquam lectos & uxorem & nuptiales
Thoros adornarim, lampadesq́; prætulerim.
O me miserrimam, propter meam contumaciam.
Frustra utiq; uos ô filij educaui,
Frustra etiam afflicta & confecta sum laboribus,
Duros perferens in puerperijs dolores.
Profectò olim infœlix habui spes
Multas in uobis, quod in senectute aleretis me,
Et morientem manibus bene ornaretis,
Beatam iudicatam hominibus. nunc uero perijt iam
Dulcis cura. uobis enim orbata,
Tristem degam uitam, tristemq́; mihi.
Vos autem, matrem non amplius oculis charis
Videbitis, ad aliam formam transmutati uiuendi.
Heu heu, quid aspicitis me oculis, ô filij,
Quid arridetis? ultimum omnium risum.
Ah ah, quid agam? cor enim abijt.
O mulieres, oculos alacres ut uidi liberorum,
Non possum. ualeant consilia
Priora, ducam filios ex terra meos.
Quid conuenit me patrem horum malis illorum
Tristantem, ipsam me bis tanta possidere mala?
Minime quidem ego, ualeant consilia.
Atqui quid patior? uoló ne derisui esse,
Inimicos dimittens meos non mulctatos?
Audenda sunt hæc. quin meæ ignauiæ est,
Illud etiam obijcere blandos sermones animo.

Ite,

Ite, ô filij, in domum. Cui uero non
Fas adesse meis uictimis,
Ei curæ sit manum uero non polluam.
Ah ah, ne quæso anime mi, ne tu peragas hæc.
Sine ipsos, ô misera, parce liberis.
Illic nobiscum uiuentes exhilerabunt te.
Non per inferos, eos q apud Plutonem, cacodæmones,
Nunquam erit hoc, ut inimicis ego
Liberos permittam meos cum ludibrio interficere.
Omnino ipsos necessitas est mori. quoniam uero necessitas est
Nos interficiemus, quæ ipsos genuimus.
Omnino acta sunt hæc, neq; irrita fient:
Et iam in capite corona est, & in peplis
Sponsa regia perit. manifeste scio ego.
Sed enim abeo iam miserrimam uiam
Et hosce mittam miserabiliorem amplius
Filios alloqui uolo. Porrigite ô filij,
Date, amplectamini, matri dextram manum.
O charissima manus, charissimum mihi os,
Et forma, & facies liberalis liberorum
Sitis fœlices: sed illic. ea enim quæ hic,
Pater abstulit. ô dulcis applicatio,
O tenerum corpus, anhelitusq; suauissimus liberorũ.
Abite, abite. Non amplius sum aspicere
Potis ad uos, sed uincor malis,
Et experior quidem qualia ausura sim mala.
Furor uero superior est meis consilijs,
Qui sane maximorum autor est malorum hominibus.

›› CHO. Sæpenumero iam per subtiliores
›› Sermones iui, & ad contentiones
›› Veni maiores quàm conueniat genus
›› Fœmineum perscrutari. At enim est
›› Musa & nobis, quæ nobiscum uersatur
›› Propter sapientiam, omnibus quidem non,
›› Paucum sanè genus inter multas
›› Inuenires forsan,
›› Et non indoctum mulierum,
›› Et dico mortalium qui sunt
›› Omnino expertes, neq; plantarunt
›› Liberos, præstare fœlicitate
›› His qui genuerunt.
›› Etenim orbi liberis, propter inexperientiam,
›› Siue dulce mortalibus siue triste
›› Liberi sunt, non assequentes,
›› Multis laboribus carent.
›› Quibus uero liberorum est domi
›› Dulcis propago, aspicio solicitudine
›› Fatigari, omni tempore.
›› Primum quidem ut educent honeste,
›› Facultatemq; uiuendi alicunde relinquant liberis.
›› Præterea ex istis, siue pro improbis
›› Siue pro probis laborent, hoc est incertum.
Vnum hoc omnium ultimum iam
Omnibus edico mortalibus malum.
›› Iam etenim satis facultatis nacti sunt,
›› Corporáq; ad pubertatem peruenerunt liberorum

Boniq;

Boniq; euaserunt. Si tum extiterit ‹‹
Deus, illa euanida ad Plutonem ‹‹
Mors perducens corpora liberorum, ‹‹
Quomodo tum utile est ad cæteras calamitates, ‹‹
Hanc etiam tristitiam tristißimam ‹‹
Propter liberos ‹‹
Mortalibus Deos addere? ‹‹
ME. Amicæ, dudum expectans fortunam,
Præstolor, res illic quò processerint.
Atqui uideo hunc ex Iasonis
Accedentem ministris, & spiritũ exasperatum.
Ostendit uero, quod aliquod nouum annunciet malũ.
NVN. O dirum opus illegitime operata
Medea, fuge fuge, neq; naualem
Deferens currum, neq; uehiculum terrestre.
ME. Quid dignum mihi hac existit fuga?
NVN. Perijt regia modò puella,
Et Creon, qui genuit, per ueneficia tua.
ME. Optimum dixisti sermonem: inter benefactores
In posterum iam, & amicos meos eris.
NVN. Quid ais? sapis quidẽ recte, & nõ insanis mu-
Quæ regiam domum puniens (lier,
Gaudes audiens, & non metuis huiusmodi.
ME. Possum quippiam & ego aduersus tuos
Sermones dicere, sed ne festines amice.
Dic uero quomodo perierunt. duplo enim tantum
Oblectabis nos, si mortui sunt miserrime.
NVN. Ex quo liberorum tuorũ uenit gemina soboles.

Cum patre, & præterijt nuptiales thalamos,
Gauisi sumus, qui tuis dolebamus malis
Famuli. per aures uero statim erat ingens rumor,
Te & maritū tuū, contentionem dissoluisse priorem.
Osculabatur uero alius manum, alius flauum caput
Liberorum. ego porro ipse præ gaudio
Ad thalamos mulierum cum liberis unà sequebar.
Domina uero quam nunc loco tui admiramur,
Antequam liberorum tuórum aspiceret compar,
Cupidum habuit oculum ad Iasonem.
Deinde sanè cooperuit oculos,
Albasq; auertit retro genas,
Filiorū grauiter ferens ingressus. maritus autem tuus
Irasq; mulcebat, & bilem puellæ,
Dicens hæc. Nequaquam infensa sis amicis.
Compescas uero animum, & iterum conuerte caput,
„ Amicos existimans, quos quidem maritus tuus.
Accipies uero munera, & deprecaberis patrem,
Vt exilium remittat liberis istis, mei gratia.
Ipsa uero ut aspexit ornatum, non sustinuit.
Sed uiro omnia approbauit. & antequam ex domo
Longius abessent pater & filij tui,
Accipiens peplos uarios induebat,
Auream ponens coronam circa cincinnos,
Splendido speculo format comam,
Ad inanimatam imaginem arridens corporis.
Deinde exurgens è sede, pertransit
Domum, molliter incedens candenti pede,

Istis

Istis donis mirè gaudens, multum & sæpe
Ceruicem directè oculis conspiciens.
Exinde profectò dirum erat spectaculum uidere.
Colorem enim uarians, obliqua iterum
Incedit tremula pedibus, & uix
Incidit in thronum, ne humi concidat.
Et quædam anus ministrarum existimans forte
Aut Panis iram, aut cuiusdam Dei accidisse,
Votum fecit, antequam cerneret per os
Venientem albam spumam, oculorumq;
Pupulas conuertentē, sanguinemq; nō inesse corpori.
Deinde editum pro precatione emisit ingentem
Eiulatum. Protinus alia in patris domum
Cucurrit, alia ad recentem sponsum,
Dictura nuptæ calamitatem. Tota uero
Domus frequentibus resonabat decursitationibus.
Iam uero contrahens pedes miræ uelocitatis
Celer cursor equus metam attigit.
Ipsa uero quæ prius muta fuit & clausis oculis,
Grauiter ingemiscens, misera excitata est.
Duplex enim illam clades oppugnabat.
Aurea quidem circum caput posita corona
Admirabilē emittebat fluxū omnia deuorantis ignis.
Pepli autem tenues, tuorum liberorum munera,
Albam carpebant carnem illius infœlicis.
Fugit autem surgens è sede, candescens,
Concutiens capillos, & caput aliàs aliò,
Abijcere uolens coronam. uerum compactim

Ligaculū aurū continebat. ignis autē ex quo capillū
Concußit, magis duplo tantum luxit.
Concidit postremo in solum. isto casu uicta,
Nisi unico patri ualde incognoscibilis uisu.
Non enim oculorum manifesta erat constitutio
Neq; naturalis facies. sanguis uero ex summo
Stillabat capite, commixtus igni.
Carnes uero ab oßibus, tanquam piceæ lachrymæ,
Maxillarum incertis ueneficijs defluebant.
Miserabile spectaculum. omnib. uero metus attingere
Cadauer. ipsam enim fortunā habuimus præceptorē.
Pater uero infœlix, calamitatis propter ignorantiam
De repente accedens domum, accidit ad cadauer.
Eiulauit uero statim. & circundans manus,
Osculabatur, alloquens hæc. O misera filia,
Quis ita inglorie Deorum te perdidit?
Quis hunc senem capularem orbum te
Facit? Heu mihi, utinam tecum mori liceat.
Postquam uero lachrymarum & luctuum finē fecit,
Nitens senile erigere corpus,
Adhesit, tanquam hedera frondibus lauri,
Tenuibus peplis. misera uero erant certamina.
Senex enim uoluit erigere genua,
Ipsa uero contrà tenebat. Si uero ui contenderet,
Carnes seniles lacerasset ab oßibus
Tandem defecit, & emisit infœlix
Animam. malo enim non erat superior.
Iacent iam cadauera, & filia & senex pater,

Prope inuicem. digna lachrymis calamitas.
Et mihi tuæ quidẽ partes eminus facessant à sermone,
Experieris enim ipsa mulctæ uicißitudinem.
Res uero mortales non nunc primum existimo umbrã: «
Neq; metuens dicerem, sapientes mortalium «
Qui existimantur esse, & perquisitores sermonum, «
Istos maximæ stultitiæ reos esse. «
Mortalium enim nemo est beatus uir. «
Sed diuitijs affluentibus, fœlicior «
Alio fiet utiq; alius, beatus uero non. «
CHO. Videtur Deus multa hoc die
Mala coniuncturus meritò Iasoni.
O infœlix, quàm calamitatem tuam dolemus,
Filia Creontis, quæ ad Plutonis domus
Abis, propter nuptias Iasonis.
ME. Charæ, decretum est facinus, quàm primũ mihi
Filios interficienti, ab hac discedere terra.
Neq; cunctantem exponere liberos
Alteri trucidandos inimicitiori manui.
Omnino ipsos necesse est mori. quoniam uero necesse «
Nos occidemus, qui etiã produximus partu. (est,
Sed eia armare, ô cor. Quid cunctamur,
Dira illa & necessaria non patrare mala?
Age ô misera mea manus, prehende gladium,
Cape, abi ad carcerem tristem uitæ.
Neq; ignaua fueris, neq; recorderis filiorum,
O charißima, quomodo genuisti. sed hanc
Obliuiscere breuem diem liberorum tuorum.

Et

Et deinde lamētare. etenim si trucidaueris eos, tamē
Chari extiterunt. infœlix uero ego mulier.
CHO. O tellusq́;, & pellucidum iubar
Solis, respicite, aspicite hanc
Perniciosam mulierem, antequam sanguinariam
Liberis iniiciat manū, propria manu cædē peragētē,
Tuo enim ab aureo
» Genere nati sunt. Deorum
» Vero sanguinem cadere religio est à uiris.
Verum ipsam ô lumen diuinum cohibe,
Siste, exime domo sanguinariam
Miseramq́; furiam, à dæmonijs agitatam.
Frustra labor perit liberorum,
Et frustra genus charum peperisti, ô tu, quæ
Cyanearum reliquisti Symplegadum
Saxorum inhospitalißimum introitum.
Misera, quid tibi animi
Grauis ira accidit?
Et inimica cædes ita uariat?
» Graues enim mortalibus consanguineæ cædes
» Supra terram, ijs qui propria manu cædē patrāt.no=
» Ex immißione deorū incidentes in domus dolores. (ui
FIL. Eheu, quid agam? quò fugiam matris manus?
ALTER. Non noui charißime frater, perimus enim
CHO. Audis uociferationem? audis liberorum?
Ah, misera, ô infœlix mulier.
Accedam domum, arcere cædem
Videtur mihi filijs.

FIL.

FIL. Quæso per Deos prohibete, opportune enim:
Nam propè iam sumus in retibus gladij.
CHO. Misera, ut sanè es saxum, aut
Ferrum: quæ filiorum, quos peperisti,
Segetem, propria manu peracto fato occides.
Vnam tantum audio, unam quæ antè extiterunt,
Mulierem charis manum inlecisse filijs,
Iunonem furentem diuinitus, quando Iouis
Vxor ipsam emisit ex domo, errore.
Cadit uero misera in mare, cæde
Liberorum impia,
Littus super extendens Ponticum pedem,
Cum duobus filijs, commoriens perit.
Quid'nam posthac fiet graue,
O mulierum laboriosum matrimonium,
Quanta iam mortalibus attulisti mala?
IA. Mulieres, quæ hoc prope tectum statis,
Num in domibus, quæ dira illa patrauit,
Medea istis? aut fecessit fuga?
Oportet enim ipsam aut se abscondisse infra terram,
Aut uolatile sustulisse corpus in ætheris profunditatē,
Nisi regijs domibus dederit pœnam.
Credidit'ne, si interfecisset principes terræ,
Impune se ex hac fugituram domo?
Sed enim non tam ipsius curam habeo, quàm filiorū?
Ei enim ij quibus male fecit, facient male.
Meorum uero filiorum ueni ut seruem uitam,
Ne quid illis facerent qui iuncti sunt genere,

Matris exigentes impiam cædem.
CHOR. O miser, ignoras ad quæ mala perueneris,
Iason. non enim hos dixisses sermones.
IA. Quid est? num & me interficere uult?
CHO. Filij mortui sunt manu materna tui.
IA. Eheu, quid dicis? quàm me perdidisti, ô mulier.
CHO. Tanquã nõ amplius superstitibus tuis filijs, cu-
IA. Vbi ipsos interfecit? intus, aut foris? (ra iam.
CHO. Portis apertis, tuorũ filiorum uidebis cædem.
IA. Laxate repagula quàm primum famuli,
Soluite compagines, ut uideam duplex malum
Hos quidem mortuos, illam uero afficiam supplicio.
ME. Quid has pulsas & uectibus moues portas,
Cadauera inquirens, & me quæ operata sum?
Quiesce ab hoc labore. si mei usum habes,
Dic, si quid uis. manu uero non attinges unquam.
Talem currum patris Sol pater
Dat nobis, propugnaculum hostilis manus.
IA. O odium, ô inuisissima mulier
Dijsq; & mihi, omniq; hominum generi.
Quæ liberis tuis inijcere gladium
Sustinuisti, parẽs existẽs, & me orbũ filijs perdidisti.
Et hæc peragens, solemq; aspicis,
Et terram, facinus ausa impijssimum.
Pereas. ego uero nunc sapio, olim non sapiens,
Quando è domo te barbara à terra
Græcanicam ad domum duxi, malum ingens,
Patrisq; & terræ proditricem, quæ te enutriuit.

Tuum

Tuum uero Genium malum in me uerterunt Dij.
Cum interfecisses enim tuum fratrem domesticum,
Pulchram proram habentem cõscendisti Argo nauem:
Incœpisti enim ex huiusmodi. nupta uerò
Viro huic, & pariens mihi filios,
Cubile propter & lectum ipsos interfecisti,
Non est quæ hoc Græcanica mulier
Fecisset unquam. præ quibus dignatus sum ego
Ducere te, affinitatẽ odiosam, perniciosamq́; mihi,
Leenam, non mulierem, Tyrrhenã
Scilla habentem sæuiorem naturam.
Sed enim non te innumeris conuicijs
Persequar, talis innata est tibi audacia.
Pereas turpißima, & liberorum interfectrix.
Mihi uero meam infœlicitatem lamentari adest.
Qui neq; recentibus nuptijs fruar,
Non filios, quos genui atq; enutriui
Possum alloqui uiuentes, sed amisi.
ME. *Profectò longe extendere potuißẽ hisce cõtrariã*
Sermonibus, nisi Iupiter pater sciret,
Qualia ex me passus sis, qualiaq́; tu contuleris.
Tu uero nõ debueras meũ ignominia afficiens matrimonium,
Iucundam degere uitam, irridens me.
Neq; Regina, neq; qui tibi obtulit nuptias
Creon, impune ex hac me eijcere terra,
Præterea, & leenam si libet uoca,
Et Scillam, quæ Tyrrhenum habitat mare
Tuum enim, ut æquum est, cor uicißim afflixi

IA. Et ipsa tu doles, & malorum particeps es.
ME. Clare scias. utilis uero est dolor, si tu non illudes mihi.
IA. O filij, quàm matrem malam nacti estis.
ME. O filij, ut perijstis paterno uitio.
IA. Non tamen mea dextra eos perdidit.
ME. Sed petulantia, tuæq; recentes nuptiæ.
IA. Matrimoniū ipsos etiā ausa es propter occidere?
» ME. Paruam mulieri cladem hoc esse existimas?
» IA. Quæ modò pudica sit, tibi omnia sunt mala.
ME. Hi uero non supersunt. hoc enim te mordebit.
IA. Hi uero sunt, eheu, tuo capiti laruæ.
ME. Sciunt, quis'nam auctor sit cladis huius, Dij.
IA. Nouerunt certe tuum exspuendum animum.
ME. Odiosus es. amaram uero famam odi tuam.
» IA. Atqui ego tuam. faciles sunt reconciliationes.
ME. Quid ita? quid agam? lubens enim & ego uelim.
IA. Sepelire mortuos mihi hosce, & deflere concede.
ME. Minime. nam ipsos hac ego sepeliam manu,
Ferens ad Iunonis templum Acreæ Deæ,
Ne quis ipsos hostium uiolet,
Sepulchra diuellens. terræ uero huic Sisyphi
Venerabile festum & sacra instituam
In posterum, pro hac impia cæde.
Ipsa uero ad terram uado Erechthei,
Cum Aegeo cohabitatura, Pandionis filio.
» Tu uero, ut æquum est, peribis malus male,
Argonis capite tuo reliquijs ictus,
Amarum finem mearum uidens nuptiarum.

IA. Verum

IA. Verum te furia perdat filiorum,
Vltrixq; cædis iustitia.
ME. Ecquis audit te Deus, aut dæmon,
Te periurum, & deceptorem?
IA. Eheu eheu odiosa, & liberorum perditrix.
ME. Abi domum, & sepelito uxorem.
IA. Abeo, duorum orbus liberorum.
ME. Nondum lamentaris, expectato uerò senium.
IA. O filij charißimi. ME. Matri utiq;, tibi uero non.
IA. Et tamen occidisti. ME. Dolore afficiens te.
IA. Ah ah, amicabile quæro os
Filiorum, miser ut applicem.
ME. Nunc ipsos alloqueris, nunc amplecteris,
Dudum repellens. IA. Da mihi per Deos
Tenerum corpus attrectare filiorum.
ME. Non erit, frustra sermo iactus est.
IA. Iupiter, hæc audis, ut expellimur?
Et qualia patimur ex hac odiosa,
Et liberorum perditrice hac leæna?
Sed quatenus licet, & possum,
Hæc lamentor & uocifero,
Obtestans dæmones, quod mihi
Filios interficiens, prohibes
Attrectareq; manibus, & sepelire mortuos.
Quos nunquam ego cum procrearim, debueram
A' te perditos negligere.
CHOR. Multarũ rerũ dispensator Iupiter in Olympo.
Multa porro insperato perficiunt Dij,

Et quæ in expectatione erant, non perfecta sunt.
Et eorum quæ insperata erant, inuenit exitum Deus.
Talem quoq; euentum sortita est hæc fabula.

MEDEAE FINIS.

EVRIPIDIS HIPpolytus Coronatus.

ARGVMENTVM.

Theseus filius quidem erat Aethræ & Neptuni, rex uero Atheniensium. Ducens uero unam Amazonũ Hippolyten, Hippolytũ genuit pulchritudineq; & modestia excellentẽ. Postquã autẽ uxor uitã finiuit, superinduxit Cretensem mulierẽ, Minois Cretensium regis & Pasiphaes filiam, Phædram. Interim Theseus Pallantẽ unũ consanguineorũ cũ interfecisset, fugit in Trœzenẽ unà cum uxore: ubi contigit Hippolytũ apud Pytheũ ali. Cum autẽ uidisset adolescentem Phædra, in cõcupiscentiam prolapsa est, nõ impudica existens, implens uero Veneris iracundiã. quæ Hippolytũ propter castitatem interficere uolens, Phædram in amorem concitauit: finem uero cõstitutis imposuit. Complectens enim morbũ Phædra, tandem ad nutricẽ exponere coacta est. Ipsa uero pmisit se auxiliaturã. quæ etiã præter arbitriũ colloquuta est cũ adolescentulo. Exasperatũ uero illũ Phædra cognoscens, nutricem obiurgauit, seipsam uero suspẽdit, Quo tempore

apparens

apparens Theseus, & demere uolens pendentē, inuenit cū ea suspensam tabulā, per quam Hippolyti stuprū accusabat, & insidias. Fidē ergo habens scriptis, Hippolytum mandauit exulare, ipse uero Neptuno precationes fecit. Quę audiens deus, Hippolytū perdidit. Diana uero facta singula enarrās Theseo, ipsam quidē Phædrā nō incusauit, hūc uero consolabatur, filio & muliere orbatū. Hippolyto autē festū solenne iussit institui. Scena huius fabulæ, Thebis acta est.

PERSONAE.

Venus	Chorus ex Troe-zenijs mulierib.	Alter nuncius
Phædra		Ancilla
Hippolytus	Semichorus	Nutrix Phædræ
Theseus	Nuncius	Diana.

VENVS PRAEFATVR.

Eneranda quidem hominibus & non sine nomine
Dea uocor Venus, & intra cœlum,
Quicūq; & pontū, finesq; Atlāticos
Habitant intra, lumen cernentes Solis,
Colentes quidem meas magnificio uires.
Punio uero quicunq; sapiunt in nos magnum.
Inest enim Deorum generi hoc,
Honorari gaudent ab hominibus.
Ostendam uero sermonum horum ueritatem mox,
Hic enim me Thesei filius, Amazonis fœtura

Hippolytus, casti Pythei institutio,
Solus ciuium huius terræ Trœzenæ
Dicit pessimam deorum esse.
Respuit uero connubia, neq; attingit nuptias.
Phœbi uero sororem Dianam, Iouis filiam
Colit, maximam Deorum ducens.
Viridi uero in sylua cum uirgine habitans semper,
Canibus pernicibus feras tollit terra,
Maiori quàm pro humana coniunctus familiaritate.
Hisce quidem non inuideo: quid enim ad me attinet?
Quæ uero in me peccauit, ulciscar
Hippolytum hodie. Multa uero
Dudum cũ adornauerim, non labore magno opus est.
Profectum enim ipsum Pythei aliquando ex ædibus
Venerabilium in conspectum, & mysteriorum sacra
Pandionis terram patris inclyta uxor
Videns Phædra, corde perculsa est
Amore graui. idq; meo consilio.
Et antequam uenisset ad hanc terrãm Trœzeniam,
Petram apud ipsam Palladis sublimem
Terræ huius templum Veneris construxit, (propter
Amans amorẽ peregere existentem. Hippolytũ uero
In posterum nuncupauit spectaculum instructuram.
Sed postquam Theseus Cecropiam reliquit terram,
Expiationem fugiens sanguinis Pallantidarum,
Et huic cum uxore adpulit terræ:
Annuum extra populum suum ultro obiens exilium,
Ibi tum ingemiscens, & perculsa

Stimulis amoris misere, perit
Tacitè. Conscius uero nullus domesticorum morbi.
Sed neutiquam huic hunc amorem conuenit cadere.
Ostendam uero Theseo hanc rem, & euulgabitur.
Et hunc quidem nobis hostem naturalem
Interficiet pater uotis, quæ marinus
Rex Neptunus præbuit Theseo munus,
Nil frustra ter optaturum à Deo.
Illa uero gloriosa, sed tamen peribit
Phædra. Huius enim non pluris faciam malum,
Eo, quo minus dent mei inimici mihi
Pœnam tantam, ut mihi bene sit.
Sed aspicio enim hunc filium Thesei
Accedentem, uenationis laborem relinquentem,
Hippolytum, ex his egrediar domibus.
Frequens autem cum illo ministrorum à tergo sequens
Chorus canit, Dianam uenerans deam
Hymnis. Neq; enim scit apertas portas
Plutonis, lucem uero ultimam cernens hanc.
HIP. *Sequimini cantantes, sequimini,*
Iouis cœlestem Dianam filiam,
Dianam, cui curæ sumus.
CHO. *O ueneranda, ueneranda, ô sanctißima*
Iouis prosapia,
Salue mihi ô filia
Salue mihi Latonæ
Diana & Iouis,
Pulcherrima longe uirginum,

Quæ magnum per cœlum
Habitatis splendidam aulam,
Iouis auream domum.
HIP. *Salue mihi ô pulcherrima,*
Pulcherrima quæ in cœlo sunt
Virginum ô Diana.
Tibi hanc sertam coronam ex illibato
Prato ô domina exornans fero,
Vbi neq; pastor potest pascere greges,
Neq; uenit unquam ferrum, sed illibatum
Apis pratum uernum penetrat,
Pudor autem pluuiatili rore excolit.
Quibus ascititium nihil, uerum ex natura
Sapere contigit, per omnia uero semper
His decerpere, malis uero non fas est.
Quare ô chara domina, aureæ comæ
Coronam suscipe, à manu pia.
Soli enim est hoc mihi munus mortalium.
Tecum etiam conuersor, & tecum colloquor,
Audiens quidem uocem, uultum uero nō uideo tuum.
Ad finem utinam uiuam, ita ut incœpi uitam.
FAM. *Here (deos enim dominos nominare conuenit)*
An nunquam accipies à me consulente bene?
HIP. *Maxime. Certe enim non sapientes uideremur*
FA. *Scis igitur quæ inter homines sit lex?* (utiq;.
HIP. *Haud noui. qua de re me interrogas?*
" FAM. *Odisse fastum, & quod non omnibus gratū est.*
" HIP. *Recte. quis uero nō molestus, fastuosus mortaliū?*

FA. In

FA. *In facili uerò appellatione est'ne aliqua gratia?* c c
HIP. *Maxima quidem, quin lucrũ cum labore breui.* c c
FAM. *Num etiam apud deos idem speras hoc?*
HIP. *Siquidem nos homines deorum legibus utimur.*
FAM. *Quid igitur tu uenerandam deam non salutas?*
HIP. *Quam? caue uero ne quid tuum peccet os.*
FAM. *Hanc quæ foribus tuis insistit, Venerem.*
HIP. *Eminus illam, castus cum sim, saluto.*
FAM. *Veneranda utiq;, & inclyta apud mortales.*
HIP. *Alijs alius deorumq; hominumq; curæ est.* c c
FAM. *Bene sit tibi, mentem habenti qualem oportet,* c c
HIP. *Nullus mihi placet noctu uenerandus, deorum.* c c
FAM. *Honoribus ò fili deorum uti conuenit.* c c
HIP. *Abite asseclæ, & ingredientes domum* c c
Cibum curate. Iucunda post uenationem c c
Mensa plena. Quin curare conuenit c c
Equos, ut sub curru iungens,
Cibo satur, exerceam utilia.
Tuam uero Venerem longe ego ualere iubeo.
FAM. *Nos uero, iuuenes enim non sunt imitandi,*
Sapientes, sic ut conuenit seruos uota facere,
Vota facimus tuis hisce statuis,
Domina Venus. Conuenit uero ueniam dare, c c
Si quis præ iuuenta, uiscera rigida portans, c c
Stulta dixerit, dissimulà hoc audire. c c
Sapientiores enim hominibus conuenit esse deos. c c
CHO. *Oceani quædam aquam*
Profundens petra celebris est,

Repletum urnis fluidum fontem
Emittens ex petris,
Vbi mihi quædam erat cognata
Pulchras uestes
Fluuiatili aspergine
Lauans, calidæ uero super ramenta petræ
Apricæ deposuit. Vnde mihi
Primum fama uenit, reginam
Confectam morbosa
Cubatione, corpus intra continere
Domum, tenuibus uero strophijs lentum
Caput opacare.
Tertio præterea ipsam audio
Hoc per pulcherrimum
Os die,
Cereris à fructibus corpus castum seruare,
Occultoq́; dolore mortis eam uelle
Appellere ad terminum miserum.
Tu enim numine agitaris ô hera,
Siue ex Pane, siue ex Hecate,
Aut ex furiosis Corybantibus,
Aut ex matre montana impetuosa Cybele,
Quin tu à, bestijs quæ abundat,
Diana, negligentia
Prophana non oblatarum placentarum, agitaris.
Fertur enim & per aquam,
Terramq́;, super pelagi
Turbinibus humidum salum.

Aut

Aut maritum Erechthi*darum*
Ducem, illum nobilem,
Damno afficit quispiam domi
Furtiua Venere tuorum lectorum.
Aut nauta quispiam nauigauit
Creta soluens uir,
Ad portum commodissimum nautis,
Famam mittens reginæ.
Dolore uero ob calamitates
Lecto uincta est anima.
Solet uero inuersæ mulierum ‹‹
Complexioni malum infœlix ‹‹
Fastidium adesse. ‹‹
Propter puerperium, & amentiam, per meum
Venit aliquando uentrem hæc aura,
Fauentem uero puerperis diuinam
Sagittandi peritam
Lucinam inuocabam.
Et mihi admiranda
Semper fauentibus Dijs *succurrit.*
Sed hæc nutrix uetula ante fores,
Hanc deducens extra domos,
Tristem uero supercilij nubem auget.
Quid'nam sit discere cupit anima,
Quid sibi uult
Corpus deforme reginæ?
NVT. *O miseria hominum, tristesq́; ægritudines,*
Quid ego faciam? aut quid non faciam?

Hæc tibi clara lux. hic æther.
Extra uero domum, iam ægræ cubilia cubationis.
Hunc enim uenire, omne uerbum erat tibi,
Statim uero in lectum festinabis iterum.
Mox enim impingis, neq; ulla re gaudes.
» » *Neq; tibi placet quod adest, absens autem*
» » *Dulcius existimas. Facilius ægrotare, quam ægrotum*
» » *Hoc enim est simplex, huic uero adhæret (curare.*
» » *Dolorq; animi, manuumq; labor.*
» » *Tota uero misera uita hominum,*
» » *Neq; est requies laborum.*
» » *Verum quid aliud hac uita dulcius,*
» » *Tenebræ circundantes occultant nubibus.*
» » *Non amantes uidemur esse*
» » *Huius, eo quod hoc lucet sub terra,*
» » *Propter inexperientiam alterius uitæ,*
» » *Propterq; nullam euidentiam quæ sub terra sunt.*
» » *Fabulis uero frustra perturbamur.*
PHAE. *Sustollite meum corpus, erigite caput,*
Dissoluor membrorum uinculo, ô charæ,
Præhendite formosas manus, ô famulæ,
Graue est capitis mei uelamentum habere,
Deme, expande capillos. eheu.
NVT. *Bono sis animo filia, & ne difficulter*
Disijce corpus.
» » *Facilius uero morbum cum tranquillitate,*
» » *Et generoso animo feres.*
» » *Ferre molestiam hominibus necessitas est.*

PHAE.

PHAE. Quomodo' nam roscido à fonte
Puræ aquæ poculum haurirem?
Et quomodo sub alnis, & in herboso
Prato recumbens requiescerem?
NVT. ô filia, quid clamas?
Nequaquam apud turbam hæc emittas,
Insaniæ obnoxium emittens sermonem.
PHAE. Mittite me in montem, abeo ad syluam,
Et ad pinus, ubi fericidæ
Canes lustrant,
Varijs ceruis adpropinquantes.
Per deos, cupio canes infremere,
Et secundum flauam comam iaculari
Tessalum uenabulum,
Cuspide insertum habens in manu ferrum,
NVT. Quid' nam ô filia hæc curas?
Quid uenationis ad te attinet exercitatio?
Cur fontanos latices appetis.
Adest enim roscida iuxta turres iugis
Excelsa rupes, unde tibi potio fiet.
PHAE. Præses sanctæ ô Diana Limnæ
Et gymnasiorum pulsatorum ab equis,
Vtinam essem in tua area
Equos Venetos domans.
NVT. Quid hoc iterum demens dixisti dictum?
Nunc iam quidem montem conscendens ad feras
Desiderium habes, nunc iterum arenis
In aridis equos appetis:

Hæc magna digna diuinatione,
Quispiam te deorum diuexat,
Et amputat animum, ô filia.
PHAE. infœlix ego, quid nam egi?
Quò aberraui à mente bona?
Insaniui, corrui, dæmonis noxa.
Heu heu, infælix
Nutrix, iterum meum obtege caput,
Pudet enim dictorum mihi.
,, Vela. ab oculis mihi lachymæ ueniunt,
,, Et apud pudorem oculus uertitur.
,, Resipiscere enim, animum offendit.
Porro insanire, malum. Sed præstat
Non sentientem perire.
NVT. Velo. sed meum quando mors
Corpus obteget?
,, Multa enim me longa uita docet.
,, Oportebat enim mediocres in se mutuò
,, Amicitias mortales temperare,
,, Et non ad intimam medullam animæ.
,, Solubiles uero esse amores animi,
,, Et facile dimouendos, & intendendos.
,, Cæterum pro duabus unam dolore
,, Animam graue pondus. quemadmodum & ego
,, Valde doleo super hac.
,, Vitæ porro nimias exercitationes
,, Dicunt obesse magis, quàm prodesse:
,, Et cum ualedutine magis belligerari.

Sic quod nimium, minus adprobo, "
Eo quod Ne quid nimis. "
Et assentiuntur sapientes mihi. "
CHO. mulier senex reginæ fida nutrix
Phædræ, uidemus hanc miseram fortunam.
Obscurum uero nobis, qui' nam sit morbus.
Te uero interrogare & audire uolumus.
NVT. Nescio redarguens. non enim eloqui uult.
CHO. Neq; quod principiũ huius ægritudinis fuerit?
NVT. Eódem recidis. Omnia enim obticet hæc.
CHO. Vt & imbecilis sit, & contabuerit corpore?
NVT. Quid ni? tertium enim iam existens ieiuna diẽ
CHO. Vtrum à noxa, aut mori ut conetur?
NVT. Mori. à cibo abstinet ad defectum uitæ.
CHO. Rem miram dixisti, si hæc sufficiunt marito.
NVT. Occultat enim hæc dolorem, neq; fatetur ægro
CHO. Hic uerò in uultũ non conijcit aspiciẽs? (tare.
NVT, Peregre enim hac abest terra.
CHO. Tu uerò, non uim adhibes, conans
Aegritudinem percontari huius, & errorem mentis
NVT. Omnia experta sum, & nihil profeci.
Non tamen amittam neq; nunc alacritatem,
Vt præsens mihi tu quoq; contesteris
Qualis sim male habentibus dominis.
Sed ô chara filia, priorum quidem dictorum
Obliuiscamur ambo, Et tuq; lætior fias,
Triste supercilium soluens, & sententiæ uiam:
Egoq; quatenus non bene tibi tum dixi,

Dimittens, ad alium eo meliorem sermonem.
Et si quidem ægrotas quiddam arcanorum malorum,
Mulieres hæ promptæ sunt ad curandum morbum.
Si uerò proferenda tibi calamitas ad uiros,
Dic, ut res medicis designetur hæc.
Age, quid retices? non conuenit tacere, ô filia.
Verum aut me redarguere, si quid non bene dico:
Aut his benedictis locum dare sermonibus.
Loquere, quid? huc respice. me miseram.
O fœminæ. frustra hos subimus labores,
Pari modo absumus à prioribus. neq; enim anteá
Verbis mouebatur hæc, nunc etiam non paret.
Sed scias profectò, ad hæc truculentior
Es mari, si moriaris prodens tuos
Liberos, paternæ non participes facultatis.
Certe per reginam equestrem Amazonem,
Quæ tuis liberis dominum genuit
Spurium, sed tamen bene sapientem, nouisti illũ bene
Hippolytũ. PHAE. Heu mihi. NVT. An mouet hoc te?
PHAE. Perdidisti me ô nutrix, & te. Per deos
De hoc uiro posthac rogo taceas.
NVT. Vides? sentis quidem recte, sed sentiens, non uis
Filiosq; iuuare, & tuam seruare uitam.
PHAE. Amo liberos. alia uerò in calamitate uersor.
NVT. Castas quidem ô filia manus à sanguine fers.
PHAE. Manus quidem puræ, mens autem pollutionẽ
quandam habet.
NVT. Num ex læsione aliena inimicorum alicuius?
PHAE. Amicus

PHAE. Amicus me perdit, inuitus inuitam.
NVT. Theseus ne aliquod peccauit in te peccatum?
PHAE. Vtinam ego male in illum agens, non uidear.
NVT. Quæ nam diritas hæc est, quæ te cogit mori?
PHAE. Sine me peccare, non enim in te pecco.
NVT. Minime lubens, sed in te deficiam.
PHAE. Quid facis? uim infers à manu pendens?
NVT. Et tua genua non dimittam unquam.
PHAE. Mala, ô misera tibi, si hæc audieris mala.
NVT. Maius enim quā te priuari, quod mihi malum?
PHAE. Enecas. hæc quidem res mihi honorem affert.
NVT. Occultas quid, rem bonam rogante me?
PHAE. Ex honestis enim turpia molimur.
NVT. Itaq; narrans, honestior uideberis.
PHAE. Abi per deos, dextramq; meam omitte.
NVT. Minime, nam mihi donum nondum dedisti quod conueniebat.
PHAE. Dabo, reuerentiam enim manus reuereor tuæ.
NVT. Taceo utiq; iam, tuus enim inde uenit sermo.
PHAE. O infœlix, qualem mater amasti amorem?
NVT. O filia, quem habuit tauri? quid significas?
PHAE. Tuq; ô misera soror, Dionysij coniunx.
NVT. O filia, quid pateris? consanguineos cōuiciaris.
PHAE. Tertia uero ego infœlix ut pereo?
NVT. Profectò attonita sum, quò procedat oratio?
PHAE. Iam inde nos, non nuper infœlices sumus.
NV. Nihil maius noui, quæ audire cupio. (ret dicere?
PHAE. Hē, quomodo tu mihi diceres quæ me cōueni-

NVT. Non uates sum, obscura ut cognoscam clare.
,, PHAE. Quid hoc quod dicunt homines amare?
,, NVT. Iucundißimum ô filia hoc, calamitosum idem.
PHAE. Nos certe altero modo utimur.
NVT. Quid ais? amas'ne ô filia hominem aliquem?
PHAE. Qui'nam iste est filius Amazonis? (audis.
NVT. Hippolytũ nominas? PHAE. A' te hæc, nõ ex me
NVT. Hei mihi, quid dicis ô filia? quã me perdidisti.
O mulieres, non toleranda. non sustinebo
Viuens inimicum diem, inimicum aspicio diem.
Abijciam, dimittam corpus. Defungar
Vita moriens. ualete, non amplius sum ego,
,, Pudici enim non uolentes, sed tamen
,, Mala appetunt. Venus non certe est dea,
Sed si quid aliud maius deo,
Quæ illam, & me, & domum perdidit.
CHO. Audisti ô, audisti ô, non dicendas
Reginam paßiones miseras dicentem.
Vtinam perijssem ego, antequam tua regina
Concidisset animo. Eheu, eheu
O misera propter hos dolores,
O labores alentes homines.
Perijsti, produxisti in lucem mala.
Quæ te longæua hæc ætas manet?
Peragetur quid nouum ædibus.
Obscura non amplius est quatenus predit fortuna,
Veneris. ô misera filia Cretensis.
PHAE. Trœzeniæ mulieres, quæ hoc ultimum

Habitatis

Habitatis regionis Peloponnesiacæ uestibulum,
Iam sæpe fortuitò noctis in longo tempore,
Mortalium dispexi quomodo corrumpatur uita:
Et mihi uidentur non ex animi natura
Peccare. Est enim hoc bene sapere
Plærisq;, sed hac ratione consideranda hæc. "
Quæ bona sunt scimus & cognoscimus, "
Operibus nō elaboramus. Hi quidē propter socordiā: "
Hi uerò, uoluptatem præponentes honesto "
Aliam quandam. Sunt uerò uoluptates multæ uitæ, "
Longaq; colloquia, & ocium iucundum malum, "
Verecundiaq;: geminæ uerò sunt, alia quidē nō mala, "
Altera domorum onus. Si uerò tempus esset certum, "
Non quidem duæ essent hæ quæ scribuntur.
Hæc itaq; postquam sentio sapiens ego,
Non est quali pharmaco corruptura
Sim, ut in diuersum ueniam animum.
Dicam uerò & tibi mei propositi uiam.
Ex quo me amor uulnerauit, considerabam ut
Commodißime ferrem eum. incœpi itaq;
Exinde reticere hunc, & occultare morbum.
Linguæ enim nulla fides, quæ externa quidem "
Consilia hominum corrigere nouit, "
A se ipsa uerò plurima poßidet mala: "
Secundò, amentiam bene ferre, "
Ipsa modestia uincens, statui. "
Tertiò, cum his effici non posset, "
Venerem uincere, mori uisum est mihi "

" Optimum, Nemo contradicat meo decreto.
" Mihi enim contingat, neq; latêre uirtutes,
" Neq; turpia agenti testes multos habere
Hoc opus noui, & ægritudinem infamem,
Mulierq́; ad hæc existens, probe scio
" Odium omnium. Sic pereat peßime,
" Quæ erga uiros incœpit dedecorare lectum
" Prima exteros. ex nobilibus domibus
" Hoc uerò incœpit mulieribus fieri malum.
" Quando enim turpia præstantioribus probantur,
" Profectò ualde uidebuntur deterioribus esse optima.
" Odi porro & pudicas uerbis tenus,
" Clam uerò audacia non honesta præditas,
" Quæ quomodo aliquando, ô domina marina Venus,
" Aspiciunt uultum maritorum,
" Neq; tenebras horrent cooperatrices,
" Cubiliaq́; domuum, ne quo modo uocem dimittant.
" Nos enim hoc ipsum perdet, ô charæ,
" Ne unquam uirum meum dedecorans deprehendar,
" Non filios, quos peperi. sed liberè
" Ingenuitate florentes, habitent ciuitatem
" Inclitarum Athenarum, propter matrem gloriosi.
" Mancipat enim uirum, etiam si magnanimus sit
" Quum conscius fuerit matris aut patris uitiorum.
" Solum hoc aiunt certare cum uita,
" Si cui adest iusta & honesta mens.
" Malos autem mortalium reuelat quando fortuna,
" Proponens speculum tanquam uirgo iuuenis,

Tempus.

Tempus. apud quos nunquã utinã comprehendar ego. ‘‘
CHO. *Papæ, pudicitia ut ubiq; honesta* ‘‘
Et gloriam bonam apud mortales acquirit. ‘‘
NVT. *O domina, mihi calamitas quidem recens*
Tua, exhibuit grauem repente timorem.
Nunc uero resipisco, tarda existens. nã apud mortales ‘‘
Alteræ semper cogitationes, sapientiores. ‘‘
Nihil ultra cæteros, neq; extra rationem
Passa es. iræ uero in te irruerunt Deæ.
Amas? quid hoc mirum? cum multis mortalibus.
Et deinde propter amorem, uitam perdes?
Non certe. non utile esset amantibus, proximos
Quicunq; amaturi sunt, num mori eos utile esset?
Venus enim ferri non potest, si nimia affluxerit, ‘‘
Quæ succumbentem tacite accipit. ‘‘
Quem uero eximium & fastuosum inuenerit, ‘‘
Hunc arripiens, quomodo existimas tractat? ‘‘
Viuit quidem per ætherem. est in marino ‘‘
Aestu Venus. Omnia uero ex hac nata sunt. ‘‘
Hæc illa est, quæ seminat & dat amorem, ‘‘
Ex qua omnes sumus qui in terra nati. ‘‘
Quotquot itaq; scripturas priscorum ‘‘
Habent, ipsiq; sunt in Musis semper, ‘‘
Sciunt quidẽ, Iupiter quod olim amauit matrimonium ‘‘
Semeles. Sciunt præterea, quod arripuit olim ‘‘
Pulchriluca Cephalum ad deos Aurora, ‘‘
Amoris gratia. Sed tamen in cœlo ‘‘
Habitant, neq; fugiunt eminus deos:

" Quin gaudent existimo, hac calamitate uicti.
Tu uero nō tolerabis? cōueniebat te istis cōditionibus
Patrem plantare, aut sub dominis Dijs
Alijs, si non hosce probas ritus.
" Quot existimas ualde præditos sapientia,
" Viciatos uidentes lectos, dißimulare uidere?
" Quot uero liberis parentes peccantibus,
" Vnà portasse onus Veneris? Inter sapientes enim
" Hoc est mortalium, latêre inhonesta.
" Neq; elaborare utiq; conuenit uitam nimis homines.
" Neq; tectum enim, cuius sublimes domus,
" Nimis diligenter conficiunt. In fortunam autem
" Incidens tantā tu, quomodo'nam emergere existimas?
" Verum si pleraq; bona malorum haberes,
" Homo existens, nimis fœlix esses.
" Quare ô filia chara, desinas quidem ineptire,
" Desinas lasciuire, nihil enim aliud quàm lasciuia
" Hæc sunt, feliciorem Dijs esse uelle.
" Perfer uero amans, deus uoluit hæc.
" Aegrotans uero, bene morbum hunc ad finem duc.
" Sunt incantationes, & sermones amatorij.
" Apparebit quoddam huius remedium pestis.
" Profecto utiq; uiri serò inuenient,
" Nisi mulieres fraudes inueniremus,
CHO. Phædra loquitur quidem hæc utiliora,
Ad præsentem casum laudo uero te.
Hæc uerò laus magis incommoda sermonibus
Huius, & tibi tristior auditu,

PH. Hoc

PH. Hoc est quod mortalium bene ciuitates cõditas, " "
Et domus perdit. nimis elaboratæ orationes, " "
Neq; enim auribus iucunda conuenit dicere, " "
Sed ex quo aliquis gloriosus fit. " "
NVT. Quid seuera loqueris? nõ orationibus ornatis
Opus est tibi, sed uiro statim dispiciendum
Rectum qui efferant de te sermonem.
Si enim non esset tibi in calamitate uita
Hac, modestáq; existens esses mulier,
Nunquam lectum propter, ac reuerentiam tuam
Duxissem utiq; te huc. Nunc uero magnum est,
Seruare uitam tuam: nec inuidiosum hoc
PHAE. O indigna quæ dixisti, non concludes os?
Et non omittes in posterum turpißima uerba?
NVT. Turpia, uerum meliora honestis hæc sunt tibi.
Melius uero opus, si seruet te,
Quàm nomen, quo tu moriaris insolescens.
PHAE. Et ne per deos (bene enim dicis, sed turpia)
Progrediaris ultra hæc, quoniam obfirmaui bene
Animum contra amorem. sed turpia si dixeris bene,
In hoc, quod fugio nunc, deueniam.
NV. Si tibi decretũ est, cõueniebat quidẽ nõ peccare:
Si non, pareto mihi. secunda enim hæc gratia.
Sunt domi pharmaca lenientia
Amorem: uenit hoc modò mihi in mentem:
Quæ te neq; turpiter, neq; læsione mentis
Leuabunt hoc morbo. si tu non sis ignaua,
Oportet autem ex illo desiderato,

Pignus, aut dictum aliquod, aut á uestibus
Capere, coniungereq; ex duabus unam gratiam.
PHAE. Vtrũ uero inungendũ, aut bibẽdũ pharmacũ?
NVT. Nescio. frui, non discere uelis, ô filia.
PHAE. Vereor mihi ne nimis sis sapiens.
NVT. Quod omnia metuas, scias. quid uero tabes?
PHAE. Ne mihi quid Thesei ex his indices filio.
NVT. Desine ô filia. hæc ego faciam probe.
Tantum tu mihi domina Pontica Venus
Adiutrix sis. cætera uero quæ ego calleo,
Qui intus sunt nobis sufficit dicere amicis.
CHO. O amor, amor, qui per oculos
Instillas desiderium, introducens dulcem
Animæ amorem, quibus repugnas,
Ne mihi unquam cum malo appareas,
Neq; inconcinnus uenias.
Neq; enim ignis, neq;
Astrorum sublime iaculum,
Quale Veneris,
Iaculat eminus
Amor Iouis filius.
Frustra sæpenumero iuxta Alpheum,
Phœbiq; in Pythijs ædibus,
Bouinam cædem Græcia cumulat.
Amorem uero tyrannum uirorum,
Veneris filium,
Charißimorum thalamorum
Cubicularium non colimus.

Depopulantem,

Depopulantem, & per quas libet
Grassantem calamitates
Mortalibus, quando uenerit.
Equidem in Oechalia
Puellam non copulatam lectis,
Carentem uiro prius, &
Nullæ desponsatam domui,
Copulans strenuam cursorem,
Naidem, tanquam Bacchicam,
Cum sanguine, cum fumo,
Cruentisq; Hymenæis,
Alcmenæ filio Venus tradidit.
O infœlix propter nuptias.
O Thebarum sacer
Murus, ô os Dirces,
Potestis dicere, qualiter
Venus ueniat.
Intonat enim candenti fulmine, parentem
A' Ioue nati Bachi
Nubentem, fato
Lætali sopiuit,
Diriter enim omnia inspirat, apis ‹‹
Quædam uelut circumuolans. ‹‹
PHAE. *Silete ô mulieres. perijmus,*
CHO. *Quid nam est Phædra graue in domo tua?*
PHAE. *Cõtinete uocẽ. uocẽ illorũ q intus sunt perdi=*
CHO. *Taceo, hoc certe procemiũ inauspicatum (scã*
PHAE. *Hei mihi, æ, æ, æ, æ.*

O misera, propter mala mea.

CHO. *Quam uociferaris uociferationem?*
Quem clamas sermonem?
Dic quæ exterret te
Fama mulier, mentem concitans?

PHAE. *Perijmus, hisce insistentes foribus.*
Audite qualis tumultus domi accidat.

CHO. *Tu pone fores, tibi*
Curæ est emissa
Vox è domo.
Sed dic, dic mihi,
Quid nam contigit mali?

PHAE. *Equestris filius Amazonis clamat,*
Hippolytus, grauiter obiurgans ancillam.

CHO. *Vociferationem quidem audio,*
Manifeste uero non possum
Exaudire uocem.
Per portas iuit,
Iuit tibi clamor.

PHAE. *Atqui clare malorum conciliatricem*
Heri prodidisse eloquitur lectum.

CHO. *Hei mihi malorum,*
Prodita es, ô chara.
Quid tibi consulam?
Occulta enim patuerunt. tu uero perijsti.

PHAE. *Heu, heu, e, e.* CHO. *Prodita es ab amicis.*

PHAE. *Perdidit me, dicens calamitates meas,*
Amicè, sed non commode hunc sanans morbum.

CHO. Quo=

CHO. Quomodo igitur? quid ages, patiens perplexa?
PHAE. Nescio, præter unum, mori quàm ocyßimè
Præsentis calamitatis remedium solum.
HIP. O tellus mater, solisq; radij,
Qualium sermonum nefandam audiui uocem.
NVT. Tace, ô fili, anteq̃ quis intelligat uociferationẽ.
HIP. Non est audiens dira quod taceam.
NVT. Certè per te, perq; dextram tuã pulcherrimã.
HIP. Nequaquã protẽdas manũ, neq; attingas uestes.
NVT. O te per genua, ne me perdas.
HIP. Cur taceã? siquidem, ut ais, nil mali loquuta es?
NVT. Sermo, ô fili, nequaquam communis hic.
HIP. Honesta apud multitudinem pulchrius dicere.
NVT. O fili, iuramentum nequaquam neglexeris.
HIP. Lingua iurauit, mens iniurata est.
NVT. O fili, quid ages? tuos amicos perdes?
HIP. Abominor, nemo iniustus est mihi amicus.
NVT. Da ueniam. Peccare par homines, ô fili.
HIP. O Iupiter, quid nam adulterinũ hominib. malũ,
Mulieres, ad solis lucem habitare fecisti?
Si enim humanum uoluisti seminare genus,
Non ex mulieribus oportuit creare hoc.
Verum offerentes tuis in templis mortales,
Aut æs, aut ferrum, aut auri pondus,
Filiorum emere semen, pro muneris oblati
Dignitate unumquemq; in ædibus uero
Habitare liberus, à mulieribus procul.
Nunc uero in ædes primum perniciem

Ducturi

O misera, propter mala mea.
CHO. Quam uociferaris uociferationem?
Quem clamas sermonem?
Dic quæ exterret te
Fama mulier, mentem concitans?
PHAE. Perijmus, hisce insistentes foribus.
Audite qualis tumultus domi accidat.
CHO. Tu pone fores, tibi
Curæ est emissa
Vox è domo.
Sed dic, dic mihi,
Quid nam contigit mali?
PHAE. Equestris filius Amazonis clamat,
Hippolytus, grauiter obiurgans ancillam.
CHO. Vociferationem quidem audio,
Manifeste uero non possum
Exaudire uocem.
Per portas iuit,
Iuit tibi clamor.
PHAE. Atqui clare malorum conciliatricem
Heri prodidisse eloquitur lectum.
CHO. Hei mihi malorum,
Prodita es, ô chara.
Quid tibi consulam?
Occulta enim patuerunt. tu uero perijsti.
PHAE. Heu, heu, e, e. CHO. Prodita es ab amicis.
PHAE. Perdidit me, dicens calamitates meas,
Amicè, sed non commode hunc sanans morbum.

CHO. Quo=

CHO. Quomodo igitur? quid ages, patiens perplexa?
PHAE. Nescio, præter unum, mori quàm ocyßimè
Præsentis calamitatis remedium solum.
HIP. O tellus mater, solisq; radij,
Qualium sermonum nefandam audiui uocem.
NVT. Tace, ô fili, anteq̃ quis intelligat uociferationẽ.
HIP. Non est audiens dira quod taceam.
NVT. Certè per te, perq; dextram tuã pulcherrimã.
HIP. Nequaquã protẽdas manũ, neq; attingas uestes.
NVT. O te per genua, ne me perdas.
HIP. Cur taceã? siquidem, ut ais, nil mali loquuta es?
NVT. Sermo, ô fili, nequaquam communis hic.
HIP. Honesta apud multitudinem pulchrius dicere. "
NVT. O fili, iuramentum nequaquam neglexeris.
HIP. Lingua iurauit, mens iniurata est. "
NVT. O fili, quid ages? tuos amicos perdes?
HIP. Abominor, nemo iniustus est mihi amicus.
NVT. Da ueniam. Peccare par homines, ô fili. "
HIP. O Iupiter, quid nam adulterinũ hominib. malũ,
Mulieres, ad solis lucem habitare fecisti?
Si enim humanum uoluisti seminare genus, "
Non ex mulieribus oportuit creare hoc. "
Verum offerentes tuis in templis mortales, "
Aut æs, aut ferrum, aut auri pondus, "
Filiorum emere semen, pro muneris oblati "
Dignitate unumquemq;: in ædibus uero "
Habitare liberis, à mulieribus procul. "
Nunc uero in ædes primum perniciem "

Ducturi

» » Ducturi, facultates domesticas exponimus.
» » In hoc uero patet, quod mulier pernicies est magna.
» » Proposita enim qui genuit & aluit pater,
» » Dote, relegat, ut liberetur ab hac peste.
» » Ille rursus qui accipit sæuum domum malum
» » Gaudet, ornatum adponens simulachro
» » Pulchrum peßimo, & uestibus expolit,
» » Miser diuitias domus exhauriens.
» » Habet uero neceßitatem, ut affinis bonis
» » Soceris, lubens seruet molestum lectum:
» » Aut bonam uxorem, aut malos soceros
» » Accipiens, occultat bono infortunium.
» » Optimum uero cui nihil, uerum inutilis
» » Stolida domi collocatur uxor.
» » Nam sapientem odio. neq; enim domi meæ
» » Sit sapientior, quàm mulierem conuenit.
» » Vafriciem enim magis indit Venus
» » Sapientibus. stolida uero mulier,
» » Ex animo imbecilli stultitia priuatur.
» » Conueniebat mulieres ancillam quidē non accedere,
» » Sed cum illis mutas habitare feras
» » Bestias, ne possent alloqui quenquam,
» » Neq; ex illo uicißim responsum accipere.
» » Nunc quidem hæc domi statuunt malæ mala
» » Consilia, foràs uerò proferunt ancillæ.
Quemadmodū & tu quidem ad nos patris ô malū ca
Coniugij intacti uenisti ad conciliationes. (put.
Quæ ego uiuo fonte abstergam,

In aures

In aures stillans. Qui enim fierem malus,
Qui neq; audiens hæc, castum esse mihi uideor?
Bene uerò scias, mea te pietas seruat, ô mulier.
Si enim iuramento deorum non obstrictus inuentus
Non continere, quo minus hæc dicere patri (fuisse,
Nunc uerò è domo abest, peregrè profectus
Theseus, abeo. tacite uero continebimus os.
Aspiciam uero cum patre ueniens pede,
Quomodo ipsum aspicies, & tu & domina tua.
Tuæ audaciæ autem sciam gustum habens.
Pereatis. Odium habens nunquam implebor
Mulieres. neq; si dicat quis me eadem semper dicere,
Vsq; enim illæ sunt malæ.
Aut nunc quispiam eas bonas esse doceat,
Aut me sinat illas usq; incessere.
CHO. Miseræ ô infœlicia mulierum fata.
Quam nunc aut artem habemus, aut sermonem,
Frustratæ nodum soluendo orationis?
PHAE. Damus pœnas, ô tellus, ô lux.
Quo' nam effugiam calamitates?
Quomodo occultabo, ô charæ. damnum?
Quis'nam deorum auxiliator, aut quis mortalium
Consiliarius, aut Cooperator iniustorum operum
Aderit? clades enim nobis
Præsens, inexplicabilisq; adest uitæ.
Infœlicissima mulierum ego.
CHO. Eheu, actũ est, & non peractæ sũt recte artes,
O domina, tuæ famulæ male autem habent.

PHAE.

PHAE. O pessima omnium, & amicorum perditrix,
Qualia fecisti mihi. Iupiter progenitor meus
Funditus comminuat te, feriens fulmine.
Non iussi? nonne tuam praecogitaui mentem,
Tacere, propter quae nunc ego pudefio?
Tu uerò non sustinebas profecto iam non gloriosae
Moriemur, uerum opus est mihi nouis sermonibus.
Hic enim ira concitatus animum;
Dicet de nobis patri peccata.
Dicet porro Pytheo seni clades,
Et complebit omnem terram turpissima fama:
„ Pereas & tu, & quicunq; inuitos amicos
„ Paratus est non bene beneficijs afficere.
NVT. Hera, potes quidem mea incusare mala.
Hoc enim quod mordet, tuam intelligentiam uincit.
Habeo & ad haec, si admittes, dicere.
Alui te, & beneuola sum: huius autem morbi tibi
Quaerens inueni remedia, non quae uolui.
Quod si bene rem gessissem, ualde inter sapientes essem,
„ Secundum fortunam enim affectae sumus.
PHAE. An iusta sunt haec, & sufficientia mihi?
Vulnerantem nos, dein ad colloquium uenire?
NVT. Longa oratione utimur. non sapiens fui ego.
Verum sunt & ex his, ut seruis, ô filia.
PHAE. Desine loqui. namq; antea quoq; non recte
Consuluisti mihi, & aggressa es mala.
Sed ex medio facesse, & te ipsam
Cura. ego enim mea curabo probè.

Vos uerò puellæ inclitæ Trœzeniæ,
Tantum mihi exhibete roganti.
Tacite occultate, quæ hic audistis.
CHO. *Iuro per uenerandam Dianam Iouis filiam,*
Nihil malorum tuorum in lucem laturam unquam.
PHAE. *Bene dixistis unum uerò in omnes partes me*
Inuentum huius calamitatis habeo. (*uertens ego,*
Vt inclytam quidem liberis addam uitam,
Vt ipsa iuuet ad præsentem casum.
Nunquam enim dedecorabo Cretenses domus.
Neq; in conspectum Thesei ueniam,
In turpibus factis, propter animam unam.
CHO. *Quod uerò factura es immedicabile malum?*
PHAE. *Mori, sed quo pacto hoc administrabo?*
CHO. *Ominata loquere.* PHAE. *Et tu bene me com*
Ego uerò Venerem, quæ perdit me, (*moneto.*
Vita defuncta hoc in die
Oblectabo. Accerbo uerò amore uincor.
Cæterum malum alteri inferam
Moriens. ut sciat, malis in meis non
Altus esse. Aegritudinis uerò huius mihi
Communiter particeps, sapere discet.
CHO. *Profundis inlatibulis utinam sim,*
Vt me alatam auem,
Deus in fluuiatili turma faceret,
Tollar uerò supra ponticum fluctum,
Adriatici littoris, & Eridani aquam,
Vbi purpureos stillant

In fluctus, tres patris miseræ
Puellæ, Phaethontis luctu, per lachrymas
Lucidos ex electro splendores.
Hesperidum uerò ad pomiferum littus
Peruenirem puellarum cantatricum,
Vbi Neptunus purpurei lacus
Nautis non amplius uiam præbet, grauem
Finem habens cœli,
Quod Atlas sustinet,
Et ubi fontes ambrosiæ scaturiunt
Iouis atriorum iuxta cubilia.
Vbi fœcunda producit, diuina
Terra fœlicitatem dijs.
O alba uela habens Cretensis
Nauis, quæ per ponticos
Fluctus undisonos maris
Traduxisti meam reginam
Diuitibus è domibus,
Malo in nuptijs successu.
Aut enim ab utraq; terra,
Aut saltem Cretica à terra infausta
Nauigauit ad inclitas Athenas, Mu-
nychij uerò in littore ligarunt
Torta rudentum principia,
Ad continentem terram iuerunt.
Ex quo incesto amore
Misera animo Veneris
Ex morbo perfracta est.

Ex misera

Ex misera uerò impotens existens
Calamitate, nuptialibus
A' thalamis pensilem
Annectet laqueum,
Albæ adaptans ceruici,
Grauem deam uenerans,
Hanc gloriosam assumens
Famam, liberansq;
A' tristi animum amore.
FAM. Auxilio accurrite omnes qui prope adestis,
In laqueo domina, Thesei uxor.
CHO. Eheu, actum est, regina non amplius uiuit
Mulier, pensilibus laqueis suspensa.
NVN. Non festinabitis? non afferet quis anceps
Ferrum, quo hunc nodum soluamus ceruicis?
SEMI. Amicæ, quid agimus? num placet irrũpere do=
Soluereq; reginam ex contractis laqueis? (mum?
SEMI, Ecquid non adsunt ministri iuuenes?
Curiosum esse, periculosum uitæ.
NVN. Dirigite porrigentes infœlix cadauer,
Triste hoc ministerium heris meis.
CHO. Perijt infœlix, ut audio, mulier.
Iam enim ut cadauer ipsam extendunt.
THES. Mulieres, scitis quis sit in domo clamor?
Gemitus grauis ministrorum ad me peruenit.
Non enim me tanquã recentem hospitem dignatur do
Portis apertis læte alloqui. (mus
Num Pythei quiddam noui senio accidit?

Prouectæ enim iam ætatis est. sed tamen adhuc utiq;
Tristis nobis, has si relinqueret ædes.
CHO. Non ad senes tibi hæc pertingit fortuna,
O Theseus. Iuuenes mortui, dolore afficiunt te.
THE. Hei mihi, liberorū mihi nunquis priuatur uita?
CHO. Viuunt, mortua matre: tristißimum tibi.
THE. Quid ais? perijt'ne uxor? quo casu?
CHO. Laqueum pensilem ceruici adnexuit.
THE. Dolore afflicta, aut à calamitate qua?
CHO. Tantum scimus. modo enim & ego ad domum
O Theseus adsum, tuorum malorum præfica.
THE. Eheu. Quid igitur hisce coronatus sum capite
Intextis folijs, infœlix hospes existens?
Relaxate claustra famuli portarum,
Soluite compagines, ut uideam infœlix cadauer
Vxoris, quæ me moriens perdidit.
CHO. Io, Io. Misera propter misera mala
Passa es, cum fecisti
Hunc, ut hanc conturbares domum,
(Hem audaciā, uiolenter mortua, impia calamitate)
Tua manu nexum misera.
Quis'nam tuam miseram obscurat uitam?
THE. Hei mihi propter clades, quas passus sum. ô mi
Hæc peßima malorū meorum. ô fortuna, (sera,
Quàm mihi grauis, & domui insistis,
Macula nefanda ex malo dæmone quodam,
Calamitate me opprimet non uiuenda uita.
Malorum uerò miser pelagus aspicio

Tantum,

Tantum, ut nunquam enatare poßim iterum,
Neq; euadere fluctum huius calamitatis.
Soluite uestes, ut uideam triste spectaculum.
Quem sermonem miser, quam fortunam tuam
Grauißimam miser alloqui possum?
Auis enim ueluti quædam è manibus elapsa es,
Saltum ad Plutonem tristem saliens mihi.
Eheu eheu, Tristia tristia mala hæc.
Ex anteactis calamitatem fero
Malam, deorum peccatis
Veterum meorum cuiusdam.
CHO. Non tibi hæc, ô rex, soli acciderunt mala.
Multis cum alijs amisisti prudentem uxorem.
THE. Ad subterraneas uelim, subterraneas tenebras
Habitare, morte moriens miser,
Tua priuatus charißima conuersatione.
Perdidisti enim magis, quàm perdita sis tu.
Ex quo audiam? unde lætalis casus
O mulier, tuum uenerit ad miserum cor?
Dicere quis poßit rem actam? aut frustra turbam
Contineat regia domus ministrorum meorum?
Hei mihi, tui gratia. Infœlix,
Qualem uidi dolorem domus,
Non tolerabilem, infandum? uerum perij.
Desolata domus, & liberi priuati sunt.
CHO. Reliquisti, reliquisti ô charißima mulierum,
Optimaq;, quascunq; aspicit
Lumen solisq;

Et noctis radians luna.
Io misera, ah misera, quantum malum habet domus.
Lachrymis meæ palpebræ
Obfusæ, madefiunt tuo casu.
Sed aliud super hoc malum metuo dudum:
THE. *Sine, sine. Quid'nã hæc tabula ex chara manu?*
Pendens, uult? quid indicare mali uel noui?
Nimirum de lecto mihi & liberis epistolas
Scripsit infœlix, deprecans?
Confide misera. connubium enim Thesei,
Non est, & domum, quæ ingrediatur mulier.
Atqui impreßio anuli aurei
Huius iam mortuæ, placat me.
Age explicatus uinculis sigilli,
Videam quid dicere uelit hæc tabula mihi.
CHO. *Papæ, hoc iterum recens ex successu*
Subinfert deus inter mala cætera. mihi utiq;
Non uiuenda uitæ fortuna ad hunc casum
Cõtingat utinã. perditã enim non amplius quæ est uo-
Eheu meorum principum domum. (co,
O deus, si ullo fiat modo, ne subuertas domum.
Rogantem enim audi me, nam à quodam omine
Augurium tanquam uates inspicio malum.
THE. *Eheu, hoc quale aliud, ad malum, malum?*
Non tolerabile, non dicendum, ô miser ego.
CHO. *Quid rei est? dic, si quid ad me pertinet.*
THE. *Clamat. clamat tabula intolerãda. quò fugiam*
Pondus malorum? nam periens ego pereo.

Quale quale uidi in literis uerbum
Loquens, ego miser?
CHO. Ae, æ. malorum ducem profers sermonem.
THE. Hoc quidem oris intra septa non amplius
Continebo non emissum, dirum dirum
Malum. ô ciuitas, ciuitas patria,
Hippolytus lectum meum ausus est attingere
Per uim, uenerandum Iouis oculum non uenerans?
Verum ô pater Neptune, quas mihi olim
Imprecationes promisisti tres, una perde
Harum, meum filium. diem non effugiat
Hanc, siquidem nobis certas præbuisti promißiones.
CHO. O rex. reuoca ista per deos iterum.
Cognosces enim errans in posterum. mihi pareto.
THE. Non erit, & insuper eijciam illũ ex hac terra:
Duobus è fatis altero ferietur.
Aut enim Neptunus illum ad Plutonis ædes
Mortuum mittet, meas imprecationes colens:
Aut hac regione eiectus errans,
Hospitam per terram, tristem hauriet uitam.
CHO. Atqui hic ipse filius tuus opportune adest
Hippolytus. Iram uero remitte malam, ô rex
Theseu: hoc quod optimum est, consule tuis ædibus.
HIP. Clamorem audiens tuum, ueni pater
Celerè. rem enim, propter quam nunc gemis,
Non noui. cuperem uero ex te audire.
Ehem, quid rei? tuam uxorem uideo pater
Mortuam? maxima admiratione hoc dignum,

Quam modo in hac reliqui luce.
Nondum tempus antiquum aspexit.
Quid ei accidit? quo morbo perijt?
O pater, audire cupio à te.
„ *Obtices? Silentij uero non opus est in malis,*
„ *Cor enim desiderans omnia audire,*
„ *Et in malis cupidum esse inuenitur.*
Non certè amicos, & plusquam amicos,
Occultare decet tuum ô pater infortunium.
THE. *O in multis peccantes homines frustra.*
„ *Quid'nam artes quidem innumeras docetis,*
„ *Atq; omnia molimini, & excogitatis,*
„ *Vnum uero nescitis, neq; adepti estis unquam,*
„ *Sapere docere, quibus non adest mens.*
HIP. *Bonum præceptorē dixeris, quisquis bene sapere*
„ *Stultos ualeat cogere.*
Verum non in tempore subtiliter loqueris, pater.
Metuo ne tua lingua superetur malis.
„ THE. *Heu. oportuit mortalib. amicorū indiciū quodam*
„ *Certum esse, & cognitionem mentis,*
„ *Et qui uerus sit, quiúe non, amicus.*
„ *Duplices uero uoces omnes homines habere,*
„ *Vnam quidem iustam, alteram ita ut est.*
„ *Vt ea quæ moliretur iniusta, redargueretur*
„ *A' iusta, & non deciperemur.*
HIP. *Nimirum aliquis in tuam aurem me detulit*
Amicorum, laboramus autem non existentes sontes.
Certè obstupeo, tua enim exterrent me

Verba,

Verba, alternantia absurda animum.
THE. papæ, humana quò procedetur mente?
Qui finis audaciæ & confidentiæ erit? " "
Si enim uniuscuiusq; uiri uita magis intumescet, " "
Insequens uero priori excellenter " "
Nequior erit, Dijs adijcere terræ huic " "
Aliam opus erit terram, quæ capiat " "
Iniustos & malos existentes. " "
Videte uero in hunc, qui ex me natus est:
Fœdauit meum lectum, & redarguitur
Ab ipsa mortua manifeste pessimus existens.
Ostende uero, quandoquidem ad piaculum uenisti,
Tuum uultum huc ex aduerso patri.
Tu'ne cum Dijs, tanquam uir esses eximius,
Consuetudinē habes? tu modestus, & uitiorū expers?
Non credam tuæ iactantiæ ego.
Dijs addis inscitiam sapiendi male.
Iam nunc gloriare, & per esum inanimatarum
Cibis fucum ducito, Orphea præceptorem habens,
Orgia Bacchi celebra, multi studij colens fumos,
Quoniam in crimine deprehensus es. hos ego " "
Fugiendos esse proclamo omnibus. aucupiū enim faci- " "
Seueris uerbis, turpia molientes. (unt " "
Mortua est hæc, hoc te seruare existimas.
In hoc deprehenderis plurimum, ô pessime tu.
Quæ enim iuramenta potiora? qui sermones,
Huius fieri queant, ut crimen hoc effugias?
Odisse dices hanc, & illegitimos natales

Legitimis tuos inuisos extitisse.
Malam enim eam mutatricem uitæ dicis,
Si odio tui charißimum perdidit.
Verum quod stultitia uiris non indita sit,
" *Mulieribus uero innata sit? noui ego iuuenes*
" *Nihil mulieribus esse firmiores,*
" *Quando commouerit Venus pubescentem animum.*
Quod uero mares, hoc excusati sunt.
Quid igitur? quid per ista tuis contendo sermonibus?
Mortuo præsente teste certißimo.
Fuge ex terra hac quam citißimè exul,
Neq; Athenas à Dijs ædificatas uenias,
Neq; in terminos terræ ubi mea imperat hasta.
Si enim affectu motus hac in re à te uincar,
Non testabitur me Isthmius Sinnis unquam
Interfecisse eum, uerum iactare frustra.
Neq; mari contigua Scironiæ
Dicent petræ, malis me infestum esse,
" CHO. *Nescio quomodo dicam beatum esse quenquam*
" *Mortaliū. ea enim quæ prima fuerunt, retroacta sunt*
HIP. *Pater, uis quidem affectioq; tui animi, (rursum.*
Vehemens est hæc utiq; res, habens multa uerba,
Si quis explicuerit, non honestum est hoc
Ego uero inidoneus ad turbam facere uerba,
Ad coætaneos uero aliquantulum peritior.
" *Habet uero causam & hoc. Inter sapientes enim*
" *Inepti, apud turbam peritiores ad dicendum.*
Sed tantum necesse est calamitate præsente,

Linguam

Linguam me emittere. Primū autem incipiā dicere
Vnde me oppugnasti prius tanquam superaturus,
Et non responsurum. Aspicis lumen hoc,
Et terram. in hisce non est uir me,
Tametsi tu neges, continentior natus.
Scio enim primum deos colere,
Amicisq; uti, non iniuriam inferre conantibus,
Verum quibus inest pudor, neq; nunciare mala,
Neq; uicissim efficere turpia, ijs qui utuntur,
Non irrisor commilitonum, ô pater:
Sed idem & præsentibus & absentibus sum amicis.
Vnius uero intactus, cuius me nunc cōuincere censes.
A' Venere enim in hunc diem castum corpus.
Neq; noui actionem istam, præterquam uerbis audiēs,
Picturáq; uidens. Neq; hæc quidem ad considerandū
Promptus sum, uirginalem animum habens.
Si iam continentia mea non persuadet te fortaßis,
Oportet te ostendere, quomodo corrupta sit.
Vtrum, huius corpus formositate præstiterit
Omnibus mulieribus? aut tuam incolere domum,
Ditißimam uxorem sumens, speraui?
Stultus sanè fuerim, nil planè sentiens.
Verum, quod tyrannidem agere, iucundum eruditis?
Minime, nisi quod mentes corrupit c c
Mortalium, quibus arridet tyrannis. c c
Ego uerò certamina quidem uincere Græcanica
Primus cuperem, in repub. uero secundus
Cum primarijs bene habere semper amicis.

Agere enim fœliciter licet. periculum uero absens,
Maiorem præbet quàm tyrannis uoluptatem.
Vnũ nondũ dictũ est, quod ad me. cætera uero habes.
Siquidem esset mihi testis, qualis ego sum,
Et hac uiuente periclitarer,
Re ipsa uideres impios prospiciens.
Nunc uero per Iouẽ, qui iuramentis præest, & terrã
Iuro, tuas nunquam attigisse nuptias,
Neq; uoluisse, neq; in animum accepisse.
Aut utiq; peream ignobilis, non nominatus,
Absq; urbe, sine domo, exul, pererrans terram,
Neq; mare, neq; terra admittat meas me
Carnes mortuo, si malus sum uir.
Si ergo hæc timens perdidit uitam,
Nescio. mihi enim non fas est dicere ultra:
" Sapuit, cum non sapuisset.
" Nos uero cum simus sapientes, non bene tractamur.
CHO. Sufficientem dixisti criminis depulsionem,
Iuramento præstito, fidem non paruam deorum.
THE. An non incantator & ueneficus hic est?
Qui meam credidit religione iuramenti.
Animam persuadere, parentem dedecorans?
HIP. Quin te ualde hac in re admiror pater.
Si enim tu filius esses, ego uero tuus pater,
Interfecissem utiq; te, neq; auxilio mulctassem,
Si modò uxorem meam tangere ausus esses.
THE. Quàm præclare hoc dixisti? non sic morieris,
Quemadmodum tu tibi hanc præscripsisti legem,

Cita enim mors, gratißima misero homini. ‹‹
Verum extra patriam miser, exul, errans terram,
Alienam ad terram fastidiosam uiues uitam.
Merces enim hæc est uiro impio. ‹‹
HIP. *Eheu, quid ages? neq; iudicem tempus*
Admittes de nobis? uerum eijcis me terra?
THE. *Imò ultra Oceanum, & fines Atlanticos,*
Si quo modo poßim. sic tuum fastidio caput.
HIP. *Neq; iuramentum neq; fidem, neq; uatum*
Sermones accipiens, indemnatum me terra eijcies?
THE. *Tabula hæc quæ sortes non admittit,*
Accusat te fideliter. supra autem caput
Euntes uolucres, multum ualere iubeo.
HIP. *O dij, quid ergo meum non soluo os?*
Qui à uobis pereo, quos colo.
An non omnino non parebo neceßitati?
Frustra uero iuramenta confunderem, quæ iuraui.
THE. *Hei mihi. reuerentia quantum me perdit tua.*
Non abis paternam quàm celerrime extra terram?
HIP. *Quò me miser uertam? cuius hospitis*
Domum ingrediar, hoc crimine reus?
THE. *Quicunq; uxorum corruptoribus gaudet,*
Hospites adsumens, & cooperatores malorum.
HIP. *Ae, æ, ad epar, ad lachrymasq; prope hoc,*
Si iam malus existimor, & uideor tibi. (tebat,
THE. *Tunc ingemiscere, & antè rẽ cognoscere opor-*
Quando cũ paterna uxore petulanter agere ausus es.
HIP. *O domus, utinam uocem emitteretis mihi,*
Et testimo-

Et testimonium præberetis, si malus sim uir.
THE. Ad muta testimonia fugis? manifeste
Hoc scelus, nil dicens, te indicat malum.
HIP. Papæ. utinam liceret mihi aspicere coram
Stantem, qualiter fleo, qualiter patimur mala.
THE. Imo longe magis teipsum doceres colere
Parentes quàm iusta facere, iustus existens
HIP. O infœlix mater, ô amara genitalia,
Nullus unquam sit amicorum meorum spurius.
THE. Non trahitis istum ô famuli? non auditis,
Dudum in exilium eijciendum hunc, prædicente me
HIP. Plorans aliquis ipsorum, attinget me.
Tu uero ipse si tibi animus, expelle terra.
THE. Faciam hæc, nisi meis parueris uerbis.
Nulla enim misericordia me tui subit exilij.
HIP. Decretum est, ut apparet. me miserum,
Quàm noui hæc quidē, noui autem nō quomodo dicā.
O charissima mihi dearum Latonæ filia,
Considere, unáq; mecum uenari solita, exulamus iam
Inclytas Athenas. Verum uale ô ciuitas,
Et terra Erechthei, ô terra Trœzenia,
Quàm iuuenes educare multa habes fœlicia,
Vale, postremò enim te aspiciens alloquor.
Ite ô iuuenes, mei huius terræ coætanei,
Salutate nos, & deducite è terra,
Quoniam nunquam alium uirum continentiorem
Videbitis, & si hæc meo non uidentur patri.
CHO. Certè mirifice mihi deorum

Prouidentia

Prouidentia, quoties in animum uenit,
Tristitias adimit.
Sapientiam uero quandam spe occultans,
Deficio, fortunas mortalium
Et opera spectans.
Alia enim iam mutantur.
Commutatur uero uiris uita,
Erratilis semper.
Vtinam mihi supplicanti "
Diuinitus hæc Parca præbeat, "
Fortunam bonam, "
Et expertem doloribus animum, "
Gloria uero neq; insignis, neq; rursus "
Adulterina contingat. "
Facilem uiuendi modum in crastinum diem "
Commutans, semper "
Vitam beatam cum cæteris degam: "
Non amplius enim puram "
Mentem habeo. nam præter spem uideo,
Ex quo Græcanicarum
Lucidißimam stellam Athenarum
Vidimus, uidimus ex patris ira
Aliam ad terram tendentem.
O harenæ ciuici littoris,
Montanaq; sylua quò cum canibus
Velocibus pedibus ascendit
Cum dea bestias tollens,
Dianam iuxta uenerandam,

Non

Non posthac copulationem
Equorum Venetorum adibit,
Circa Limnense curriculum
Regens pede certatores equos,
Musa uero insomnis sub iugo chordarum
Desinet patria in domo,
Incoronatæ uero filiæ aræ
Latonæ densa in sylua.
Nuptiales uero perierunt thalami
Exilio tuo. de lecto certamina puellis:
Ego uero tuo infortunio
Lachrymis perferam
Fatum infandum. O infœlix
Mater, peperisti inutilia, eheu.
Irascor dijs ipsis.
Io io, amicitiæ conciliatrices Graciæ;
Quid hunc miserum ex patria terra
Nullius criminis reum,
Mittitis ab hac domo?
SEMI. *Atqui ministrum Hipolyti hunc uideo*
Celeriter tristem ad domum contendentem.
NVN: *Vbi terræ huius imperatorem Thesea ueniens*
Inuenire queam, ô mulieres. siquidem scitis, mihi
Ostendite, num in hisce ædibus?
CHO. *Hic ipse extra domum proficiscitur.*
NVN. *Theseu, sollicitudine dignum affero nuncium,*
Tibi & ciuibus, quiq; Athenensium ciuitatem
Habitant, & terminos terræ Trœzeniæ.

THE.

THE. Quid nam est? num aliqua calamitas recẽtior
Duas occupauit uicinas ciuitates?
NVN. Hippolytus periit, ut uno uerbo dicam,
Vidit quidem lumen paruo momento:
THE. A' quo? per odium num quis est assequutus?
Cuius uxorem ui uiolauit. ut patris?
NVN. Proprium ipsum perdidit curruũ uehiculum,
Imprecationesq́; tui oris, quas tu tuo patri
Maris imperatori de filio uouisti.
THE. O Dij, ô Neptune, quàm certè es pater meus,
Recte audiens meas diras imprecationes.
Quomodo etiam periit, dicito quomodo supplicij
Percußit illum, factis dedecorantem me?
NVN. Nos quidem littus fluctuosum prope,
Strigilibus equorum pectinabamus crines,
Flentes. aduenit enim quidam nuncius dicens,
Quod non amplius in hac terra uersaretur
Hippolytus, ex te miserum habens exilium.
Hic aduenit idem lachrymabile afferens nuncium
Nobis ad littora, ingens uero comitans
Amicorum simul adducebat coæqualium cœtus.
Tandem uero dixit, desines à luctu:
Quid hæc lamentor? parendum est patris edictis,
Parate equos curribus iuga ferentes,
Famuli, Ciuitas enim non amplius hæc est mihi
Exinde sanè omnis uir festinabat.
Et citius dicto, expeditas
Equas iuxta ipsum dominum ponimus.

Adprehendit igitur manibus habenas à curru,
Cum ipsis ocreis adaptans pedem.
Et primum quidem ad deos dixit paßis manibus:
Iupiter, non amplius sim, si malus sum uir.
Resciscat uero pater, quod indigne nos cõtumelia nõ (tet.
Siue mortuos, siue uiuentes.
Atq; cum hoc simul stimulum in manus sumens,
Equis inflixit. Famuli uero pone currum
Prope frenum sequebamur dominum,
Quod rectà ducit Argos & Epidaurium iter.
Postquam autem desertam regionem ingreßi sumus,
Littus quoddam est ultra terram hanc,
Ad sinum iam pergens Saronicum.
Inde quispiam sonus terrestris, tanquam uox Iouis,
Grauem fremitum edidit, horrendum auditu.
Erectumq; caput erexerunt, auresq; ad cœlum
Equi. apud nos uero erat trepidatio iuuenilis,
Vndé nam esset sonitus. ad fluctuosa uero
Littora respicientes, sacrum magnumq; uidemus
Fluctum cœlo imminentem, ut priuaretur
Scironica littora oculus meus aspicere.
Occultabat uero Isthmum, & arcem Aesculapij.
Et deinde tumescens, & circum circà spumam
Magnam ebulliens marino æstu
Fertur ad littus, ubi quatuor equorũ erat uehiculum.
Ipsa uero cum fluctu & maxima procella
Fluctus exposuit taurum immane monstrum,
Cuius tota quidem terra uoce impleta
Horrendum

Horrendum resonabat. Aspicientibus uero
Maius spectaculum oculis uidebatur.
Statim uero equis grauis incidit timor.
Et herus quidem in equestri arte
Diu uersatus, arripuit habenas manibus.
Retinet uero, tanquam clauum nauta,
Loris retro propendens corpus.
Equæ uero immordentes frena ignita maxillis
Vi ruunt, neq; aurigæ manum,
Neq; restes, neq; conglutinatos currus
Curantes. & siquidem ad plana
Terræ dirigens gubernacula dirigeret currum
Prius apparebat de facie, ut auerterent,
Taurus, formidine quatuor equorum currere faciens
Si uero ad petras ferrentur, furentes animo, (currū.
Tacitè accedens currum consectabatur
Eò usq;, donec impegit & impediuit
Impingens saxo curuaturam rotæ uehiculi:
Confusa uero erant omnia, fistulæq; sursum
Rotarum subsilierunt, axiumq; claui.
Ipse uero miser habenis implicitus,
Vinculo inexplicabili trahitur ligatus,
Infringens quidem ad saxa charum caput,
Vulnerans uero carnes, misera proloquens auditu:
State, ô præsepibus meis nutritæ,
Ne me perdatis. ô patris misera imprecatio:
Quis uirum me optimum uult seruare præsens?
Multi autem uolentes, nimis tardo pede

Relinquebamur. & hic quidem, ex uinculis solutus
Sectis loris, non uidi quo'nam modo
Cadit, paruam uitam spirans adhuc
Equi autem absconditi sunt, & infoelix caput
Tauri, ultra ardua nescio quomodo terræ.
Seruus quidem igitur ego tuarum ædium, ô rex:
Verum non tantum queam unquam
Tuum persuaderi filium esse improbum.
Neq; si mulierum omne suspenderetur genus,
Et illam in Ida literis quispiam impleret
Syluam, quoniam ipsum probum existentem scio.
CHO. *Ae, æ. Peractæ sunt calamitates nouorũ malorum,*
„ *Neq; est Parcæ & necessitatis euasio.*
THE. *Odio quidem uiri qui passus est hæc,*
Sermonibus sum delectatus hisce. nunc uero reuerens
Deosq; illumq;, huius gratia quod ex me fit,
Neq; lætor hisce, neq; doleo malis.
NVN. *Quomodo igitur afferre, aut quid conuenit miserum*
Facientes nos, tuo gratificari animo?
Cura, meis uero utens consilijs,
Non sæuus in tuum filium miserum eris.
THE. *Afferte illum, ut coràm aspiciens,*
Meum negantem polluisse lectum,
Dictis redarguam, Deorumq; casu.
CHO. *Tu deorum inflexibilem animum*
„ *Et mortalium commoues, ô Venus. Vna uerò tecum*
„ *Ille uariegatis pennis ornatus circumuolitans*
Velocissimis alis.

Volat

Volat namq; super terram, sonorumq;
Salsum super mare.
Demulcet uero amor, cui furenti corde
Volatilis ui aduenerit,
Auri instar radians, natura
Montanarum beluarum
Marinarumq; & quæcunq; terra nutrit,
Quam sol ardens cernit,
Virosq;: omnium uero
Imperium, honorem ô Venus
Horum sola obtines.
DIA. *Te patricium Aegei iubeo*
Filium auscultare.
Latonæ uero filia te Diana uocat.
O Theseu, quid miser hisce collætaris?
Filium non sanctè tuum qui occidisti,
Falsis sermonibus persuasus uxoris,
Incerto. certum uero nactus crimen.
Quomodo non sub terræ tartara occultas
Corpus, pudore motus?
Aut alatus sursum mutas uitam,
Et pedem extra crimen hoc fers?
Quoniam inter bonos uiros, non tibi
Comparata uitæ pars est
Audi ô Theseu, tuorum malorum constitutionem.
Atqui exprobrabo nihil, condolebo potius tibi.
Verum propter hoc ueni, filij ut ostendam animum
Tui iustum, quod gloriose mortuus est:

 Et tuæ

Et tuæ uxoris insaniam, aut quodammodo
Generositatem. inimicißimæ enim dearum
Nobis, quibuscunq; uirginea uoluptas,
Stimulis agitata filium amauit tuum.
Ratione uero uincere Venerem curans,
Nutricis perijt non lubens techna,
Et tuo, accepto iuramento, filio indicat morbum.
Hic uero perinde ut erat iustum, non paruit
Sermonibus. neq; postea à te afflictus,
Iuramentis abstulit fidem, pius existens:
Illa uero in redargutionem ne caderet metuens,
Falsam scripturam scripsit, & perdidit
Dolo tuum filium, sed tamen persuasit te.
THE. Eheu. DIA. Mordet te ô Theseu sermo, sed ma-
Exinde audiens ut doleas magis. (ne,
Num scis patris tres imprecationes ratas cū habueris?
Quarum unam immisisti ô peßime tu
In filium tuum, cum liceret in hostem aliquem.
Pater quidem tibi marinus cupiens bene,
Dedit quantum licuit, quandoquidem promiserat.
Tu uero in illo, & in me uideris malus,
Qui neq; fidem, neq; uatum uocem
Expectasti. neq; probasti, non tempori sequenti
Cōsideratione attribuisti, sed citius quā te cōueniebat,
Imprecationes immisisti in filium, & interfecisti.
THE. Domina, utinam perirē. DIA. Grauia egisti, sed
Adhuc licet te horum ueniam consequi, (tamen
Venus enim uoluit ut fierent hæc,

Implens animum. Dijs uero sic mos est, "
Nullus obuiam ire uult cupiditati, "
Ei qui aliquid uult, sed decedimus semper. "
Quoniam bene scias, Iouem non expauescens,
Nunquam deuenissem ad hoc turpitudinis,
Vt uirum omnium charissimum mihi mortalium,
Mori siuissem. Tuum uero peccatum,
Quod non sciuisti quidem, absoluit à crimine.
Secundò mortua impendit mulier
Sermonum redargutiones, ut tuũ persuaderet animũ:
In primis nunc quidem tibi hæc acciderunt mala.
Dolor uero & mihi est. Iustis enim Dij "
Mortuis non gaudent, impios autem "
Simul cum liberis & domo perdimus. "
CHO. Atqui miser ille iam adpropinquat,
Carnibus teneris
Et flauo capite dilaceratus.
O labor domus, qualis perfectus est,
Geminus atrijs
Luctus diuinitus accidit.
HIP. Papæ, papæ, heu, heu.
Miser ego patris ex iniqui
Oraculis iniquis laceratus sum.
Perij miser, heu mihi,
Per meum caput ruunt dolores,
Per cerebrum salit inflammatio:
Quiesce, fatigatum corpus ut refocillem.
He, he. O triste uehiculum equestre, meæ

Iumentum manus,
Me perdidisti & occidisti.
Eheu, per deos quæso, ô famuli, sensim
Corpus ulcerosum attrectate manibus.
Quis imminet lateri è dextra parte?
Apte me portate. Aequaliter uero ducite
Me miserum, & execratum
Patris peccato. Iupiter ô Iupiter uides'ne hæc?
Hic religiosus ego, & deorum cultor,
Hic ille castitate omnes superans,
Certò ad Plutonem abeo, omnino
Perdita uita.
Labores uero frustra huius eximiæ religionis
Erga homines exercui.
Ae, æ, æ, æ.
Iterum nunc me dolor, dolor accedit.
Dimittite miserum.
Et mihi mors uoluptas aderit.
Interficite me in totum, perdite hunc infœlicem.
Ancipiti hasta cupio
Fato fungi,
Et meam sopire uitam,
O patris mei misera imprecatio,
Scelerosorumq; consanguineorum,
priscorum progenitorum
In me nunc finitur peccatum, neq; cessat,
Et assequitur me, cur tandem non
Existentem reum malorum?

Heu me me. Quid dicam?
Quomodo liberabo uitam
Meam ab hoc grauißimo dolore?
Vtinam me consopiret infœlicem
Plutonis nigra, nocturnaq; neceßitas.
DIA. O miser, quali calamitati coniunctus es?
Ingenuitas tui animi te perdidit.
HIP. Hem, ô diuinum odoris spiritū. etenim in malis
Existens sentio te, & refocillatus sum corpore.
Est ædibus in istis Diana dea.
DIA. O infœlix, est tibi charißima deorum,
HIP. Cernis'ne me ô domina, ut affectus sim, miserū?
DIA. Video, ab oculis uero non phas est mittere lachrymam.
HIP. Non est tibi uenator neq; minister.
DIA. Minime. sed certè miser perijt.
HIP. Neq; est equorū gubernator, neq; statuarū custos.
DIA. Venus enim uersipellis sic statuit.
HIP. Eheu, sentio tandem deam, quæ me perdidit.
DIA. De honore conquesta est. casto uero inuidit.
HIP. Tres existentes nos, perdidit (intellexi) Venus.
DIA. Et patrem, & te, tertiamq; uxorem.
HIP. Deploro igitur & patris infortunium.
DIA. Deceptus est deæ consilijs.
HIP. O infœlix tu, propter hanc calamitatem, pater.
THE. Perij fili, nulla mihi uoluptas uitæ.
HIP. Lugeo te magis quàm me, propter errorem
THE. Vtinam fierem, ô fili, pro te mortuus.
HIP. O dona patris tui Neptuni acerba.

THE. Nunquam uenisset utinam in meum os.
HIP. Ecquid? interfecisses me. ita tum eras iratus.
THE. Opinione enim à Dijs eramus decepti.
HIP. Eheu, utinã esset ad execrandũ deos efficax mor
DIA. Sine, neq; enim terræ sub caliginẽ, (tale genus.
Deæ inultæ Veneris ex uoluntate
Iræ sæuiunt in tuum corpus,
Propter tuam pietatem, & boni animi gratia.
Ego enim ipsius alium mea manu,
Qui longe charissimus extiterit mortalium,
Arcubus ineuitabilibus ulciscar hisce.
Tibi uero ô miser pro hisce ærumnose malis,
Honores maximos in urbe Trœzenia,
Dabo. puellæ enim innuptæ ante nuptias,
Comas abradent tibi per longum æuum,
Luctus maximos lachrymarum peragentes.
Semper uero musica in te uirginum
Erit cura, & non sine nomine qui cecidit
Amor Phædræ in te tacebitur.
Tu uero ô antiqui fili Aegei, cape
Tuum filium in ulnas, & amplectere.
" Inuitus enim perdidisti illum. Hominibus uero,
" Dijs autoribus licet peccare.
Et tibi præcipio, patrem non odisse tuum,
Hippolyte: habes enim fatum, quo perditus sis.
Et uale. mihi enim non phas est pereuntes uidere,
Neq; oculos polluere letali anhelitu.
Video autem te iam prope huic malo esse.

HIP. Gaudens & tu abi uirgo beata,
Diuinam uero utinam facile relinquas conuersationẽ:
Soluo uero contentionem cum patre, iubente te.
Etenim antea tuis parui dictis.
Ae, æ. Oculis me occupant iam tenebræ:
Cape pater mi, & compone corpus.
THE. Eheu fili, quid facis mihi infœlici?
HIP. Ferij. & iam inferorum uideo portas.
THE. An meum pollutum relinquens animum?
HIP. Minime, quandoquidem te hac libero cæde.
THE. Quid ais? dimittis me à cæde liberum?
HIP. Quæ arcubus domat Dianam testor.
THE. O charißime, quàm generosus appares patri.
HIP. O uale & tu, uale longum mihi pater.
THE. Eheu animi tui & pij, & strenui.
HIP. Huiusmodi uero liberos legitimos precare adipi
THE. Ne nunc prodas me, ô fili, sed mane. (sci.
HIP. Passæ sunt res meæ, perij enim pater.
Occultato uero meam faciem quàmprimum peplis.
THE. O inclyti Athenarum, Palladisq; termini,
Quali orbabimini uiro, ô miser ego.
Quam multum ô Venus tuorum malorum meminero.
CHO. Publicus hic dolor omnibus ciuibus
Venit insperatò.
Multarum lachrymarum erit frequentia,
Illustrium enim uirorum dignæ luctu " "
Virtutes, magis afficiunt. " "

HIPPOLYTI FINIS.

EVRIPIDIS
Alceſtis.

ARGVMENTVM.

APollo petijt à Parcis, ut Admetus moriturus, exhiberet aliquem pro ſe moriturum, ut par tempus cum priori tempore uiueret. Et Alceſtis uxor tradidit ſeipſam, neutro parentum uolente pro filio mori. Non multo pòſt, cum hæc calamitas accideret, Hercules accedens, & diſcens à quodam miniſtro quæ Alceſtidi acciderant, pergit ad ſepulchrum, & mortem ſecedere faciens, ueſte tegit mulierem. Admetum uero rogabat, accipientem conſeruare. cepiſſe autem ipſam pro præmio luctæ dicebat. Nolente autem illo, reuelans, oſtendit quam lugebat.

PERSONAE.

Apollo	Alceſtis
Charon	Famulus
Chorus	Admetus
Semichorus	Eumelus
Famula Alceſtidis	Hercules
	Pheres.

PRAE-

PRAEFATVR APOLLO.

O Admeti domus, in quibus sustinui ego
Mercenariam mensam laudare, deus
quamuis existens. (autor,
Iupiter enim qui interfecit filiũ meũ,
Aesculapium, pectoribus iniiciens flammam.
Ob quem iratus, fabros diuini ignis
Interficio Cyclopas: & me seruire pater
Mortalem apud uirum pro expiatione horum coëgit.
Profectus uerò ad terrã hãc, boues pascebam hospiti,
Et hanc sospitaui domum in hunc diem.
Sancti enim uiri sancta erat,
Filij Pheretis, quem mori liberaui,
Parcas fraude capiens. Adprobauerũt enim mihi deae,
Admetum, Plutonem modò imminentẽ effugiturum,
Alium permutantem dijs inferis mortuum.
Omnes uerò comprobans, & explorans amicos,
Patrem, & anum quae illum generauit matrem,
Non inuenit praeter uxorem, quae uoluit
Mori pro illo, non amplius aspicere lumen.
Quae nunc in domo manibus portatur
Frigescens. hoc enim eam in die
Mori fatatum est, & secedere ex uita.
Ego uerò, ne pollutio in domo me offendat,
Relinquo regiae hoc charissimum tectum.
Sed ecce iam ipsam mortem aspicio prope,
Sacerdotem mortuorũ, quae ipsam ad Plutonis domũ
Deductura

Deductura est. Commensurato uerò aduenit
Obseruans hunc diem, quo mori ipsam fatum est.
CHA. A, a, a, a. Quid tu iuxta atria,
Quid tu hic uersaris?
O Phœbe. iniurius es iterum, honores inferorum
Exterminans, & minuens.
Non satis fuit tibi fatum Admeti
Prohibuisse, Parcas fallaci
Decipienti fraude? Nunc uerò cur iterum hic
Arcitenentem manum custodis armatus?
Quæ quod pollicita est, maritum liberans,
Eam mori pro marito Peliæ filiam.
APO. Bono animo sis, iustitiam & æquitatem noui.
CHA. Quod igitur arcuum opus, si iustitiam nouisti?
APO. Consuetum est mihi semper hos portare.
CHA. Et hisce domibus iniustè adiuuare?
APO. Amici enim uiri calamitatibus doleo.
CHA. Et defraudabis me hoc altero munere?
APO. Verum neq; illum uiolenter tibi abstuli. (ram?
CHA. Quomodo igitur supra terrā est, et nō infra ter
APO. Vxorem permutans, ad quam tu nunc uenis.
CHA. Et abducam ad inferos?
APO. Accipiens abi, non enim noui an persuadeā te.
CHA. Interficere quem oportet? ad hoc enim destinati
APO. Non. sed senibus mortem inferre. (sumus.
CHA. Intelligo sermonem, & uoluntatem tuam.
APO. Licet igitur ut Alcestis ad senectam perueniat?
CHA. Non est, honoribus & me delectari crede.
APO. Nibil

APO. Nihil plus habes, si unam animam acceperis.
CHA. Iuuenibus pereuntibus, maiorẽ accipio gloriã.
APO. Et si anus perierit, magnifice sepelietur.
CHA. Pereuntibus Phœbe legem fers.
APO. Quid narras? nimirũ et sapiẽs latuisti existens
CHA. Emerent utiq;, quibus copia est, ut senes more
APO. Placet igitur tibi hãc mihi dare gratiã? (rẽtur.
CHA. Minime. nouisti enim meos mores.
APO. Inuisos hominibus, dijsq; odiosos. (unt
CHA. Nõ queas omnia habere, quæ tibi nõ conueni-
APO. Profectò tu desines, quãuis asper existens ual-
Talis Pheretis uadit ad domos uir, (de,
Euristheo accersente equestrem
Currum Traciæ ex locis hybernis.
Qui nunc hospitio acceptus hisce in Admeti domibus,
Per uim mulierum hanc tibi auferet.
Neq; hæc à nobis tibi referetur gratia.
Facies uerò nihilominus hæc & odio eris mihi.
CHA. Multa tu dicens, nihil plus proficies.
Hæc igtiur mulier descendit ad Plutonis domos.
Abeo uerò ad eam, ut abscindam capillum gladio
Sacer enim hic homo dijs inferis,
Cui hic gladius capitis sacrarit capillum.
CHO. Quid'nam silentium ante atria?
Quid conticuit domus Admeti?
SEMI. Verum neq; amicorum quispiam prope ullus,
Qui dicat, num mortuam
Reginam conueniat lugere, aut

Viuens

Viuens adhuc lumen cernat Peliæ filia,
Alcestis, mihiq; omnibusq; optima habita mulier,
In maritum suum facta esse?
SEMI. Audit quispiā aut gemitū, aut manuū planctū
Per domum, aut luctuum, tanquam re acta?
SEMI. Non certe, nullus ministrorum
Stationes habet circa portas,
O utinam immunes ab hac clade,
Io Pæan, uidearis.
SEMI. Neq; mortua regina tacuissent. neq;
Enim iam delatum est é domo funus.
SEMI. Vnde? non glorior. quid te confortat?
SEMI. Quomodo desertam sepulturam Admetus
Prudentis peregisset mulieris?
SEMI. Ante portas non uideo
Fontanam, ut moris est,
Lotionem, ad mortuorum portas.
Setaq; nulla in uestibulis abscissa:
Quæ quidem mortuorum doloribus accidunt,
Non strepit iuuenum mulierum conuentus.
SEMI, Atqui hæc constituta dies est,
Quo conueniebat ipsam ire sub terras.
SEMI. Et quid hoc loqueris?
SEMI. Attigisti animum, attigisti uerò mentem.
" CHO. Conuenit bonis pereuntibus
" Lugere, quisquis rectè bonus existimatur.
Verum neq; nauigationem
Est qui terrarum uspiam

Instituens

Instituens, aut ad Lyciam,
Aut ad aqua carentem
Iouis Hammonij sedem,
Infœlicis liberare animam.
Mors enim non debita adpropinquat,
Deorum uero iuxta focos.
Non habeo ad quem
Sacerdotem proficiscar.
Solus uerò si lumine in hoc esse
Oculis cernens
Phœbi filius, relinquens
Venisset sedes tenebricosas,
Inferniq; portas.
Mortuos enim excitabat,
Postquam illum cœpit Iouianum
Plectrum ignis fulminei.
Nunc uirò quam uitæ
Spem habebo?
Omnia iam enim perfecta sunt regibus,
Omnium uerò deorum iuxta altaria
Sanguinolentæ uictimæ plenæ,
Et non est malorum remedium ullum.
Sed hæc famularum è domo quæpiam uenit
Lachrymans, quam fortunam audiam?
Dolere enim si quid heris accidit ««
Laudabile est. an adhuc uiua est mulier, ««
An etiamdum perijt, scire uolumus.
FAM. Et uiuentem dicere, & mortuam licet tibi.

CHO. Et

CHO. Et quomodo idem mortuus sit, & uiuat
FAM. Iam declinis est, & frigescit. (beris?
CHO. O Infœlix, qualis quali existens uxore priua-
FAM. Nondum hoc nouit dominus, nondum accidit.
CHO. Spes quidem nulla est seruandæ uitæ?
FAM. Fatalis enim dies per uim instat.
CHO. Num igitur ad eas res exequitur cõuenientia?
FAM. Ornatus paratus est, quo eam consepeliet ma-
CHO. Sciat sanè, quod gloriosa moritur, (ritus-
Mulier longe optima earum quæ sunt sub lato sole
FAM. Quomodo non optima? quis aduersetur?
Quid fieri oportet ei quæ excellens sit
Mulieri? quomodo uerò magis ostenderet quæpiam
Maritum honorans, & uolens pro illo mori?
Et hæc quidem tota nouit ciuitas.
Quæ uerò domi fecit, admiretur audiens.
Postquam enim sentiret diem cõstitutam
Aduenientem. fluuiatilibus aquis album corpus
Abluit. accipiens uerò ex arca cedrina
Vestem, mundumq;, admodum decorè ornata est.
Et stans ante larem, precata est,
Domina, ego enim abeo sub terram,
Omnium ultimo te aduoluta precabor,
Liberos in orbitate tutari meos. et huic quidẽ, charã
Des coniugem: huic uero, generosum maritum,
Neq; siquidem ut illorum genitrix perit,
Mori immaturos liberos sed fœlices
In terra patria iucundam explere uitam.

Omnes

Omnes uerò aras, quæ in Admeti sunt domibus,
Adijt, & exornauit, & supplicauit,
A' ramis abscindens myrsinis frondem.
Absq; fletu, absq; gemitu, neq; imminens
Malum immutauit corporis pulchram naturam.
Et deinde in thalamum irrumpens, & lectum,
Ibi tum lachrymauit, & dixit hæc.
O lecte, ubi uirgineam solui ego
Virginitatem ex hoc uiro, pro quo morior,
Vale. non enim odi te, perdidisti uerò me
Solam. Prodere enim te detrectans, & maritum,
Morior. te uero alia quædam mulier poßidebit,
Modesta quidem non magis, beata uero magis.
Osculatur uero aduoluta. totum uero cubile
Oculo madefacienti rigabat inundatione.
Postquam uero multis lachrymis satiata est,
Abit foras prospectans, ruens è cubili,
Et sæpe è thalamo egressa, conuersa est,
Et proiecit seipsam iterum in cubile retro.
Filij uero de peplis matris suspensi
Flebant. hæc uero, recipiens in ulnas,
Amplectebatur per uices, utpote moritura.
Omnes uero flebant famuli per domus,
Dominam miserantes. illa uero dextram
Porrexit unicuiq;. Et nullus erat adeò abiectus,
Quem non alloquuta sit, & alloquutionem receperit.
Huiusmodi sunt in domo Admeti mala,
Et mortuus periisset utiq;. euffgiens uero, habet

Tantum dolorem, cuius nunquam obliuiscetur,
CHO. Nimirum ingemiscit his Admetus malis,
Bona muliere ipsum cum priuari oportet.
FAM. Luget sanè, in ulnis charam uxorem habens,
Ne se deserat rogat, & impoßibilia
Petens. tabescit enim, & marcescit ægritudine.
Demittens uero manus miserum pondus,
Sed tamen quamuis modice trahens spiritum adhuc,
Subduci ad splendorem solis se uult,
Tanquam non amplius, sed nunc ultimo
Radios circulumq; Solis aspiciat.
Verum abeo. & tuam annunciabo præsentiam.
" Minime enim omnes bene cupiunt dominis,
" Vt in malis beneuoli præstò adsint..
Tu uero es uetus dominis meis amicus.
CHO. Io Iupiter, quod remedium malorum
Fieri queat, & quæ abolitio fortunæ
Quæ adest dominis?
Egreditur quispiam, an abscindam capillum,
Et atrum ornatum peplorum
Induamur nunc?
FAM. Manifesta quidem amici, manifesta. sed tamen
" Dijs supplicemus. Deorum
" Enim potentia maxima.
O rex Apollo
Inueni machinam quandam Admeto malorum.
Excogita iam, excogita.
Etenim ante hoc inuenisti,

Et nunc

Et nunc redemptor ex morte fias,
Lætalemq; expelle Plutonem.
CHO. *Fili, fili, Eheu, ô fili Pheretis,*
Qualia pateris uxore tua orbatus.
Ae, æ digna quoq; cæde hac,
Et plus quàm laqueo ceruicem
Sublimi adnectere.
Hanc enim non charam
Verum charißimam uxorem
Morientem in die hoc uidebis.
Sed hac iam ex domo & maritus procedit,
Ingemisce, ô uociferator, ô Pherensis terra,
Hanc optimam mulierem marcescere
Morbo, sub terram, apud inferum Plutonem.
Nunquã dicã nuptias exhilarare plus, quàm tristifica-
A rebus anteactis coniecturam faciens, (re,
Et hasce fortunas cernens regis,
Qui optima fraudatus uxore hac,
Non uiuendam in posterum amplius uitam uiuet.
ALCE. *O Sol, & ô lux diei,*
Celestesq; turbines nebulæ uelocis.
ADM. *Videt te & me, duos male habentes,*
Nihil in deos peccantes, pro quo moriare.
ALCE. *Terraq;, & atriorum tecta,*
Nuptialesq; thori,
Patriæ Iolci.
ADM. *Sustolle te ipsam, ô misera, ne deseras,*
Roga uero fauentes misereri deos.

ALCE. Video biremem, uideo nauem,
Mortuorum uero portitor nixus manum conto,
Charon iam me uocat. quid cunctaris?
Festina. Tu moraris, cætera sunt parata.
Accelerans festina.
ADM. Eheu, tristem hanc mihi nauigationem
Narras. ò infœlix, qualia patimur.
ALCE. Trahit me, abducit me quispiam. nō uides tu
Mortuorum ad aulam oculis luridis
Cernens uolatilis Pluto?
Quid facis? sine me, qualem uiam miserrima
Ego incredior?
ADM. Miserabilē amicis: ex illis uero, in primis mihi,
Et liberis, quibus hic ludus in communi est.
ALCE. Dimittite, dimittite iam me, reclinate me, nō
Pedibus, propè adest Pluto. (ualeo
Tenebricosa uero oculis nox obrepit.
O liberi, liberi, non amplius iam,
Iam non amplius uestra mater est.
Valentes ô liberi, hanc lucem uideatis.
ADM. Eheu, hoc dictum triste audio,
Et quauis mihi morte grauius.
Ne per deos quæso sustineas me deserere,
Sed sustine. te enim mortua, non amplius fuerim.
In te uero uiuimus, & secus.
Tuam enim amicitiam in precio habemus.
ALCE. Admete (uides enim ut se res meæ habeānt)
Dicere uolo tibi anteq̄ moriar, quæ in animo habeo.
Ego

Ego te plurimi faciens, & pro mea
Vita constituens lucem hanc aspicere,
Morior pro te, cum liceret mihi non mori,
Verũ uirũ habere ex Thessalis, quemcunq; uoluissem,
Et domum habitare beatam tyrannide,
Nolui uiuere distracta à te
Cum filijs orphanis. neq; peperci
Auroræ habens dona, quibus delectarer.
Atqui te qui genuit, & quæ peperit, te prodiderunt:
Honestum quidẽ ipsis mori conueniens uitæ tempus,
Et recte seruare filium, & gloriose mori.
Solus enim ipsis eras: neq; ulla spes erat
Te mortuo, alios ut plantarent liberos.
Egoq; uiuerem, & tu in posterum
Non desolatus tua uxore lugeres,
Neq; filios orbos educasses. Sed hæc quidem
Deorum quispiam fecit, ut ita se haberent.
Esto. tu uero hanc nobis refer gratiam
Petam enim à te dignam nequaquam.
Vita enim nihil est preciosius. ✓✓
Iusta uero, ut fateberis ipse. hosce enim amans,
Non minus quàm ego, filios, siquidem sapis,
Hos facito dominos meæ domus,
Neq; superinducas hisce nouercam liberis,
Quæ deterior existens me mulier. inuidia
Hisce tuis & meis liberis manum inijciet,
Ne facias hæc quæso ego te.
Inimica enim consequens nouerca liberis ✓✓

" Prius genitis, uipera nihilo clementior est.
Et filius quidã masculus, patrẽ habet confugiũ mag-
Quem & alloquitur, & à quo alloquitur. (num
Tu uero ô filia mihi, quomodo in uirginitate educa-
Qualem adepta uxorem tuo patri, (beris honestè?
Ne tibi quandam turpem adijciens infamiam,
Iuuentæ in flore tuas perdat nuptias?
Minime enim mater te tradet unquam nuptum,
Neq; in partu tuo confortabit, ô filia,
" Præsens. tum enim nil matre clementius.
Oportet enim mori me. atq; hoc non in crastinum,
Neq; ad tertium mihi diem uenit malum:
Sed iam iam inter mortuos dicar.
Valentes, lætemini. & tibi quidem marito,
Mulierem optimam licet gloriari adeptum esse:
Vobis uero ô filij, matre natos optima.
CHO. Bono sis animo. pro hoc enim dicere nõ refu-
Faciet hæc si modò non errauerit mente. (gio
ADM. Erunt hæc erunt, ne metuas. quoniam te ego
Et uiuentem habui, etiam mea uxor
Sola uocaberis, & nulla loco tuo unquam
Hunc uirum sponsa Tessalica alloquetur.
Non enim sic neq; patre generoso,
Neq; forma aliàs decentissima mulier.
Satis est liberorum, ut hisce fruar precor.
Deos, te enim non fruimur.
Feram uero luctum non annuum hunc,
Sed usq; dum ætas mea perdurauerit, ô mulier,

Odio

Odio quidē habēs, quæ me peperit, odio habēs uero
Patrem. uerbis enim erant, nō reipsa amici. (meum
Tu uero dans pro mea, charißima,
Vita, seruasti. An non mihi lugere adest,
Huiusmodi qui priuor te coniuge?
Finiam uero celebritates, compotorumq́; societatem,
Et coronas, musicamq́;, quæ occupabat domū meam.
Nunquam enim barbitum attingam unquam,
Neq; inducam animum ad Libycam canere
Tibiam. tu enim meæ uoluptatem exemisti uitæ.
Perita uero manu artificum, corpus tuum
Effictum, in lecto extendetur.
Cui aduoluar, & circumplicans manus,
Nomen uocans tuum charam in ulnis
Mihi fingam uxorem habere, quamuis non habeam
Frigidā scilicet oblectationem, sed tamen molestiam "
Animæ exhaurire queam. per somnia uero
Accedens me exhilares utinā. Dulce enim est amicū "
Etiam noctu uidere, quocunq; aduenerit tempore. "
Si uero Orphei mihi lingua & carmen adesset,
Vt filiam Cereris, aut illius maritum
Carminibus utiq; demulcens ex inferno caperem,
Descendisse, & me neq; Plutonis canis,
Neq; nauigio animarum deductor Charon
Continuisset, priusquam in lumen te restituerem,
Verum illic exspectato me donec moriar,
Et domum parato, tanquam cohabitatura mecum,
In iisdem enim loculis me mandabo cedrinis,

Vnà tecum ponere latera, extendere iuxta
Latera tua Neq; *enim moriens olim*
Procul *à te sim, sola fideli mihi.*
O.*Atqui ego tecum luctum, ut amicus amico,*
Durum *simul feram huius. nam digna est.*
ALCE.O *filij, ipsi hæc iam audistis*
Patrem *dicentem, non ducturum aliam unquam*
Vxorem *post nos, neq; ignominia affecturum me.*
ADM.Q*uin nunc quoq; assero. & faciam hæc.*
ALCE.*Super hæc, liberos manu mea accipe.*
ADM.*Accipio gratum munus ex chara manu.*
ALCE. *Tu nunc fias hisce pro me mater liberis.*
ADM.*Ingens sanè necessitas, te orbatis.*
ALCE.O *filij, cum me uiuere oportebat, descendo.*
ADM.*Eheu. quid agam scilicet, te desolatus?*
ALCE.*Tempus mitigabit te. nihil est mortuus.*
ADM.*Duc me tecum, per deos, infra terram.*
ALCE.*Satis sumus nos qui morimur pro te.*
ADM.O *Deus, quali uxore me priuas.*
ALCE.*Atqui tenebricosi oculi mei obscurantur.*
ADM.*Perij, si me iam relinquis, ô mulier.*
ALCE.Q*uasi nõ amplius superstitẽ, nihil diceres me.*
ADM.*Erige uultum, ne relinquas liberos tuos.*
ALCE.*Non certe lubens, at ualeant liberi.*
AD. R*espice ad eos, respice.* ALC.*Nihil sũ amplius.*
ADM.Q*uid agis? relinquis?* ALCE. *Vale.*
ADM.*Perij miser.*
CHO.*Perijt. non amplius superest* A*dmeti uxor.*

EVM.*Hem*

EVM. Hem mihi propter infortunium, mater iam
Descendit, non amplius est.
Pater, sub sole.
Relinquens meam uitam,
Orbam reddit infœlix.
Vide enim uide palpebras, &
Extensas manus.
Ausculta, audi, O
Mater rogo te.
Ego te, ego mater nunc uoco,
Tuus ad tua ora accidit pullus.
ADM. Eam quæ non audit, neq; quæ uidet. itaq; ego,
Et uos duo, graui casu perculsi sumus.
EVM. Iuuenis ego, pater, relinquor
A chara desertus matre, ô
Misera qui passus sum
Ego opera.
Tuq; mihi germana puella
Passa es mecum, ô pater.
Inutilißimam uxorem duxisti, neq; senectutis
Peruenisti ad finem cum hac. perijt enim antea.
Mortua uerò te mater, perijt domus.
CHO. O Admete, necessitas has calamitates ferre co- ‹‹
Non enim primus, neq; ultimus mortalium, (git. ‹‹
Muliere optima orbatus es, cognosce uerò ‹‹
Quod omnibus nobis mori necessum est. ‹‹
ADM. Scio, neq; repente malum hoc
Aduolauit. sciens uerò hæc, domitus sum dudum.

Sed enim elationem huius faciam funeris.
Adeste, & manentes, uicißim canite
Hymnum infero implacabili deo.
Omnibus uerò Thessalis, quibus ego impero,
Luctus mulieris huius esse participes iubeo,
Tonsura rasili, & atro uestitu,
Et quadrigas iungite, & iubatos
Equos ferro secate ceruicis secundum crines.
Tibiarum uerò ne per urbem, non lyre strepitus
Sit, donec luna duodecies expletur.
Non enim aliud charius sepeliam cadauere
Hoc, neq; benignius in me. digna uerò mihi
Honore. nam mortua est pro me sola.
CHO. ô Peliæ filia,
Valens mihi in Plutonis ædibus,
Sole carentem domum habites.
Sciat uerò Pluto nigricomus
Deus, quiq; ad remum
Et clauum senex
Mortuorum deductor sedet,
Longe mulierem optimam
Paludem Acherontiam traducens,
Abiete biremi.
Sæpe te poëtæ
Celebrabunt, per quæ constat septem tonis montanam
Lyram, inq; citra lyram celebrantes hymnis,
In Sparta, orbis quando Carnei

Circumuoluitur tempus mensis uernum, sublata
Per totam noctem luna.
Pinguibusq; in beatis Athenis.
Tale reliquisti moriens carmen
Carminum poëtis.
Vtinam in me situm esset,
Possem uerò te ducere
Ad lucem ex Plutonis cubilibus,
Ex Cocyti fluentis,
Fluuiatili & inferna naue.
Tu enim ô sola ô chara mulierum,
Tu itaq; sustinuisti tuum maritum pro tua permutare
Anima ex inferis. leuis tibi
Terra supra te cadat ô mulier.
Si uerò nouum eligat maritus lectum,
Certè ualdè mihi erit
Inuisus, liberisq; tuis,
Matre recusante
Pro filio terra occultare
Corpus, neq; patre sene,
Quem pepererunt, & noluerunt liberare
Miseri canos habentes capillos.
Tu uerò in prima iuuenta moriēs iuuene marito peris
Huiusmodi liceat me adipisci
Conuictricem charam uxorem.
Hæc enim in uita rara est pars.
Equidem mihi citra molestiam perpetuo conuiueret.

HER.

HER. O hospites, Pherensis huius uicani terræ,
Admetum'ne domi inuenio?
CHO. Domi est filius Pheretis, ô Hercules.
Sed dic, quæ necessitas te Thessalorum ciuitatem
Mittit, Pherensium urbem accedere hanc?
HER. Tirynthio quendam conficio Euristheo laborē.
CHO. Et quo tendis? quo connexus es errore?
HER. Ad Thracensis currum quadrijugū Diomedis.
CHO. Quomodo potes? num expers es hospitis?
HER. Expers. nondum Bisthoniam ueni ad terram.
CHO. Nō est equos subigere te absq; pugna. (les mihi.
HER. Sed nō detrectare mihi licebat labores possibi-
CHO. Occidere ergo uenis, aut mori illic manebis?
HER. Non hoc certamen primum subiero ego.
CHO. Quid autē plus, cū uiceris dominū, acceperis?
HER. Equos abigam domino Tirynthio.
CHO. Non facile frena imponere maxillis.
HER. Nisi certe ignem spirant è narib.
CHO. At uiros comminuunt citis malis.
HER. Ferarū montanarum pabulū, nō equorū dicis.
CHO. Præsepia uidebis sanguine maculata.
HER. Cuius uerò qui aluit filius patris gloriatur?
CHO. Martis, auratæ Thraciæ peltæ rex.
HER. Et hunc fati mei laborem dicis?
Durus enim semper, & ad arduum tendit.
Non cōuenerat me cum filijs, quibus Mars pater fuit,
Pugnam committere. Primum quidem, cum Lycaone:
Postea uerò cum Cygno, Hoc uerò nunc uenio tertium

Certamen equis, dominoq; contendens.
Verum nullus est, qui Alcmenæ filium
Metuentem manum hostium unquam uideat.
CHO. Atqui hic ipse huius terræ princeps
Admetus, extra domum uadit.
ADM. Salue ô Iouis fili, Persei à sanguine.
HER Admete, & tu salue, Thessalorum rex.
ADM, Vellem utiq; beneuolum te esse noui.
HER. Quamobrem tonsura hac lugubri ornatus es?
ADM, Sepelire quoddam hodie uolo funus.
HER. Imò à tuis liberis pestem prohibeat Deus.
ADM. Viuunt domi filij, quos ego genui.
HE. Atqui pater longæuus num perijt?
ADM. Et ille adhuc est & mater, ô Hercules,
HER. At non perijt Alcestis uxor tua?
ADM. Geminus de ea sermo est mihi dicere.
HER. Vtrum de mortua, an de uiua dixisti?
ADM. Et est, & non amplius est me tristificat.
HER. Nihil magis noui, obscura enim dicis.
ADM, Nō scis fatum, quod consequi eam in fatis est?
HER. Noui, pro te morituram pollicitam. (cita est?
ADM, Quomodo igitur amplius est, siquidē hæc polli-
HER. A, Ne ante tempus deplores uxorem, sed ist-
huc differ. (est, idem est.
ADM. Mortua est. qui futurus est & modo mortuus
HER. Seorsim & esse & contrà existimatur. (hac.
ADM. Tu hac ratione iudicas ô Hercules, ego uerò
HER. Quid ergo fles? quis amicorum mortuus est?

ADM. Quid

ADM. *Mulier est, mulieris modò meminimus.*
HER. *Externa. an'ne quæ tibi consanguinea fuit?*
ADM. *Externa. sed aliàs erat necessaria domibus:*
HER. *Qui ergo domi tuæ amisit uitam?*
ADM. *Patre mortuo, illic educata est pupilla.*
HER. *Papæ, utinã inuenissemus te ô Admete nõ tri-*
ADN. *Vt quid facturus hunc subijcis sermonẽ? (statũ*
HER. *Hospitis ad aliam domum ibo.*
ADM. *Absit ô rex, ne tantum ueniat malum.*
HER. *Tristantibus molestus, si aduenerit, hospes*
ADM. *Mortui sunt mortui, sed eas domum.*
" HER. *Turpe est apud plorantes epulari hospites.*
" ADM. *Seorsim diuersoria sũt, quib. te introducemus.*
" HER. *Omitte me, & tibi infinitas habebo gratias.*
ADM. *Non licet alterius te uiri ad lares ire.*
Duc tu harum ædium postica
Diuersoria aperiens, illisq; qui præsunt dic
Ciborum ut adsit copia. Intus claudito
" *Ianuas interiores. Non conuenit epulantes*
" *Audire luctus, neq; tristari hospites.*
CHO. *Quid facis, tali calamitate iam instante?*
Admete, audies hospitem recipere? quid stulte facis?
ADM. *Verum si domo illum & urbe abegissem,*
Hospitem qui aduenit, magis me laudasses?
Minime. quoniam mihi clades nihil quidem
Minor fieret, minus hospitalis ego essem.
Et ad mala, aliud hoc esset malum,
Domus uocari meas inhospitales

Ipse

Ipse uerò optimum hunc habeo hospitem,
Cum Argos siticulosam uenio terram.
CHO. *Quid igitur occultasti præsens fatum,*
Amico adueniente uiro, ut tu dicis?
ADM. *Nunquam uoluisset ingredi domum,*
Si mearum quid cladium cognouisset.
Et huic quidẽ (ut puto) faciens hæc, nõ sapere uideor,
Neq; laudabit me. mea uerò nesciunt
Atria repellere, neq; repudiare hospites.
CHO. *O hospitalis & libera,*
Viri semper domus.
Te certe etiam ille Pythius
Lyra ualens Apollo
Dignatus est incolere.
Sustinuit uerò tuæ pastor ouium
Domus fieri,
Obliquas per conualles
Pecudibus tuis cantans
Pecuarios Hymenæos.
Vnà uerò pascebantur ex gaudio carminum,
Maculosæq; lynces,
Descendit uerò relinquens Othryos
Saltus leonum
Falua turma.
Saltauit porro circum tuam citharam,
O Phœbe, maculosa
Caprea, alticomas ultra
Saliens abietes talo leui,

Gaudens perito cantu,
Certe pecorosißimam
Domum habitas, circa limpidum
Bœbiam lacum. cultis uero iugerum
Et camporum agris terminum,
Circa quidem solis occidentalem
Equorum stationem secundum ætherem,
Quam Molossos uersus facit,
Ponticum & Aegeum ad littus
Importuosum Pelei obtinet,
Et nunc domum aperiens,
Recipit hospitem humidis palpebris,
Charæ deflens uxoris funus
" *Domi modò mortuæ*
" *Ingenuitas enim tendit ad pudorem,*
" *Inter bonos uero, omnia insunt sapientiæ.*
" *Animæ uero meæ confidentia insidet,*
Pium uirum bene habiturum.
ADM. *Virorum Pherensium beneuola præsentia.*
Funus quidem iam omnino ornatum famuli
Ferunt sublime ad sepulturam rogumq́;.
Vos uero mortuam, ut consuetudo est,
Alloquimini, egressam ultimam uiam,
CHO. *Atqui uideo tuum patrem senili pede*
Incedentem, & famulos in manibus uxori tuæ
Ornatum portantes, inferorum donaria.
PHE. *Venio malis tuis condolens, ô fili.*
Bona enim (nemo inficiabitur) & modesta

Muliere

Muliere priuatus es. sed hæc quidem
Ferre neceßitas est, quamuis sint intolerabilia.
Accipe uero ornatum hunc, & sub terram
Eat, huius corpus honorari conuenit,
Quæ pro tua mortua est ô fili uita,
Et me non orbum fecit, neq; permisit te
Priuatum, senili luctu ire perditum,
Omnibus uero effecit gloriosißimam uitam
Mulieribus, opus audens generosum istud.
O hunccine meum quæ seruasti, erexisti, uero
Nos collapsuros, ualde, & in Plutonis ædibus
Bene sit tibi. Assero huiusmodi nuptias c c
Vtiles esse mortalibus. aut non nubere dignum esse, c c
ADM.*Neque ades ad hanc à me uocatus sepulturam,*
Neq; inter amicos tuam præsentiam puto,
Ornatum uero tuum nunquam hæc induet.
Non enim quid rerum tuarum indiga sepelietur.
Tum condolere oportebat te, cum peribam ego.
Tu uero eminus stans. & concedens alteri iuueni
Mori, senex existens, hunc deplorabis mortuum
Non fuisti certe recti huius corporis pater,
Neq; quæ peperisse dictabat, & quæ dicta
Mater quæ me peperit. seruili uero à sanguine
Mammæ uxoris tuæ suppositus sum clam.
Ostendisti ad redargutionem cum uenisses, qui sis.
Et me non existimo filium tuum natum esse,
Aut certe omnibus præstas timiditate, *(uitæ,*
Quãdo tã grandæuus existẽs, & ad terminum ueniẽs

Noluisti, neq; sustinuisti mori
Pro tuo filio, sed hanc permisistis
Vxorem externam, quam ego & matrem
Patremq; iure optimo existimare debeo solam.
Atqui honestum hoc certamen obijsses,
Pro tuo filio moriens. breue uero tibi
Omnino posterum tempus uitale erat.
Et ego uixissem, & hæc, reliquum tempus,
Neq; desolatus lamentarer in meis malis.
Atqui quæcunq; uirum oportet accipere beatum,
Fretus es. expleuisti quidem in imperio,
Filius ego tibi eram horum successor domorum.
Itaq; non orbus moriens, alijs domum
Relicturus eras orbam ad diripiendum.
Neque dices me, tanquã ignominia afficientem tuũ
Senium, mori deseruisti, qui uerecundus
Aduersus te erã maxime. & pro hisce mihi gratiam
Talem, & ut, & quæ me peperit, retribuistis.
Certe enim plantare liberos, non am plius possis,
Qui in senectute te alant. & mortuum te
Ornent, & procurent funus.
Non enim ego equidem hac sepeliam manu,
Mortuus enim iam sum in posterum. si uero alium
Seruatorem radios aspicio, illius dico (adeptus
Et filium me esse, & charum senectutis alumnum.
,, Frustra certe senes exoptant mori,
,, Senium incusantes, & longum uitæ tempus.
,, Si uero prope aduenerit mors, nullus uult

Mori

Mori. ibi senium non amplius est ipsis molestum.
CHO. Quiescite, satis enim præsens clades est,
O fili, patris uero ne irrites mentem.
PHE. O fili, quem gaudes? utrũ Lydũ, aut Phrygem
Malis impellere, auro emptum à te?
Ignoras Thessalum me, & à Thessalo
Patre natum legitimè liberum?
Nimirum mihi iniurius es, & iuueniles sermones
Iaciens in nos, non iaciens ita abibis,
Ego uero te domorum genui dominum,
Et te educaui ex officio, non pro te moriens.
Non enim paternam hanc suscepi consuetudinem,
Pro liberis mori patres, neq; Græcanicum est.
Tibi enim ipsi es siue infœlix, siue fœlix,
Natus. quæ uero à nobis te adipisci cõueniebat, habes.
Multis quidem imperas, latifundia uero tibi agrorũ
Relinquam, à patre enim accepi hæc.
Qua ergo in re tibi iniurius sum? quà re te lædo?
Non morere pro hoc homine, neq; ego pro te.
Gaudes uiuens? patrem uero nõ gaudere credis?
Profectò longum apud inferos reputò
Tempus. uita uero breuis, sed tamen dulcis.
Imò tu impudenter auersaris mori.
Et uiuis prætergressus fatalem fortunam,
Ipsam interficiens. tamen meam timiditatem
Dicis, à muliere uictus ô pessimè tu,
Quæ pro te pulchro mortua est iuuene,
Scite certè inuenisti hoc, ne moriaris unquam.

Præsentem mori si persuadeas
Mulierem pro te. Et deinde conuiciaris amicis,
Nolentibus facere hæc, ipsa existens malus.
›› Tace. quin puta, si tu tuam ipsius amas
›› Animam, amare cunctos. In nos male
›› Loqueris, audies multa, neq; falsa mala
CHO. Plura dicta sunt nunc, quàm antea, mala.
Desine uero ô senex, filium tuũ maledictis lacessens.
ADM. Dic, ut pote me loquuto, & si doles audiens
Verum. non oportuit te in me perperam facere.
PHE. Imò pro te moriens, magis peccassem.
ADM. Idem est enim, iuuenem uirum & senem mori?
›› PHE. Anima una uiuere, non duabus debemus.
ADM. Atqui Ioue magis longæuum uiuas tempus.
PHE. Imprecaris parentibus, nihil iniuriarũ passus?
ADM. Longæ enim uitæ sensi cupidum te.
PHE. Verum non hunc mortuum tu pro te effers?
ADM. Signa hæc, ô pessime, timiditatis.
PHE. Nihil à nobis perijt. non dicere queas hoc.
AD. Heu utinam uiri uenias huius ad usum aliquãdo.
PHE. Vxores duc multas, ut moriantur plures.
ADM. Tibi hoc conuitium. noluisti enim mori.
PHE. Chara lux hæc dei chara.
ADM. Mala tua uoluntas, neq; inter fortes habenda.
PHE. Non irrides senem, cum portares mortuum?
ADM. Morieris attamen inglorius, quando morieris.
›› PHE. Male audire non curæ est mortuo mihi.
ADM. papæ, Senium quàm impudentiæ plenum est.

PHE.

PHE. Hæc uero nõ impudens, hanc nactus es stultam.
ADM. Abi, & hoc me sine sepelire funus.
PHE, Abeo, sepelies uero ipse existens eius occisor.
Supplicium uero dabis tuis affectibus in posterum.
Aut enim Acastus non amplius est inter uiuos.
Nisi à te sororis cædem ulciscetur.
ADM. Abi nunc ipse, & quæ cohabitat tibi,
Absq; liberis uiuente filio, quemadmodum digni,
In senio uiuatis. non enim mecum itis in idem tectum.
Abite. quod si me interdicere conuenit per præcones
Tuam patriam domum, interdixi iam.
Nos uero: præsens enim ferendum est malum:
Eamus, ut in rogum collocemus funus.
CHO. O misera, propter audaciam, ô generosa,
Et longe optima,
Vale. promptus te infernusq; Mercurius,
Et Pluto te accipiat si uero quid & illic
Plus restat bonis, horum particeps
Plutonis uxori aßideas.
FAM. Multos quidem iam, & undiquaq; terra
Hospites uenientes noui in Admeti domum.
Quibus cœnas adposui, sed nondum hoc hospite
Peiorem in has ædes excepi.
Qui primum quidem lugentem herum uidens
Intrauit, & ausus tamen est permutare portas.
Deinde uero nequaquam modestè accepit
Ea quæ afferebantur munera, calamitatem sciens.
Verum si quid non afferebamus, urgebat afferre.

Craterem uero in manus hederatium capiens,
Bibebat nigræ matris meracum uinum.
Vsq; dum calescere fecit ipsum, ipsũ inuadens flãmam
Vini. coronat uero caput myrteis ramis,
Imperita latrãs. duplicia uero licebat carmina audi-
Hic enim cantabat, quæ in Admeti domo mala (re.
Nihil curans. famuli uero flebamus
Dominam. oculos uero non ostendimus hospiti
Madescentes. Admetus enim sic præceperat.
Et nunc ego quidem domi cibo
Hospitem, improbum uirum, et prædonem aliquem,
Hæc uero elata est, neq; assequutus sum,
Neq; extendi manum, deplorans meam
Dominam, quæ mihi omnibusq; famulis fuit
Mater. malis enim ab infinitis liberauit,
Iras placans mariti. num hospitem hunc
Odi iure optimo, in malis qui uenit?
HER. Heus tu, qui seuerum & accuratum cernis?
›› Non conuenit tetricum hospitibus famulum
›› Esse, sed accipere affabili animo.
Sed tu uirum socium domini præsentem uidens,
Tristi uultu, & cantractis superciliis
Accipis, ob externam cladem diligens existens.
Huc ades, ut & sapientior fias.
›› Mortales res scis, quam habeant naturam?
›› Non quidem existimo. unde enim? sed audi me.
Mortalibus omnibus mori decretum est.
Neq; enim est mortalium qui sciat

Crastinam

» » Crastinam futuram diem an uicturus sit.
» » Ipse fortuna enim obscura quò procedat.
» » Neq; disci potest, neq; deprehenditur ulla arte.
» » Hæc itaq; audiens, & discens à me
» » Exhilara teipsum, bibe. quæ hodie datur,
» » Vitam, existima tuam, cætera uerò fortunæ.
» » Cole præterea & longe suauissimam dearum
» » Venerem mortalibus. benigna enim dea.
» » Cætera sine hæc, & pareto dictis
» » Meis, si recta tibi uideor dicere.
Existimo quidam igitur, nimiam tristitiã dimittens
Biberes nobiscum, has præteriens clades,
Coronis ornatus. & bene noui quod,
Nunc tetrico & contracto animo constitutum
Aliò te traducet porrectio agitata scyphi.
» » Existentes præterea mortales, mortalia sapere con-
» » Quoniam seueris & tetricis (uenit.
» » Omnibus est, me iudice,
» » Vita reuera non uita, sed calamitas
FAM. Scimus hæc nunc agimus ità,
Non ut comesationis & risus digna sint.
HER. Mulierem externã quæ mortua est, ne nimiũ
Lugeas. ædium enim harum uiuunt domini.
FAM. Quid uiuunt? ignoras domestica mala.
HER. Nisi quid tuus herus me fefellit.
FAM. Nimium ille, nimium est hospitalis. (tur cũ illo
HER. Minime externũ enim propter funus bene agi-
FA. Quàm nimis profectò et ualde domestica fuit

HER. Num calamitatem aliquã præsentẽ dixit mihi?
FA. Gaudẽs abi. nobis uerò dominorũ mala curæ erũt.
HE. Hæc oratio externorũ malorũ non initium habet.
FA. Neq; enim te conuiuantẽ tristitia afficiam cernẽs,
HER. Nimirũ passus sum indigna ab hospitibus meis?
FAM. Non uenisti in tempore capessere hospitium.
Luctus enim nobis est, & tonsuram cernis,
Vestitũ quoq; nigrũ HE. Quis uerò qui mortuus est?
Num liberorũ quispiam mortuus est, aut senex pater?
FAM. Imò uxor perijt Admeti, ô hospes.
HER. Quid ais? deinde tamen me hospitio accepistis?
FAM. Verebatur enim te repellere ab hisce ædibus.
HER. O miser, quali priuatus es uxore.
FAM. Perijmus omnes, non illa sola.
HER. Atqui intelligebã oculos cernens lachrymãtes,
Et tonsuram, & uultum. sed persuasit me,
Dicens externum funus ad sepulturam ferre.
Per uim uerò animi has superans portas,
Bibi hominis hospitalis in domo,
Agentis ita, & conuiuatus sum, caput
Coronis ornatus. sed tuum est, non dixisse.
Malo tanto domui imminente.
Vbi & illa sepelitur? quò illã inueniens proficiscar?
FAM. Rectam pone uiam, quæ Larissam ducit,
Tumulum aspicies politum in suburbio.
HER. O multa passum cor animaq; mea.
Nunc ostende qualem filium te Tirynthia
Electrionis genuit Alcmena Ioui.

Conuenit enim me seruare modò mortuam
Mulierem, & in hanc domum iterum collocare
Alcestim, Admeto uero referre beneficium.
Profectus uerò regē nigris uestibus utentē mortuorū,
Mortem obseruabo, & illum me inuenturum uideor,
Bibentem prope tumulum ex inferis.
Et siquidem insidijs petens, in illum ex sede ruens,
Corripiam, undiq; uerò complectar manibus meis,
Non est qui illum eximet, (diderit.
Multa conantem lateribus, donec uxorem mihi red-
Si uerò aberrauerit hac præda, & si non uenerit
Ad sanguinem respersam molā, proficiscar deorsum,
Reginæq; & uxoris ad sole carentes domos,
Et reposcam, & credo subducturam me
Alcestim, ita ut collocem in manus hospitis,
Qui me in domum recepit, neq; expulit,
Quamuis graui clade ictus.
Occultauit uerò, existens generosus, reueritus me.
Quis hoc Thessalorum magis hospitalis?
Quis Græciam incolens? profectò non dicet, malum
Beneficio affecisse uirum, generosus cum sit.
ADM. Io io. Accessus tristes, & aspectus tristes
Viduorum atriorum. Io mi mi æ æ.
Quò eam? ubi consistam? quid dicam? quid uerò non?
Quomodo pereā? certe infœlicem mater me peperit.
Beatos iudico mortuos, illos amo.
Illas concupisco domos habitare.
Neq; enim splendores gaudeo aspiciens.

Neq; supra terram pedem statuens,
Tale pignus me spolians
Plutoni mors dedit:
CHO. *Procede, procede, abi in latebras domorũ æ, æ.*
Passus es digna luctum, he, he.
Per dolores iuisti, certò scio, eheu.
Mortuam nihil iuuas. Io mi mi.
Nunquam posthac aspicere charæ uxoris
Vultum ex aduerso, triste.
ADM. *Suggessisti, quod meam mentem hulcerat.*
» *Quod enim uiro est maius malum, quàm frustrari*
» *Fida uxore? nunquam contracto matrimonio*
Vtinam habitassem cum hac domos.
» *Beatos dico nõ uxoratos, et liberis carẽtes mortaliũ.*
Anima uerò una super hac dolere, dolor modicus.
Liberorum uerò mobos, & nuptiales
Thalamos mortuis diuexatos,
Non tolerabile aspicere, cum licuisset orbos
Et sine uxore esse omnino.
Fortuna fortuna ineluctabilis adest, æ, æ.
Finem uerò nullum facis dolorum he, he.
Graue uerò ferre sed tamen, eheu,
Fer. non tu primus perdidisti
Vxorem Calamitas uerò alios alia
Premit in promptu existens mortalium.
ADM. *O longi luctus, doloresq; amicorum*
Sub terra, quid me prohibuisti
Proijcere tumuli fossam in cauam,

Et cum

Et cum illa longe optima iacere mortuum?
Geminas uerò pro una Pluto animas,
Fidelißimasq; habuit simul,
Infernalem lacum transgressas.
CHO. *Mihi quidem erat consanguineus, cui dignus*
Perijt domi, unicus filius. sed tamen (*luctu filius*
Ferebat suum malum sufficienter, orbus existens,
Ad caniciem, iam procliuis existens
Ad senectutem.
ADM. *O habitus domorum, quomodo ingrediar?*
Quomodo uerò habitabo commutato
Genio? eheu, multum enim interest.
Olim enim cum tædis Peliacis,
Et cum Hymenæis ingrediebar
Charæ uxoris manum tenens,
Mnltisonus uerò sequebatur chorus.
Et eam quæ nunc mortua est, & me laudans,
Quoniam patritij, & ab utrisq;
Existentes optimis, coniuges eramus.
Nunc uerò Hymenæis luctus oppositus,
Albis peplis nigræ uestes oppositæ,
Deducunt me intro
Ad lectos uacuos.
CHO. *Vnà cum fœlici tibi sorte*
Aduenit inexperto malorum, hic
Dolor. sed tamen seruasti
Vitam & animam.
Mortua est uxor,

Reliquit amicitiam.
Quid nouum hoc? multos
Iam priuauit.
Mors uxoribus.
ADM. *Amici, uxoris fortunam beatiorem*
Mea existimo, quamuis non existimetur tamen.
Hanc etenim nullus dolor attinget unquam,
Multorum uerò laborum gloriosa finem fecit.
Ego uerò, quem non conuenit uiuere, prætergressus (fatale,
Tristem degam uitam, modò intelligens.
Quî enim ædium harum ingressus sustinebo?
Quem alloquens? à quo uerò allocutus,
Iucundum adipiscar introitum? quò me uertam?
Quæ intus enim est perdet me solitudo,
Vxoris cubilia aspicientem uacua.
Sedesq; in quibus sedebat, & in ædibus
Squallidum solum. Liberi porro ad genua
Cadentes, deplorant matrem: illi uerò dominam
Lugent, qualem è domo amiserunt.
Domestica quidem huiusmodi sunt. Foris uerò me
Nuptiæ interficient Thessalorum, & conuentus
Mulierum frequentes. non enim sustinebo
Aspiciens uxoris meæ coæquales.
Dicet uerò in me hæc, quicunq; inimicus fuerit:
Ecce illum turpiter uiuentem, qui non ausus est mori
Sed quam duxit prodens, propter timiditatem,
Effugit Plutonem, deinde uir uidetur esse.
Odit uerò suos parentes, ipse nolens

Mori

Mori. huiusmodi à maleuolis infamiam
Habiturus sum. quid mihi uiuere optabile, ô amici, “
Male audienti, & male habanti? “
CHO. ego & per Musas
Et sublimis iter feci, & “
Plurimum attingens sermones, “
Potentius nihil necessitate “
Inueni. nullum remedium “
Tracensibus liberis, quos “
Orphei conscripsit “
Vox, neq; quæcunq; Phœbus “
Aesculapeis tradidit, “
Remedia laboriosis “
Opitulans mortalibus. “
Solus uerò neq; ad aras
Venire, neq; simulachra deæ
Licet, non uictimas audit.
Ne mihi ô ueueranda maior
Venias, quàm in præterito tempore,
Etenim Iupiter quodcunq; annuerit
Tecum, hoc perficit.
Et apud Chalybes
Domas non per uim ferrum.
Neq; ullus præfractæ “
Voluntatis est pudor. “
Et te ineuitabilibus manuum
Adprehendit dea uinculis.
Sed sustine, non enim reduces unquam ab inferis

Flens

Flens mortuos ad superos.
Etiam deorum illegitimi pereunt
Filij morte,
Chara quidem quando erat nobiscum,
Chara siquidem mortua.
Generosißimam uero omnium
Coniunxisti lecto uxorem.
Ne mortuorum tanquam
Aggerem existimato,
Tumulum tuæ uxoris.
Dijs uerò similiter
Honorato cultum præbens.
Et quispiam obliquam uiam
Egressus, hoc dicet:
Hæc olim mortua est pro uiro,
Nunc uero est beata dea;
Salue ô ueneranda, sospites uero.
Huiusmodi illam alloquentur famæ:
Atqui hic ut uidetur Alcmenæ filius,
O Admete, ad tuam domum proficiscitur.
,, HER. Amicum ad uirum conuenit dicere liberè,
,, O Admete, reprehensiones uero non clanculũ habere,
,, Tacentem. Ego uero tuis malis uolui
Prope existens, numerari amicus.
Tu uero non indicasti tuæ instans funus
Vxoris. Verum me hospitio accepisti domi,
Tanquam externi luctus curam habens.
Et coronaui caput, & Dijs libaui

Libamina

Libamina, domibus infœlicibus tuis.
Et expostulo sanè, expostulo passus hæc.
Non tamen te tristitia in malis afficere uolo.
Quorum uero gratia adsum, huc reuersus denuò,
Dicam. mulierem hanc mihi seruare accipiens,
Vsq; dum equos huc Thracenses ducens
Rediero, tyranno Bisthonum interfecto.
Cæsus uero (quod non contingat, utinã enim redeam;)
Do hanc tuæ ancillam domui.
Multis uero laboribus uenit meas in manus,
Certamen enim publicum inueni quosdam
Qui fecerunt athletis; dignum labore;
Vnde porto hanc, præmium uictoriæ
Accipiens. Leuium enim uictoribus, licebat
Equos abducere. maiorum uero
Victoribus, cæstu & lucta, boum armenta;
Mulier uero post hos sequebatur. mihi uero incidenti,
Turpe negligere præmium erat hoc gloriosum.
Sed ut dixi, te mulierem curare conuenit.
Non enim furto ablatam, sed cum labore nactus,
Adsum. postmodum & tu me laudabis fortasse.
ADM. *Non certe te minus colens neque inter turpes*
Celaui meæ uxoris miserum casum. (ponens,
Sed dolor dolori hic fuisset additus,
Si ad alius domum abisses hospitis.
Satis enim flere meum erat mihi malum.
Sed hanc puellam, si modo licet, quæso te rex,
Alium quendam qui non passus sit qualia ego,

Seruare

Seruare iube Thessalorum. multi uero tibi
Hospites Pherensium, ne mihi suggeras mala.
Non queam hanc cernens in domo,
Illachrymabilis esse. ne ægrotanti mihi morbum
Addas, satis enim calamitate grauor.
Vbi aleretur etiam domi iuuenis mulier?
" *Iuuenis enim tanquam, uestitu et ornatu illustris est.*
" *Vtrum in uirorum habitabit habitatione?*
Et quomodo uersans inter iuuenes, illibata
Erit? Iuuenes, ô Hercules, non facile est
Continere: ego uero tuam prouidentiam noui,
Aut mortuæ in thalamum occultans alam
Et quomodo inferam hanc in huius lectum?
Duplicem metuo reprehensionem, & ex ciuibus
Ne quis me reprehendat, meam benefactricem
Prodentem, in alterius lectis iacere iuuenis
Et mortuæ, digna uero mihi est ut colam. (mulier,
Magnã prouidentiã cõuenit me habere. Tu uero, ô
Quæcunq; tandem sis tu, eosdem habens cũ Alcestide
Formæ modulos, scias, & similis es corpore.
Eheu, aufer per Deos ab oculis
Puellam hanc, ne me occidas perditum.
Videor enim illam aspiciens, uxorem uidere
Meam perturbat autem cor, ab oculis
Fontes deciderunt me miserum,
Vt modò luctum hunc gusto miserum.
CHO. *Ego quidem non queam laudare fortunam,*
Sed conuenit quicunq; tu es, recipere Dei donum.

HER.

HER, Si enim tantam potentiam haberem à Ioue,
In lucem adducere ex inferis ædibus
Vxorem, & tibi hanc præberem gratiam.
ADM. Probe noui promptũ te esse. sed ubi hoc?
Non licet mortuos in lucem redire. " "
HER. Ne nunc transilias, sed decorè fer.
ADM. Facilius est consolari, quàm afflictum sustinere. " "
HER. Quid uero proficies, si uelis semper lugere?
ADM. Scio & ego, sed amor me illuc ducit.
HER. Amare mortuum producit lachrymas. " "
ADM. Perdidit me & etiam magis quàm dico.
HER. Vxore optima orbatus es. quis negat?
ADM. Ita, ut uir hic nunquã uoluptatẽ capiat in uita.
HER. Tempus procedens mitigabit, nunc uero pubescit tibi malum. " "
AD. Tempus dicis utiq;, si tempus est mori. " "
HER. Mulier te quiescere faciet, et nuptiarũ desiderium.
ADM. Sile, ut dixisti, non existimauerim.
HER. Ecquid nõ uxorẽ ducis, sed in cœlibatu manes solus?
ADM. Non est quæ cum hoc reclinetur.
HER. Num mortuam iuuare quiddam exspectas?
ADM. Illam, ubi tandem sit, honorari conuenit.
HER. Laudo quidem, laudo. sed stultitiæ obnoxius es.
ADM. Adeò, ut nunq̃ uir hic sponsus uocetur à te.
HER. Adprobo, uxori fidelis quod es maritus.
ADM. Vtinam moriar, illã (quamuis nõ sit) prodens.
HER. Accipe nunc intra hanc generosam domum.
ADM. Ne per te qui seminauit oro Iouem.

HER. *Atqui peccabis, non faciens hæc.*
ADM. *Et faciens, tristitia cor affligam.* (*tia.*
HER. *Pareto, statim enim ad commodū recidet gra-*
ADM. *Papæ, utinā ex certamine hāc accepisses nunq̄.*
HER. *Victore me, & tu unà uincis mecum.*
ADM. *Bene dixisti. sed hæc mulier discedat.*
HER. *Abit, si conuenit. primū uero an cōueniat, uide.*
ADM. *Conuenit, te non irasciturο mihi.*
HER. *Sciens quidpiam & ego, hoc affecto.*
ADM. *Age uince. non tamen placentia mihi facis.*
HER. *Verum est quando nos laudabis. pareto tantū.*
AD. *Auferte, si cōuenit hāc mulierē accipi in domo.*
HER. *Non committam mulierem hanc famulis.*
ADM. *Ergo tu ipse eam introduc, si placet, in domū.*
HER. *Imò in tuas ego ponam manus.*
ADM. *Non attingam. in domus ingredi licet.*
HER. *Tuæ credidi manui dextræ soli.*
ADM. *Rex, cogis me nolentem facere hæc.*
HER. *Aude porrigere manum, & attingere hospitē.*
ADM. *Atqui porrigo, tanquam Gorgoni decollatæ.*
HER. *Habes?* ADM. *Habebo quidē.* HER. *Serua illā,*
Dices olim filium esse generosum hospitē. (*&* Iouis
Aspice uero illam, num quid tibi uidetur decere,
Mulierem. à tristitia uero bene habens, desine.
ADM. *Dij boni, quid dicam mirum insperatum hoc?*
Vxorem cernens hanc meam uerißime,
Num illecebrosum me dei gaudium demētat quoddā?
HER. *Non est. sed hanc aspicis uxorem tuam.*

ADM. Vide

ADM. Vide modò, ne quod spectrũ inferorũ hoc sit.
HER. Non fascinatorem hunc fecisti hòspitem.
ADM. Verum quam sepeliui aspicio uxorem meam.
HER. Ita est. diffidere autem te fortunæ non miror.
ADM. Attingo. alloquar tanq̃ uiuentem uxorẽ meã.
HER. Alloquere. habes enim omne quantũ uoluisti.
ADM. O charißimæ uxoris facies, & corpus,
Habeo te insperatò, nunq̃ me uisurum existimans.
HER. Habes. Inuidia uero non adsit ulla Deorum.
ADM. O maximi Iouis nobilis fili,
Bene habeas, & te qui plantauit pater
Seruet: tu enim mea redintegrasti solus.
Quomodo hancce ab inferis duxisti in lucem hanc?
HER. Prælium committens cum dæmonum principe.
ADM. Vbi hoc cum morte ais certamen commisisse?
HER. Apud ipsum tumulum, ex insidijs cõprehendẽs (manibus.
ADM. Cur nam hæc muta consistit uxor?
HER. Nondum fas est tibi huius alloquia
Audire, priusquam Dijs inferis
Expiata fuerit, & tertius præterierit dies.
Verum introduc tuam, & iustus existens,
In posterum ô Admete sis pius in hospites:
Et uale. ego uero instantem laborem
Stheneli regi filio præbebo profectus.
ADM. Mane nobiscum. & conuictor sis.
HER. In posterum hoc erit nunc accelerare me opor- (tet.
ADM. Verũ bene sit tibi, reducẽ uero uenias domum,
Ciuibus uero omnibusq; indicam principibus,

Choros ob rem bene actam constituere,
Arasq; uaporare opimis supplicationibus.
Nunc enim constituti sumus ad meliorem uitam,
Quàm antea. non enim fortunam meam dißimulabo.
" CHO. *Multæ formæ dæmoniorum,*
" *Multa uero insperatò perficiunt Dij.*
" *Et ea quæ uidebantur, non perfecta sunt.*
" *Insperatum rerum finem inuenit Deus.*
Talem exitum sortita est hæc fabula.

ALCESTIDIS FINIS.

EVRIPIDIS Andromache.

ARGVMENTVM.

Neoptolemus in Troia donatiuum accipiens, Andromachen Hectoris uxorem, filium suscepit ex ea Molossum. Postea uero insuper uxorem duxit Hermionem Menelai filiam. Reum uero cum primum postulasset Achillis cædis Delphis Apollinem, denuo abijt ad oraculum, pœnitentia ductus, ut Deum placaret. Zelotypia uero laborans erga Andromachen Regina. consuluit contra, hanc mortem. accersito Menelao. At illa filium quidem exposuit, ipsa uero confugit ad templum Thetidis, Menelaus uero & puerum inquirendo inuenit, & illa decepta

à templo eduxit & cum interficere uellent utrosq;, prohibiti sunt, Peleo super hoc apparente. Menelaus itaq; Spartam abijt. Hermione autem pœnitentia ducta est, timens præsentiam Neoptolemi. Aduenìens autem Orestes, hanc reduxit in Spartam. Neoptolemo uero insidias struxit, quem etiam occisum aderant qui ferebant. Peleo uero uolenti lamentari cadauer, Thetis apparens, hunc quidem apud Delphos iußit sepeliri, illam uero ablegandam ad Molossos cum filio. Ipsum præterea dixit immortalitatem accepturum. Adepta uero hac ad insulas beatorum migrauit habitatum. Scena, quidē fabulæ in Phthia iacet. Chorus autem constat ex Phthioticis mulieribus. Præfatur Andromache. Hæc fabula ex secundis est. Prœmium dilucidum est, & concinniter dictum. Sunt etiam carmina elegiaca in lamentatione Andromaches. in secunda parte fabulæ. Oratio Hermiones regium quiddam spirat. Et aduersus Andromachē Oratio bene habet. Bene etiam Peleus Andromachen liberat.

PERSONAE

Andromache	Molossus
Ancilla	Peleus
Chorus ex	Orestes
Phthioticis	Nuncius
Hermione	Thetis.
Menelaus	

PRAEFATVR ANDROMACHE.

SIATICAE *terræ decus, ô Thebana ciuitas,*
Vnde olim dotis cum magnifico apparatu
Priami ad regiā domū perueni,
Vxor elocata, liberos creans Hectori,
Beata priori Andromache:
Nunc autem non ulla alia infœlicior mulier
Me existit, aut fiet unquam
Quæ maritum quidem Hectorem ab Achille
Interfectum aspexi. & puerum quem peperi marito
Iactum turribus Astyanacta ab altis,
Postquam Troiæ ceperunt Græci solum.
Ipsa uero serua ex liberrima
Familia habita, ad Græciam deueni,
Insulari Neoptolemo belli præmium
Data, prædæ Troicæ selectum.
Phthiæ huius & ciuitatis Pharsaliæ
Vicinos habito campos. ubi marina
Cum Peleo habitat seorsim ab hominibus Thetis
Fugiens turbam. Thessalus uero ipsam populus
Thetidium uocat, Deæ propter nuptias.
Vt i domum habuit hanc filius Achillis.
Pelea namq; imperare terræ sinit Pharsalicæ
Viuente sene sceptrum non uolens accipere.
Et ego in hac domo masculum peperi filium,
Congressa cum Achillis filio, domino meo.

Et ante quidem in malis rebus constitutam, tamen
Spes me semper produxit, saluo filio
Auxilium quoddam inuenturam, & opem malorum.
Ex quo uero Spartanam Hermionem uxorem duxit,
Meum repudians dominus seruilem lectum.
Malis ab ea miseris exagitor.
Dictitat enim, quod ipsam uenenis occultis
Faciam sterilem, & marito inuisam:
Ego uero habitare domum pro ipsa uelim
Hanc, eijciens lectos illius per uim.
Quod connubium ego principiò inuita admisi,
Sed nunc desiui. Iupiter hæc sciat magnus,
Quod inuita huius particeps facta sum lecti.
Verum ipsam non persuadeo, sed uult me occidere.
Paterq; cum filia Menelaus unà molitur hæc.
Et nunc domi est à Sparta profectus,
Ad hoc ipsum. formidine uerò correpta ego
Regiæ, uicinum Thetidis in templum
Supplex aßideo hoc profecta, si quo modo me prohi-
Peleus namq; ipsum, liberiq; Pelei (beat mori.
Colunt, monumentum Nereidis nuptiarum.
Qui uerò mihi solus est filius, emitto clam
Ad alias domus, ne moriatur timens.
Ille enim qui plantauit eum, neq; mihi adest
Vt opem ferat, & filio nihil est, cum absens sit
Delphorum in terra ibi Apollini purgationem
Exhibet suæ infamiæ, qua tum ad Pythonem profectus
Reũ fecit Phœbũ de cæde patris, cuius nũc dat rationẽ

Si quo modo priora peccata deprecans,
Deum præbeat in posterum benignum.
FA. *Dominá, ego nomen non fugio hoc*
Vocare te, quandoquidem & in domo tua dignabar,
Troiæ quando habitaremus solum.
Beneuola uero & tibi. uiuentiq; eram tuo marito.
Et nunc afferens tibi nouos adsum sermones,
Metu quidem, ne quis dominorum sentiat,
Miseratione uero tui. grauia etenim statuit
Menelaus in te, & filia, quæ tibi cauenda.
AN. *O charissima conserua. conserua enim es,*
Ei quæ antea fuit regina, ei quæ nunc infœlix est.
Quid agunt, quales machinas texunt nunc,
Interficere uolentes miserrimam me?
FA. *Filium tuum uolunt, ô misera tu,*
Interficere, quem extra domum exposuisti.
AN. *Eheu, rescitum est, meum expositum filium?*
Vnde nam? me miseram, ut perij.
FA. *Nescio. Illorum uero intellexi ego hæc.*
Peregre uero contra ipsum Menelaus est à domo.
AN. *Perij utiq; ô fili, interficient te*
Geminæ ubi corripuerint uultures. sed dictus
Pater adhuc apud Delphos moram trahit.
FA. *Existimo utiq; non sic te agere male,*
Illo præsente, sed nunc desolata es amicis.
AN. *Neq; de Peleo uenit, quod uenturus sit, rumor?*
FA. *Senex est ille adeò, ut te iuuare queat præsens.*
AN. *Atqui accersiui eum non semel tantum.*

FA. Num

FA. *Num placet tibi curare aliquem nunciorum?*
AN. *Vnde? imò uelis nuncia ire tu mihi.*
FA *Quid uero dicam, diu absens à domo?*
AN. *Multas inuenire queas fraudes. mulier enim es.* ‹‹
FA. *Periculum est, Hermione enim non parua custos.*
AN. *Vides? abnegas malis rebus amicis tuis?*
FA. *Minime. nihil hoc obijcias mihi.*
Sed abeo, quoniam non in magno precio uita ‹‹
Seruæ mulieris, & si quid patior mali. ‹‹
AN. *Abi agedum. nos uero in quibus semper consti-*
Threnis & luctibus & lachrymis, (tuti sumus
In ætherem proferemus. Insita enim est ‹‹
Mulieribus oblectatio præsentia mala ‹‹
In ore semper & lingua habere, ‹‹
Suppetit non unum, sed multa mihi lamentari,
Ciuitatem patriam, occisum Hectorem,
Duramq; meam fortunam, cui implicita sum,
In seruilem diem incidens indigne.
Conuenit uero nunquã dicere quenquã beatũ ex mor ‹‹
Antequam mortui ultimnm diem uideris, (talibus ‹‹
Quomodo peracto fine peruenit ad inferos. ‹‹
Ilio arduæ Paris non sponsam, sed quendam Aten
Duxit domesticam in thalamum Helenam,
Cuius gratia, ô Troia, hasta & igni deuastatam
Cepit te instructus mille nauibus Græciæ uelox Mars.
Et meũ miseræ maritum Hectorem, quẽ circũ muros
Traxit aurigans filius marinæ Thetidis.
Ego uero è thalamis ducebar ad littus maris,

Seruitute triste induens caput. (deferebam
Multæ uero lachrymæ mihi ceciderunt è corpore, cum
Et urbem, & thalamos, & maritum in puluere.
Me miserum, quid me conuenit amplius lumē cernere
Hermiones seruam? sub qua afflicta,
Ad hanc statuam deæ supplex manus circum ponens,
Liquor, ueluti ex rupe decidens perennis gutta.
CHO. *O mulier, quæ ad Thetidis solū & templū sedes*
Diu, neq; deseris (prolem,
Græcanica existens, tamen ueni ad tuam Asiaticam
Si quomodo tibi queam
Remedium horum insolubilium laborum inuenire,
Qui te & Hermionem contentione tristi concluserūt.
Infœlix de connubio
Gemino consortem
Existentem in filio Achillis,
" *Cognosce fortunam, reputa præsens malum ad quod*
Cum dominis certas, (uenisti
Iliaca existens mulier ex Lacedæmone natis.
Desere frequentatam sacrificijs
Domum marinæ Deæ. quæ tibi
Opportunitas afflictæ, corpus turpe fœdare
Dominorum ex necessitate?
" *Imò ipsa uictoria te persuadebit,*
Quid laborem nihil existens laboras?
Verum i, relinque Deæ Nereidis splendidum templū:
Cognosce uero quod sis in peregrina terra
Ancilla, in aliena ciuitate,

Vbi

Vbi ex amicis nullum aspicis
Tuis ô infœlicißima,
O miserrima sponsa.
Miserrima enim mihi uenisti mulier Iliaca, ad domos:
Sed dominorum meorum metu
Taceamus (nam tuas uices
Misericordia fero)
Ne filia Iouis filiæ
Tibi me beneuolam uideat.
HER.*Mundum quidem circa caput aurei apparatus.*
Ornatumq; corporis horum uariorum peplorum.
Non Achillis neq; Pelei
A' dominibus manubias huc habens perueni,
Verum ex Lacæna Spartana terra
Menelaus nobis hæc donat pater
Magna cum dote, itaq; liberè gloriari possum.
Vos itaq; his alloquar sermonibus.
Tu uero cum sis serua, & bello acquisita mulier
Domum occupare eijciens nos uis
Hanc. inuisa uero sum, ueneficijs tuis.
Vterus sterilis per te mihi perit.
Vehemens enim Asiatica ad huiusmodi " "
Anima mulierum, à quibus desinere faciam te ego. " "
Neq; te iuuabit ædes Nereidis hæc,
Non ara, neq; templum, sed morieris.
Si uero deorum quis te aut mortalium seruare uelit,
Oportet te pro pristina fœlici superbia
Formidare, humilemq; aduoluere meis genubus,
Verrereq;

Verrereq; domum meam, ex aureis
Vasis dispergentem Acheloi rorem,
Et agnoscere ubi terrarũ sis. non enim Hector hic est,
Non Priamus, non aurum, sed Graecanica ciuitas.
Ad hoc uero uenis dementiae, misera tu,
Quae cum filio eius patris, qui tuũ occidit maritum,
Audes condormire, & liberos ab ipso grassatore
" *Parere. Huiusmodi totum bar barorum genus*
" *Paterq; filiae, filiusq; matri miscetur.*
" *Et soror fratri. per caedem uero charissimi*
" *Feruntur, & horum nihil prohibet lex.*
" *Quae ne apud nos statuas. neq; enim honestum,*
" *Duarum mulierũ uirum unicũ gubernacula habere.*
" *Sed ad unam respicientes legitimam Venerem,*
" *Cõtenti sunt, quicunq; non male domum colere uelint.*
" CHO. *Inuidiosa quaedam res mulierum est,*
" *Et corriualibus inuisa maxime semper.*
AN. *Papae, Eheu.*
" *Perniciosa res est mortalibus iuuentas, inq; iuuene*
" *Aequitatem quicunq; non mortalium habuerit.*
Ego uero metuo, ne seruitus me tibi
A sermonibus repellat, multa habentem iusta
Si porro uicero, ne ob hoc ipsum noxam capiam.
" *Fastuosi etenim, potiores sermones*
" *Acerbe ferunt à tenuioribus.*
Tamen me ipsam non prodens deprehendar.
Dic ô adolescentula, quo te probabili sermone
Persuasa repello à legitimis nuptijs?

Quoniam

Quoniam Spartana Phrygum minor ciuitas,
Et fortuna superat, & me liberam uides.
Aut & iuuenili & pubescente corpore,
Ciuitatisq; magnitudine, & amicis elata
Domum occupare hanc pro te uelim.
Vtrum, ut ipsa pro te filios pariam
Seruos & mihi miseram molestiam?
Aut meos quis filios sustinebit,
Phthiæ reges existentes, si tu non gignes?
Amant enim me Græci, & propter ipsum Hectorē,
Et ipsa obscura qđ sim, & nō regina fuerim Phrygū.
Non ex meis te uenenis odit maritus,
Sed quod ad conuersandum non accomoda sis.
Illectamentum enim amoris & hoc. non uenustas, ô ‹‹
Sed uirtutes oblectant maritos. (mulier, ‹‹
Tu uero si quid te uellicat, Spartana quidem ciuitas
Magna est, Scyrum autem nihili facis.
Diues es inter non diuites. Menelaus tibi ‹‹
Maior Achille, ob hæc te odit maritus.
Conuenit enim uxorem, & si malo uiro elocata sit, ‹‹
Contentā esse sua sorte, certamenq; non habere fastus. ‹‹
Si uero circa Thraciam niue affluentem
Regem haberes maritum, ubi uicißim lectum
Dat multis unus uir particeps factus,
Interficeres ne istas? deinde inexplebilem cupiditatē
Omnibus mulierib. addens deprehendereris, (Veneris
Turpe esset. namq; deteriori masculis ægritudine ‹‹
Hac laboramus, sed defendimus pulchre ‹‹

O charißime

O charißime Hector, uerum ego in tuam gratiam
Etiam unà tecum amabam, si te errare fecisset Venus.
Et mammam iam sæpius spurijs tuis
Præbui, ne tibi quam attribuerem molestiam.
Et hæc peragens, mea uirtute mihi conciliaui
Maritum. tu uero neq; stillam aërij roris
Tuo aßidere marito metuens sinis.
Ne tuam parentem amore uirorum, ô mulier,
" *Quæras imitari. malarum enim matrum*
" *Fugere mores conuenit liberos, quibus inest mens.*
CHO. *Herá, quantum tibi facile existit,*
Tantũ pareto huic conuenire sermonibus. (*sermonũ*
HER. *Quid grauiter cõcionaris & in certamẽ uenis*
Tanquam tu cõtinens sis meæ uero res nõ continẽtes?
AN. *Minime tuis præsentibus existis sermonibus.*
HER. *Mens tua ne mihi cohabitet, ô mulier.*
AN. *Iuuenis es, & loqueris de turpibus.*
HER. *Tu uero nõ loqueris qdẽ, facis uero mihi quan=*
AN. *Non tacite de Venere dolebis?* (*tum potes.*
" HER. *Ecquid? an nõ mulieribus hæc prima sunt un=*
" AN. *Honeste utentibus. sin secus, non honesta.* (*diq;?*
HER. *Nõ barbarorũ legibus habitamus ciuitatem.*
AN. *Etiam illic quæ turpia sunt etiam hic turpidinẽ*
HER. *Sapiẽs sapiẽs tu, mori tamẽ te oportet.* (*habẽt.*
AN. *cernis simulachrũ Thetidis in te respiciens?* (*lis.*
HE. *Quod odio habet patriã tuã, propter cædẽ Achil*
AN. *Helena ipsum peremit, nõ ego, mater tua.*
HER. *Nunc etiam ulterius mea attinges mala?*

AN. *Ecce*

AN. Ecce taceo. & comprehendo os.
HER. Illud dicito, cuius gratia adueni.
AN. Dico te mentem non habere, quantũ te oportuit.
HER. Deseres hoc sanctum templum marinæ deæ?
AN. Nisi moriar. sin secus, non deseram unquam.
HER. Quoniã hoc conuenit. neq; expecto maritũ ad-
AN. Verũ neq; ego quidẽ antè dedã me tibi. (uenire.
HER. Ignẽ tibi admouebo, neq; tuas uices cõsiderabo.
AN. Quin combure. dij enim sciunt hæc.
HER. Insuper corpori grauium uulnerum dolores.
AN. Cruenta sanguine deæ aram, quæ puniet te.
HER. O barbaram te pecudem, & duram audaciã,
An sustinere poteris mortem? At ego te sede
Ex hac surgere faciam uolentem mox.
Tales habeo tui illecebras. Sed sermones
Occultabo, res ipsa istud indicabit mox.
Sede immota. etenim si circum te teneat
Liquefactum plumbum, surgere faciam te,
Antequam quem persuasisti filius Achillis redeat.
AN. Persuasi. sed res excellẽs est, cõtra reptiles be- ""
Remedia mortalibus deorum præbuisse aliquẽ (stias ""
Quæ uiperas & ignem superant: ""
Sed nullus contra mulierem remedia inuenit adhuc ""
Malam. huiusmodi sumus hominibus malum. ""
CHO profecto magnorum dolorum author extitit,
Cum ad Idæam syluam uenit
Et Maiæ & Iouis filius,
Triplicem currum dearum

Agens

Agens, istum pulchre coniunctum
Contentione tristi
instructum de formæ excellentia,
Ad stabula bubulci,
Et ad pastorem solitarium iuuenem
Desertamq; ad habitatam aulam.
Ipsæ postquam ad frondosum nemus uenerunt,
Montanam regionem, fontium lauerunt
Splendida corpora in riuis.
Et iuerunt ad Priamidem,
Excellentijs sermonum peruersorum
Se exornantes.
Venus cœpit uerbis fraudulentis,
Iucundis quidem ad audiendum,
Sed tristem confusionem uitæ Phrygum ciuitati
Miseræ, Pergamisq; Troiæ.
Sed ô utinam supra caput dedisset malum,
Ea quæ olim peperit Paridem.
Antequam Idæum habitasset iugum.
Quando ipsum apud diuinam laurum
Clamauit Cassandra occidendum,
Magnum Priami ciuitatis damnum.
Quem non accessit? qualem non orauit
Ex primatibus infantem occidere?
Non utiq; ad Iliadas iugum uenisset
Seruile, neq; tu ô mulier
Principum habuisses domorum sedem,
Sed extinxisset Græciæ tristes

Labores, quos circa Troiam
Per decennium errarunt iuuenes hastis.
Lectiq; deserti non fuissent,
Et filiorum orbi senes.
ME. *Adsum, capto tuo filio, quem in alias ædes*
Clam filia mea exposuisti.
Tu enim gloriabaris, deæ simulachrũ seruaturũ hoc;
Et hunc, & eos qui occultarunt. sed deprehensa es.
Minus sapiens hoccine Menelao, ô mulier.
Quare nisi deserens hoc uacuum feceris templum,
Hic pro tuo corpore mactabitur.
Hæc itaq; reputa. utrum tu ipsa mori uelis,
An hunc perire pro tuo peccato,
Quod in me, inq; filiam meam peccas.
AN. *O peruersam opinionem. innummeris mortaliũ,* " "
Nihili existẽtibus, apparatũ uitæ inflauisti splendidũ. " "
Vera uirtus quidem quibus inest, re ipsa " "
Beatos iudico: illos uero propter mendacia, habere " "
Nõ dignos iudico, nisi quãtũ fortuna supbire uidetur. " "
Tu iã imperator existẽs electis Græcorũ militibus o=
Troiã ademisti Priamo, adeo uanus existens. (lim,
Qui pro filia puella per sermones
Tantum spirasti, & mulieri infœlici
Seruæ constitutus es in controuersiã. nõ dignũ existi=
Itaq; te Troia, neq; te Troiam. (mo
Extrà sunt, qui uidentur superbire, " "
Magnifici: Cæterum intus, omnib. hominibus similes. " "
Nisi si quid diuitijs: hoc enim uim habet magnam. " "

Menelae, agedum contendamus uerbis.
Mortua sum tuæ filiæ, et me interemit.
Cruentum quidem non poterit effugere odium.
Apud plerosq; etiam tu periclitaberis,
In hac cæde, coadiuuans enim te coget opera:
Quod si equidem quo minus moriar effugero,
Filium meum interficietis? & quomodo pater
Mortui filij facile patietur?
Non sic inuirilem ipsum Troia uocat,
Sed pergit quatenus conuenit. & Peleo enim digna
Et patre Achille opera agens uidebitur.
Repudiabit uero tuam filiam è domo, tu uero elocans
Alteri, quid dices? Vtrum quod ignauum maritum
Fugiat huius uirtus? uerum mentietur oratio scilicet
Ducet uero quis eam? an ipsam carentẽ uiro in domo
Viduam continebis canam? ah miser homo.
Malorum tot non cernis affluentias?
Quot'nam pellicès filiam tuam etiam iniuria affectã
Mauelis adipisci, quàm pati quæ ego dico?
,, *Non decet ob leuia magna accersere mala.*
,, *Neq;, & si nos mulieres sumus sæuum malum,*
,, *Viros mulieribus aßimulari natura.*
,, *Ego enim, si tuam filiam uenenis inficio,*
Et uterum abortimus, ut ipsa narrat,
Vltro non inuiti, neq; ad aram
Confugentes nos ipsi, tamen iudicium subibimus
Apud tuos generos, quibus non minus
Pœnam debeo, præparans orbitatem.

Ego itaq; talis sum, sed tui animi
Vnum de te metuo, nam propter muliebrem litem,
Etiam miseram perdidisti Phrygum ciuitatem.
CHO. Nimium locuta es, utpote mulier contra uirũ,
Et prudentia tua è scopo excidit animi.
ME. O mulier, hæc sunt parua, & imperio
Non digna (ut ais) meo, neq; Græcia.
Bene scias, cuiuscunq; rei quispiam usum habet,
Hoc est unicuiq; maius quàm Troiam capere.
Et ego filiæ, magna enim iudico hæc,
Priuari lecto, adiutor sum constitutus.
Cætera enim, secunda pati posset mulier.
Sed cum priuatur uiro, priuatur uita,
Meis sed illum seruis imperare decet,
Et illius meos, & uos quoq;.
Amicorum enim nihil proprium, qui quidem amici
Rectè existunt, sed res omnes communes sunt.
Expectans uero absentes, si non constituam
Res meas quàm optime, leuis fuero, neq; sapiens.
Sed surge ex hoc templo deæ.
Quoniam si moriaris tu, filius hic effugiet mortem,
Te uero nolente mori, hunc interficiam.
Ex duobus necesse est alteri relinquere uitam.
AN. Heu mihi, duram sortem, electionemq; mihi
Proponis uitæ, & sortita misera,
Et non sortita infœlix constituor.
O magna peragens, culpam ob paruam,
Audi, cur occidis me? quamobrem? quam ciuitatem

Prodidi?quem tuorum interfeci filium ego?
Quam domum succendi?dormiui coacta
Cum meis heris:& tamen me,non illum interficies
Autorem herum?uerum principium amittens,
Ad finem posteriorem existentem fertis?
Hei mihi propter hæc mala.ô mea misera patria
Quàm indigna patior.quid etiam párere oportuit,
Pondusq; ad hoc pondus addere duplex?
Verum quid hæc lugeo?præsentia uerò
Non inquiro,& reputo mala?
Quæ cædem Hectoris per aurigationem peractam
Aspexi,miserabiliter uerò Ilium ardens:
Ipsa uerò serua in naues Græcorum conscendi,
Per crines tracta.postquam uerò perueni
Phthiam,interfectoriq; Hectoris copulor,
Quid tum mihi uiuere dulce?ad quid respiciendũ est?
Ad præsentes'ne,an ad præteritas fortunas?
Vnicus filius hic erat mihi superstes,oculus uitæ.
Hunc interfecturi sunt quibus uidentur hæc,
Minime propter meam miseram uitam.
In hoc enim spes est,si saluabitur.
Mihi uerò opprobrium,non mori pro filio.
Ecce desero aram,ego dedititia, (dendũ collo.
Ad mactandũ,ad occidendũ,ad colligandũ,ad suspen
O fili,ego quæ peperi te.ne tu moriaris,
Eo ad Plutonem.si uerò effugeris mortem,
Memento matris,qualia passa perierim.
Et tuum patrem osculans,

Lachrymasq;

Lachrimasq; stillans, & implicans manus,
Dic qualia passa sim. Omnibus hominibus sunt " "
Vita, liberi. quicunq; autem hæc expers existens uitupe- " "
Minus quidem dolet, & infœlix existens beatus est. (rat " "
CH. *Miserere audiens. miseratione enim digna infœli-* " "
Hominibus omnibus, etiamsi externus fuerit. (cia " "
Ad concordiam conuenit te & filiam tuam ducere
Menelae, & hanc, ut liberetur à laboribus.
MEN. *Corripite mihi hanc, constringentes manus,*
Famuli. sermones enim non gratos audiet,
Ego te, ut castam aram relinqueres deæ,
Prætendi filij mortem qua te subduxi,
In manus uenire hasce meas ad cædem.
Et res quidem tuas sic se habere scias.
Res autem huius pueri, filia mea iudicabit,
An occidere hunc, aut non occidere uelit.
Sed abi in ædes has, ut in liberos
Serua existens, nunquam lasciuire discas.
AN. *Eheu, dolo me subijsti. decepti sumus.*
MEN. *Promulgato omnibus. non enim inficiamur.*
AN. *An hæc apud uos. qui iuxta Eurotam, scita sunt?*
MEN. *Et ijs quæ in Troia acciderunt, afflictos ui-cem reddere,*
AN. *Deum autem non deum, neq; habere existimas uindictam?*
ME. *Cum ista euenerint, tunc feremus, te uerò interficiam.*
AN. *Num & pullum hunc ab alis uellens?*
ME. *Non. sed filiæ, si uoluerit, dabo ad interficiendum.*
AN. *Eheu, quid nam de te lugeam, ô fili?*

MEN. Non certe spes nimium cōfidens ipsum remanet.
AN. O omnibus hominibus inuisissimi mortalium,
Spartæ incolæ, dolosa consilia,
Mendaciorum reges, machinatores malorum.
Tortuosa, & nihil sanum, sed omnia in orbem
Sentientes, indignissime fœlices estis per Græciam.
Quid non apud uos est? an non plurimæ cædes?
Non turpiter lucro dediti estis? an non alia dicentes
Lingua, sentientes alia deprehendimini semper?
Pereatis. mihi uerò mors non adeò grauis est,
Vt tibi uisum est. illa enim me perdiderunt,
Quando misera ciuitas consumpta est Phrygum,
Maritusq; ille inclytus, qui te sæpenumero hasta
Nautam fecit pro terrestri milite ignauum.
Nunc uerò in mulierem ferox miles existens
Interficis me. interfice: quoniam non delinitum te
Lingua dimittam mea, & filiam tuam.
Quoniam tu quidem existis in Sparta magnus,
» Nos in Troia. Si ego miserè habeo,
» Nihil in hoc glorieris: & tu misere habere poteris.
» CHO. Nunquam duplicia
» Connubia collaudauero mortalium.
» Neq; binas matres habentes liberos.
» Rixas quidem domorum,
» Tristesq; offensas.
» Vnicam mihi amet maritus cum nuptijs,
» Non communicatam coniugem alius uiri.
» Neq; enim in ciuitatibus

Duplices tyrannides cc
Vnica meliores sunt ad tolerandum. cc
Pondusq; supra pondus cc
Et seditio ciuibus. cc
Fabris enim hymnorum operatrices duobus
Contentionem Musæ amant concitare,
Flatus cum ferunt nautas ueloces
Circa temones,
Duplici mentis sententia præditos.
Consiliariorū etiā multitudo congregata, imbecillior cc
Stultiore animo, summo imperio prædito. (est cc
Vnius potestas sit & in re domestica, cc
Et in republica. cc
Quoties inuenire uelint tempus commodum. cc
Ostendit hæc Lacæna imperatoris
Meneląi. etenim per
Ignem uenit ad alterum coniugem.
Interficit uerò miseram Troicam mulierem
Filiumq; propter inconsultam contentionem.
Impia, illegitima, absq; gratia inuidia.
Adhuc tibi ô uereranda
Commutatio harum adest rerum,
Et ne aspiciam ego hoc coniugatum
Par ante domus
Calculo mortis condemnatum.
Infœlix mulier, infœlix uerò tu puer,
Propter matris lectos qui moreris,
Nihil particeps

Neq; sons existens regibus.
AN. *ego ipsa manus cruentas*
Laqueis colligata,
Mittor subtus terram.
MOL. *Mater mater, ego uerò sub tua*
Ala unà descendo,
Et uictima trucidata
O terræ Phthiæ optimates,
O pater, ô redi
Amicis auxiliator.
AN. *Iacebis iam ô fili, ô chare*
Vbera matris iuxta tuæ,
Cadauer sub terra cum cadauere.
MOL, *Heu mihi mihi.quid patior?*
Miser itaq; ego, tuq; ô mater.
MEN. *Moriemini. ite sub terras.*
Etenim ab hostilibus uenitis turribus.
Vos autem duo ex duobus moriemini causis.
Te enim nostrum iudicium interficit,
Puerum uerò mea filia hunc Hermione.
Etenim stultitia magna esset relinquere.
Hostes hostium, cum liceret interficere,
Et metum domus eximere.
AN. *O uir uir, utinam tuam*
Dextram, & hastam auxiliatricem
Haberem Priami fili.
MOL. *Infœlix, quod uerò ego, mortem*
Quod auertat, carmen inueniam?

AN.Pre-

AN. Precare uerò genubus
Domini accidens, ô fili.
MOL. O chare, ô chare, dimitte mortem mihi.
AN. Liquor lachrymis, pupulas
Humecto, lubricæ ueluti petræ
Perennis fons, sole carens, ego misera.
MOL. Heu mihi, quod ego
Malorum remedium conficere queam.
MEN. Quid mihi accidis, marinam petram
Aut fluctus precibus ueluti supplicans.
I is enim qui me attinent, existit utilitas.
Tui uerò nullam habeo gratiam, quoniam
Bonam consumens uitæ partem
Troiam cœpi, & matrem tuam.
Cuius fretus
Ad Plutonem infernalem descendes.
CHO. Atqui uideo hunccine Pelea prope,
Cum celeritate ponentem huc senilem pedem.
PEL. Vos interrogo, & constitutum ad cædem.
Quid hæc? quomodo hæc? ex qua ratione laborat
Domus? Quid agitis iniudicata molientes?
Menelaë, contine te, ne festinato absq; iure.
Duc tu ocius. non enim, ut uidetur mihi,
Ocij est hoc opus. Verum pubescentes
Vires uelim resumere, si aliàs unquam.
Primum quidem more prosperi uenti ueluti uelis
Aspirabo huic. dic, quo iure manus
Laqueis constringentes hi ducunt te,

 Et filium

Neq; sons existens regibus.

AN. *ego ipsa manus cruentas*

Laqueis colligata,

Mittor subtus terram.

MOL. *Mater mater, ego uerò sub tua*

Ala unà descendo,

Et uictima trucidata

O terræ Phthiæ *optimates,*

O pater, ô redi

Amicis auxiliator.

AN. *Iacebis iam ô fili, ô chare*

Vbera matris iuxta tuæ,

Cadauer sub terra cum cadauere.

MOL, *Heu mihi mihi. quid patior?*

Miser itaq; ego, tuq; ô mater.

MEN. *Moriemini. ite sub terras.*

Etenim ab hostilibus uenitis turribus.

Vos autem duo ex duobus moriemini causis.

Te enim nostrum iudicium interficit,

Puerum uerò mea filia hunc Hermione.

Etenim stultitia magna esset relinquere

Hostes hostium, cum liceret interficere,

Et metum domus eximere.

AN. *O uir uir, utinam tuam*

Dextram, & hastam auxiliatricem

Haberem Priami *fili.*

MOL. *Infœlix, quod uerò ego, mortem*

Quod auertat, carmen inueniam?

AN. Pre-

AN. Precare uerò genubus
Domini accidens, ô fili.
MOL. O chare, ô chare, dimitte mortem mihi.
AN. Liquor lachrymis, pupulas
Humecto, lubricæ ueluti petræ
Perennis fons, sole carens, ego misera.
MOL. Heu mihi, quod ego
Malorum remedium conficere queam.
MEN. Quid mihi accidis, marinam petram
Aut fluctus precibus ueluti supplicans.
Iis enim qui me attinent, existit utilitas.
Tui uerò nullam habeo gratiam, quoniam
Bonam consumens uitæ partem
Troiam cœpi, & matrem tuam.
Cuius fretus
Ad Plutonem infernalem descendes.
CHO. Atqui uideo hunccine Pelea prope,
Cum celeritate ponentem huc senilem pedem.
PEL. Vos interrogo, & constitutum ad cædem.
Quid hæc? quomodo hæc? ex qua ratione laborat
Domus? Quid agitis iniudicata molientes?
Menelaë, contine te, ne festinato absq; iure.
Duc tu ocius. non enim, ut uidetur mihi,
Ocij est hoc opus. Verum pubescentes
Vires uelim resumere, si aliàs unquam.
Primum quidem more prosperi uenti ueluti uelis
Aspirabo huic. dic, quo iure manus
Laqueis constringentes hi ducunt te,

Et filium? agnus enim quispiam ueluti peris,
Nobis absentibus, & domino tuo.
AN. Isti, mi senex, cum filio morituram
Ducunt me, sic ut uides. quid tibi dicam?
Non enim unius te famæ studio
Accersiui, sed per infinitos nuncios.
Contentionem uerò in domo scis nimium audiens
Huius filiæ, quorum pereo gratia.
Et nunc me ab ara Thetidis, quæ inclytum
Peperit tibi filium, quam tu diuinam colis,
Ducunt abstrahentes, neque ullo iure
Condemnantes, neque absentes à domo
Expectantes, sed meam solitudinem
Explorantes, & huius filij, quem insontem
Sunt unà mecum infælice interfecturi.
Sed oro te ô senex, ante tua
Cadent genua, nam manu non licet mihi
Tuam præhendere charißimam barbam:
Libera me per deos. sin secus, moriemur
Turpiter uobis, infæliciter uerò mihi, ô senex.
PEL. Relaxare iubeo uincula, antequam ploret quispiam,
Et huius manus implicationes remittere.
MEN. Ego uerò interdico, aliàs non inferior te,
Tum in hanc longe plus iuris obtinens te.
PEL. Quomodo? an meam domum administrabis, profectus
Huc? non satis tibi, Spartanis imperare?
MEN. Cepi ipsam captiuam ex Troia ego.
PEL. Meus uerò ipsam accepit filius, filij honorarium munus.

MEN. An

MEN. An non illius, res meæ? & illius, meæ?
PEL. Ad beneficiendum: ad maleficiendum nequaquam, neq; in cæde uiolenta.
ME. Vt hanc abducas nunquam ex mea manu.
PE. Sed sceptro hoc tuum cruentabo caput.
ME. Attinge ut scias, & prope ad me accede.
PE. Tu enim inter uiros ô peßime, & ex malis?
Tui habenda est ratio, tanquam inter uiros?
Qui à Phryge spoliatus es uxore,
In conclusam, nullis seruis munitam domũ tuã qui reliquisti,
Tanquã sanè uxorem castã domi habens,
Omnium peßimam? Neq; si uelit quispiam,
Casta esse queat Spartana puella,
Quæ cum iuuenibus relinquentes domos "
Nudis fæmoribus, & tunicis dissolutis "
Cursus & palæstras, non tolerabiles mihi, "
Communes habent: & tamen admirabile uidetur, "
Quod non castas mulieres educatis? "
Helenam interogari oportuit hæc, quæ è domo "
Tuum relinquens amicitiæ præsidem, delata est "
Adolescentulo cum uiro in aliam terram
Et tamen proter illam, Græcorum turbam
Tantam congregans, duxisti ad Ilium.
Quam oportebat te expuentem, non mouere hastã,
Perfidã quam deprehendisti, sed sinere illic manere,
Mercedemq; dare, ne unquam in domum reciperes.
Verum neq; hac ratione tuum consilium stabiliuisti.
Animas uero multas & bonas perdidisti,

Liberorumq;

Liberorumq; orbas anus reddidisti domi,
Canosq; priuasti patres nobilibus liberis.
Ex quibus unus ego infœlix. peculiarem uero te,
Malum dæmonem ueluti quendam aspicio Achillis;
Qui neq; uulneratus uenisti è Troia solus,
Pulcherrima arma preterea in pulchris thecis
Similia illuc & huc duxisti iterum. (quam tecum
Et ego quidem loquebar, te ambiente affinitatē, nun=
Affinitatem contrahere, neq; intra domum accipere
" Malæ mulieris pullum. Imitantur enim
" Materna opprobria. Hoc & considerate mihi
" O proci, bona filiam ex matre ut ducatis.
Ad hæc porro in fratrem quàm contumeliosus fuisti,
Trucidare iubens filiam stultißime,
Tantopere timuisti, ne malam uxorem haberes.
Capta uero Troia, eo enim & illuc tibi,
Non occidisti uxorem dedititiam accipiens,
Sed ut aspexisti pectus. abiecto gladio
Suauia accepisti, proditricem blande tractans canem.
Inferior nostra existens Venere, ô peßime tu.
Deinde in domum meorum ueniens liberorum,
Deuastas absentium, & mulierem infœlicem
Occidis inglorię: & filium, qui flentem te,
Et tuam quæ domi est constituet filiam,
" Tametsi nothus sit. Sæpenumero certe
" Ex illis pinguem terram uicit satio.
" Et spurij multi legitimis meliores sunt.
" Sed aufer hinc tuam filiam. satius est mortalibus

Pauperem

Pauperem probum, quàm improbum & diuitem “
Generũ acqsiuisse. & amicũ. tu uero nihili homo es. “
CHO. *Paruo ab initio contentionẽ hominib. magnam* “
Lingua suppeditat. hec uero sapientes hominum “
Cauent ualde, non amicis fabricare litem. “
ME. *Quid iam dicas, senes quod sapientes.*
Et quod prudentes habeantur unquam Græcis?
Quando existens tu Peleus, & patre inclito natus,
Affinitate contracta, turpia quidẽ tibi ipsi loqueris,
Nobis uerò conuicia propter mulierem barbaram,
Quam cõueniebat te ꝑpellere, ꝑpter hanc, ultra Ni=
Et ultra Phasim, & me adhortari usq;, (li fluenta,
Existentem quidem Asiaticam. ubi cadauera
Multa Græciæ ceciderunt hasta cæsa mortuorum,
Tuiq; filij sanguinis quæ particeps est.
Paris enim, qui tuum filium occidit Achillem,
Hectoris frater erat, uxor uero hæc Hectoris.
Et cum hac ingrederis tu in idem tectum,
Et eiusdem mensæ dignaris habere uitam.
Parere præterea domi tuæ filios inimicissimos sinis.
Quæ ego prouidentia tua & mea senex
Tollere uolens hanc ex manibus eripio.
Atqui dic, attingere enim non turpe est sermonem,
Si filia quidem mea non pepererit, sed ab hac
Germinarint filij, huius terræ Phthioticæ
Statues principes? barbari existentes genere
Græcis imperabunt? & deinde ego quidem desipio,
Odio habens iniqua, tibi uero inest prudentia?

Et illud

Et illud nunc dispice, si tu filiam tuam
Elocans alicui ciuium, & passa esset huiusmodi,
Tacitè sedisses utiq;? nõ existimo, pro peregrina tamẽ
Huiusmodi loqueris, contra necessarios amicos?
" *Atqui idem uir & mulier iuris habet,*
" *Iniuria affecta à uiro. Sic simili modo uir*
" *Mulierem petulantem domi habens.*
" *Et marito quidem in manibus est magna potentia,*
" *Mulieri in parentibus & amicis res sitæ sunt.*
Igitur iustum est, ijs qui me attinent ferre auxilium.
Senex nimium es. meam uero militiam
Narrans, me laudas, quàm tacens, plus.
Helena uero peccàuit non sua sponte, sed ex dijs:
Atq; istud plurimum auxit Græciam.
Armorum enim cum essent & pugnæ inexpertes,
" *Venerunt ad fortitudinis laudem. Namq; exercitatio*
" *Omnium rerum hominibus fit magister.*
Quod uero in aspectum meæ ueniens ego
Vxoris, continui non occidere, sapui.
Neq; te Phocum uellem interfecisse.
Hæc bene mihi cõstans tecũ expostulaui, nõ ppter irã,
" *Si uero tu statim succenses, tibi quidem loquacitas*
Maior est, mihi uero lucrum est prouidentia.
CHO. Cessate iam. utiliora enim longæ hæc
Sermonibus uanis, ne duo erretis simul.
" *PE. Eheu, in Græcia quàm male constitutum est,*
" *Cum trophæa de hostibus statuerit exercitus,*
" *Non militum facinus ducunt hoc,*

Sed ipse

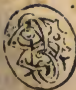
Sed ipse imperator gloriam sibi uendicat ‹‹
Qui unus cum alijs innumeris uibrans hastam ‹‹
Nihil plus uno faciens, habet maximã famam. (tatib. ‹‹
Superbi uero, in magistratib. sedẽtes in singulis ciui- ‹‹
Sapiunt supra plebem plus, existentes nihili homines. ‹‹
Hi uero sunt ipsis innumeris sapientiores, ‹‹
Si audacia accederet, consiliumq́; simul. ‹‹
Quemadmodum & tu, tuusq́; frater, inflati ‹‹
Ex Troia, sedetis, & ob illic actum imperium,
Aliorum studijs & laboribus elati.
Ostendam uero ego tibi, non Idæum Parim
Maiorem existimari Pelei hostem unquam,
Nisi discedes ab hac quàm primum domo.
Et filia carens liberis, quam nepos noster
Agitabit per domum, hac conuellens coma,
Quæ sterilis existens uitula, non patitur
Parientes alias, non habens ipsa liberos.
Sed si in hoc illius infœlix es propter liberos,
Orbos nos oportuit esse liberis?
Abite ab hac, ô famuli, ut probe discam,
Si quis me soluere huius prohibere uelit manus.
Suscita te ipsam, ut ipse quamuis tremulus
Nexa uinculorum uolumina soluam.
Siccine ô pessime huius læsisti manus?
Bouem aut leonem putasti constringere laqueis?
Aut ne gladium accipiens propelleret te,
Timuisti? accede huc sub ulnas puer,
Vnà solue matris uincula. In Phthia te ego

Educabo,

Educabo, magnum iſtis inimicū. ſi uero abſuerit belli
Spartanis gloria, & prælij certamen,
In cæteris, ſcitote, exiſtentes nemine meliores.
" CHO. Pacata quædam res eſt ſenum genus,
" Et ad retinendum difficile, propter iracundiam.
ME. Nimis procliuis ferris ad conuiciandum.
Ego uero per uim Phthiam profectus,
Neq; quid perperam agam, neq; patiar.
Et nunc quidem, non enim magnum ocium habeo,
Abeo domum. Eſt etenim non procul
A' Sparta ciuitas quædam, quæ hactenus erat ſocia,
Nunc uero hoſtilia agit. hanc aggredi uolo,
Exercitum ducens, ut ſubditam capiam.
Cum uero res illic ſtatuero pro ſententia mea,
Redibo. præſens uero ergo præſentes palam
Generos docebo, & diſcam ſermones
Et ſi quidem puniet hanc, & in poſterum fuerit
Modeſtus in nos, modeſtum uiciſsim accipiet.
Inflatus uero, incidet in iratos.
Rebus uero res ſuccedentes accipiet.
Tuos uero ſermones facile ego fero.
Vmbræ enim ueluti oppoſitus uocem habes,
Imbecillis. nihil aliud, niſi loqui tantum.
PE. Accede fili mi huc ſub ulnis conſtitutus
Tuq; ô miſera. intempeſtatem enim ſæuam
Incidens, in portus ueniſti placidos.
AN. O Senex, dij tibi benefaxint, & tuis
Seruanti filium, & me infœlicem.

Vide

Vide uero, ne nunc in solitudinem uiæ
Fugitantes isti, per uim abducant me.
Senem quidem te cernentes, & imbecillem me,
Et puerum hunc stultum. considera hæc:
Ne nunc elapsi, deinde capiamur postea.

PE. Ne mulierum timidarum adferas sermonem.
I, quis uos attinget? flens utiq;
Attinget. propter deam enim, & equitibus
Et multis peditibus imperamus per Phthiam.
Nos præterea erecti, neq; senes, ut existimas.
Verum ad huiusmodi uirum respiciens tantum,
Trophæum de eo statuam, senex quamuis existens:
Multis iuuenibus etiam senex, si fuerit animosus, " "
Melior est. quid enim oportet timidum esse bono corporis habitu preditum? " "
CHO. Aut non sim, aut " "
Parentibus bonis " "
Liceat esse, locupletisq; " "
Familiæ particeps sim. " "
Si quid enim patitur quis periculosum, " "
Auxilij non egestas nobilibus. " "
A uulgo autem celebratis uirtutibus " "
Honor & gloria. " "
Non sanè reliquias bonorum " "
Virorum auffert " "
Tempus. sed ipsa uirtus " "
Etiam mortuis lucet. " "
Melius uero est uictoriam non " "

" Infamem habere,
" Quàm cum inuidia subuertere
" Et potentia iustitiam,
" Gratum quidem principio istud hominibus,
" Procedente uero tempore fit aridum.
" Quin etiam in uituperium cedit familia
Hanc approbo,
Hanc eiam dego uiuendi rationem,
" Nullam extra iustitiam
" Potentiam priuatim
" Et publice ualere.
O senex Aeacida,
Credo & cum Lapithis te, &
Centaurorum certasse hasta inclitißima.
Etenim cum Argoa hasta
Inhospitalem humidam penetrasse
Marinam Symplegadam,
Ad inclytam nauigationem,
Ad Iliacam urbem, cum antea
Inclytus Iouis
Filius circumdedit cæde,
Communem illam gloriosam
Sequutum Eurotam peruenisse.
ANC. O charißimæ mulieres, ut malum male
Succedens hodie paratur.
Domina enim domi, Hermionem dico,
Patreq; desolata, conscientiaq; simul,
Quale desingnauit facinus? Andromachen occidere
Et filium,

Et filium uolens? mori uult,
Maritum metuens, ne ob ea quæ fecit,
Ex his cum ignominia dominibus repudietur.
Aut ne moriatur, interficiens, quos mori non conue-
Vix uerò ipsam uolentem suspendere collum (niebat.
Prohibent custodes famuli, & ex dextra
Gladium abripiunt ui adimentes,
Tantopere dolet. & ea quæ antea peregit,
Agnoscit quod peregerit non rectè. ego quidem
Dominã prohibens à laqueo, defatigata sũ, ô charæ,
Vos introgressæ in hanc domum,
A morte ipsam liberate. Ex familiaribus enim "
Amici iuuenes accedentes, persuasibiliores. "
CHO. Atqui in domo ministrorum audimus
Vocem, ob quæ uenisti annuncians tu.
Ostendere uerò uidetur misera, quantum potest
Faciens male. ex domo enim abit;
Fugiens manus ministrorum, ex desiderio mortis.
HER. Hei mihi, dilacerationem comæ, unguiumq;
Inimicas euulsiones faciam.
CHO. O filia, quid ages? corpus tuum detur pabis?
HER. Væ uæ uæ uæ.
Vale sublime à cincinnis meis
Tenue strophium.
ANC. Filia obtege pectora, constringe peplis.
HER. Quid uerò me oportet tegere peplis pectora?
Manifesta, & undiq; conspicua, & non
Occulta peccauimus in maritum.

 AN. Doles

AN. Doles'ne, cædem moliens connuptæ tuæ?
HER. Imo deploro grauem audaciam,
Quam commisi, ô execratam
Me, execratam maritis.
AN. Ignoscet tibi hoc peccatum maritus.
HER. Quid mihi gladium ex manu eripuisti?
Redde ô chara,
Redde ut aduersum
Inniter uulnus.
Quid me à laqueis probibes?
AN. Verũ si te dimitterẽ, nõ sibi cõstãtẽ, ut morereris,
HER. Hei fatum. ubi mihi ignis chara flamma?
Vbi uerò ad terminos sustollar?
Per mare, aut per syluam montium,
Vbi mortua inferis curæ sim?
„ CHO. Quid hæc laboras? Casus diri
„ Omnibus mortalibus aut tunc accidunt, aut tunc.
HER. Reliquisti reliquisti ô pater, littoralem
Veluti solitariam nauem carentem
Remigio marino.
Perdes perdes me.
Non amplius habitabo in hac
Nuptiali domo.
Ad quæ simulachra supplex accedam?
Aut serua seruæ genubus accidam,
Phthia ex terra?
Cærulea auis utinam fierem,
Aut picata nauis, quæ

Per cærulea penetrauit littora,
Primo nauigans remo.
AN. *O filia, tum nimis neq; illam laudaui,*
Quando in mulierem Troianam *peccasti,*
Neq; tuum metum quem metuis nimis.
Non sic amicitiam tuam repudiabit maritus,
Malis mulieris barbaræ persuasus sermonibus.
Neq; enim te captiuam ex Troia *habet,*
Verum uiri egregij filiam cum magna
Dotę, & ciuitatis non mediocriter beatæ.
Pater uerò te non sic. ut tu metuis, ô filia,
Deserens sinet ex hisce domibus excidere.
Verum i intro, neq; obambula ædes
Ante has, ne quod dedecus accipias,
Ante hæc atria conspecta, ô filia.
CHO. *Atqui hic externus quispiã peregrinus hospes,*
Celeriter ad nostras domos proficiscitur.
OR. *Hospitæ mulieres, num hæc sunt* Achillis
Filij atria, & regiæ domus?
CHO. *Scis, uerum quis existens interrogas hæc?*
OR. *Agamemnonis & clytemnæstræ filius,*
Nomen uerò Orestes. *proficiscor uerò ad* Iouis
Vaticinia Dodonea. *postquam uerò perueni*
Phthiam, placuit mihi de cognata discere
Muliere, an uiuat & fælix sit,
Spartana Hermione. *longinqua enim*
Habitans à nobis loca, tamen est chara.
ANCIL. *O nautis tempestatis portus qui apparuisti,*

Agamemnonis fili. per te hæc genua rogo,
Miserere nostri, quorum uisitas fortunas,
Agentes non bene, ramis uerò non deteriores.
Tuis appono genubus manus meas.
OR. Ehem, quid rei est? fallor'ne, an manifestè uideo
Dominam reginam hanc Menelai filiam?
HER. Quam solam Tyndaris peperit mulier
Helena, domi patri, nihil dubita.
OR. O Phœbe medice, dolorum des solutionem.
Quid rei est? à dijs aut hominibus pateris mala?
HER. Partim quidem à nobis, partim à uiro qui me
Partim à Deo quodam: undiq; perijmus. (habet,
» OR. Quæ uerò esse queat nondum natis
» Liberis mulieri calamitas, nisi in matrimonio?
HER. Hoc ipso & ægrotamus, bene me subduxisti.
OR. Aliud quoddam cubile pro te amat maritus?
HER. Illam captiuam Hectoris coniugem. (ctos.
» OR. Rem malam narras, unicũ uirũ binos habere le-
HE. Huiusmodi hæc sunt. et deinde ego uindictã para
OR. Nũ cõtra mulierẽ molita es, qualia solet mu-(ui.
HER. Cædem illi, & filio spurio. (lier?
OR. Et occidisti? aut quis à calamitate abstulit?
HER. Senex Peleus, deteriores colens. (cædis?
OR. Tibi uerò adfuit quispiã, q huius particeps erat
HER. Pater utiq; ad hoc ipsum à Sparta profectus.
OR. Et deinde senis uictus est manu? (quens.
HER. Verecundia utiq;, & me desolatam abit relin-
OR. Intelligo. metuis ob ea, quæ fecisti, maritum.
HER. Cogno-

HER. Cognouisti. Perdet enim me merito. quid conuenit dicere?
Sed obsecro te, Iouem obtestans consanguineum,
Mitte me ex regione hac quò libet longißime,
Aut ad paternum atrium, quoniam uidentur mihi
Domus persequi uocem habentes istæ me.
Odit & terra Phthiotica. Si uenerit antea
Phœbi relinquens uaticinium in domum maritus,
Interficiet me turpißimè. aut seruiemus
Illegitimæ uxori, quibus dominabar antea.
OR. Qui uerò in his, ut sic dicam, peccasti?
HER. Malarum mulierum accessus me perdiderunt: "
Quæ mihi dictitantes, hos inspirarunt sermones. "
Tu peßimam illam captiuam domi
Seruam sustinebis, tecum lecti participantem?
Per reginam, nequaquam domi meæ
Cernens splendorem meo frueretur lecto.
Et ego audiens hosce Sirenum sermones,
Sapientiũ, improbarũ, uersipellium, locutuleiarum,
Efferebar stultitia. Quid enim mihi opus erat
Maritũ obseruare, cui aderãt quæcũq; necesse erant?
Magnæ quidem diuitiæ, domiq; imperabam,
Filios uerò ego legitimos peperissem:
Illa autem semiseruos meis spurios.
Sed nunquam nunquam (non enim semel tantũ dicam) "
Conuenit sapientes, quibus est uxor, "
Ad domesticam uxorem accedere sinere "
Mulieres. ipsæ enim præceptores sunt malarum rerũ. "

" Illa quidē aliquid lucrifaciēs, corrumpit matrimoniū.
" Alia peccans, ut peccet cum ea cupit.
" Multæ uerò, socordia. & inde domestica res
" Laborat uirorum. aduersus hæc bene custodite
" Claustris & uectibus domorum portas.
" Sanum enim nihil, externi accessus
" Patrant mulierum, uerum multa, & mala.
CHO. Nimiū immisisti linguam in cognatum genus.
" Ignoscibilia quidem tibi hæc, uerum conueniebat
" Adornare mulieres muliebres naturas.
" OR. Scita quædam res, eius qui docuit homines,
" Sermones audire à præsentibus.
" Ego enim sciens huius perturbationem domus,
Contentionemq; tuam, & uxoris Hectoris,
Custodes habens manebam. Siue istic mansura esses,
Siue perterrita captiuæ metu
Mulieris, ab hisce ædibus discedere uelis,
Veni ergo, tuas epistolas non expectans.
Si uerò dixeris ex animo, ut modò dixisti sermones,
Ducam te ab ista domo. mea enim cum fueris antea,
Cum hoc habitas uiro, tui patris improbitate.
Qui antequam Troiæ ingrederetur fines,
Vxorem mihi cū dedisset, deinde pollicitus est postea
Ei qui nunc te habet, Troianam si deuastarit ciuitatē.
Sed postquam Achillis huc rediit filius.
Tuo quidem ignoui patri. sed hunc orabam,
Nuptias ut mihi dimitteret tuas, mea dicens infortu-
" Et præsens fatum. Quoniam amicis (nia,

Vxorem

Vxorem ducerem à uiris, aliunde uerò non facile. ‹‹
Exulans domo, in quo exilio ego sum.
Ille uerò erat petulans, inq; meæ matris cædem
Et cruentoculas deas exprobrans mihi.
Et ego humilis existens fortuna domestica
Doleba͂ certe, doleba͂. calamitatibus enim obstrictus
Tuis tamen orbatus abij inuitus nuptijs. (eram.
Nunc igitur quoniam contrariam habes fortunam,
Et in calamitatem hanc collapsa inops consilij es,
Abducam te à domo, & patris tradam manui.
Na͂ affinitas ipsa præclara res est. inq; aduersis rebus ‹‹
Non est quicquam melius domestico amico. ‹‹
HER. Sponsaliorum quidem meorum pater meus
Curam habebit: neq; meum, decernere hæc.
Sed quàm ocyßime ex hac me mitte domo,
Ne præueniat me accede͂s ad domu͂, & reuersus mari
Aut filij domum me desolantem ubi didicerit (tus.
Peleus, reuocet equestri persequutione.
OR. Bono sis animo. senis manum. & hunc Achillis
Nihil metuas filium, qui mihi iniurius fuit.
Talis enim ei machina nexa,
Laqueis non mobilibus est cædis
Ab hac manu, quam antea quidem non dicam.
Rebus uero peractis, Delphica sciet petra.
Sed hic matricida, si militum meorum
Manserint iuramenta in Pythica terra, (timebant.
Ostendet nuptias co͂traxisse ipsum, no͂ quæ ad me per
Amarulentè uero ob patre͂, capitalis postulabit causæ

Regem Phœbum, neq; ipsum mutatio
Sententiæ iuuabit, deo dantem nunc pœnas.
Verum & ab illo calumnijsq; meis
Male peribit. compertam habebit inimicitiam meam.
" Inimicorum enim uirorum fortunam per uices
" Deus uertit, neq; sinit superbire.
CHO. O Apollo, qui extruxisti turris in modũ, qui est (in Ilio
Bene muratum murum: & ô Neptune,
Cæruleis equis qui curru ueheris,
Per marinum pelagus.
Cuius gratia inhonoratam arti-
ficialem manum architecturæ
Marti bellicoso attribuentes
Miseram conceditis miseram Troiam?
Plurimos uero in littore Simoentico
Bene equis instructos currus iunxistis,
Et cruenta uirorum certamina
Obijstis, non uictricia.
Perditæ uero abierunt
Iliacæ reginæ.
Neq; amplius ignis aris impositus in Troia
Dijs splendet fumo odorato.
Perijt uero Atridas uxoris manibus,
Et ipsa permutans cædem morte
A filio punita est.
Dei dei ipsum
Iussus impulit
Vatidicus. quando illum

Ab Argis

Ab Argis profectus
Agamemnonis filius
Apud inaccessos adijt thesauros, matris interfector,
O dæmon, ô Phœbe, quomodo audio?
Multæ Græcorum utiq;
Conciones, choro carentes gemitus
Celebrarunt miserorum filiorum, uxores uero
Reliquerunt domus,
Ad alium condor=
Mitorem. non tibi soli
Graues acciderunt,
Non amicis, calamitates.
Morbum Græcia sustinuit, morbum.
Penetrauit uero etiam ad fructiferas terras Phrygũ
Furor, distillans Plutoni cædem.
PE. *Phthioticæ mulieres, interroganti mihi*
Indicate, sensi enim non certum sermonem,
Quod domos relinquens Menelai filia,
Euanida sit, has. adsum uerò pdiscendi studiũ habens,
An hæc uera sint. Absentium enim amicorum ‹‹
Oportet illos qui domi sunt, curare sedulo fortunas. ‹‹
CHO, *O Peleu, certo audiuisti, neq; me decet*
Occultare, in quibus ego existo malis.
Regina enim ab hisce abit fugitiua domibus.
PE. *Quem metum habens? perfice mihi.*
CHO. *Maritum metuens, ne è domo ipsam eijceret,*
PE. *Num pro filij mortalibus consilijs?*
CHO: *Certe etiam mulieris captiuæ metu.*

PE. Cum

PE. Cum patre uero domos, aut cum quo reliquit?
CHO. Agamemnonis ipsam filius abijt duces à terra.
PE. Qualem habens spem, aut uxorem ducere cupiēs?
CHO. Quin tui filij filio moliens mortem.
PE. Occultatus constitutus, aut ex aduerso congressus
CHO. Sacro in templo Apollinis cū Delphis. (pugnas?
PE. Eheu. hoc iam graue. non quàm primum
Abit quispiam ad Pythicos lares,
Et quæ hic geruntur, illis qui illic sunt dicet amicis,
Antequam filius Achillis moriatur ab inimicis?
NVN. Heu me me.
Cuiusmodi ego miser nuncians uenio calamitates,
Tibiq; ô senex, & amicis domini mei. (sagiens
PEL. Hei hei, prædiuinās animus, tanquā aliquid præ
NV. Non est tibi filius filij, ut breuiter scias, ô senex
Peleu, huiusmodi gladiorum uulnera habet
Delphis à uiris, & Mycenæo hospite.
CHO. Ah ah, quid ages ô senex? ne concidas.
Sustolle teipsum. PE. Nihil sum, perij.
Nulla est uox, delabuntur uero membra.
NVN. Audi, si modò à tuis amicis arcere
Vis factum facinus, tuum erigens corpus.
PE. O fortuna senectutis in ultimis finibus,
Qualis me infœlicem circum complexa contines.
Quomodo perijt mihi filius unicus filij unici?
Indica: audire, & non audire tamen cupio.
NVN. Postquam ad inclytum uenimus Phœbi solum,
Tres quidem splendidos solis transitus

Specta-

Spectaculis tribuentes oculos impleuimus.
Atq; hoc suspectum erat. Ad conuentus uero
Et orbes ibat populus, incola Dei.
Agamemnonis uero filius penetrans ciuitatem,
In aurem unicuiq; inimicos loquebatur sermones.
Videtis istum qui penetrat Dei
Auro referta ad penuaria, thesauros mortalium,
Altera uice adesse pro quibus etiam antea.
Huc ueni Phebi templum deuastare uolens.
Et ex hoc increbruit fama in ciuitate mala.
Magistratusq; cogebantur, & ad curias
Seorsim qui Dei opibus præfecti erant
Præsidiū elocarunt, in porticibus columnis suffultis.
Nos uero poma arboris Parnasiæ
Ludicra, nihildum horum expertum habentes,
Accipientes erāmus, focisq; aßistebamus
Cum hospitibus & uatibus Pythicis.
Et quispiam hoc dixit, ô adolescens, quid tibi
Deo precabimur? cum quo munere uenis?
Sed is dixit, Phœbo anteacti peccati
Pœnas dare uolumus. postulaui enim
Patris olim ipsum cædis dare pœnam.
Et exinde Orestis oratio ualens multò
Videbatur, quod mentiretur dominus meus,
Veniens ob turpia. Vadit uero templi
Intra pauimentum, ut ante loca oraculi
Precaretur Phœbum. erat uero inter holocausta;
Hoc in loco ensibus armatæ constitutæ erant insidiæ
Lauro

Lauro obtectæ, quorum Clytemnæstræ filius
Vnus erat, horum omnium machinator.
Et hic quidem coràm stans, uota facit deo.
Illi uero acutis gladijs armati,
pungunt inermem filium Achillis clam.
Cedit uero retro aduersus, non enim letaliter ictus
Erat. uerum detrahit ex porticu
Pensilia arma de clauis arripiens,
Constitit ante aram sæuus pugnator uisu.
Clamat uero Delphorum filios, quærens hæc:
Cuius me gratia occiditis, pias uias
Venientem? qualem pereo ob causam?
Horum nihil quisquam, multis existentibus prope,
Dixit, sed feriebant eminus saxis.
Densa uero niuatione undiq; ictus,
Protendebat arma, & cauebat iactus,
Huc & illuc scutum extendens manu.
Sed nihil proficiebat. uerum multa simul tela,
Sagittæ, iacula, solutaq; mißilia,
Et iugulantia cadebant uerua ante pedes.
Peritas autem uidisses saltationes, deuitante
Tela filio. cum uero ipsum circumquaq;
In orbem continerent, non dantes respirationes,
Aræ uacuans accipientem uictimas focum,
Troicum saltum saliens pedibus,
Perrexit contra eos. illi uero ueluti columbæ
Accipitrem uidentes, ad fugam terga uerterunt.
Multi uero cadebant permixti, & ex uulneribus,

Ipsiq; à seipsis angustos per exitus.
Clamor uero inauspicatis inauspicatus templis
Saxis resonuit. serenitas uero tanquam
Constitit, splendidis dominus splendicans armis.
Antequam quispiam aditis ex medijs insonuit,
Et graue & horrendum impulit uero exercitum
Conuertens ad pugnam ibi Achillis cadit
Filius acuto in latus gladio cæsus.
Delpho à uiro, qui illum interemit
Multis cum alijs. cum uero ad terram collapsus est,
Quis non ferrum attulit? quis non saxum
Iaciens, concutiens? totũ uero corpus cõsumptũ est,
Formosum illud, uulneribus à sæuis.
Mortuum uero iam ipsum iacentem prope aram,
Proiecerunt extra uictimas accipientes aditus
Nos uero arripientes citius manibus,
Apportamus tibi ipsum ad deplorandum luctibus,
Et ad deflendum, ô senex, & ad orandum sepulchro.
Huiusmodi qui alijs iura dat rex
Ille qui iuris omnibus hominibus iudex est,
Pœnas dantem in filium fecit Achillis.
Recordatus autem fuit, ueluti homo, illiberalis
Veteris contentionis. qui igitur fuerit sapiens?
CHO. Atqui hic dominus portatim ipse
Ex Delphica terra domum appropinquat.
Miser, qui passus est. infœlix uero senex
Et tu. accipis enim Achilleium
Catulum domum, non ut tu uis.

Ipseq; in malam cladem incidens,
In idem fatum coincidisti.
PE. *Hei mihi, malum quale uideo*
Hoc, & accipio manu domum meam?
Heu mihi, heu heu.
O ciuitas Thessalia, perijmus,
Occidimus. nõ amplius mihi genus, non amplius mihi
Relicti sunt domi. (liberi
O misera passum me. in quem
Iam amicum oculos iaciens oblectabor?
O amicabile os, & genæ, & manus.
Vtinam te sub Ilio sustulisset dæmon,
Simoentis ad ripam.
CHO. *Iste utiq; ex hisce honoraretur, ô senex,*
Mortuus. tuæ uero partes essent sic fœliciores.
PE. *O nuptiæ nuptiæ,*
Quæ hasce domus, & ciuitatem meam
Perdidistis. Ah ah, ah ah, ô fili,
O utinam per tuas nuptias inauspicatum
Nunquam meum genus ad liberos domumq;
Amplexum esset
Hermiones malum genium in tuam perniciem, ô fili;
Verum fulmine utinam prius perijsset,
Neq; ob sagittationem letalem patris
Sanguinem diuinum unquam
Phœbi mortalis in Deum retulisses.
CHO. *Ottoti, Ottoti.*
Mortuum herum luctibus

Modulatione

Modulatione quæ inferis conuenit deflere incipiam.
PEL. *Ottoti, ottoti.*
Successiuè miser ego
Senex, & infœlix lachrymo.
CHO. *Ex Deo enim fatum, Deus perfecit clades.*
PEL. *O chare, domum deseruisti desolatam,*
Hei me me,
Laboriosum me senem,
Orbum relinquens.
CHO. *Mori te ô senex conueniebat ante tuos liberos.*
PEL. *Non dilacerabo comam,*
Non addam
Meo capiti planctum manu miserabilem.
O ciuitas, geminis liberis
Me priuauit Phœbus.
CHO. *O mala passus, uidensq́; infœlix senex,*
Quam uitam in posterum habebis?
PEL. *Liberis carens, desolatus, non habens finem malorum,*
Perferam labores usq; ad mortem.
CHO. *Frustra uerò te nuptijs bearunt dij.*
PEL. *Auolantia omnia euanida iacent,*
Arrogantia sublimi antea.
CHO. *Solus solis in domibus uersaris.*
PEL. *Non amplius mihi ciuitas, ciuitas,*
Sceptraq́; hæc ualeant supra terram.
Tuq; ô in antris obscuris Nerei filia,
Planè perditum me uidebis, collapsum ad terram.
CHO. *Io, io.*

Quid commotum est? quem uideo
Deum? puellæ, uidete, cernite.
Deus hic quispiam album ætherem
Traijciens, equos alentes
Phthiæ ad campos peruenit.
THE. *O Peleu, propter tua iam anteacta connubia*
Adsum Thetis, relinquens Nerei domus.
Et primum quidem te præsentibus malis
Ne quid nimium doleas, adhortor.
Nam ego quoq;, quam conueniebat indefletos parere
Amisi ex te filium uelocem pedibus (liberos,
Achillem pariens, primum Græciæ.
Quorum gratia adsum dicam. tu uero accipe
Hunc quidem mortuum Achillis filium
Sepelito, traducens Pythicos ad focos,
Delphis ad opprobrium, ut indicet sepulchrum
Cædem per uim illatam Orestææ manus.
Mulierem uero captiuam, Andromachen dico,
Molossiam terram conuenit incolere, ô senex,
Heleno coniunctam legitimis nuptijs.
Et filium hunc ab Aeaco solum
Superstitem iam regem, & ex hoc conuenit
Alium post alium gubernare Molossiam,
Fœlices. non enim sic euersum
Genus esse conuenit tuum, & meum, ô senex.
Troiæq; etenim dijs etiam illius cura est,
Quamuis collapsæ Palladis consilio:
Te uerò, ut planè scias, propter meum lectum,

Dea ego existens, & Dei patris filia,
A' malis liberans mortalibus,
Immortalem & incorruptibilem faciam deum,
Et deinde in domibus Nerei unà mecum
In posterum, iam etiam deus habitabis cum Deo.
Vnde deferens aridum ex ponto pedem,
Charißimum tibi filium, mihiq́;, Achillem
Videbis, habitantem domos insulares,
Album iuxta littus intra Euxinum pontum.
Sed abi Delphorum in celeberrimam ciuitatem,
Mortuum deferens hunc, & sepeliens terra.
Reuersus inde ueteris rupis ad concauum recessum
Sepiadis sede. Mane uerò, usq; dum à mari
Accipiens quinquaginta Nereïdarum chorum
Venero, deductorem tui. Quod enim fatatum est, "
Conuenit te perferre. Ioui uerò uidentur ista. "
Desine tristari pro mortuis. "
Omnibus enim hominibus hæc à dijs "
Sors perfecta est, moriq; debetur.
PEL. O ueneranda, ô generosa coniunx,
Nerei soboles, salue. hæc uerò digna
Et te facis, & filijs tuis.
Omittam uerò tristitiam, te iubente, ô dea.
Et hoc sepulto, ibo Pelij ad conualles,
Vbi tuum cœpi manibus pulcherrimum corpus.
Et proinde non nuptiæ contrahendæ ex probis "
sunt, "
Et dandæ bonis, quicunq; bono consilio utitur.

» Malarum uerò nuptiarum ne concupiscentiam quidem habere,
» Neq; si opulentissimas ferant dotes domum.
» Non enim unquam male, fauentibus dijs, habebunt.
CHO. Multæ species deorum.
» Multa citra spem perficiunt dij.
» Quæ in spe erant, non perfecta sunt.
» Insperatorum uerò exitum inuenit Deus.
Tale uerò abijt & hoc negocium.

ANDROMACHE FINIS.

EVRIPIDIS
Supplices.

Scena quidem in Eleusine. Chorus uerò ex Argiuis mulieribus, quæ matres erant apud Thebas occisorum optimatium. Drama autem, encomium Athenarum.

PERSONAE.

Aethra	Præco
Chorus	Nuncius
Theseus	Euadne
Adrastus	Iphis.

AETHRA

AETHRA PRAEFATVR.

Ceres, tutelaris dea Eleusinæ terræ
Huius, & qui templa incolitis sacer-
dotes deæ, (meum
Fœliciter me agere, Theseáq; filium
Ciuitatemq; Athenarum, & hanc Pithei terram.
In qua me altam diuite in domo
Aethram pater, elocat filio Pandionis
Aegeo uxorem, Apollinis ex uaticinijs.
Ad hasce cernens etenim, precata sum hæc,
Anus, quæ relinquentes domos Argiuæ terræ
Supplici germine aduoluuntur meis genubus,
Cladem passæ grauem. circa enim portas
Cadmi, occisorum septem generosorum filiorum
Orbæ sunt. Quos olim Argiuorum rex
Adrastus duxit in militiam, Oedipi integræ hæredita
Partem obtinere exulanti Polyniei cupiens (tis
Genero. cadaueráq;, quæ perierunt bello,
Sepelire uolunt horum matres humo.
Sed prohibent uictores, neq; sublationem mortuorum
Dare uolunt, iusta uiolantes deorum.
Sed commune pondus cum illis habens necessitatis
Adrastus, oculos lachrymis rigans hiccine (mea
Procumbit, & hastam, illamq; miserrimam
Deplorans militiam, quam duxit è domo.
Qui me impellit filium meum persuadere precibus.
Mortuorum procuratorem, aut uerbis aut belli

Vi fieri,& sepulturæ authorem.
Solum hoc opus iniungens meo filio,
Et ciuitati Athenarum. Forte uerò pro patria
Pro semente sacra facio, ex regia mea profecta
Ad hoc phanum. Vbi primum apparet
Horrens supra hanc terram fructifera seges.
Coronam uerò illigatā hanc habens rami supplicum,
Maneo ad sacras aras geminarum dearum,
Proserpinæ & Cereris. miserans quidem
Canas carentes hasce matres liberis,
Veneransq; sacros ramos. abijt uerò mihi
Præco ad urbem, huc Thesea uocans:
Vt aut harum molestiam amoueat ex terra,
Aut hasce necessitates supplices soluat, erga deos
„ *Pium quid faciens. Omnia enim per mares*
„ *Mulieribus peragere conuenit, quæ modò prudentes.*
CHO. *Rogo te senex senili ex ore,*
Ad genua accidens tua,
Licet mihi liberos redimere occisorum
Mortuorum, qui relinquunt membra,
Morte soluente membra,
Feris montanis escam.
Aspiciens miserandas quidem oculorum
Lachrymas circa palpebras,
Et laceras capitis cani
Dilaniationes manuum. Quid enim, quæ
Occisos filios meos non domi meæ
Procuraui, neq; sepulchrorum

Aggeres

Aggeres terræ aspicio.
Peperisti & tu olim ô ueneranda filium,
Gratum efficiens coniugium marito tuo.
Concede nunc mihi tuas cogitationes.
Finge uerò quantum doleam misera,
propter occisos quos peperi. Persuade
Verò tuum quem rogamus ut ueniat
Filium Ismenum, & in manus meas ponat
Mortuorũ iuuenum corpora. uel lapideũ sepulchrũ,
Sanctè. an non cogente necessitate accidens,
Supplicans accessi frugum capaces dearum
Ad aras. habemus uerò iustam caussam. & tibi
Quædam adest facultas, ut fœlicitate sobolis
Infœlicitatem quæ penes me est demas.
Miseranda uerò passa supplico,
Meum filium misera in manum poni,
Mortua amplecti tristia membra filij mei.
Certamen hoc aliud adest luctuum, luctuum
Successor, resonant ministrorum manus.
Ite ô concentrices infœlices,
Ite ò una dolentes,
Ad chorum quem Pluto colit.
Per genas ungues albas
Cruentate, corpusq; cruentum.
Hæc enim mortuorum à uiuentibus honori.
Inexpleta hæc me commouet gratia lamentationum,
Laboriosa ueluti ex alta petra
Humida fluens gutta,

· Incessabilis semper luctuum.
" Hæc enim erga mortuos filios
" Grauis quædam mulieribus
" Ad luctus insita est affectio. he, he.
Mortua huius doloris utinam obliuiscerer.
THE. Quos luctus audiui? & pectoris planctum,
Mortuorumq; lamentationes? hisce à templis,
Sono eunte, ut metus me suspendit?
Ne mihi quid mater, quam accedo pede,
Diu absentem è domo, habeat noui.
Ehem. quid rei? noua exordia aspicio sermonum,
Matrem senem ad aram sedentem,
Peregrinasq; simul mulieres, non seriem eandem
Malorum habentes. ex senilibus enim
Oculis agunt miseras in terram lachrymas.
Rasuræ præterea, & uestes non conueniunt festiui-
Quid hæc, ô mater? tuum est indicare mihi, (tatib.
Nostrum est audire, expecto enim aliquid noui.
AETH. O fili, mulieres istæ, matres filiorum
Occisorum circa Cadmeas portas,
Septem ducum. Supplicibus uero ramis
Custodiunt me, ut uides, in orbem, ô fili.
THE. Quis uero deplorãs miserabile in foribus.hic?
AETH. Adrastus, ut narrant, Argiuorum rex.
THE. Pueri circa hunc, an huius filij?
AETE. Non, sed mortuorum occisorum filij.
THE. Quare ad nos uenerunt supplici manu?
AETH. Noui. uerum horum sermo ab hoc, ô fili.

THE. Te, istum contectum penula, interrogo.
Dic retecto capite, & omitte luctum.
Finis enim nullus, qui non per linguam fit. ״
AD. O gloriose rex terræ Atheniensium
Theseu, tibi supplex, & ciuitati adsum tuæ.
THE. Quam rem captans? & cuius rei usum habens?
AD. Scin' quam militiam militaui perniciosam?
THE. Minime enim tacite peragrasti Græciam.
AD. Illic amisi uiros Argiuorum summos
THE, Huiusmodi infœlix bellum efficit. ״
AD. Istos mortuos accessi deposcens à ciuitate.
TH. præconib. Mercurij fretus, ut seplires mortuos?
AD. Et deinde occisores. non sinunt me.
THE. Quid uero dicunt, pia postulante te?
AD. Ecquid re bene gesta? non nouerunt ferre.
THE. Cõsiliariũ itaq; me accessisti, aut cuius gratia?
AD. Sustollere te ô Theseu filios Argiuorum uolens.
TH. Illud uero Argos nobis ubi est? aut gloriatur fru
AD. Re male gesta perijmus, ad te uero uenimus (stra?
TH. Priuatim decretum tibi hoc, aut uniuersæ ciuita
AD. Omnes te rogant Danai, sepelire mortuos. (ti?
TH. Ex qua uero causa ducis septẽ ad Thebas currus?
AD. Geminis generis hanc præbens gratiam.
THE. Cui elocasti filias, Argiuorum, tuas?
AD. non gentilem contraxi affinitatem domi.
THE. Verum peregrinis dedisti Argiuas puellas?
AD. Tydeo, & Polynici Thebano.
THE. Quem in amorem huius affinitatis ueniens?

AD. Phœbi me deceperunt obscura uaticinia.
THE. Quid uero dixit Apollo, uirginib. perficiēs nu=
AD. Apro ut darem ego, & leoni, filias meas. (ptias
THE. Tu uero quomodo explicasti Dei uaticinia?
AD. Venientes exules duo noctu ad meas portas.
THE. Quis & quis dic, duos enim loqueris simul.
AD. Tydeus pugnam commisit, Polynicesq; simul.
THE. Num istis dedisti, tanquam feris, filias tuas?
AD. Pugnam certe duarum beluarum assimilans.
THE. Quomodo uero uenerunt patriæ relinquentes fines? (terræ.
AD. Tydeus quidem, homicidium gentile fugiens eius
THE. Sed filius Oedipi quomodo Thebas relinquens?
AD. Diris paternis, ne fratrem interficeret.
THE. Sapiens dixisti hoc uoluntariū exiliū. (bant.
AD. Verum illi q manserant, absentes iniuria afficie=
THE. Nimirū ipsum frater facultatibus defraudat?
AD. Istud ulturus profectus sum, deinde perij.
THE. Vates uero accessisti, holocaustorum etiam ex=pertus es flammam?
AD. Eheu, urges me, qua parte maxime ego peccaui.
THE. Non uenisti, ut apparet, fauentibus Dijs.
AD. Ecquid? coēgi Amphiaraum per uim.
THE. Sic utiq; Deus ipse facile te in fugā conuertit.
» ADR. Iuuenū enim uirorū tumultus perculerat me.
» THE. Alacritati nimirū stuluisti potius quā bonis cō
AD. Hoc sanè multos perdidit imperatores. (silijs.
Sed ô per Græciam fortissimum caput,

Rex

Rex Athenarum, turpe quidem duco
Procumbens solo, genua tua amplecti manu
Canus uir, pari forsan in fœlicitate constitutus prius. " "
Tamen necesse est calamitatibus cedere meis.
Serua mortuos mihi, mea miseratus mala,
Et mortuorum hasce matres filiorum,
Quibus senectus uenit cana ad orbitatem,
Venire uero sustinuerunt huc, & peregrinum pedem
Ponere, uix senilia mouentes membra.
Legationes, non Cereris ad sacra obeunda,
Sed ut mortuos sepeliant. ut ipsas oportebat
Illorum sepultas manibus in flore existentibus esse.
Sapiens uero, & paupertatem aspicere diuitem, " "
Pauperemq; ad diuites respicere, " "
Aemulantem, ut se quoq; diuitiarum amor inuadat, " "
Miserabiliaq; fœlices timeant, " "
Et poëtam, ipse si pariat carmina, " "
Gaudentem párere. si uero hoc ei non accidat, " "
Nequaquam poterit domi læsus " "
Delectare alios. non enim officium habet. " "
Fortasse itaq; diceres, Peloponneso neglecto
Quomodo Athieniensibus hunc iniungis laborem?
Ego iustus sum, exponere hæc.
Sparta quidem mea, etiã uarijs moribus prædita est:
Cæterum quoq; tenuis & imbecillis. ciuitas uero tua
Sola potest hunc sufferre laborem.
Hæc enim miseranda uidit, & iuuenem
Habet te regem bonum, cuius inopia ciuitates " "

» » *Multæ perierunt indigæ imperatoris.*
CHO. *Atq; ego eundem hūc cum hoc dico sermonem,*
O *Theseu, per misericordiam meas ut suscipias fortu-*
THE. *Cum alijs contendi certans sermone (nas.*
» » Huiusmodi, *diceret enim quispiam, quod deteriora*
» » *Plura mortalibus sunt quàm meliora.*
» » Ego *uero istis contrariam sententiam habeo:*
» » *Plura bona esse mortalibus quàm mala sint.*
» » *Si enim non esset hoc, non essemus in luce.*
» » *Laudo uero quicunq; nobis uictum ex permixto*
» » Et *beluino deus per certum finem secreuit.*
» » *Primū quidē indens intelligentiā, deinde uero nunciā*
» » *Linguam sermonum dans, ad cognoscendam uocem,*
» » *Alimoniamq; fructum, & alimoniæ è cælo*
» » *Guttas aquosas, ut ea quæ ex terra proueniunt alat,*
» » *Irrigetq; solum, ad hæc hyems*
» » *Vestes calidas ad arcendum iniurias deæ.*
» » *Marisq; nauigationem, ut permutationes*
» » *Haberemus inter nos, earum quibus indiget terra.*
» » *Quæ uero sunt obscura, & non manifesta, cognosci-*
» » *In ignem uidentes, & per uiscera uitas (mus.*
» » *Vates prædicunt, & ab augurijs.*
» » *An uero non nutrimur,* Deo *seriem uitæ*
» » *Dante, huiuscemodi? quibus non sufficerent hæc,*
» » *Verum prudentia* Deo *ipso plus uelle*
» » *Quærit. contumaciam uero in promptu habentes,*
» » *Videmur esse diuis sapientiores.*
Cuius tu quoq; esse uideris numeri, nō sapiens existēs,

Qui

Qui filias quidē uaticinijs Phœbi matrimonio copu-
Peregrinis sic elocasti, tanquam uiuentibus dijs. (lās
Splendidam uero turbidè domum commiscens tuam,
Exulcerasti domum. Conueniebat enim neq; homines ""
Iniustos iustis prudentem commiscere: ""
Sed fœlices contra metus comparare amicos. ""
Communes enim Deus fortunas ducens, ""
Ea quæ est ægrotantis clade perdidit ""
Vnà ægrotantem, & nihil peccantem. ""
Porro ad militiam omnes Argiuos ducens,
Vatibus interdicentibus, diuina tamen dicta negligēs,
Vi, negligens Deos, perdidisti ciuitatem
Iuuenibus inductus. Qui in honore positi ""
Gaudent, & bella promouent absq; iusticia, ""
Perdentes ciues. hic quidem ut imperator sit, ""
Alter ut insolescat imperio in manus suscepto. ""
Alius propter lucrum, non respiciens ""
Multitudinem, si quid lædatur patiens hæc. ""
Tres enim ciuium partes. partim quidem sunt diuites, ""
Et inutiles, pluraq; affectant semper. ""
Alij pauperes, & egentes uictus, ""
Acres, trahentes ad inuidiam maiorem partem, ""
In diuites stimulos emittunt malos, ""
Linguis malorum præsidum gaudentes. ""
Trium uero partiū ea quæ in medio, seruat ciuitates. ""
Ornatum seruans, quem constituerit ciuitas. ""
Et tamen ego tibi auxiliator fiam?
Quid ad ciues meos dicens honestum?

Letus

Lætus abi nequaquam enim consuluisti bene
Ipse, urgere fortunam nos nimium.
" CHO. Peccauit. In iuuenibus hominibus hoc
" Situm est. ueniam huic dare conueniens est.
Sed ut ad medicum horum, ô rex, uenimus.
AD. Non certe iudicem elegi meorum malorum,
Neq; si quid perperam egisse deprehendar,
Horum inquisitorem & censorem, ô rex,
Sed ut iuuer. Si uero non uis hæc,
Contentum esse me necesse est tuis dictis. quid enim
Age ô matres abite, ite glaucas frondes (agam
Hoc in loco relinquentes, rami supplicũ in reuersiõe
Deosq; et terram & hanc frumentiferam deam
Cererem ponentes testes, solisq; iubar,
Quod nihil nobis profuerunt preces Deorum.
Qui erat filius Pelopis, Peloponnesi quoq; nos
Eundem paternum sanguinem tecum poßidemus.
Quid ages? deseres hæc, & eijcies è terra
Anus nihil adeptas, quæ ipsas oportebat?
" Nequaquã. habet enim confugiũ belua quidem petrã,
" Serui uero aras deorum: ciuitas uero ad ciuitatem
" Fugit, calamitatem passa. rerum enim humanarum
" Non est quicquam perpetuò beatum.
CHO. I misera, à sacro templo Proserpinæ.
I, & obuiato, genubus manum inijciens
Liberorumq; mortuorum defer corpus (ô me miserã)
Quos sub mœnibus Thebanis perdidi filios,
Eheu, prehendite, ferte, mittite.

Diducite

Diducite miseras manus aniles.
Per mentum ô chare, ô gloriosißime Græciæ
Rogo, accidens circa tua
Genua, & manum miseram,
Miseresce pro filijs me supplicem.
Aut aliquã lamentationẽ, miserabiles nænias, misera-
Neq; insepultos ô fili in (biles emittentẽ.
Terra Cadmi ludibria beluarum
Filios, in tua ætate despicias rogo.
Respice mearũ palpebrarum lachrymas, quæ ad tua
Genua sic accido, filijs sepulturam ut perficias.
THE. *Mater quid fles? tenues oculis amictus*
Inijciens tuis? num miseros luctus
Audiens harum? & me quoq; penetrauit quiddam:
Leua canum caput, ne lachrymes,
Venerandis Cereris aris aßidens.
AE. *Ae.æ.* THE. *Ista harum sunt non tibi lugenda.*
AE. *O miseræ mulieres.* THE. *Non tu harum existis.*
AE, *Dicam quippiam fili, tibiq; & ciuitati bonum.*
TH. *Quoniã multa sunt etiã à fœminis dicta sapiẽtia.* ""
AE. *Verum in desidiam mihi sermo, quem celo, cedit.*
THE. *Turpe dixisti, bona abscondere amicis.* ""
AE. *Non profectò silens, deinde incusabo unquam*
Præsens silentium, quod tacitum sit male.
Neq; quod turpe sit mulieres bonum dicere
Metuens, dimittam metu meum officium honestum.
Ego uero te ô fili, primũ quidẽ ea quæ ad deos perti-
Considerare iubeo, ne erres negligens. (nent

" Errat enim hac in re sola, aliàs uir sapiens.
Ad hæc, si quidem non conueniebat illis qui iniuriam
Audacem esse. ualde essem quieta. (patiuntur
Nunc uero tibiq; hoc honorem fert,
Et mihi, admonere te, non metum fert ô fili,
Viros uiolentos, & prohibentes mortuos
Sepulchri partes & exequiarum adipisci,
Ad hanc necessitatem tua redegi manu,
Ritusq; totius confundentes Græciæ
" Quiescere facere. Hoc etenim conseruat hominum
" Hoc est, quãdo quis leges seruarit pulchre. (ciuitates
Dicere uero posset iam quis, quod ex ignauia manuũ,
Ciuitati cum potuisses coronã bonæ gloriæ adipisci,
Metuens abstiteris. & suis quidem agrestis
Certamen subijsti, uilem certans laborem:
Vbi uero in galeam respicientem & hastæ cuspidem
Oportet eniti, timidus inueniaris.
Ne quæso meus existens, ô fili, committas hæc
Cernis? quàm inops consiliorum, irrisa
Ab irrisoribus, ad Gorgona respectat
Tua patria. in laboribus enim augmentum capit.
" Verum quietæ, obscurè degunt ciuitates,
" Ad obscuraq; quæ minus cautæ sunt, respiciunt.
Non es mortuis & mulieribus miseris
Auxilium laturus, ô fili, rogantibus?
Quoniam non metuo cum iustitia te arma sumentem,
Cadmiq; cernens populum fœliciter re gesta,
Adhuc ipsum alios iactus per cubos iacturum

Spero

Spero. Deus enim omnia conuertit retro.
CHO, O charißima mihi: & huic dixisti bene,
Et mihi, duplex uero gaudium erit hoc.
THE. Mihi sermones quidem, ô mater, dicti
Recte habent erga hunc. & confirmaui
Sententiam, quibus peccarim consilijs.
Video uero & ego hæc quæ me admones,
Quod meis non conueniens moribus
Fugere grauia. multa enim patrans egregia,
Consuetudinem hanc in Græcos introduxi,
Semper punitor malorum existere.
Non igitur detrectare poßibile est mihi labores:
Quid enim de me dicent hostiles mortalium?
Quando tu mater, & metuens de me,
Prima iubes hunc subire laborem.
Facturus hæc sum, et Mortuos redimam,
Sermonibus persuasurus: sin minus, ui belli.
Iam hoc erit neq; cum inuidia deorum.
Probari uero cupio etiam ciuitati toti hæc.
Approbabit uero me uolente. Sed oratione
Proponens, habebo populum benigniorem.
Etenim constitui ipsum in monarchiam;
In libertatē asserens hāc ciuitatē parem in suffragijs.
Capiens uero Adrastum exemplū meorū sermonum;
Ad Multitudinem eorum eo. & persuadens hæc,
Electos colligens huc Atheniensium iuuenes
Redibo, & armatus sedens mittam sermones
Creonti, mortuorum corpora reposcens;

Sed ô anus, uenerandas demite coronas
Matri, ad domos ut ipsam Aegei ducam,
›› Charam attingens manum. Parentibus enim,
›› Infœlix est quicunq; non uicißim inseruit ex liberis.
›› Pulcherrimũ munus enim cum cedit, uicißim capiet
›› A' liberis suis talia, quæ utiq; parentibus dederit.
CHO. O equos pascens Argos, ô mea patria,
Audistis ista, audistis
Sancta circa deos, & magna regis
Pelasgia, & uicinia Argis.
Vtinam enim ad finem & ultra meorum malorum
Perueniens, insuper matris imaginem
Cruentam adimat, terram uero amicam
Inachi facit adiuuans.
›› Pulchrum uero insigne est ciuitatibus, pius labor.
›› Gratiam uero habet perpetuam
›› Ciuitatis cultor. perficiet'ne tandem quæ grata
Mihi, & liberis sepulturas accipiemus?
Succurre matri ciuitas, Palladis succurre
Leges mortalium ne polluantur.
Tu certe colis iustitiam. quod deterius est, iniustitiæ
Attribuis semper. infœlicem quemlibet seruas.
THE. Artem quidem semper hanc habens inseruis,
Et ciuitati, & mihi perferens præconia.
Profectus erga & ultra Asopum, Ismeniq; aquas,
Superbo tyranno dic Thebanorum hæc.
Thesus à te deposcit cũ benignitate sepelire mortu-
Vicinam habitans terram, cupiens consequi, (os
Amicumq;

Amicumq; fieri omnem Erechthidarum populum.
Et siquidem uelint approbare, retro iter faciens
Abi. Si uero non paruerint, hi sint secundi sermones,
Iuuentutem ut expectent meam armatam.
Exercitus uero sedet, & auctoratur præsens
Theatrum circa uenerabile, pulchre ornatus hiccine.
Atqui & uolens & lubens suscepit
Ciuitas laborem hunc, ut uolentem me sensit.
Ehem. inter loquendum quis hic accedit?
Cadmeus ut uidetur. non satis scio an
Præco. contine, si te subleuet labore,
Veniens uero occurrit meis consilijs. (nit me
PRAE. Quis terræ tyrannis, ad quē annūciare cōue-
Sermones Creontis, qui imperat Thebanæ terræ,
Eteocle occiso circa septem ostia habentes
Portas, sub manu fratris Polynicis.
THE. Primū quidem orsus es orationē falso, ô hospes,
Quærens tyrannum hic. non enim regitur
Vno à uiro, sed libera est hæc ciuitas.
Populus autem imperat successionibus uicissim
Annuis, non diuitibus exhibens
Summam potestatem, uerū etiā pauper habēs. parem.
PRAE. Vnū quidē nobis hoc, quemadmodū in ludo ta
Melius. Ciuitas enim, à qua ego adsum, (lorū, das
Vno à uiro, non turba moderatur,
Neq; est ipsam qui blande persuadens uerbis
Propter lucrum priuatum alius aliò uertat. (cia
Hic quidē à principio gratus, & exhibens multa offi-

Quoties læsit: deinde delationibus nouis
„ Occultans priora peccata, elabitur ex iudicio.
„ Et præterea, quomodo non studens eloquentiæ
„ Recte queat populus gubernare Rempublicam?
„ Diuturnitas enim tẽporis, disciplinã, pro festinatione
„ Meliorẽ reddit terræ. labori uero intẽtus est uir paup.
„ Quod si labori sit intẽtus, & imperitus propter opa,
„ Non queat ad Rempub. respicere.
„ Præterea uiciosum hoc inter præstantiores,
„ Quando rusticus dignitatem habuerit.
„ Lingua detinens populum, nihil existens prius,
THE. Argutus hic præco, & perperã operosus in lo-
Quoniam uero certamen & tu hoc certasti, (quendo.
Audi. Certamen enim tu proposuisti sermonum,
„ Nihil tyranno hostilius Reipublicæ.
„ Vbi primum quidem, non sunt leges
„ Communes, imperium obtinet unus legem possidens
„ Ipse in suo arbitrio. atq; hoc non amplius est tibi,
„ Scriptis uero legibus & imbecillis
„ Et diues, ius æquale habet.
„ Licet uero in ius uocare imbecillioribus
„ Fœlicem, hæc quando audierit male.
„ Vincit uero minor maiorem, si ius habuerit.
„ Libertas uero illa. si quis uult Reipublicæ
„ Vtile aliquod consilium in medium ferre: potest.
„ Et hæc qui cupit, præclare licet: qui non uult,
„ Tacet. Quid hisce est æquabilius Reipublicæ?
„ Porro ubi populus dominus est terræ,

Qui adsunt ciuibus gaudet iuuenibus. „
Vir uero rex inimicum existimat hoc. „
Et optimos, quos existimet sapere, „
Interficit, metuens de tyrannide. „
Quî igitur posthac fieret ualida ciuitas, „
Quando quispiam, ueluti prati uernalis segetem, „
Vires auferat, & sustollat iuuenes? „
Cōparare uero diuitias & uictū quid oportet liberis, „
Vt tyranno maiorem elaboret uictum? „
Aut quid pulchre educare uirgines domi honeste, „
Iucundas Tyrannis uoluptates, si quando uelit? „
Lachrymas uero comparabunt. non uiuam amplius, „
Si meæ filiæ per uim nuptum dentur. „
Atq; hæc quidem hactenus ad ista eiaculatus sum.
Venis uero iam, quem huius terræ usum habens?
Flens sanè uenisses, si te non misisset ciuitas,
Superuacua loquens. Nuncium enim conuenit
Dicentē quæcunq; qs imperauerit, q̄ primū à ciuitate „
Abire. in posterum uero in meam ciuitatem Creon „
Minus garrulum te mittat aliquem nuncium. „
CHO. Eheu, malis ut quando deus dederit
Bene. insolentes ut semper sunt, dum fœlices sunt.
PRAE. Dicam iam. controuersorum uero
Tibi quidem placeant ista, mihi autem contraria.
Ego uero interdico, omnisq; Thebanus populus,
Adrastum ad terram hanc non accedere.
Si uero est in hac, antequam iubar occidat dei,
Soluentem ueneranda coronarum initia

Ab hac exigere, neq; sustollere mortuos
Per uim, attinentem nihil Argiuorum ciuitatem.
Et si pares mihi, absq; fluctibus ciuitatem
Tuam gubernabis: si secus, ingens tempestas
Et nobis & tibi socijsq; erit belli.
Considera porro, & non meis concitatus
Dictis, utpote ciuitatem liberam habens, (breuiter.
Et iuuenili ardore incandescēs uicißim dicas sermonē
" Spes enim est res peßima, quæ multas ciuitates
" Commisit, ducens animum ad excessus.
" Cum enim uenerit bellum ad suffragium ciuitatis,
" Nullus amplius suam mortem reputat,
" Incommodum uero istud in alium conuertit,
" Si uero fuerit mors ob oculis in suffragio ferendo,
" Nunquam Græcia belli cupida periret.
" Et ex duobus omnes homines sermonibus
" Potiorem scimus, & bona & mala,
" Et quanto est bello potior pax hominibus?
" Quæ primum quidem Musis gratißima,
" Pœnis uero inimica, delectatur etiam fœlice sobole,
" Præterea gaudet diuitijs. hæc negligentes nos mali,
" Bella suscipimus ultrò, & minus fortem
" Subigimus uiri uirum, & ciuitas ciuitatem.
Tu uero uiros hostes, & qui oppetierunt, adiuuas,
Sepeliens & sustollens, quas iniuria perdidit.
Neq; iam recte Cappanei fulmine percussum
Corpus fumat scalis erectis,
Quas admouens portis iurauit, ciuitatem

Populatu-

Populaturum, deo uolente, & si nolit.
Neq; absorpsit Charybdis aruspicem,
Quadriiugum currum circumcomplexa biatu terræ.
Aliiq; iacent ad portus duces,
Saxis confractis ossium iuncturis.
Aut nunc sapere melius gloriare Ioue:
Aut Deos iure improbos perdidisse.
Amare itaq; conuenit sapientes primum liberos, "
Deinde parentes, & patriam, quam augere conuenit, "
Et non confringere. Periculosa res est, dux audax. "
Nauis etiam nauta quietus tempore, sapiens. "
Et hæc mihi recta uidetur fortitudo, prouidentia, "
Sufficiens fuerit Iupiter uindex. "
Vos itaq; inferre non conuenit huiusmodi iniuriam.
AD. O pessime. TH. Tace Adraste, contine os.
Et non ante meos, tuos sermones
Ponas. non enim uenit ad te mandata ferens hic,
Verum ad me, & nos respondere conuenit.
Et primum quidem tibi ad prima respondebo.
Non noui ego Creontem dominum meum,
Neq; potentiorem me, ut cogat
Facere Athenas hæc. sursum enim fluerent
Res sic, si ditioni eius subditi essemus tam cito.
Bellum uero hoc ego non constituo,
Qui neq; cum hisce ueni in Cadmi terram.
Cadauera uero mortua, non lædens ciuitatem,
Neq; quæ interimant uiros adferens certamina,
Sepelire dignor, omnium Græcorum legem

 Seruans.

Seruans. quid ex istis est quod non honestum sit?
Nam si quid etiam passi estis ab Argiuis,
Mortui sunt. ulti estis hostes uestro commodo,
Turpiterq; illis ultio cessit.
Sinite iam terra occultari cadauera.
Nam unde unaquæq; pars ad corpus uenit,
" Illuc rediit. spiritus quidem ad æthera,
" Corpus uero ad terrã. nequaquã enim nostro iure pos=
" Nostrum illud, nisi quoad incolimus uitam. (sidemus.
" Et postea ipsam nutricem, idipsum conuenit accipere.
Existimas lædere Argos, non sepeliens mortuos,
Minime. totius Græciæ publicum hoc,
Si mortuos defraudas ea quæ oportet consequi.
Insepultos quis sustinebit? timiditatem enim infert
Fortibus, hæc si rogetur lex.
Et mihi quidem uenisti grauia minitans uerba.
Mortuos uero timetis, si abscondantur terræ?
Quid ni fiat? ne suffodiant terram
Sepulti uestram? aut liberos in sinu terræ
Procreent, ex quibus ueniat aliqua ultio?
Sinistra iactura linguæ hæc sane,
" Metus ineptos & inanes metuere.
" Quare, ò stulti, cognoscite hominum mala.
" Et uita nostra, certamen fœlices uero sunt,
" Qui mox, alij postea, alij iam nunc hominum.
" Deliciatur uero fortuna. namq; ab infœlice,
" Qui mox fœlix erit, ueneranda colitur,
" Fortunatus uero ipsam, spiritum metuens relinquere,

In sublime

In sublime tollit. qui nouerint ergo hæc, co̅ueniens est "
Iniuriam cum paßi fuerint. non molestè ferre animo: "
Imò ulcisci talia, ut ne lædant ciuitatem. "
Quomodo igitur poßibile sit, mortuos qui perierunt, "
Sepelire? da nobis, uolentibus inspicere.
Aut conspicuu̅ ia̅ nunc erit. abeo, & sepelia̅ per uim.
Nunquam enim in Græcos euulgabitur,
Quod ad me ueniens, & ciuitatem Pandionis
Lex antiqua deorum perierit.
CHO. Macte animo. Etenim iustitiæ seruans lucem, "
Multos effugies hominum sermones. "
PRAE. Vis colloquar breuiter tecum?
THE. Dic si quid uis, etenim non taciturnus es.
PRAE. Nunquam ex terra filios Argiuorum capies.
THE. Et me nunc uicißim audi, si uis iterum.
PRAE. Audiam. namq; danda est uicißitudo.
THE. Sepeliam mortuos è terra educens Asopica.
PRAE. In armis tibi primum periclitandum,
THE. Multos exhausi iam etiam alios labores. (ter?
PRAE. An omnib. itaq; te procreauit, ut sufficias, pa
THE. Quotcunq; sunt iniurij. Bona uero no̅ punimus. "
PRAE. Curiose agere tu multa soles, atq; tua ciuitas.
THE. Profectò laborans multa, multum fœlix est,
PRAE. Veni, ut te hasta Thebanus in ciuitate lædat.
TH. Ecquid ex dracone impetuosus fieri queat Mars?
PRAE. Nosces tu, experiens. nunc uero es iuuenis. "
THE. Nequicquam me incitas ut irascar animo,
Tuis gloriosis uerbis. sed facesse hinc,

Sermones uanos quos attulisti auferens.
Perficimus enim nihil. concitari decet
Omnes milites pedites, curruumq; ascensorem,
Emissariorūq; equorum ascensores phaleras uertere
Spuma rigantes, ad Thebanam terram. (ore,
Ibo enim septem ad Cadmi portas
Ipse præco. tibi uero impero manere,
Ipse ferrum acutum in manibus habens
,, Adraste, & mihi non immiscere fortunas
,, Tuas. ego enim genio cum meo
,, Dux ero inclytus, inclyta hasta.
,, Vnum opus mihi solum, deos habere, quicunq;
Iustitiam colunt. Hæc enim cum præsto sunt simul,
Victoriam dant. Nam fortitudo nihil Prodest
Hominibus, nisi deum opitulantem habuerit.
AE. O infelices infelicium matres ducum,
Vt mihi sub epate metus pallidus commouet.
CHO. Quam uocem hanc profers nouam?
AE. Exercitus quidem Palladis dijudicabitur.
CHO. Per arma putas, aut uerborum reconciliatiōe?
AE. Vtinam fiat hoc lucrum. hæ uero martiales
Cædes, prælia, uerberantes pectora ultro citroq;
Iterum strepitus apparebunt.
CHO. Me miseram, quem sermonem,
Quam horum causam accipiam?
AE. Quin fœlicē sermonem, splendidū aliqua eliget
arca iterum. hæc mihi fiducia insidet.
CHO. Iustos deos tu narras?

AE.

AE. Qui enim alij distribuunt casus?
CHO. Dißidia multa deorum erga homines aspicio.
AE. Metu certe pristino perdita es
CHO: Vltio ultionem euocam, & cædes
Cædem. malum uero per animas
Dij mortalibus distribuunt,
Omnium rerum finem habentes ipsi.
CH. Ad cãpos pulchras turres habentes quomodo ue-
Pulchram deæ aquam relinquentes? (niemus
AE. Alatam si te quis deorum faciat. (redeam,
CH. Quæ intra duo flumina sita est, ut ad ciuitatem.
AE. Vtinam uideas amicorum, utinã uideas animas,
Adhuc fas est. Quod'nam fatum
Manet sortem
Huius terræ regem?
CHO. Vocatos inuocabimus denuo deos.
Nam metus fiducia hæc prima.
Io Iupiter, antiquæ nostræ matris
Procreator, liberorum filiæ Inachi,
Ciuitati mihi auxiliator fias huic benignus.
Hoc tum idolum, hanc tuam imaginem
Ex ciuitate porto,
Ad aras irrisam.
NVN. O mulieres, adsum multa qui poßũ dicere gra-
Ipseq; seruatus (captus enim sum in prælio, (ta,
Vbi mortui septem dominorum cohortes
Certarunt, fluentum Dircæum iuxta)
Et uictoriam Thesei annuncians. Sermone uero te

Longo

Longo leuabo. Capanei enim seruus fui,
Quem Iupiter fulmine candenti combußit.
CHO. O charißime, bene quidem reditum annuncias,
Et Thesei statum. si quoq; exercitus (tuum,
Saluus est Athenarum, omnia annuncias grata.
NV. Saluus est, & peracta sunt ut Adrastus debuerat
Egisse cum Argiuis, ut ab Inacho
Cũ expeditione profectus obsedit Cadmeorũ ciuitatẽ.
CHO. Quomodo enim trophea Iouis Aegei filius
Statuit, & participes belli?
Dic. præsens enim absentes exhilerabis,
NVN. Clari quidem radij, orbis solis clarus
Illustrabat diem. iuxta Electræ portas
Constiti spectator, turrim sacram nactus.
Video uero genera tria trium exercituum.
Armatũ quidem populũ producentes ordines sursum
Ismeni ad ripas, ut quidem erat rumor,
Ipsumq; regem filium inclitum Aegei,
Et Illos cum eo ad dextrum in acie constitutos
Cornu antiquæ Cecropiæ incolas.
Ipsumq; Paralum armatum hasta,
Fontem ad ipsum Martis equestre agmen
Ad latus exercitus constitutum,
Pares numero. curruum uero uehicula
Infra ueneranda sepulchra Amphionis.
Cadmi uero exercitus sedebat ante mœnia,
Mortuos põst se habens, pro quibus erat certamen,
Equitibusq; equites erant contra armati,
Quadriju-

Quadrijugisq; oppositi erant currus curribus.
Præco uero Thesei dixit ad omnes hæc.
Silete populi, tacite Thebanorum ordines
Audite. nos aduenimus, mortuos
Sepelire uolentes, omnium Græcorum legem
Conseruantes, nihil cupientes intendere cædem
Et nihil Creon hisce contrà respondit sermonibus,
Sed sedebat in armis tacite, Duces uero uehiculorũ
Quadrijugorum, inceperunt inde pugnam.
Vltra uero agentes inuicem currus,
Milites currules constituerunt in statum belli.
Et hi quidem ferro pugnabant. alij conuertebant
Equos ad ultionem, iterum in alios milites.
Videns uero phorbas, qui equorum emissariorũ dux
Erat, apud Athenienses currule prælium,
Et qui quoq; Cadmi obseruabant equitatum
Contulerunt uires, & uincebant, uincebanturq;.
Cernens uero hæc, & non audiens, illic enim eram
Vbi currus decertabant, & milites currules
Ea quæ illic aderant multa mala, nescio
Quid primum dicam. utrum ad cœlum
Puluerem erumpentẽ, quouiã plurimus excitabatur,
Aut sursum & deorsum fluentes
Loris sanguinis lætalis fluxus,
Horum quidẽ cadentium, aliorũ uero fractis curribus
In caput ad terram præceps ruentium ui,
Adq; curruum fracturas relinquentium uitam.
Vincentem uerò equitatu ut animaduertit exercitum

Creon

Creon, exinde scutum accipiens manu
Pergit, antequam ueniret suis socijs ægritudo animi.
Atqui res Thesei non pigritia peribant,
Sed contendebat statim splendida arripiens arma,
Et concultantes medium totum exercitum
Occidebant, occidebantur. & edebant
Adhortationem, se mutuò cum magna uociferatione
Ferire. & obnitebatur Atticis hasta,
Sed exercitus ex dentibus serpentis excretus
Vehemens luctator erat. in fugā enim inclinare fecit
Sinistrum nostrum, dextrum uerò uictū (cornu
Fugiebat illorum. erat uerò prælium æquo Marte;
Et in hoc discrimine, ducem laudare licet.
Non enim hoc uincens cōseruabat solum,
Sed abijt ad laborantem partem sui exercitus.
Rupit uerò uocem, ut subsonaret terra.
O filij, nisi continueritis firmam hastam
Spartorum hanc uirorum, actū est de rebus Palladis;
Audaciam uerò immisit omni Danaidarū exercitui.
Ipseq; armaturam Epidauriam accipiens,
Graui claua insignis, huc & illuc se iactabat,
Simul colla & impositum caput
Galeæ metens, & decutiens fustigando fuste,
Vix tandem uertit ad fugam pedem.
Ego uerò exclamaui, & tripudiaui,
Et plasi manibus. illi uerò contendebant ad portas.
Vociferatio uerò & eiulatus erat per ciuitatem
Iuuenum, senum, sacraq; impleuerunt

Metu.

Metu, cum liceret uerò intra mœnia ire,
Thesem cōtinuit. nō enim ut depopularetur ciuitatē,
Venire dicebat, ſed ut repoſceret mortuos.
Huiuſmodi ducem eligere conuenit. ‹‹
Qui in rebus aſperis ſit fortis, ‹‹
Oditq́; iniurium populum. qui agens bene, ‹‹
Ad ſummos aſcendere ſcalarum gradus ‹‹
Quærens, amiſit fœlicitatem, qua uti licebat. ‹‹
CHO. *Nunc hanc inſperatam diem cum uidi ego,*
Deos exiſtimo eſſe, & exiſtimo calamitates
Leuius ferre, cum ij dederint ſupplicium.
AD. O *Iuppiter, cur'nam miſeros homines* ‹‹
Sapere dicunt? ex te enim pendemus, ‹‹
Agimusq́; ea quæ tu uolueris. ‹‹
Nobis enim erat tunc dolor non tolerabilis,
Ipſiq́; eramus multi & iuuenes brachijs,
Eteocle & de pace agitante,
Et moderata cupiente, noluimus admittere,
Et deinde perijmus. Ille uerò iterum tunc fœlix,
Nactus pauper ueluti recentes diuitias
Iniurius fuit, iniuriusq́; iterum uiciſsim perijt
Cadmi inſipiens populus. O *nihili homines* ‹‹
Qui arcum extendentes tanquam ultra articulum, ‹‹
Et iure utiq; multa patientes mala, ‹‹
Amicis non quidem creditis, ſed ipſis rerū euentibus. ‹‹
Et ciuitates quæ poſſunt per ſermones deflectere ma= ‹‹
Cæde ſuſtollitis, non ſermone res ipſas. (la, ‹‹
Sed quid hæc? illud uolo ſcire,

Quomodo

'Quomodo saluus euaseris, deinde alia interrogabo.
NVN. Postquã trepidatio ciuitatem commouit bello,
Per portas exiui, ubi ingressus erat exercitus. (stulit?
CHO. Quorũ uerò gratia certamẽ erat, mortuos su-
NV. Postquã illi inclitis septem conditi erant loculis.
CHO. Quid ais, ubi uerò alia occisorum turba?
NV. Sepulturæ traditi sunt in Cytheronis uallibus.
CHO. Hinc aut illinc? quis sepeliuit ipsam?
NV. Theseus, umbrosa ubi Eleutheris petra.
CHO. Quos uerò non sepeliuit, ubi mortuos profe-
ctus est linquens? (tur.
,, NVN. Propc. præsto enim est, quodcunq; sedulo agi-
CHO. An non acerbe ipsum serui duxerunt ex cæde?
NV. Nullus præfuit huic seruus existens labori.
Dixisses, si adfuisses, quod dilexisset mortuos.
CHO. Lauit ipsorum miserorum cadauera?
NV. Quin etiam strauit thoros, & obtexit corpora.
CHO. Molesta quidẽ erat baiulatio, & turpitudinem
,, Sed qd turpia sunt hominib. mutua mala? (habebat.
NV. Eheu, quanto cum illis mortuũ me uellem. (mas.
CH. Frustra lachrymaris. illis uerò utiq; elicis lachry
NV. Existimo quidẽ, ipsæ quidem sunt præceptores.
Sed esto. sustollo manus obuiam ueniens mortuis,
Plutonisq; carmina effundam lachrymabilia
Amicos alloquens, à quibus relictus miser,
,, Desolationem fleo hanc enim solam mortalibus
,, Non licet iacturam factam recipere,
,, Vitam humanam. Sed opum sunt accessiones.

CHO. Partim quidẽ bene, partim uero infœlicia sunt.
Ciuitati quidem bona gloria,
Et militibus belli
Duplicatur honor.
Mihi uero filiorum quidem aspicere membra
Acerbum. sed pulchrum spectaculũ tamen, si uideam;
Insperatam diem,
Cernens omnium maximum dolorem,
Innuptam me ad hanc
Longæuus senex pater
Debuerat diem habere.
Quid enim mihi opus liberis?
Hunc enim non timuissem pati
Dolorem eximium, si non nuptijs copulata fuissem
Nunc uerò uideo certißimum
Malum, liberis charißimis orbari.
Sed hæc iam corpora uideo
Interfectorum liberorum, misera
Quomodo perire queam cum hisce meis filijs,
Communem ad Plutonem descendens?
Lamentationem ô matres
Illorum qui mortui sunt,
Clamate, resonate, responsum meæ
Lamentationis audientes.
CHO. O filij, ô tristis chararum
Compellatio matrum,
Appello te mortuum.
AD. Io io mea propter mala.

CHO. Ah ah, passæ sumus ô
Grauißimos labores malorum.
AD. O ciuitas Argiua,
Meum fatum non aspicitis?
CHO. Cernunt & me certe miseram,
Liberis orbam.
AD. Adducite ô infœlici mihi corpora sanguine ma- (dētia
Et occisa indigne, & ab indignis,
Penes quos certamen peractum est. CHO. Date ut
Manus adaptans meis. (complexibus
In ulnis liberos Ponam.
CHO. Habes, habes. AD: Dolorum satis pondus.
CH. Ae, æ. matribus uerò non dicis. AD. Audite me.
CHO. Ingemiscis pro ambobus dolores. (puluеribus
AD. O utinam Thebanorū occidissent me ordines in
CHO. Meumq; nunquam copulatum fuisset corpus
Ad aliquod uiri cubile.
AD. Videtis malorum pelagus, ô matres
Miseræ liberorum. CHO. Vnguibus quidem
Dilaniatæ sumus, circumq; puluerem
Caput fundimus.
AD, Eheu me me,
Me solum terræ detrahat,
Turbo uerò me differat,
Ignisq; flamma
Iouis, in caput concidat.
CHO. Infœlices aspexisti nuptias,
Secundum Phœbi amarum oraculum

Nuptum collocasti, auctor multorum luctuum
Oedipodi domum
Relinquens uenit Erynnis.
THE. Interrogaturus te erã, quãdo effundebas exer-
Luctus omittam, istos quidem relinquens (citui,
Tibi sermones. nunc uerò Adrastum interrogabo,
Vnde'nam hi insignes fortitudine
Mortalium extiterunt? dic, quoniam sapientior
Iuuenibus ciuium horum, peritus enim es.
Vidi enim ipsorum maiora quàm dici sermone queãt
Facinora, quibus sperabant se posse capere ciuitatem,
Vnum uerò non interrogabo te, ne ridiculus fiam,
Cui congressus sit horum quilibet in prælio,
Aut uulnus hastæ hostium acceperit.
Communes enim hi sermones & audientibus;
Et dicenti, qui pugnam iniens
Hasta eunte ante oculos frequenti ""
Pro certo dicit qui'nam sit strenuus, ""
Non queam ne interrogare quidem hæc, ""
Neq; auscultare ijs qui auderent dicere. ""
Vix enim quispiam ea quæ necessaria sunt uidere ""
Queat, stans hostibus aduersarius; ""
AD. Quin audi nunc. etenim non inuito mihi
Das laudem, quæ ego uolo
De amicis uera & iusta dicere.
Vides illum marcidum, per quem telum uolauit?
Cappaneus hic est. cui facultas uiuendi erat abundans.
Minime uerò diuitijs insolens erat. magnitudinẽ uerò
animi

Non maiorem habebat quàm pauper uir,
Fugiens splendido uictu quicunq; intumesceret nimis.
›› *Sufficientia uili pendens. Non enim in pastu uentris*
›› *Virtutem esse, mediocria uerò sufficere dicebat.*
Et amicus certus erat, amicus & præsentibus
›› *Et absentibus, quorum numerus non magnus est*
Syncerum ingenium, facile ad salutandum os,
Immodestum nihil neq; erga domesticos habens
Neq; erga ciues. Secundum dico
Eteoclum, alium frugalitate præditum.
Iuuenis erat, facultate quidem egenus,
Sed plurimos honores consequutus erat in Argiua ter
Amicis uerò aurum sæpe offerentibus. (ra.
Non recepit in domum, tanquam mores
Seruiles exhiberet, ab opibus obstrictus,
Et peccantes, non rempublicam,
›› *Odio habebat. Quoniam nihil culpanda ciuitas,*
›› *Male audiens propter gubernatorem malum.*
Ille porrò tertius horum Hippomedon, talis fuit.
Puer existens, ausus est statim non ad uoluptates
Musarum uertere se, ad molliciem uitæ,
Agros potius habitans, dura naturæ exhibens,
Gaudebat fortitudine: uenatum iens,
Equisq; gaudens, arcusq; extendens manibus,
Ciuitati exhibere corpus utile uolens.
Hic uenatricis alius Atalantæ filius,
Iuuenis Parthenopæus, forma præstantißimus,
Arcas quidem fuit, ueniens uerò ad Inachi fluenta

Disciplinis imbuitur apud Argos. enutritus uerò illic,
Primum quidem, ut oportet inquilinos hospites,
Molestus non erat, neq; inuidiosus ciuitati,
Neq; contentiosus in uerbis, unde grauis
Maxime fuerit popularisq; & peregrinus:
Sed agminibus addictus, perinde ac si Argiuus esset,
Defendebat patriã. et quoties bene ageret ciuitas, (set
Gaudebat. moleste uero ferebat, si quo modo infœlix es
Multos amatores, & à fœminis mirum quàm multas
Habens, custodiebat ne quid peccaret.
Tydei porro laudem in breui oratione ponam magnã.
Non in loquendo erat clarus, sed in armis
Acer sophista, & ad multa inuenienda scita.
Prudentia uero fratre Meleagro inferior,
Aequale exhibuit nomen per artem hastæ,
Nactus exactam musicam in re bellica:
Ambitiosum ingenium, diuitem animi magnitudinem
In rerum efficacia, non tamen in sermone parem.
Ex his ne admireris dictis
Theseu, ante mœnia hos ausos fuisse mori.
Bona enim educatio uerecundiam affert.
Veretur enim in rebus bonis exercitatus uir,
Malus fieri, quiuis. Nam fortitudo
Disci potest per disciplinam, siquidem puer discit
Loqui, & audire, quorum peritiam non habet.
Quæcunq; uero didicerit aliquis, eadem seruare solet
Ad senium usq;. Itaq; filios bene instituite.
CHO. Eheu fili, infœlicem te educaui.

Portaui sub epate,
Labores perferens in partu.
Et nunc Pluto meum
Habet laborem miseræ.
Ego uero, qui me alat in senectute, non habeo,
Quæ peperi misera filium.
AD. *Porro Ioclis generosum filium,*
Dij uiuentem abripientes ad intima terræ,
Ipsis cum quadrigis, satis laudant manifeste.
Oedipodisq; filium, Polynicem nempe dico,
Nos collaudantes, non mentiemur certe.
Hospes enim erat mihi, antequam relinqueret Cad-
Exilio ad Argos ut traijcerat ultroneus. (mi ciuitatē,
Sed scin quid fieri uelim de istis?
THE, *Nescio, nisi unum, tuis morem gerere dictis.*
AD. *Iouis quidam percussum Cappaneum fulmine,*
THE. *Num seorsum, sacrum tanq̄ cadauer, sepelire*
AD. *Certe. cæteros omnes in uno rogo.* *(uis?*
THE. *Vbi'nam facies monumentum huic segregans?*
AD. *Hoc in loco, pone miserabiles istos compingens*
TH. *Ipsæ quidē iā famulis curæ sit labor, (sepulchrū.*
Nobis uero illi. fiant dolores mortuorum.
AD. *Ite ô miseræ matres ad filios propè.*
THE. *Minime Adraste hoc commodum iubes.*
AD. *Qui? ipsas matres non cōueniens est attrectare*
THE. *Perirent, uidētes istos transformatos. (filios?*
Tristes enim aspectus etiā in ipsis exequijs mortuorū.
Cur igitur tristitiam hisce addere uelles?

AD. Vincis

AD. Vincis. manendū est patientur narrat enim bene
Theseus. quando uero hos procurauerimus igne,
Ossa accipietis. O miseri mortales ‹‹
Quid accipitis hastas, & mutuas cædes ‹‹
Editis? quiescite. quin desinentes laborum ‹‹
Oppida custodite, pacifici cum pacificis, ‹‹
Pusilla res est uita. hanc uero conuenit ‹‹
Quàm facillime. & non cum laboribus transigere: ‹‹
CHO. Non amplius fortunata sum liberis, nō posthac
Neq; fœlicitas ad me pertinet (filijs fœlix,
In puerperis Argiuis.
Neq; Diana puerperis fauens
Alloqueretur istas nos quæ caremus filijs.
Infœlix uero hæc uita.
Percussa uero uelut quædam nebula,
A' uentis turbidis feror tremula.
Nos septem matres, septem filios
Peperimus miseræ,
Inclitißimos inter Argiuos,
Et nunc absq; absq; liberis
Senesco infœlicißima,
Neq; inter mortuos
Neq; inter uiuos numeranda.
Scorsum uero quoddam ab his habens fatum,
Relictæ mihi lachrymæ
Miseræ, mei filij domi
Sunt monumenta, lugubres
Tonsuræ, & coronæ comæ

Significatrices, quas auricomus
Apollo non capit.
Sed luctibus agitata,
Lachrymis humidum semper peplorum
Ad pectus sinum rigabo.
Atqui thalamos hos aspicio
Cappanei iam, tumulumq; sacrum
Atriaq; extra
Thesei monumenta mortuis,
Inclitamq; uxorem eius qui occisus est
Fulmine, propè Euadnen,
Quam Iphis excellens uir filiam plantauit.
Quid'nam in sublimi constitit petra?
Quæ istas domos rupe superat,
Hanc ingressa uiam?
EVAD. Quo lumine, quo splendore
Currum direxit inauspicatus?
Et luna per æthera
Quæ lampade, ubi celeres nymphæ
Equitant per obscuram noctem,
Quando nuptiarum
Mearum ciuitas Argiua
Cantiones fœlices
Excumulauit, & mariti
Armati Cappanei:
Adueni fugitiua ex mea
Domo furibunda,
Rogum occupatura, sepulchrumq;

Ascensura idem ad Plutonem,
Finiens calamitosam uitam,
Acui labores.
Gratißima etenim mors est, ‹‹
Commori cum morientibus amicis, ‹‹
Si deus hæc modò conficiat. ‹‹
CHO. Atqui uides hanc, cuius insistis portæ,
Pyram, Iouis thesaurum. ibi est tuus
Maritus domitus lampade fulminea.
EVA: Video certe mortem, ad quam constiti. fortuna
Attingit pedem. sed (uero mihi
Famam bonam propter
Hinc ruam
Ab hac petra
Saliens in ignem,
Corpusq; ardente flamma
Marito commiscens charum,
Corpus corpori propè ponens
Ad Proserpinæ ueniam thalamos,
Te mortuum nunquam meà
Deserens uita super terra, ualeat lux & nuptiæ
Vtinam aliqua coniugia iustorum hymenæorum
In Argo dicant suis liberis,
Ille tuus legitimus maritus,
Contabuit amore syncero generosi cum uxore animi.
CHO. Atqui ipse tuus pater uenit propè
Senex iphis, ad nouos sermones,
Quos non sciens prius, dolebit audiens.

IPH. O infelicem. infelix uero ego senex
Adsum, duplicem luctum à dijs habens.
Mortuum quidem filium Thebanorum hasta
Eteoclum in patriam uecturus cadauer.
Quaerens etiā meam filiam, quae ex domibus euanida
Abijt saliens, Cappanei uxor,
Mori cupida cum marito. Tempore quidem
priori custodiebatur domi meae. postquam uero ego
Custodias omisi, propter praesentia mala
Abijt. uerum in hac terra ipsam existimamus
Maxime esse. dicite, si nouistis.
EVAD. Quid hasce interrogas? haeccine ego supra pe
Auis quaedam ueluti Cappanei supra pyram, (tram,
Infelici libramine sustollo me pater.
IPH. Filia, ecquae aura? quae nauigatio? cuius gratia
Domum transiliens uenisti in hanc terram?
EVAD. Intentionem acciperes meorum consiliorum,
Si audires. audire uero te non uolo pater.
IPH. Quid uero, non aequum est patrem tuum scire?
EVA. Iudex esses non sapiens meae uoluntatis.
IPH. Apparatu uero hoc cuius gratia ornas corpus?
EVA. Vult aliquid eximium hic ornatus pater.
IPH. Quoniā nō iuxta uirū funebrē cōuenit te cernere
EVA. Ad quandam enim rem nouam ornatae sumus.
IPH. Et deinde iuxta tumulum & pyram appares?
EVA. Huc etenim iam uictrix uado.
IPH. Vincens qua uictoria? scire cupio ex te.
EVA. Omnes mulieres, quas uidit sol.

IPH. O perib. Mineruæ, aut mentis prudentia?
EVA. Virtute. cum marito enim mortua iacebo.
IPH. Quid ais? quod hoc ænigma indicas illepidum?
EVA. Deferar mortui Cappanei hanc in pyram.
IPH. Mea filia, ne sermonem ad multitudinẽ dixeris.
EVA. Hoc ipsum cupio cunctos Argiuos scire.
IPH. Atqui non tibi assentiar facienti hæc. (manu.
EVA. Verisimile est. nõ enim apprehẽdes me arripiẽs
Quin iam demittitur corpus, tibi quidem non gratũ,
Nobis uero, & unà qui comburitur marito.
CHO. O mulier, dirum facinus patrasti.
IPH. Perij infœlix, ô Argiuæ mulieres.
CHO. E, e, miseranda hæc passus,
Audacißimum opus aspicies, ô miser.
IPH. Non inueneritis alium quendam miseriorem.
CHO. O miser, nactus es
Fortunæ Oedipi, ô senex,
Partem, & tu ciuitas mea infœlix.
IPH. Heu mihi, cur'nam mortalibus non datur hoc? "
Iuuenes bis fieri, & senes deinde iterum? "
Verum in re domestica si quid perperam fit, "
Cura posteriore corrigimus, "
Vitam uero non licet. quod si fieremus iuuenes "
Bis, & senes, si quis peccasset "
Duplicem uitam adepti corrigeremus.
Ego enim alios aspiciens procreantes liberos,
Liberorum quidem amator erã, desiderio uero perij.
Quod si ad hoc uenissem, & periculũ fecissem liberorum,
Quale

Qualе orbari patrem fieret liberis,
Nunquā ad hoc uenissem ad quod nunc ueni malum,
Qui plantans & adolescentem progenui
Optimum, deinde hoc nunc priuor,
Esto. Quid iam conuenit infœlicem me facere?
Ire domum? deinde solitudinem uidebo
Multorum atriorum, & egestatem meæ uitæ?
Aut ad atria huius Cappanei eam?
Suauißima antea, dum adhuc hæc filia mihi erat;
Sed non amplius est. Quæ meum mentum
Admouebat semper ori, & caput hoc
» » Demulcebat manu. Nam patri nihil suauius
» » Seni filia. masculorum quidem maiores
» » Animi, suaues uerò minus ad blanditias.
Non quàm primum scilicet me ducetis in domum?
Tenebris uerò mandabitis? ubi inedia meum
Corpus senile contabescere faciens perdam?
Quid me iuuabit filij ossa attingere,
» » O ineluctabile senium, ut odi te habens.
» » Odi porro quicunq; quærunt producere uitam
» » Scapulis, & lectis, & uaticinijs
» » Impedientes uitæ fluorem quo minus moriantur.
» » Quos conueniebat ex quo nihil iuuabant ciuitatem,
» » Morientes ualere, & locum dare iunioribus.
SEM. Io. hæc iam filiorum & iam concrematorum
Ossa ferte, accipite ancillæ
Anum imbecillem. Non enim adest
Robur, propter filiorum luctum.

Ad longum

Ad longum tempus seruas iam,
Et pereuntes nos multis doloribus.
Quem enim maiorem inter homines "
Dolorem inuenies, "
Quàm liberos mortuos aspicere? "
FVER. *Fero fero*
Infœlix mater, ex igne patris membrum.
Pondus quidem ualde graue, propter dolores,
In paruo loculo summam mearum rerum componens
SEM. *Io, iò.*
Quò lachrymas fers charas
Matri, de ijs qui perierunt?
Cinerisq; copiam paruam pro corporibus
Laudatißimis iam olim apud Mycænas?
PV. *Ego uerò orbus, miseri patris miser,*
Desertam domum orbus degam, accipiens
Non patris in manibus, eius qui genuit.
SEM *Io, io. quò uerò labor meorum filiorum?*
Vbi pernoctationum gratia?
Et educationes matris, somnoq; carentia oculorum
Et charæ applicationes uultuũ? *(ministeria*
FV. *Abierunt, non amplius sunt tibi, ô mater, filij.*
Perierunt æther habet ipsos iam,
Ignis absumptos cinere.
Volatiles uerò præterierunt Plutonem.
EVA. *Pater tu quidem qui tuorũ est audis liberorum*
Num armigera adhuc aliquãdo ulciscar (sermonem,
Tuam cædem? IPH. *Vtinam hoc fieret filia,*
Quando

Quando uolente deo, ueniret mihi ultio
Paterna, nondum malum hoc dormit.
PV. *Ae, æ. Luctuum satis ob fortunam,*
Satis dolorum adest mihi.
Consistam, ubi me suscipiet militia
Ferreis armis Græcorum imperatorum,
Occisi patris uindicem.
EVA. *Adhuc aspicere te pater coram puto,*
Charum osculum ad genas tuas figentem.
Sermonum uerò adhortatio tuorum
Vento lata perijt.
Duorum uerò dolores matri reliquisti,
Teq; nunquam dolores relinquent.
IPH. *Habeo tantum pondus quantum me perdidit,*
Age circa mammam subijciam rogum.
EVA. *Luxi, hoc audiens dictum*
Tristißimum, attigit mihi præcordia.
IPH. *O filia, perijsti. non amplius iucundißimam*
Imaginem uidebo tuæ matris.
THE. *Adraste, & mulieres Argiuæ genere,*
Videte pueros istos, habentes in manibus
Patrum optimorum ossa, quorum corpora sustuli:
Istis ego te & ciuitas donamus.
Vos uerò horum conuenit gratiam memores
Seruare, uidentes, quæ adepti estis ex me.
Omnibusq; iudico hosce sermones eosdem,
Colere ciuitatem istam ex liberis, semper liberis
Reminiscentiã annunciantes eorum quæ adepti estis.

Iupiter

Iupiter uerò testis est, cœlitesq; dij,
Qualibus è nobis abitis donati.
AD. Theseu, scimus omnia quanta in Argiuorũ terrã
Feceris bona, egentem benefactrum.
Et gratiam non senescentem habituri sumus. genero= " "
sa officia enim (bemus:
Cum acceperimus, uos uicissim efficere beneficijs de= " "
THE. Quid'nam uobis aliud inseruire me conuenit?
AD. Nisi ut ualeas. dignus enim tu, & ciuitas tua.
THE. Sint hæc. sed tu eadem assequaris.
MIN. Audi Theseu hosce Mineruæ sermones,
Quæ conuenit te facere. facientẽ uerò crescere hæc.
Ne dederis hæc ossa hisce in Argiuam terram
Pueris deferenda, facile ita dimittens.
Verum pro tuis & ciuium laboribus
Primũ cape iuramentum. hunc uerò iurare conuenit
Adrastum. hic summæ potestatis tyrannus existens,
Pro uniuersa terra Danaidarum iurabit.
Hoc uero iuramentum erit, nunquam Argiuos terrã
In hanc illaturos hostilem armaturam,
Alijsq; pergentibus impedimento fore armis.
Si uero iuramento neglecto uenerint ad ciuitatem,
Male periturã cõceptis uerbis uoue Argiuorũ terrã.
In quo uero loco mactare oporteat uictimas te, audi
Est tripes tibi æreis pedibus intra domum, (me,
Quem Ilij olim reuellens fundamenta
Ad opus aliud Hercules contendens,
Locaturum se uouit Pythicam ad aram.

In hoc

In hoc guttura tria trium ouium iugulans,
Scribe iuramenta tripodis in cauo fundo,
Et deinde seruando da cui Delphi curæ sunt,
Et monumenta fœderum , & testificationes Græciæ:
Quæ uerò iugulaueris uictimas, & perfeceris cædem,
Acuminatam macheram in terræ profunda
Abscoode, apud ipsas septem pyras mortuorum.
Metum enim ipsis, si quando uenerint ad hanc ciuita-
Ostensa faciet, & malum reditum retro. (tem.
Peractis istis mitte extra tuam terram mortuos.
Lucos uerò, ubi ipsorum corpora purificata fuerint
Liberos sine, iuxta ipsum triuiū Isthmiæ deæ. (igne,
Hæc tibi quidem dixi. filijs uerò Argiuorum dico.
Populamini excreti Ismeni ciuitatem,
Patrum mortuorum ulciscentes cædem.
Tuq; pro patre Aegialeu imperator
Iuuenis creatus, filiusq; ab Aetolis ueniens
Tydei, quem nominauit Diomedem pater.
Verum non inuidere conuenit obumbrantes genas,
Et armatum Danaidorum ruere exercitum
Septempliciter ornatum ad Thebanorum turrifica-
Acres enim ipsis uenietis, educati (tionem.
Catuli leonum, ciuitatis deuastatores.
Et aliter non est. postgeniti uerò per Græciam
Vocati, carmina posteris facietis,
Talem exercitum fauente deo ducetis.
THE. O domina Minerua, parebo dictis tuis.
» Tu enim me suscitas, ut non peccem.

Et hunc

Et hunc per fœdera coniungam. tantum tu me
In rectum constitue. te enim propitia ciuitati
Existente, in posterum secure habitabimus.
CHO. Eamus ô Adraste, iuramenta demus
Huic uiro & ciuitati. digna uerò sunt nobis,
Qui antea male habuimus, uenerari.

SVPPLICVM FINIS.

EVRIPIDIS IPHIgenia in Aulide.

PERSONAE.

Agamemnon
Senex
Chorus
Menelaus
Clytemnestra.
Iphigenia
Achilles
Famulus
Nuncius

PRAEFATVR AGAMEMNON.

O Senex, ante has ædes
Prodi. SEN. Prodeo.
Quid uerò noui moliris Agamemnon (rex?
AG. Audies. SEN: Festino.
Valde senecta hæc mea insomnis est,
Et in oculis acumen adest.
AGA. Quod igitur astrum istud cursum suũ perficit?
SEN. Sirius canicula. iuxta septemgradam
Pleiadem ruens adhuc medius.

AGA. Non igitur strepitus neq; auium,
Neq; maris: silentia uerò uentorũm
Hunc Euripum continent.
SEN. Cur uerò tu extra tentorium prodis,
Agamemnon rex?
Adhuc uerò tranquillitas hic est in uniuersa Aulide,
Et immotæ excubiæ murorum.
Eamus intro. AGA. Beatum te iudico, ô senex.
›› *Beatum iudico, uirorum quicunq; non periculosam*
›› *Vitam transegit ignotus, inglorius,*
›› *Eos uerò qui in honore uersantur, minus beatos iudi-*
›› *SEN. Atqui decus est ibi uitæ.* (co.
›› *AGA. Istud uerò est decus lubricum.*
›› *Et ipse honor*
›› *Dulcis quidem, tristificat uerò additus.*
›› *Interdum quidem res deorum non rectè peractæ*
›› *Subuerterunt uitam.*
›› *Interdum uerò hominum sententiæ uariæ,*
›› *Et quibus satisfieri non potest, pupugerunt.*
›› *SEN. Non laudo hæc in uiro principe.*
›› *Non ad omnia te genuit bona,*
›› *O Agamemnon, Atreus*
›› *Oportet uerò te gaudere & tristari.*
›› *Mortalis enim es, etsi tu nolis.*
Deorum sic decreta erunt.
Tu uerò faculæ lumen explicans,
Tabulamq; scribis
Hanc, quam in manibus eti amnum portas.

Et has

Et has iterum literas confundis
Et obsignas, soluisq; denuò.
Iacisq; ad solum piceam. liquidas
Lachrymas fundens.
Et perplexitatis nullius indigus
Quin insanias, quid laboras?
Quid nouum quid nouum tibi adest, ô rex?
Age communicato sermonem nobis.
Ad uirum bonum & fidum dicas.
Tuæ enim me uxori olim Tyndareus
Misit dotem, comitem et ornatorem sponsæ iustum.
AGA. Fuerunt Ledæ Thestiadæ tres uirgines,
Phœbe, & Clytemnæstra mea uxor,
Et Helena. Huius præcipue beati
Proci aduenerunt, Græciæ iuuenes
Atroces uerò minimæ & mutuæ cædes
Extiterunt, quicunq; non accepisset hanc uirginem.
Hæc uerò res difficultatem præbebat Tyndareo patri
Dare, & non dare, fortunam ut
Apprehenderet quàm optime & ei in mentem uene-
Percutere fœdera, dextrasq; iungere (runt hæc;
Procos inter se ipsos, & per holocausta
Libamina facere, et precari hæc.
Cuicunq; uxor obtigisset Tyndaris filia.
Huic simul ferre auxilium, si quis ex domo abreptam
Aufugeret, possidentem depellere à lecto,
Et ut subirent militiam, & subuerterent ciuitatem,
Græcam simulq; & barbaram cum armis.

Postquā uero fœdere adacti, commode admodū senex
Subijt eos Tyndareus prudenti animo,
Ius facit deligere filiæ procorum unum,
Cuicunq; gratæ ferrent Veneris auræ.
Ipsa uero elegit (utinam nunquam accepisset)
Menelaum. ueniens uero à Phrygibus, qui deas
Dijudicauit hic, ut fama hominum habet,
Lacedæmona. floribus quidem ornatu uestium,
Auroq; splendidus, Barbaris delicijs,
Amans amantem aufugit abripiens
Helenam, ad Idæ bubilia peregrinam accipiens.
Menelaus itaq; per Græciam œstro concitatus solus,
Fœdera uetusta Tyndarei testatur,
Quod æquum sit auxiliari iniuriam passis.
Hinc ergo Græci ruentes in arma,
Armis sumptis in arctos Aulidis sinus
Venerunt huius, nauibus scutisq; simul,
Equisq; multisq; curribus instructi.
Et me imperatorem esse, nimirum Menelai gratia,
Elegerunt, utpote fratrem. dignitatem uero istam
Alius quispiam debuerat pro me accepisse.
Coacto uero & conscripto exercitu
Sedemus, nulla nauigādi facultate utentes, in Aulide.
Calchas uero uates usus hæsitatione,
Respondit, Iphigeniam, quam genui ego,
Dianæ sacrificandam esse, hoc inhabitanti solum,
Atq; nauigationem fore, & subuersionem Phrygum,
Sacrificantibus: non sacrificantibus, non fore.
Audiens

Audiens uero ego hæc, recta uoce
Talthybium iußi omnem dimittere exercitum,
Tanquã nunq̃ sanè passurus, filiã ut interficerẽ meã.
Vbi tum me frater omnes admouens sermones
Persuasit, facere dira. & in plicis tabulæ
Cum scripsissem, misi ad uxorem meam,
Vt mitteret Achilli filiam tanquam nupturam,
Dignitatem uiri exaggerans.
Nauigare unà cum Græcis quod nolit dicens,
Nisi à nobis ueniret Phthiam uxor.
Persuasionem enim habui istam erga uxorem meam,
Falsas nuptias obtexens pro uirgine.
Soli uerò Græcorum scimus, ut hæc se habeant,
Calchas, Vlysses, & Menelaus. Quæ uero non recte
Statui, iterum transcribo bene denuo
In hanc tabulam, quam per umbram noctis
Soluentem & colligantem me uidisti ô senex.
Sed eia, i. has epistolas accipiens,
Ad Argos. quæ uero occultat tabula in plicis,
Sermone dicam tibi omnia quæ inscripta sunt,
Fidus enim uxori meæq; domui es.
Mitto tibi, ad priores
Tabulas, ô Ledæ germen.
SE. Dic, & indicato, ut & lingua
Consentanea tuis literis dicam.
AGA. Ne mittas tuam filiam,
Ad sinuosam rupem Eubœæ,
Aulidem tranquillam.

Ad aliud tempus etenim iam
Filiæ differemus nuptias.
SE. *Et quomodo* Achilles *coniugio frustratus*
Non magnum spirans iram extollit,
Tibi tuæq; uxori?
Hoc etiam graue dic quid ais?
AGA. *Nomen, non rem exhibens* Achilles,
Nescit nuptias. neq; quodcunq; agimus,
Neq; quod illi filiam condixi
Ad nuptiales amplexuum
Thalamos daturum & coniugium.
SE *Dira audes* Agamemnon *rex,*
Sic deæ tuam filiam uxorem
Dicens, adducis uictimam in gratiam Danaorum.
AGA. *Eheu mente errabam.*
Væ uæ incido in noxam.
Verum abi remigans tuum pedem, senectæ
Nihil concedas.
SE. *Festino ô rex.* AGA. *Ne nũc neq; ad opacos sedẽs*
Fontes, neq; somno capiaris. SE. *Auspicata loquere.*
AGA. *Vndiq; uero sectum uiam reciprocans*
Respice, obseruans ne quid te lateat
Volubili uehiculo præteriens,
Filiam deferens huc
Græcorum ad naues.
SE. *Erit.* AGA. *Septis prorue.*
Nam si ei obuiaueris in uectura,
Retro reflectes frena,

Ad Cyclopum

Ad Cyclopum mittens mœnia.
SE. *Fidem dicens uero hæc, quomodo habiturus sum,*
Dic, filiæq; tuæ, & uxori tuæ?
AGA. *Sigillum seruato, quod in tabula*
Hac fers.
Abi. albescere facit hoc lumen iam
Splendens aurora,
Et ignis quadrigarum Solis.
Opitulare laboribus.
Mortalium uero beatus ad finem nemo, ""
Neq; fœlix. ""
Nondum enim aliquis natus est absq; dolore. ""
CHO, *Profecta iuxta circum littoralem,*
Arenam Aulidis maritimæ,
Euripi per fluctus,
Nauigans arcto freto inclusam
Chalcidem, ciuitatem meam relinquens
Mari propinquarum altricem,
Illius insignis fontis Arethusæ,
Achiuorum exercitum ut uiderem,
Achiuorum & palmas nauigradas
Ducum, quoniam ad Troiam
Abietibus mille nauium
Flauum Manelaum
Nostri mariti
Dicunt, Agamemnonemq; inclytum
Nauigare ad Helenam,
Ab Eurota arundinosa

Paris bubulcus quam accepit,
Donum ipsius Veneris,
Quando ad fontanas aspergines
Cum Iunone & Pallade litem
Formæ Venus habuit.
Multis uictimis celebrem uero per lucum Dia-
Næ adueni, quæ conspiciebatur
Purpurissans genas meas
Pudore iuuenili.
Scuti propugnaculum & castra
Armata Danaorum uolens
Equorumq; turmam uidere.
Aspexi uero duos Aiaces in una sede sedentes,
Vnum filium Oilei, Telamonisq; filium,
Ciuibus Salaminis coronam.
Protesilaumq; in sedibus
Tesserarum oblectatos
Formis uarie tortis.
Et Palamedem, quem genuit filius Neptu-
Ni, Diomedemq;, uo-
Luptate disci gaudentem.
Iuxtà etiam Merionem Martis
Ramum, miraculum mortalibus,
Et ab insularibus montibus
Laërtæ filium. Simul porro
Nirea, pulcherrimum Græcorum.
Et parem uentis pedibus,
Celerem cursorem Achillem,

Quem

Quem ipsa Thetis peperit, &
Chiron educauit,
Vidi in littoribus,
Et in calculis
Cursum habentem in armis.
Certamen uero elaborabat cursu pedestri,
Ad currum quadrijugum,
Currens pro uictoria.
Sed ipse auriga clamabat,
Eumelus Pheretiades,
Cui pulcherrimos uidi
Auro uarie ornatos frenis equos
Stimulo incitatos. hos
Quidem medios iugales
Albis maculis notata seta uarios,
Alios extrà catenatos
Elatos flexibus cursuum
Rufis pilis ornatas, un-
Gulatis uero sub talis
Variegatas pelles habentes
Quibus assiliebat
Pelides armatus iuxta canthum,
Et fistulas currules.
Nauium uero ad numerum ueni,
Et spectaculum inenarrabile,
Muliebrem uisum oculorum,
Vt satiarem blanda uoluptate,
Et cornu quidam erat

Dextrum remos habens
Phthioticos Mirmydonum Mars,
Quinquaginta nauibus pernicibus.
Aureis uero simulachris
In summitate Nereides constitutæ erant deæ,
In puppibus insigne Achillei exercitus.
Argiuorum autem istis æqualibus remis instructæ
Naues, collocatæ erant proxime.
Quorum Mecistei imperator
Filius erat, Talaus, quem nutrit pater,
Capaneiq; filius
Sthenelus. Atticæ uero regionis ducens
Sexaginta naues Thesei
Filius, ex ordine stationem tenebat. deam
Palladem in equis ungulatis qui uehebantur
Habens curribus alatis certum
Et auspicatum signum nautis.
Bœotorum uero armaturam marinam
Quinquaginta naues uidi,
Insignibus ornatas.
Illis Cadmus erat
Aureum draconem habens
Circa nauium rostra,
Deinde Leitus terrigena
Præerat claßico exercitui,
Phocidis à terra.
Locrensibus uero pone illas æquales agens
Naues Oilei filius, inclytam

Throniacam

Throniacam relinquens urbem
Ex Mycenis uero Cyclopijs
Filius Atrei ducebat nautas
Nauium centum coactos.
Vna uero Adrastus erat
Ductor, nempe amicus amico,
Eius quæ fugerat domum
Barbaras propter nuptias
Vindictam Græcia ut caperet,
Ex Pylo uero Nestoris
Gerenij uidi
Puppes, insigne taurino uultu sculptum
Cernere erat incolam Alpheum.
Aenianorum uero duodecim classes
Nauium erant, quibus rex Iuneus
Imperabat. Prope istas
Elidis optimates,
Quos Epeas uocabat omnis populus.
Eurytus autem imperabat istis.
Albis uero remis instructam bellicosam cohortem
Taphiorum ducebat, quibus Meges
Imperauit Phylei filius,
Echidnas relinquens
Insulas nautis inaccessas
Porro Aiax Salaminis alumnus,
Dextrum cornu
Ad sinistrum coniungebat.
Prope quos stationem tenebat remis

Vltimis conferens ordinem
Duodecim agillimis
Nauibus, ut audiui, certe nauticum
Vidi populum,
Cui si quis commiserit
Barbaras machinas,
Reditum non auferet.
Nam ibi audiui, uidi
Naualem expeditionem.
Eadem domi audiens conuocari,
Memoriam seruo exercitus.
SEN. Menelaë, audes grauia, quæ te audere nõ conueniens est.
MEN. Abi, nimis heris fidelis es.
SEN. Honestum sanè mihi obprobrium exprobrasti.
MEN. Florabis, si agis quæ non agere te conuenit.
SE. Non conueniebat te aperire tabulã, quã ego fero.
ME. Neq; te ferre conuenit omnibus Græcis mala.
SE. Frustra contendis hæc, remitte uerò hanc mihi.
MEN. Non dimittam. SEN. Neq; ego dimittam.
MEN. Sceptro mox utiq; tuum cruentabo caput.
•› SEN. Sed enim gloriosum, pro heris mori.
MEN. Omitte, lõgos seruus cũ sis loqueris sermones.
SE. O domine, iniuriam patimur, tuas uerò epistolas
Eripiens hic ex manibus meis per uim
Agamemnon, nihil iustitia uti uult.
AG. Ehẽ, quis nã in portis tumultus, & sermonũ indecentia?
SE. Meus, non huius sermo, propitius magis dicere.
AG. Cæterum

AG. Cæterum tu cur cum hoc ad contentionem ueni-
sti Menelaë, & per uim abducis?
MEN. Aspice in nos, ut exordia sermonum ista capiā.
AG. Num timidus, non aperiam
Oculos, ex Atreo genitus? (rū famulam?
MEN. Hanc uerò cernis tabulam, pessimarum litera-
AG. Aspicio, & primū hanc ex tuis depone manibus.
MEN. Non, donec ostendam Græcis omnibus ea quæ
inscripta sunt. (gilla aperiens?
AG. An uerò scis quæ te iam opportunum nescire, si-
MEN. Vt te pigeat scilicet, aperiens quæ tu mala pa-
trasti clam.
AG. Vbi uero & accepisti ipsam? O Dij, tui impuden-
tis animi.
ME. Expectās tuā filiā ab Argis, si ad exercitū ueni-
AG. Quid uerò ad te attinet res meas obseruare? (ret,
an non impudentis istuc? (uus non sum.
ME. Quoniā ipsa uoluntas me duxit. tuus namq; ser-
AG. An non indignū? nō meā administrari domū per-
ME. Diuersa enim sentis, alia quidem nunc, (mittor?
Alia dudum, alia mox.
AG. Iactabūde loquutus es. Malū lingua ingens docta. « «
ME. Quin mens instabilis iniqua res est, & nō certa « «
Volo uerò te redarguere. & tu neq; præ ira (amicis
Auersare uerum. nequaquam laudabo nimis te ego.
Meministi, quādo studebas imperare Græcis ad iliū,
Existimatione quidem nō cupiēs, uolūtate uerò uolēs.
Quā submissus eras, quālibet dexteram prehensans,
Et fores

Et fores habens patentes uolenti ex popularibus,
Et exhibens alloquendi facultatem ordine omnibus, et
si quis noluisset. (medio?
Istis morib. quæres emere ipsum honorẽ ex (mores
" Et deinde ubi nactus es imperiũ, commutatus in alios
" Amicis non amplius fuisti prioribus, ut antea, amicus.
Aditu difficilis, intráq; claustra rarus apparens.
" Virum uerò non conuenit
" Probum, auctum rebus magnis.
" Mores commutare.
" Verum uel stabilem esse tunc maxime amicis,
" Quãdo iuuare maxime potis est in fœlicitate existẽs.
Hæc quidem tibi primum obieci, cum te
Primum inuenio malum. (exercitus,
Vt uero ad Aulidẽ uenisti postea, & omniũ Græcorũ
Nullus eras, sed cõsternatus eras fortuna missa à dijs,
Prosperi uenti egens. Græci uero dimittendam (lide.
Classem annunciabãt, frustra uero nõ laborandũ in Au
Quã tũ infœlix habuisses nomen. & consternationẽ,
Mille imperasses, Priamiq; (ni nauibus
Solum impleuisses armis.
" Et me consulebas. quid agam? quam
" Viam inueniam alicunde?
Ne tu abdicatus imperio amitteres inclytã gloriam.
Et deinde postquã Calchas intra sacra dixit tuã immo
Dianæ, & nauigationem fore Græcis: (landã filiã
Gauisus animo,
Iubẽs immolaturũ pollicitus es filiã. & mittis ultro,
Non ui

Non ui, ne hoc dixeris, tuæ uxori, filiam tuam
Huc ut mittat, Achilli sub prætextu tanquã nupturã.
Mox uersus fefellisti, submittens alia scripta,
Vt occisor non sis filiæ tuæ maxime.
Heus tu, hiccine est æther qui audiuit hæc à te?
Plurimi certe patiuntur idem, in capessendis negocijs. " "
Elaborant ut habeant, deinde loco cedunt turpiter. " "
Partim propter iudiciũ ciuiũ imprudens, partim iure " "
Impoßibiles facti cũ sint ipsi ad cõseruandã ciuitatẽ. " "
propter Græciam maxime ego infœlicem lugeo.
Quæ cum uoluit designare aliquid gloriosum in Barbaros, nihili homines,
Vt irrideant emittet propter te, & tuam puellam.
Nullum utiq; neceßitudinis gratia imperatorem crearim terræ, " " (habere
Neq; armorum principem. mẽtem conuenit præfictũ " "
Ciuitatis, quoniam ad munia imperatoria idoneus uir " "
quiuis, prudentiam si habuerit.
CHO. Res grauis, fratribus fieri sermones, " "
Et pugnas, quando inciderint in contentionem. (mis, " "
AG. Volo tibi dicere male bona ratione, breuib. ne ni-
Supercilia ad impudentiam ducens, sed modestior
Ad fratrem existentem. Vir enim turpis, uerecundia " "
moueri non solet.
Dic mihi, quid grauia spiras cruentos oculos habens?
Quis lædit te, quid deest tibi? connubium
Concupiscis frugi accipere?
Non queam tibi præstare. quæ enim acquisiuisti male,

Author

Author es. deinde ego pœnã dabo malorũ, qui non
Aut mordet te honor meus? uerũ in ulnis (peccaui?
Decoram uxorem cupis, rationabili ratione neglecta
›› Et honestate, habere. Mali uiri uoluptates malæ.
Quod uerò ego cum sciuissem antea, non bene per-
pendi per consilia,
›› Insanio? Imo tu magis, qui cũ amiseris malũ cõiugiũ,
Recuperare cupis, Deo tibi hanc fortunã probe dãte.
Iurarunt Tyndareum iusiurandum improbi
Nuptiarum auidi proci ipsa Spes, ut existimo, dea
Confecit hoc potius, quàm tu, & tuum robur.
Quos ubi assumpseris, milita. existimo uero cognos-
Male icta fœdera, & ui coacta. (ces stultitia animi,
Meos certe non interficiam ego liberos, & tuo qui-
Vltra fas erit pessimæ uxoris ultio. (dem commodo
Me uero cõtabescere facient noctes diesq; lachrymis,
Iniusta patrantem, et non æqua in liberos quos genui,
Hæc tibi dicta sint breuiter, & manifeste, & libere,
›› Quod si tu nõ uis sapere recte, res tamen meis ego sta
CH. Hiccine iam diuersi ab ante dictis (tuam bene.
›› Sermonib. bene uerò admonet, parcendũ esse liberis.
ME. Proh dolor. amicos sanè nullos habeo miser.
AG. Siquidam amicos nolis subuertere.
ME. Ostẽdes uerò ubi mihi, patre ex eodẽ q; sis natus?
›› AG. Vnà sapere tecum uolo, sed non unà insanire.
›› ME. Mutuum dolere cum amicis conuenit amicos.
›› AG. Beneficiens aduoca me, non uerò tristificans.
ME. An non uidetur tibi hæc laboranda esse, unà cum
Græcia?

AGA:

AGA. Imò Græcia unà tecum secundum deum in
sanit quendam.
ME. Sceptro nunc tumescis, tuum fratrem deserens.
Sed ego ad alias me uerto artes quaspiam,
Et ad amicos alios. NVN. Omnium Græcorum rex
Agamemnon, adsum filiam tibi tuam adducens.
Quam Iphigeniam nominasti olim domi.
Mater uerò unà sequitur, tuæ Clytemnæstræ corpus:
Et filius Orestes, ut oblecteris uidens,
Iam diu à domo peregre existens.
Sed quod longam peregerint, iuxta Eurytum
Fontem reficiunt fœmineam profectionem,
Ipsæ quoq; equæ. in pratorum uerò pascua
Dimisimus eas, ut pabula degustent.
Ego uerò præcursor tuæ præparationis gratia
Adsum. resciuit enim exercitus, nam uelox
Dißipauit fama, filiam tuam aduenisse.
Tota uerò ad spectaculum turba proruit cursu,
Tuam filiam ut aspiciant. Nam diuites
In omnib. rebus inclyti sunt, & spectabiles hominibus.
Dicunt uerò, num quæ nuptiæ? aut quid agitur?
Aut desiderium tenens filiæ Agamemnon rex,
Adducere iußit filiam. Alios audiuisses hæc dicere:
Dianæ initiantur ante nuptias hanc iuuenculam
Aulidensi reginæ, quis eam ducet tandem?
Sed age, ob tua omnia delibato canistra:
Coronate capita & tu Menelaë rex
Hymenæum præpara, & in domo

Tibia clamet, & pedum fiat strepitus.
Dies enim hæc adest fausta huic uirgini.
AGA. *Collaudo. sed i domum intro,*
Cætera procedente fortuna succedent bene.
Eheu, quid dicam infœlix? exordiar abs te.
In quale necessitatis iugum incidimus?
Subijt me ipsa fortuna, ut sophismatis
Longe sit meis callidior.
" *Sed ipsa ignobilitas ut habet aliquid commodum?*
" *Namq; lacrymare ipsis liberum est,*
" *Miseraq; loqui. Sed nobili natura*
" *Omnia hæc non licent. arbitrum nempe uitæ*
Populum habemus, & multitudini seruimus.
Ego etenim eijcere uereor lachrymas.
Porro non lachrymare, uicissim pudet miserum,
Ad maximas calamitates qui redactus sum.
Esto, quid dicam ad uxorem meam?
Quomodo excipiam eam? quo uultu congrediar?
Etenim me perdidit malis, quæ mihi adsunt,
Veniens non uocata. sed conuenienter comitata est
Filiam, ut nuptias celebret, & res charissimas
Elocet, ubi nos esse depræhendet malos.
Hanc porro miseram uirgiuem, quid uirginem?
Pluto ipsam, ut constat, ducet statim.
Vt miseratus sum! existimo enim supplicaturam hæc,
O pater, interimes me? huiusmodi nuptias
Celebres ipse, & quicunq; est tibi charus
Præsens uero Orestes exclamabit,

Non

Non scita scite. adhuc enim est infans.
Eheu, ipsius Helenes quàm me perdidit nuptias
Capiens Priami filius Paris, qui me patrauit hæc.
CHO. Et ego miserata sum, quatenus mulierem con= " "
Pro regum calamitate lugere. (uenit peregrinam " "
ME. Frater, da mihi ut dextram tuam tangam.
AG. Do, tua enim est uictoria: miser uero ego sum.
ME. Per Pelopem iuro, qui pater mei patris
Tuiq; dictus fuit, perq; genitorem Atrea,
Certò dicturum tibi quæ in animo sunt aperte.
Neq; fictum de industria quicquam, sed ut ut sentio,
Ego te ab oculis amittentem cum uidi lachrymas,
Misertus sum, & ego emisi unà tecum uicißim,
Et à priori prorsus cedo sententia.
Non in te acerbus. sum uero, ubi tu nunc es.
Et te admoneo, neq; interficiendam filiam,
Neq; præferendū meū commodū.non enim iustum est " "
Te quidē ingemiscere,res uero meas suauiter habere: " "
Et mori tuos, meos uero cernere lucem.
Quid mihi uellem enim?an non nuptias eximias
Alias recuperare potero,si nuptiarū desiderio tāgar?
Verum perdens fratrem, quem me minime conuenit,
Helenam caperem. malum pro bono?
Imprudens & iuuenis fui antea: res uero propius
Inspiciens, uidi quale sit interficere liberos.
Aliàs quoq; me miseratio infœlicis huius uirginis
Subijt, consanguinitatem dum reputo,
Quæ meas propter immolandas nuptias

Erat. quid uero Helenæ tuæ uirgini intereſt?
Abeat exercitus dimiſſus ex aulide.
Tu uero oculos deſine lachrymis rigans tuos,
Frater, me quoq; aduocans ad lachrymas.
Si uero quid de filia tua uaticinia ad te pertinent,
Non me mouerint: tibi attribuo meam partem,
Sed quod ad commutationem ueni à graui ſententia,
Conuenienter accidit. ſimul natum fratrem
" *Amans, commutaui. Viri non improbi mores*
" *Iſti ſunt, uti optimis ſemper.*
CHO. *Generoſa dixiſti, & Tantalo filio Iouis*
Conuenientia, progenitores non dedecoras tuos.
AGA. *Laudo te Menelae, quod præter opinionē mē*
Appoſuiſti rectè ſermones, & te dignè
ME. *Tumultus ſanè fratrū quiſpiā propter amorē fit,*
" *Et auaritiam domorum, ego execratus ſum*
" *Huiuſmodi conſanguinitatem inuicem acerbam.*
AGA. *Sed uenimus enim in neceſſarias fortunas,*
Filiæ cruentam perficere cædem.
ME. *Quis quis uero coget te tuam interimere?*
AGA. *Totā Græcorum congregatio exercitus.*
ME. *Non. ſi ipſam ad Argos remittas retro.*
AGA. *Feſellero hic utiq;, ſed illic haud feſellero.*
" ME. *Quale hoc? nō cōuenit nimiū timere multitudi=*
AG. *Calchas dicet uaticinia Græcorū exercitui.* (*nē.*
" ME. *Non, ſi moriatur antea: hoc uero facile.*
AGA. *Vatidicum omne genus, ambitioſum malū eſt.*
ME. *At neq; inutile neq; utile præſens.*

AGA.

AGA. Illud uero nõ times, quod mihi in mẽtem uenit?
Quẽ tu non dicis, quomodo suspicabimur sermonem?
AGA. Sisyphi genus omnia nouit hæc.
ME. Non est, quod Vlysses aliqua in re te & me læ-
AG. Varius semper existit, & in multitudine. (dat.
ME, Ambitioni quidem obnoxius est, graui malo.
AGA. Igitur finge nũc stantem Argiuorum in medio,
Dicere quæ Calchas uaticinia pronunciauit,
Et me, quod pollicitus sim uictimã, et deinde mentior
Dianæ immolatã. qui ubi concitauerit exercitum.
Te & me qui interfecerint Argiuos, filiam
Iugulare iubebit. & si ad Argos fugiam,
Venientes cum ipsis mænibus Cyclopijs
Diripient, & subuertent solum,
Huiusmodi mea infortunia. me miserum
Vt perplexus sum per deos in istis præsentibus.
Vnum mihi caue Menelae per exercitum
Profectus, ne Clytemnæstra hæc
Resciscat, antequàm ad Plutonẽ filiã meã addidero
Vt quàm paucissimis lachrymis miser sim: (accipiẽs,
Vosq; silentium, ô hospitæ, seruate,
CHO. Fœlices, qui modestæ deæ ‹‹
Et cum castitate adepti sunt ‹‹
Lectos Veneris. ‹‹
Tranquillitate utentes, ‹‹
Perciti œstris, ubi iam ‹‹
Geminos amor auricomus
Arcus intenderit Gratiarum.

Hoc quidem ad amabilem sortem,
Alterum ad confusionem uitæ,
Deprecor ipsum à nostris,
O Venus pulcherrima, thalamis.
" Sit uero mihi modesta quidem
" Gratia, amores uero sancti.
Et particeps fiam Veneris,
Ingentem uero reiecero.
" Sed diuersæ sunt naturæ mortalium,
" Diuersi porro sunt moribus. sed qui rectus est,
" Bonum certum semper est.
" Et educationes, quæ instituunt,
" Magnum momentum ferunt ad uirtutem.
" Verecundiam enim sapienter,
" Et alternantem habet
" Gratiam, cum iudicio dijudicandi res,
" Ipsum decorum ibi gloriam fert,
" Decus nunquam senescens, diuitias.
" Magna quædam res est sectari, uirtutem,
" Mulieribus quidem secundum Venerem
" Occultam. porro inter uiros
" Decentia intus mille modis aucta,
" Ad maius Rempublicam auget,
profectus es ô Paris, ubi tu
Pastor candida educatus fuisti
Idæa apud armenta,
Barbaras modulationes fistulans Phyrgio
Modo, Olympi calamis

Imitationes

Imitationes adglutinans.
Obœsi uero alebantur boues,
Quando te iudicium manebat Dearum.
Quod te ad Græciam deduxit
Eburneas ante
Domos, qui Helenæ
In obtuentes occulos
Amorem dedisti.
Amore quoq; ipse perculsus es.
Vnde contentio illa insignis Græciam cum armis
Et nauibus ducit
In Troiæ pergama.
CHO. *Io, io.*
Magnæ magnorum fœlicitates.
Filiam regis
Aspicite Iphigeniam. reginam meam,
Filiamq; Tyndarei Clytemnæstram,
Vt ex magnis germinarunt,
Et ad summam uenerunt fortunam.
Dij uero potentiores sunt, quiq; diuitias tribuunt
Non fœlicibus mortalium.
Consistamus ex Chalcide nati greges,
Reginam ut excipiamus à turba
Procul, ne offendat ad terram.
Comiter uero manibus hilari animo,
Ne trepidet, recens mihi adueniens
Inclyta filia Agamemnonis.
Neq; tumultum, neq; stuporem

Argiuis hospitæ hospitis exhibeamus.
CLY.*Augurium quidem hoc auspicatum æstimamus,*
Tuamq; comitatem,& uerborum bonã ominationẽ,
Spem quandam habeo,quod ad fœlices nuptias
Adsim pronuba.sed ex uehiculis
Deducite.quas fero comites dotales filiæ,
Et deducite in atrium,caute ac decenter agentes.
Tu uero ô filia,mihi relinque equestres currus,
Molles ponens pedes atq; imbecilles,
Vos uero puellares in ulnas
Excipite,& traducite è uehiculis,
Et mihi quispiam manus det fulcimenta,
E' sede uehiculi,ut descram pulchre.
Aliæ ante state iuga equestria.
" *Terribilis enim res est ferox oculus equi.*
Et puerum hunc Agamemnonis filium
Accipite,Orestem.adhuc enim est infans.
Mi fili,dormis equestri sopitus curru?
Expergiscere,tuæ sororis ad nuptias fœliciter.
Viri enim boni affinitatem,ipse ingenuus existens,
Sortieris:Nereidis filij,par ipsis dijs genus.
Ex ordine sede huc ad meos pedes,ô filia,
Ad matrem Iphigenia.beatam me
Hospitis istis propè constituta fac,
Et inde iam patrem saluta tuum charum.
IPH.*O mea mater,subiens certe,ne uero irascaris,*
Ad pectora patris pectora mea applicabo.
CLY.*O reuerentia mihi maxima,Agmemnon rex*
Adsumus,

Adsumus, præceptis non immorigeræ tuis.
IPH. *Ego uero uolo tua pectora, ô pectora,*
Subiens, amplecti diu.
Desidero enim aspectum tuum, ne uero irascaris.
AG. *Quin ô filia fruere. amãs patris enim semper es.*
Maxime inter liberos hos quotquot ego genui.
IPHI. *O pater, aspexi te lubens longo tempore post.*
AG. *Etenim pater te, hoc pari modo dicis de ambobus*
IPH, *Salue: bene, me q adduxisti ad te, fecisti mi pater.*
AG. *Haud noui quomodo dicã hoc, & nõ dicã, ô filia.*
IPH. *Hẽ, ut nõ aspicis me placide, qui lubens me acce*
AG, *Multæ res regi & imperatori curæ sunt. (peris?* " "
IPHI. *Accede nunc ad me, & ne ad curas te uertas.*
AG. *Quin sum apud te nunc totus, nec alíubi. (amicũ.*
IPH. *Remitte ergo superciliũ. uultumq; exporrigere*
AG. *Ecce lætus sum, hactenus lætor te aspiciẽs, mea fi*
IPH. *Et tamen stillas lachrymas ab oculis tuis? (lia.*
AG. *Longa enim futura est nobis imminens absentia.* " "
IPHI. *Non intelligo quid dicas, non intelligo, charissime mihi pater. (ducis.*
AG. *Cordata respondens, magis ad commiserationem*
IPHI. *Inepta utiq; dicemus modò, ut te exhilirem.*
AG. *Papæ, non silere possum, te uero laudo.*
IPHI. *Mane ô pater domi apud liberos tuos. (cior.*
AG. *Cuperem, ipsam uoluntatẽ uero non habẽs excru-*
IPH. *Pereant hastæ, & Menelai infortunia.*
AG. *Alios perdent antea, quæ me perditũ occupant.*
IPH. *Quã longo abfuisti tempore in Aulidis secessu?*

AG. Quin nũc me impedit quiddã, quo minus deducã
IPH. Vbi Phryges narrãt habitare, pater? (exercitũ.
AG. Illic, ubi utinã nunq̃ habitasset filius Priami Pa-
IPH. Longã uiã discedis, ô pater, me deserens? (ris.
AG. Eodem ô filia tu quoq; uenis, cum tuo patre.
IPHI. Eheu, (nauigationis me.
Vtinam esset cõmodum mihi tibiq;, ducere unà comitẽ
AG. Quid postulas? Et tibi nauigatio, ubi memineris
IPH. Cũ matre nauigans, uel sola proficiscar? (patris.
AG. Sola, segregata à patre & matre.
IPHI. Nimirum me in alias domos locabis, pater?
» AG. Omitte sane hæc. Non fas est hæc scire uirgines.
IPHI. Festinato mihi ex Phrygibus, bene ordinatis rebus illic pater.
AG. Immolare me uictimã antea oportet quandã hic.
IPHI. Verum cum sacris conuenit hoc pium spectare?
AG. Cognosces tu. lauacra enim stabis prope.
IPHI. Num ducemus circum aram, ô pater, chorum?
» AG. Beatam iudico te magis quã me, quod nihil intelli
Sed abi in atria intus, ut cõspiciaris à uirginibus, (gas
Triste osculum exhibens & dextram mihi,
Quæ es longo à patre absutura tempore.
O pectora, & ô genæ, ô flauæ comæ,
Vt pondus nobis facta est Phrygum ciuitas,
Et Helena. desino loqui. repentinus enim
Humor oculorum persequitur me, tangentem te;
Ite in atria. te uero deprecor hæc,
O Ledæ sobolẽ, quod cõmotus sum miseratione nimis
Achilli

Achilli filiam elocaturus meam.
Dimiſsiones enim laudabiles quidem,ſed tamen "
Mordet parentes,quando in aliam familiam "
Liberos elocauerit qui multum laborauit pater. "
CLY.Non adeò inſipiens ſum.ſuaſuram uero me
Ipſam exiſtima hæc, itaq; non te opus fuit admonere,
Quando ad nuptias eloco filiam.
Nam ipſe mos ea cum tempore poſtulat.
Porro ipſum nomen filiam noui cui deſpondiſti,
Genere uero quali,& unde,diſcere cupio.
AG.Aegina filia nata eſt,ex Aſopo patre.
CLY.Hanc uero mortaliũ,an deorũ cõiunxit quiſpiã
AG.Iupiter.Aeacum uero progenuit,Oenones patrẽ.
CLY.Aeaci uero filius quis obtinuit domum?
AG.Peleus,Peleus uero habuit Nerei filiam.
CLY.Deo dante,aut inuitis dijs accipiens?
AG.Iupiter deſpondet, & locat ipſe dominus pater.
CLY.Ducit uero ubi locorũ ipſam,an in fluctibus ma
AG.Chiron ubi habitat uenerandas Pelei ſedes.(rinis?
CLY.Vbi dicunt Centauricum ſedem habere genus?
AG.Illic celebrarunt Pelei nuptias dij.
CLY.Thetis uero aluit,aut pater filium?
AG.Chiron.ne mores diſceret malorum hominum.
CLY.Papæ,
Sapiens ſanè educator,& qui tradidit ſapientior.
AG.Talis filiæ tuæ uir erit maritus. (Græciæ?
CLY.Nõ repræhendendus.habitat uero urbem quàm
AG.Apidanum iuxta fluuium in Phthiæ terminis.

CLY.Illuc

CLY, Illuc abducet tuam meamq; filiam?
AG. Ei curæ erunt hæc, qui dominus est.
CLY. Verum fœlices sint ambo. quo uero in die ducet?
AG. Quamprimum lunæ auspicatus aduenerit orbis.
CLY. Præparatorias uictimas iã pro filia nũ mactasti
AG. Futurus sum. in hac cõstituti sumus fortuna. (deæ
CL. Et deinde celebrabis nuptias postridie? (agere dijs
AG. Vbi immolauero uictimas, quas me conuenit per=
CLY. Nos uero epulum ubi mulieribus exhibebimus?
AG. Hic apud bonas puppes habẽtes Argiuorũ naues.
CLY. Cõmodum sane, & necessariò communicaue=
ro simul.
AGA. Scin igitur quid facies, ô mulier? pareto uero
CLY. Quid rei? parêre enim soleo tibi. (mihi.
AG. Nos quidem hic, ubi est sponsus.
CL. Absq; matre quid agetis, quæ me facere cõuenit?
AG. Elocabimus tuam filiam cum Græcis.
CLY, Nos uero ubi conuenit interim immorari?
AG. Abi ad Argos, & uirgines curato.
CLY. Deserens filiam? quis uero sustollet facem?
AG. Ego exhibebo lucem, quæ sponsis conuenit.
CLY. Non hic est ritus, & tu perperam censes hæc.
AG. Non decet in turba te uersari exercitus.
CLY. Honestum. me parentem meos elocare liberos.
AG. Et quæ sunt domi non solas esse uirgines.
CLY. Munitis gynæceis custodiuntur adprobè.
AG. Pareto. CLY. Non per reginã Argiuam deam.
Quin tu profectus, ea quæ foris sunt perfice, domi ue
ro ego Quæ

Quæ conuenit adesse nubentibus uirginibus.
AG. Eheu frustra conatus sum, spe uero frustratus,
Ab oculis uxorem ablegare cupiens.
Astu utor et in eos qui mihi charissimi
Artes excogito, undecunq; tamen uincor.
Attamen cum Calchante uate
Hoc quod deæ gratum, mihi uero non auspicatum,
Interrogaturus uado, calamitatem Græciæ
Conuenit uero domi uirum sapientem enutrire, ""
Vxorem frugi, & probam, aut non nutrire. ""
CHO. Iam iam ueniet ad Simoënta, &
Vortices argenteos
Congregatio Græcorum exercitus,
Et cum classe, & cum armis,
Ad ilium Troiæ
Phœbeum ad oppidum.
Cassandram ubi audio
Agitare flauos cincinnos.
Viridante serto lauri
Ornatam, quando dei
Omnisciæ flauerint necessitates.
Stationem uero habebunt in Pergamis
Troiæ, & circum mœnia
Troiani, quando æreis scutis horridus Mars
Marinus uelocibus nauibus
Remigatione appellet
Simoëntica ad ostia.
Sororem geminorum filiorum Iouis

Qui

Qui sunt in æthere, Helenam
A' Priamo deportare uolens
In terram Græcanicam, bellicosis
Clypeis & hastis Græcorum.
Pergamum uero Phrygum ciuitatem
Lapideas circa turres
Vbi cinxerit Marte cruento,
A' ceruice abscißis capitibus
Diuellens ciues Troiæ,
Depopulatus funditus ciuitatem,
Ponet mulieres luctuosas,
Et uxorem Priami,
Ipsa uero Iouis Helena
Filia, luctuosa erit,
Maritum deserens.
Neq; mihi,
Neq; meis liberorum liberis
Spes ista unquam ueniat,
Qualem diuites Lydæ
Et Phrygum uxores
Habebunt, iuxta telas
Loquentes hæc inuicem.
Quis nam mihi bene comptas comas,
Propungnaculum lachrymis plenum audiens
Patriæ pereuntis, deturbabit?
Propter te Cycni longum collum habentis filiam,
Si modo fama uera est,
Quod commerciũ habuerit Læda in auem uolantem
Cum

Cum Ioue quando commutatus fuit corpore,
Siue in libris poëticis
Fabulæ hæc in homines
Diuulgarunt absurdè, uanè.
ACHIL. *Vbi Græcorum hic dux exercitus?*
Quis dicat è ministris, Pelei
Quærere ipsum filium pro foribus Achillem?
Non enim ex æquo moramur Euripi uada,
Alij etenim nostrûm non copulati existentes nuptijs,
Domos desertas relinquentes hic
Sedent ad littora. Alij habentes coniuges,
Carentes liberis. adeò uehemens incidit amor
Huius expeditionis Græciæ, non absq; dijs.
Quod ad me igitur iure ptinet, me ipsum expostulare
Alius porro qui uelit, ipse pro se loquatur. (cõuenit
Terram enim relinquens Pharsalum, atq; Pelea,
Maneo ad tenues istos Euripi flatus,
Mirmydones detinens, qui me semper urgentes
Dicunt, ô Achilles, quid manemus? ad quod tempus
Adhuc emetiri conuenit ad Ilium traiectionem
Facito, si quid facturus es, aut abduc domũ exercitũ,
Atridarum non expectans cunctamina.
CLY. *O fili deæ Nereidis, intus sermones*
Tuos audiens, egressa sum ante domum.
ACH. *O sancta reuerentia, hanc quam nam aspicio*
Mulierem, formam uenustam habentem?
CL. *Non mirum te nos non agnoscere, quos nõ antea*
Vidisti, laudo uero, quod colis modestiam.

ACH.

AC. Quæ uero es? qđ uenisti Græcorũ ad cõgregationem.
Mulier ad uiros scutis armatos?
CL. Ledæ quidē sum filia, Clytemnæstra uero mihi est
Nomen, maritus mihi est Rex Agamemnon.
AC. Probe dixisti, breuiter quæ opportuna sunt.
Sed turpe mihi cum mulieribus colloqui.
CLY. Graue est. quid fugis? dextram meæ dextræ
Coniunge, principium beatum nuptiarum.
ACH. Quid ais? ego tibi dextram? uereamur utiq;
Agamemnonem, si tangam quarum mihi non ius est.
CLY. Fas est maxime, meam quoniam duces
Filiam, ô fili deæ marinæ Nereidis. (habet ô mulier:
ACH. Quales nuptias dixsti? loquendi perplexitas me
Nisi quid delirans, nouum dicis sermonem.
" CL. Omnib. hoc insitum est, ut pudore capiantur amicos
" Nouos uidentibus, & nuptiarum recordantibus.
ACHIL. Nunquam expetiui per ambitionem filiam tuam. ô mulier,
Neq; ab Atridis uenit mihi sermo nuptiarum, (meos
CL. Quid nam hoc rei fuerint? tu uicißim sermones
Admirare. mihi. n. admiratiões sũt, quæ à te dicũtur
" ACH. Coniecturã facito. commune est coniectare hæc.
Ambo enim non mentimur in nostris dictis fortasse.
CLY. Nimirum passa sum indigna, concilio nuptias
Non existētes ut uidetur. horum me pudet.
ACH. Fortasse derisit & me & te quispiam.
Verum neglientiæ da ista, & leuiter fer,
CL. Vale. non enim rectis oculis te amplius aspicio,
Mendax

Mendax facta, & passa indigna.

ACHIL. Et tibi istud sit à me. maritum uero tuum

Abeo ut quæram, in hanc domum intrò.

FA. O hospes Aeaci genus, mane, nam te appello,

Filium à dea natum, & te Lædæ filiam.

ACH. Quis uocat, portis aptus? quã tumultuose uocat

FA. Seruus. nõ glorior hac in re: fortuna enim nõ sinit.

ACHIL. Cuius? nequaquam enim meus. separatæ sunt res meæ & Agamemnonis.

FA. Harũ ante quas sto ædiũ, Tyndareo dante patre.

ACH. Stamus. dic si qd uis, quorũ me detinuisti gratia?

FA. An soli pro utiq; uos filij consistitis foribus?

CLY. Tanquam solis dicere potes, extra uerò egredere regiam domum.

FA. O fortuna, prouidẽtiaq; mea. serua quos ego uolo.

ACH. Hic sermo in futurum differetur tempus, habet uero fastum quendam.

CLY. De dextra ne cura, si quid mihi uis dicere.

FA. Nouisti'ne quicunq; fuerim, tibi & liberis beneuolus quod fui? (mulum.

CLY. Scio te existentem ego, antiquũ domus meæ famulum.

FA. Et q sanè ad tuã dotem accepit Agamemnon Rex

CL. Venisti ad Argos nobiscũ, & meus fuisti, iã olim.

FA. Sic se habet. & tibi quidem beneuolus sum, tuò uero minus marito.

CL. Retege nũc tandẽ nobis, quos nã narras sermones

FA. Filiam tuam pater is qui genuit, propria manu interfecturus est.

F CLY. Quo-

CLY. Quomodo? abominor ô senex sermonem: non enim bene sapis.

FA. Ense albam mactans miseræ puellæ ceruicem.

CLY. Me miseram. insanus'ne maritus existit?

FA. Bene constans sibi, nisi in te & tuam filiam:
In hoc non sanus est.

CLY. Ex qua ratione? quis ipsum instigat dæmonum?

FA. Oracula, ut ait Calchas,
Vt pergat exercitus,

CLY. Quó? me miseram. misera uero
Ea, quam pater interimet.

FA. Dardani ad domos Helenam
Menelaus ut recuperet. (to erat constitutus?

CLY. Nũ ad interitũ Iphigeniæ, Helenæ reditus ex fa-

FA. Omnia habes. Dianæ immolaturus
Filiam tuam est pater.

CLY. Sed nuptiæ, quem habent prætextum,
Qui me adduxit è domo?

FA. Vt lubens Achilli filiam adduceres nuptũ datura

CLY. O filia, aduenisti ad interitum, & tu, (tuam.
Et mater tua. (sus fuit.

FA. Miseranda fertis utræq;, dira uero Agamemnõ au-

CLY. Pereo misera, lachrymam oculi non amplius continent. (dere.

» FA. Siquidem graue est, liberis orbatã lachrymas fun-

CLY. Tu uero hæc, ò senex, unde ais te scire audiens?

FA. Tabulam ibam ferens tibi,
Ad ea quæ antea scripta erant.

CLY. Non

CLY. Nō sinēs? aut cohortās filiā adducere interimen
FA. Imò non adducere. sapiebat enim (dam?
Tuus maritus tunc bene. (disti, ut acciperem?
CLY. Et deinde quomodo ferens tabulā non mihi de=
FA. Menelaus abstulit nobis, qui malorū horū autor.
CLY. O fili Nereidis, ô fili Pelei, audis hæc? (fero.
ACH. Audiui esse miserā te. sed uices meas nō leuiter
CLY. Filiam meam interficient per dolum, decipien=
tes tuis nuptijs? (sic fero.
ACH. Succenseo & ego marito tuò neq; simpliciter
CLY. Non erubescam sanè accidere ad tua genua,
Mortalis ego ex dea ad natū. qd enim ego superbiam? " "
Ob quam rē allaborādū magis est, quā de filiæ salute? " "
Quare fer opem. ô deæ fili, meæq; infœlicitati,
Et ei quæ dicta fuit uxori tuæ. frustra quidē, sed tamē
Tibi coronans ego ipsam adduxi, tanquā nupturam.
Sed nunc ad uictimas adduco, tibi uero infamia erit,
Qui non tuleris opem. si etenim non nuptijs copulatus
fuisti, (tus.
Nihilominus dictus es miseræ uirginis charus mari=
Per mentum, per tuam dextram, perq; tuam matrem.
Nomē enim tuū me perdidit, cui te opitulari cōuenit;
Nō possum ad arā cōfugere aliam, quā ad tua genua,
Neq; amicus quisquam arridet mihi. facta uero
Agamemnonis ipse tu audis,
Atrocia & audacia. Veni uero, ut cernis, mulier
Ad nauticum exercitū effrenem, & ad mala audacē: " "
Vtilem uero, cum ipsi uoluerint. Si uero audebis tu me " "

Defendere, saluæ sumus. sin minus, perijmus.
" CHO. Res uehemēs est párere, & fert amoris uim ma
" Omnibusq; communem, ut laborent pro filijs, (gnā,
ACHIL. Sublimis mihi animus tollitur ultra,
" Nouit tamen & in asperis indignari,
" Et moderatè gaudere in rebus prosperis.
" CHO. Ratione enim tales utuntur homines
" Vt rectè traducant uitam cum sapientia.
" ACH. Imò est, ubi dulce, non nimium sapere:
" Est uerò, ubi utile est sapere.
Sed ego in domo uiri pijßimi educatus,
Chironis, didici mores simplices habere.
Et ipsis Atridis, si imperitauerint rectè,
Parebimus: quando uero non rectè, non parebimus.
Sed hic & in Troia liberam indolem
Præ me ferēs, Marti pro uirili decus adferā re bellica.
Te uero, ô quæ indigna pateris à tuis intimis,
Quatenus per uirum fiunt iuuenem,
Tantam miserationem amplectens, tutò deducam.
Neq; unquam filia tua à patre mactabitur,
Quæ mea dicta est. non enim, ut inuoluat dolis,
Ego exhibebo tuò marito meum corpus.
Nomen enim & si non ferrum sustulit
Meum, interimet filiam tuam. sed autor
Maritus tuus. purum uero posthac nō est corpus meū,
Si per me pereat, & per meas nuptias,
Quæ grauia sustinet & non toleranda, uirgo.
Miranda uero quàm indigne mulctata.

Ego

Ego peßimus essem sanè Argiuorum uir, " "
Ego nihili homo, Menelaus uero inter uiros, " "
Tanquam non ex Peleo, sed ex dæmone natus, " "
Siquidem inseruiat ad cædem meũ nomen tuo marito. " "
Non per in humidis fluctibus uiuentem
Nerea, satorem Thetidis, quæ me peperit:
Non attinget tuam filiam Agamemnon Rex,
Neq; summa manu ut attingat peplis.
Aut Sypilus ciuitas erit terminus barbarorum,
Vnde ducunt imperatores genus.
Phthia uero mea patria nusquam nominabitur.
Acerba uero libamina, & manuũ lotionem aufferet
Augur Calchas. quis uero est augur,
Qui pauca uera, multa uerò falsa dicat " "
Sortem nactus, si uerò non assequitur, labitur. " "
Aut nubentium gratia innumeræ uirgines
Captabunt meum coniugium. dictum sit hoc.
Nam contumeliam in nos contulit Agamemnon rex.
Oportebat eum rogare meum nomen à me,
Captionem uirginis. ibi ipsa Clytemnæstra
Maxime fidem habuisset. filiam elocare marito.
Dedissemq; Græcis, si ad Ilium
In hoc laborabat traiectus. non negassemus fortasse " "
Publicum augere, cum quibus militabam. " "
Nunc uerò nihil sum apud ipsos ductores,
Et in leui momento faciendi & non faciendi bene.
Mox sciet ensis, quem antequam ad Phrygas
Perueniam, cædis maculis sanguine polluam,

Si quis à me tuam filiam auferet.
,, *Verum quiesce. Deus ego apparui tibi*
,, *Maximus, non existens, sed tamen fiam.*
CHO. *Dixisti ô fili Pelei, teq; digna,*
Et marino dæmone ueneranda dea.
CLYT. *Papæ.*
Quomodo te collaudauero non nimis uerbis,
Neq; nimis tenuiter, neq; amittam gratiam?
,, *Dum laudantur enim probi, aliquo modo*
,, *Odio habent laudantes, si laudent nimium.*
Erubesco uerò proferens miserabiles sermones,
Peculiariter ægrota: tu uerò expers meorum malorũ.
,, *Sed tamen habet quendam prætextum, etsi alienus sit,*
,, *Vir bonus infœliciter agentes ut adiuuet.*
Miserere uerò nostri, miseranda enim patimur.
Quæ primum quidem te generum arbitrata habere,
Vanam habui spem: deinde tibi fortasse:
Omen fuerit ad futuras nuptias,
Moriens mea filia, quod te cauere conuenit.
Sed bene dixisti initium, bene etiam finem.
Te enim uolente, filia mea seruabitur.
Vis ipsam supplicem tua amplecti genua?
,, *Nõ cõueniũt uirginibus hæc quidẽ: sed si tibi uidetur,*
Aderit cum pudore, oculum habens ingenuum.
Aut non præsente, eadem impetraro à te.
,, ACH. *Maneat domi. Pudibũda enim, pudore afficitur*
,, CLY. *Sed tamen quantum possibile est, pudore affici conuenit.*

ACH. *Tu*

ACH. Tu neq; tuam filiam educ in conspectum meũ.
Neq; in probrum per inscitiam ueniam, ô mulier.
Exercitus enim cõgregatus, ociosus existẽs à rebus do
Fabulas malas & maledicas amat. (mesticis,
Porro omnino mihi supplicãtes tantundẽ effeceritis,
Siue non supplicans fueris. mihi enim est conatus
Maximus, uos liberare à malis.
Itaq; unum hoc audiens, scias non falsò me dicere.
Falsa uerò loquens, & frustra illudens,
Moriar. non moriar uerò, si seruaro filiam.
CLY. Bene sit tibi, continue infœlices adiuuans.
ACH. Audi iam nunc, ut hæc res bene se habeat.
CLY. Cur hoc dixisti? nam audiendus tu es.
ACH. Persuadeamus rursum patrem, melius sapere,
CL. Timidus quispiã est, & nimis trepidat exercitũ.
ACH. Verũ alij sermones expugnant alios sermones.
CLY. Frigida quidem spes. sed quid me facere conuenit? dicito.
ACH. Roga illum primum, ne interficiat filiam,
Si uerò recuset, ad me tibi eundum est.
Si enim secundum hoc quod cupis persuasus fuerit, non ad meas partes conuenit
Accedere. habet enim hæc res in se salutem:
Et ego melior ergà amicum ero:
Et exercitus non me incusauerit, si res
Cum ratione gessero magis quàm uiribus.
Bene autem peractis rebus, cum uoluptate amicis
Tibiq; transigentur absq; me hæc.

CLY. Quàm prudentia dixisti? agenda sunt quæ tibi
Si uerò ea non effecerimus, quæ ego uolo: (uidētur
Vbi te denuo aspiciemus? ubi conuenit me miseram
Venientē inuenire tuam manū auxiliatricē in malis?
AC. Nos te custodes, quatenus conuenit, obseruabimus
Ne quis te aspiciat euntem attonitam
Græcorum per turbam. ne uerò paternam domum
" Dedecores. namq; ipse Tyndareus non dignus
" Male audire. inter Græcos enim magnus est.
CLY. Erunt hæc. præi, tibi me seruire conuenit.
" Quod si sunt dij, iustus existens uir tu
" Digna bona assequēre. si uero nō, quid oportet labore,
CHO. Quis' nam Hymenæus per tibiam Libycam,
Et cum grata choris cithara,
Et cum fistulis, & cum organica
Erat cantilena,
Quando in Pelio pulchros cincinnos habentes
Pierides in conuiuio deorum
Aureos calceos habentem pedem
Ad terram pulsantes,
Pelei ad nuptias uenerunt
Cantatrices. Thetim iubi-
Lationibus & Aeacidam
Centaurorum in montibus uocantes,
Peliacam per syluam.
Sed Dardanides Iouis
Lectorum delicias gratas
Aureis hauriebat potum

Ex craterum cyathis,
Phrygius ille Ganymedes.
In albicante uerò
Arena rotantes se
In orbem quinquaginta filiæ
Nerei, nuptias saltando calebrabant.
Cum abietibus uerò, & coronaria herba
Cœtus uenit equestris
Centaurorum, ad conuiuium deorum,
Et ad pocula Bachi.
Magna uerò uoce exclamabant, ô Nerei filia,
Puellæ uerò Thesselæ, inclyta lux.
Vates Phœbus, Musarum
Et peritus mystica sacra
Chiron. nomine nuncupauit
Qui uenturus erat ad terram, cum
Hastatis Mirmydonum
Militibus scutatis, Priami iuclytam
Terram incendio depopulaturus,
Corpore aureis
Armis á Vulcano elaboratis
Armâtus, apta ad induendum à dea
Matre donaria habens
Thetide, quæ ipsum peperit
Fœlicem. tum dij
Nobilißimæ
Nuptias Nereidis celebrarunt
Primariæ, & Pelei hymenæos:

Te uerò circa caput coronabunt pulchricomis
Cincinnis Argiui, marinis
Veluti petricosis antris profectam
Montium iuuencam indomitam,
Humanum cruentantes guttur,
Non fistula alitam, neq;
Sibilatione pastorum:
Sed apud matrem, ad excultas
Argiuis puellis nuptias.
» » Vbi pudoris,
» » Aut ipsius uirtutis potentiam habet
» » Valere aliquid facies,
» » Quando impietas occupat
» » Imperium. Ipsa uero uirtus à tergo
» » Mortalibus negligitur.
» » Licentia uero legibus dominatur,
» » Et commune periculum est hominibus,
» » Ne qua deorum ira ingruat.
CLY. Egressa sum è domo, ut aspiciam maritum
Diu absentem, & qui deseruit tectum.
In lachrymis uero infœlix filia mea,
Multas emittens uices lamentationum,
Mortem ubi resciuit quam pater statuit,
Sed certe mentionem habui propinqui iam
Agamemnonis istius, qui in suos ipsius liberos
Improba faciens mox depræhendetur.
AG. O Ledæ soboles, commode te extra domum
Inueni, ut dicam à uirgine seorsim sermones,

Quos

Quos nō audire nupturas cōuenit. (so depræhēditur?
CL. Quid'nā est? ubi ipsa opportunitas tibi ex aduer
AG. Emitte filiam è domo unà cum patre.
Quoniam piamina adsunt recte parata,
Et fruges ut iaciātur in ignem lustralem ex manibus.
Et iuuencæ, ante nuptias quas deæ cadere conuenit
Dianæ, nigri sanguinis scaturigines.
CLY. Verbis quidem bene loqueris, sed opera tua
Haud noui. quomodo cōueniat me nominantē bene di-
Veni ô filia extrà. nouisti enim patris (cere.
Prorsus quæ facturus est, & sub uestibus duc
Accipiens Orestem tuum fratrem, ô filia.
Ecce adest hæc morigera tibi.
Alia ego dicam pro hac, & pro me ipsa.
AG. Filia quid ploras? neq; hilari aspectu es prædita,
Ad terram uerò inclinans uultum, obtendis peplos.
IPH. Eheu.
Quod'nam capiam meorum initium malorum? c c
Omnibus enim primus uti adest, c c
Et utiq; nouißimis, & utiq; medijs ubiq;. c c
AG. Quid rei est, quod mihi omnes ad idem uenitis,
Confusionem habentes, & perturbationem oculorum?
CLY. Dic, quæ interrogauero te, ingenuè, marite.
AG. Nihil prorsus adhortatione opus est interrogari
CLY. Filiā tuam & meam interfecturus es? (cupio.
AG. Ehem,
Misera dixisti, & suspicaris quæ te non conuēnit,
CLY. Et illud mihi primum responde denuò.

AG. Tu

" AG. Tu uerò si interrogas ea quæ conueniunt, conuenientia audies.
CLY. Non alia interrogo, & tu ne dicas alia mihi.
AGA. O ueneranda fortuna, & fatũ, & Genius meus.
CLY. Et meus, & huius, unus trium infœlicium.
AGA. Quomodo læsa es? CLY. Istud à me interrogas?
" Astus certe ipse astutiã cõtinens, successum non habet.
AGA. Perijmus, prodita sunt secreta mea.
CL. Omnia noui, & audiui, quæ tu facturus es in me.
" Sed ipsum silentium, est confitentis tui:
" Et ingemiscere crebro, ne labores loquendo.
AGA. Ecce conticesco. ipsam enim impudentiã me oportet
Falsa loquentem adiungere calamitati meæ.
CLY. Audi iam nunc: retegam enim sermones,
Neq; amplius alludentibus utemur ænigmatis.
Primum quidem, ut tibi primum hoc exprobrem,
Duxisti inuitam me, & rapuisti per uim,
Priorem uirum Tantalum interficiens.
Infantemq; meum tuæ uendicasti sorti
A mammis per uim meis auellens.
Ibi Iouis filij, meiq; germani fratres,
Equis inclyti, bellum intulerunt.
Pater uero senex Tyndareus te liberauit,
Supplicem factum: meum obtinuisti tum coniugium.
Vbi tibi reconciliata, circa te & domum,
Ipse testaberis quàm inculpata fuerim mulier,
In Venerem uero modesta, & tuam
Rem familiarem augens, ut siue ingredereris

Gauderes

Gauderis, forasq; egrediens beatus esses.
Rarus est captus, uiro huiusmodi nansci ""
Vxorem: malam uero non rarum est uxorem habere. ""
Pario uero supra tres filias, filium tibi
Hunc, quarum una tu miserabiliter me priuas.
Et si quis te roget, cuius rei gratia ipsam interficies?
Dic, quid dicturus esses? an conuenit me dicere eā
quæ tu deberes?
Helenā Menelaus ut recipiat. Honestum scilicet, nos ""
Improbæ mulieris mercedem persoluere, liberos,
Ea quæ sūt inuisa, cum ijs quæ charißima, redimemus
Age, si militabis, relinquens me domi,
Et illic futurus es diutina absentia,
Quid cordis domi me habituram existimas,
Quando sedes huius aspiciam omnes uacuas,
Vacua uero uirginum conclauia? in lachrymis uero
Sola sedeo, hanc lamentans usq;:
Interemit te, ô filia, ipse qui genuit pater,
Ipse interficiens. non alius, neq; alia manu,
Huiusmodi præmium relinquens erga familiam.
Quoniam leui occasione opus fuerit tantum,
Qua ego & superstites filiæ te
Excipiemus exceptione, qua te excipi dignum est.
Ne quæso fiat per deos, neq; cogas me
Malam fieri in te, neq; tu ipse fias.
Esto.
Immolabis uero filiam, ibi quæ uota dices?
Quid tibi imprecaberis boni, mactans filiam?

Reditum malum, è domo turpiter profectus?
Verum me iustum bonum tibi precari aliquid?
" Non sanè stultos esse deos existimamus,
" Si ipsis parricidis bene uoluerimus.
Reuersus autem Argos, accides liberis tuis?
Sed non fas tibi. Quis aspiciet uero
Liberorũ te si horũ ultro proponens occidis quẽpiam?
Hæc uenerunt iam ad rationes. aut sceptra ad te
solum pertinere, & imperatorem esse te conuenit.
Quem æquũ erat iustũ sermonẽ inter Argiuos loqui,
Vultis uos Græci nauigare phrygum ad terram?
Sortem ducite filiam, cui mori conueniat.
Ex æquo enim hoc fuerit. uerum non te eximium
Victimam præbere Græcis filiam tuam.
Aut Menelaũ, propter matrẽ, Hermionem occidere:
Cuius negocium fuit. nũc uero ego quidẽ quæ tuum
Seruo coniugium, filia orbabor.
Illa uero, quæ fidem fregit, reducem puellulam
Ad Spartam deferens, fælix erit.
Horum responde mihi, si quid non recte dicam.
Si uero bene dictum est nobis, ne interficias
Tuam & meam filiam, & sapiens eris.
" CHO. Pareto etenim liberos unà seruare honestum,
" Agamemnon. nemo his contradixerit mortalium.
IPH. Siquidem Orphei haberẽ, ô pater, facundiam,
Persuadendo incantans ut sequantur me saxa,
Et delinire quos uellem dictis,
In hoc uersarer. nunc autem pro mea uirili, sapientes
Lach.

Lachrymas præstabo. hæc enim possumus.
Supplicationem uero genubus admoueo tuis,
Corpus meum, quod peperit hæc tibi,
Ne me perdas immaturam. Dulce enim lucem
Aspicere. ea quæ sub terra, ne me uidere cogas.
Prima te uocaui patrem, & tu filiam me.
Prima uero tuis genubus corpus dans meum,
Gratas gratias exhibui, & uicissim accepi.
Sermo uero tuus erat hic. num te, ô filia.
Locupletis uiri in domo aspiciam
Viuentem, & florentem pro dignitate mea?
Meus uero hic uicissim erat, de tua pendentis
Mente. quod nunc uicissim appræhendo manum.
Quid uero num ego te senem? num excipiam
Meæ domus gratis hospicijs pater,
Laborum nutricias exhibens tibi alimonias?
Horum ego quidem sermonum reminiscor.
Tu uero oblitus es et me interficere uis.
Ne per Pelopem, & Atreum patrem,
Et huius matrem, quæ prius pariens me per dolores,
Nunc secundos dolores istos accipit.
Quid rei mihi est cum Alexandri nuptijs,
Et Helenæ? unde uenerunt ad exitium meum, ô pater?
Respice ad nos. oculum da, & basium,
Vt saltem hoc moriens habeam tui
Monumentum, si non meis persuasus fueris dictis,
Frater, pusillus quidem tu auxiliator, amicis,
Sed tamen cum lachrymis supplex fias patri,

Tua

" Tua soror ne moriatur. Sensus quidam
" Etiam in infantibus quidem malorum inditus est.
Ecce, quamuis tacens, rogat te hic ô pater.
Quare reuerere me, & miserere meæ uitæ,
Certe per mentum et obsecramus duo amici.
Hic quidem pullus est, alterá adulta iam.
In unum conscindens totam persuadebo orationem.
" Hoc lumen mortalibus gratißimum uidere.
" Ea quæ infra sunt, nemo. Imò insanit, qui optat
" Mori. male uiuere melius, quàm mori bene.
CHO. O infœlix Helena, per te & tuas nuptias
Discrimen Atridis & liberis adest magnum.
AGA. Ego quatenus misereſcere conuenit, peritus
sum, & quatenus non,
Amans meos liberos. insaniam enim utiq;.
Arduum uero mihi est hæc patrare. ô uxor.
Arduũ uero, & nõ. hoc enim peragere me necesse st;
Videtis quantus exercitus claßicus hic,
Cum æreis armis principes Græcorum quot:
Quibus profectio non est Ilij ad turres,
Nisi te mactauero, uates ut Calchas dicit.
Neq; licet Troiæ excindere noua fundamenta.
Perculit uero cupiditas quædam Græcorũ exercitum;
Nauigare quàm primum Barbarorum ad terram,
Et prohibere coniugum priuationes Græcanicas,
Qui Argis filias interficient meas,
Vosq; & me, uaticinium si soluero deæ.
Non Menelaus me sibi subegit, ô filia:

Neq; in illius uoluntatem concessi:
Sed Græcia, per quam oportet, si uolo, & si nolo,
Immolare te. huius inferiores sumus.
Liberam enim oportet ipsam, quatenus in te situ͂ est ô
Et in me, fieri: neq; sub barbaris (filia,
Græcos existentes, coniugijs spoliari per uim.
CLY. *Ô filia, ô hospitæ,*
Hei me, propter mortem tuam, miseram.
Fugit te pater, Plutoni obijciens.
IPH. *Hei me mater mater. eadem enim*
Cantio in utramq; cecidit fortunæ.
Non amplius mihi uita,
Neq; solis hæc lux.
Io, io. sublimis
Phrygum rupes,
Et Idæ montes, Priamus ubi quondam
Infantem tenerum exposuit,
À matre procul segregans,
Ad fatum mortiferum,
Parim, qui Idæus Idæus
Dictus dictus est in Phrygum ciuitate.
Vtinam nunquam euenisset inter
Boues pastorem nutritum
Alexandrum habitasse,
Iuxta pellucidam aquam, ubi fontes
Nympharum sunt,
Et pratum floribus
Florens uiridantibus,

Et rosci flores & hyacinthini
Deabus ad demetendum.
Quò olim Pallas deuenit, &
Fraudulenta Venus,
Et Iuno, & Mercurius Iouis nuncius.
Propter amorem quidem superbiens Venus,
Sed hasta Pallas,
Et Iuno Iouis regis
Coniugio regio,
Iudicium ad triste,
Et ad litem pulchritudinis.
Mihi mortem, sed gloriam
Quod fert quidem Græcis, ô uirgines.
CHO. *primitias te delegit Diana ad Ilium.*
IPH. *Sed is genuit me, me miseram,*
O mater, ô mater,
Abit deserens desertam.
O me miserrimam, accerbam
Accerbam uidens inauspicatam Helenam,
Necor, conficior
Cædibus impijs,
Impij patris.
Non mihi nauium ærea rostra habentium
Puppes Aulis accepisset
In hos portus, in Troiam
Vtinam nauigationem prosperam,
Neq; contrariam Euripo spirasset nauigationem,
Iuppiter placans auram alis

Aliam

Aliam mortalium uelis ut gaudeant,
His quidem tristitiam, alijs neceßitatem.
Alijs ut soluant, alijs ut rectà nauigent.
Alij uero ut moram trahant.
An non calamitosum erat genus,
An non calamitosum mortalium?
Opus uero quid erat
Infœlicitatem uiris inuenire?
CH. *Io io, magnas calamitates, magnos etiã dolores*
Græcis exhibet Tyndarei filia.
Ego quidem misereor tui, calamitatem malam
Quæ adepta es, qualem nunquam debueras adipisci.
IPH. *O quæ me peperisti mater, uirorũ turbã aspicio*
CL. *Et deæ filiũ, ô filia, cui huc uenisti.* (*comminus.*
IPH. *Aperite mihi atria*
Famuli, ut celem corpus.
CLY. *Cur uerò fugis mea filia?*
IPH. *Achillem hunc aspicere pudet me.*
CLY. *Vt quid istuc?*
IPH. *Infœlicitates mihi nuptiarum pudorem ferunt.*
CLY. *Nõ delicatam te age ad ea quæ nunc aguntur,*
Sed mane, non uerecundiæ opus est, si queamus.
ACH. *O mulier infœlix, Ledæ filia.*
CLY. *Non falsa loqueris.*
ACH. *Grauiter inter Græcos clamatur.*
CLY. *Qua uociferatione? indica mihi;*
AC. *Super tua filia.* CL. *Malũ dixisti omẽ sermonem:*
ACH. *Quod conueniat iugulare ipsam.*

CLY. Et nemo istis contraria dicit?

ACH. In tumultum ego sanè & ipse ueni.

CLY. Ad quod periculum, ô hospes?

ACH. Corpus lapidari saxis.

CLY. Num filiam ut seruares meam?

ACH. Isthuc ipsum.

CLY. Quis ausus fuit corpus tuum attingere?

ACH. Omnes Græci.

CLY. Exercitus uerò Mirmydonum non tibi adfuit?

ACH. Primus fuit ille aduersarius.

CLY. Num perijmus, ô filia?

ACH. Qui me nuptijs nominabant deteriorem.

CLY. Sed quid respondisti?

ACH. Meam futuram coniugem, non interficiendam.

CLY. Iure enim.

ACH. Quam pater per famam addixisset mihi.

CLY. Et ab Argis accersiuit:

ACH. Sed uincebar uociferatione.

" CLY. Multitudo enim graue malum.

ACH. Sed tamen defendemus te.

CLY. Et pugnabis cum multis unus?

ACH. Vides arma afferentes istos?

CLY. Constes animo. (non interficietur.

ACH. Imò fruemur. CL. Filia mea nimirum posthac

ACH. Non, me uolente. CLY. Veniet uero aliquis

AC. Innumeri. ducet uerò Vlysses. (qui attinget filiã?

CLY. Num Sisyphi propago?

ACH. Ille ipse.

CLY.

CL. *Priuatim peragens, aut ab exercitu constitutus?*
ACH. *Electus uolens.*
CL. *Mala electione, ut cæde polluatur.*
ACH. *Verum ego prohibebo ipsum.*
CL. *Abducet uerò inuitam abripiens?*
ACH. *Scilicet flaua coma.*
CL. *Me uerò quid oportet agere tum?*
ACH. *Vicißim retine filiam.*
CL. *Tanquam propter hoc non interficietur?*
ACH. *Atqui isthuc loci res ueniet.* IPH. *Mater, audite*
Meos sermones. frustra enim uideo iratā te (difficile.
Tuo marito. Quæ impoßibilia sunt nobis, sustinere
Hunc igitur hospitem iustum est laudare, propter ani
mi promptitudinem. (apud exercitum,
Verum etiam te hoc uidere conuenit, ne calumnieris
Et nihil proficiamus, iste uerò in calamitatē incidat.
Qualia uero in animum uenerunt, audi mater, mihi
cogitanti.
Mori quidem mihi decretū est. isthuc uero ipsum uolo
Gloriose perficere, relegans procul maleuolentiam.
Huc iam considera nobiscum mater, quàm recte dicā.
Ad me Græcia hæc maxima tota nunc respicit,
Et in me & traiectio nauium,
Et Phrygum subuersio,
Et in posteras mulieres si quid peregerint Barbari,
In posterum rapere non sinere diuites ex Græcia,
Propter Helenam si dederint pœnam,
Quam rapuit Paris.

Haec omnia moriens liberabo, & mea gloria
Graeciam quod liberaui, beata erit.
" *Etenim non utiq; nimis mihi uitam amare conuenit.*
" *Omnibus enim me Graecis cõmunem peperisti, nõ tibi*
Sed enim innumerabiles uiri scutis muniti, (*soli.*
Infiniti quoq; remis instructi patria laesa
Patrare aliquid audebunt in hostes,
Et pro Graecia mori.
" *Mea uerò uita unica existens, omnia prohibebit haec.*
" *Quid iustius hoc? num habemus cõtradicere uerbum?*
Nunc & ad illa uenimus. non cõuenit hunc pugnare
" *Cum omnibus Graecis propter mulierem, neq; mori.*
" *Vnicus enim uir dignior mulierib. multis cernere lucẽ*
Quod si uelit meum corpus Diana accipere,
Impedimento ero ego mortalis existens deae?
Verum impoßibile. dedo corpus hoc meum Graeciae.
Immolate, depopulamini Troiam. haec enim monumenta mei
Per longum tempus, & filij isti, & meae nuptiae, & gloria mea. (*non Barbaros,*
Barbaris uerò Graecos conueniens est imperare: sed
" *O mater, Graecis. Barbarum enim genus seruile est alterum liberum.* (*se se habet,*
CHO. *Quod ad te quidem attinet, ô puellula, genero-*
Sed quod ad fortunã, & quod ad deam attinet, male.
ACH. *O Agamemnonis filia, beatum me quis deorum*
Facturus erat, si assequerer tuas nuptias. (*rò te.*
Beatam uerò iudico tui gratia Graeciam, Graeciae ue-

Bene

Bene enim hoc dixisti, & pro dignitate patriæ.
Luctari cũ dijs enim relinquens, quod dominatur tibi, " "
Perpendisti quæ usui sunt, & quæ necessaria. " "
Magis uerò coniugij tui desiderium me inuadit,
Ad naturam respicientem. generosa enim es.
Sed uide. ego enim uolo de te bene mereri,
Et ducere domum. & doleo, sciat Thetis,
Nisi te seruauero cum Græcis pugna
Congressus. circumspice, mors ipsa graue malum est. " "
IPH. Dico hæc, non quenquam respiciens,
Tyndaris filia puella specie præstat, prælia
Virorum faciens, & cædes. tu uerò ô hospes,
Ne morere propter me, neq; interficias aliquem.
Quin sine seruare me Græciam, si queamus.
ACH. O animum egregiũ, non possum ad hoc amplius " "
Dicere. quoniam hæc tibi uidentur, generosa enim
Sentis. Cur enim uerum non diceret quis? " "
Attamen fortasse pœnitebit te horum.
Vt itaq; scias ea quæ à me dicta sunt,
Profectus, hæc arma ponam prope aram,
Tanquam non permissurus, sed prohibiturus mori.
Vtêris uerò & tu meis dictis mox,
Vbi iuxta tuam ensem ceruicem uideris.
Proinde non sinam te inconsiderantia tua mori.
Profectus igitur cum armis hisce ad templum deæ,
Opperiar tuam ibi præsentiam.
IPH. Mater, quid tacite lachrymis irrigas oculos?
CLY. Habeo misera caussam, ut doleam animo.

IPH. *Veta tu me, ne timidam reddas. in ijs uerò mihi pareto.*

CLY, *Dic, quoniam à nobis nihil frustrabere, ô filia.*

IPH. *Ne igitur tuam comam abscindas crinium,*

Neq; circa corpus nigros induas peplos.

CLY. *Cur'nam hoc iubes, ô filia, cum ego amittã te?*

IPH. *Non tu quidem. salua sum, per me uerò gloriosa eris.* (conuenit?

CLY. *Quomodo dixisti, non lugere me tuam uitam*

IP. *Minime, quoniã mihi tumulus nõ exaggerabitur.*

CLY. *Cur' nã, mori, an non sepulchrum existimabitur.*

IPH. *Ara deæ mihi monumentum, Iouis filiæ.*

CLY. *Verum ô filia, tibi parebo. loqueris enim bene,*

IPH. *Vtpote beata, & Græciæ benefica.*

CL. *Quid uerò sororibus annunciabo tuis?*

IPH. *Neq; appendas illis nigras uestes.*

CL. *Dicã uerò à te gratum aliquod dictũ uirginibus?*

IPH. *Vt ualeãt. Orestẽ uerò hũc educato mihi in uirũ*

CL. *Attrahe ipsum ultimo uidens.*

IPH. *O charissime, auxilium attulisti quantum potuisti amicis.*

CL. *Est quod Argis faciens, tibi gratiam feram?*

IPH. *Patrem meum nolis odisse, & maritum tuum.*

CL. *Grauia certamina propter te illũ oportet subire.*

IPH. *Inuitus me pro terra Græcia perdidit.* (tate.

CL. *Quod si dolo, ingenerose, & nõ Atrei pro digni=*

IPH. *Quis me abducere uult, anteq̃ dilanier capillis?*

CL. *Ego unà tecum.*

IPH. Ne

IPH. Ne tu, non bene dicis.
CLY. Peplis adhærens tuis. IPH. Mihi mater pareto,
Mane. quoniam mihiq; tibiq; honestius hoc.
Patris uerò ex famulis istis aliquis me deducat
Dianæ ad prata, ubi immolabor.
CLY. O filia, discedis. IPH. Et iterū nequaq̄, discedo.
CLY. Deserens matrem. IPH. Vt uides, indigne.
CL. Siste gradum, ne me deseras. IPH. Nō sino fundere
Vos aūt bene ominātes canite, ô puellæ, (lachrymas.
Pæana propter meam calamitatem, Iouis filiam
Dianam. eat uero Græcis bona precatio.
Canistra auspicetur ferre quis' nā: ardeat porro ignis
Oblationibus purgatiuis, & pater meus
Dextra prehendat aram: quoniam salutem
Græcis datura uenio uictoriosam.
IPH. Ducite me Ilij
Et Phrygum deuastatricem.
Serta cingentia date. ferte.
Crinis hic coronandus est,
Et libationum irrigationibus.
Deuocate ad templum
Ad aram Dianam,
Reginam Dianam
Beatam illam,
Vt meo si fas est
Sanguine & sacrificio
Oraculis satisfaciam.
CHO. O ueneranda, ueneranda mater,

Quomodo lachrymis tibi
Interciemus nostras?
In sacris enim non conuenit.
IPH. *O puellæ*
Concelebrate Dianam,
Chalcidis aduersigradam.
Et ubi trabes
Feruent bellicæ propter meum nomen,
Huiusce Aulidis in angustis
Portubus. O tellus patria,
O Pelasgia,
Mycenæq; nostræ famulæ.
CHO. *Vocas ciuitatem Persei,*
Cyclopicarum laborem manuum.
IPH. *Aluisti Græciæ magnum lumen.*
Moriens enim non renuo.
" CHO. *Gloria enim te nequaquam deseret.*
IPH. *Io io, lucifera dies,*
Aetherisq; lumen alterum,
Alterum æuum
Et fatum habitabimus.
Vale mihi charum lumen.
CHO. *Io io, uidete Ilij*
Et Phrygum deuastatricem
Discedentem, in caput serta
Cui inijcientur, libaminum irrigationibus
Ad aram dæmonis deæ
Guttis sanguifluis

Morituram

Morituram, pulchra corporis
Ceruice quæ mox cædetur, rorantes irrigationes
Paternæ manent te, & libationes:
Et exercitus Achiuorum cupiens
Ilij ad ciuitatem proficisci.
Quare Iouis filiam
Inuocemus Dianam, deorum præcipuam,
Vt fœlici fato.
O ueneranda, uictimis humanis
Delectata, mitte ad Phrygum
Terram Græcorum exercitum,
Et fraudulentas Troiæ ad sedes.
Et Agamemnona hastis
Græciæ inclytissimam coronam
Concede tuo capiti,
Gloriam usq; duraturam imponere.
NVN. O Clytemnæstra Tyndari filia, domum
Extra prodi, ut audias meos sermones.
CLY. Vocem audiens huc tuam ueni,
Timens misera, & perculsa metu,
Ne mihi quandam aliam calamitatem adsis ferens,
Ad præsentem. NVN. Imò de tua filia
Mira tibi & portentuosa indicare uolo.
CLY. Ne protrahas igitur, sed dic quàm celerrime.
NVN. Verum ô chara regina, totũ audies manifeste.
Dicam uero à principio, nisi aberrans quiddam meus
Animus, perturbarit linguam in dicendo meam.
Vt igitur peruenimus filiæ Iouis

Dianæ lucum, & prata florifera.
Vbi erat Græcorum congregatio exercitus,
Tuam filiam ducentes, statim Græcorum exercitus
Congregabatur. ut aspexit uero Agamemnon Rex
Ad cædem euntem in lucum filiam,
Ingemiscebat, & retro conuertens caput
Lachrymas profudit, oculis uestem prætendens.
Sed ipsa aßistens patri proxime,
Dixit hæc. O pater, adsum tibi,
Hoc meum corpus pro mea patria,
Et pro uniuersa Græciæ terra
Immolandum trado ultro ad aram deæ,
Vt ducatis, si quidem est oraculum hoc.
Et quod p me est precor sitis fœlices, et uictoriosum
Donũ assequamini, & ad patriã reuertamini terram,
Prætereá ne attingat quis græcorum me
Clanculum, porrigam enim ceruicem animose.
Tantundem dixit. quiuis obstupuit audiens,
Et animositatem & uirtutem uirginis.
Astãs uero in medio Talthybius, cui hoc curæ erat,
Bonã ominationem denunciat & silentium exercitui,
Calchas autem uates in canistrum auratum
Posuit acutum gladium, manu exerens
E uaginis, & caput coronauit puellæ.
Sed filius Pelei per orbem aram deæ
Accipiens canistrum circumibat, lotionesq; simul.
Dixit uero: Interfectrix ferarum Diana filia Iouis,
Illud clarum circumagens in nocte lumen,

Suscipe uictimam hanccine, quam tibi offerimus,
Et exercitus Graecorum & Agamemnon Rex simul,
Impollutum sanguinē pulcherrimae uirginis è ceruice,
Et da fieri nauigationem nauium prosperam,
Et Troiae Pergama excindere nos bello.
In terram ibi Atridae, & omnis exercitus cernebat,
Sacerdos uerò cultro accepto uota fecit.
Iugulumq; considerabat, ubi ferire posset.
Mihi uerò dolor non mediocris subibat animum,
Et constiti in terram defixus. ibi miraculum erat de-
repente cernere.
Ipsius ictus strepitū quiuis enim sentiebat manifestè,
Sed uirginem nescio quò terrarum subintrarit.
Exclamat sacerdos, totus acclamauit exercitus,
Insperatum aspicientes ex deo quopiam
Spectaculum, cui ne dum cerneretur, fides dabatur.
Cerua enim palpitans procubuit in terra,
Maxima uisu, & insignis spectaculo.
Cuius sanguine ara irrigabatur affatim deae:
Atq; interim Calchas (quomodo putas?) gaudens dix
O huius Graecorū principes communis exercitus (it,
Videtis hanc uictimam, quam ipsa Dea
Supposuit ad aram, ceruam montiuagam.
Hanc potius quàm uirginem amplectitur,
Ne polluat aram nobili caede.
Et libenter hoc suscepit, & nauigationem prosperam
Dat nobis, & ad Ilium accessus,
Ad haec quilibet fiduciā tolle, qui nauem cōscēsurus es:

Et i ad

Et i ad nauem quoniam die hoc conuenit
Relinquentes nos Aulidis cauos secessus
Aegeum mare traijcere. sed postquam tota
Exusta est uictima in Vulcani flamma,
Commoda precatus est, ut cōsequeretur reditū exer-
Mittit porro Agamēnō me, ut tibi indicē hæc (citus.
Et dicam. qualem à dijs sortem nactus sit,
Et gloriam habeat immortalem per Græciam.
Ego autem præsens existens, & rem ipsam cernens
Filia manifestè tibi ad deos auolauit. (dico,
Tristitiam utiq; tolle, & marito omitte iram.
" *Inexpectata enim eueniunt mortalibus res deorum.*
" *Et seruant quos amant. dies enim hæc*
" *Mortuam uidit, & uiuentem filiam tuam.*
CHO. *Vt certe gaudeo, hæc audiens nuncij,*
Viuam uero apud deos tuam manere dicit filiam.
CLY. *O filia, cuius deorum furtum facta es?*
Quomodo te compellabo? quid uero dicam?
Fictos esse ad consolationem hosce frustra sermones?
Vt à luctu tristi tui desinam?
CHO. *Atqui Agamemnon rex accedit,*
Eosdem qui potest dicere sermones.
AG. *Vxor, propter filiam beati esse possumus.*
Habet enim reuera apud deos contubernium.
Conuenit uero te recipientē hūc puellū nuper natum,
Abire domū, quoniā exercitus ad nauigationē respicit
Et uale. in longum protracta mea tibi colloquia
E' Troia erunt, & sit tibi bene.

CHO. Fœlix Atride ad terram uenias Phrygiam,
Fœlix redito,
Pulcherrima mihi spolia è Troia reportans.

IPHIGENIAE IN AVLIDE FINIS.

EVRIPIDIS IPHIgenia in Tauris.

ARGVMENTVM.

ORestes secundum oraculum profectus ad Tauros Scythiæ cum Pylade, commotus opinione falsâ, quod apud illos colebatur Dianæ simulachrum, clam subducere consilium cæpit. Regressus uero à naui, & proditus ab incolis, simul cum amico comprehensus, ductus est pro illorum consuetudine, ut Dianæ in sacrificio uictimæ fierent. hospites enim, qui appulissent, mactabant. Scena quidem fabulæ, subiacet in Tauris Scythiæ. Chorus autem constat ex Græcanicis mulieribus, famulabus Iphigeniæ.

PERSONAE.

Iphigenia	Bubulcus
Orestes	Thoas
Pylades	Nuncius
Chorus	Minerua.

PRAE-

PRAEFATVR IPHIGENIA.

Elops Tantali filius Pisam profectus
Velocibus equis, Oenomai ducit filiã
Ex qua Atreus prognatus est. Atrei
uero filius
Menelaus & Agamemnon. huius nata sum ego,
Tyndareæ filiæ Iphigenia filia.
Quã iuxta uortices, quos crebro Euripus freqũetibus
Auris rotans, cæruleum mare intorquet,
Mactauit Helenæ gratia, ut ipse existimat, pater,
Dianæ inclytis in sinubus Aulidis.
Illic enim olim mille nauium classem
Græcanicarum coëgit Agamemnon rex,
Præclaram coronam ex Ilio cupiens
Capere Græcos, & uiolatas nuptias
Helenæ ulcisci, Menelao gratiam ferens.
Inq; difficultatẽ nauigandi, & nõ secundos uẽtos inci-
Ad sacra se contulit. dixitq; Calchas hæc, (dens,
O huic imperans Græcanico exercitui
Agamemnon, nequaquam naues deduces de terra,
Antequã filiam tuam Iphigeniam Diana (produxerit
Acceperit mactatã. quodcunq; enim annuus prouẽtus
pulcherrimum, uouisti luciferæ immolaturum deæ.
Filiam igitur domi tuæ tua Clytemnæstra uxor
Parit, munus pulchritudinis ad me referens,
Quam te conuenit immolare. & me Vlyßis artibus
A matre abduxerunt, ad nuptias Achillis.

Cũ uenissem uerò ad Aulidẽ ego misera, supra rogum
Sublimis ducta, iugulabar gladio.
Sed clam subtraxit, ceruam exhibens in uicem mei
Diana Achiuis, perq; purum æthérem
Deducens me, in hanc posuit Taurorum terram,
Vbi terrarum imperat Barbaris Barbarus
Thoas, qui pedem celerem ponens, parem alis,
Nominis hoc assequutus est uelocitatis gratia.
Templis uerò in istis sacerdotem constituit me,
Vbi gaudet legibus certis Dea
Diana festiuitatis. nomen cuius laudabile solum,
Cætera obticeo, deam ipsam metuens.
Immolo enim (cum lex fuerit etiam ante ciuitatem)
Quicunq; uir Græcus appulerit ad hanc terram.
Imbuo quidem, uictimæ autem alijs curæ sunt
Nefandæ, intra hæc atria deæ.
Quæ uerò noua ostenta præsens nox attulit,
Dicam ad æthérem, si quod remedium consequar.
Visa sum in somno ab hac remota terra
Esse Argis, in medioq; uirginum
Dormire, superficiem uerò terræ concuti motu.
Fugere porro, & foris consistens, fastigium aspicere
Domus corruere. Totum uerò contignatum tectum
Illisum solo ex summis compagibus.
Vnica autem columna supererat, ut mihi uidebatur.
Domus paternæ. & ex capitellis comas
Flauas submittere, & accipere humanam uocem,
Et ego artem istam, quã habeo, interficiendi hospites

Exercens, aqua ipsam abluebam, tanquam moriturā.
Flens. Somnium uerò hoc sic interpretor.
Mortuus est Orestes, quem initiaui ego.
» *Filij enim mares sunt columnæ familiæ.*
Moriuntur autem, cum attigerint me sacra lauacra.
Neq; porro possum hoc somnium referre ad amicos.
Strophio enim nullus fuit filius, cum perij ego.
Nunc igitur uolo exhibere inferias fratri,
Ego præsto existēs omnino. hæc enim præstare possu-
Cum ancillis, quas dedit mihi rex (mus
Græcanicas mulieres. Verum ex caussa
Quadam nondum adueniunt ad me in domos,
In quibus habito horum templorum deæ.
OR. *Vide obserua, ne quis mortalium in uia sit.*
PY. *Video. speculor uerò undiquaq; flectens oculos.*
OR. *Pylade, uidentur tibi hæc esse atria deæ,*
Cuius gratia nauigauimus ab Argis?
PY. *O Orestes, mihi uidentur, tibiq; opus uideri.*
OR. *Et hæc ara, ubi Græcanica cædes madescit?*
PYL. *Propter sanguinem, nimirū habet rufos crines.*
OR. *Vides uerò sub ipsis pinnis spolia suspensa?*
PY. *Exuuias interfectorum hospitum.*
OR. *Verū bene speculādū est, in orbē circūacto oculo.*
O Phœbe, quò me rursus in hos casses perduxisti?
Oraculum reddēs, postquam patris cædem ultus sum,
Matre interfecta, per successionem furiarum
Exagitamur, fugitiui, extorres patria.
Cursusq; uarios peregi flexuosos.

Profectus

Profectus uero te interrogaui, quomodo inquieti
Furoris uenire possem ad finem, & laborem meorũ,
Quos elaboraui oberrans per Græciam.
Tu uero iußisti proficisci Tauricæ me ad terminos re
Vbi Diana, tua soror, aras habet. (gionis,
Et capere simulachrum deæ, quod tradunt huc
In hæc templa de cœlo lapsum.
Adeptum uero aut astu & fortuna quadam,
Periculis defunctum Atheniensium terræ
Tradere hoc, inde nullus dictus est finis.
Et istis peractis respirationem habiturum à laboribus
Igitur adsum, fidem habens tuis dictis, hic
Incognitã ad terram, inhospitalem. te uero interrogo
Pylades, tu enim mihi huius socius es laboris,
Quid agemus? Septa enim murorum uides
Sublimia. Vtrum domus per scalas
Ascendemus? Quî istud scire queamus?
Aut claustra ærea soluentes uectibus?
Horum nihil scimus. Si uero aperientes portas
Capti fuerimus, introitus molientes,
Moriemur. Verum antequam moriamur, ad nauem
Fugiemus, in qua huc nauigauimus.
PY. Fugere quidem non tolerabile, neq; solemus,
Dei uero oraculum non reijciendum, ut falsum.
Quare à templo decedentes, celemus corpus
In antris, quæ pontus aspergine alluit niger,
À naui procul. ne quis uidens nauim,
Regibus dicat, & capiamur per uim.

Quando uerò noctis oculus obscuræ accesserit.
Audendum sanè, politum ex templo sumere
Simulachrum, omni adhibita machina,
Aspice uerò intro per sculpturas, ubi expeditum
» Corpus demittendũ est. Labores enim qui fortes sunt,
» Audent: timidi autem sunt nihil usquam.
ORE. Non certe longam iuimus à naui uiam,
Ex signis uerò gressum referamus retro.
Recte enim dixisti, parendum est. abi mortuorum
Vbi terra, occultantes lateamus corpus.
Non enim Dei culpabitur
Euenisse inutile oraculum. audendum.
Labor enim nullus iuuenibus tergiuersationem affert.
IPH. Bene precamini, ô ponti
Geminas concurrentes petras
Euxini habitantes.
O filia Latonæ
Diana monticola,
Ad tuam aulam fortium
Templorum aurata culmina
Pedem uirgineum
Castum castæ
Sacerdotis ego serua moueo.
Græciæ ualentis equitatu turres
Et muros cum agris nemorosis
Permutans Europam,
Paternæ domus sedes.
CHO. Adsum. quid noui? quam curam habes?

Cur me ad templa produxisti modò,
O filia eius, ad turres Troiæ
Qui uenit inclyta cum classe
Mille nauium, cumq; innumeris armatis
Atridarum inclytorum?
IPH. O ministræ, lamentabilibus
Quoniam lamentationibus obruor,
Non iucundas cantiones ut clamem
Elegis cum cithara non iunctis,
E, e, in domesticis doloribus,
Quæ mihi contingunt calamitates,
Fratrem meum
Deploranti de uita.
Talem uidi uisionem somniorum
In nocte, cuius præterijt obscuritas.
Perij perij.
Non sunt domus paternæ,
Eheu, perijt soboles.
Eheu, propter Argorum labores.
O dæmon, qui
Solo superstite fratre me spolias,
Plutoni mittens. cui has
Inferias uolo & craterem
Mortuorum
Profundere terræ in superficie,
Sanguinem ex montana uitula,
Bacchiq; uinaria libamina,
Flauarumq; laborem apum,

Quæ mortuis placationes sunt.
Sed da mihi aureum
Poculum, & libationem Plutoni,
O qui mortuus es,
Agamemnonium germen,
Quoniam mortuo hæc tibi
Offero, suscipe quæso. non enim ante
Tumulum tibi flauam comam,
Non lachrymas offeram.
Procul etenim à tua habito,
Patriáq; à mea, ubi existimata
Iaceo, mactata misera.
CHO. Alternas odas,
Et hymnum Asiaticum tibi,
Barbaram uociferationem,
O domina respondebo,
In threnis Musam
Mortuis infœlicem,
Quam in suis cantionibus Pluto
Canit, procul à lætis cantionibus.
IPH. Eheu, propter Atridarum domus.
Periijt lumen sceptrorum.
Hei mihi proter paternas domus,
Pœnas luit ex beatis
Argiuorum regibus
Imperium, labor ex laboribus
Prouenit, retro actis equis
Volucribus, mutata uia

Amouit sacros oculos fulgoris sol.
Aijs uerò alius euenit
Propter aureum arietem atrijs dolor,
Cædes ad cædem,
Dolores ad dolores.
Vnde ex pridem mortuis
Tantalidis uenit
Pœna in domum. immittit
Vero studio indigna tibi fortuna,
Ab initio mihi infœlix
Fortuna matris nuptiarum,
Et noctis illius à principio
Partum, duarum educationem,
Parcæ intenderunt deæ.
Quæ appetita sum à Græcis,
Quam me primogenitam filiam in thalamo
Lædæ infælix filia
Victimam paternæ calamitati,
Et uictimam non iucundam
Peperit, educauit optabilem
Equestribus in curribus
Arenas cum Aulidis ascenderunt
Sponsam, eheu inauspicatam sponsam,
Filio filiæ Nerei.
Hei, hei. nunc uerò inhospitalis ponti hospita,
Agrestes domos habito,
Innupta, absq; liberis, absq; patria, absq; amicis.
Non Argiuam cantans Iunonem, neq; in telis

Argutis
Radio Palladis Atticæ imaginem
Titanum intertexens uarie.
Verum cruentorum inamabilem
Hospitum cruentans noxam,
Ad aras Miserabili clamore lamentantium.
Neq; immiserabiles profundentium lachrymas,
Et nunc horum quidem mihi
Obliuio sit. sed Argis mortuum
Fleo fratrem.
Quem reliqui lactentem,
Adhuc infantem, adhuc pusillum,
Adhuc germen in manibus
Matris, ad pectora,
Argis sceptrigerum Orestem,
CHO. Atqui hic littora relinquens marina
Pastor adest, dicturus quippiam tibi noui.
PA. Agamemnonis filia, & Clytemnæstræ nata,
Audi noua á me nuncia. (sermonis?
IPH. Quid uero est huius præsentis quod exterret
PA. Venerunt ad terram Cyanearum Symplegadum
Nauigio fugientes gemini iuuenes.
Deæ grata uictima & sacrificium
Dianæ, proinde lotiones & purgationes
Ne cuncteris conuenientes facere.
IPH. Quales sunt? cuius terræ nomen habēt hospites?
PA. Græci. unicum hoc noui, neq; amplius.
IPH. Neq; nomen audiens nouisti hospitum dicere?
PA. Pylades

PA. Pylades uocabatur alter ab altro.
IPH. Comparis uero hospitis quod nomen erat?
PA. Nullus hoc nouit. non enim audiuimus,
IPH. Quomodo uero uidistis ipsos, et assequentes cæpistis?
PA. Littore in fragoso inhospitalis uadi.
IPH. Et quæ cum mari bubulcis societas?
PA. Boues uenimus loturi marino rore:
IPH. Illuc redi. quomodo ipsos cæpistis
Et quo pacto? hoc enim scire cupio.
Sero enim ueniunt. nondum ara deæ
Græcanica cruentata est cæde.
PA. Ex quo perfluentem Symplegades
Boues pastores in pontum egimus,
Erat quædam peruia facta fluctuũ crebra agitatione
Caua spelunca, obscura tecta.
Ibi duos uidit aliquis iuuenes
Pastor ex nobis, & secessit retro
Summis digitis pedum ducens uestigium.
Dixit uero: non uidetis, dæmones quidam
Sedent hi. religiosus uero quispiam ex nobis existens,
Sustulit manum, & odorauit cum aspexisset.
O marinæ fili Leucothoæ, nauium custos
Dominæ Palemon, propitius nobis sis.
Siue potius in littore sedetis geminionis filij
Aut Nerei soboles, qui illum insignem
Genuit quinquaginta Nereidum chorum,
Alius quispiam stultus, scelere audax,
Irrisit preces. nautas uero naufragos

Sedere in antro dixit, ritum ex metu
Audientes, quod immolemus hic hospites.
Visus uero est nostrûm recte dicere plerisq;, (nibus.
Et capere Deæ uictimas, quæ cõuenirẽt nostris regio
Atq; interim saxis alter relinquens hospitam terram
Costitit, caputq; concußit sursum deorsum,
Et ingemuit manibus tremens summis,
Insania furens, & clamat uenator ueluti,
O Pylades uides hanc? hanc uero non uides
Plutonis dracænam, quod me uult interficere?
Immanibus uiperis in me grassans.
Hæccine è uestibus ignem spirans, & cædem,
Alis remigat, matrem ulnis meam
Habens, saxeam molem ut immittat.
Eheu interficiet me. quò fugiam? licebat ibi cernere
Non eosdem formæ habitus, uerum alternabat
Boatus boum & canum latratus,
Quas dicunt Erinnys emittere imitationes.
Nos uero contracti tanquam morituri
Taciti sedebamus. ille uero exerens gladium,
Armenta ruens in media leo ueluti,
Ferit ferro ilia in latera mittens,
Existimans Erinnyes deas ar:ere hæc,
Vt cruenta spuma rubesceret maris.
Atq; interim quiuis, ut uidet pecuaria
Cadere & depopulari, armis instruebatur,
Et conchas inflans, & congregans indigenas.
Contra ualidos enim, & iuuenes hospites,.

Inertes

Inertes ad pugnandum pastores existimabamus.
Multi uero congregati sumus breui tempore.
Corruit uero furoris impetum hospes amittens,
Spumans mentum. Cum uero aspeximus
Commodum collapsum, quiuis uir studium habuit
Feriens, percutiens. Alter uero ex hospitibus
Et spumam abstersit, corporisq; curam gessit,
Vestiumq; obtexit densis texturis,
Obseruans quidem accedentia uulnera,
Et amicum officijs uirum adiuuans.
Compos animi uero surgens hospes è lapsu,
Cognouit tumultum hostium imminentem,
Et præsentem calamitatem ipsis prope adesse.
Et ingemuit, nos uero non cessamus saxa
Mittentes alius aliunde instans.
Vbi tum acrem adhortationem audiuimus:
O Pylades, moriemur. sed uide ut moriamur
Honestissime. sequere me, gladium exerens manu.
Cum uero uidimus ancipites hostium gladios,
Fuga asperos impleuimus colles.
Sed quamuis aliquis fugeret, alij instantes
Feriebant ipsos. cum uero hos pepulissent,
Nullus præsenti fuga petebat saxis.
Sed est incredibile. innumeris enim ex manibus
Nullus Deæ uictimas capere potuit.
Vix tandem ipsos, non quidem uiribus, mancipamus.
Sed undiq; circumdantes, subduximus
Saxis è manibus gladios. in terram uero genua
Labore

Labore demiserunt. Ad regem huius terræ
Deducimus ipsos. hic uero ubi aspexisset, quamprimũ
Ad sacra & uictimas misit tibi.
Lætare huiusmodi, ô puella tibi hospitum
Victimas adesse. & si interimas hospites
Huiusmodi, tuam Græcia dependet cædem,
Pœnas luens eius quæ in Aulide peracta est cædis.
CHO. Mira narras, de eo q apparuit, quicunq; tandẽ
Græca ex terra ad pontum uenit inhospitalem.
IPH. Esto tu quidem adhuc hospites, profectus.
Sed negocia quæ huc pertinent, nos qualia esse debẽt
O cor miserum, ante quidẽ erga hospites (curabimus.
Tranquillum eras, & amans misericordiæ semper,
In gentiles abunde effundens lachrymas,
Græcos homines quando in potestatem caperes.
Nunc uero ex somnijs, quibus exasperamur,
Existimans Orestem non amplius solem uidere,
Amentem inuenietis me quicunq; tandem aduenistis,
Atq; hoc sanè est uerum, discrutior ô amicæ.
„ Infœlices enim beatioribus,
„ Ipsi cum male habent, iniquiores sunt.
Verum non flatus à Ioue uenit certe unquam,
Non nauigatio, quæ per petras Symplegades
Helenam abduxisset huc, quæ me perdidit,
Et Menelaum, ut ipsos uicissim ulciscerer:
Quæ hic est Aulidem, opponens isti quæ illic:
Qui me ueluti uitulam Græci mancipantes
Mactarũt. Sacerdos uero fuit ille qui me genuit pater
Eheu.

Eheu. malorum enim illorum non immemor sum.
Quales mento manus admoui?
Et genubus patris appendens,
Dictitans hæc, O pater nuptum trador
Per sponsalia turpia à te. mater interim mea,
Te interficiente, Argiuæq; ipsum
Celebrāt carminib. nuptialibus. tibia personatur tota
Regio, nos uero perimus à te.
Pluto Achilles est, non filius Pelei,
Quem mihi addixisti maritū. in currulibus uehiculis
Ad cruentas nuptias duxisti dolo.
Ego uero tenuia per uelamina.
Prospiciens, fratrem hunc accipiebam in manus
Qui nunc perijt. non sorori os
Adiunxi propter pudorem, tanquam abiens Pelei
Ad domum. multos etiam distuli amplexus
In posterum, tanquam uentura Argos iterum retro.
O miser, si mortuus es, quibus malis
Perijsti Orestes? et patris ex qua æmulatione uirtutis?
Sed huius deæ incuso consilia, ‹‹
Quæ mortalium quidem si quis commiserit cædem ‹‹
Aut puerperam, aut cadauer attigerit manibus, ‹‹
Ab aris arcet, tanquam execrabilem existimans. ‹‹
Ipsamet uero uictimis oblectatur, quæ cōstant ex cæ= ‹‹
Non est quod peperit Iouis uxor (de humana, ‹‹
Latona tantam inscitiam. Ego quidem ‹‹
Quas Tantalus apposuit dijs epulationes,
Fide non dignas iudico, filij oblectatū esu.

" Sed ipsos huius terræ incolas, cum sint homicidæ,
" In deam hoc peccatum referre existimo.
" Neminem enim existimo deorum esse malum.
CHO. O Cyaneæ Cyaneæ
Coitiones maris,
Quod Istr uolans ab Argis
Euxinum ad pontum
Penetrauit quondam,
Asiaticam terram
Cum Europa permutans.
Quinam limpidum
Et arundinosum relinquentes Eurotam,
Aut fluenta sacra Dirces
Peruenerunt peruenerunt, inhospitalem
Terram, ubi uirgo
Dispargit circum aras
Et circa columnas templi
Sanguinem humanum.
An nauibus abiegnis,
Vtrinq; pulsantibus remis
Nauigarunt per marinos fluctus
Nauali uehiculo
Carbasijs flatibus
Studium diuitiarum
Augentes suis atrijs?
" Dulcis enim spes est, per
" Mala mortalium inexpleta hominibus,
" Diuitiarum propter copias qui feruntur

Errones,

Errones, per mare ciuitatesq;
Barbaras penetrantes. "
Communis hic est sensus. studium uero "
Quibus quidem intempestiuum est diuitiarum, "
Illis usu uenit. "
Quomodo concurrentes petras,
Quomodo Phineica periculosa
Littora penetrarunt,
Maritimam oram
Per Amphitriten celeri nauigatione
Cursum tenentes, ubi quinquaginta uirginum
Nereidum chori
Canunt per totum annum spirantibus
Et uela implentibus auris.
Stridentibus à puppi
Fixis temonibus,
Aura australi, aut
Flatu Zephyri,
Multis auibus scatentem ad terram,
Ad Leucam insulam Achillis,
Ad cursus pulcherrima stadia habentes,
Euxinum per mare.
Vtinam propter preces, dominæ
Lædæ Helena chara filia
Veniret casu aliquo,
Troianam relinquens ciuitatem,
Vt capillis sanguine
Constricta, iugulatrice

Dominæ manu moreretur,
Pœnas dans alternas.
Gratiſsimè hoc nuncium
Exciperemus, Græcia ex terra
Nautarum ſi quis ueniret
Seruæ meæ
Miſeræ finem imponens laborum. Et=
Enim per ſomnia contingeret,
Cum domo & ciuitate pâtria
Iucundis hymnis frui
Publico gaudio ob fœlicitatem.
IPH. Sed iſti manibus geminis uinculis
Conſtricti, accedunt noua
Victima deæ. tacete charæ.
Hæ enim Græcorum primitiæ iam
Ad templa hæc accedunt.
Neq; nuncia falſa loquutus eſt paſtor.
CHO. O ueneranda, utinam tibi hæc bona uoluntate
Ciuitas hæc finiret, ſuſcipere uictimas
Quas conſuetudo noſtra non ſanctas
Græcis exhibet. (ut rite parata ſint,
IPH. Vtcunq;, ea quæ ad rem ſacram attinent, primũ
Conſiderandum mihi. Soluite hoſpitum manus.
Quoniam cum ſint ſacri, non amplius ſint uincti.
In templa uerò euntes, exornate
Quæ opus eſt ad res præſentes, ut moris eſt.
Papæ. quæ nam mater, quæ genuit uos olim?
Et pater, & quæ ſoror, ſi nata eſt uobis?

Qualium orbata duorum iuuenum,
Germanis orba erit?fortunam quis nouit,quod "
Talis erit?omnia enim quæ à dijs ueniunt, "
In incertũ ueniũt.& ullũ non quisquã nouit malum. "
Nam ipsa fortuna ducit ad cognoscendi difficultatem. "
Vnde nam uenitis,ô miserrimi hospites?
Vt longo tempore ad hanc nauigastis terram,
Longũ uerò à domo tẽpus eritis semper apud inferos.
OR. Cur hæc deploras,& ad præsentia nos
Mala tristas,quæcunq; tandem sis ô mulier.
Non certe existimo sapientem,qui cum moriturus est, "
Miseratione metum mortis uincere uult. "
Neq; qui eius,qui prope Plutonem est,miseretur. "
Salutis utiq; spes est.itaq; duo ex uno "
Mala conglutinat,& stultitiæ reus est, (nit. "
Moriturq; nihilominus.sed fortunã liberã sinere cõue "
Nos uerò ne defleas tu. Quæ enim hic peraguntur
Victimas scimus,& compertas habemus.
IPH. Vter uestrum hic nominatus
Pylades uocatur?hoc scire primum cupio.
OR. Hiccine.est'ne tibi hoc uoluptati scire?
IPH. Cuius ciuis patriæ ex Græcia existens?
OR. Quid sciens hoc plus accipies,ô mulier?
IPH. Vtrum fratres matre estis ex eadem?
OR. Per amicitiam sumus,non uterini,ô mulier.
IPH. Tibi uerò quale nomẽ indidit pater tuus genitor?
OR. Iure quidem optimo infœlices uocaremur.
IPH. Non istud interrogo,istud attribue fortunæ.

 OR. absq;

OR. Absq; nomine morientes, non irridebimur.
IPH. Cur sentis istud? an sentis adeò superbe?
OR. Corpus immolabis meum, non nomen.
IPH. Neq; ciuitatem diceres, quæ tibi est?
OR. Exquiris enim nullã utilitatẽ, utpote morituro.
IPH. Gratiam uero dare istam, quid prohibet te?
OR. Inclytum Argos patriam meam glorior.
IPH. Per deos re uera, ô hospes, illinc natus es?
OR. Ex ipsis Mycenis, quæ olim erant beatæ.
IPH. Exul secessisti è patria, aut qua fortuna?
OR. Exulo quodammodo nolens, uolens.
IPH. An ne quid mihi dicere uis ea quæ ego cupio?
OR. Tanquam obiter meæ infœlicitatis.
IPH. Atqui desiderabilis ades, ab Argis profectus.
OR. Non certe mihi. si uerò tibi, tu istud ama.
IPH. Troiam fortasse nouisti, cuius ubiq; fama.
OR. Vtinã nunquã nouissem, neq; uidẽs per somnum.
IPH. Dicunt ipsam non amplius esse, perijsse bello.
OR. Est sic, neq; irrita audiuistis.
IPH. Helena uerò redijt ad domum Menelai iterum?
OR. Venit, male ueniens meorum cuipiam.
IPH. Et ubi est? & mihi enim aliquid olim intulit ma (li.
OR. Spartæ cohabitat cum pristino marito.
IPH. O odium in Græcos, non mihi solum.
OR. Fruitus sum & ego quippiam illius nuptiarum.
IPH. Reditus uerò Græcorum factus est, ut fama est?
OR. Vt omnia semel me compræhendens interrogas?
IPH. Antequam tu moriaris, hac re frui uolo.

OR. Inter=

OR. Interroga, quandoquidē hoc appetis. respondebo
IPH. Calchas quidem redijt uates ex Troia? (ego.
OR. Perijt, ut apud Mycenæos fuit rumor.
IPH. O Veneranda. Vt est Laertæ filius?
OR. Nondum redijt domum. est enim sic fama.
IPH. Pereat, nunquam reditum in patriā consequens.
OR. Nihil imprecare. omnes res illius male se habēt.
IPH. Thetidis uerò filius Nereidis adhuc uiuit?
OR. Non est. frustra nuptias contraxit in Aulide.
IPH. Dolosas. ut tradunt ij cum quibus cōtractæ sunt.
OR. Quæ nam tandem es, quod ita conuenienter in-
terrogas quæ ad Græciam attinent?
IPH. Inde sum, puella adhuc existens perij.
OR. Recte certe desideras scire res illic, ô mulier.
IPH. Quid uerò ille imperator agit, quem dicunt fœ-
licem esse? (beatis esse.
OR. Quis? neque enim ego noui, eum quem dicunt ex
IPH. Atrei filius dicebatur certe qdā Agamēnon rex.
OR. Nescio. omitte istum sermonem, ô mulier.
IPH. Nō, p deos te quæso. sed dic, ut collæter, ô hospes
OR. Mortuus est infœlix, ad hæc perdidit quendam.
IPH. Mortuus est? quo casu? me miseram.
OR. Cur ingemuisti hoc? num conuenit tibi genere?
IPH. Diuitias eius quas ante habuit ingemisco.
OR. Miser enim ab uxore perijt occisus. (cisus:
IPH. O omni modo lachrymabilis, & occidēs, & oc-
OR. Quiesce iam nunc, neq; interroges ultra.
IPH. Hoc saltem si uiuit miseri illius uxor.

OR. Non est. quodammodo ipsam quem peperit, iste
IPH. O perturbatā domū. quamobrem? (perdidit.
OR. patre mortuo hanc ulciscens.
IPH. Eheu.
Quàm recte pœnam iure exegit.
OR. Verum non à dijs fortunā habet, iustus existens.
IPH. Reliquit porro domi aliam Agamemnon sobolē?
OR. Reliquit Electram, uirginem unicam.
,, IPH. Ecquid, occisæ filiæ est aliqua fama?
OR. Nulla, nisi mortuam, non esse uiuam.
IPH. Misera illa, & quî peremit illam pater,
OR. Propter malam mulierem gratia ingrata perijt.
IPH. Mortui uero est filius Argis patris?
,, OR. Est infœlix, & nusquam, & ubiq;.
,, IPH. Vana insomnia ualete, nihil estis utiq;.
,, Neq; qui sapientes dij uocantur
,, Volucribus somnijs sunt certiores.
,, Magna perturbatio in rebus diuinis est,
Atq; in humanis. unum superest solum,
Quod alias non imprudens existens, uatibus fidem ha
Perijt, tanquam periret uidentibus. (bens
CHO. Papæ, papæ. quid nos & nostri genitores
,, Num sunt? an non sunt? quis dicere queat?
IPH. Audite, in colloquium enim uenimus.
Et uobis auxilium, ô hospites, ualde studiose,
Et mihi hoc commodum imprimis sic fieret,
Si omnibus hoc negocium placeat.
Velis si seruarem te, nuncium mihi perferre,

Argos profectus, meis quos illic habeo amicis?
Et epistolam perferre? quam quispiam misertus mei
Scripsit captiuus, nequaquam meam
Interfectricem existimans manū, in hac cōsuetudine
Mori, dea haec iusta existimante?
Neminem enim habui qui annunciaret, profectus
Ad Argos retro, meas epistolas
Perferret seruatus meorum amicorum cuiquam.
Tu uerò es, ut uideris, nequaquam improbus:
Et Mycenas nouisti, & eos quos ego cupio.
Sis saluus, & tu mercedem non turpem accipiens
Leues propter literas, salutem.
Iste uerò, quoniam haec ciuitas cogit,
Deae fiat uictima, separatus à te.
OR. Bene dixisti caetera, nisi unum, ô hospita.
Etenim mactare hunc mihi, molestia magna.
Qui enim naui duco, ille sum ego, calamitates.
Iste uerò unà nauigat, propter meos labores.
Non igitur iustum, propter perniciem huius me
Gratiam aestimare, & me ipsum emergere malis.
Sed ut res commode fiat, huic quidem epistolam da,
Vehet enim Argos, ut tibi bene habeat.
Nos uerò qui uelit interficiat. Res amicorum, c c
Turpißimum est quicunq; coniecerit in mala, c c
Ipse saluus sit. existit uerò hic amicus, c c
Quem nihil minus quàm me lucem uidere cupio. c c
IPH. O fortitudinem eximiam, ut à generosa quadam
Radice natus es, & amicis integer amicus,

Vtinam talis sit ex meis germanis,
Qui superstes est.etenim neq; ego,ô hospites,
Absq; fratre sum,nisi quatenus non cernens ipsum.
Sed quoniam uis hæc,hunc mittamus
Epistolam ferentem,tu uero moriare.ingens quædam
Alacritas te huius rei habet.
OR.Mactabit uero quis me?& grauia ista perpetra=
IPH.Ego.deæ enim huius cultum habeo. (bit?
OR.Inuidiosé,ô puella,& infœliciter.
IPH.Verũ in necessitate cõstitutæ sumus,quæ custodi=
OR.Ipsa gladio mactans mulier uiros? (enda.
IPH.Non.sed crines tuos circumcirca imbuo. (est.
OR.Sed ipse mactator qs? si hæc percõctari me æquũ
IPH. In istis ædibus intro sunt, quibus curæ sunt hæc.
OR.Sepulchrum uero quale excipiet me, ubi mortu=
us fuero?
IPH.Ignis sacratus intus,& hiatus tenebrosus petræ.
OR.Eheu,
Quomodo me sororis manus circum ornauerit?
IPH.Vanas preces,ô miser,quicunq; tandem sis,
Precatus es.procul enim à barbara habitat terra.
Verum postquam existis Argiuus
Tamẽ,illarũ rerũ quarũ possibile est intermittã offi=
Magnum enim tuo ornatum addam tumulo, (cium,
Et montanæ floridum liquorem
Flauæ apis in ignem infundam tuum.
Sed eo,& tabulam ex deæ aditis
Afferam.certe maleuolum ne mihi accipias.

Seruate ipsos, ô famuli, absq; uinculis.
Fortasse insperata alicui meorum amicorum
Mittam Argos, quem maxime ego amo.
Et tabula ei uiuentes, quos existimat mortuos esse,
Dicens, incredibiles uoluptates annunciabit.
CHO. Lamentor te,
Sacrarum lotionum guttis
Destinatum cruentis. (estote ô hospitæ.
OR. Miseratio quidem hæc non est, sed bono animo
CHO. Te uero, propter fortunam fœlicem
O adolescens
Colimus, in patriam
Quod tandem redibis.
PY. Inuidiosa amicis, morientibus amicis. cc
CHO. O infœlicia sacra,
Eheu eheu, perdentia.
Ae, æ, æ, æ,
Vter cunctatur?
Adhuc enim bifariam
Dubitanter fertur animus:
Te antea, aut te deplorabo luctibus?
OR. O Pylades, affectus es eodē modo mecū per deos?
PY. Nescio, interrogas non ualentem loqui me.
OR. Quænam est hæc puella, quàm Græcanicè
Interrogauit nos? & apud Ilium labores,
Reditumq; Græcorum, & in augurijs peritum
Calchantem, & Achillis nomen, & infœlicem
Agamemnonem miserata est? & interrogauit me

 Vxorem,

Vxorem, & filios. Est hæc hospita secundum genus
Inde Argiua quædam. nunquam enim
Et epistolam mitteret, & hæc percunctaretur,
Vt publice agat Argos, an bene habeat.
PY. Præuenisti me paululũ. hæc uero cõsultò loqueris,
" Nisi unum. Regum enim casus
" Norunt omnes, quibus consideratio aliqua est.
Sed dixit & alium sermonem quendam.
" OR. Quem? Communicans mecum melius didiceris,
" PY. Turpe est, mortuo te nos uiuere.
" Paliterq; nauigaui, oportet me etiam pariter mori.
" Notam timiditatis enim & ignauiæ comparauero
" Et Argis, Phocensiumq; in montosa terra.
Videbor præterea plerisq; (pleriq; enim improbi)
Prodito te, seruari me solum ad facultatem domus.
Aut etiam peracta cæde ad afflictam familiam,
Consuisse cædem tibi, propter tuum imperium,
Cum integra hæreditate utpote tuam sororẽ ducens.
Hæc igitur metuo, & horum me pudet.
Neq; est quod non æquũ sit unà tecum expirare me,
Et unà mactari, & concremari corpore,
" Amicum existentem, & metuentem infamiam.
" OR. Auspicata loquere, mea oportet ferre mala.
" Simplicẽ uero dolorẽ cum liceat, non feram duplicẽ.
Quod enim tu triste & infame prædicas,
Eadem sunt nobis, si te unà laborantem mecum
Interfecero. Non enim male cedit in me,
Agentem quæ ago, à dijs mori.

Tu uero

Tu uero & beatus es, puraq; non ægrotantia habes
Atria. ego contrà, impia & infœlicia.
Seruatus uero, filios ex mea forore
Vbi fusceperis, quam dedit tibi ut uxorem habeas.
Et mentio mei fieret, neq; absq; liberis domus
Paterna mea extingueretur unquam.
Quare abi, & uiue, & domos incole patris.
Cum uero ad Græciā & equestre Argos perueneris,
Per dextram te hanc obtestor hæc, (ta mei,
Tumulumq; aggere facto statue, & adde monumen=
Et lachrymas foror, & crines det fepulchro.
Dic uero, quod perij ab Argiua quadam
Muliere, ad aram expiatus cæde.
Et ne deferas meam fororem unquam,
Defolatam affinitatem & domus deferens patris.
Et uale. meorū enim chariſſimū inueni te amicorum.
O focius in uenatione, & educatus unà mecum,
Quàm plurimos qui ꝑtuliſti meorū dolores malorū,
Nos uero Phœbus uates exiſtens fefellit,
Commentus artem, ut quàm longiſsime à Græcia
Abiret, præ pudore prædictorum uaticiniorum
Cui omnia ego credens mea, & fretus uerbis
Matrem ubi interfeci, ipſe uiciſsim pereo.
PY. Erit fepulchrum tibi, & fororis connubium
Non diferam, ô miser. quandoquidem te ego
Mortuum potius quàm uiuentem habebo amicum.
Sed Dei me fefellit nunquam
Vaticinium, quamuis propè steti cædem.

›› *Verum omnino incredibilis Infœlicitas*
›› *Incredibiles dat perturbationes, quando uenerit.*
OR. *Sile. Phœbi uero nihil iuuant me carmina.*
Hæc enim mulier prodit foras.
IPH. *Abite uos, & bene adornate*
Ea quæ Intus insunt euntes, ijs qui præsunt uictimis.
Tabulæ quidem hæc lacrymosa uolumina
Hospitibus adsunt, quæ uero ad hæc uolo,
›› *Audite. Nullus sibi similis in periculis homo,*
›› *Quoties ad audaciam ex metu uenerit.*
Sic ego metuo, ne ubi euaserit ex hac terra,
Faciat nihili hasce meas epistolas,
Ille qui hanc tabulam Argos laturus est.
OR. *Quid tandem uis? cuius rei gratia hæsitas?*
IPH. *Iuramentum det mihi, hæc laturum scripta*
Ad Argos, quibus uolo mittere amicis.
OR. *Num uicißim dabis huic eosdem sermones?*
IPH. *Quid rei facere, aut quid non facere? dic.*
OR. *Ex terra dimittere saluum barbara?*
IPH. *Recte dixisti. quomodo enim nunciū perferret?*
OR. *Num etiam Tyrannus hæc concedet?*
IPH. *Certò. persuadebo ipsum, et ego ipsa nauis cōscē*
OR. *Iura. imo tu prior iurato, qui pius es. (dā scaphā*
PY. *Præstabo.* IPH. *Dicere oportet, hāc meis amicis.*
PY. *Tuis amicis litteras reddam has.*
IPH. *Et ego te saluū dimitto Cyaneas extra petras.*
OR. *Quē igitur iuras sup hæc testē iuramēti deorū?*
IPH. *Dianam, in cuius templis officium habeo.*

PY. Ego

PY. Ego uero per regem cæli uenerandum Iouem,
IPH. Si uero neglecto iuramento iniurius mihi fueris?
PY. Reditum nō consequar qd uero tu, si me nō serua
IPH. Nunq Argis uiua uestigiū ponā pedis. (ueris?
PY. Audi iam nunc, quem omisimus sermonē. (rit
IPH. Verū iterū erit nouus sermo, si recte se habue-
PY. Per exceptionē mihi cōcede hoc: si qd nauis pas-
Et tabula in fluctu cum alijs rebus (sa fuerit,
Perierit, corpus uero seruaro solum,
Iuramentum hoc non amplius ratum haberi.
IPH. Sed scin quid agam? multa enim multis accidūt.
Ea quæ insunt, quæ inscripta sunt in tabulæ plicis.
Verbis dicā tibi omnia, ut anunciare poßis amicis
Tutò enim siquidem seruaris scriptum,
Ipsum scriptum dicet tacens quæ inscripta sunt.
Si uero in mari litteræ perierint hæ,
Saluo corpore, sermones seruabis mihi.
PY Bene dixisti & de Dijs, & de me.
Sed dic cui oporteat has epistolas ferre
Argos, & quid oporteat ex tuo ore dicere?
IPH. Annuncia Oresti filio Agamemnonis,
Quæ in Aulide mactata est, mittit hasce
Viuens Iphigenia, illis qui isthic sūt nō uiuēt amplius
OR, Vbi illa est? mortua redijt?
IPH. Hanc quam cernis tu, ne uerbis interturbat me.
Defer me Argos, ô mi frater, antequam moriar,
Ex Barbara terra, & transfer deæ (habeo.
A uictimis, in quibus interficiendi hospites officium

OR. O

OR. O Pylades, qd dicã? Vbi nã existentẽ inueniemus?
IPH. Aut tuæ diras familiæ imprecabor,
O Oresta, ut denuò nomen bis audiens teneas.
PY. O Dij.
IPH. Cur Deos inuocas in rebus meis?
PY. Nihil. sed perge, excidi enim aliò?
Mox certe interrogans te, ad incredibilia ueniam.
IPH. Dic, quod in uicem mei exhibens ceruam.
Diana, seruauit me, quam mactauit meus pater,
Existimans in nos acutum gladium immittere.
In hanc uero transtulit terram. hæ sunt epistolæ.
Hæc sunt in tabulis scripta.
PY. O quæ facilibus iuramentis adstrinxisti me,
Pulcherrimè uero iurans ipsa, non diutius continebo.
Hoc iuramentum quod iuraui, confirmabimus.
En fero tibi tabulam, & reddo,
Orestes, ab hac tua sorore.
OR. Accipio. omittens uero literarum plicas,
Voluptatem nunc primum non uerbis capiam.
O charissima mihi soror attonita.
Tamen diffido. complectens brachijs,
Ad iucunditatem eo, audiens admirabilia mihi.
CHO. O hospes, non iustè Deæ ministram
Polluis, non tangendis implicans peplis manum.
OR. O germana soror, & ex eodem patre
Agamemnone nata, ne me auerseris,
Habens fratrem, non existimans habituram unquam.
IPH. Ego te fratrem meum? quin desinis loqui?

Ipsum

Ipsum Argos eo plenum, atq; Nauplia.
OR. Non est illic tuus, ô misera, frater.
IPH. Num Lacæna Tyndaris te genuit?
OR. Pelopis filij ex filio natus sum ego.
IPH. Quid ais? Habes horum aliquid mihi indicium?
OR. Habeo, paternis ex domibus aliquid interroga.
IPH. Imò loqui quidem æquũ est te, discere uero me,
OR. Dicam. Audi primum ô Electra hæc.
Atrei & Thyestæ scis factam litem?
IPH. Audiui, de aureo ariete cum fuit.
OR. Hæc igitur texuisti per sericam texturam.
IPH. O charißime, propè meum animum commoues.
OR. Et imaginem in tela, solis retrogradum cursum.
IPH. Texui & hanc formam tenuibus nexibus.
OR. Et lauacra ad Aulidẽ à matre accepisti. (xerũt.
IP. Noui. nõ enim hæ nuptiæ bonæ existentes, me abdu
OR. Quid enim, comas tuas matri dans tuæ ferre?
IPH. Monumenta utiq; pro corpore meo sepulchro.
OR. Quæ uerò uidi ego ipse, hæc dicam indicia.
Pelopis uetustam in domo hastam patris,
Quam manibus uibrans uirginem Pisanam
Sui iuris fecit Hippodamiam, Oenomao occiso,
In cubili tuo absconditam.
IPH. O charißime, nihil aliud. charißimus enim es
Teneo te ô Orestes, charißimum
A' terra patria
Ab Argis, ô chare.
OR. Et ego te mortuam, ut existimatur.

Lachrymæ

Lachrymæ lachrymæ, & luctus cum gaudio,
Tuas humectant palpebras, similiterq; meas.
IPH. *Hunc sanè infantem reliqui in ulnis*
Iuuenem nutricis,
Pusillum in domo.
O ultra quàm eloqui queam beate,
O anime mi, quid dicam?
Vltra mira,
Et plus quàm loqui queam, hæc euenerunt.
OR. *In posterum fœlices simus apud nos mutuo.*
IPH. *Incredibilem uoluptatem accepi ô chare.*
Metuo uerò ex manibus ne mihi ad æthera
Auolans elabatur. O Cyclopici lares,
O patria Mycenæ, chara,
Gratiam habeo ob uitam,
Gratiam habeo ob alimoniam,
Quod mihi hunc fratrem, domibus
Educasti lucem.
» OR. *Genere quidē beati sumus: ad calamitates uerò,*
» *O Soror, nostra infœlix est uita.*
IPH. *Ego infœlix, noui quod gladium*
Ceruici apposuit meæ
Infœlix pater.
OR. *Eheu. imaginor enim, non præsens, te uidere illic.*
IPH. *Absq; rectis nuptijs, ô mi germane, Achillis*
Ad tentoria à lupis
Fraudulenta quando ducebar.
Ad aram uerò erant

Lachrymæ & luctus
OR. Eheu, lotionum sacrarum quæ illic erant.
IPH. Deploraui etiam ego scelus, quod ausus fuit pa-
Nequaquam conueniens patri (ter.
Fatum sortita sum.
OR. Alia ex alijs eueniunt.
Si tuum fratrem ô misera perdidisses,
Dei fortuna alicuius,
O misera diræ audaciæ.
IPH. Scelesta patrassem, grauia patrassem,
O mi frater.
Minimo momento effugisti
Cædem impiam, ex meis
Occisus manibus. Sed
Istorum quis nam finis?
Quæ fortuna mihi concedet?
Quam tibi uiam excogitans,
Iterum ab hac ciuitate,
Ab hac cæde mittam
In patriam Argiuam,
Antequam gladio
Tuo sanguine lucter?
Hoc hoc tuum, ô miser anime mi,
Officium, excogitare
Vtrum'ne per terram, neq; naui,
Sed pedum impetu
Morti appropinquans,
Per barbaras gentes

Et inuios transitus iter faciens,
Per Cyaneas
Imò angustas
Petras, longa itinera
Naualibus cursibus.
Misera, misera.
Quis igitur hæc,
Aut deus, aut homo,
Aut aliquid ex incpinatis,
Viam impeditam expediens
Duobus solis Atridis
Ostendet malorum solutionem?
CHO. Inter miranda, & ultra quàm dici poßit,
Hæc ego ipsa uidi, & audiens nuncio
Hoc, amicos uenisse in conspectum amicorum,
O Orestes, manuum complexus ut decet accepisse.
Te uerò desinentẽ à miseratione, ad istud etiã uenire
Vt inclytum nomen salutis (necesse est,
Nacti, ex terra discedamus Barbara.
" Sapientiũ enim uirorũ hæc: nõ egredientes fortunam
" Occasione capta, uoluptates alias capere.
OR. Recte dixisti, fortunæ tamen arbitror curæ fore
" Hoc nobiscum. si uero beneuola tu es,
" Valere ipsum numen plus consentaneum est.
IPH. Nihil me continebo, neq; auertet à sermone,
Quin primum interrogem, quod'nam Electra fatum
Sortita sit uitæ. charißima enim erunt omnia mihi.
OR. Huic cohabitat, uictum habens locupletem.

IPH. Iste

IPH. Iste uerò cuias, & cuius nam filius existit?
OR. Strophius Phocensis huius uocatur pater.
IPH. Hic nimirũ est Atrei ex filia cõsanguineus mihi?
OR. Certe consobrinus, solus mihi certus amicus.
IPH. Non erat tum iste, cum pater interfecit me?
OR. Non erat. Tempore enim Strophius caruit filijs (aliquo.
IPH. Salue ô marite mihi meæ sororis.
OR. Imò meus quoq; seruator, non cognatos tantum.
IPH. Dira uero facinora quomodo ausus es de matre?
OR. Silentio prætereamus ea, de patre supplicium
sumens meo.
IPH. Sed quæ causa, pro qua interfecit maritum?
OR. Omitte facta matris, neq; tibi audire honestum.
IPH, Taceo. Argos uerò ad te nunc respicit? (tria.
OR, Menelaus imperiũ obtinet, exules sumus ex pa-
IPH. An'ne afflictam patruus iniuria affecit domum?
OR, Non, sed Erinnyum pauor me eijcit ex terra.
IPH. Hæc igitur in littoribus etiam hic dictus fuisti
furens?
OR. Visi sumus non nunc primum esse miseri.
IPH. Agnosco, propter matrem furijs exagitant deæ.
OR. Ita ut cruenta frena inijciant mihi.
IPH. Cur'nam in terram hanc contulisti pedem?
OR. Phœbi iussus oraculis deueni.
IPH. Quid rei facturus, quod dici aut taceri debet?
OR. Dixero. exordia hæc mihi multorum laborum.
Ex quo matris hæc, quæ reticemus, mala
Ad manus uenerunt, incursionibus furiarum

 Exagitamur,

Exagitamur, errabundi. Vnde mihi pedem
Athenas utiq; misit Apollo,
Caussam dicere non nominandis deabus.
Est enim sacrosanctum iudicium, quod Marti olim
Iupiter constituit ex manuum piaculo.
Profectum uerò illuc, primum quidem nullus hospitũ
Lubens suscepit, tanquam dijs inuisum. (habentia
Qui uerò ducti sunt pudore, domicilia unam mensam
Exhibuerunt domuum, existentes in eodem tecto.
Tacite uerò apparabãt, paucis uerbis me salutatũ, ut
A cibo essem & poculo separatus.
In poculum uerò proprium, parem omnibus uini
Mensuram implentes, habebant uoluptatem.
Et ego redarguere hospites nolui.
Dolebam autẽ tacite, & uidebar non animaduertere,
Valde ingemiscens, quod fui matris interfector.
Audio uerò Atheniensibus meam infœlicitatem
Festiuitatem esse, atq; adhuc manere ritum,
Capax unius choæ poculum Palladis colere populum,
Postquam ad Martium tumulum ueni, & in iudicium
Cõstitutus sum, ego quidẽ unum occupans subsellium,
Aliud honoratissima quæ erat inter Furias.
Cum caussam dixissem, & audiuissem de matricidio,
Phœbus me seruauit, testimonium præbẽs. paria uerò
Suffragia recensuit Pallas manu sua. (mihi
Victor autem discessi de capitali iudicio.
Quotquot igitur sederunt persuasæ iudicio,
Iudicium apud se sacrosanctum constituerunt habere.

Sed

Sed quotquot furiarum non persuasæ sunt lege,
Cursibus irrequietis exagitant me usq;.
Vsq; dum ad sanctum ueni iterum Phœbi templum
Et ante adita porrectus, ieiunus cibo,
Iuraui illic uitam abrupturum moriens,
Nisi me seruaret phœbus qui me perdiderat.
Inde uocem ex tripode aureo accipiens,
Phœbus me misit huc, quod è cœlo lapsum est, capere
Simulachrum, & Athenarum collocare in terram.
Quare quam salutem constituit nobis certo termino,
Coadiuta. Si enim deæ nacti fuerimus simulachrum,
Ab insania desinam, & te multiremi naui
Vehens, Mycænis statuam iterum.
Verum ô chara, ô germanum caput,
Seruato paternam domum, & serua me.
Quoniam meæ res perierunt omnes, & Pelopidarũ,
Cœleste nisi acceperimus deæ simulachrum.
CHO. *Vehemens quædam ira deorum ingruit*
In Tantalium genus, & in laboribus usq;.
IPH. *Promptã uoluntatẽ, antequam tu huc uenires, ha*
Argos proficisci, & te frater aspicere. (beo,
Cupio eadem quæ tu, & unà tecũ defungi laboribus,
Et domum afflictam, minime occidenti me
Irata, paternam erigere uolo.
Itaq; à cæde tui manus abstinebimus,
Seruabo familiam. Sed ipsam deam quomodo lateam
Metuo, & tyrannum, quando uacuas
Thecas inuenerit lapideas simulachro,

Qui non moriar? quae mihi erit excusatio?
Verum siquidem unum hoc simul fieret,
Vt ferres simulachrum, & me in forti naui
Veheres, haec periclytatio esset egregia.
Ab hoc autem facto semota, ego quidem pereo, (ris
Tu uero fortasse reb. tuis bene dispositis reditũ sortie=
Non tamen abnuo, neq; si mihi moriendum sit,
" Seruare te. namq; uir quidem ex familia (les.
" Cũ moritur, desiderabilis: mulieris uero res, imbecil=
OR. Nequaquam fiam, & tui & matris occisor.
Satis superq; sanguis illius. Sentio autem tecum,
Et uiuere uelim, & mortuus sortiri paria.
Certe ueniam, siquidem & ipse occumbam hic,
Domum, si moriens unà tecum permansero.
Sed sententiam meam audi. si aduersarium hoc fuisset
Dianae, quomodo ipse Apollo per uaticinia iußisset
Auferre me simulachrum deae Palladis ad ciuitatem,
Et tuum uultum aspicere? Omnia enim
Colligens haec in unum, reditum spero consequuturũ.
IPH. Quomodo igitur fieret, ut non nos moriamur,
Et capiamus quae uolumus? hac enim uia dispice
Reditum domum. haec consultatio proposita est.
OR. An'ne tyrannum perdere possumus?
" IPH. Arduum hoc dixisti, hospites occidere aduenas.
OR. Verum si te seruat, & me, periclytandum.
IPH. Non queam: sed alacritatem probo.
OR. Quid uero, si me in hoc templo occultares clam?
IPH. Vt sane tenebras nacti effugeremus?
OR. Furibus

OR.*Furibus enim idonea est nox, sed ueritati lux.*
IPH.*Sunt intus sacri custodes, quos non latebimus.*
OR.*Eheu, occidimus, quomodo salui esse possumus?*
IPH.*Habere uideor nouum mihi inuentum quoddam.*
OR.*Quale tandē? sententiā cōmunicato, ut & ego di*
IPH.*Tuæ dementiæ utar consilijs.* *(scam.*
OR.*Ingeniosæ enim mulieres ad inueniendū fraudes.*
IPH.*Occisorem te dicam matris ab Argis uenisse.*
OR.*Vtere malis meis, si utile futurum est.*
IPH.*Quod nefas sit dicemus, mactare deæ.*
OR.*Quam causam prætexens? suspicor enim quiddā.*
IPH.*Non purum esse, sed sanctum dabo neci.*
OR.*Quid uero magis hac ratione deæ simulachrum*
IPH.*Ponti te fontibus lustrare uolo.* *(capitur?*
OR.*Manet uero in domo simulachrum, pro quo huc nauigauimus?*
IPH.*Et illud, quod lauari uelit te attingente.*
OR.*Vbi nam? ponti ad humida dic ostia?* *(tua.*
IPH.*Vbi nauis funibus ex lino factis stationem tenet*
OR.*Tibi itaq; quis alius in manib. feret simulachrū?*
IPH.*Ego, attingere enim fas est soli mihi.*
OR.*Pylades uero hic nobis ubi constituetur ad cædē?*
IPH.*Idem, manuū tibi dicetur piaculū quod habeat.*
OR.*Clam rege, aut conscio facies hæc?*
IPH.*Persuadens uerbis, non enim latuero ipsum.*
OR. *Atq; nauis impetus expeditus paratus est.*
IPH.*Tibi certe cōuenit curæ esse cætera, ut bene habeant.*

OR. Vnius tantum opus est, hasce occultare hæc.
Sed obsecrato, & sermones persuasibiles
,, Excogita, habet enim uim quãdã ad mouendã miseri
Cætera fortasse cũcta succedẽt ꝓspere. (cordiã mulier
IPH. O charissimæ mulieres, ad uos respicio,
Et res meæ in uobis sitæ sunt, aut bene habere,
Aut nihil esse, & priuari patria.
Et charo fratre, & charissimo cognato.
Et primũ quidẽ mihi hæc mei sermonis exordia sint.
,, Nos mulieres sumus beneuolæ inuicem omnes
,, Et ad seruandum communes res certissimæ.
Tacite nobis, & unà elaborate (rit
,, Effugiũ.eximia quædã res est lingua, cui fides adfue=
Videtis uero, quod tres una eademq; fortuna charissi=
Aut ad terræ patriæ reditum, aut mori habet. (mos,
Seruata uero ego, ut et tu quoq; particeps fias fortu=
Seruabo te ad Græciam. Sed per te dextram (næ,
Te & te obtestor, te porro per charam genam,
Et per genua, & per eos qui domi sunt charissimi,
Per matrem, per patrem, & liberos, si cui sunt.
Quid dicis? Quis uestrum respondet? Quæ non uult
Probare hæc? nõ enim uobis approbantibus cõsilia.
Perij & ego, & frater infœlix.
CHO. Sis bono animo chara domina, & salua sis tan=
Nam ex me omnia tacita erunt: (tum:
Sciat magnus Iupiter, de quibus me obtestaris.
IPH. Bene sit uobis propter sermones, & sitis fœlices.
Tuum opus iam est, & tuum, ire intro.

Quoniam

Quoniam mox ueniet huius tyrannus terræ,
Victimam explorans, ad confecta sit hostium.
O ueneranda, quæ me Aulidis in sinubus,
Ex dira seruasti patris interfectoris manu.
Serua me, & nunc hos quoq;: aut Apollinis
Non posthac hominibus per te uerax erit os.
Verum benigna egredere ex terra barbara
Athenas. Etenim non conuenit hic
Habitare, cum liceat tibi ciuitatem habere fœlicem.
CHO. *O auis. quæ iuxta saxosa*
Ponti iuga Alcyon
Miserabile fatum cantas,
Doctam doctis modulationem,
Quod maritum lamentaris perpetuis cantilenis.
Ego tibi comparor
Lamentationibus implumis auis,
Desiderans Græcorum celebritates,
Desiderans Dianam præsidem puerperij.
Quæ ad Cynthium collem habitat,
Et iuxta palmam luxuriantem folijs,
Et laurum ramosam, &
Viridantis iuxta termitem sacrum oleæ,
Latonæ puerperij locum gratum,
Et iuxta lacum uoluentem aquam
Cycnis plenam, ubi Cycnus cantator
Musas colit.
O multæ lachrymarum destillationes.
Quæ genas in meas

Ceciderunt, quando turribus
Pereuntibus conscendi naues
Hostium remis & hastis.
Preciosam uero per uenditionem
Ad terram barbaram ueni,
Vbi uenatricis
Deæ sacerdotem uirginem
Filiam Agamemnonis colo,
Et aras cælebratas sacrificijs
Colens; calamitatem perpetuo
Infœlicem. in necessitatibus enim seruilibus
Non laboras, quæ unà educaris,
" *Transis nunc ex infœlicitate.*
" *Namq; post bonam fortunam misere affici,*
Mortalibus grauis uita est.
Et te quidem ô ueneranda Argiua
Quinqueremis domum ducet,
Fistulans uero cera compacta
Fistula montani Panis
Remiges incitabit,
Et augur Apollo edens
Sonitum septemsonantis lyræ
Cantans ducet fertilem
Atheniensium ad terram.
Me uero hic relicta,
Ibis celeri nauigatione.
In aëre uero uela rudentes
À prora, supra nauem

Extendent

Extendent funem nauticum
Nauis uelocis.
Splendidum equestre iter utinam poßim cōscendere,
Vbi solaris cursum tenet ignis
Supra proprios thalamos
Alas in humeris meis
Desineram agitare.
Ad choros uero consistam, ubi etiam
Ego uirgo in legitimis nuptijs
Ad pedem ducens gratos
Matris æqualium choros,
Ad certamen Gratiarum
Comis delicatis:
Ad contentionem ueniens, uarias
Vestes & cincinnos
Induta,
Genas obuelabam.
THO. Vbi est custos harum ædium, mulier
Græcanica? an iam hospites initiauit?
Aditis in sanctis corpora splendent igni?
CHO. Hæccine est, quæ tibi omnia, ô rex, dicet clare.
THO. Hem, cur hoc fers ex immotis sedibus,
O Agamemnonis filia, deæ simulachrum in manibus?
IPH. O rex, contine isthic pedem tuū in ipso gradu.
THO: Quid est, ô Iphigenia, noui in animo?
IPH. Abominor. sancta enim proloquor uerbum hoc.
THO. Quid p procemia loqueris nouū? eloquere cla
IPH. Nō puras mihi uictimas uenati estis, ô rex. (re.

THO. Quid hoc est, quod te illud docuit? an ex opinione dicis?

IP. Simulachrũ hoc deæ retro sedes suas auersata est.

THO. Vltro, aut ipsum terremotus auertit?

IPH. Vltro, ictum uero oculorum coaptauit.

THO. Quę nam causa? an ne horum hospitum odium?

IPH. Hæc ipsa, nihil aliud, dira enim patrarunt.

THO. Num aliquẽ occiderunt ex barbaris in littore?

IPH. Peculiarem uenerunt cædem habentes.

THO. Quam? ad amorẽ enim cognoscendi incidimus.

IPH. Matrem interfecerunt, cõmuni cæde. (sus fuisset

THO. O Apollo, neq; apud barbaros hoc quisquã au-

IPH. Totius psequutionibus abacti sunt Græciæ.

THO. An propter hæc itaq; simulachrum effers?

IPH. Purum sub aërem, ut expiem à cede.

THO. Piaculum uero cognouisti hospitum quomodo?

IPH. Reprehendi, postquam deæ simulachrum auersum est retro.

THO. Scitã te aluit Græcia, quoniam sensisti bene,

IPH. Et nunc obiecerunt illecebram suauem mihi animi.

TH. Ex rebus Argiuis quiddã gratũ annũciãtes tibi?

IPH. Vnicum Orestem meum fratrem beatum esse.

THO. Nimirũ ut ipsos seruares, propter uoluptatẽ

IPH. Et patrem uiuere, & bene agere, meũ. (nuncij?

THO. Sed tu ad cultum deæ propendis meritò.

IPH. Totam odio habent Græciam, quæ me perdidit

THO. Quid igitur agemus, dic de istis hospitibus?

IPH. Ritum

IPH' Ritum neceßitas est constitutum colere.
TH. Igitur in reipsa sacræ lotiones, & gladius tuus.
IPH. Sanctis lauacris primum ipsos lauare uolo.
THO. Fontibus aquarum fluentium, aut marino rore?
IPH. Mare abluit omnia hominum peccata.
THO. Sanctius igitur Deæ ceciderint.
IPH. Et officium meum sic magis bene habuerit.
THO. Itaq; ad ipsum templum affluit fluctus.
IPH. Solitudinis opus est, namq; alia egemus.
THO. Abduc quocunq; uis, non cupio secreta uidere.
IPH. Lustrandum mihi etiam deæ simulachrum.
THO. Siquidem macula aspersit ipsum parricidij?
IPH. Aliás nunquam ipsum sustulissem à sedibus.
THO. Iusta est ipsa religio, & prudentia.
IPHI. Scis nūc quæ mihi fieri debeant? THO. Tuum est hoc indicare.
IPH. Vincula hospitibus adde. THO. Quò nā ne effugere poßunt?
IPH. Fidele Græcia nihil nouit. TH. Ite ad uincula, ô (famuli.
IPH. Et deferant huc hospites. THO. Erunt hæc.
IPHI Occultantes peplis, præ solis flamma. (tur te
Ex tuis mecū mitte aliquos satallitibus. TH. Isti sequē
IPHI. Et ciuitati mitte aliquē, q indicet. TH. Quam fortunam? (cædi?
IPHI. Domi manere omnes. THO. Ne obuiā ueniāt
IPH Execrationi enim obnoxia huiusmodi sunt. TH. Abi, & dic tu
Neminē ad cōspectū accedere. IP. Scite curas ciuitatē.

Et amicorũ nullus in primis. THO. Istud dicis ad me,
Quàm iure optimo te tota admiratur ciuitas.
IPH. Tu uero manẽs ibidẽ ante tẽpla deæ. TH. Quid
IPHI. purificato auro templum. (rei agam?
THO. Ad purum ut reuertaris iterum?
IPHI. Quando uero egredientur hospites. THO.
Quid mihi agendum? (guinariũ incidam
IPH. Peplũ oculis obtendere. THO. Ne in crimẽ san-
IPHI. Si uero diu uidear morari. THO. Huius rei ter-
minum quem constituis mihi?
IPH. Mireris nihil.
THO. Ea quæ ad deã attinent, ociose ac recte perage.
IPHI. O utinam, uolo, expiatio hæc cadat. THO.
Vnà precor.
IPHI. Istos prodire certe iam è domo uideo hospites,
Et deæ ornatũ, & iuuenes uiros, tanquã cæde cædem
Execrabilem abluã, et iubar lampadum, & quæcunq;
Procuraui ego ad funus hospitibus, & deæ lustrato-
Abesse uero edico ciuibus ab hocpiaculo. (ria sacra.
Si quis aut templorum custos manus puras offert dijs,
Aut nuptias it contracturus, aut partu grauatur,
Fugite, loco cedite, ne cui accidat hæc execratio.
O Iouis & Latonæ regina uirgo si abluam cædem
Horũ, et immolabimus ut decet, puram habitabis do-
Fœlices uero nos erimus. Cætera nõ proloquens (mũ,
Plura scientibus dijs, tibiq; deæ innuo tamen.
CHO. Fœlix puer existit Latonæ filius, quem olim
Deliæ in fertilibus. Vallibus auricomum
Phœbum

Phœbum cithara peritum,
Et quæ arcuum
Iaculatione gaudet,
Fert ipsum à rupe marina
Puerperij locum inclytum relinquens
Liquidarum mater aquarum
Cælebratum à Baccho
Ad Pernasium montem.
Vbi uarium tergum habens teter aspectu draco
Sub opaca omnino ferreus
Frondosa auro, terræ
Immane monstrum
Custodit uaticinij locum terrestrem
Adhuc ipsum infans, adhuc charæ
In matris ulnis saliens,
Interfecisti ô Phæbe. & in uaticinia
Conscendisti diuina, & tripode in aureo
Sedes in ueraci sede,
Vaticinia mortalibus edens,
Oraculis meis inaccessis
Supra Castaliæ fontis fluenta
Vicinis medium totius terræ inhabitans templum.
Themin uero terræ accedens, filiam repulit,
A' sacris uaticinijs nocturna
Ipsa tellus emittebat uisa.
Quæ plerisq; mortalium
Et prima & sequentia
Et quæcunq; euentura erant,

Somni

Somni per obscuræ terræ
Cubationes dicebant. Terra uero
Templum priuauit honore,
Phœbo propter inuidiam filiæ. sed celeripes
In Olympum contendens Rex,
Fidem charam dixit ante Iouis solium
Pythijs domibus
Terrestrem demere
Deæ iram, & nocturna responsa.
Risit autem, quod filius statim ad se uenisset,
Aurea cupiens templa inhabitare.
Postquam uero annuit Capite,
Aboleuit nocturna somnia.
Et obliuiosa
Nocturna uisa abstulit hominibus.
Et honores iterum dedit Apollini.
Frequenti uero celebri
In throno, confidentiam das hominibus,
Oraculorum carminibus.
NVNC. *O custodes templi, & aræ præfecti,*
Thoas rex terræ huius quò abijt?
Vocate, apertis bene clauatis portis,
Foras Regem terræ.
CHO. *Quid'nam est? licet'ne me iniussam loqui?*
NVNC. *Abierunt euanidi hemini iuuenes,*
Agamemnoniæ filiæ ex consilijs
Fugientes ex terra hac, & uenerandum simulachrum
Nacti in sinubus Græcanicæ nauis.

CHO. Incre-

CH. incredibilẽ dixisti sermonẽ, quẽ uero uidere cupis
Regẽ huius regionis, abijt ex templo impetũ faciens
NVN. Quó nam? oportet enim ipsum scire ea quæ
aguntur.
CHO. Nescimus, sed abi, & consequere ipsum.
Vbi adeptus hosce nuncies sermones.
NVN. Videte, ut perfidum muliebre genus,
Et ad uos pertinet rerum factarum pars.
CHO. Insanis. quid nobis hospitum cum fuga rei est?
NVNC. Quin uadis dominorum ad portas quàm
primum?
CHO. Non, antequam dixerit uerbum interpres hoc,
Siue intus siue non intus sit dux terræ.
NVN. Hem aperite claustra, illis qui intus sunt dico,
Et domino indicate, quod præ foribus
Adsim, nouorum fascem annuncians malorum.
THO. Quis ad templum deæ hoc excitat clamorem,
Portas pulsans. & metum concitans intus?
NVN. Falso dixerunt hæ, & me abegerunt è domo,
Quod extrà sis, tu uero domi utiq; eras.
THO. Quod exspectantes lucrum, aut captantes?
NVN. In posterum harum peccata iudicabo. quæ uero
Præsentia sunt audi. hæc puella quæ hic
Aris præfuit Iphigenia, extra terram
Cum hospitibus abijt, uenerundum deæ
Simulachrũ habens. fraudulentæ uero erant expiatio
THO. Quid ais? quam auram casus habens? (nes.
NVNC. Seruans Orestem. hoc enim tu admiraberis.

THO. Quẽ

THO. Quem nam? num quem Tyndaris peperit pue
NVNC. Quem hisce aris deae consecrauit. (la?
THO. O mirũ, quomodo te maius nominare possum?
NVNC. Ne huc uertas tuum animum, sed audi me.
Clare uero rem perspiciens, & audiens, cura
Persequutio quae nam hos hospites uenetur.
THO. Dic, recte enim admonuisti. nõ enim uicina na
Fugiũt, ut effugere possint meã hastam. (uigatione
NVNC. Ex quo ad littus uenimus marinum,
Vbi nauis Orestae occulta erat subducta,
Nos quidem, quos tu uincula unà mittis hospitum
Habentes, nutu innuit absistere procul
Agamemnonis filia, tanquam arcanam flammam
Immolans, & expiationem, ad quam accedebat.
Ipsa uero à tergo uincula habens hospitum
Ibat manibus, & haec erant suspecta quidem,
Placebant tamen tuis ministris, ô Rex,
Tandem uero, cũ nobis peragere aliquid uidebatur
Eiulatum amisit, & circumspexit, barbara (plus,
Carmina inquirens, tanquam caedem abluens iam.
Postquam uero longum sedebamus tempus,
In mentem uenit nobis, ne soluti hospites
Interficerent ipsam, & fugitiui aufugerent.
Sed ex metu illarũ rerũ, quae nefas erat aspicere, sedia
Silentio. postremo omnib. erat eadem sententia, (mus
Ira, ubi erant, quamuis non concessis.
Et ibidem uidemus Graecanicae nauis scapham,
Expedito remigio ad impetum alatam,

Et nautas

Et nautas quinquaginta in scalmis remos
Habentes, porro à uinculis iuuenes
Liberos in puppi stantes nauis.
Contis uero proræ insistebant. alij ad epotidas
Ancoras religabant: alij scalas
Ascendentes, ducebant per manus oram.
Pelago committentes peregrinā nauim subduxerunt.
Nos uero nihil parcentes, ut primum aspeximus
Fraudulentas artes, apprehendimus nauim peregrinā
Et rudentes, & per gubernacula
Clauos excindimus robustæ nauis.
Verba uero ibant: Qua ratione traijcitis (tem?
Furantes ex hac terra simulachrū, & ipsam sacerdo-
Cuius gratia? quis existens, hanc abducis ueluti em-
ptam ab hac regione?
Sed ille dixit: Orestes huius frater germanus, ut scias,
Agamemnonis filius, hanc mecum aufero,
Adeptus sororem quam amisi è domo.
Sed nihilominus retinebamus nauim peregrinam,
Et ut tu assequereris, uim inferebamus ei.
Vbi grauia uerbera erant maxillarum,
Et illi enim ferrum non habebant in manibus,
Et nos. pugni uero illidebantur.
Et manus ab ambobus iuuenibus simul
In latera, & ad pectus ueluti iaculabantur,
Adeò ut colliderentur et omnino defatigarentur mem
Grauibus uero sigillis signati, (bra,
Fugimus ad præcipitium, alij in capite

L Cruenta

Cruenta habentes uulnera, alij in oculis.
In tumulis uero constituti cautius
Pugnabamus, & saxa iecimus.
Sed prohibuerunt nos sagittarij in puppi
Stantes sagittis, ne impetum faceremus ultra.
Atq; interea, grauis enim fluctus protrusit nauim
Ad terram, metus uero erat nautis naufragium facere
Accipiens Orestes in humerum sinistrum
Progressus in mare et scalæ insiliens,
Posuit sororem in insignem nauim.
Sed quod delapsum fuit è cœlo Iouis filiæ
Simulachrum, naui è media sonuit
Clamorem quendam: O terræ Græciæ nautæ nauis,
Incumbite remis, & fluctus uerrite.
Habemus enim, quorum gratia in Euxinum pontum
Intra Symplegadas nauigauimus.
Nautæ uero gratũ suspiriũ emittentes, per fremitũ
Percusserunt salum. Sed nauis quatenus erat intra
Portum, procedebat, ostia uero egressa,
Vehementi cum fluctu colluctans urgebatur.
Vehemens enim irruens uentus de repente, nauis
Pellebat retro rudentes. nautæ autem repugnabant,
Contra fluctus inhibentes, ad terram uero iterum
Fluctus retro fluens duxit nauim. consistens uero
Agamemnonis filia, uouit: O Latonæ filia,
Serua me tuam sacerdotem, ad Græciam,
Ex Barbara terra: & furto ignosce meo.
" Amas & tu tuum fratrem, ô dea:

Amare

Amare & me meos consanguineos existima.
Nautæ uero acclamarũt bene precando precibus puellis
Pæana, nudos protinus lacertos
Remis applicantes, ex adhortatione nautica.
Sed magis atq; magis ad saxa ibat nauis.
Atq; quispiam in mare impetum fecit pedibus.
Alij uero tortas religabant ancoras.
Et ego quidem rectà ad te huc missus sum,
Tibi quæ illic imminent indicans, ô rex, pericula.
Quare i, uincula & laqueos accipiens in manus.
Nisi enim mare tranquillum fiat,
Non est spes hospitibus salutis.
Pelagi rex Ilium respicit
Sanctus Neptunus, et Pelopidis aduersarius est,
Et nunc exhibebit Agamemnonis filium
Tibi, & ciuibus, ut par est, in manus:
Et capere sororem, quæ cædem Aulidensem
Immemorem deæ prodens deprehenditur.
CHO. O misera Iphigenia, unà cum fratre
Morieris, iterum ueniens dominorum in manus.
THO. O cuncti ciues huius barbaræ terræ,
Quin eia equis iniicientes frena
Secundum littus curritis, & egreßiones nauis
Græcanicæ excipitis? adiuuante dea,
Festinantes uiros impios capietis.
Alij celerigradas trahite in pontum naues,
Vt ex mari & terra persequutionibus
Capientes ipsos, aut de duris saxis

Præcipitemus, aut palis infigemus corpus.
Vos uero horum conscias consiliorum
Mulieres, in posterum cum ocium nactus fuero,
Puniemus. nunc autem propositum
Studium prosequentes, non manebimus quieti.
MINER. *Quò quò persecutionem hanc agis, ô rex*
Thoas? audi huiusce Mineruæ sermones.
Desine persequi, & fluctus incitare exercitus.
Ex fatali namq; uaticinio Apollinis
Huc uenit Orestes, furiarum iram
Fugiens, & sororis Argos ducturus corpus,
Et simulachrum sacrum in meam ducturus terram.
Ad te hæc nobis oratio. quem uero interficere
Constituisti Orestem, in pelago prehendens æstuanti,
Iam Neptunus mea gratia illæsum
Ponti facit per supremitatem ducens naui.
Sed discens, ô Orestes, meas epistolas,
(Audis enim uocem, quamuis non præsens, deæ)
Abi, accepto simulachro, & sorore tua.
Cum uero Athenas insignes ueneris,
Regio quædam est Atticæ ad extremos
Terminos, uicina saxosæ Carystiæ,
Sacra, Alas ipsam meus uocat populus,
Ibi constituens templum, collocato simulachrum
Cum cognomine Tauricæ, & laborum tuorum,
Quos elaborasti oberrans Græciam
Oestris furiarum. Dianam uerò ipsam mortales
In posterum celebrabunt Tauropolam deam.

Ritumq;

Ritumq́; constituite istum, quando celebrarit populus
Tuæ cædis liberationem. intendat ensem
Ad iugulum uiri, & sanguinem eliciat,
Propter sanctam deam, ut honores habeat.
Te uerò ad sacras, ô Iphigenia, scalas
Bauroniæ oportet huius sacerdotem esse deæ.
Vbi etiam sepelieris mortua, & peplorum
Donarium tibi offerent, sericas texturas,
Quas mulieres in partu laborantes
Reliquerint domi. Istas uerò ut educas ex hac terra
Græcanicas mulieres mando,
Iudicio iusto, eo quod seruaui te,
Etiam antea in Areopago paria suffragia
Dinumerans, ô Orestes. nam lege hac
Absolutus es, cum reus esses.
Quare abduc tuam sororem ex hac terra,
Agamemnonis fili, & tu ne irascaris ô Thoas.
THO. *O Regina Minerua, sermonibus deorum,* “
Qui cum audit, fidem non habet, non recte sapit. “
Ego namq; & Orestæ, si ferens simulachrum deæ
Abijt, & sorori, non irascor. Quid enim “
Contra fortiores deos certare pulchrum? “
Eant in tuam cum simulachro deæ
Terram, & constituant bona fortuna simulachrum.
Mittam uero etiam has in Græciam fœlicem
Mulieres, ueluti tuum mandatum iubet.
Omittam uero arma, quæ infero hospitibus,
Nauiumq́; remos, tibi hæc quoniam placent, ô dea,

" Laudo. Voluntas enim tua, & deorum uincit.
MIN. Ite ô flamina, naui ducentia Agamemnonis
Filium Athenas, comes uiæ ego una ero,
Seruans sororis meæ uenerandum simulachrum.
Ite bona fortuna seruati
Fati, fœlices existentes.
CHO. At ô sancta, & apud immortales
Et apud mortales, Pallas Minerua,
Agemus ita ut tu iubes.
Valde enim iucundam, & incredibilem
Famam auditu accepi.
O ualde ueneranda uictoria meam
Vitam poßideas,
Neq; desinas coronare.

IPHIGENIAE IN TAVRIS,
FINIS.

EVRIPIDIS
RHESVS.

ARGVMENTVM.

Hesus filius quidem fuit Strymonis *&* Terpsichores, *Musarum unius.* Thracum *uerò dux existens, ad* Ilium *peruenit noctu, cum castra haberent* Troiani *iuxta naues* Græcorum. *Hunc* Vlysses *&* Diomedes *exploratores existentes, interficiunt:* Minerua *eos admonente, quod magnum immineret* Græcis *periculum ex hoc.* Terpsichore *uerò apparens, filij cadauer ad sepulturam sustulit. Hanc fabulam nonnulli subdititiam existimarunt, tanquam non sit* Euripidis. Sophoclis *enim magis exhibet characterem dicendi. Sed in actionibus fabularum, tanquam legitima inscripta est. Etenim circa res sublimes in ea magnifica actio,* Euripidem *authorem refert.* Scena *huius fabulæ in* Troia *est.* Chorus *constat ex custodibus* Troianis, *qui etiam proloquuntur.* Con*tinet uero nocturnam congregationem.*

PERSONAE.

Chorus custodum	Vlysses
Hector	Diomedes
Aeneas	Minerua
Dolon	Paris
Nuncius	Musa
Pastor	Rhesi auriga.
Rhesus.	

PRAE=

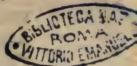
PRAEFATVR CHORVS.

To ad cubilia
Hectorea,
Quicunq; armatorum uigil
Regum,
Vt armatam accipiat nauium
Famam sermonum.
Qui quadripartitam noctis uigiliam
Totius exercitus
Ante ciuitatem Troianam sedendo obeunt;
Solue oculorum horribilem sedem,
Desere humi cubationes stratas ex folijs,
O Hector. tempus enim est audire.
HEC. Quis hic ô amice es? loquere quis homo sit.
Quid hoc signi est?
Qui'nam per noctem ad nostra
Cubilia accedunt? dicendum est. (trepidatione?
CHO Custodes exercitus. HEC. Quid affers cum
CHO. Bono sis animo. HEC. Bono sum animo. num
CHO. Nondum. (aliquis dolus per noctem?
HEC. Et quid tu stationes custodiarum deserens iam
Moues exercitum, nisi aliquod habens
Nocturnum consilium? An nescis arma
Prope Græcorum nocturnam nos
Cubationem totos armatos habere?
CHO. Armato manum socialem, ô Hector,
Abi ad cubilia,

Impelle hastam tollere; excita à somno.
Mitte amicos ut ueniant ad tuum tentorium,
Adaptate frenis equos.
Quis uadit ad Panthei filium, aut
Europæ Lyciorum ducem uirorum?
Vbi uictimarum inspectores?
Vbi uerò uelitum principes?
Et sagittarij Phrygum?
Coniungite cornutos arcus neruis.
HEC. Partim quidem annuncias terrores auditu.
Partim bono animo esse iubes, & nihil clare.
Nimirum Saturnij Panis flexibili
Flagello trepidas, excubijs desertis
Perturbas exercitum. Quid inquies? quid te dicam
Noui annunciare? multa enim cum dixeris,
Nihil clare pronunciasti.
CHO. Lucet ignibus exercitus Argiuus, ô Hector,
Per integram noctem.
Mirifice uerò nauium collucent facibus stationes.
Pedestris Agamemnonis accessit exercitus
Nocturnus cum tumultu tentorium,
Aliquam nouam appetentes famam.
Nondum enim antea ita trepidauit
Nauticus exercitus.
Tibi enim per coniecturam significans futurum,
Accessi nuncius, ne unquam
Aliquam accusationem in nos dicas. (tionem.
HEC. Opportunè uenisti, quamuis annuncias trepida-
Viri

Viri enim ex terra hac nocturna nauigatione
Latentes conspectum nostrum, soluturi sunt
Fugiendo, persuadet me nocturna congregatio igniũ.
O infœlicem, qui me fœlicem fraudasti.
Præda leonem agentem, antequam Græcorũ exercitũ
Funditus uniuersum hac perderem hasta.
Si enim splendida non continuissent solis
Lumina, non continuissem fœliciter agentem hastam,
Antequam naues incẽdissem, & in tentoria uenissem,
Interficiens Achiuos hac trucidante manu.
Et ego quidem eram promptus immittere hastam
Noctu, & uti fœlici successu dei.
Sed sapientes me, & rerum diuinarum periti
Vates, persuaserunt diei expectare lucem,
Et deinde Græcorũ neminem in terra reliquũ facere.
Isti uerò non expectant meorum aruspicum
Consilia. In nocte fugitiuus multum ualet.
Quare quàm primum oportet indicere exercitui,
Parata arma sumere, & cessare à somno.
Vt aliquis eorum etiam in nauem insiliens,
Tergo uulneratus, scalas madefaciat sanguine.
Alij laqueis uincti, capti,
Phrygum agros discant colere.
CHO. Hector festinas, antequã scias hoc quod agitur.
Viri enim an fugiant, non scimus clare.
HEC. Quæ enim nocturnos ignes fouere caussa esset
Argiuorum exercitum?
CHO. Nescio. suspectum uerò est ualde mihi animo.

HEC. Omnia metuens scies, si formidaueris hoc.
CHO. Nondū antea succenderunt hostes talem ignem.
HE. Neq; hactenus ita turpiter ceciderūt in fuga belli
CHO. Tu istud egisti, etiā cætera quæ instant dispice.
,, HE. Simplicissima cōtra hostes ratio, armare manus.
CHO. Atqui hiccine Aeneas, & ualde celeriter
Accedit, nouam aliquam rem habens amicis ut dicat.
AEN. O Hector, quamobrem nocturni per exercitum
Ad tua cubilia uigiles uenientes cum trepidatione,
Nocturnum conuentum excitant, & perturbatus est exercitus?
HEC. Contege Aenea armis corpus tuum.
AEN. Quid est? num quis hostium nunciatur
Dolus clancularius esse per noctem?
HEC. Fugiunt uiri, & conscendunt naues.
AEN. Quod huius rei dicere potes certum indicium?
HEC. Succendunt per totam noctem faces ignis,
Et mihi uidentur non manere in crastinum.
Nā succendētes ignes nocturnos in bene trāstratis nauibus,
Fuga domum ab hac soluunt terra.
AEN. Tu uero ut quid acturus ad hæc armas manum?
HEC. Fugientes eos, & salientes in naues
Hasta continebo, & imminebo molestus.
Turpe enim nobis, & ad turpitudinem damnosum,
Deo concedente, hostes absq; pugna
,, Fugere sinere, multa inferentes mala.
,, AEN. Utinam esses uir tam bonus in dando consilio, quàm promptus manu.

Sedenim

Sedenim non unus idemq; omnia ut sciat hominum
Natus est, alij aliud additum est donum.
Te quidem pugnare, alios bene consultare:
Qui ignis faces credis audiens
Fugere Achiuos, & exercitum uis ducere
Fossas superans in ipsissima nocte.
Atqui transmissa profunditate fossarum ingenti,
Si non deprehenderis hostes à terra
Fugientes, uerum in tuam hastam respicientes,
Victus qnidem ad hanc non poßis reuerti ciuitatem.
Quomodo enim traijciet palos in fuga exercitus?
Quomodo etiam pontes traijcient aurigæ?
Quin potius fregerint rotarum modiolos.
Si uero uiceris, integrum aduersarium filium habes
Qui te non sinet nauibus inijcere ignem, (Pelei,
Neq; sic diripere Græcos, ut tu existimas.
Ardens enim uir est, & fortißimus est manu.
Sed enim exercitum quietum iuxta arma
Dormire sinamus à laboribus bellicis.
Exploratorem uero ad hostes quicunq; uoluerit
Mittendum censeo, & siquidem soluerint fuga,
Euntes irruemus in Græcorum exercitum.
Si uero in dolum quendam hi ducunt nocturni ignes,
Certiores facti hostium fraudes ab exploratore,
De integro cõsultabimus. Hæc mea est sentẽtia, ô rex.
CH. Hæc placent, hæc mutans sententiam sentias,
Periculosa enim non amo ducum imperia.
Quid enim melius, quàm

Celeri gradum naues speculatorem ire
Prope, cur' nam tandem hostibus
Ignes in conspectu classium ardeant.
HEC. Vincitis, quoniam omnibus placent ista.
Abiens uerò armato socios, mox enim exercitus
Perturbatus fuerit audiens nocturnas conuentiones.
Ego mittam hostium speculatorem
Et siquidem quasdam hostium insidias audiuerimus,
Tu omnia audies, & præsens cognosces sermonem.
Si autem soluerint ad fugam ruentes,
Tubæ clangorem expectans obserua,
Tanquam non manentem me. sed adiungam nauium
Machinis, hac nocte ad Argiuorum exercitum.
AEN. Mitte quàmprimum. nunc enim tutò sentis.
Vnà tecum me uidebis laborantem, ubi opus fuerit.
HEC. Quis' nam Troianorum, qui adsunt in consilio,
Vult explorator ad naues Græcorum ire?
Quis fieri uult huius terræ benefactor?
Quis respondet? Nequaquam omnia ego possum
Ciuitati paternæ & socijs administrare.
DOL. Ego pro patria hoc periculi uolo
Subiens, speculator ad naues Græcorum ire.
Et omnia Græcorum ubi didicero consilia,
Redibo huc: hunc ego polliceor laborem.
HEC. Nomini quidem respondes ualde, & amator ciuitatis es,
O Dolon. & patris etiā prius quidem insignē domū,
Nunc bis tantundem reddidisti insigniorem.

DO. Itaq;

DO. Itaq; subire laborē me certū est. Sed laborantē de " "
Præmium accipere. Cuiuis enim addictum (cet dignū " "
Præmium rei, studium duplicat. " "
HECT. Certe, & iusta sunt hæc, neq; abnuo.
Sed statue præmiū, excepta mea tyrannide. (rānidis.
DO. Nō tuæ desiderio tenemur multa cōplectētis ty-
HE. Sed enimuero tu ducens Priamidarū gener fies.
DO. Nolo, quàm ego sim, ex nobilioribus contrahere nuptias.
HE. Aurum enim suppetit, si hoc postulabis præmiū.
DO. Verum est domi meæ: non diuitijs egemus ad uitam sustentandam.
HE. Quid igitur cupis ex rebus quas occultauit Iliū?
DO. Captis Achiuis, dona mihi compromitte.
HE. Dabo, tu postula, præterquā imperatores nauiū.
DO. Occide, nō te postulo à Menelao abstinere manus
HE. Atqui Oilei filium à me postulas accipere? (tæ.
DO. Ignauæ sunt ad agros colēdū manus bene educa- " "
HE. Quē igitur Græcorū uiuentē uendicare tibi uis?
DO. Et antea dixi, est aurum domi.
HE. Atqui ex spolijs ipse eliges præsens.
DO. Dijs ipsa suspende circa ædes.
HE. Quid igitur maius istis à me postulabis præmiū.
DO. Equos Achillis, cōuenit uero ꝑ dignis subire di- " "
Vitam obijcientem in alea dæmonis. (scrimen, " "
HE. Atqui amatore uicißim amas equos mecum.
Ex immortalibus enim immortales nati,
Pelei ferunt impetuosum filium.

Tradidit ipsos equorum domitor
Peleo Neptunus (ut tradunt) marinus.
Sed non te persuadens frustrabo, quin dabo tibi
Pulcherrimam domi possessionem, Achillis currum
DO. Laudo. Vbi accepero, dicam pulcherrimum inter Phrygas
Domum accepisse, propter animi mei fortitudinem.
Te uero non inuidere conuenit, infinita alia tibi sunt
Quibus delectaberis, huius primatum habens terræ.
›› CHO. Magnũ discrimẽ, sed magna etiã cupis capere.
Beatus profectò, ubi adeptus fueris, eris,
Sed hic labor quoq; gloriosus.
›› Res ingens est, dominorum generum esse
›› Hæc partim diuinitus concedat Aequitas,
›› Partim ab hominibus perfecta tibi erunt.
DO. Ibo profectò. profectus uero ad domũ familiarẽ,
Ornatu conuenienter corpus meum amiciam·
Inde pergam ad naues Argiuorum.
CHO. Num quendã alium pro hoc habebis amictum
DO. Conuenientem huic rei, furtiuisq; greßibus.
›› CHO. A` sapiente uiro conuenit sapientiam discere.
Dicito, quis erit huius corporis ornatus?
DO. Lupinam circa tergum ponam pellem,
Et faciem beluæ circa meum ponam caput.
Et gressum manibus anteriorem adaptans,
Et Pedes pedibus, quadrupedem imitabor
Lupi incessum, hostibus non notabilem,
Ad fossas accedens, & nauium propugnacula.

Vbi uero in deserta regione gressum habuero,
Bipes ero. hac ratione constituta est fraus.
CHO. Atqui bene te Maiæ filius illuc, & huc
Reducat Mercurius, qui furum præses est.
Suscepisti negotium, beatum esse tantum te oportet.
DO. Et saluus ero, & interficiens Vlyßis
Feram caput tibi. indicium habeo certum.
Dices Dolonem ad naues Græcorum audere ire,
Aut filium Tydei, neq; incruenta manu
Redibo domum, antequam lux ueniat supra terram.
CHO. Tymbrææ & Delie, & Lyciæ
Per templum gradiens
Apollo, ô diuinum caput, ueni
Arcitenens, adsis nocturnus
Deductor, salutaris
Huic uiro in deducendo
Fias, & adiuua Dardanidas.
O omnitenens, ô qui Troiæ
Mænia antiqua qui condidisti.
Accedat ad naualia, & exercitus
Græcanici speculator
Veniat, & reuertatur denuo ad fundamenta
Domorum patriæ Iliacæ.
Phthiarumq; equarum
Currum conscendat,
Domino percunte Achiuorum utiq;:
Quas ponticus Aeacidæ
Peleo dat deus.

Quoniam

Quoniam pro domibus,
Proq; patria ausus est solus
Stationes nauium iter faciens, inspicere.
Admiror fortitudinem, An ne egestas
Fortium uirorum? Quando fuerit
Periclitans in Pelago,
Et fluctuat ciuitas,
Est Phrygum aliquis est fortis.
Adest uero confidentia in prælijs à Mysis,
Qui mea socialia auxilia spernit.
Quem uirum Græcorum
Ille pedibus iter faciens occisor
Vulnerabit in tentorijs?
Quadrupedem imitationem habens more
Beluæ. Vtinam Menelaum inteficiat.
Peracta uero cæde, Agamemnonium
Caput afferat Helenæ,
inauspicatæ affinitatis, in manus, luctum.
Qui ad scortum,
Qui ad Troiam mille
Nauium uenit habens exercitum.
NVN. *ô rex talium heris nuncius*
Sim in posterum, qualia tibi fero ut discas.
" HE. *Profectò multa rusticis absurda insita sunt mẽti.*
Etenim tu de gregibus dominis armatis
Adesse uideris, annunciaturus, ubi non conuenit.
An nescis domum meam, aut regiam patris,
Quibus conuenit narrare bene habentia pecuaria?

NVN.

NVN. *Importuni nos pastores sumus, fateor.*
Sed nihilominus tibi affero prudentes sermones.
HE. *Desine narrare mihi uallaticas fortunas.*
Prælia præ manibus, & hastas ferimus.
NVN. *Huiusmodi etiam ego indicaturus ueni.*
Vir enim uires innumeras ducens,
Accedit amicus tibi, & socius tuæ terræ.
HE. *Cuius patriæ terræ desolans solum?*
NVN *Traciæ, patre uero Srymone uocatur.*
HE. *Rhesum aduenisse narras in Troiam?*
NV. *Cognouisti. sermone uero bis tantum me leuasti.*
HE. *Et quomodo ad Idæ colles iter facit,*
Aberrans à lata & campestri uiâ plaustraria?
NVN. *Non scio exactè. atqui coniectare licet.*
Noctu enim non absurdum ducere exercitum,
Eum qui audierit refertos campos hostili manu.
Metum uero pastoribus, qui passim in Idæo monte
Habitamus per siluestria loca terræ,
Incussit, syluam per noctu feris plenam iter faciens.
Cũ magno enim clamore Thracensis fluẽs exercitus
Pergebat. stupore uero consternati agimus
Greges ad summa, ne quis Argiuorum accederet,
Prædam abacturus & tua depopulaturus armenta.
Antequam auribus uocem non Græcanicam
Accepimus, & destitimus à metu.
Accedens uero regis metatores exercitus,
Interrgaui Tracensi compellatione,
Quis imperator, et cuius uocatus

Pergit

› Pergit ad urbem Troianis socius?
Et omnia cum audiuissem quæ cupiebam discere,
Constiti. Ibi uideo Rhesum ueluti deum,
Stantem in equis & Tharacensibus curribus.
Aurea bulla ceruicem iugalium
Equorum ornabat, niue candidiorum.
Pelta in humeris aureis figuris
Splendebat, Gorgo uero tanquam in clypeo Palladis
Ferrea frontibus equorum alligata,
Multis cum tintinabulis horrende strepebat,
Exercitus multitudinem, neq; calculi ad rationem
Ponere possem, adeò immensa erat uisu.
Multi quidem equites, multæ Peltatorem legiones,
Et multi mißilium telorum sagitarij, magna turba
Leuis armaturæ, sequitur Thracensem habens orna-
Huiusmodi Troiæ socius adest uir, (tum.
Quem neq; fugiens neq; subsistens hasta
Pelei filius effugere poterit.
›› CHO. Quando ciuibus bene uolunt dij,
›› Cædit aduersa calamitas in melius.
›› HECT. Multos ex quo mea fœlix est hasta,
›› Et Iupiter à nobis stat, inueniam amicos.
Sed nihil eorum egemus, qui dudum
Non unà laborant, cum uiolentus Mars
Confregit uela huius terræ ualde spirans.
Rhesus uero ostendit, qualis sit Troiæ amicus.
›› Venit enim ad conuiuiū, nō præsens existens uenatori
›› Capientibus prædam, neq; unà laborans bello. (bus

CH. Recte

CHO. Recte uilipendis & in causas amicos.
Sed accipe uolentes adiuuare ciuitatem.
HECT. Suficimus, qui possumus, seruare Ilium ciui (tatem.
CHO. Credis iam hostes sustulisse?
HECT. Credo. ostendet accedens iubar solis.
CHO. Respice finem multa uice uersa mutat Deus. " "
HECT. Odi, amicis sero auxilium ferre. " "
NVN, O rex, repellere socios inuidiosum est. " "
Metus fieret hostibus. uisus tantum.
CHO. Hic itaq; quandoquidem aduenit, non quidē (socius,
Sed hospes ad mensam ueniat hospitum,
Gratia enim Priamidarum perijt.
HEC. Et tu bene admones et tu oportunè consideras,
Aureis armis armatus. secundum nuncij sermones,
Rhesus adsit huic auxiliaris terræ.
CHO. Adrastia quidem Iouis filia,
Arceas dictorum inuidiam.
Dicam enim iam. quicquid mihi
Animo lubet dicere.
Ades ô fluminis fili?
Ades? cum errore uenisti amici ad aulam.
Delectabilis persuasit te tandem
Musa matre, & pulchros pontes habens
Fluius ire facit te
Strimon. qui olim cantatricis
Musæ, per impollutos
Volutus in morem aquæ
Sinus, tuam plantauit iuuentutem.

Tu mihi, ô Iupiter, conspicuus
Ades, aurigans maculosis equis.
Nunc ô patriâ, ô Phrygia,
Cum deo nunc tibi, qui homines in libertatẽ uẽdicat,
Iouem licet prædicare.
An ne unquam in posterum antiqua
Troia propitiatorios per integrum diem celebrabit
Cœtus? amorum
Cantilenis, & Calicum temulentis
Inuicem excipientibus certaminibus,
Per mare Atridis
Spartam abeuntibus ab Iliaco littore.
O amice, utinam mihi
Tua manu & tua hasta
Efficiens hæc domum reuertaris.
Veni, appare, auratam
Pelidæ obijce coràm peltam
Obliquam sustollens.
In polito curru manibus illudens,
Anceps iaculum uibrans.
Te enim nullus subsistens
Argiuæ unquam in Iunonis templis choreas ducet:
Sed ipsum hæc terra
Perditum Thracensibus fato
Charißimum pondus feret.
Io io, maxime ô rex, eximium ô Thracia
Catulum aluisti ducem uisu,
Vide auream corporis armaturam.

Audi

Audi uerò strepitus tintinnabulorum,
A' cingulis resonantes.
Deus, ô Troia, Deus ipse Mars,
Strymonius pullus cantatricis
Musæ ueniens, aspirat tibi.
RHE. *Salue inclyte inclyti fili, rex huius terræ,*
Hector. longo te tandem tempore alloquor.
Gaudeo uerò te fœlicem existentem, & aßidentem
Turribus hostium. unà uerò subruere uolens ego
Muros, adsum, & nauium incensurus scaphas.
HEC. *O fili cantatricis matris, unius Musarum,*
Thraciiq; fluuij Strymonis. soleo loqui " "
Verum usq;, neq; duplex sum uir. " "
Iam olim olim oportebat laborare simul cũ hac terra
Venientem, neq; pòst ab Argiuis
Troiam permisisse hostium cadere bello.
Nõ enim dicere queas, quod nõ uocatus sis ab amicis.
Non uenisti, neq; opem tulisti, neq; curam habuisti.
Quis enim nuncius, aut senatus Phrygum
Profectus, opem ferre non rogauit te ciuitati?
Qualium uero munerum ornatum non misimus?
Tu uero gentilis existens. & barbarus, barbaros
Græcis nos prodidisti, quantum in te situm est.
Atqui te ex paruo imperio, magnum
Thracum regem hac constitui ego manu,
Quando iuxta Pangæum & Bæonum terram
Thracensium cum optimis irruens coràm
Disrupi peltã, tibi uero redigẽs in seruitutem populũ

Tradidi propter quæ tu calce feriens ingẽs beneficiũ.
Amicis laborantibus nimis sero auxilium affers,
Hi uero nihil nobis cognati existentes,
Dudum præsentes, hi quidem in congestis tumulis
Iacent cæsi, fides non exigua ciuitati.
Cæteri hic armis, & equestribus curribus,
Frigidos uentos & siticulosum ignem Dei
Manent sustinentes, non in cubilibus
Frequentia pocula (ut tu) per uicem excipientes.
Hæc, ut scias Hectorem *esse liberum,*
Et exprobro tibi, & dico tibi coràm.
RHE. *Huiusmodi sum & ego, directam sermonum*
›› *Secans uiam, neq; duplex sum uir.*
Ego uero magis quàm tu ab hac absens terra
Tristitia pectore afflictus angebar.
Sed confinis meæ terræ Scythicus *populus,*
Ducturo profectionem ad Ilium
Intulit bellum. Euxini *uero ueneram*
Ponti ad littus, Thracensem *ut transmitterẽ exercitũ.*
Ibi cruentus sanguis in terram Scythicus
Fundebatur hasta, Thracensisq; *commixtus cæde.*
Huiusmodi certe me arcuit calamitas ad campum
Troiæ uenire, & socium tibi adesse.
Postquam uero depopulatus sum, horũ obsides accepi
Constituens annuũ tributũ domũ ferre, (liberos,
Adsum transmittens nauibus fauces Ponti,
Cæteros pedestris terræ conficiens terminos.
Non (ut tu obijcis) meas amystidas,

Neq; in

Neq; in aureis ædibus dormiens,
Verum quales pontum Thracium, uentos,
Glaciem facientes, & Pæonas perflant.
Cum istis inermibus tales perpessus clauatis.
Sed sero quidem ueni, attamen satis maturè.
Tu enim iam decimum pugnas annum,
Et nihil proficis, sed diem de die
Ducis, periculose producens contra Argiuos bellum;
Mihi uero lux unica solis satis erit
Depopulanti turres, in naualia irruendi,
Et occidendi Græcos. & altera die ab Ilio
Domum ibo, absoluens tuos labores.
Ex uobis uero ne quis scutum capiat manu.
Ego enim retinebo ualdè iactantes se uirtute bellica;
Depopulans Græcos, quamuis sero ueniens,
CHO. Io io, grata loqueris,
Charus à Ioue missus es solus.
Inuidiam magnam supremus Iupiter
Velit de tuis dictis
Arcere. Nauales autem uenientes ab Argis copiæ;
Neq; antea, neq; nunc quenquam uirorum
Adduxerunt te præstantiorem.
Quomodo Achilles tuam
Hastam queat,
Quomodo Aiax sustinere?
Vtinam ego hunc diem
Aspiciam ô rex, quando interfectrice
Manu fruere cum tua hasta.

RHE. Huiusmodi quidē tibi propter diutinā absentiā
Efficiendo præstabo. Cum Adrastia uerò dixerim,
Postquam ab hostibus hanc liberam ciuitatem
Reddiderimus, & dijs spolia delegeris,
Vnà tecum expeditionem terram in Argiuam uolo,
Et totam profectus Græciam depopulari bello,
Vt discant uicissim affligi tormentis.
HEC. Si à præsenti hoc liberatus malo
Ciuitatem habitarem ut antea quondam tuto,
Valde sanè multis dijs haberem gratiam.
Ea uero quæ ad Græciā attinēt, et deuastationē Græ-
Non ita procliue est deuastare, ut narras, hasta. (ciæ,
RHE. An non optimates dicunt Græcorum hic esse?
HEC. Non reprehendimus eos, sed diu pellimus.
RHE. Igitur interfectis istis, omnia perfecerimus.
„ HEC. Ne nunc quæ longe absunt, sed quæ prope sunt considera.
RHE. Satis esse uidetur tibi damnum accepisse, damnum uero inferre nihil.
HEC. Latò enim impero, etiāsi hic mansero, imperio.
Verum siue sinistrum siue dextrum cornu,
Siue in medijs socijs, licet tibi
Peltam firmare, & disponere exercitum.
RHE. Solus pugnare cum hostibus, ô Hector, uolo.
Sed si turpe autumas non unà comburere nauium
Puppes, & cum laboraueris antea diu,
Constitue me Achillis & eius exercitus ex aduerso.
HEC. Non licet illi impetuosam opponere hastam.

RHE. Atqui rumor erat, quo nauigarit ad Ilium.
HEC. Nauigauit, & adest: sed iratus
Imperatoribus, non tractat arma.
RH. Quis tū post illū alius gloriosus est in exercitu?
HEC. Aiax quidem mihi non inferior esse uidetur,
Et Tydei filius. Est præterea uaferrimus
Nebulo Vlysses, & secūdū animū sufficienter audax,
Et qui plurimum regionem hanc læsit, uir est.
Qui in Palladis templum nuper profectus,
Sublato Palladio, ad naues Argiuorum tulit.
Deinde etiam circulator, mendici habens ornatum
Ingressus est turres, multa uerò Argiuis mala
Imprecabatur, missus Ilij explorator.
Interfectis uerò custodibus & præsidibus portarum,
Iterum euasit. Semper in insidijs inuenitur,
Thymbræm iuxta aram prope urbem
Sedens. Verum difficili cum peste luctamur.
RHE. Nullus uir fortis, dignatur clam „
Occidere hostem, sed congressus palam. „
Istū uerò quē sedere dicis tu in clandestinis insidijs
Et fraudes excogitare, uiuum comprehendens ego
Portarum iuxta exitum. transfigeñs spinam dorsi
Statuam alatis uulturibus escam.
Prædonem enim existentem & deorum templa
Prædantem, oportet ipsum tali mori morte.
HEC. Huc quidem castra metamini, namq; nox est
Monstrabo uerò tibi ego regionem, ubi oportet exercitum

Tuū pnoctare, ab hoc in ordinem constituto seorsim
Tessera uerò nobis Phœbus, si quid opus fuerit,
Memento te audiuisse, & Thracensi dicito exercitui:
Nos uerò digressos conuenit paulum ante ordines
Excubias agere insomnes & nauium speculatorem
Excipere Dolona. Namq; si est saluus,
Iam appropinquat exercitibus Troianis.
CHO. *Cuius nam uigiliæ? quis succedit per uices,*
Mihi primum?
Occidunt astra, et septemgradæ
Peliades ætheriæ.
In medio uerò aquila cœlo uolat.
Surgite, quid cunctamini? è lectis,
Surgite ad uigiliam.
Non uidetis lunæ splendorem?
Aurora prope, aurora
Fiet. & quis ante domos,
Hic enim est uir.
SEMIC. *Quis designatus est ad primam custodiam?*
SEMI. *Mygdonis filium dicunt, Chorebum.*
SEMI. *Quis post illum?*
SEMI. *Cilicas Pæon exercitus excitauit.*
SEMI. *Mysi uero nos.*
SEMI. *Igitur Lycios ad quintam uigiliam,*
Nos digressos excitare
Tempus est sortis pro parte
SEMI. *Atqui audio Simoentis*
Sedentem ad nidos

Lamen-

Lamentabiles, canit plurimas cordas imitanti
Cantu liberorum interfectrix.
Cantatrix luscinia propter curam.
Iam uero pascunt in Ida
Greges. nocturnæ
Fistulæ uocem audio.
Demulcet præterea occuli sedem
Somnus. Suauißimus enim accedit
Palpebris ab aurora.
SEMI. Cur tandem non accedit speculator, quem nauium
Hector misit exploratorem?
SEMI. Metuo. diu enim abest,
SEMI. Quod si in occultas insidias incidens
Perijt, mox erit trepidatio.
SEMI. Iubeo Lycios ad quintam uigiliam
Digressos, excitare
Nos, sortis secundum partem.
VLY. O Diomedes, non audiuisti? nouus strepitus
Stillat per aures armorum quendam tumultum.
DIO. Non est, sed retinacula equestribus ex curribus
Strepunt ferri & me, antequam animaduerti
Vinculorum motum equestrium, inceßit metus.
VLY. Vide per noctem, ne custodibus incidas.
DIO. Cauebo sanè etiam per tenebras iter faciens.
VLY: Si uero excitaueris, nouisti tesserā exercitus?
DIO. Phœbum, à Dolone noui, tesseram audiens.
VLY. Ehem, cubilia deserta hæc hostium uideo.
DIO. Atqui Dolon hæc dixit Hectoris

Cubilia, cuius gratia gladius strictus est hic:
VLY. Quid rei fuerit? num, insidiæ, abijt aliquó?
DI. Fortasse propter nos machinam statuens aliquã.
VL. Audax enim Hector est, quoniã uincit audax est.
DI. Quid nam ô Vlysses agemus? non enim inuenimus
Hunc uirum in stratis, & spe frustrati sumus.
VLY. Eamus quàm celerrime ad naualia.
Seruat enim ipsum, qui fœlicem deorum
» Facit. nobis uero non repugnandum est fortunæ
DIO. Quin ad Aeneam, aut inuisissimum Phrygum
Parim, euntes, oportet caput amputare gladio.
VLY. Quomodo in nocte, hostium per exercitum
Quærens, poteris eos, citra periculum interficere?
DIO. Turpe profectò, ad naues Græcorum redire,
Patrantes nihil in hostes noui.
VLY. Quomodo uero nihil patrasti, ubi interfecimus
Exploratorem Dolonem, seruamus hæc (naualium
Spolia? an tota castra putas prædaturum?
Pareto, retro eamus. bene actum sit, si consequimur.
MINER. Quónam abeuntes, Troianis è stationibus
Disceditis, tristitia corde afflicti,
Quod non interficere nobis Hectorẽ, aut Parim, deus
Dat? Virum uero non audiuistis auxiliarem
Troiæ accessisse Rhesum, non paruo apparatu.
Qui si perducet noctem hanc in crastinum,
Neq; ipsum Achillis neq; Aiacis hasta,
Ne omnes depopuletur naues Argiuorũ, prohibebit,
Muros subruentem, & portas intra

Hasta

Hasta longe lateq; incursionem facientem.
Hoc interfecto, omnia habes. Hectoris uero
Strata omitte. & decollationis cædes.
Erit enim ei mors ex alia manu.
VL. *O domina Minerua, loquelam enim animaduerto*
Tuam familiarem uocem. in laboribus enim
Præsens opem fers meis semper.
Hunc uirum nobis, ubi dormit, dic,
Quo in loco stationem habet Barbari exercitus?
MIN. *Hicce propè sedet, neq; copulatus est exercitui,*
Sed extra ipsum ordines pernoctare iussit
Hector, donec nox permutaret lucem.
Propè uero equæ Thracensium è curribus
Albæ ligatæ sunt, conspicuæ etiam in nocte.
Nam splendent ueluti fluuiatilis cycni penna.
Has, interfecto domino, asportate,
Pulcherrimum domibus spolium. non enim est, ubi
Huiusmodi currum terra occultet equestrem.
VLY. *Diomedes. aut tu trucida Thracensem turbam,*
Aut mihi cōcede: te uero oportet equarum curā habe-
DIO. *Ego trucidabo, equas uero domabis tu.* (re
Peritus enim es in rebus industrijs, & solers.
Cōuenit uero uirū collocare, ubi maxime utilis fuerit.
MIN. *Atqui ad nos hunc Alexandrum uideo*
Euntem, uigilum ex quodam qui resciuit
Opiniones incertas, quod hostes aduenerint.
DIO. *Vtrum cum alijs, aut solus iter facit?*
MIN. *Solus. ad cubilia, ut uidetur, Hectoris*
 Vadit.

Vadit. exploratores indicaturus, adest, exercitus.
DIO. Nũ igitur præuenire hũc interficientẽ cõuenit?
" MIN. Non queas fato plus.
Hunc uero à tua non fas est manu mori.
Sed cui uadis letales ferens cædes,
Festina. ego uero huic socia Venus
Existimata auxiliatrix in laboribus adesse,
Vanis sermonibus inimicum uirum excipiam.
Atq; hæc quidẽ ego præcipio. eũ uero qui necãdus est,
Non nouit, neq; audiuit prope existens in sermone.
PA. Te ducem & fratrem appello
Hector, dormis? non expergisci te conuenit?
Hostium quispiam nobis accedit exercitui,
Aut fures, aut exploratores quidam. (Venus.
MIN. Bono sis animo, custodit te hæc præsentissima
Curæ est tuum mihi bellum, neq; immemor sum
Honoris. collaudo uero beneficium accipiens à te.
Et nunc ad uictoriosum Troianum exercitum
Adsum, adducens uirum magnum amicum,
Cantatricis filium Thracensem deæ
Musæ, patre uero Strymone uocatur.
PA. Perpetuo beneuola es ciuitati,
Et mihi maximas in uita diuitias
Iudicans te, dico huic addidisse ciuitati.
Adsum uero audiens, nõ manifeste. Sed rumor quidam
Vigilibus incidit, quod speculatores
Adsint Græcorum. & hic quidem nesciens dicit.
Alter aspiciens accedentes, non potest dicere.

Quorum gratia ad cubilia ueni Hectoris.
MIN. Nihil metuas, nihil in exercitu periculosum est.
Hector uero abijt, Thracẽsem dispositurus exercitũ.
PA. Tu certe me persuades, & tibi fidẽ habeo uerbis,
Ordinem seruaturus abeo, liber à metu.
MIN. Abi. curare enim omnia mihi constitutũ est hæc,
Vt fœlicißimos socios meos uideam.
Cognosces uero & tu meam beneuolentiam.
Vos uero uoco ualde dilectos,
Laertis fili, acutos celare enses.
Iacet enim nobis Thracensis imperator,
Et equi habentur. hostes uero, qui omnia intellexerũt,
Veniunt contra nos. quare quàm celerrime conuenit,
Fugere ad machinas naualium. quid cunctamini,
Agmine ingruente hostium, seruare uitam?
CHO. Age age, feri, feri, feri, feri,
Occide occide, quis uir?
Videtis, hunc dico.
Sicarij, qui per noctem
Hunc perturbant exercitum,
Huc huc quisquis es.
Hos habeo, & hos præhendi.
Quis sermo? unde uenis? quis es?
VL. Non oportet te scire. morieris hodie, si quid ma(lefeceris.
CHO. Non das tesseram, hasta antequam per pectora penetrat?
VLY. Sciat. bono sis animo, CHO. Prope aliquis accedat, feri feri quilibet.

SEMI. An

SEMI. An tu Rhesum interfecisti, qui te potius debuerat interfecisse?

VLY. Contine, quisquis es. CHO. Non maneo.

SEMI. Ah ah, amicum ne occidas.

SEMI. Et quæ est tessera? VLY. Phœbus.

SEMI. Agnoui. continete omnes hastam.

SE. Nouisti quò abierũt uiri isti? SE. Nõ quòquã uidi

SEM Abi quisquis es secundũ uestigium ipsorũ, (mus an clamor excitandus?

SEM. Verũ socios perturbare periculosum ex noctis (metu.

SEMI. Quis uirorum qui accessit?

Quis'nam qui magnam audaciam gloriabitur,
Manum fugiens meam?
Vbi ipsum consequar?
Cui adsimilabo,
Qui per noctem uenit intrepido pede,
Et per ordinum & uigilum sedes?
Thessalus, aut
Maritimam Lorensium inhabitans ciuitatem,
Aut insularem sparsum poßidet uictum.
Quis? aut unde? aut cuius patriæ?
Qualem supplicat supremum deorum?

SEMI. nimirum est Vlyßis hoc facinus, aut cuius nã?

SEMI. Si à prioribus licet coniecturã facere, quid ni?

SEMI. Existimas? SEMI. Quidni?

SEMI. Audax enim contra nos.

SEMI. Quod robur? quem laudas? SEMI. Vlyssem.

SEMI. Ne sicarij laudes uiri uafram hastam.

CHO. Iuit

CHO. Iuit & antea
Per ciuitatem, ignotum uultum habens,
Lacera ueste
Ornatus, ensifer
Occultus in peplis.
Stipem uero postulans ibat miser quispiam mendicus,
Squalidum caput multis fascijs religatum habens.
Multa uero
Regiæ domui Atridarum male
Ibat scilicet, quasi hostis imperatoribus.
Perijsset perijsset utinam, optimo iure,
Antequam in terrā Phrygum pedis uestigiū tulisset.
SEMI. Siue certe Vlyßis, siue non, metuo.
Hector enim nobis uigilibus imputabit.
SEM. Quis loquitur? SEM Vir meticulosus.
SEM. Quid agis igitur? quid metuis?
SEM. Ad nos uenisse. SEM. Quem uirorum?
SEM. Qui hac nocte uenerūt in Phrygū exercitum.
AVR. Ehem, Fortunæ grauis casus, heu heu,
SEM. Ehem, tacete omnes.
Bono sis animo. forte enim in ictum uenit quispiam.
AVR. O grauē calamitatem Thracensium sociorum.
SEM. Quis ita lugens?
AVR. Ehem, infœlix ego, tuq; rex Thracensium,
O qui tristißimam Troiam aspexisti,
Qualis te uitæ finis cæpit?
CHO. Quis es tandem ex uiris socijs? per noctem
Hebetes sunt oculi neq; te cognosco penitus.

AVR. Vbi

AVR. Vbi aliquem regum Troianorum inueniam?
Vbi nam Hector,
In armis soporem dormit?
Cui indicabo principum exercitus,
Qualia nobis acciderunt, qualia quidem nobis
faciens incerta, abijt euanescens, certum
Thracensibus luctum inferens.
CHO. Mali accidisse quippiam Thracensi exercitui;
Videtur qualiter ab hoc cognosco audiens.
AVR. Perijt exercitus, cecidit rex,
Doloso uulnere.
Qualis me dolor domat letalis
Vulneris intus. Quomodo perire possum;
Thracensibus luctum narrans.
Oportet enim ingloriè me & Rhesum mori,
Troiæ qui aduenit auxiliator.
CHO. Hæc non per ænigmata indicat mala;
Manifeste enim loquitur, socius perijsse.
AVR. Male actum est, & ad mala insuper
Turpißime. namq; duplo maius malum hoc.
„ Mori enim gloriose qdē, quādoquidē moriendum est
„ Triste quidem arbitror ei qui moritur. quid ni enim?
„ Sed iuuenibus gloria, & familiæ honor.
Nos uerò inconsulto & ingloriè perijmus. (rea manus
Ex quo enim nobis castra dedit ad pnoctandū Hecto-
Thessera dicta dormimus per campū iter facientes;
Labore uicti, neq; custudiebatur exercitus
Vigilijs nocturnis, neq; in ordinibus

Posita

Posita erant arma, & scuticæ non iugis
Equorum iunctæ erant. Cum rex audiuit
Vincentes uos, & aßidentes nauium
Puppibus. sed male dormiuimus, cæsi.
Et ego sollicito corde desinens somno,
Equabus pabulum expectans matutinum,
Vt coniungerem ad pugnam copiosa mensura manu,
Video uerò duos uiros obambulantes nostrũ exercitũ
Densam per noctem. cum uerò motus essem ego,
Et formidine correpti sunt, & recesserunt retrò,
Minatus uerò sum ipsis, ne accederent ad exercitum,
Fures existimans sociorum accedere aliquos.
Illi uero nihil, non tamen noui ego plura.
Dormiui uero digressus rursus in cubile iterum.
Ibi mihi per somnum uisio quædam adstitit.
Equas enim, quas alui, & agebam aurigando
Rheso aßistens uidi tanquam somnium ratus,
Lupos insedisse robustum dorsum,
Verberantes uero cauda pellis equinæ setas
Agitabant. ipsæ uero ronchũ emittebãt ex repagulis
Iram spirantes, & resistebant ex metu.
Ego uero arcens bestias excitor (tus.
Ab equabus. qui p noctẽ enim inuaserat, excitabat me
Audio uero sublato capite spirationes mortuorum.
Calidùs enim torrens domini à iugulatione
Aspergit me, cũ difficultate moriẽtis sanguinis recen-
Erectus uero, surgo cum manu uacua hasta, (tis.
Et me gladium respicientem, & captantem,

Ferit aßistens intimum in latus gladio
Vir ualidus.gladium enim sensi,
Ictus profundum sulcum uulneris postquam accepi.
Corruo autem in faciem,ipsi uerò currum equestrem
Accipientes equorum,abstulerunt fuga pedem.
Ah ah, dolor me domat, neq; amplius erectus stare
possum miser.
Et calamitatem quidem uidi cernens.sed qua ratione
Mortui sint qui occisi sunt,non possum dicere,
Neq; ex qua manu.sed coniectare tamen
Licet,mala ab amicis nos passos esse.
CHO.O Auriga Thracensis,cui male res cessit,
Nihil dubites hostes fecisse hæc.
Hector quoq; ipse,qui calamitates resciuit,
Accedit,condolet autem ut par est tuis malis.
HEC.Quomodo ô qui maxima damna patrastis,
Accedentes uos hostium exploratores
Latent turpiter? & exercitus trucidatus est,
Neq; accedentes ad castra repulistis?
Neq; abeuntes? Horum uerò quis dabit pœnam,
Præter te? te enim iam custodem dico esse exercitus.
Abierunt uerò illæsi,Phrygum ignauia
Plurimum ridendo insultantes imperatori mihi.
Bene nũc hoc scitote,Iupiter iuramẽti testis sit pater,
Aut terra Taurica,aut capitalis pœna
Manet te facientem hæc,aut Hectorem
Nihili esse & ignauum existimate.
CHO.Io io.magnum mihi magnum periculum

O tutelare

O tutelare im perium
Tunc usu uenit, cum tibi nunciarem
Circa naues nocturnos ignes habere Græcorũ exerci
Quoniam peruigil oculus in nocte (tum
Neq; dormiuit, neq; torpuit.
Non per Simoentis
Fontes, ne mihi irascaris, ô rex.
Inculpatus enim ego omnium.
Si uerò procedente tempore præterquam oportuit
Facta, aut sermonem audiueris,
Subtus terram me uiuentem demittito,
Non deprecor.
AVR. Quid istis minaris? et ipse barbarus barbari
Animum subducere conaris meũ, texens sermonem.
Tu hæc fecisti. neminem suscepissemus
Neq; qui mortui sunt, neq; qui sunt uulnerati,
Alium. prolixa tibi opus est & perita oratione,
Qua me persuadeas, non amicos interfecisse,
Equorum amore ductos. propter quos socios
Tuos trucidas, plurimum obtestatus aduenire.
Aduenerunt, mortui sunt. decentius Paris (fecisti
Hospitalẽ mẽsam dedecorauit, quàm tu, socios q inter
Nõ enim qui dicere queas, quod quispiã Græcorũ ac
Occiderit nos. Quis enim trãsgressus agmina (cedẽs
Troianorum, ad nos uenisset, ita ut latuisset?
Tu ante nos sedisti, & Phrygum exercitus.
Quis igitur uulneratus est? quis occisus est sociorum
Tuorum, hostibus ut tu accedentibus dicis?

Nos uerò & uulnerati sumus: qui uerò maius
Passi sunt, non cernunt solis lumen.
In summa, Græcorum, neminem incusamus.
Quis humi cubationes hostium per noctem
Rhesi inuenisset, nisi quis deorum
Dixisset occisoribus? Qui uerò aduenerunt,
Rem omnem nouerunt. Quare machinaris hæc?
HEC. Tam diu socijs utimur,
Quàm diu in hac terra Achaicus populus est.
Et ab ipsis nihil scio peccatum audiens.
„ In te uerò inciperemus, ne me amor capiat
„ Tantus equorum, ut interficiam amicos.
Atq; hæc Vlysses. Quis enim alius
Fecit, aut consultauit Argiuorum uir?
Metuo ipsum, & aliquo modo meã perturbat mẽtẽ,
Ne etiam Dolonem obuiam ueniens interfecerit.
Diu enim iam absens cum sit, nusquam apparet.
AVR. Nescio tuos, quos tu narras, Vlysses.
Nos uerò ab hostium nullo uulnerati sumus.
HE, Tu ergo existima ista, quandoquidẽ tibi placet.
AVR. O terra patria. quomodo moriar in te?
HEC. Ne morere. satis enim mortuorum turba.
AVR. Quò uerò me uertam, heris desolatus?
HEC. Domus te continens mea medebitur.
AV. Et quomodo me curabunt ipsorũ occisorũ manus?
HEC. Ille iterũ eundem sermonem non desinet loqui.
AVR. pereat quicunq; fecit. non enim in te pertinet
Sermo, ut tu dicis. sed iustitia nouit.

HEC.

HEC. Arripite, ducentes ipsum domum meam.
Sic. ne quid conqueratur, deducite.
Vos uerò euntes, ijs quibus in oppido necesse est,
Priamo & senibus indicate, mortuos
Sepelire iubere me publica ad diuortia:
CHO. Cur'nam fœlicitate ex magna
Troiam ducit iterum in luctus
Fortuna, aliud quid ferens?
Ehem ehem, ô ô.
Quis supra caput Deus, ô rex,
Nuper domitum in manibus
Gestando ducit?
Metuo, cernens hanc cladem.
MV. Cernere est, ô Troiani. ego enim à sapientibus
Quæ color Musa. sororum una,
Adsum, filium hunc cernens miserabiliter charum,
Interfectũ ab hostib. Quẽ olim ille qui interfecit pòst
Dolosus Vlysses dignam dabit pœnam,
Ialemo certo;
O fili, te lamentor. ô
Matris dolor, qualem
Appulisti uiam ad Troiam?
Certe inauspicatam & infœlicem;
Interdicente me, profectus es.
Et renuente patre uiolenter.
Heu mihi propter te. ô charum
Charum caput. Fili, eheu.
CHO. Quantum conuenit, non generis coniunctionem

Habenti tristitia tuum lugeo filium.
MV. *Pereat quidem* Oeneides
Pereat uero Laerciades,
Qui me orbam sobolis
Reddidit optimæ.
Et ipsa Helena, *quæ relicta domo*
Phrygiorum ad lectos nauigauit? succedens
Ilio. Perdidit enim te apud Troiam
O charißime, infinitas uero ciuitates
Viris optimis desolauit: *(tonem profectus,*
MV. *Profecto multũ uiuus quidẽ, multũ etiã ad* Plu
O *Philammonis fili, meum læsisti animum.*
Superbia enim, quæ te peßũ dedit, & Musarum con-
Parere me fecit hunc infœlicem filium. *(tentio*
Transiens enim tum fluuiatiles fluxus,
Ad lectos acceßi Strymonis frondibus obtectos,
Cũ uenimus eius terræ aureas glebas habentẽ ad mõ-
Pangeũ, instrumentis instructæ *(tem*
Musæ, ad maximam contentionem carminum
Cum illo sophista Thracensi, & excæcauimus
Thamyrim, qui nostrã multũ conuiciatus est artem.
Et cum te pario, sorores reuerens,
Et uirginitatem, misi ad limpidi patris
Gurgites. Ad educandum uero te, non ad mortales so
Strymon tradit, sed fontanis puellis. *(cos*
Ibi educatus optime à uirginibus,
Thraciæ rex primus eras hominum, ô fili,
Et te quidem in terra patria, cruenta

Prælia armantem, non metui mori.
Troiæ uero interdixi urbem ne accederes unquam,
Sciens tuum fatum sed te Hectoris
Nuncij, et innumeræ legationes
Persuaserunt subire, & auxilium ferre amicis,
Sed huius Minerua totius causa est cladis.
Nihil uero Vlysses, neq; Tydei filius
Fecit, faciens. ne existima latuisse.
Atqui ciuitatem tuam nos sorores colimus
Musæ maxime, & utimur terra,
Et mysteriorum arcanorum reuelationes
Docuit Orpheus, consobrinus cadaueris
Huius, cuius gratia occidi & Musæum tuum
Venerandū ciuem, & qui ad summū doctrinæ uirum
Venit, Phœbus sororesq; docuimus. (unum
Et horum mercedem filium gestans in ulnis
Lamentor. lamentandi peritum alium non inducam.
CHO. Frustra sanè nos Thracensis imperator,
Conuiciatus est, ô Hector, huic intendisse cædem.
HE. Nouerā hæc. nihil deo opus fuerat, ad dicendum
Vlyßis dolo hunc perijsse.
Ego uero patriam obsedisse Græcorum exercitum
Cernens, cur non debuissem mittere amicis
Nuncios, ut uenirent, & auxilium ferrent terræ?
Misi, debens uero uenit ut laboraret unà mecum.
Minime tamen, quod occisus est, lætor.
Et nunc paratus sum huic etiam facere sepulchrum,
Et rogo comburere multarum uestium apparatum.

Amicus enim qui uenit, discessit infœliciter.
MV. Non uadit terræ in concauum solum.
Tantùm sponsam inferorum orabo
Frugiferæ filiam Cereris deæ,
Animam remittere huius. debitrix uero est mihi,
Orphei ut ueneretur amicos.
Et mihi quidem tanquã mortuus, & non cernens lucẽ
Erit in posterum. non enim posthac ipsum unquam
Neq; accedet, neq; matris uidebit corpus.
Celatus uero in antris huius argentiferæ terræ,
Deus mutatus ex homine erit uidens lucem,
Bacchi sacerdos, quiq; Pangæi saxa
Habitauit, uenerabilis peritis deus,
Ratum uero luctum marinæ deæ
Fero. mori enim etiam filium illius fatatum est.
Threnis uero sorores primũ quidem te celebrabimus,
Deinde Achillem filium Thetidis in luctu olim.
Non liberabit ipsum Pallas, quæ te interjecit,
Huiusmodi pharetra Apollinis seruat telum.
" O quæ proueniunt ex procreatione liberorum calamitates mortalium.
" Quoniam quicunq; uos non perperam reputat,
Orbus uitam deget, neq; parens sepeliet liberos.
CHO. Iste quidem iam matri ad parentandũ curæ est.
Tu uero, si quid facere præsentium uis
O Hector, licet lumen enim dici hoc est.
HE. Abite, socios armari quàm celerrimè
Iubete, implete ceruices equorum bigis.

Laborib. uero intentos cõuenit expectare Tyrrhenæ
Tubæ sonitum. quoniam superans exercitum,
Murosq; Achiuorum, nauibus ignem iniecturum
Confido, & Troianis diem liberam
Radios accedentes solis afferre.
CHO. Pareto regi. eamus armis
Armati, & socijs
Hæc dicamus. mox utiq; uictoriam
Dederit deus, qui nobiscum est.

FINIS.

EVRIPIDIS Troades.

ARGVMENTVM.

Post Ilium deuastatum, uisum est & Palladi & Neptuno Græcorum exercitum perdere: hoc quidem beneuolente ciuitati, propterea quod author fuit constructionis: illa uerò odio habente Græcos, propter Aiacis in Cassandrã iniuriã. Græci uero interim sortiti sunt captiuas mulierum. ijs enim qui in imperio fuerũt, dederũt Agamẽnoni quidẽ Cassandrã, Andromachen uero Neoptolemo: sed Polyxenam Achilli. Hanc itaq; ad sepulchrum eius mactarunt. Astyanactem uerò de turri proiecerunt. Helenam uero tanquam interfecturus Menelaus abduxit. Agamemnon

autem Cassandram uatem in uxorem duxit. Hecuba uero Helenam quidem accusans, occisos autem & lamentans & deflens & parentans, ad Vlyßis ducta est tentoria, huic ut seruiret addicta.

PERSONAE.

Neptunus	*Talthybius*
Minerua	*Cassandra*
Hecuba	*Andromache*
Chorus captiuarum Troadum	*Menelaus*
	Helena.

PRAEFATVR NEPTVNVS.

Dsum relinquens Aegeam salsam
Profunditatem
Pōti, Neptunus, ubi Nereidū chorus
Pulcherrimum uestigiū rotat pedis.
Ex quo enim circa hanc Troianam terram
Phœbus & ego, lapideas turres in circuitum
Directis posuimus regulis, nunquam ex animo
Beneuolentia dempta est meo Phrygum ciuitatis,
Quæ nunc fumat, & ab Argiuo bello
Perijt deuastata etenim ex Parnasso
Phocensis Epeus, arte Palladis
Grauidum equum armis conglutinans,
Turres misit intra exitialem molem.
Vnde à posteris uocabitur

Dureus

Dureus equus, occultam continens hastam.
Deserta uero sunt nemora, & deorum templa
Cæde madent. ad sedes uero septorum
Cecidit Priamus Iouis Hercei mortuus.
Multa autem uis auri, & Phrygia spolia
Ad naues Græcorum mittuntur. expectant uero
Secundum uentum, ut decima sementi tandem
Vxores & liberos aspiciant lubentes,
Qui hanc obsederunt Græci ciuitatem.
Ego uero (uincor enim ab Argiua dea
Iunone & Pallade, quæ cõmuni opera pdiderũt Phry
Relinquo inclytum Ilium, arasq; meas. (gas)
Solitudo enim ciuitatem ubi occupauerit mala, " "
Frigent res diuinæ, neq; coli uolunt " "
Multis uero eiulatibus captiuarum
Resonat Scamander, dominos sortientium.
Et has quidam Arcadicus, alias Thessalicus populus
Per sortem accepit, Atheniensium uero Theseidæ pro-
pugnacula.
Quotquot uero sorti non sunt subiectæ ex Troianis,
Hoc sunt principibus electæ (sub tecto
Exercitus. cum ipsis Laconica Tyndaris
Helena, deducta captiua optimo iure.
Hanc miseram, hanc si quis aspicere uelit,
Adest Hecuba, prostrata portas ante,
Lachrymans plurimum, & pro multis.
Cui filia quidem iuxta monumentũ Achillei sepulchri
Miserabilis mortua est misere Polyxena.

Perijt etiam Priamus, & filij. quam antea
Dimiserat integrã Apollo furentẽ numine Cassandrã,
Dei ipsius relinquens pietatem, (Rex
Ducit uiolenter illegitimis Agamemnon nuptijs.
Sed ô quondam beata uale mihi ciuitas,
Et politæ turres. nisi te perdidisset
Pallas Iouis filia, stares certe ut uestigijs adhuc.
MIN. Licet genere quidem proximum à patre,
Magnumq; deum, inter deosq; uenarandum,
Soluentem inimicitiam quæ antea fuit, alloqui?
" NEPT. Licet. Cognatorum enim colloquia,
" O regina Minerua, reconciliatio non parua mentis
" MIN. Laudo iras placabiles. affero uero tibi
Communia & mihi in medium consilia, ô rex.
NEPT. Num ex deorum quopiã cõmunem annuncias
Aut à Ioue, aut à dæmone quopiam? (sermonem?
MIN. Non. uerum propter Troiam huc uenimus.
Ad tuam deuenio potentiam, ut communem capiam.
NEPT. An'ne iam inimicitiã hactenus habitã expuẽs,
Ad miserationem uenisti igne combustæ? (nunc
MIN. Illuc primum redi. conferes consilia,
Et præstabis cõmunem operam, quæ ego facere uolo?
NEPT. Maxime. sed tamẽ et tuũ consiliũ cupio scire,
Vtrum propter Græcos ueneris, aut Phrygas.
MIN. Antea quidẽ hostes Troianos exhilarare uolo,
Exercitui uero Græcorum reditũ immittere acerbũ.
NEPT. Cur sic transilis aliàs in alios mores?
Odisti nimis, & amasti, quemcunq; nacta fueris.

MINER. Nescis læsam me, & templa mea?
NEPT. Noui, quādo Aiax traxit Cassandrā p uim.
MIN. Et nihil ab Achiuis passus est, neque audiuit.
NEPT. Atqui depopulati sunt Ilium tua potentia.
MIN. Ideo certe ipsos unà tecū uolo afficere male.
NEPT. Parata quæ uis, quantū in me situ est. sed quid
MIN. Inauspicatū ipsis reditū inijcere cupio. (ages?
NEPT. In terra manentibus, aut per salsum mare?
MINER. Cum domum nauigabunt ab Ilio,
Ibi Iupiter quidem imbrem & grandinem immensam
Mittet, & caliginosa ætheris flamma
Mihi uero daturum dixit ignem fulmineum,
Ad feriendum Græcos, & naues comburere igne.
Tu uicißim tuā operam præstato, Aegeum trāsitum
Decumano fluctu frementem, & uorticibus maris,
Impleto cadaueribus cauos Euboeæ secessus,
Vt in posterum mea templa colere
Discant Græci deosq; alios obseruare,
NEPT. Erunt hæc. beneficium enim non tradis sermo
Opus habet perturbato pelagus Aegei maris. (nibus
Littora uero Myconi, Deliacaq; saxa eminentia,
Scyrusq;. & Lemnus, & Caphareа iuga,
Multorum mortuorum corpora habebunt cadauerum
Sed i ad Olympum, & fulminea iacula
Capiens patris ex manibus, expecta,
Quando exercitus Argiuorum soluerit oram.
Stultus autē mortalium, quicunq; deuastat ciuitates
Et templa, & sepulchra sacra mortuorum

Solitudini

Solitudini dans, ipse pereat in posterum.
CHO. O *regina infœlix, à solo caput*
Sustolle ceruicem, non amplius Troia
Hic *est, & reges sumus* Troiæ.
Commutata fortuna, sustine.
,, Nauigato *secundū uadū, nauigato secundū fortunam.*
,, Neq; *inhibeas proram uitæ*
,, *Secundum luctum nauigans fortunæ.*
HECV. Ae, æ, æ, æ.
Quid enim non adsit mihi miseræ ingemiscendum?
Cui patria perijt, & liberi, & maritus.
Cui magna superbia, cum recenserentur
Liberi, *quàm nihil eras sanè?*
Quid me conuenit tacere? quid non silere?
Quid me lamentari? infœlix ego propter infœlicem
Membrorum situm, ut disposita sum,
Nuncq; *in pectoribus lecto strata.*
Hei mihi propter caput, hei mihi propter tempora,
Et latera, ut mihi desiderium circumagere,
Et tradere dorsum, & spinam
Ad *utrumq; parietem carminum,*
Ad *perpetuum modum lachrymarum.*
Nam hæc modulatio miseris
Noxas resonat, lugubri choro celebrandas.
Prore nauium ueloces
Ilium ad sacram, quæ remigatione
Per mare purpureum, &
Bonos portus Græciæ habentes

Tibiarum

Tibiarum Pæani tristi,
Fistularumq; sonoro sonu
Apparentes, nobilem Aegypti
Nauigandi scientiã in altum tollendo repræsentastis.
Ae, æ, Troiæ in sinu
Menelai reducentes
Inuisam coniugem, Castori dedecus,
Et Eurotæ ignominiosam, quæ iugulat quidem
Quinquaginta seminatorem filiorum
Priamum, meq; miseram Hecubam
In hanc detrusit calamitatem,
Hei mihi sedium, in quibus sedeo,
Tentorijs incidens Agamemnonijs.
Serua uero agor anus è domo,
Tonsura rasili lugubri
Caput deturbata miserabiliter.
Sed ô ferreas hastas habentium Troianorum
Vxores miseræ, & uirgines, & inauspicatæ sponsæ,
Fumat Ilium. lamentemur.
Me uero, ueluti quædam uolucribus clangorem
Auibus, ita exordiar ego
Cantilenam, non eandem, qualem, olim iam
Sceptro Priami innixa,
Pede præsultore ictu Phrygio
Celebri exorsa sum deos.
CHO. *O Hecuba, quid clamas? quid eiularis?*
Per atria istos quos lamentaris,
Per pectora metus penetrat.

Troianis

Troianis, quæ has ædes intra
Seruitutem deplorant.
HEC. O filiæ Argiuorum, apud naues
Iam mouetur remis instructa manus.
Hei mihi miseræ quid uolunt? an iam me miseram
Nauigatione abducent à patria terra?
CHO. Nescio. sed coniecto infortunium.
Io Io. miseræ subibimus labores,
Troades, extra cum efferimur patriam,
Ornant Argiui abitum.
HEC. He, he. ne nunc mihi furens
Cassandra mittatur foras,
Dedecus Argiuis mænas, supra dolores dolebo
Io Troia Troia infœlix perijsti,
Infœlices uero qui te reliquerunt,
Et uiuentes & mortui,
CHO. Eheu, trepida tentoria reliqui
Agamemnonis, audiens
Regina te, ne lata sit me
Sententia Argiuorum occidere miseram.
An secundum puppim iam nautæ
Parant mouere remos?
HEC. Mea filia, excitata anima
Consternata huc ueni per horrorem.
Iam aliquis uenerit Græcorum nuncius,
Cui addicta sim serua infœlix.
CHO. Prope nimirum posita es sortem. HEC. Io Io.
CHO. Quis me Argiuorum, aut ex Phthioticis,

Aut

Aut insularibus habebit regionibus,
Infœlicem procul à Troia? heu heu.
HEC. Cui nam ego infœlix, ubi nam terrarum
Seruiam anus, tanquam uespa,
Misera cadaueris forma.
Mortuorum debilis pro foribus?
Quæ liberorum nutricios
Principales habui honores.
CHO. Eheu quibus querelis
Tuum infortunium recensere potes?
HECV: Non Idæis telis radium
Varians permutabo,
Iuuenilia liberorum corpora uidebo,
Iuuenis ipsa labores habebo leuiores,
Aut coniugijs admota Græcorum.
Pereat ipsa nox, et deus,
Aut Pirenes aquatura,
Misera ministra
Venerandarum aquarum ero.
CHO. Ad inclitam utinam ueniamus
Thesei fertilem regionem,
HECV. Neq; iuxta latices Eurotæ,
Inuisißimam famulam Helenes,
Illic obuiam me exhibebo Menelao seruam,
Troiæ deuastatori.
Fenei sacram regionem,
Radices Olympi pulcherrimas,
Diuitijs grauidam esse, per famam audiui,

Vberiq;

Vberiq; prouentu fructuum.
Secunda autem uice mihi post sacram
Thesei fertilem regionem,
Etiam Aetneam Vulcani
Phœniciæ oppositam regionem,
Siculorum montium matrem audio
Prædicari, & propter coronas uirtutes.
Quæ proximè pertingit terram,
Ionium nautæ pontum.
Quam irrigat pulcherrimus,
Qui flauos crines facit ruffos,
Cranthis, fertilibus riuis alens,
Quæ abundat fortibus uiris fertilem faciens terram.
CHO. Atqui Græcorum hic ab exercitu,
Præco nouorum sermonum expositor
Accelerans.
Seruæ enim quidem
Terræ iam.
TAL. O Hecuba, crebras enim nouisti me Troiā uias
Venientem, præconem ab Achaico exercitu,
Notus uero etiam ante tibi, mulier,
Talthybius adsum, cōmunē annūciaturus sermonem.
HE. Hoc illud est, ô charæ Troades, qd' mihi metus fu
TA. Iam forte ductæ estis, si hoc metuistis. (it dudū.
HEC. Ae, æ, quam aut Thessaliæ ciuitatē, aut Phthi-
Adis dixisti, aut Cadmeæ terræ?
TA. Viritim singulæ, neq; simul omnes sortitæ estis.
HE. Quē nā, quē sortita sum? quē sors beata Iliacarū
manebit? TA. Noui

TAL. Noui, sed singula interroga, non omnia simul.
HECV. Meam uero quis per sortem accepit filiam,
Dic miseram Cassandram?
TAL. Munere honorario ipsam accepit Agamemnon rex
HECV. An sponsæ Lacedemoniæ seruam? (rex
Io, heu mihi.
TAL. Non sed lectorum ad legitimas nuptias.
HEC. An istam Phœbi uirginem? cui præmiũ auricomus
Dedit, cœlibem uitam. (mus
TAL. Amor inuasit eum diuinæ puellæ.
HECV. Abijce ô filia diuinas
Coronas, & á corpore im=
Positorum sertorum & sacros ornatus?
TAL. An non magnum, ei regios thoros assequi?
HECV. Quid uero nuper à me
Accepistis? filiam ubi mihi?
TAL. Polixenam dixisti? aut de qua interrogas?
HEC Hanc ipsam, cui sors addixit?
TAL. Tumulo constituta est ministrare Achillis.
HECV. Me miseram, sepulchro ministram peperi?
Sed quæ nam hæc fuit lex, aut
Qui ritus hic est, ô amice, Græcorum?
TAL. Beatam prædicato filiam tuam, bene habet.
HEC. Quid hoc dixisti? num mihi solem uidet?
TAL, Habet mors ipsam, itaq; liberata est à malis;
HECV. Et quid caßidem ferream habentis
Hectoris uxor Andromache misera,
Quam habet fortunam?

TAL. Et hanc Achillis accepit filius, selectam
HEC, Ego uero cui ancilla addicta sum? errabunda
Manu egens bacillo,
Senili capite.
THAL. Ithacæ Vlysses sortitus est rex, ut seruam te habeat:
HEC. He, he. percute caput rasum,
Lacera unguibus geminas genas.
Iò hei mihi. inuiso & fraudulento p sortē addicta sum
Viro seruire
Hostili, ius & æquum
Iniquo modo tractat.
Qui omnia huc illuc contraria iterum il-
Luc duplici lingua,
Charißima quæq;
Præfert omnibus.
Lugete ô Troades me,
Perij infœlix, disperij
Ego misera, quæ infœlicißimæ addicta sum sorti.
CH. Tuā sortē nouisti, ô ueneräda, sed meas fortunas
Quis Achiuorum, aut quis Græcorum habet?
TAL. Ite, deducere huc Cassandram necesse est
Quàm primum famuli, ut imperatori
In manus tradens ipsam, deinde sortitas
Etiam alijs captiuas eligam.
Ehem. quod piceæ intus ardet iubar?
Succendunt, aut quid faciunt, Troades penetralia?]
Vt quæ iam abducentur ab hac terra
Ad Argos,

Ad Argos, ipsarum accendunt corpora
Mori uolentes? nimia libertas "
In huiusmodi periculis, periculose affert mala. "
Aperi aperi, ne quod illis commodum est,
Aduersum uero Græcis, in me culpam conferat.
HEC. *Non est. non se succendunt filia mea*
Bacchans, curribunda huc uenit Cassandra cursu.
CASS. *Sustolle, præbe lumen.*
Fero, colo, succendo
Facibus hoc sacrum.
O Himenæe rex,
Ecce, ecce, fœlix ipse sponsus.
Fælix uero ego per Argos, nupta
Hymen, Hymenæe rex.
Quoniam tu mater lachrymis, &
Luctibus occisum
Patrem & patriam
Charam deploras,
Ego ob nuptias meas
Succendo ignem
Ad splendorem, ad nitorem.
O Hymenæe tibi uirginum ad connubia
Dans, ô Hecate ob hasce faces.
Virginum ad connubia, quatenus fas est,
Subijce pedem aërium.
Constitue chorum, euam euœ.
Quoniã patris mei propter beatissimam fortunam.
Hic chorus sanctus est, age tu Phœbe nunc,

In tuo lauro
Templo operor:
Hymen, ô Hymen, Hymen.
Choream ducito ô mater, salta, sustolle pedem tuum,
Circumage ea quæ istuc unà mecum pedes attinent,
Agitans gratissimum gressum.
Acclamate auspicatè Hymenæum, ô
Fœlici cantu,
Et uociferatione me sponsam.
Ite ô pulchros peplos habentes Phrygum
Virgines, cantate meas nuptias,
Ex fatis destinatum meo cubili maritum meum.
CHO. O regina, bacchantem non capies filiam,
Ne leuem tollat gressum ad Argiuorum exercitum?
HEC. O Vulcane, præfers faces quidē in nuptijs mortalium,
Sed amaram sanè hanc concutis flammam,
Et extra spes magnas. Eheu filia,
Vt nunquam sub armis, neq; sub Argiua hasta
Nuptias celebrari has existimaui
Da mihi lumen. non enim erectè ignem fers,
Furens, numine agitata. neq; te calamitates ô filia
Modestam reddiderunt, sed adhuc in eodem manes,
Adferte piceas, & lachrymas commutate
Istis huius carminibus ô Troades nuptialibus.
CAS. O mater, ornato caput meum uictoriosum,
Et gratulare meis regijs nuptijs.
Et deduc quoq;, et si ego non prompta fuerim.
Trude uiolenter, non enim est Apollo.

Helenes ducit me infœlicioribus nuptijs,
Achiuorum ille inclytus Agamemnon rex:
Interficiam enim ipsum, deuastabo domum,
Pœnas fratrum & patris accipiens mei,
Et cætera omittam. securim non commemorabo,
Quæ in iugulum meum ibit, & aliorum.
Et parricidia certamina, quæ meæ nuptiæ
Facient, domorumq́; Atrei subuersionem.
Et hanc ciuitatem faciam fœliciorem
Quàm Græcos, desistam à furore.
Qui propter unam mulierem, & unam ciuitatem
Captantes Helenam, innumeros amiserunt,
Ipse uero imperator ille sapiens, inimicißimis pro
Charißima amisit, gaudia domestica
Liberorum fratri dans propter mulierem,
Idq́; sua sponte, neq; per uim abductam:
Postquam uero ad ripas uenerunt Scamandri,
Mortem oppetierunt, non terræ finibus freti,
Neq́; altis turribus munitæ patriæ.
Quos uero Mars sustulit
Non filij uiderunt eos, non uxoris in manibus
Vestibus ornati sunt, sed in peregrina terra
Iacent res domesticæ, istis similes sunt.
Et uiduæ moriuntur. qui uero liberis carent domi,
Alijs liberos nutrientes, neq; apud sepulchra
Est qui ipsorum corpora terra donet.
Certe hoc præmio hic exercitus condignus.
Reticere melius turpia. neq; Musa mihi

›› *Sufficeret cantatrix, quæ caneret mala.*
Troiani uero primo quidē, quod maxima est gloria,
Pro patria moriuntur. quos bellum sustulit,
Mortui domum lati ab amicis,
In terra patria sepulchra adepti sunt,
Manibus cooperti à quibus conueniebat.
Quotquot uero non occisi sunt in prælio Phrygum,
Semper per totam diem cum uxore & liberis
Habitabant, Græcis quæ defuerunt gaudia.
Sed Hectoris mors te offendit, audi ut se res habeat.
Habitus uir fortißimus, abijt mortuus.
Idq; Græcorum præsentia effecit.
Si mansiſſem domi, fortis existens, latuiſſet.
Paris porro duxit Iouis filiam, si non duxiſſet
Tacitam gloriam habuiſſet domi,
›› *Itaq; fugendum est bellum, quicunq; sapiens est,*
›› *Si uero huc uenerit, gloria non turpis patriæ,*
›› *Fortiter perire: non fortiter uero ignominiosum.*
Quæ, ꝑter ô mater, non cōuenit lamētari te patriam,
Aut mea connubia. inimicißimos enim mihi,
Et tibi, nuptijs meis peſſundabo.
CHO. *Quàm suauiter mala domestica rides,*
Et canis, quæ cantans, non certa ostendes fortaſſe.
TAL. *Nisi te Apollo dementaſſet animo,*
Non sanè impune meos imperatores
›› *Huiuscemodi infamijs prosequereris ex hac terra.*
›› *Sed potentia, & secundum opinionem sapientia,*
Nihil præstant sanè rebus tenuibus.

Maximus

Maximus enim omnium Græcorum rex
Atrei charus filius, huius amorem præ alijs electum
Furentis sustinuit. & pauper quidem sum ego,
Sed connubium huius nunquam mihi compararem.
Et tibi quidem, non enim tibi constas animo,
Argiuorum conuicia & Phrygum laudes
Ventis ferri concedo. sequere uero me
Ad naues, pulchrum coniugium imperatori.
Tu uero, quando te Laërtis petierit filius
Abducere. accede, pudicæ uero eris serua
Mulieris, ut dicunt, qui uenerunt ad Ilium.
CASS. Profectò hic famulus officiosus. Quod'nā ha-
Præcones unum Odiū publiū? hominibus, (bet nomē
Qui apud principes sunt & ciuitates ministri
Tu meam ais matrem in Vlyßis
Venturam domum? ubi sermones essent Apollinis,
Qui dicunt ipsam, per me interpretati,
Hic morituram? Cætera uero non exprobrabo.
Infœlix, nō nouit qualia ipsum maneāt ad paciēdum.
Quoniam aurum ipsi mea & Phrygum mala
Videbuntur olim esse. decem enim exhaustis annis.
Ad istos quos hic egit, redibit solus in patriam.
Vbi sanè æstum reciprocum habitat monstrum,
Periculosa Charybdis, crudifagus montanus
Cyclops, & Ligustica suum transformatrix
Circe, & maris tristia naufragia,
Lotiq; amores, Solisq; sacræ boues,
Quæ carnem uocalem emittent olim,

Acerbam Vlyßi uocem. Vt breuiter dicam,
Viuus ibit ad Plutonis. & effugiens lacus aquam,
Mala domi innumera inueniet reuersus.
Sed quid Vlyßis eloquor labores?
I, quàm primum ad Orcum, ut sponso nuptum demur
Profectò cũ malus sit, male sepelietur nocte, neq; dic.
O qui existimas res egregias cõficere Græcorũ impe-
Et me sanè cadauer ualles, nudamq; eiectam (rator,
Aqua torrenti fluentes sponsi prope sepulchrum,
Bestijs dabunt dilacerandam me Apollinis sacerdotẽ.
O serta charißimi mihi deorum, ornamenta diuina,
Valete. relinquo festa, quibus antea delectabar.
Ite à meo corpore dilacerationibus. quoniã adhuc exi-
stens immaculatum corpus,
Do ueloci b. uentis ferre tibi. hæc uaticinata sum, ô rex
Vbi scapha imperatoris? quò tandẽ ascendere oportet?
Non certe euitabis uentum uelis expectans,
Quin unã triũ furiarũ ex hac me abducturus sis terra
Vale mihi mater, ne lachrymes ô chara patria,
Et q infra terrã estis fratres, & qui genuit nos pater,
Breui accipietis me. Veniam uero ad mortuos uictrix,
Et domos deuastans Atridarũ, à quibus nos perijmus.
CHO. Hecubæ senis ô custodes, non uidetis
Reginam, ut muta in terram labitur?
Non uicißim accipietis? an negligetis? ô ignauæ,
Anum collapsam sustollite erectam iterum.
HECV. Sinite me, nequaquam grata mihi, quæ grata
Iacere collapsam. casibus enim digna (sunt, ô puellæ,
Patior,

Patior, & passa sum, atq; in posterum patiar.
O dij, non propitios inuoco auxiliatores, "
Sed tamen plausibile est inuocare deos, "
Cum quispiam nostrùm infœlicem acceperit fortunã. "
Primum itaq; mihi bona elòqui placet.
Malis enim maiorem miserationem addam.
Fuimus reges, & in regnum nupsi,
Atq; ibi præstantißimos genui liberos,
Non numero quamuis, sed præstantißimos Phrygum.
Non Troiana, neq; Græca, neq; barbara
Mulier pariens iactare poterit unquam.
Et illos uidi marte cæsos Græcanico,
Et capillos abscecui hosce ad tumulum mortuorum.
Et ipsum plantatorem Priamum, non ab alijs
Audiens defleui, hisce uerò uidi occulis
Ipsa, occisum ad Hercei aram,
Ciuitatem pereuntem. quas uerò educaui uirgines,
Ad dignitatem nuptiarum eximiam,
Alijs educans ex manibus amisi.
Neq; ab illis spes est quod uidear,
Et ego ipsa illas nunquam uidebo posthac.
Suprema uerò pinna miserorum malorum,
Serua mulier anus in domus ueniam.
Quæ uerò senectututi huic maxime conueniunt,
Istis me addent, ut ianuarum ancillam
Claues seruare, genitricem Hectoris:
Aut pinsere, & humi cubilia habere,
Rugosis dorsis regijs ex lectis,

Laceras circa squalidum induta corpus
Peplorum rupturas, reprobas diuitibus gestare.
Me miseram, propter nuptias unius unicas
Mulieris, in quæ incidi, & quæ consequar?
O filia, ô Baccho agitata Cassandra, dijs,
Quibus soluisti calamitatibus castitatem tuam?
Tuq; ô misera, ubi'nam es Polyxena?
Quoniam neq; me masculus, neq; fœmella propago,
Cum multi fuerint, miseram me iuuat.
Quid'nam me sustentatis? qua spe
Ducitis mollem dudum in Troia pedem,
Nunc uerò existentem seruum, ad thoros humistratos,
Et saxosa puluinaria, ut prolapsa peream
" Lachrymis macerata? Ex fœlicibus
" Neminem existimate beatum esse, antequã moriatur.
CHO. De Ilio mihi, ô
Musa nouorum hymnorum
Canta in lachrymis
Odam conuenientem.
Nunc enim carmen in Troiam cantabo,
Quadrupede quomodo à iumento
Argiuorum perierim,
Misera bello capta.
Quando reliquerunt equum, cœlitus
Frementem, aureis phaleris ornatum, intus armatum
Ante portas Græci.
Exclamauit uero populus
Troadis, à petris constitutus.

Ite ô defuncti laboribus,
Hoc sacrum subducite simulachrum
Iliacæ Ioui genitæ Palladi.
Quis non iuit iuuenum?
Quis non senex ex domibus?
Exhilarati uero cantilenis,
Fraudulentam apprehendunt noxam.
Omnis soboles Phrygum
Ad portas proruerunt
Face cum montosa,
Politas insidias Argiuorum
Dardaniæ noxam deæ daturi,
Gratiam liberi immortalis equi.
Connexæ uero machinis
Lapideis nauis ueluti
Scapham nigram in templa
Lapidea, & templa cruenta patriæ
Palladis posuerunt deæ.
Sed à labore & festiuitate,
Nocturnum crepusculum aderat,
Lybicáq; tibia resonabat,
Phrygiæq; cantiones. Virgines
Vero cum sublimi plausu pedum,
Et cantione canebant læta, in
Domibus uero illustre iubar
Ignis obscurum nitorem
Reddebat sub somno.
Ego uero monticolam

Tum temporis in atrijs uirginem,
Iouis filiam Dianam,
Cantabam choreis.
Lhetalis ibi paßim per ciuitatem
Vociferatio, occupabat Pergamorum
Sedes. Infantes *autem chari circa*
Vestes iniecerunt matri manus
Consternatas. Ex *insidijs*
Verò egrediebatur Mars,
Virginis opera Palladis.
Cædes uerò circa aras
Phrygum, & in cubilibus
Lhetalis solitudo iuuenum,
Coronam afferebat Græciæ *iuuenum altrici,*
Phrygum patriæ dolores.
CHO. O Hecuba, *uides hanc* Andromachen
Peregrino in uehiculo aduehi?
Ponè agitationem uerò mammarum sequitur,
Charus Astyanax Hectoris *filiolus.*
HEC. Quo'nam *in uehiculi alueo ueheris*
Infœlix mulier, quæ aßides ferreis
Hectoris *armis, spolijsq́; Phrygum*
Bello captis?
Quibus Achillis *filius* Phthiotæ
Coronabit templa de Troia?
AN. *Achiui heri me ducunt.* HEC. *Iò hei mihi.*
AN. *Quid Pæana meũ ingemiscis?* HEC. *Ae, æ, æ, æ.*
AN. *Propter dolores.* HEC. *Proh Iupiter.*

AN. Propter

AN. Propter calamitatem. HEC. O filij.
AN. Dudum fuimus.
HEC. Perierunt diuitiæ, perijt Troia. AN. Infœlix.
HEC. Et meorum nobilitas filiorum. AN. Heu heu.
HEC. Hem propter mea. AN. Mala. HEC. Miseranda calamitas.
AN. Ciuitatis, HEC. Quæ fumat. AN. Redeas ô marite mihi.
HEC. Inclamas mortuum filium meum, ô misera.
AN. Tuæ uxoris propugnaculum: HEC. Tuq; ô exuuium Græcorum,
Filiorum olim nostrorum antique sator Priame,
Defer me ad inferos. CHO. Hæc desideria ingentia sunt.
HEC. Nociuos istos patimur dolores:
CHO. Pereunte ciuitate, doloribus uerò dolores imminent, " "
Lætitia deorum. " "
Tuus uerò filius effugit Plutonem,
Qui propter nuptias tristes
Perdidit Pergama
Troiæ. Cruenta uerò deam
Iuxta Palladem corpora mortuorum
Vulturibus ferre porrecta sunt.
Iuga uerò perfecit seruilia Troiæ.
HEC O patria, ô misera,
Desertam te lachrymo.
CHO. Nunc finem miserabilem uides.
HEC. Et ego domum, ubi enixa fui.
CHO. O filij, uasta ciuitas, mater
Deseritur uestra.

HEC. Qualis

HEC. Qualis hymnus funestus, & quales dolores
Et lachrymæ ex lachrymis funduntur,
Nostris domibus. Is qui mortuus est, non
Sentit dolores illachrymabilis.
» CHO. Quàm afflictis hominibus suaues lachrimæ,
» Lamẽtationũq; fletus, & Musa quæ tristitias cõtinet.
AN. O mater uiri, qui olim Græcorum hasta
Plurimos perdidit, Hectoris, hæc aspicis?
» HEC. Video uim deorũ, q; hæc quidẽ extollũt sursum
» Quæ nihili sunt, eximia uerò perdiderunt.
AN. Agimur præda cum filio. nobilitas uerò
Ad seruitutem uenit, mutationes tantas habens.
» HEC. Necessitatis uis grauissima est. modo à me
Abijt auulsa Cassandra per uim.
AN. Eheu, alius quispiam Aiax, ut apparet, secundus,
Filiæ apparuit tuæ. laboras uerò etiam in cæteris.
HEC. Quorum neq; modus, neque numerus est mihi
Malorum. malorũ enim in conflictationẽ res deuenit.
AN. Mortua tibi est filia, ad tumulum Polyxena,
Mactata Achillis donum exanimi cadaueri.
HEC. Me miseram. hoc illud mihi dudum
Talthybius ænigma obscurè dixit manifestum.
AN. Vidi ipsam ego ipsa, & descendens ex istis uehi-
Velaui peplis, & recondidi cadauer. (culis
HEC. Ae æ filia, tuæ impiæ cædis.
Eheu iterum atq; iterum, quàm male perijsti.
AN. Perijt, utcunq; perijt. Sed tamen quàm ego
Quæ uiua sum, sanè perijt fœliciore fato.

HEC. Non

HEC. Non idem, ô filia, uita, cum morte. ‹‹
Esse enim mortuum nihil est, uitæ uerò insunt spes. ‹‹
AN. Audi, ut tibi oblectationem inducam animo.
Nihil esse, simile morti dico, ‹‹
Quàm uerò uiuere calamitosè, melius est mori. ‹‹
Dolet enim nihil malorum sentiens. ‹‹
Qui uerò beatus fuit in infortunium collapsus, ‹‹
Animo discrutiatur, propter priorem fœlicitatem. ‹‹
Illa uerò pariter tanquam non uiuens ‹‹
Mortua est, & nihil nouit suorum malorum. ‹‹
Ego certe periculis exposita, & gloriæ
Adepta bonam partem, fortuna deiecta sum.
Quæ enim mulieribus modesta habentur,
Eadem elaboraui Hectoris in domo.
Primum enim, ubi & si adfuerit, & si non adfuerit
Infamia mulieribus, hoc ipsum conciliat
Infamiam, quæ domi non manet.
Huius omittens desiderium mansi domi
Et intra atria. Peritis mulierum uersibus
Non utebar, sed mentem præceptorem
Domesticum habens probam, satisfaciebam mihi.
Linguæ uerò silentium & placidum uultum marito
Exhibui. noui præterea, in quibus me oportebat uincere maritum,
Et illi uictoriam in quibus conueniebat concedere.
Atq; horum fama ad exercitum Græcanicum
Perueniens perdidit me. ex quo enim capta sum,
Achillis me filius uoluit accipere

Vxorem.

Uxorem. seruitutem uerò seruiam, ipsorum qui pro-
prijs manibus occiderunt maritum in domibus.
Et siquidem repudians Hectoris charum caput,
Erga præsentem maritum explicauero animum,
Improba uidebor mortuo. porro hunc
Odio habens, à meis heris odio habebor.
›› Atqui dicunt, quod una nox resoluit
›› Inimicitiam mulieris erga uiri thorum.
›› Abominor eam, quæ maritum priorem
›› Nouis lectis reijciens, alium amat,
Neq; enim equa, quæ disiugata fuerit
Compare suo, æquo animo trahit iugum.
Atqui ipsæ beluæ mutæ sunt,
Prudentiæq; non idoneæ, & ratione carent.
Te uero chare Hector, habui uirũ cõuenientem mihi,
Prudẽtia, nobilitate, & diuitijs, & fortitudine excel
Intactã uero me è patris accipiens domibus. (lentẽ
Primus uirginalem coniunxisti lectum,
Et nunc perijsti quidem tu: naui uero uehar ego
Ad Græciam captiua ad seruile iugum.
An non minora meis habet malis
Polyxenæ mors, quam tu defles?
›› Mihi enim neq; quod omnibus relinquitur mortalibus
›› Superest spes. neq; persuadere mihi possum animo,
Acturũ aliquid egregiũ. suaue uero est, etiã fingere.
CHO. In eandem incidisti calamitatem. deflens uero
Tuũ incõmodũ, doces me in quas calamitates incidã.
HEC. Ipsa quidem nondum nauis conscendi scapham,

Picturæ credens, & audiens noui.
Nautis enim siquidē mediocris fuerit tēpestas ad pati
Studium habent seruari à laboribus: (endum
Hic quidē iuxta clauū, alius ad carbasa conscendēs,
Alius sentinam prohibens nauis. Si superauerit
Multus perturbatus pontus, cedentes fortunæ,
Dant seipsos fluctuum incursionibus.
Sic uero & ego, multa habens mala,
Muta sum, & omittens desino loqui.
Vincit enim quæ ex dijs, me infœlix tempestas.
Sed ô charissima filia, Hectoris quidem fortunas
Sine, nequaquam lachrymæ ipsum seruabunt tuæ,
Sed cole præsentem dominum tuum
Charas exhibens illecebras marito tuorum morum.
Et si feceris hæc, in commune exhilarabis amicos.
Et filium hunc filij, educare queas,
Troiæ maximum adiumentum, quando olim
Ex hoc nati filij Ilium iterum
Instaurare queant, & ciuitas fieri queat iterum.
Sed enim ex oratione alia oritur oratio.
Quem rursum uideo hunc Achaicum famulum
Accedentem, nouorum nuncium consiliorum?
TAL. Phrygum præstantissimi olim Hectoris uxor,
Ne me odio habeas. inuitus enim annuncio
Græcorumq; publica & Pelopidarum edicta.
AN. Quid nā est, quòd mihi procemia incipis mala?
TAL. Decretum est, hunc puerum, quomodo elo-
quar sermonem?

AN. Num non eundem dominum nobiscum habere?
TAL. Nullus Græcorum huic dominabitur unquam.
AN. Verum hic ipsum reliquias Phrygũ relinquere?
TAL. Nescio, quomodo tibi facile, dicam mala.
AN. Laudo pudorem, nisi loqueris bona.
TAL. Interficiunt tuũ filiũ, ut audias malũ ingens.
AN. Hem nuptias, hoc ut audio maius malum.
TAL. Vicit uero Vlysses, inter omnes Græcos orationem habens.
AN. Ae, iterum. nõ enim mediocria patimur mala.
TAL. Dicens optimi filium non alendum patris.
AN. Huiusmodi uincat de suis ipsius.
TAL. Præcipitare uero à turrib. oportet ipsum Troianis.
Sed ut fiat, & sapientior uideare,
Neq; uicißim retine illũ, sed fortiter doleas in malis.
Neq; ualens aliquid posse te existimato.
Habes enim auxilium nusquam. sed considerandũ est,
Et ciuitas perijt, & maritus, dominaris porro tu.
Et nos contra mulierem pugnare unam
Possumus. propter hæc non pugnam cupias.
Neq; turpe quicquam, neq; inuidiosum te decet.
Neque te porro Græcis uolo inijcere diras imprecationes.
Si enim quid dixeris, propter quæ irascetur exercitus,
Neque sepeliretur, puer hic, neque planctum consequeretur.
Silens uero, & commode casus perferens,
Huius cadauer non insepultum reliqueris,
Ipsáq; Græcos beneuolentiores habueris.

AN. O

AN. O chariſsime, ſuperuacaneè culte ô fili,
Moriare ab hoſtibus, matrem miſeram relinquens.
Ipſa patris te nobilitas interficit,
Quæ alijs exiſtit ſalus.
Ipſa uirtus non in tempore uenit tibi patris.
O coniugia mea infœlicia, & nuptiæ,
Quibus ueni in domum Hectoris unquam
Non ut uictimam Græcis parerem meum,
Sed ut regem Aſiæ fertilis.
O fili lachrymas? intelligis tua mala?
Quid me corripis manibus, & inhæres ueſtibus,
Pullus ueluti, alas inuoluens in meas.
Non uenit Hector inclytam arripiens haſtam
Ex terra reuerſus, tibi ferens ſalutem:
Non affinitas patris, non uis Phrygum:
Sed triſti ſaltu in ceruicem è ſublimi
Lapſus immiſerabiliter. ſpiritum abrumpes tuum.
O tenerum geſtamen matri chariſsimum,
O corporis ſuauis halitus. fruſtra ſanè
In faſcijs te mammæ educarunt hæ.
Fruſtra ego laboraui, & confecta ſum laboribus.
Nunc ſi aliàs unquam, matrem amplectere tuam.
Accide genitrici. cumq; brachia
Plica meis humeris, & os præbe.
O immania excogitantes Græci mala.
Quid hunc puerum interficitis inſontem?
O Tyndarea planta, nunquam eras Iouis filia,
Ex multis uero patribus aſſero te natam eſſe.

›› *Ex dæmone quidem primò, deinde inuidia,*
›› *Et cæde & morte, & quæcunq; tellus alit mala.*
›› *Non enim unquam dicam Iouem produxisse te ego,*
›› *Multis perniciem Barbaris Græcisq;,*
›› *Pereas. propter enim pulcherrimum uisum,*
›› *Turpiter hoc inclytum solum perdidisti Phrygum.*
Agite, ferte, præcipitate, si præcipitare placet.
Conuiuamini huius carnes. à dijs enim
Perijmus, & filio non possumus
Mortem arcere. Occultate miserum corpus,
Et conijcite in nauem. ad pulchras enim proficiscor
Nuptias, perdidi meum ipsius filium.
CHO. *Misera Troia, infinitos amisisti*
Ptopter unicam mulierem, lectum tristem.
AN. *Age ô fili, gratam compellationem omittens*
Matris ærumnosæ, ascende paternarum
Turrium ad summas pinnas, ubi tibi
Spiritum amittere decretum perficit.
Accipite eum. huiusmodi conueniunt
Decernere, quicunq; misericordia non tangitur,
Et propter impudentiam uestræ
Sententiæ magis amicus est.
HEC. *O fili, ô fili filij ærumnosi,*
Priuamur tua uita insperatò,
Mater & ego. Quid patiar? quid ego te
Infœlix faciam? Hos tibi damus
Ictus capitis, & pectorum planctus. (triam,
Hæc enim in potestate habemus. Hei mihi propter pa
Hei

Hei mihi propter te. Quid enim non habemus?
Cuius indigemus, quin penitus
Veniamus ad perniciem omnem
CHO. Apiariæ Salaminæ
O rex Telamon, insulæ
Circumfluæ habitans sedem:.
Quæ uocatæ
Ripis sacris oleæ
Primum ostendit ramum Glauca, Mineruæ
Admirandam coronam,
Pinguibus decus Athenis
Tu aduenisti arcitenenti
Rem bellicam unà gesturus, simul cum Alcmenæ filio
Ilium Ilium depopulaturus,
Ciuitatem nostram,.
Iam olim quando uenisti à Græcia,
Quando Græciæ duxit primum
Florem defraudatus equis.
Ad Simoenta uero latifluum nauem
Statuit marigradam,
Et rudentes alligauit puppibus,
Et manu arma sagittandi sumpsit ex nauibus.
Laomedonti ad perniciem.
Regulis ædificandi extructa ædificia Phœbi,
Ignis uero purpurea flamma
subuertens, Troiæ depopulatus est terram,
Bis enim duobus pugnis muros
Circa Dardaniam

Cruenta destruxit pugna.
Frustra sanè ô aureis
In conuiuijs molliter incedens
Laomedontis fili,
Iouis habes calicum
Implementum pulcherrimum ministerium.
Sed quæ te genui Troia.
Igni comburitur.
Littora marina nouerunt, qualiter
Filius pro parentibus uociferetur,
Hæ quidem super maritos,
Aliæ uero filios, aliæ
Matres seniles.
Tua uero aquosa lauacra.
Et gymnasiorum cursus perierunt.
Tu interim uultus iuueniles
Venustate apud Iouis sedes
Placidos alis.
Priami uero terram
Græcanica perdidit pugna.
Amor amor, qui ad
Dardanias domos olim uenisti
Cœlicolis curæ existens,
Quàm tunc magnificè
Troiam extulisti, cum dijs
Affinitatem coniungens.
Iouis itaq;
Opprobrium, non amor,

Huius albas pennas habentis
Diei gratæ mortalibus
Lux perniciosa
Vidit terram, uidit
Pergamorum exitium,
Liberorum parentem habens huius
Terræ maritum in thalamis, quem
inter astra quatuor equorum accepit
Aureus currus arripiens,
Spem terræ patriæ
Magnam. Deorum uero
Amores, frustra Troiæ.
ME. *O clarum solis iubar hoccine,*
In quo uxorem meam mancipabo
Helenam? hic enim qui multum laboraui ego
Menelaus sum, & hicce exercitus Achaicus.
Veni uero Troiam, non quatenus existimant me,
Propter uxorem, sed ad uirum, qui ex meis
Aedibus uxorē hospitalitatis uiolator abduxit p præ=
Ille itaq; soluit auxilio deorum pœnam, (dam
Et ipse, & patria, marte collapsa Græcanico.
Adsum uerò istam Lacænam (non enim libenter
Nomen uxoris, quæ olim mihi erat, appello)
Abducturus. Domibus enim istis in captiuis,
Numeratur Troades inter alias.
Qui enim eam recuperarunt bello,
Ad occidendū mihi ipsam dederunt, siue non occisam
Velim ducere iterum in Argiuam terram.

Sed mihi constitutum est, in Troia fatum
Helenes missum facere. *sed nauigrada ducere naui*
Græcanicā ad terrā, *& tum illic dare interficiendo*
Pœnas, *quotquot mortui sunt apud Ilium amici.*
Sed eia, ite in domos ministri,
Exportate ipsam, scelestißima
Coma trahentes. prosperi uerò cum
Flatus uenerint, mittemus eam in Græciam.
HEC. *O terræ uehiculum, & in terra habens sedem,*
" Quicunq; *tandem es tu imperscrutabilis (mortalium,*
" *Iupiter, siue accidat neceßitate naturæ siue mente*
" *Gratias tibi ago, omnia enim, tacita (ris.*
" *Gradiens uia, p æquitatē & iustitiā mortalia modera*
MEN. *Quid rei est, preces quod renouasti deorum?*
HEC. *Laudo te ô Menelae, si occides uxorem tuam*
" *Sed cernens hanc, fuge, ne te capiat amore.*
" *Capit enim oculos uirorum, delet ciuitates,*
" *Accendit ædes, sic habet mulcimenta.*
Ego ipsam noui, & tu, & experti.
HEL. *O Menelaë, proœmium quidem dignum metu*
Hoc est. *ad te enim manibus famulorum*
Per uim extra has ædes educor.
Sed probe quidem noui, quod tibi inuisa sim.
Sed tamen interrogare uolo. Sententiæ quædam
Græcis & tibi sunt de mea uita? (ercitus
MEN. Nō *summo iure tecum actum est, sed totus ex-*
Vt interficiam mihi te dedit, quem iniuria affecisti.
HEL. *Licet igitur adhæc respondere sermone,*

Quod

Quod non iuste, si moriendum est, moriamur?
MEN. Non ad colloquendum ueni, sed te occidēdum.
HEC. Audi eam, ne moriatur huius rei indiga,
O Menelaë, & concede contrarias sermonis partes
Nobis cōtra ipsam. eorū enim quæ in Troia acciderūt
Nihil nouisti. Sed composita tota oratio (malorum,
Interficiet ipsam sic, ut nullo pacto effugiat.
MEN. Ocij hoc donum est. si libet loqui,
Licet, propter tuam (ut scias) intercessionem
Concedam hoc ei, huic uerò non dabo gratiam.
HEL. Fortasse mihi, etsi probe etsi male uisa fuerim
Non respondebis, hostem existimans. (loqui,
Ego uero quæ te noui per sermones obiecturum, me
Accusaturum, opponens respondebo,
Tuis meas & tuas accusationes.
Primum quidem initia peperit hæc malorum,
Parim pariens. secundò uerò perdidit
Et Troiam & me hæc anus, non infantem interficiens
Facis acerbum præsagium Alexandrum olim.
Inde iam cætera audi, ut sese habeant.
Iudicauit ternum consortium hicce trium dearum,
Et Palladis quidem erat Alexandro donum, (tare.
Phrygibus imperiū ductantem Græciā ad bella cōci-
Et Iuno pollicita est Asiam & Europæ terminos
Sub imperio habiturum, si se iudicasset Paris.
Venus uerò meam formam laudās cum admiratione,
Daturam pollicita est, si deas præuerteret
Pulchritudine. iā hunc ut se habeat cōsidera sermonē.

Vincit Venus deas. Et tantum meæ nuptiæ
Iuuarunt Græciam, ut non dominetur ex barbaris,
Neq; in armis constituti, non in imperio. (rij ego,
Per quæ uerò bonam fortunam adepta est Græcia, pe=
Per meam formositatem uendita: & nūc male audio,
Propter quæ oportebat me coronā super caput acci=
Non me dices ea quæ uulgata sunt dicere, (pere.
Quod discesserim ex domibus tuis clam.
Venit, non paruam deam habens unà secum,
Iste huiusce malus genius, siue Alexandrum uis
Nomine uocare ipsum, siue Parim.
Quem, ô pessime, tuis in ædibus relinquens,
A' Sparta discessisti naue, ad Cretensem terram.
Esto. nō te, sed me ipsam ad hoc q; sequitur interroga=
Quid animi habens, à domo simul sequuta sim (bo.
Hospitem, deserens patriam, & domus meas?
" Ipsam deam obiurga, & Ioue potentior fias.
" Qui quidem in alios deos habet imperium,
" Huius uerò seruus est. uenia danda ergo mihi.
Iam inde habes in me conuenientem causam.
Postquā mortuus terræ uenit Alexander ad secessus,
Oportuit me, quādo nō erāt à dijs imposita mea cōnu=
Relinquentem domus, naues ad Argiuorum ire. (bia
Conata sum istuc ipsum. testes uerò mihi
Turrium custodes, & à muris speculatores,
Qui sæpe me deprehenderunt e propugnaculis
Funibus ad terram corpus clam demittere hoc.
Per uim autem hic nouus me rapiens maritus

Deiphobus

Deiphobus, uxorem habuit inuitis Phrygibus.
Quomodo igitur moriar iure, ô marite,
A' te secundum leges? quam hic per uim duxit.
Sed ea quæ domi gesta sunt, pro adipiscenda uictoria
Cum tædio seruiui? Si uero dijs maior esse
Vis, hoc uel uelle stultum est.
CHO. O Regina, defende tuos liberos & patriam.
Suadela penetrans est huius, quandoquidem dicit
Bene, uersipellis existens. hoc igitur uehemens est.
HEC. Deabus primum auxiliatrix ero,
Et hanc ostendam non narrantem iusta.
Ego enim Iunonem, uirginemq; Palladem,
Non ad tantam stultitiam uenisse existimo,
Vt hæc quidem Argos barbaris uendiderit,
Pallas uerò Athenas Phrygibus seruire uoluerit unquam,
Quæ per ludum & uoluptatem de forma
Venerunt ad Idam. Cuius enim rei gratia dea
Iuno tantum habuisset amorem pulchritudinis?
Vtrum, præstantiorem ut acciperet Ioue maritum?
Aut nuptias Minerua deorum alicuius attentans,
Quæ uirginitatem à patre impetrauit,
Fugiens coniugium? ne stultas facias deas,
Tuum peccatum ornando, ne coneris persuadere sapientes.
Venerem porro dixisti (hoc enim ridiculum est ualde)
Venisse meo cum filio ad Menelai domos.
Non potius manens quieta in cœlo,
Cum ipsis Amyclis duxit ad Ilium.
Fuit meus ille filius pulchritudine præstantißimus,

Tua uerò uidens ipsum mens facta est Venus.
" Stulta enim omnia est Venus hominibus.
" Et nomen hoc stultitiæ recte obtinet deam.
Quem aspiciens barbaris uestimentis
Et auro insignem, capta es mente.
Argis enim pusilla habens degebas,
A Sparta uerò amota, Phrygum ciuitatem
Auro abundantem sperabas satis esse posse
Sumptibus. Neq; erant sufficientes tibi Menelai
Aedes, tuis ad luxuriandum delicijs.
Age, per uim enim filium ais abduxisse meum.
Quis Spartanorum sensit, aut qua uociferatione
Inuocasti Castorem adolescentem?
Et Geminum adhuc uiuentem, nondum inter astra?
Postquam uerò Troiam uenisti, & Argiui tuum
Secundum uestigium, erat uerò bellicum certamen,
Quando quidē res huius potiores annunciabātur tibi
Menelaum laudabas, filius ut tristaretur meus,
Habens amoris æmulum magnum.
Quando uerò fortunati erant Troiani, nihil erat hic,
" Ad fortunam uerò, respiciens, isthuc studebas, ut
" Consectareris eam, uirtutem uerò noluisti.
Et deinde funibus corpus tuum furari uoluisse dicis,
E turribus demittens, tanquam manens inuitè.
Vbi ergo deprehensa es aut laqueos annectens,
" Aut gladium attrectans? quæ generosa mulier
" Faceret, desiderans priorem maritum.
Atqui admonebam te multis sæpe,

O filia

O filia abi, mei filij nuptias
Alias contrahent, te uero ad naues Græcanicas
Mittam, cōmuni opera clā emittens, & fac quiescere
Græcos & nos, uerū hoc tibi erat molestū. (à prælio
In Alexandri enim petulans eras domibus,
Et adorari à Barbaris uoluisti. ‹‹
Magna enim copia rerū aderat tibi. Et ad hæc tuum ‹‹
Egressa es adornans, & aspicis cum marito (corpus
Eundem æthera, ô execrandum caput.
Quam conueniebat humilem, in peplorum fascijs
Horrore trementem, capite abraso
Adesse, modestia impudentiam
Superantem propter priora peccata.
Menelaë, ut scias quorsum finiam sermonem,
Coronato Græciam digne, hanc interficiens.
De te ipso uero legem hanc alijs constitue
Mulieribus, mori, quæcunq; perfida fuerit in maritū. ‹‹
CHO. Menelaë, maioribus digne & familiæ tuæ,
Vlciscere uxorem, & tolle à Græcia:
Etiam erga mulieres generosus inimicis apparens.
MEN. Vnà mecum tu incidisti in idem sermonis.
Sponte hanc è domibus migrasse meis,
Peregrina ad cubilia. Et Venus fastus gratia
Sermonibus laudatur. abi ad carnifices.
Labores uero Achiuorum persolue breui spacio lōgos
Moriens, ut scias non dedecorare me.
HEL. Ne, per genua te, morbū qui à dijs proficiscitur
Imputans mihi, interficias me. quare ignosce mihi.

HEC. Neq;

HEC. Neq; quos interfecit hæc, socios deserens,
Ego pro illis & liberis te precor.
MEN. Desine anus. nam huius nullam curam gero.
Sed impero famulis, ad puppes nauium
Hanc deferre, unde nauibus feretur.
HE. Ne quæso nauis tecũ eandẽ ingrediatur scaphã.
ME. Quod' nam est maius pondus, quàm antea habet?
›› HEC. Non est rectus amator, qui nõ perpetuò amat.
MEN. Vt elabatur amatorum beneuolentia,
Erunt quæ uis. nauem enim non ingredietur,
In quam nos. etenim non male dicis,
Vbi uerò uenerit Argos, ut digna est, male
Mala morietur: & mulierib. omnibus, ut pudicæ sint,
›› Exemplum ponet. Facile quidem hoc non est,
›› Sed tamen huius mors, in metum inijciet,
Libidinem earum, & si fuerint pessimæ.
CHO. Sic tandem, quod habuisti in Ilio
Templum, & odoratam aram,
Prodidisti Græcis
O Iupiter, & sacrificiorum flammam,
Myrrhæq; ætheriæ fumum,
Et Pergamum sacram,
Et Idæos Idæos hederaceos saltus
Niue complutos fluuiali.
Et uerticem qui primum feritur à sole,
Quæ illustratur,
Venerabilem ministram.
Perierunt tibi sacrificia, chororumq;

Bene

Bene precantes uoces per noctem.
Aureorumq; simulachrorum effigies,
Et Phrygum admirabiles lunæ,
Cum duodecima pleuitudine
Curato curato mihi hæc, si sapis, ô rex,
Ad cœlestem sedem ubi ascenderis,
Et ætherem, de ciuitate pereunte.
Quam ignis ardentem
Destruxit quidam impetus.
HEC. O chàre, ô marite,
Tu quidem mortuus erras
Insepultus, indefletus.
Me uero marina nauis
Agitans remis traducet
Ad equestre Argos, ubi muri
Lapidei Cyclopei altißimi existunt.
Filiorum uero multitudo pro foribus
Lachrymis indecenter lamentantur.
Clamat clamat mater. eheu mihi
Solam iam me Achiui
Deferent tuis ab oculis
Cæruleam per nauem
Marinis remis,
Aut ad Salaminem sacram,
Aut bimarem uerticem
Isthmicum, ubi portis
Pelopis sunt sedes.
Vbi naui infælice,

Per medium pelagus gradiente.
Bisulcus sacer
In mediam nauem utinam incidat
Aegei fulmineus ignis
Ab Ilio, quod me lachrymabilem
Græciæ ancillam ex patria mea extorrem feret.
Aurea uero specula uirginum
Delicias habet
Iouis filia: neq; ad terram
Vnquam ueniat Spartanam,
Patriumq; thalamum suæ laris.
Neq; ad ciuitatem Pitanæ,
Et æreas portas Deæ:
Propter inauspicatas nuptias dedecus portans
Græciæ magnæ.
Sed natis apud Simoentem,
Grauia mala Troadibus.
Io io, noui cum nouis commutati
Patriæ casus.
Videte Troianorum
Hunc Astyanacta, uxores infœlices,
Mortuum, quem à turribus iactu tristi,
Græci occiderunt.
TAL. O Hecuba, nauis quidē impetus unus relictus,
Spolia quæ supersunt Achillei sepulchri
Vehet ad littora Phthiotica.
Ipse uero discessit Neoptolemus, nouos quosdam
Pelei cum audiuisset casus, quod ipsum ex imperio

Acastus eiecerit Peliæ filius.
Propter quod citus, quàm gratiam manendi habens,
Discessit, & cum ipso Andromache, multarum mihi
Lachrymarum conciliatrix, quando soluit è patria;
Patriam ingemiscens, & Hectoris
Tumulum alloquens, & te obsecrauit,
Sepelire mortuum hunc, qui prolapsus ex muris
Animam amisit, Hectoris tui filius.
Metumq; Achiuorum, ære obductum scutum
Hoc quo pater huius circa latera indutus est,
Ne ipsum cogeretur ducere Pelei ad domum,
Neq; in eundem thalamum, ubi sponsa erit
Mater cadaueris huius Andromache, tristitias cernens:
Verum pro cedro, & pro ambitu lapideo,
In hoc sepelire filium. Tuas uero in ulnas
Dare peplis ut adornes cadauer,
Et coronis pro tua uirili, prout res tuæ se habent.
Quandoquidē ipsa digressa est, & domini festinatio
Priuauit eam, filiam ut ne daret sepelturæ.
Nos itaq;, dum tu ornaueris cadauer
Terram interea circumscribentes eruemus hasta.
Tu uero quàm ocyßime perage commissa.
Ab uno certe labore te liberaui.
Scamandri enim hæc transiens fluenta,
Laui cadauer, & ablui uulnera.
Sed eo, foßile huic eruens sepulchrum,
Vt conscissa nobis officia, à me & à te
In unum conuenientia, domum ducant nauem.

HEC. Ponite utrinq; sculptum scutum Hectoris humi.
Triste spectaculum, neq; gratum mihi uisu.
O maiorem superbiam belli habentes, quàm animi.
Quid hunc Græci puerum metuentes, cædem
Nouam patrastis? num Troiam olim
Collapsam erigeret? nihil eratis sanè.
Quando Hectore quidem ualente uirtute bellica
Perijmus, & infinita alia manu:
Ciuitate uero capta, & Phrygibus perditis,
„ Infantem tantulum metuistis? Non laudo metum,
„ Qui formidatur non profectus ex ratione.
O charissime, quàm tibi mors uenit infœlix.
Nam si mortuus omnes pro ciuitate adultus
Et adeptus nuptias, & diuinum regnum,
„ Beatus esses utiq;, si quid harum rerum beatum est.
Nũc porro uidebas, & cognoscebas tuo ingenio, ô fili,
Nihil, sed tamen interfectus es nihil domi tuæ habens.
Infœlix secundum caput, ut te perstrinxerunt misere
Mœnia paterna, Apollinis ædificationes:
Quem plurimum excoluit mater cæsariem,
Et osculis tradidit, unde subsannat
Ossibus comminutis cædes, ne turpia dicam.
O manus, ut imagines iucundas patris
Habetis in articulis, dissolutæ sitæ estis ante me.
O sæpe uerba iactantia eloquens gratum os,
Perijsti: fefellisti me, quando incidens in peplos,
O mater (loquebaris) profecto multos tibi cæsariei
Cincinnos abscindam, ad sepulchrum uero coæqualiũ
Choros

Choros ducam, charas exhibens conclamationes.
Tu uero non me, sed ego te iuniorem
Anus, patria carens, orba, miserum sepelio cadauer,
Eheu, multi complexus, & meæ illæ alimoniæ,
Et somni illi, periere mihi. Quid'nam
Scribat de te Poëta in sepulchro?
Hunc puerum interfecerunt Argiui olim
Metuentes? Turpe fuerit epigramma hoc.
Sed ô qui paterna non adeptus es, habebis tamen
In quo sepelieris ære reuinctum scutum.
O pulcherrimum Hectoris brachium,
Quod seruasti, optimum custodem perdidisti tui.
Quàm iucunda in loro tui iacet imago,
Scutiq; in polito ambitu sudor,
Quem à fronte laborans sæpe
Stillauit Hector, applicans mento.
Ferte, portate misero ornatum funeri,
Ex rebus præsentibus. nõ enim ad pulchritudinẽ for- " "
Dæmon dat. ex illis quæ habeo, accipiet hæc. (tunas " "
Mortaliũ uero stultus est, quicunq; bene se habiturum " "
Insanus ueluti homo, aliàs aliorsum (sperans, " "
Firmiter gaudet. moribus enim fortunæ " "
Transiliunt, & nullus idem fœlix est unquam. " "
CHO. Atqui in manibus istæ tibi ex spolijs
Phrygis afferunt ornatum, ut appendas cadaueri.
HEC. O fili, non equis uincentem te,
Neq; arcubus socios, quas Phryges consuetudines
In precio habent, non ad satietatem captantes,

Mater patris tui addit decora
Tuorum olim existentium: nunc uero tibi dijs inuisa
Abstulit Helena. præterea etiam uitam tuam
Interfecit, & omnem domum perdidit.
CHO. He, he. animos commouisti commouisti.
O magnus mihi olim existens imperator ciuitatis.
HE. Quæ uero in nuptijs oportebat te induere corpo-
Asiaticarum ducentem præstantissimam, (ri,
Phrygia peplorum decora appendo corpori.
Tuq; ô quæ olim fuisti potita infinitis
Mater trophæis Hectoris, charum scutum
Coronato. morieris enim modò moriens cũ cadauere
Quandoquidem te longe satius est, quàm cati (hoc.
Et mali Vlyssis dignum sit colere arma.
CHO. Ae, æ, æ, æ.
Tristem lamentationem, terra te ô fili
Suscipiet. lamentare, ò mater.
HEC. Ae æ. CHO. mortuorum lamentationem.
HEC. Eheu mihi, uah.
CHO. Eheu sanè propter tua intolerabilia mala.
HEC. Fasciolis uulnera hæc quidẽ ego tua medebor,
" Infœlix medicus nomen habens, opera uero non.
Cætera apud mortuos curabit pater tuus.
CHO. Percute percute manu caput, ictus
Impingens manu. hei mihi, uah.
HEC O charissimæ mulieres.
CHO. Hecube, tuas alloquere.
Quam clamas uocem?

HE. Nõ

HEC. *Non est sanè apud deos, nisi mei labores,*
Et Troia præ ciuitatibus cæteris odio habetur.
Ergo frustra boues mactauimus. Si uero nos deus
Subuertisset, demittens sub terram:
Obscuri existentes non celebraremur
À musis, carmina exhibentes posteris hominum.
Abite, sepelite misero tumulum cadaueri.
Habet enim qualia conuenit inferorum serta.
Existimo uero mortuis interesse paulum, "
Si magnificas quis consequatur inferias. "
Inanis uero fastus est uiuentium illud. "
CHO. *Io, io. infœlix mater quidem est, quæ magnas*
Spes in te concœperat uitæ.
Magnifice uero diuitijs euectus quoniam ex parenti-
Bonis natus es, misera morte perijsti. (*bus*
HEC. *Ehem, quosnam Iliacis in istis collibus*
Video, flammeas torribus manus
Agitantes? Troiæ
Nouum aliquod malum imminet.
TAL: *Edico manipularibus, qui cõstituti sunt, suc-*
Priami hãc urbẽ, nõ amplius ociosam facem (*cendere*
In manu tenere, sed ignem inijcere,
Vt subruentes Ilij urbem,
Nauigemus domum alacres à Troia.
Vos uero, ut eadem oratio habeat formas duas,
Ite Troianorum filij, rectum quando
Tubæ clangorem dederint imperatores exercitus,
Ad naues Achiuorum, ut deducamini ab hac terra.

Mater patris tui addit decora
Tuorum olim existentium: nunc uero tibi dijs inuisa
Abstulit Helena. præterea etiam uitam tuam
Interfecit, & omnem domum perdidit.
CHO. He, he. animos commouisti commouisti.
O magnus mihi olim existens imperator ciuitatis.
HE. Quæ uero in nuptijs oportebat te induere corpo-
Asiaticarum ducentem præstantißimam, (ri,
Phrygia peplorum decora appendo corpori.
Tuq; ô quæ olim fuisti potita infinitis
Mater trophæis Hectoris, charum scutum
Coronato. morieris enim modò moriens cũ cadauere
Quandoquidem te longe satius est, quàm cati (hoc.
Et mali Vlyßis dignum sit colere arma.
CHO. Ae, æ, æ, æ.
Tristem lamentationem, terra te ô fili
Suscipiet. lamentare, ò mater.
HEC. Ae æ. CHO. mortuorum lamentationem.
HEC. Eheu mihi, uah.
CHO. Eheu sanè propter tua intolerabilia mala.
HEC. Fasciolis uulnera hæc quidẽ ego tua medebor,
" Infœlix medicus nomen habens, opera uero non.
Cætera apud mortuos curabit pater tuus.
CHO. Percute percute manu caput, ictus
Impingens manu. hei mihi, uah.
HEC O charißimæ mulieres.
CHO. Hecube, tuas alloquere.
Quam clamas uocem?

HE. Nõ

HEC. Non est sanè apud deos, nisi mei labores,
Et Troia præ ciuitatibus cæteris odio habetur.
Ergo frustra boues mactauimus. Si uero nos deus
Subuertisset, demittens sub terram:
Obscuri existentes non celebraremur
A` musis, carmina exhibentes posteris hominum.
Abite, sepelite misero tumulum cadaueri.
Habet enim qualia conuenit inferorum serta.
Existimo uero mortuis interesse paululum, " "
Si magnificas quis consequatur inferias. " "
Inanis uero fastus est uiuentium illud. " "
CHO. Io, io. infœlix mater quidem est, quæ magnas
Spes in te concœperat uitæ.
Magnifice uero diuitijs euectus quoniam ex parenti-
Bonis natus es, misera morte perijsti. (bus
HEC. Ehem, quosnam Iliacis in istis collibus
Video, flammeas torribus manus
Agitantes? Troiæ
Nouum aliquod malum imminet.
TAL: Edico manipularibus, qui cõstituti sunt, suc-
Priami hãc urbẽ, nõ amplius ociosam facem (cendere
In manu tenere, sed ignem inijcere,
Vt subruentes Ilij urbem,
Nauigemus domum alacres à Troia.
Vos uero, ut eadem oratio habeat formas duas,
Ite Troianorum filij, rectum quando
Tubæ clangorem dederint imperatores exercitus,
Ad naues Achiuorum, ut deducamini ab hac terra.

Tu uerò, ô anus, infœlicißima mulier,
Sequere. traducent te ab Vlysse mißi
Isti. Cui te seruam sors emittit ex patria:
HEC. *O me miseram, hoc nimirum iam ultimum,*
Et fines omnium iam meorum malorum.
Egredior è patria, ciuitas succenditur igne,
Sed ô anilis pes, festinato tandem,
Vt salutem infœlicem ciuitatem.
O magnifica olim spirans in barbaris
Troia, inclytum tuum nomen amittes celerrimè.
Succenderis tu, & nos educunt iam è terra,
Seruas. O dij, quid deos uoco?
" *Nam ante non audiuerunt inuocati.*
" *Age in ignem curramus, nam honestißimum mihi*
" *Cum hac patria mori ardente.*
TAL. *Insanis, infœlix tuis ipsius in malis.*
Verum abducite, nihil parcite. Vlyßis uerò conuenit
In manum dare hanc, & reducere munus.
HEC. *Otto to to to to ti.*
O Saturnie rex, Phrygiæ genitor
Pater, indigna Dardaniæ
Soboli hæc, qualia patimur, uides?
CHO. *Vidit. hæc uerò magna ciuitas,*
Non amplius ciuitas, perijt,
Nec amplius est Troia.
HEC. *Otto to to to ti.*
Splenduit Ilium, per=
Gamorum igne ardent.

Aedificia,

Aedificia, & ciuitas, & summa murorum.
CHO. Alatus uerò fumus, ueluti quædam
Immensa demolita bello consumit terræ
Ardentia atria igne occupata,
Hostilibusq; armis.
HEC. O terra altrix meorum liberorũ. CHO. He he.
HEC. O liberi, auditis, intelligitis matris uocem?
CHO. Cum funebri cantu mortuos inuocas,
Aniliaq; in terram ponens membra,
Et utraq; terram abscondens manu,
Succedentia tibi genua pono
Terræ meos
Inuocans mortuos miseros maritos.
HEC. Agimur, ferimur. CH. Tristia, ô tristia narras.
HEC. Seruiles ad ædes. CHO. Ex patria mea.
HEC. O Priame Priame. tu enim mortuus,
Insepultus, absq; amicis, malorum meorum inscius es.
Nigra enim oculos obtegit
Mors, pium impia cæde
Eheu deorum templa, & ciuitas chara.
CHO. Eheu lætalem continete
Flammam, & belli hastam.
Mox in charam patriam incidetis inglorij.
Puluis uerò similis fumo cum ala ad æthera
Arduum mearum domorum ruit.
Nomen uero terræ obscurum abit,
Aliter uero aliud perit,
Neq; amplius est infœlix Troia,

HEC. Cognouistis, audiuistis
Pergamorum strepitum.
Motus totam, motus
Obruit ciuitatem.
O trementia trementia membra,
Ducite meum pedem.
TAL. Ite ad miserum
Seruilem diem uitæ.
O misera ciuitas. sed tamen nihilominus
Promoue pedem tuum,
Ad naues Græcorum.

TROADVM FINIS.

EVRIPIDIS Bacchæ.

ARGVMENTVM.

BAcchus receptus inter deos, uolente Pentheo sacra eius recipere, in insaniam ducens matris sorores, coëgit Pentheum dilaniare. Actio fabulæ composita est iuxta Aeschylum in Pentheo.

PERSONAE.

Bacchus	Tiresias.
Pentheus	Nuncius.
Chorus Baccharum	Cadmus
Famulus	Alius nuncius.
	Mulier.

PRAE-

PRAEFATVR BACCHVS.

Dsum Iouis filius Thebànorũ ad terrã
Bacchus,quem parit olim
Cadmi filia
Semele,enixa fulguranti igne.
Formam uerò permutans ex deo humanam,
Adsum Dircæ ad fontes & Ismeni fluuium.
Video uerò matris monumentum ictæ fulmine
Hoc,prope domos,& ædium rudera
Fumigantia,diuini ignis adhuc ardentem flammam,
Immortalem Iunonis matrem in meam cõtumeliam,
Laudo uerò Cadmum,inaccessum qui locum hunc
Fecit filiæ templum. Vitis uerò ipsum
Circumcirca ego obtexi racemosis frondibus.
Relinquens uerò Lydòrum diuitem terram,
Et Phrygum,Persarumq; apricas glebas,
Et Bactriana mœnia,& tempestuosam terram
Medorum peragrans,& Arabiam fœlicem,
Asiam uerò totam,quæ iuxta salsum mare
Sita est,mixtis Græcis simul & barbaris,
Frequentes habens bene munitas ciuitates,
Ad hanc primum ueni Græcorum ciuitatem,
Et ibi saltans,& constituens mea
Festa,ut sim certus deus mortalibus.
Primas uerò Thebas huius terræ Græcanicæ
Celebraui,nebridem induens corpori,
Thyrsumq; dans in manum hederaceum carmen.

Quoniã me sorores matris, quas minime cõueniebat
Bacchum negant genitum ex Ioue.
Sed Semelem compressam à mortali quodam,
Ad Iouem referre peccatum Veneris,
Cadmi per commenta. quorum ipsam gratia occidisse
Iouem gloriantur, quod nuptias mentita.
Profectò ipsas è domibus egi ego
Per furorẽ, in monte aũt uersantur, alienatæ animis.
Ornatum uerò habere coẽgi sacrorum meorum,
Et omne fœmineum semen Thæbanorum, quotquot
Mulieres fuerunt, per furorem exegi domibus.
Simul uerò Cadmi cum filiabus permixtæ
Viridibus sub abietibus, in excelsis sedent saxis.
Oportet enim ciuitatem hanc experiri, & si nolit,
Non initiatam exsistentem meis sacris
Semele pro matre defensionem adferre me,
Apparentem mortalibus deum, quem peperit Ioui.
Cadmus quidem & honorem & imperium
Pentheo tradidit, ex filia nato.
Qui oppugnat ea quæ ad me attinẽt, & â libationib.
Pellit me. & in precibus nusquam mei mentionẽ facit.
Quorum gratia ei quod deus sim ostendam,
Et cunctis Thebanis. ad aliam uerò terram,
Rebus hic bene compositis, transferam pedem
Vbi ostendero me ipsum. Si uerò Thebanorum ciuitas
Per iram cum armis extorres Bacchas facere
Voluerit, congrediar Menadibus dux existens.
Propter quæ formam humanam mutaui,

Figuram

Figuram uerò meam permutans in uiri naturam.
Sed ô relinquentes Tmolum, montem Lydiæ,
Tripudium meum mulieres, quas ex barbaris
Adduxi aßistrices, & comites mihi,
Tollite peculiaria in ciuitate Phrygum
Tympana, Rheæq; matris, meáq; inuenta,
Regias circa has domos. & profectæ, has
Pulsate Penthei, ut uideat Cadmi ciuitas.
Ego uerò cum Bacchis ad Citheronis iuga
Profectus, ubi sunt, particeps fiam chororum.
CHO. Asiæ à terra sacra Tmolum
Permutans, tripudio Baccho
Studium suaue, & laborem leuem
Bacchicum celebrans deum.
Quis in uia? quis in uia?
Quis in atrijs? cedat loco,
Et os bene ominans quiuis sanctificet
Solita enim
Semper Dionysum cantabo hymnis.
O fœlix, quicunq; beatus sacra deorum
Sciens, uitam purificat.
Et initiat animam
In montibus Bacchans
Sanctis lustrationibus
Matris magnæ
Orgia Cybeles rite colens,
Thyrsum concutiens,
Et hedera coronatus
Dionysum

Dionysum colit.
Ite Bacchæ, ite Bacchæ,
Bromium filium Deum Dei
Dionysum deducentes
Phrygijs ex montibus,
Græciæ in spaciosas plateas,
Hunc Bromium.
Quem olim habens partus enixu puerperij
Aduolante Iouis fulmine
Vteri abortum mater
Peperit, relinquens uitam
Fulmineo ictu.
Idoneis uerò ad conceptionem statim ipsum
Suscepit thalamis Saturnius Iupiter.
Femore uerò occultans,
Aureis constringit
Fibulis absconditum à Iunone.
Peperit uerò, quando Parcæ
Perduxerunt cornutum deum,
Et coronauit Draconum
Coronis, unde prædam
Serpentum altrices mænades circum-
Dant suis crinibus.
O Semeles altrices Thebæ,
Coronamini hedera,
Luxuriamini luxuriamini candicanti
Smilace pulchros corymbos habente.
Et bacchamini quercus,

Aut

Aut abietis frondibus,
Pictarum uestem nebridum
Obtegite flauorum cincinnorum
Villis, iuxta uero lasciuas ferulas
Sacras facite. iam iam tota terra saltabit
Bromius, qui ducet choreas,
In montem, in montem, ibi manet
Fœminea turba
Relictis telis, & radijs,
Concitata Baccho.
Et contubernium Curetum,
Et diuini Cretenses,
Ioue geniti incolæ.
Et multiuariè ornati capite antrorum,
Rotundum tympanum tensum ex byrsa
Mihi Corybantes inuenerunt.
Simulq; Bacchico acuto
Permiscuerunt dulcisono Phrygum
Tibiarum flatu, matrisq; Rheæ in
Manum posuerunt, strepitumq; in canticis Baccharũ,
Iuxtà uero furentes Satyri,
Matris perficiebant deæ.
Porro ad tripudia
Contulerunt se Trieteridum,
Quibus gaudet Bacchus
Lætus in montibus, quando
Ex thyasis pernicibus
Ceciderit in planum, nebridis habens

Sacram uestem, captans
Sanguinem qui ei offertur ex capris interfectis, cru-
Tendens in montes Phrygios, Lydios. (dum munus
Ipse uero dux itineris Bromius, euæ.
Fluit uero lacte terra,
Fluit uino, fluit uero apum
Nectare, Syriaci tanquam thuris fumus.
Ipse Bacchus autem gestans
Ignitam facem piceam,
Per ferulam emicat,
Cursu & choreis irritans uagas,
Acclamationibus excitans.
Delicatos crines ad æthera iaciens,
Simul uero dulcibus cantibus infremit
Talia. ô ite Bacchæ,
ô ite Bacchæ, ad iuga
Tmoli auro fluentis molliter.
Cantate Dionysum
Raucisonis tympanis,
Euœ Euium
Celebrantes deum
Phrygio clamore, & uociferatione.
Tibia quando dulcisonans
Sacra sacra
Ludicra fremuerit,
Continuè ruentibus
Ad montem, ad monten.
Exultans sanè

Pullus

Pullus, quomodo simul cum
Matre armentaria
Pedem agit celerem
Saltationibus Bacchi.
TIR. Quis in portis Cadmum uocat è domibus,
Agenoris filium, qui urbe Sidonia
Relicta, ædificauit urbem Thebanorum hanc.
Eat quispiam, annuncia, Tiresias quod
Quærat ipsum. nouit uero ipse quibus rebus adsum.
Quæq; constituerim senex existens cum seniori,
Thyrsos sustollere, et hinnulorum pelles gestare,
Et coronare caput hederaceis frondibus.
CAD. O charißime. ut tuam uocem sensi audiens,
Sapientem à sapiente uiro in domo existens.
Venio uero paratus, hunc habens ornatum dei;
Oportet enim ipsum existentem filium filiæ meæ
Bacchum, qui apparuit hominibus deus,
Quantum per nos poßibile, extollere magnum.
Vbi conuenit saltare? ubi firmare pedem,
Et caput iactare canum, dux uiæ tu mihi,
Senex seni Tiresia. Tu enim sapiens,
Quoniam nõ defatiger neq; per noctẽ neq; per diem
Thyrso pulsando terram. obliti sumus dulcium.
Senes cũ simus. TI. Eodẽ modo mecũ affectus es certe
CAD. Et ego quidem pubesco, & aggrediar mala
TI. Quin uehiculis ad montem ibimus.
CAD. Verum non similiter deus honorem haberet
TI. Senex sanè pueri instar ducam te ego utiq;.

CAD. Ipse

CAD. Ipse deus sine labore illuc nos ducet.
TI. Soli ex ciuitate Baccho saltabimus?
CAD. Soli enim sapimus. cæteri autem stulti sunt.
TI. Longa cunctatio, uerum meā cōprehende manū.
CAD. Ecce coniunge, & duc manu.
TI. Non contemno diuina ego, mortalis existens.
CAD. Nihil exacte loquendum cum ipsis dijs.
Patris traditiones, quas coæquales diu iam
Tenemus, nullus ea impugnat sermo,
Neq; si summo ipsa sapientia inuenta sit ingenio.
Dicet quis, quod in senio non pudeat
Saltare caput hedera coronans meum.
Non discreuit enim deus, siue iuuenem
Conuenit saltare, siue senem.
" Sed ab omnibus uult honores habere
" Communes, per numeros uero nihil augeri uult.
Quoniam tu lucem Tiresia hanc non uides,
Ego propheta tibi sermonum ero.
Pentheus domum hic per libamina it,
Echionis filius, cui imperium tradidi terræ,
Vt attonitus est? Quid dicturus est insolentius?
PEN. Peregre fui quidem ab hac terra.
Audio uero noua per hanc ciuitatem mala,
Mulieres nobis domos reliquisse,
Cum uagabundis Bacchis in umbrosis
Montibus colere hunc nouum deum,
Dionysum, quicunq; sit, honorantes choreis.
Plenas enim thyasis in medijs stare
Crateras,

Crateras, aliam uero alio ad solitudinem
Fugientem, cubilibus uirorum inseruire,
Prætextu quidē tanquā Mænades sint sacrificantes;
Sed ipsam Venerem præferre Baccho.
Quotquot igitur cæpi, captiuas manus
Seruant publicis famuli tectis.
Quotquot autem absunt, ex montibus uenabor.
Et Ino, Agauemq́;, quæ me peperit Echioni,
Et Actæonis matrem, Autonoëm dico.
Et ipsas ferreis constringens in uinculis,
Desinire faciam ab ista improba bacchanatione citò
Dicunt uero quod quidam uenerit hospes
Præstigiator, incantator, Lydia à terra,
Flaua cæsarie bene olentem comam,
Nigras oculis gratias Veneris habens,
Qui diesq́; & noctes conuersatur,
Sacra offerens Bacchica puellis,
Quod si ipsum intra hæc cæpero tecta,
Compescam plangentem thyrsum, & concutientem
Comas, ceruicem corporis secans.
Ille esse dicit Dionysum deum,
Ille in femur olim insitus fuit Iouis,
Qui arsit face fulminea
Cum matre, diuinas quod nuptias mentita fuit.
Hæc an non sæua strangulatione sunt digna,
Lasciuire petulanter, quicunq́; est tandem hospes?
Sed hoc aliud mirum, ipsum aruspicem
In uarijs nebridibus Tiresiam uideo,

Patremq; meæ matris, magnum risum,
Thyrso bacchantem? improbo pater.
Senectutem uestram aspiciens mentis expertem.
Non decuties hederam? non liberam
A thyrso dimittes manum meæ matris pater
Tu hoc persuasisti Tiresia? Hunc uero iterum uis
Deum hominibus persuadens nouum,
Spectare uolucres, & holocaustorum præmiũ ferre.
Nisi te cana senectus liberasset,
Sederes utiq; in Bacchis uinctus medijs,
Sacra mala introducens. mulieribus enim,
Vbi in conuiuio uini contingit Venus,
Non sacrum quicquam dico orgiorum.
CHO. Pietatis ergò, ô hospes, non ueneraris deos,
Et Cadmum seminantem terrigenam segetem.
Echionis uero existens filius, dedecoras genus?
" TI. Quando uir nactus fuerit sermonum
" Bonam causam, non magnum opus benedicere.
Tu uero nobilẽ quidem linguã tanquã sapiens habes,
In uerbis uero non insunt tibi mentes.
" Confidens uero potens, & loqui ualens uir,
" Malus ciuis est, mentem non habens.
Hic uero deus nouus, quem tu irrides
Non sanè queam magnitudinem eloqui, quantus
Per Græciam erit. duo enim, ô adolescens,
Præcipua inter homines. Ceres dea,
Tellus uero est: & potus, utrumq; uero uis, dicito.
Ipsa quidem in aridis enutrit homines.

Sed

Sed hic uenit in contrarium, Semeles filius.
Vuæ humidam potionem inuenit & attulit
Mortalibus, quod quiescere facit miseros homines
A' tristitia, ubi impleti fuerint uitis humore,
Per'que somnum obliuionem, quæ quotidie sunt malorum,
Dat. Non est aliud pharmacum laborum.
Hic dijs libat, deus existens.
Itaq; per hunc bona homines consequuntur.
Et derides ipsum, quod insutus Iouis
Femori: docebo te, quàm bene se habeát hoc.
Postquam ipsum rapuit ex igne fulmineo,
Iupiter uero ad Olympum infantem duxit recentem,
Iuno ipsum uoluit eijcere è cœlo.
Iupiter uero contrà machinatus est, quippe deus,
Rumpens partem quandam eius, qui terram ambit,
Aetheris, posuit, pignus sui elocans
Dionysum, Iunonis propter rixas. procedente tẽpore
Mortales educatum dicunt in femore Iouis,
Nomen transmutantes, quod deæ deus
Iunoni olim dederit obsidẽ, inde componentes sermonem.
Vates uero deus hic est. etenim ipsa bacchatio,
Et ipsa insania uaticinandi uim magnam habet.
Quando enim hic deus in corpus uenerit immodicus,
Dicere futura insanientes facit.
Martis uero partem assumens habet quandam
Exercitum enim in armis existentem, & ordinibus,
Perterruit metus, antequam ad arma uentum sit:
Furor uero, & ab hoc est Dionyso.

Præterea ipsum uidebis in Delphicis saxis
Saltantem, cum facibus bicipites rupes
Ferientem, & concutientem Bacchicum ramum,
Et magnum per Græciam. Sed mihi ò Pentheu parcito,
Ne gloriare imperio potentiam in homines habere.
Neq; si uidearis quidem, existimatio uerò fuerit falsa,
Sapere existimato aliquid. sed deum in terrã recipe,
Et liba, & celebrato bacchanalibus, & corònato ca-
Non ipse Dionysus non temperantes coget (put.
Mulieres in Venerem, sed in natura
Modestia inest in perpetuum usq;.
Hoc considerandum enim. Etenim in festis Bacchi
Existens hæc modestia non corrumpatur.
Vides? Tu gaudes cum insisterint foribus
Multi, Penthei uerò nomen magnificauerit ciuitas;
Et ille arbitror delectatur cultus:
Ego quidem igitur, & Cadmus quem tu irrides
Hedera coronabimur, & saltabimus
Senile iugum, sed tamen saltandum est.
Neq; pugnabo contra deum tuis sermonib. persuasus.
Insanis enim quàm grauissime, et neq; pharmacis
Remedium accipies, neq; sine istis ægrotabis.
CHO. *O senex, Phœbũ uerò nõ dedecoras tuis dictis,*
Colensq; Bromium sentis recte, magnum deum.
CAD. *O fili, recte te Tiresias admonuit.*
Habitato nobiscum, non extra leges.
Nunc enim & uolas, & sapiens nihil sapis.
Siquidem non est deus hic, ut tu dicis,

Apud

Apud te dicito, & mentire honeste.
Quod sit Semeles, ut uideatur deum peperisse.
Nobis uerò omnibus, toti generi honor adsit.
Vides Actaeonis miserum interitum,
Quem crudiferi canes, quos aluit,
Dilaniauerunt, praestantiorem in uenatione
Diana esse gloriantem in syluis.
Quod ne tibi accidet. age tuum coronato caput
Hedera, nobiscum deo honorem exhibe.
PEN. Ne mihi adferas manũ bachanalia uerò celebres
Neq; abstergas mihi stultitiam tuam. (profectus
Tuae dementiae praeceptorem hunc
Vltione consectabor. abeat quispiam quamprimum,
Profectus uerò ad sedes istas, ubi augurium habet,
Vectibus tridentes conuerte retro,
Sursum deorsum omnia confundens simul,
Et coronas uentis ac procellis da.
Maxime enim ipsum mordebo faciens haec.
Alij uerò per ciuitatem euntes, inuestigate
Effoeminatum hospitem, qui introducit uitium
Nouum mulieribus, & connubia dedecore afficit.
Et siquidem coeperitis, uinctum ducite
Huc eum, ut delapidationis poenam adeptus
Moriatur, tristia bacchanalia Thebis uidens.
TI. O miser, ut nescis quò uerborum uenias
Insanis iam, & antè non constitisti animo.
Eamus nos Cadme, et deprecemur
Et super hoc, quamuis existente saeuo.

Et super ciuitate deum, ne quid noui
Faciat. Sed sequere me hederaceo cum baculo
Conare uerò erigere corpus meum & ego tuum
" Senes uerò turpe duos cadere. eat uerò nihilominus.
Baccho enim filio Iouis seruiendum erit.
Pentheus uerò quomodo non luctum inferat familiæ
Tuæ Cadme? arte uaticinandi non dico,
" Sed rebus. Stulta enim stultus dicit.
CHO. Sancta ueneranda deorum,
Sancta quæ supra terram
Aureas alas fers,
Hæc Penthei audis,
Audis impiam contumeliam
In Bromium filium Semeles,
Apud iucundissimam lætitiam
Deum præcipuum deorum: qui hæc potest,
Et tripudiare choreis,
Et cum tibia ridere,
Et sedare curas,
Quoties uuæ uenerit
Liquor in conuiuium deorum,
Hederaceis uerò in compotationibus
Viris crater somnum immiserit.
" Infrenis oris
" Enormisq; dementiæ,
" Finis infœlicitas.
" Sed tranquillitatis
" Vita, & sapientia incon-

Cussa

Cussa manet, & continet ‹‹
Rem domesticam longe quidē. sed tamen æthera habi= ‹‹
Tantes, uident res mortalium cœlites. ‹‹
Non recta uerò sapientia, ‹‹
Et non mortalia sapere, ‹‹
Abbreuiat uitam. Hac de causa ‹‹
Vere qui magna sectatur, ‹‹
Mediocria non consequitur. ‹‹
Insanientium hi mores, ‹‹
Et imprudentium (meo iudicio) uirorum. ‹‹
Vtinam ueniam ad Cyprum
Insulam, Veneris,
Vbi demulcentes animos uersantur
Mortalibus amores.
Et ad Paphum, quam centum ostia habentes
Barbari fluuij riui
Frugiferam reddunt carentes imbribus.
Vbi pulcherrima
Pieria Musarum sedes,
Inclyta fama Olympi,
Illuc duc me —
Bromi Bromi
Bacchans deus.
Illic Gratiæ.
Illic Desiderium.
Illic uero Bacchis
Fas est celebrare orgia.
Deus hic Iouis filius

Gaudet quidem conuiuijs,
Amat uero diuitiarum largitricem
Pacem, iuuenum altricem deam.
Parem uero diuiti
Et pauperi dat habere
Vini iucunditatem, carentem tristitiæ.
Odit uero, cui non hæc curæ sunt
Per diem, & gratas noctes,
Lætum degere.
Sapientem uero abstinere
Animum mentemq́;,
Curiosis à uiris.
Et quod uulgus
Iniquius
Iudicat, & loquitur,
Hæc utiq; dixero.
FA. Pentheu, adsumus hanc prædam uenati,
Ad quam misisti, neq; frustra festinauimus.
Hæc fera enim nobis mansueta, neq; subduxit
Fuga pedem, uerum tradidit non inuita manus,
Neq; pallidus, neq; permutauit purpuream genam.
Sed ridens, & ligare & abducere petijt,
Et mansit, partem mei mitem faciens.
Et ego per pudorem dixi: ô hospes, non lubens
Ego te, sed Penthei, qui me misit, mandato.
Quas porro tu Bacchas conclusisti, quas corripuisti,
Et ligasti uinculis publicis tectis,
Abierunt illæ solutæ ad montes,

Saliunt,

Saliunt, Bromium inuocantes deum.
Sponte sua ipsis uincula soluta pedum,
Et claustra dimiserunt fores, sine mortali manu.
Multis uerò hic uir miraculis adest plenus,
Ad has Thebas. tibi alia curæ oportet esse.
PEN. Corripite manus huius. in uinculis enim existis,
Non est adeò celer, ut me effugiat.
Certe quidem corpore non deformis es hospes,
Quantum ad mulieres, quare Thebas uenisti.
Capillus etenim tuus prolixus, non propter luctum
Secundum genas fusus, desiderij plenus.
Album uerò colorem adornatum habes
Non solis radijs, sed sub umbra
Venerem pulchritudine captas.
Primum igitur mihi dicito, quis'nam es genere?
DIO. Nulla iactantia. facile uerò hoc dicere.
Floridum Tmolum nouisti audiens?
PEN. Noui, qui Sardoum urbem ambit in orbem.
DIO. Inde sum. Lydia uerò mihi patria.
PEN. Vnde uerò sacra hæc ducis in Græciam?
DIO. Dionysus nos pietatem docuit, filius Iouis.
PEN. Iupiter uero est illic quis, qui nouos parit deos?
DIO. Non, uerum qui Semeles hic coniunxit nuptijs.
PEN. Vtrum uero noctu te, aut interdiu coëgit?
DIO. Cernens cernentem, & tradit sacra.
PEN. Hæc orgia sunt, quam speciem habentia tibi?
DIO. Non dicenda, non initiatis sacris Bacchi cognitum hominibus.

PEN. Habent uerò utilitatem celebrantes quandam?
DIO. Non fas est audire te, sunt uerò digna cognitu.
PEN. Bene hoc tergiuersatus es, cum audire cupio.
DIO. Impie celebrantem orgia odit deus.
PEN. Deũ enim uidisse tu dicis manifeste, qualis fue-
DIO. Qualis uoluit, non ego notaui hoc. (rit.
PEN. Hæc certe declinasti bene, nihil dicens.
» DI. Videbitur aliqs desipiẽti sapiẽtia loquẽs desipere.
PEN. Venisti uerò primum huc, hunc ducens deum?
DIO. Omnes saltant Barbari hæc orgia.
PEN. Sapiunt enim peius Græcis longe.
DIO. In ijs longe melius, cæterum leges dissentiunt.
PEN. Hæc uerò sacra noctu, aut interdiu celebras?
» DIO. Noctu plerunq;, reuerentiam habent tenebræ.
PEN. Istud erga mulieres dolosum est, & uitiosum.
» DIO. Etiam die turpitudinem inueniat quispiã sanè.
PE. Pœnã te dare oportet ꝓpter inuentiones malorũ
» DIO. Te uerò propter impietatem impium in deum.
PEN. Quàm confidens Bacchum, neq; inexercitatus sermonum. (facies?
DIO. Dic quid pati oporteat, quid truculentum in me
PEN. Primum quidem mollem capillũ abscindã tuũ,
DIO. Sacer est capillus, & deo ipsum nutrio.
PEN. Deinde thyrsum hunc da ex manibus.
DIO. Ipse tu mihi eripis, hunc Dionyso fero.
PEN, Et in custodijs corpus tuum custodiemus.
DIO. Soluet me deus ipse, cum ego uoluero. (stitutus.
PEN. Quando inuocaueris ipsum inter Bacchas con-

DIO.Et nunc quæ patior prope existens uidet.
PEN.Et ubi est? non enim conspicuus oculis meis.
DIO.Penes me. Tu uerò impius ipse existēs, nō uides
PEN.Comprehendite. despicit me & Thebas hic.
DIO.Interdico, me ne ligent, sapiens desipientibus.
PEN.Ego uerò ligandum te, potentior te.
DIO.Nescis quod uiuis, neq; uides, neq; quis sis.
PEN.Pentheus Agaues filius, patris uero Echionis:
DIO.Ad infortuniū patiendū secundū nomen idoneus
PEN.Abi. constringite eum iuxta equestria (es.
Præsepia, ut tenebrosas uideat tenebras.
Illic saltato. Istas uero quas adducens ades
Malorum cooperatrices, aut uendemus,
Aut manus à strepitu hoc, & byrsæ sonitu
Compescens, ad telas ancillas comparabo.
DIO.Ibo sanè. quod uero nō conuenit, non cōuenit, " "
Pati. certe propter hanc talione contumeliam " "
Consequitur Dionysus te, quem non esse dicis.
Nos enim lædens, hunc in uincula ducis.
CHO.Acheloi filia
Veneranda, bona uirgo Dirce
Tu enim in tuis olim fontibus
Iouis infantem accepisti,
Quando femore ex igne immortali Iupiter,
Qui peperit, rapuit ipsum.
Hæc exclamasti,
Io Dithyrambe, meum
Ad masculum hunc ito uterum.

Ostendam

Ostendam hoc ô
Bacche, Thebis nominandum.
Tu uero me ô beata Dirce,
Coronatos repellis
Thiasos habentem in te.
Quid me repudias? quid me fugis?
Posthac certe racemosi
Dionysi muneris uitium,
Posthac tibi Bromij curæ erit.
Qualem qualem iram
Exhibet terrestre
Genus, natus ex dracone
Olim Penheus, quem Echion
Generauit terrestris,
Immane monstrum,
Non uirum humanum,
Sed cruentum ueluti gigan=
Tem aduersarium di=
Is qui me laqueis famulam
Bromij mox colligabit.
Meum intus habet
In domo iam socium
Obscuris occultatum carceribus.
Vides hæc, ô Iouis fili
Dionyse, tuas prophetas
In certamine necessitatis?
Redi renidens auro, concutiens
Thyrsum per olympum,

Cruenti uero uiri petulantiam contine;
Ad Nyssam utiq; fe-
Rarum altricem thyrsum ferens,
Thiasum ô Dionyse, aut
Corycæis in uerticibus.
Statim in arborosis olympi
Thalamis, ubi olim Or-
pheus cithara ludens
Congregabat arbores Mu-
sis, congregabat feras agrestes.
Beata ô Pieria,
Colit te Euius.
Et ueniet saltaturus
Cum bacchationibus.
Velocem uero
Transcendens Axium,
Rotantesq; Mænades ducet,
Ad Lydiamq;, fœlicitatis
Mortalibus largitorem, & parentem,
Quem audiui equestrem regionem aquis
Limpidissimis irrigare.
DIO. *Io audite meam, audite & uocem*
Io Bacchæ, io Bacchæ.
CHO. *Quis hic? quis? unde sonitus*
Me uocauit Bacchi?
DIO. *Io iterum uoco,*
Semeles Iouisq; filius.
CHO. *Io io domine domine;*

Veni

Veni iterum nostrum ad Thiasum,
O Bromie Bromie.
Solum terræ commotione ueneranda.
A, a, mox Penthei atria
Concutientur ruinis
Ipse Dionysus in atrijs
Colite ipsum.
SEMI *Colimus ô.*
Videte lapideas columnarum pilas
Trementes has.
Bromius signum cum clamore lætitiæ dat intra tecta.
SEMI. *Accende fulmineam ardentem facem,*
Combure combure domum Penthei.
SEMI. *A, a. ignem non uides, neq; cernis*
Semeles sacrum circa sepulchrum
Quam olim fulmineum,
Reliquit flammam Iouis tonitru.
Disijcite ad solum trementes domos,
Disijcite ô Mænades,
Hic enim rex, sursum deorsum positus, accedit
Atria hæc, iouis filius Dionysus,
DIO *Barbaræ mulieres, adeò consternatæ metu*
Ad solum cecidistis? Gauisæ estis, uidetur Baccho
Concutientes domum Penthei. quare suscitate
Corpus, & cõfirmate mẽbra, excludentes tremorem
CHO. *O lux maxima nobis Euij baccheumatis,*
Vt aspexi lubens te solitariam habens solitudinem.
DIO. *Ad animi mœrorem uenistis, cum mittebar*

In

in Penthei ut in obscurum carcerem caderem.

CHO. Quomodo enim? nullus enim mihi custos esset, si tu male haberes.

Sed quomodo liberatus es in uirum impium incidens?

DIO. Ego ipse seruaui meipsum facile sine labore.

CHO. Neq; tuã colligauit manũ uinculis per laqueos.

DIO. In his etiam elusi eũ, quod me uincire existimãs,
Neq; attigit, neq; nexuit nos, spe b. uero pascebatur.
Ad præsepia uero taurum inueniens, ubi conclusit nos agens
Huic laqueos circũposuit genubus, & ungulis pedum
Iracundiam spirans, sudorem à corpore stillans á,
Labris dans dentes, propè ego præsto existens,
Quietus sedens aspexi, interea temporis
Concußit ueniens Bacchus domũ, & matris sepulchro
Ignem succendit. Hic uero ut uidit, domos ardere existimans,
Impetum fecit huc, & isthuc, famulis aquam ferre
Iubẽs. omnis uero in opere seruus erat, frustra laborãs
Omittens uero hunc laborem, tanquam me elapso
Fertur, gladium nigrum rapiens domum intra.
Deinde Bromius (ut mihi uidetur, opinionem dicam)
Lucem fecit per aulam. hic uero ad hunc ruens,
Impetũ fecit, & pungebat lucidũ, tanq̃ occisurus me.
Ad hæc ei, cætera Bacchus damno afficit,
Domumq́; diruit ad solum, concidit uero tota.
Acerbißima expertus uincula mea, propter labores
Amittens gladiũ, defatigatus est, erga deum existens homo,

Congredi

Congredi ausus. tranquillus uero Bacchus ducens
E domo uenio ad uos, Pentheum non curans.
Vt uero mihi uidetur, strepunt solea in domo.
Ad uestibula statim ueniet. Quid nã ppter ista dicet?
Facile enim ipsum feram, etiãsi spirans ueniat magnũ.
„ Sapiẽtis enim uiri est, exercere modestã iræ cõtinen-
PEN. Passus sum indigna, effugit mihi hospes, (tiam.
Qui modò uinculis erat constrictus.
Ehem hic est uir. quid isthuc? quomodo ante uestibula
Appares, extra meas ædes egressus?
DIO. Siste pedem, iræ uero siste quietum pedem.
PEN. Vnde tu uincula effugiens egrederis?
DIO. Non dixi? non audiuisti quod soluet quispiam?
PEN. Quis? nouos enim adfers sermones semper.
DIO. Qui racemosam uitem producit mortalibus.
PEN. Acceptum fers hoc iam Dionyso bonum.
DIO. Claudere iubeo omnes turres circumcirca.
PEN. Quid isthuc? non transcendunt enim muros dij?
BAC. Sapiens, sapiens es, præterquam in quibus oportebat te esse sapientem.
PEN. In quibus oportet, maxime ego sum sapiens;
Hoc uero audiens, primum sermones disce.
Qui ex monte adest nuncians quiddam tibi.
Nos uero tibi manebimus, non fugiemus.
NVN. O Pentheu, imperator huius Thebanæ terræ,
Adsum Cytheronem relinquens, ubi nunquam
Albæ niuis liquescunt sacræ aspergines.
PEN. Venis uero quod'nam adferens studiũ sermonũ?
NVN. Bacchas

NVN. Bacchas furiosas aspiciens, quæ ex hac terra
Per œstrum albos pedes detulerunt.
Adsum dicere tibi & ciuitati cupiens, ô rex,
Quod dira agunt, & miracula superantia.
Sed cupio audire, utrum tibi liberè
Dicam ea quæ inde fero, an sermonem contineamus?
Impetum enim tui animi metuo, ô rex,
Et iracundiam, & regalem nimium.
PEN. Dic, quoniam indemnis ex me omnino eris.
Iustis enim non irasci conuenit.
Quanto uero dixeris atrociora de Bacchis,
Tanto magis subministrantem artes
Mulieribus, hunc supplicio proponemus.
NVN. Armentariæ quidem pecudes modò ad iugum
Vitulorum paulatim ascendebant, cum sol
Radios emittebat, calefaciens terram.
Video autem thiasos tres muliebrium chororum,
Quibus præerat, uni quidem Autonoe, secundo
Mater Agaue tua, tertio uerò Ino choro.
Dormiebant uero omnes corporibus dissolutæ:
Hæ quidem ad abietis tergum, enixæ frondem:
Aliæ in quercus folijs ad solum caput,
Temere prostratæ modeste, non ut tu ais
Inebriatas cratere, & strepitu tibiæ,
Venari per syluam Venerem mares imitantes.
Tua uero mater, ululauit in medijs
Collocata Bacchis, ex somno mouens corpus,
Boatus ut audiuit cornutorum boum.

Illæ uero abstergentes recentem ab oculis somnum,
Assurrexerũt erectæ, mirũ uisu, propter decentiam.
Iuuenes, uetulæ & uirgines, & innuptæ.
Et primum quidem demiserunt in humeros comas,
Et nebridas collegerunt, quibuscunq; nodorum
Vinculum solutum erat, & uariegatas pelles
Serpentum colligarunt lambenti gula.
Aliæ in ulnis aut capream, catulos luporum
Agrestes gestantes, album dederunt lac,
Quibuscunq; nuper parturientib. mãmæ turgebãt ad
Infantibus relictis. Imposuerunt autem cißinas (huc
Coronas, & quercus, & milacis floriferi.
Thyrsum uerò quædam capiens percußit in petram,
Vnde rorulentus aquæ prosiliebat humor.
Alia ferulam in solum misit terræ,
Et hac parte fontem emisit uini deus.
Quibuscunq; uerò albæ potionis desiderium erat,
Summis digitis diuidentes terram,
Lactis scaturigines habebant. ex hederaceis autem
Thyrsis dulces mellis stillabant humores.
Ita ut si adfuisses, deum, quem nunc uituperas,
Precibus petiuisses utiq;, aspiciens hæc.
Conuenimus uerò bubulci & pastores ouium,
Mutuis sermonibus dantes inuicem contentionem,
Quod dira agerent, & miraculis digna.
Atq; quidam erro per urbem, soloresq; dicendi,
Dixit ad omnes ô sacra iuga
Habitantes montium, uultis capiamus

Penthei

Penthei Agauem matrem ex baccheumatis, (tare
Remq; gratam regi feciamus? bene uerò nobis consul-
Visus est. arbustorū autem insidias ponebamus in fron
Occultantes nos ipsos. Ipsæ uerò certa (dibus
Hora mouebant thyrsum ad baccheumata;
Iacchum pleno ore, Iouis filium.
Bromium uocantes. totus uerò conbacchauit mons,
Et feræ, nihil erat immotum cursu.
Erat uerò Agaue prope saltans me.
Ibi ego simul exiliui, tanquàm corripere cupiens
Arbustum deserens, ubi occultauimus corpus.
Ipsa uerò exclamauit: O cursu concitatæ meæ canes;
Capiamus uiros istos. quare subsequimini me,
Sequimini thyrsis manibus armatæ.
Nos itaq; fugientes euitauimus
Baccharum lacerationem. ipsæ uerò pastorum pascua
Vitulorum irruerunt cum manu absq; ferro.
Et hanc quidem aspexisses, optimam iuuencam
Mugientem habentem in manibus per ultionem:
Aliæ uerò uaccas dißipabant laniatu.
Vidisses certe aut latus, aut bifidum pedem,
Iaci sursum & deorsum pensilia uerò
Stillabant sub abietibus permixta sanguine.
Tauri uerò animosi, & cornubus se defendētes,
Ab anteriori parte sternebantur ad terram corpore;
Magna multitudine manuū cū agerētur iuuencularū.
Citius uerò dißipabantur carnis tegumenta,
Quàm tu attingere queas palpebras regijs pupulis.

Petunt autem ueluti aues sublatæ cursu,
Camporum latifundia, quæ apud Asopi fluenta
Fructuosam emittunt Thebanam segetem.
Et ab Hysias Erythrasq;, quæ Citheronis ad radicem
Infra habitant, ueluti hostes
Incidentes, omnia sursum atq; deorsum
spoliabant, rapiebant quidem ex domibus liberos.
Quotquot uerò in humeros posuerũt, à nullis uinculis
Continebantur, neq; cadebant ad nigram terram.
Non æs erat, neq; ferrum: sed in capillis
Ignem ferebant, neq; comburebat. isti uerò ꝓpter iram
Ad arma uersi sunt cum uastarentur à Bacchis.
Vbi quidem graue erat spectaculum uidere, ô rex.
Has etenim non cruentabat hastile iaculum.
Sed illæ thyrsos emittentes manibus,
Vulnera infligebant, & conuerterunt in fugam,
Mulieres, uiros, non absq; deo quopiam.
Iterum uerò ibant, unde mouerunt pedem,
Ad fontes ipsos quos emisit ipsis deus.
Abluerunt uerò sanguinem guttum ex genis
Lingua serpentis abstergebant à corpore.
Deum itaq; hunc quicunq; sit, ô domine,
Recipe in ciuitatem hanc. quoniam & in cæteris
„ Etiam illud dicunt ipsum, quantum audio,
„ Sedatricem uitem dare hominibus,
„ Vino enim sublato, non est Venus,
Neq; aliud iucundum quicquam mortalibus posthac:
CHO. Timeo quidem loqui sermones liberos,

Ad tyrannum, sed tamen dicetur.
Dionysus inferior nullo deorum est.
PEN. *Iam propè ueluti ignis ardet*
Petulantia baccharum probrum in Græcos ingens
Verum non cunctandum est. abi ad Electræ profectus
Portas, iube omnes scutatos
Et equorum obuiā uenire celeripidum conscensores,
Et peltas quotquot uibrant, & arcuum manu
Pulsant neruos, ut expeditionem ducamus
In Bacchas. Aliàs enim uincunt hæc,
Si à mulieribus patimur quæ patimur.
NVN. *Pares quidem nihil meis dictis audiens,*
O Pentheu. male uerò à te cum tractor, tamen
Assero, non oportere te arma inferre deo,
Sed quiescere. Bromius non sustinebit.
Mouenti Bacchas Euijs à montibus.
PEN. *Nequaquam castigabis me, aut uinctus elapsus*
Seruaberis in hoc, aut tibi iterum inferam supplicium
NVN. *Sacrificarem ei potius, quàm succensus*
Contra stimulum calcitrem mortalis existens deo.
PEN. *Sacrificabo cædem fœmineam, ut dignæ sunt,*
Magnam, tumultum faciens in Citheronis iugis.
Fugietis omnes: & hoc turpe est, scuta
Thyrsis Baccharum cedere ærea.
NVN. *Perplexo cum hoc negociū habemus hospite.*
Quoniam neq; patiens, neq; inferens quiescet,
Quandoquidem adhuc ista recte componi possunt.
PEN. *Quid facientem, seruientem seruitute mea?*

NVN. Ego mulieres huc absq; armis adducam.
PEN. Eheu, hoc iam fraudulentum in me machinaris:
NVN. Quod' nam? si te uolo seruare artibus meis?
PE. Cõspirastis cõmuniter in hæc, ut bacchemini usq;.
NVN. Quamuis pactus sim, hoc sic est, cum deo.
PEN, Efferte mihi huc arma, tu uerò desine loqui,
NVN. Vis ipsas in montibus consedentes uidere?
PEN. Maxime, ingens ubi dedero auri pondus.
NVN. Cur in amorem huius rei incidisti magnum?
PEN. Libenter uiderem eas inebriatas.
NVN. Tamen uideres libenter quæ tibi aduersa sunt.
PEN. Manifeste scias, tacite sub abiete sedens.
NVN. Verum uestigia inquirent tua, si uelis clam.
PEN. Imò palàm. bene enim dixisti hoc.
NVN. Ducamus igitur te, & aggrediaris uiam.
PE. Duc ut primum, propter tempus enim nõ grauor.
NVN. Indue nunc corpori byßinos peplos.
PEN. Cur'nam hoc modo in mulieres è uiro migro?
NVN. Ne te interficiant, si uir uisus fueris illic.
PEN. Bene dixisti hoc, & sapiens dudum es.
NVN. Dionysus nos docuit hæc
PE. Quomodo igitur fieri queãt. quæ tu me admones
NV. Ego ornabo te, intro in domũ profectus. (scite?
PEN: Quo ornatu, an fœmineo? uerum me pudet.
NVN. Non amplius spectator mænadũ promptus es.
PE. Vestẽ uerò quam ais circa corpus meum positurũ?
NV. Capillum quidẽ ad caput tuum prolixũ extendã.
PEN. Alter uerò habitus ornatus, quis mihi est?

NVN. Pepli

NVN. Pepli talares. in capite uerò erit mitra.
PEN. Ecquid aliud ad ista addes mihi?
NVN. Et thyrsum manui ceu hinnuli uariam pellem.
PEN. Non queam fœmineam induere uestem.
NV. Verũ supplicium dabis, congressus cum Bacchis
PE. Recte, ire cõuenit primũ exploratum. (prælio.
NV. Sapientius certe, quàm malis capere mala.
PEN. Et quomodo per urbem ibo Thebanos latens?
NV. Vias secretas imus. ego dux ero. (mihi.
PEN. Quodlibet potius est, ne irrideant Bacchæ,
NV. Profecti domũ, quæcunq; uisa fuerint consultabi-
PE. Omnino licet. mea commoditas adest tibi. (mus:
NV. Eo utiq;. aut enim armatus ibo,
Aut tuis parebo consilijs.
DIO. Veniet uerò ad Bacchas, ubi moriẽs dabit pœnã.
O mulieres, hic uir in iactum constitutus est.
O Dionyse, nunc tuũ opus est. non enim procul abes.
Vlciscamur eum. primum moue animo,
Immittens leuem furorem, ut sapiens bene,
Nolit fœmineum induere ornatum.
Extra uerò pellens sapientiam, induet,
Cupio uerò ipsum ridiculum Thebanis facere,
In ueste fœminea cum ducitur per urbem,
Propter minas quas antè dixit, quibus uehemens erat.
Sed eo ornatum accipiens, quo in plutonis
Abibit matris ex manibus interfectus,
Pentheo adaptaturus. cognoscet uerò Iouis filium
Dionysum, qui est in authoritate deus

" Vehementissimus, sed hominibus clementissimus.
CHO. An in nocturnis choreis
Ponam aliquando album,
Pedem debacchans,
Ceruicem ad æthera roscidum
Iaciens, ueluti hinnula uiridi
Cursitans prati uoluptate,
Quando timendam effugerit
Venationem extra stationes,
Bene torta super retia.
Incitans uerò uenatores,
Intendit cursum canum,
Et laboribus, & uelocibus turbinibus
Salit iuxta campum fluuiatilem, gaudens
Mortalium solitudine,
Et opacæ in arbustis syluæ.
" Quid sapientius, aut quod pulchrius
" A'dijs munus apud homines,
" Quàm manum supra uerticem
" Hostium uictricem habere?
" Quoniam quod bonum est gratum semper.
" Aduentat uix, sed tamen uenit,
" Certa diuina
" Virtus. punit uerò
" Et mortales eos qui improbitatem
" Colunt, & non deorum sacra
" Promouent, cum peruersa opinione.
" Occultant uerò uarie

Longo

Longo tempore pedem, & " "
Captant impium. non " "
Enim aliquid quod potius sit legibus " "
Inquirere conuenit, aut cogitare. " "
Facilis enim iactura putare.
Et ratum habere, quicunq; tandem sit deus,
Qui tempore longo,
Legitime cultus sit, semperq; natura existat.
Quid sapientius? aut quod pulchrius " "
A dijs munus apud homines, " "
Quàm manum supra uerticem " "
Hostium uictricem habere? " "
Quoniam quod bonum est, gratum semper. " "
Beatus quidem, qui ex maris " "
Fugit fluctu, portum uerò adeptus est. " "
Beatus uerò qui superauit " "
Calamitates. Alijs uero alius alium " "
Diuitijs & potentia præterijt. " "
Infinitæ infinitis " "
Superfunt spes. hæ quidem " "
Finem faciunt in diuitijs " "
Mortalibus, aliæ irritæ fiunt. Hunc uero, in diem " "
Cui uictus abundans, beatum iudico. " "

DIO. *Te cupidũ existentẽ quæ non conuenit cernere,*
Et conantem non conanda, Penthea dico,
Foras prodi, compareto mihi,
Ornatum mulieris mænadis Bacchæ habens,
Et tuæ matris & agminis explorator.

Decorus uero es Cadmi uni ex filiabus forma.
PEN. Atqui uidere mihi duos quidem soles uideor,
Geminasq; Thebas, & oppidum septem portas habēs.
Et taurus nobis præire uideris,
Et tuo cornua bina capiti adnata esse.
Sed reuerá ne es fera? mutatus enim es in taurum.
Deus ipse it præ, non existens benignus
DI. Socius nobis, nūc uero uides quæ te uidere cōuenit
PE. Quid uideor tādem? an non Inonis cōstitutionem,
Aut Agaues repræsentare matris meæ?
DIO. Illas ipsas aspicere existimo te cernens.
Verum è suo loco tibi motus est cincinnus hic,
Non ut ego ipsum sub mitra adaptaui.
PE. Intus antrorsum ipsum & retrorsum quatiēs ego
Et debacchans ex loco moui.
DIO. Sed ipsum nos, quibus te colere curæ est,
Iterum componemus, quare erige caput.
PE. Ecce, tu ornato: tibi enim paremus iam.
DI. Et zonæ tibi laxæ sunt neque in ordinē peplorum
Plicæ sub talis tendatur tuorum.
PEN. Et mihi uidentur iuxta dextrum pedem.
Hic uero recte iuxta neruos ceruicis habet peplus
DIO: An ne me tuorum primum habebis amicorum,
Vbi præter opinionem modestas Bacchas uideris?
PEN Vtrum ne thyrsum dextra sumens manu,
Aut hac, Bacchæ magis similis ero?
DIO. In dextra conuenit, & simul dextro pede
Tollere ipsum. laudo uero, quod mutasti animum.

PEN.

PEN. *Queam'ne Cytheronis colles,*
Cum ipsis Bacchis meis humeris ferre?
DIO. *Poteris, si uelis. priorem uero mentem*
Non habuisti sanam. nunc uero habes, qualem te con-
PEN. *Vectes feramus, aut manibus diuellam, (uenit.*
Verticibus supponens humerum aut brachium?
DIO. *Ne tu Nympharum perdas sedes,*
Et Panis sedes ibi habent susurri uentorum.
PEN. *Recte. admonuisti non uiribus uincendae* "
Mulieres. abietibus uero meum abscondam corpus "
DIO. *Occultaberis tu occultatione, qua occulta-*
riconuenit,
Profectum fraudulentũ Manadũ speculatorem.
PEN. *Atqui uideor ipsas in arbustis ueluti aues,*
Lectorum contineri gratissimis in latebris.
DIO, *Quin igitur ad hoc ipsum migras custos,*
Capiens fortasse ipsas, si tu non captus fueris prius.
PEN. *Deduc me per mediam Thebanam terram,*
Solus enim sum ex ipsis uir audens haec.
DIO. *Solus tu super ciuitate hac laboras solus.*
Certe enim te certamina expectant. quae conuenit.
Sequere tantum, deductor sum ego salutaris.
Inde uero abducet te alius, PEN. *Mater nimirum.*
DIO. *Conspicuum existentem omnibus.* PEN. *Ad*
hoc accedo.
DI. *Portandus uenies.* PEN. *Molliciem meam dicis?*
DI. *In manibus matris.* PEN. *Et deliciari coges me*
DI. *Delicias huiusmodi,* PE. *Digna enim aggredior,*
DIO. Ve-

DIO. Vehemens tu uir, uehemens, & ad magna uadis
Itaq; ad cœlũ confirmatã inuenies gloriã (pericula,
Extende Agaue manus, atq; aliæ simul genitæ
Cadmi filiæ, iuuenem duco
Hũc in certamẽ magnũ. uictor uero futurus sum
Et Bromius erit. cætera uero res ipsa indicabit.
CHO. Ite ueloces furoris canes, ite in montem,
Thiasum ubi celebrant Cadmi filiæ.
Oestro concitate ipsas,
Aduersus illũ qui est in ornatu quo imitatur mulieres
Mænadum exploratorem furiosum.
Mater prima ipsum plana à petra,
Aut paulo uidebit
Explorantem Mænadibus uero acclamabit.
Quis hic Thebanorum inuestigator monticolarum,
Ad montem, ad montem uenit? ô Bacchæ.
Quis nam ipsum peperit?
Non enim ex sanguine
Mulierum natus est.
Sed Leænæ nimirum cuiusdam. aut Gorgonum
Libycarum genus est.
Veniat Dice manifesta,
Veniat ensem gestans,
Trucidans dea funditus
Impium, sceleratum, iniustum,
Echionis sobolem Gygantis.
Qui iniqua sententia, & scelerata ira,
Quantum attinet ad orgia Bacchica & matris suæ
Furiosa

furiosa mente,
Et uesaniente animo proficiscitur,
Inuictum tanquam uicturus per uim,
Iudicio æquo, mors non accipiens excusationes;
Contra res deorum est,.
Mortali uero habere absq; tristitia uitam.
Sapientem non inuidia gaudeo capiens.
Cætera magna manifesta omnem
Ad honestatem, uitam
Interdiu & noctu
Ducentia ad pietatem.
Ritus uero extra iustitiam sunt, reijcientes ‹‹
Cultum deorum. ‹‹
Veniat Dice manifesta,
Veniat ensem gestans,
Trucidans dea penitus
Impium, sceleratum, iniustum
Echionis filium terrigenam.
Appareto taurus, aut cristatus uisu
Draco, aut ardens
Visu leo.
Eas ô Bacche, uenator, Baccharum
Ridenti uultu.
Inijce laqueum,
In letalem turmam
In illum qui incidit Mænadum.
NV. O domus, quæ ante olim beata fuisti per Græ(ciam
Sidonij senis, qui terrigenam
Draconis

Draconis seminauit serpentis in terra messem,
Vt te ingemisco, seruus existens quidem, sed tamen
Frugi seruis calamitas est res dominorum,
CHO. Quid est? ex Bacchis, quid indicas noui?
NVN Pentheus perijt, filius Echionis patris.
CHO. O rex Bromie. namq; deus appares magnus.
NVN. Quid agis? quid hoc narras? an de meis
Gaudes male habentibus heris, ô mulier?
CHO. Bacchum celebro hospita. carminib. barbaris.
Non enim amplius uinculorum præ metu formido.
NVN. Thebas uero carere uiris sic arbitraris?
CHO. Dionysus ipse, Dionysus non Thebæ imperium
Habent in me.
NVN. Ignoscendum quidem tibi, tamen ob perpetra
Mala, gaudere ô mulieres non conuenit. (ta
CHO. Loquere mihi, dicito quo fato mortuus est
Iniustus, & iniusta perficiens uir.
NVN. Ex quo campos huius Thebanæ terræ
Relinquentes, transgressi sumus Asopi fluenta,
Iugum Citheronium aggressi sumus,
Pentheus & ego herum enim sequebar:
Et hospes, qui nobis ductor erat spectaculi diuini.
Primum itaq; ad herbidum peruenimus lucum,
Et ad procul tacenda, & à lingua,
Amouentes ut uideamus non uideamur.
Erat autem uallis utrinq; præcipitio munita, aquis
Piceis opaca, ubi Mænades (irrigua,
Sedebant, habentes manus in iucundis laboribus.

Hæ

Hæ quidem ex ipsis thyrsum deficientem
Hedera comatum, iterum coronabant.
Aliæ uero, relinquentes uaria ueluti aquæ iuga
Bacchicum obfremebant inuicem carmen.
Pentheus uero miser, fœmineam non cernens turbam,
Dixit hæc, ô hospes, ubi quidem stamus?
Non assequor Mænadum quotquot sint adulterarum?
Collem uero conscendens in abietem altam,
Videre queam recte Mænadum turpitudinem.
Exinde tum hospitis huius quoddam mirum uideo:
Apprehendens enim abietis sublimem summum ramũ
Deduxit, duxit duxit ad nigrum solum.
Curuabatur uero ueluti arcus, aut curua rota
Torno sculpta, ad circumferentiam ducit flexum.
Sic ramum montanum hospes manibus trahens,
Flectebat ad terram, opera non mortalia faciens.
Penthea uero collocans abiegnos super ramos,
Rectum dimittit per manus germen sursum,
Paulatim cauens ne reijceret ipsum.
Erecta uero in sublimem æthera firmabatur,
Habens tergis dominum insidentem.
Visus uero est potius, quàm uidit Mænades.
Celerrime enim manifestus erat sedens superius.
Et hospitem quidem non amplius aspicere licebat,
Ex æthere uero uox quædam, quantũ licet coniectare,
Dionysus exclamauit. O mulierculæ,
Duco illum qui uos & me & mea orgia
Risui habet, quare supplicio afficite illum,

Atq; hæc simul dixit, & ad cœlum
Et terram emisit fulgorem sacri ignis.
Ibi tacuit æther, taciteq; herbidum nemus
Folia continuit. ferarum non audiuisses uocem.
Hæ uero non manifeste uocem auribus accipientes,
Constiterunt erectæ, & distulerunt pupulas.
Hic uero denuo cohortatus est. cum uero cognouissent
Certam adhortationem Bacchi, Cadmi filiæ,
Concitatæ sunt, columbæ uelocitate non inferiores,
Pedum intentæ continuis cursibus,
Mater Agaue, sororesq; germanæ,
Omnesq; Bacchæ, per torrentem nemoris
Et rupes, saliebant dei flatibus furiosæ.
Cum uero aspexerunt abieti dominum insidentem,
Primum quidem ibi lapides missiles
Iaciebant, ex aduerso positam conscendentes petram.
Ramis uero abiegnis iaculabatur.
Aliæ uero thyrsos mittebant per æthera,
Pentheiq; miserum uehiculum. sed nihil perficiebant.
Superiorem enim altitudinem cupiditate occupans,
Sedebat infœlix, perplexitate non compos sui.
Postremo quernos uni emittentes ramos,
Radices euellebant, nullo ferro munitis uectibus.
Cum uero laborum fines non perficerent,
Dixit Agaue, age circumcollocate in orbem
Ramos apprehendite Mænades, ascensorem
Feram ut capiamus, ne renunciet dei
Choros arcanos. Illæ uero infinitam manum

Admouerunt

Admouerunt abieti, et euulserunt è terra.
In alto uero sedens. ex alto humi procidens,
Cadit ad solum innumeris ploratibus
Pentheus. cum in malo enim propè esset, resipuit.
Prima uero ipsa mater præfuit sacerdos cædi,
Et ruit in ipsum. Hic uero mitram à coma
Abiecit, ubi se agnouisset, non occideret
Vt infœlix Agaue. & dicit genas
Attingens, Ego certe mater sum filius tuus
Pentheus, quem peperisti in domo Echionis,
Miserere mei ô mater, neq; meo
Scelere filium tuum occidas.
Hæc uero spumam emittens, & distortos
Oculos contorquens, non sapiens quæ conueniebat sa
A Baccho obsidebatur, neq; cõmouit eam (perè
Appræhendens uero manibus sinistram manum,
Lateribus insistens infœlicis
Auulsit humerum, non per robur.
Sed ipse deus facilitatem addebat manibus.
Ino uero deinde alia perpetrauit,
Dilaniens carnes. & Autonoe, & turba tota
Insistebat Baccharum. erat uero omnis simul clamor
Hic quidem ingemiscens quatenus spirabat,
Bacchæ uero ululabant more bacchãtium. referebat
Alia pedẽ cũ ipsis soleis. nudabãtur uero (hæc manus
Latera laniatu. Quælibet uero cruentata
Manus, pilæ instar submittebat carnes Penthei.
Iacet uero separatum corpus. hæc quidem sub cæcis

V Saxis

Saxis, alia pars syluæ in densis frondibus,
Non facile inuenta. caput uero miserum,
Quod accepit mater manibus
Infigens in cuspidem thyrsi, ueluti montani
Fert leonis per Citheronem medium,
Relinquens sorores in choris Mænadum.
Pergit uero fera infœlici gaudens,
Intra mœnia inuocans Bacchum,
Conuenatorem, cooperatorem prædæ,
Victorem. certe lachrymas fert uictoria.
Ego itaq; procul à calamitate
Abeo, Agaue antequam ueniat ad domos.
» *Sed esse temperantem, & colere numina deorum,*
» *Pulcherrimam existimo & sapientißimam*
» *Mortalibus esse rem, qui ea utuntur.*
CHO. *Saltando celebremus Bacchicum.*
Exclamemus calamitatem,
Draconis fili, Penthei.
Qui fœmineam stolam,
Et ferulam, certam mortem
Accepit, aptam thyrso,
Taurum ductorem calamitatis habens,
Bacchæ Thebanæ
Victoriam inclytam effecit.
In filium, in lachrymas.
Pulchrum certamen, sanguine
Stillantem manum
Inijcere filio.

Sed enim aspicio cursibus concitatam,
Penthei Agauen matrem, distortis
Oculis, accipite festiuitatem Euij dei.
AG. Asiaticæ Bacchæ. CHO. Quid iam suscitas? ô.
AG. fferimus ex montibus uitulum,
Modo mactatum, domum
Fœlicem uenationem.
CHO. Video, & te accipio sociam, ô.
AG. Corripui hunc absq; laqueis,
Iuuenẽ ipsum, ut licet uidere. CHO. Vnde solitudinis?
AG. Citheron. CHO. Quid, Citheron?
AG. Interfecit ipsum.
CHO. Quæ illum percußit primum?
AG. Meus est hic honor. Beata Agaue.
AG. Celebramur in thiasis.
Quis alia quæ ad Cadmum? CHO. Quid Cadmi?
AG. Soboles, soboles post me post me hanc
Attigit feram? CHO. Beata es hac præda.
AGA. Particeps sis nunc epuli. CHO. Quid particeps?
AG. Iuuenis est uitulus, modo mentum (sim misera?
Sub fronte teneras setas habens
Villosum emittit.
Decorus est quoniam bestiæ huius immanis metñ
Bacchus uenator,
Sapiens sapiens incitauit
In hanc ferã Mænadas. CHO. Ipse enim rex uenator.
AG. Laudas? CHO. Quid laudo?
AG. Mox uero Thebani,

Et Pentheus filius matrem
Laudabit, capientem prædam
Hanc, leonem
Insignem insigniter. CHO. Lætaris?
AGA. Gaudeo, magna magna, insigniaq;
Hæc opera perfecta esse.
CHO. Ostende quæso ô misera tuam uictoriosam
Ciuibus prædam, quam ferens aduenisti.
AGA. O pulchre turribus munitum oppidũ Thebanæ
Habitantes, uenite, ut uideatis hanc prædam, (terræ
Cadmi filiæ, beluæ huius quam cæpimus,
Non mißili Thessalorum collimatione,
Non retibus, sed ualido digitorum
Manuum uigore. & deinde gloriari conuenit.
Et fabrorũ hastas facientiũ instrumẽta parare frustrà.
Nos uero hac manu hunc cæpimus.
In diuersas partes uero beluæ artus distulimus.
Vbi mihi pater senex? adueniat prope.
Pentheusq; meus filius ubi est? capiet capiens
Factarum ex funibus ad domos scalarum gradus,
Vt clauis infigat caput sculpturis hoc
Leonis, quem cæpi ego in uenatione.
CAD. Sequimini me, ferentes miserum pondus
Penthei. sequimini famuli ad domos.
Cuius corpus laboris magna inquisitione,
Fero hoc, nactus in Citheronis uallibus
Dilaniatum, & nihil in eodem solo
Capiens, in sylua iacens inuestigabili.

Audiui enim à quopiam filiarum facinora,
Tum per urbem intra mœnia iter faciens,
Cum hoc sene Tiresia de Bacchis.
Retro uero iter flectens in montem, deporto
Mortuum filium à Mænadibus.
Et filiam quidem, quæ Actæona principem olim
Peperit, uidi Autonoën, Inonemq; simul,
Adhuc in sylvis œstro perculsas miseras.
Sed ipsam dixit quispiam, mihi huc bacchico pede
Ire Agauen, neq; uanum audiuimus,
Video enim eius uultum non fœlicem.
AGA. *O pater, summe gloriari tibi licet,*
Omnium optimas filias genuisse iam longo tempore,
Mortalium omnes dixi, præcipue uero me.
Quæ iuxta telas relinquens radios,
Ad maiora uenio, capere beluas manibus.
Fero uero in manibus, ut uides,
Capiens eximia munera, tuas ad ædes
Vt suffigantur. Tu uero pater accipe manibus,
Superbiens uero mea præda,
Vocato amicos ad conuiuium. beatus enim es,
Beatus nobis talia patrantibus.
CAD. *O luctũ nõ mediocrẽ, & qui non potest uidere*
Cædem miseris manibus patratam.
Egregiam uictimam quæ prostrauisti dijs,
Ad conuiuium Thebas has & me aduocas
Ehem propter tua mala primum, deinde me.
Quoniam deus nos merito quidem, sed nimium,

Bromius rex perdidit, domesticus existens.
„ AG. Vt moxosum ipsum senium apud homines est,
„ Et in oculis tetricum. Vtinam filius meus
Fœlix in uenatione sit, matris aßimilatus moribus
Cum simul inter iuuenes Thebanos
Feras inuaserit. uerum repugnare deo solum
Valet ille. admonendus, pater,
Et tibi est, & mihi, non sapientibus gaudere malis.
Vbi'nam est? quis ipsum huc in uisum meum
Vocarit, ut uideat me fœlicem?
CA. Heu heu, ubi redieritis ad animũ qualia patrastis
Dolebitis dolorem grauem. Si uero perpetuo
In hoc statu semper manseritis, in quo constitutæ estis,
Non uidebimini fœlices, non infœlices esse.
AG. Quid uero nõ recte horũ? aut quid male habet?
CAD. Primum qdẽ in hũc æthere oculos tuos dimitte.
AG. Ecce, quid mihi horum commonuisti aspicere?
CAD. Adhuc idẽ est, aut tibi mutationes habere uide-
AG. Clarior quàm antea, & liquidior. (tur?
CAD. Ipsa consternatio tuæ animæ adhuc inest?
AG. Non intelligo dictum hoc, fio uero paulatim
Mente prædita, transmutata à pristino animo.
CAD. Audias igitur quid, & respondeas sapienter?
AG. Quoniã oblita sum illorũ quæ prius dixi ô pater.
CAD. In qualem uenisti domũ cũ hymenæis? (Echioni,
AG. Nato ex dente draconis me tradidisti, ut tradũt,
CAD. Qui igitur domi filius natus fuit tuo marito?
AG. Pentheus, & mea & patris societate.
CAD. Cuius

CAD. *Cuius uultum igitur in manibus gestas?*
AG. *Leonis, ut dixerunt uenatrices.*
CAD. *Quin cōsidera recte. breuis labor est aspiciēdi.*
AG. *Eheu. quid uideo? quid fero hoc in manibus?*
CAD. *Contemplare isthuc ipsum, & planius explora.*
AG. *Video maximum dolorem, misera ego.*
CAD. *Num tibi leoni uidetur simile esse?*
AG. *Non, sed Penthei ego misera habeo caput.*
CAD. *Deploratum antea quàm tu agnosceres.*
AG. *Quis interfecit ipsum? quomodo meas uenit in ma(nus?*
CA. *Infoelix ueritas, quàm non in tempore ades.*
AG. *Dic, quoniam præsagit futurū cor trepidatione.*
CAD. *Tu ipsum interfecisti, & soror tua?*
AG. *Vbi perijt? an domi? aut quibus locis?*
CAD. *Vbi antea Actæona nacti sunt canes.*
AG. *Quid uero, in Citheronem uenit infoelix hic?*
CAD. *Irritabat deū & tuas bacchationes, profectus.*
AG. *Nos uero illuc quomodo accessimus?*
CA. *Insanistis, & tota ciuitas Bacchico furore corre(pta est.*
AG. *Dionysus nos perdidit. iā nūc intelligo.*
CA. *Contumeliā ultus, deū enim non existimastis illū;*
AG. *Charissimum uero corpus ubi filij est pater?*
CAD. *Ego uix istud inuestigans affero.*
AG. *An totum suis membris coniunctum recte?*
Ad Penthea uero quæ pars demētiæ pertinebat meæ?
CAD. *Vobis fuit similis, non colens deum,*
Certe coniunxit omnes in eandem noxam,
Et uos & hunc, ut perderem domum.

Et me, qui orbus masculorum filiorum existens,
Tui hanc plantam ô misera uteri
Turpißime & peßime mortuam uideo.
Ad quem domus respiciebat, qui continebas, ô fili
Meum atrium, filia ex mea natus,
Et ciuitas metus eras, senem uero
Nullus lædere ausus fuisset, aspiciens tuum
Caput: pœnam enim dignam accepisset.
Nunc uero ignominiosus è domo eijciar,
Cadmus ille ingens, qui Thebanorum genus
Seminaui, & demessui pulcherrimam messem.
O charißime uirorũ, quamuis non amplius existens,
Inter charißimos mihi numeraberis, ô fili. (tamen
Non amplius mentum hoc attingens manu
Matris alloquens patrem amplecteris, ô fili,
Dictitans, quis te lædit quis non honorat? ô senex,
Quis tuum perturbat cor molestus existens?
Dic, tu puniam lædentem te ô pater.
Nunc uerò miser sum ego, infœlix uero tu,
Miserabilis autem mater, infœlices uero sorores.
" *Si est qui deos contemnit,*
" *Ad huius respiciens mortẽ, existimet esse deos. (nam*
CH. *Tuas qdẽ uices doleo Cadme. tuus autẽ habet pœ*
Nepos, dignã quidẽ, luctuosam tamen tibi. (tatæ sint?
DIO. *O pater, uides enim res meas quatenus permu*
Efferatæ serpentis transferes aliò significationem,
Quã Martis filiã uxorẽ habes Harmoniã mortalis ex
Par uero boum, oraculum ut narrat Iouis, (istens.

Agitabis

Agitabis cum uxore, barbarorum imperator existēs,
Multas uero depopulaberis innumerabili exercitu
Ciuitates. Cum uero Apollinis oraculum
Depopulati fuerint, reditum infoelicem iterum
Finient. sed te Mars & Harmoniam liberabit,
Et beatorum in tuam terram constituet uitam,
Hæc non mortali patre natus dico,
Dionysus, sed ex Ioue. Si uero recte sapere
Statueritis, quod noluistis, Iouis filium
Fœlices eritis auxiliarem habentes.
CAD. Dionyse, supplicamus tibi, peccauimus.
DIO. Sero didicistis nos. cū uero opus erat, nesciuistis.
CAD. Agnosco quidem hæc, sed ingrassaris nimis.
DIO. Etenim à uobis deus existens lædebar.
CAD. Secundū irā non cōuenit deos assimilari morta-
DIO. Iam olim hæc Iupiter meus annuit pater. (libus.
AGA. Ae, æ, decretum est ô senex, misera exilia.
CAD. O filia, ut in graue peruenimus malum.
Tuq; misera, sororesq; tuæ charæ,
Et ego infœlix, ad barbaros perueniam
Senex aduentitius. adhuc tamen mihi hoc oraculum,
In Græciam ducturum mixtum Barbarum exercitū.
Et Martis filiam Harmoniam, uxorem meam,
Draco draconæ naturam habentem feram,
Ducam ad aras & sepulchra Græcanica,
Dux existens exercitu. nec finem faciam
Malorum infœlix, neq; ad inferum
Acheronta nauigans quietus ero.

AG. O pater, ego te orbata, exulabo.
CAD. Quid me circumdas manibus, ô misera filia,
Auis ueluti uespam candidus cycnus?
AG. Quò enim me uertam è patria eiecta?
CAD. Nescio ô filia, paruus auxiliator pater.
AG. O atrium uale, uale ò patria
Ciuitas, deseram te per infortunium,
Exul ex thalamis.
CAD. Abi o filia ad Aristæum.
AG. Orbor tui, o pater. CAD. Et ego, o filia,
Et tuas deploro sorores.
AG. Indigne enim indigne hanc noxam
Dionysus rex
In tuam domum tulit.
DIO. Etenim passa sum indigna à uobis,
Inhonoratum habens nomen apud Thebas.
AG. Vale mihi pater.
CAD. Vale o misera & tu filia.
Vix ad hoc uenies.
AG. Ducite o ductores me, sorores
Vt simul exules inueniam miseras.
Vtinam ueniam, ubi
Neq; Citheron scelestus,
Neq; Citherona oculis ego,
Neq; ubi thyrsus memoriale est,
Bacchis uero alijs curæ sit.
,, CHO. Multæ sunt formæ deorum,
,, Multa insperato perficiunt dij.

Et ea quæ uidebantur, non perfecta sunt.
Sed insperatorum exitum inuenit deus.
Tali modo finita est hæc res.

BACCHARVM FINIS.

EVRIPIDIS Cyclops.

ARGVMENTVM.

V*Lysses nauigans ab Ilio, in Siciliam abiectus fuit, ubi Polyphemus erat. Inueniens autem seruientes illic Satyros, uino dato, agnos accepturus erat, & lac ab ipsis. Superueniens uero Polyphemus, inquirit causam rerum propriarum elationis. Silenus autem, hospitem prædantem accepisse ait.*

PERSONAE.

Silenus	*Vlysses*
Chorus Satyrorum	*Cyclops.*

PRAEFATVR SILENVS:

Bromie, propter te innumeros patior labores
Nunc, & quando in iuuenta meum robustum erat corpus,
Primum quidem quando furiosus à Iunone

Nymphas

Nymphis montanis relinquens aufugisti nutrices,
Deinde circa terrigenam pugnam belli
Strenuus ad tuum pedem scutifer existens,
Enceladum per clypeum meum uerberans, hasta mea
Interfeci. Agedũ uideam. hoc uigilans somniũ dico?
Non per Iouem, quoniã etiam spolia ostendi Baccho
Et nunc illis maiorem ex antlo laborem.
Postquam enim Iuno tibi Tyrrhenos
Prædones immisit, ut peregre proficisceteris lõga uia
Ego audiens, cum liberis meis nauigo
Ad tui inquisitionem. in puppi uero summa
Ipse capiens moderatus sum ancipitem hastam.
Et filij remis sedentes, cæruleum mare
Remigatione uerrentes, quærebant te. ô rex.
Iam uero prope Maleam nauigantes
Subsolanus uentus irruens in nauim
Eiecit nos ad hunc Aetnæum montem,
Vbi monoculi Neptuni filij
Cyclopes habitant antra deserta homicidæ.
Horum unius capti sumus domi
Serui, uocant uero ipsum cui seruimus
Polyphemum. pro Euijs uero baccheumatis,
Greges Cyclopis impij pascimus.
Filij itaq; mihi uallium in extremis
Pascunt agnos iuuenes existentes.
Ego uero implere alueos, & uerrere domum
Manens constitutus sum, huic impio
Cyclopi conuiuiorum impiorum minister.

Et nunc

Et nunc secundum imperata necesse est
Verrere ferrea hac harpagine domum.
Vt absentem dominum Cyclopem meum
Puris antris, & oues excipiamus.
Iam uero filios iuxta pascentes uideo
Greges. Quid hæc? num plausus Sicinidum
Similis nobis & nunc, & quando ipsi Bacchi
Chori constipati iuxta Altheæ domum
Eratis, cantilenis barbitorum tripudiantes?
CHO. *Quò nam mihi à generosis patribus,*
Et generosis à matribus
Quò iam mihi abis ad scopulos?
Non hic est lènis aura,
Et pinguis herba,
Et uorticosa aqua
Inter aluecos est iuxta
Antrum, non tibi balatus agnorum
Heus, non hic non, non hic pasceris.
Neq; certè in ualle roscida
O he, petam te mox lapide,
Reduco reduco te ô cornuta,
Pastoris ouium ad stationem montanam,
Cyclopis agrestis pastoris
Turgentia mihi ubera laxato,
Suscipe papillis fœtus
Quos relinquis agnorum in thalamis
Desiderant te diurni
Balatus paruorum agnorum.

In caulam

In caulam tandem ingrederis,
Herbida relinquens pascua,
Aetneos intra scopulos.
Non hic Bromius, non choreæ
Et Bacchæ thyrsum ferentes,
Non tympanorum strepitus
Apud fontes aquæ fluentes.
Non uini recentes guttæ.
Non in Nyssa cum Nymphis
Iacchum Iacchum cantilenam
Canto ad Venerem.
Ad quam captans aduolaui,
Cum Bacchis albos pedes habentibus.
O chare o chare Bacche,
Vbi solus obambulas,
Flauam Cæsariem concutiens,
Ego uero tuus famulus
Seruio Cyclopi
Monoculo,
Seruus errans cum hac
Hirci chlæna misera, seorsim à tua amicitia.
SIL, Silete o filij, in antra uero conuexa petris
Greges congregare famulos iubete.
CHO. Abite. sed quam o pater sedulitatem habes?
SIL. Video ad littora nauis Græcanicæ scapham,
Et naucleros cum imperatore quodam
Euntes ad hoc antrum, circa colla
Vasa ferentes uacua, cibo indigentes,

Et urnas

Et urnas aquaticas. ô infœlices hospites,
Quicunq; tandem sint. nesciunt dominum
Polyphemum qualis sit, inhospitalem domum
Hanc ingreßi, & ad Cyclopicam malam
Hanc uiriuoram infœliciter aduenientes.
Sed tacete, ut perconctemur
Vnde adsint ad Siculum Aetnæum saxum.
VL. *O hospites, dixeritis laticem fluuiatilem, unde*
Sitis remedium accipiamus? aut si quis uelit
Cibum uendere nautis indigentibus?
Quid rei est? Bromij ad urbem uidemur acceßisse
Satyrorum iuxta antra. hanc uerò turbam aspicio:
Saluere iubeo primum natu maximum.
SIL. *Salue ô hospes, quicunq; sis dic, patriamq; tuam.*
VL. *Ithacẽsis Vlysses, terræ Cephalenorũ princeps.*
SIL. *Noui uirum facundum, astutum, Sisyphi genus.*
VLY. *Ille iste sum sed ne conuiciator.*
SIL. *Vnde ad Siciliam hanc nauigans appellis?*
VLY. *Ab Ilio, & à Troianis bellis,*
SIL. *Quomodo? fretum non nouisti paternæ terræ?*
VLY. *Ventorũ procellæ huc me rapuerunt per uim.*
SIL, *Papæ, eandem fortunam exhauris mecum.*
VLY. *Num & tu huc per uim deiectus es?*
SIL. *Prædones persequens, qui Bromiũ abduxerunt.*
VLY. *Quæ uerò hæc regio? & qui habitant eam?*
SIL. *Aetnæus mons Siciliæ altißimus.*
VL. *Mœnia uerò ubi sunt, & ciuita is arces?* (spes.
SIL, *Non sunt, uacui montes sunt hominibus, ô ho-*

VLY. Qui uerò inhabitant terram? an ferarũ genus?
SIL. Cyclopes antra incolentes, non tecta domorum.
VLY. Quem'nam audientes? an populare imperium?
SI. Nomades sunt. paret uerò nulla in re nullus nulli.
VL. Semināt uerò, aut qua ratione uiuũt, Cereris ari-
SIL. Lacte, & caseis, & ouium esu, (stam?
VLY. Bromij uerò potionem habent uitis fluxibus?
SIL. Minime. Certe enim illepidam inhabitant terrã.
VLY. Hospitales uerò & pij circa hospites?
SIL. Iucundißimas dicunt carnes hospites afferre.
VL. Quid ais? esu gaudent quæ fit ex cæde hominis?
SIL. Nullus uenit huc, qui non occisus sit.
VLY. Ipse uerò Cyclops ubi est? an intus in ædibus?
SIL. Abijt ad Aetnam, feras uestigans canibus,
VL. Scis igitur quid facies, ut soluamus ab hac terra?
SIL. Nescio ô Vlysses. omne uerò tibi fecerimus.
VLY. Vnde nobis cibum, quo egemus.
SIL. Non est, ut dixi, aliud quàm caro.
VLY. Verum suaue famis etiam hoc leuamen.
SIL. Et caseus coagularis, & bubulum lac.
VLY. Efferte, lux enim mercationibus conuenit.
SIL. Tu uerò reddes, dic mihi, auri quantum?
VLY. Non aurum, sed potionem Dionysi fero.
SIL. O gratißima uerba, cuius indigemus iam pridẽ.
VLY. Atqui Maron mihi potionem dedit, filius dei.
SIL. Quem educaui filium ego olim ulnis?
VLY. Bacchi filius, ut planius scias.
SIL. In tabulis nauis est, aut fers tu ipsum?

VLY. Hic uter, qui continet ipsum, ut cernis senex.
SIL. Hic quidem non buccam impleret meam.
VLY. Certe. bis tanta potio, quanta ex utre flueret.
SIL. Iucundum fontem dixisti, gratum certe mihi.
VLY. Vis gustandum tibi dem primũ merum uinum?
SIL. Aequum. certe enim gustus mercatum inuitat.
VLY. Atqui attraho etiam poculum, cum utre.
SIL. Age exprome, ut memor sim bibens.
VLY. Ecce. SIL. Papæ, ut pulchrum odorem habet.
VL. Vidisti enim ipsum. SIL. Non certe, sed olfatio.
VLY. Gustato nunc, ut non tantum uerbis laudes.
SIL. Papæ, ad saltandum prouocat me Bacchus.
Ha ha ha. VL. Nũ guttur perstrinxit tuum pulchre?
SIL. Ita ut in extremos ungues penetrarit.
VLY. ad hoc certe etiam nummum dabimus.
SIL. Aperi utrem tantum. omitte aurulum.
VLY. efferte nunc lacticinia, aut ouium fœtum.
SIL. Faciam hæc, parum curans utiq; dominos.
Quoniam ebibere calicem malim unum.
Omnium Cyclopum uicißim promens pecudes,
Et iacere in mare ab albicante petra
Semel inebriatus, & deponens supercilia.
Quoniam qui bibit, nec lætatur, insanit.
Vbi est hoc, rectum erigere,
Mamillæq; tractatio, atq; præparatum
Attingere manibus pratum, saltationesq; simul,
Et malorum obliuio. proinde ego exhauriam
Hoc poculum. Cyclopis rusticitatem

Plorare iubens, & oculum medium.
Audi Vlysses, loquemur quiddam tecum.
VL. *Atqui amici loquimini ad amicum.*
SIL. *Cæpistis Troiam, & Helenam mancipatam?*
VL. *Insuper totam domum Priamidarum depopula-*
SIL. *Num postquam puellam cæpistis,* *(ti sumus.*
Omnes ipsam pulsastis per uices?
Quoniam multis gaudet nupta.
Illam proditricem, quæ cum caligas uarias
Circa tibias uidisset, & aureum
Monile ferentem circa medium collum,
Consternata est Menelaum homuncionem
›› *Optimum relinquens. Vtinam genus nunquam*
›› *Esset mulierum, nisi mihi soli.*
Ecce hæ uobis pastorum pecudes,
Rex Vlysses, balantium agnorum fœtus.
Concreti lactis abundantia lacticinia
Auferte, discedite quam primum ab antris,
Botri mihi poculum uicißim dantes Bacchici
VL. *Hei mihi, Cyclops hic accedit. quid agemus?*
Perijmus enim ô senex, quò conuenit fugere?
SIL. *Intra petram hanc, ubi latêre potestis.*
›› VL. *Graue hoc dixisti, intra retia ire.*
SIL. *Non graue, sunt effugia multa petræ.*
VL. *Minime. quandoquidem ualde Troia lugeret,*
Si fugeremus unum uirum, innumeram uerò turbam
Phrygum substiti sæpe cum scuto.
›› *Verum si moriendum est, moriemur gloriose,*

Aut

Aut uiuentes laudem pristinam seruabimus
SIL. *Sustine. præbe. quid hæc? quæ ignauia?*
CYC *Quid debacchamini? non Dionysus hic,*
Non tintinabula æris, & tympanorum pulsationes.
Quomodo mihi paßim in atris nouitij foetus,
An ad ubera sunt? aut ad matrum
Latera currunt, iunceisq; in uasis
Copia caseorum est expressa?
Quid dicitis? quid aitis? mox aliquis uestrum baculo
Lachrymas emittet. respicite sursum, & non deorsum.
SIL. *Ecce ad ipsum Iouem resupinamur,*
Et astra & Oriona uideo.
CYC. *Ientaculum est' ne bene paratum?*
SIL. *Est, guttur paratum sit modò.*
CY. *Num etiam lactis sunt crateres pleni?*
SIL. *Ita ut ebibere poßis, si uelis, totum dolium.*
CY. *Ouillum, aut bubulum, aut miscellaneum?*
SIL. *Quodcunq; uelis tu, ne me deglutias modò.*
CY *Minime, quoniam in medio uentre*
Salientes, perderetis præ gesticulationibus.
Ehem quam copiam hanc uideo iuxta stabula?
An' ne prædones aliqui occuparũt, aut fures terram?
Video sanè hos agnos ex antris meis
Tortis uiminibus corpore constrictos,
Et uasa lacticinij commixta, & senem
Verberibus capite caluo extumescentem.
SIL. *Eheu, doleo pulsatus ego miser.*
CY. *A quo? Quis in tuũ caput pugnos immisit senex?*

SIL. Ab istis ô Cyclops. quod nõ ista sinebam auferre.
CY. An nesciebant esse deum me, & à dijs genitum?
SIL. Dicebam ego hæc, isti uerò efferebant res tuas,
Et caseum deuorarunt me non sinente,
Et agnos efferebant. ubi ligauissent uerò te
Vnco trium ulnarum, deinde oculum medium,
Viscera dicebant execturos per uim,
Et flagello bene tergum perstricturos tuum.
Deinde colligantes, in dolia
Nauis reijcientes, uenditurum alicui
Vt saxa feras aut muros deijcias.
CY. Ità ne? Quin culinarios celerrimè profectus
Acues cultros, & magnum fasciculum lignorum
Addens succendes, ut cæsi statim
Impleant uentrem meum, super carbonem
Calidam edentis cœnam à coquo,
Cætera ex lebete elixa & cocta,
Quoniam satur sum cibi quotidiani.
Satis leonum est mihi epulanti,
Et ceruorum. diu uerò non gustaui hominum esum.
,, SIL. Noua à consuetis, ô domine,
,, Gratiora sunt. non enim admodum nuper
Alij ad antra tua uenerunt hospites.
VL. Cyclops, audi uicissim etiam hospites.
Nos cibo egentes mercimonium ut acciperemus,
Ad tua prope antra uenimus à naui.
Hos uerò agnos nobis iste pro scypho uini
Et uendidit, & exposuit, bibere cum accepisset
Volens

Volens à uolentibus, & nihil cum hoc actum est ui.
Sed iste, sanum nihil ex omnibus quæ dicit, dicit.
Quoniã deprehensus est, clam te uendens res tuas.
SIL. *Ego? male pereas.* VL. *Si mentior.*
SIL *Non per Neptunum, qui genuit te ô Cyclops,*
Non per magnum Tritonem, & Nerea,
Non per Calypsonem, perq; Nerei filias,
Non per sacros fluctus, pisciumq; omne genus.
Deiuro ô pulcherrime, ô Polyphemule,
O domicellule, non has uendidisse me
Hospitibus res. aut male hi mali
Filij pereant, quos ego maxime diligo.
CHO. *Mane. ego non hospitibus res*
Vendentem te uidi. Si ego falsa loquor,
Pereat pater meus hospites uerò non lædas'
CYC. *Mentimini. ego certe ipso* Rhadamante
Multa feci & iustius dico.
Sed percontari uolo, unde nauigastis ô hospites?
Cuiates? quæ uos educauit à pueris ciuitas?
VL. *Ithacenses quidem genere, ab Ilio uerò*
Depopulata urbe, uentis marinis
Ad tuam terram eiecti adsumus, ô Cyclops.
CYC. *An pessimæ qui persequuti estis raptum*
Illius Helenæ, Scamandri *uicinam Ilij ad urbem?*
VL. *Hi ipsi, laborem grauem qui paßi sumus.*
CYC. *Turpis expeditio, qui unius gratia*
Mulieris nauigastis in terram Phrygum.
VLY. *Dei hoc opus, neminem inculpes mortalium.*

Nos uerò te, ô dei marini generose fili,
Et supplicamus. & loquimur libere,
Ne uelis ad antra tuos amicos qui uenerunt
Occidere, & escam impiam facere maxillis.
Qui tuum, ô rex, patrem habere sedes nauium
Colimus terræ Græciæ in secessibus.
Sacerq; inuiolatus Tænari manet portus,
Maleæq; alta specula, & ipsa Sunij
Diæ Palladis sospes, argento scatens petra,
Gerastiaq; effugia, & Græciæ
Intolerabilia opprobria Phrygibus nõ condonauimus.
Quorum & tu particeps fies. Terræ enim Græciæ secessus
Habitas, sub Aetna ignem spirante petra.
Lege uero mortali ad sermones conuertaris.
Supplices excipere marinos perditos,
Et hospitalia munera dare, & uestibus adiutare.
Non circa magna fixos membris
Verua, uentrem & buccam implere tuam.
Satis Priami terra uiduauit Græciam,
Multorum cadauerum faciens bellicam cædem.
Et uxores uiduas, & anus orbas perdidit.
Et canos patres. Si uero reliquias
Tu assando faciens conuiuium perdes triste,
Quò aliquis se uertet? Quare mihi pareto, ô Cyclops
Omitte edacitatem tuæ buccæ, sed ipsam pietatem
" *Impietate potiorem fac. Multis enim*
" *Lucrum malum, damnum rependit.*
SIL. *Admonere te uolo, ex carnibus*

Nihil

Nihil relinquas huius. si uero linguam ederis,
Eloquens fies, & loquacißimus, ô Cyclops.
CY. Ipsæ diuitiæ, ô homuncio, sapientibus Deus. " "
Cætera inania uerba sunt, & uerborum ornamenta. " "
Arces uero marinas, quas incolit pater,
Valere iubeo, quid hæc eueham uerbis?
Iouis uero ego fulmen non horreo, ô hospes.
Neq; noui quod Iupiter sit præstantior me deus.
Nō mihi curæ est, qd'cunq; reliquū est. ut uero nō mi
Audi. Quando superne imbrē effuderit, (hi curæ sit,
In hac petra solida habeo tabernacula.
Aut uitulum assatum, aut aliquam feram beluam
Epulans in occulto, supino uentre.
Vbi epotauero lactis amphoram, uestem
Pulso, Iouis tonitru ad imitationem stridens.
Quando uero Boreas niuem Threicius fuderit,
Pellibus ferarum corpus implicans meum,
Et ignem succendens, niuem nihil curo.
Hæc uero terra ex neceßitate, & si uelit nolit,
producit herbam, measq; pinguefacit pecudes
Quas ego nulli sacrifico, nisi mihi, dijs uero nequa-
Et maximo uentri huic deorum, (quam,
Quoniam in bibendo & edeudo per integrum diem, " "
Iupiter is hominibus est sapientibus. " "
Molestare uero nihil seipsum, Qui uero leges " "
Sanxerunt, uarie tractantes hominum uitam, " "
Flere iußi. animam meam ego " "
Non desistam bene afficere, & deuorare te. " "

Et hæc munera hoſpitalia accipies, ut inculpatus ſim,
Ignem, paternum hunc lebetem, qui coquens
Tuam carnem afflictam, continebit bene.
Sed ite intro, ſtabulenſi deo
Vt circa conuiuium ſtantes, epulo me ſuſcipiatis.
VL. Eheu. bella quidem Troiana effugi,
Et marina pericula, ſed nunc in uiri impij
Animum incidi, & inhoſpitale ad cor.
O Pallas, ô domina Ioue genita dea,
Nunc nunc auxiliare. potentiores enim Ilio
Ad labores peruenio, & ad pericula ſumma.
" *Et tu ô lucidorum ſiderum incolens ſedes*
" *Iupiter, hoſpitalitia hæc uide. ſi enim hæc non uideris,*
Fruſtra crederis Iupiter, nihili exiſtens deus.
CHO. Vaſti palati, ô Cyclops,
Aperi labra. quoniam parata tibi
Elixa & aſſa, & à prunis decerpere,
Mandere, diſſecare membra hoſpitum,
Hirſutum ſupra clypeum occiſa.
Ne mihi, ne porrigas.
Solus ſoli defer traiectionis ſcapham.
Valeat quidem aula hæc,
Valeat porro à uictimis
Execranda, quam
Victimam habet Cyclops
Aetnæus, hoſpitum
Carnium qui gaudet eſu.
" *Sæuus ille infœlix, quicunq;*

Ad domos supplices uenientes
Hospites supplices repellit è domo,
Interficiens, mandens, & elixas edens
Nefarijs dentibus
Hominum calidas à prunis carnes.
VL. *O Iupiter, quid dicã, dira qui uidi in antris intus?*
Neq; credibilia, fabulis similia, neq; operibus hominũ.
CHO. *Quid est Vlysses? num edit tuos*
Charos socios impijssimus Cyclops?
VLY. *Certe duos cõtemplatus, librauit etiã manibus,*
Qui carnis haberent pinguissimam crassitudinem.
CHO. *Quomodo ô miser, passi estis hæc?*
VL. *Postquã petricosam hanc ingressi sumus regionẽ,*
Succendit quidem ignem primum altæ quærcus
Truncos latos inijciens foco,
Tribus quadrigis nempe uectile pondus.
Deinde ex frondibus abiegnis in solo
Statuit thorum, prope ignis flammam.
Craterẽ uero expleuit tanq̃ capacẽ decẽ amphorarũ,
Vaccas cum mulsisset album infundens lac.
Et cyathum ex hedera apposuit, ad latitudinem triũ
Vlnarum, ad profunditatem uero quatuor uidebatur.
Et æreum lebetem ferueſcere fecit igni.
Et uerua summa quidem candentia igne,
Polita uero falce, sed paliuri ramo,
Aeneaq; uasa sanguinaria cultrorum cum loculis.
Vt uero erant parata omnia, scelesto
Dabat coquo uiros correptos duos,

Mactauit ex socijs meis concinnitate quadam
Hunc, lebetis in profunditatem æream.
Alium autem neruo corripiens extremi pedis,
Illidens ad acutam eminentiam asperi saxi,
Cerebrum dispersit, & corripiens
Sæua machæra carnes, assabat igne.
Cætera in lebetem demisit ad elixandum membra.
Ego uero infœlix lachrymas ab oculis fundens,
Accedebam ad Cyclopem, & inseruiebam.
Alij uero ueluti aues, in penetralibus petræ
Horrescebant, sanguis uero non inerat corpori.
Postquam uero sociorum meorum impletus uoratione
Recubuit, ex faucibus anhelitum emittens grauem,
In mentem uenit mihi aliquid diuinum. impleto enim
Maronis ipsius, huic adfero ut bibat. (cyatho
Dicens hæc, ô fili pontici dei Cyclops,
Vide hoc, qualem Græcia à uitibus
Diuinam mittit potionem, Bacchi merum uinum.
Hic satur existens pudendi cibi,
Accepit, ebibit amystida trahens,
Et collaudauit sublata manu, Charißime hospitum,
Bonam potionem ad cænam bonam das.
Gauisum uero ipsum ut animaduerti ego,
Alium porrexi scyphum, sciens quid
Facturum esset ei uinum, ut pœnam daret mox.
Et iã ad carmina se cõferebat. ego uero superinfundẽs
Alium atq; alium, uiscera calefeci potu.
Cantat uero apud plorantes socios meos

Absurda

Absurda, resonat uero antrum. egressus autem ego
Tacite te seruare, & me, si uelis, uolo.
Sed dicite, si uelitis, siue non uelitis
Fugere inhospitalem uirum, & Bacchi
Habitare atria cum Græcanicis nymphis.
Qui intus est pater tuus, hæc probauit.
Sedenim imbecillis, & uictus à uino,
Veluti à uisco calice captus,
Alis languescit. Tu uero (nam iuuenis es)
Saluus sis unà mecum, & pristinum amicum
Dionysum recipe, haud Cyclopi similem.
CHO. *O charißime, ô utinam hanc uideremus diem,*
Cyclopis effugientes impium caput.
Quoniam longo iam tempore siphone charo
Caremus, hunc uero non possumus effugere.
VL. *Audi iam nunc, quod habeam supplicium,*
Feræ scelestæ & tuæ seruitutis fugam.
CHO. *Dic, quoniam Asiaticæ non libentius strepitum*
Citharæ audiremus, quàm Cyclopa pereuntem.
VL. *Ad comesationem ire ad fratres uult*
Cyclopas, lætatus hoc bacchico potu.
CHO. *Intelligo, solũ comprehendens, rhythmis ipsum*
Iugulare cupis, aut à petris depellere deorsum?
VL. *Nihil huiusmodi. dolosum meum consilium.*
CHO. *Quî isthuc? sapientem sanè te existentem audiuimus dudum.*
VL. *Comesatione sanè ipsum ab hoc separare dictitãs,*
Quod non Cyclopibus potionem dare hanc,

Sed

Sed solum habentem uitam suauiter agere.
Cum uero consopitus fuerit, à uino uictus,
Ramus oleæ est in antro quidam,
Quem gladio hoc abscindendo acuens summum
In ignem dimittam. deinde ubi ardentem
Videro ipsum, sustollens candentē in mediū immittēs
Cyclopis oculum, oculum elidam igne.
Trabes nauales ueluti si quis compingens uir,
Duobus loris terebram circumagit:
Sic circumuertam torrem in lucifero
Cyclopis oculo, & simul comburam oculos.
CHO. Iu, iu.
Gaudeo, insanimus hoc consilio.
VL. Deinde & te, & socios, & senem,
Nauis nigræ cauam conscendere faciens scapham,
Biremibus ab hac auehem terra.
CHO. Est ne ut quemadmodum ex sacrificijs dei,
Et ego adprehendam excæcantem oculos
Torrem? cædis enim huius particeps fieri uolo.
VL. Oportet certe. ingens enim torris, qui comprehendendus est.
CHO. Quoniam quadrigarū centū sustollerem onus,
Si Cyclopis male pereuntis
Oculum ueluti uespetum expungemus.
VL. Silete nunc, dolum enim pernostis:
Et ubi iussero, magistris fabrum
Parete. ego enim uiris relictis amicis
Qui intus sunt, non solus seruabor,

Quamuis

Quãuis fugere queã:& egressus sum ex antri pene-
Sed non æquũ,relinquentem meos amicos, (tralibus. ‹‹
Cum quibus ueni,huc seruari solum. ‹‹
CHO. Age quis primus? quis secundus
Constitutus,torri ramum incumbens
Cyclopis intra palpebras trudens,
Clarum uisum eradet? SEMI. Cantus intus.
Sile,sile.atqui ebrius
Rusticum strepitum cantans
Dissonus cantator,& mox ploraturus,
Prodit ex saxea regia.
Age ipsum in conuiuijs erudiemus
Ineruditum.
Omnino debet cæcus esse.
SEM. Beatus est,qui bacchatur,
Vuarum gratis fontibus
Iuxta conuiuium exporrectus,
Charum sodalem manibus attingens,
Et qui in cubilibus flauum
Delicatæ habens sociæ,
Vnguento delibutus nitidus
Capillum.loquitur uerò,ianuam quis aperit?
CYC. Quò quò quò? plenus quidem uini.
Lætor etiam cœna florida,
Nauis oneraria ueluti refertus,
Ad tabulata uentre summo.
Illicit me gramen uiridans
Ad sodalitatem ueris tempore,

Ad Cyclopas fratres,
Fer mihi ô hospes, fer utrem domi.
CHO. *Lepide oculus qui uidet,*
Lepidè egreditur ex atrijs.
Amat quidem nos.
Lucerna uerò succensa pulchra circa tuum
Corpus, & ueluti tenera nympha
Humidis intus in antris,
Sertorum non unus color
Circa tuum caput mox uersabitur.
VL. *Cyclops, audi: quoniam ego uini*
Huius experiētiam habeo, quod qui bibi tradidi tibi.
CY. *Bacchius uerò, qui deus existimatur?*
VL. *Maximus hominibus ad oblectationem uitæ.*
CY. *Laudo igitur ipsum libenter ego.*
VL. *Huiusmodi deus neminem lædit mortalium.*
CY. *Deus uerò in utre est: ut lætor, uina habens?*
VL. *Vbicunq; ponit quispiam, ibi est libenter.*
CY. *Absurdum est, deos corpus habere in pellibus.*
VL. *Ecquid si te delectat, an pellis male olet?*
CY. *Odi utrem, sed potum amo hunc.* (clops.
VL. *Manens igitur hoc in loco, bibe, & lætus sis Cy*
CY. *Nō cōuenit me fratres huius participes facere po*
VL. *Si tu habueris, honoratior uideberis.* (tus
CY. *Dans uerò amicis, commodior.*
VL. *Pugnos ebria sodalitas & cōuiciosam rixā amat.*
CY. *Inebriemur, sed tamen nullus attingeret me.*
VL. *O amice, potum domi conuenit manere.*

CY. Fas

CY. Fatuus, quicunq; potus non sodalitatem amat. ""
VL. Quicūq; uerò ebrius modò domi mãserit, sapiēs ""
CY. Quid agemus ô Silene? tibi manere placet? (est.
SIL. Placet. quid enim opus est alijs compotatoribus ô Cyclops?
CY. Atqui floridum hoc solum frondenti herba.
SIL. Quinetiam ad calorem solis bibere bonum est.
Accumbe modò, latera ponens supra terram.
CY. Ecce, sed quid craterem post me ponis?
SIL. Ne quis præsens capiat. CY. Imò bibere
Fur tu uis. depone ipsum in medium.
Tu uerò ô hospes, dic nomē, quo te conueniat uocare.
VL. Neminē. quęrò beneficiū accipiens à te, ut laudē?
CY. Omnium te sociorum ultimum deglutiam.
VL. Pulchrum munus hospiti das, ô Cyclops.
CY. Heus, quid agis, uinum ebibis clam?
SIL. Non, sed iste me osculatus est, quod formosus sum.
CY. Plorabis, amans uinum, quod te non amat.
SIL. Certe non per Iouem, quoniam me dicis amare pulchrum existentem.
CY. Infunde, plenum uero cyathum da tantum.
SIL. Quomodo igitur mixtum sit, age uideamus.
CY. Perdis, da sic. SIL. Certe nō per Iouē, nisi antea te
Coronatum uideam, & gustem amplius.
CY. O pocillatorem iniquum.
SIL. Sed non per Iouem, sed precium dulce.
Emungendum uero tibi est, ut accipias bibere:
CY. Ecce purgatum os, & barba mea.

SIL. Pone

SIL.Pone iam cubitum concinne,& deinde bibe,
Quemadmodum uides bibentem,& non bibentẽ me.
CYC.Ha ha.quid ais? SIL, Suauiter potaui ex amy=
stide.
CYC.Accipiens ô hospes ipse,pocillator meus fias.
VL.Cognoscitur certè hoc uinum mea manu.
CYC.Age infunde nunc.VL.Infundo.tace modò.
CYC.Difficile hoc dixisti,qui biberit multum.
VL.Ecce capiens ebibe,& nihil relinquas.
Simul emori uerò tacentem conuenit cum poculo.
CYC.Papæ.Scitum lignum uitis.
VL.Et siquidem epotaueris post cibi multum, sæpius
Madefaciens siti carentem uentrem,dormitabis,
Si uerò aliquid reliqueris,arefaciet te uinum.
CYC.Iu,iu.
Vt uix me subduxi,mera est gratia.
Cœlum uerò mihi commixtum uidetur
Terræ ferri.Iouis autem sedem
Video.totum uerò dæmonum sacrum cultum
Haud amarim utiq;,gratiæ penetrant me.
Satis Ganymedem hunc habens quiescam,
Pulcherrime per Charitas.oblector autẽ quodãmodò
Pusionibus magis,quàm fœmellis.
SIL.Ego enim Iouis sum Ganymedes,ô Cyclops.
CYC.Ita per Iouem,quem ego rapui,ex Dardano.
SIL.Perij ô pueri,misera patior mala.
CHO.Reprehendis amatorem,etsi delicijs ebrium.
Eheu,amarißimum somnum uidebo forsitan.

VL.Age

VL. Age iam Dionysi filij, generosa soboles,
Intus quidem uir hoc somno resolutus,
Mox ex scelestis faucibus euomet carnes.
Torris uero intus in aula fumum agit
Adornatum est autem nihil aliud, nisi accendere
Cyclopis uultum. sed uir sis.
CHO. Petræ fortitudinem, & adamantis habebimus.
Abi uero in domũ. anteq̃ aliquo modo pater rescifcat
Discessum. quoniam tibi quæ hic agẽda, sunt ornata.
VL. Vulcane rex Aetnæ, uicinæ pestis
Splendidum succendens oculum, sis propitius semel,
Tuq; ô nigræ Noctis fili Somne,
Integer adsis bestiæ huic dijs inuisæ,
Et ne post præclarißimos Troianos labores
Ipsumq;, & nautas perdatis Vlyssem,
Sub uiro, cui deorũ aut hominum nihil res curæ sunt;
Nisi quod fortunam quidem dæmonem putat fatum;
Res diuinas autem fortuna deteriores esse.
CHO. Apprehendet collum
Constanter laqueus ipse
Hospitum comesatoris.
Igne enim mox
Luciferos perdet oculos.
Iam torris ambustus
Occultatur in cinerem,
Quercus ingens ramus;
Sed eat Maron,
Faciat furere;

Eximat oculum
Cyclopis, ut bibat male.
Et ego, qui delectatur sertis hederaceis
Bromium amabilem aspicere uolo,
Cyclopis relinquens solitudinem.
Num ad hoc perueniam?
VL. *Tacete per deos bestiæ, quiescite*
Componentes artus oris. non spirare sino,
Non nictari, neq; screare quenquam,
Ne expergiscatur hoc malum, donec uisus
Oculi Cyclopis expungetur igne.
CHO. *Silenus, deglutientes ætherem maxillis.*
VL. *Age nunc, ut attingatis torrem manibus,*
Ingreßi, nam ignitus est probe.
CHO. *Igitur tu constitues, quos primos oporteat,*
Et uectem accipientes exurere oculum
Cyclopis, ut fortunæ participes simus.
CHO. *Nos quidem diutius ante fores*
Stabimus, ut pellatis in oculum ignem.
SEM. *Nos uerò claudi nuper facti sumus.*
CHO. *Idem uobis accidit ac mihi.* CHO. *Pedes enim*
Stantes luxati sumus, nescio ex quo casu.
VL. *Luxati estis stantes?* CHO. *Et oculi nostri*
Repleti sunt cinere, aut puluere nescio unde.
VL. *Viri improbi, neq; socij.*
CHO. *Eo quod dorsi & spinæ miseret,*
Et eo quod dentes elidere nolo
Vapulando? inde oritur improbitas.

Sed

Sed noui cantilenam Orphei bonam omnino,
Vt sponte sua torris in craneum
Vadens, comburat monoculum filium terræ.
VL. *Dudum quidem noui te esse huiusmodi natura:*
Nunc uerò noui melius, meis domesticis socijs
Vti me necesse est. manu uerò si nihil uales,
Saltem tamen adhortor, ut animositatem
Amicorum adhortationibus tuis comparemus.
CHO. *Faciam hoc. in Care periculum faciemus;*
Per adhortationes uerò ardeat Cyclops.
Io io strenuissime impellite, festinate.
Exurite oculum
Bestiæ hospitum comesatoris.
Ardeat, ignescat.
Aetnæ pastorem
Terebrato, trahe, ne aliquod elapsus
Faciat tibi malum.
CY. *Eheu, comburendo amisimus oculi iubar.*
CHO. *Pulchra hæc cantio, cane mihi hanc Cyclops.*
CY. *Hei mihi iterum, ut lædimur, ut perimus.*
Sed nequaquam fugietis hanc extra petram
Læti, nihili existentes. in portis enim
Constitutus faucium, has coniungam manus.
CHO. *Quamobrem uociferaris, ô Cyclops?* CY. *Perij.*
CHO. *Turpis sanè uideris.* CY. *Quin ad hæc miser.*
CHO. *Ebrius decidisti in medios carbones?*
CYC. *Nemo me perdidit.* CHO. *Nullus itaq; læsit.*
CY. *Nemo me excæcat oculo.* CH. *Nō igitur cæcus es.*

CYC. Vt iam tu? CHO. Et quomodo tu ais? quis te cæcum facere posset? (est ô Cyclops
CYC. Irrides. Ille nemo ubi nam est? CHO. Nusquam
CYC. Ille hospes, ut recte intelligas, me perdidit,
Ille scelestus, qui mihi dans poculum, combußit.
„ Vehemẽs res enim est uinũ, & ad colluctandũ grauis.
Per deos effugerunt'ne, an manent intus in domibus?
CHO. Isti tacite petram concauam
Occupantes stant. CY. Ad utram manum?
CH. Ad dextrã. CY. Vbi? CH. Ad hanc ipsam petram.
Habes? CY. Malum ad malum, craneum
Illidens confregi. CHO. Et iam te effugiunt.
CY. Non hac, quoniam hac dixisti. CH. Non ibi dico.
CY. Vbi uero? CH. Circumcurrunt te ad sinistram.
CY. Eheu, irrideor, subsannatis me in malis.
CHO. Verum non amplius, sed ante hic est te.
CY. O peßime. ubi'nam es? VL. Procul à te
Custodijs conseruo domum Vlyßis hancce.
CY. Quomodo dixisti? nomen cõmutans nouũ narras?
VL. Quod pater meus me nominauit Vlyssem.
Dare debuisti impij cibi supplicium.
Turpiter enim Troiam combußissem,
Nisi te de sociorum cæde ultus essem.
CY. Ae æ, antiquum oraculum perficitur.
Cæcum enim uisum ex te habiturum me dicebat,
A' Troia nauigante. Verum etiam te.
Pœnas luere pro his prædixit uaticinium,
Longo mari tempore iactatum,

VL. Flere

VL. Flere te iubeo, & uideo, ita ut dico.
Ego uero ad littora pergo, & nauis scapham
Deducam in pontum Siculum, & in meam patriam.
CY. Minime, quoniam te ab hac petra abrumpens
Cum ipsis nautis comminuam feriens.
Ascendo uero ad collem, quamuis existens cæcus,
Per mare hoc, ascendens pede.
CHO. Nos uero in nauigatione commilitones huius
Existentes, in posterum Baccho seruiemus. (Vlyßis

CYCLOPIS FINIS.

EVRIPIDIS Heraclidæ.

ARGVMENTVM.

Iolaus filius quidem erat Iphiclis, nepos autem ex sorore Herculis. in iuuentute uero cũ illo militãs, in senectute filijs illius auxiliator beneuolus adfuit. Liberis enim ex omni pulsis terra ab Eurystheo, ipse continens eos uenit Athenas. atqui illic fugiens ad deos, consequutus est securitatem, Demophoonte ciuitatis imperium tenente. Copreo uero Eurysthei præcone ab aris auellere uolente supplices, prohibuit ipsum. Ibi discesit præco, bellum minatus suscipiendum. Demophoon autem hoc parum curabat. Oracu-

lis uero ei uictoriosis datis, si Cereri nobilißimam uirginem immolaret, dictis grauiter afflictus est. neque enim propriam, neque ciuium cuiuspiam filiam gratia supplicum interficere iustum existimat. Vaticinium uero cognoscens una ex Herculis filiabus, Macaria, mortem sponte sua sustulit. Hanc itaque generose mortuam, honorauit. Ipsi uero hostes cum cognouissent præsentes esse, ad prælium se contulerunt.

PERSONAE.

Iolaus	Virgo
Copreus	Alcmena
Chorus	Nuncius
Demophoon.	Eurystheus.
Macaria.	

PRAEFATVR IOLAVS.

IAm pridem est hæc mea sententia,
,, Alius quidē iustus proximis existit uir.
,, Alius uero ad lucrum studium habens intentum.
,, Et Reipub. inutilis est, & ad consuetudinem grauis,
,, Sed sibi ipsi utilißimus. noui uero non sermone expertus.

Ego enim ex pudore & consanguinitatem colens,
Cum licuisset Argis *tranquille habitare, laborum*
Plurimorum particeps fui unicus uir cum Hercule,
Cum esset nobiscum. nunc uero cum in cœlis
Habitat, illius liberos habens sub alis
Seruo eosdem, cum ipse opus habeam salutis:
Postquam enim ipsorum è terra discessit pater,
Primum quidem nos uoluit Eurystheus *interficere.*
Sed effugi, & ciuitas quidem perijt,
Sed uita seruata est. fugimus uero errantes
Aliam ex alia exilio permutantes ciuitatem.
Ad cætera enim & hanc Eurystheus *mala*
Iniuriam in nos dignatus est inferre,
Mittens ubicunq; terrarũ audiuisset collocasse sedes,
Præcones, & deposcit ad supplicium, & arcet ab ea terra.
Ciuitatem præferens cæteris Argos, *non paruam amicorum*
Inimicitiam fore, & seipsum fœliciter agentem.
Hi uero imbecilles res meas cum uidissent,
Pusillos uero illos, & patre orbatos,
Potentiores colentes, expellunt è terra.
Ego uero cum fugientibus unà fugio liberis,
Et cum male habentibus habeo unà male,
Refugiens prodere, ne quis sic dicat mortalium,
Videte, postquam liberis non est pater,
Iolaus non opem fert, cum cognatus sit.
Omni uero agro Græciæ orbati,

Ad Marathonem & eiusdē sortis terrā peruenimus,
Supplices consedimus ad aras deorum,
Vt auxilium capiamus. campos enim huius terræ
Geminos incolere filios Thesei fama est
Sorte sortientes, ex genere Pandionis,
Istis cognatos existentes, quorum gratia ad fines
Inclytarum Athenarum ad hunc uenimus terminum.
À duobus uero senibus gubernatur exilium.
Ego quidem de hisce curam habeo liberis.
Ipsa porro fœmineum Alcmenæ genus,
Intus in hoc templo ulnis fouens
Seruiat. iuuenes enim uirgines prohibemur
Turbæ admouere, & ad aras supplices collocare.
Hyllus uero, & fratres, quibus ætas senior est,
Quærunt ubi terrarum turrim habitemus,
Si ab hac repellamur per uim terra.
O filij filij, agite apprehendite meas
Vestes. Video præconem hunc Eurysthei
Euntem ad uos, à quo persequimur,
Ab omni errones terra priuati.
O odium, utinam pereas, & qui te misit uir.
Quoniam multa iam etiam horum generoso patri,
Ex hoc ipso ore annunciasti mala.
CO. An consedisse hanc sedem commodam existimas,
Et ad ciuitatem peruenisse sociam bene tibi constans?
Non enim quisquam est qui potius eliget
Tuam imbecillem potestatem, quàm Eurysthei.
Vade. quid laboras hæc? Assurgere te oportet

Ad Argos,

Ad Argos, ubi te lapidatoria manet pœna.
IO. *Minime, quoniam mihi ara opitulabitur dei,*
Et libera terra, ad quam deuenimus.
CO. *Vis laborem mihi huic addere manui?*
IO. *Non per uim utiq; me, neq; hosce abduces capiēs.*
CO. *Experieris tu. uates uero nouisti hæc, non bonus.*
IO. *Non fiet hoc me uiuente unquam.*
CO. *Abi. ego uero hosce, etiam si tu nolis,*
Abducam, legittime faciens ubi sunt Eurysthei.
IO. *O Athenarum, longo incolæ tempore.*
Ferte opem. supplices cum simus forensis Iouis,
Vim patimur, & serta polluuntur,
Ciuitatisq; opprobrium est, & Deorum uiolatio.
CHO. *Hem, quæ hæc uociferatio tam prope*
Existit? quam calamitatem ostendet statim?
IO. *Videte senem*
Valde, supra solum
Profusum. me miserum.
CHO. *A quo? unde in terra casu infœlici cadis?*
IO. *Hicce, ô hospes, me, tuos uiolans deos,*
Trahit uiolenter Iouis ex uestibulis.
CHO. *Hiccine? Ex qua terra ad Tetrapolim*
Cohabitantem uenisti populum?
An aliunde marina naui
Habitastis, relinquentes
Euboica littora?
IO. *Non insulanam, ô hospites, tero uitam:*
Sed ex Mycenis ad tuam peruenimus terram.

CHO. Nomine quo te, ô senex, Myceneus,
Nominauit populus?
IO. Herculanum nouistis fortasse astitem
Iolaum? non enim corpus inuulgare hoc.
CHO. Noui, audiens etiam antea. Cur uero in
Manu tua retines adolescentes nuper genitos? dic.
IO. Herculis hi sunt filij, ô hospites,
Supplices tui, & ciuitatis uenerunt.
CHO. Ob quam causam? an tuos sermones ob ius ciui=
Cupienti assequi. (tatis? dic mihi
IO. Vt non dedantur, neq; per uim, Dijs
A' tuis diuulsi, Argos ueniant.
COP. Sed nequaquam tuis dominis hæc satis erunt,
Qui in te imperium obtinentes hic inueniunt te.
„ CHOR. Decet deorum supplices reuereri, ô hospes,
„ Et non uiolenta manu
„ Deorum negligere templa.
„ Veneranda enim Dice dea hæc non patietur.
CO. Mitte nunc ex terra istos Eurysthei,
Neq; uiolenter hac utar manu.
„ CHO. Hospitum ad rem quamlibet,
„ Impium, supplicationem negligere ciuitatem.
„ CO. Imò bonum, extra negotia habere pedem,
„ Consilium sequentem melius.
CHO. Quin principi huius terræ dicentem te
Conueniebat hæc audere, sed non per uim hospites
A' dijs abstrahere. Sed terram uenerare liberam.
CO. Quis uero est regionis huius & ciuitatis rex?

CHO. In=

CHO. *Inclyti patris filius Demophoon Thesei.*
CO. *Coram hoc certamen quoddam huius orationis*
Pontißimum sit. cætera dicta sint frustra.
CHO. *Atqui hic ipse accedit festinanter,*
Et Acamas frater, horum auscultatores sermonum.
DE *Quoniam præuenisti, senex existens, iuniores*
Opitulans ad hanc aram Iouis,
Dicito quis turbam hanc congregat casus?
CHO. *Supplices sedent filij hi Herculis,*
Aram coronantes ut uides, ô rex,
Et patris fidus Iolaus socius.
DE. *Quid igitur clamorum hæc opus habebat cala=*
CHO. *Per uim istum iste ab hac ara deducere (mitas*
Conatus, uociferationẽ excitauit, & labefecit genũ
Senis, ut mihi exciderint ex miseratione lachrymæ.
DE. *Atqui uestitũ Græcanicũ, & cõcinnitatẽ peplo=*
Habet, cætera barbaræ manus ista. (rum
Tuæ iam eloqui partes sunt, neq; cunctari mihi.
Cuius aduenisti huc terræ fines relinquens?
CO. *Argiuus sum. hoc enim cupis scire.*
Propter quæ uero uenerim, quamuis nõ, dicere uolo.
Legat Mycenarum huc me Eurystheus rex,
Abducturum istos. multa uerò ueni, ô hospes,
Aequa simul & facere & dicere habens,
Argiuus enim existens ipse, Argiuos abduco,
Ex mea ipsius istos fugitiuos comprehendens,
Legibus patrijs addictos (uitatem
Morti. auctoritatem uerò habemus, qui incolimus ci

Nos ipsi per nos ipsos rata perficere iudicia.
Multorũ uerò etiã aliorũ, cum ad aras peruenerint,
Inter hos ipsos his usi sumus sermonibus,
Et nullus ausus fuit priuata conciliare mala.
Verum si aliquam in te considerantes simplicitatem
Huc uenerunt in periculũ, propter res suas perplexas
Iacientes, siue igitur sit, siue non, fiet tamen.
Non enim cordatum esse te sperant certe
Solum, ex tota quam peragrati sunt Græcia,
Vt horum inconsultam calamitatem commisereāris.
Age. oppone enim, istos in tuam terram concedens,
Et nos sinens educere, quid commodi capies?
A'nobis huiusmodi licet tibi capere.
Argus ipsius tantam manum, & Eurysthei
Imperium uniuersum, huic conciliare ciuitati.
Si uerò & ad dicta & horum miserationes
Respiciens, fractus fueris, ad certamen constituitur
Belli res ipsa. ne enim existimes, quod dimittamus
Gloriæ certamen hoc absq; armis.
Quid tum dices? quibus agris spoliatus
Tirynthijs oppones bellum cum Argiuis habere?
Cum quibus uerò pugnans socijs? quo prætextu
Sepelies mortuos cæsos? an infamiam
Comparabis à ciuibus, si propter senem
A' tumulo nil distantem, ut sic dicam.
,, *Et propter pueros istos in sentinam intuleris pedem?*
Dicis, hoc quod optimum sit, inuenturũ spem solum.
At qui hoc procul à præsente adest.

Male

Male uerò cum Argiuis hi armati
Pugnauerint, ubi excreuerint, si hoc te
Animo suscitat. & quod interest, longum est tempus,
In quo perire poteritis uos. sed mihi pareto,
Concede nihil, sed meas res sinens abducere me,
Vt iure suo utantur Mycenæ. neq; quod soletis facere,
Facias tu hoc, præstantiores cum liceat ""
Amicos eligere, deteriores capias. ""
DE. Quis sententiam ferret, aut cognosceret causam? ""
Antequam ab ambobus sermonem didicerit certum? ""
IO. O rex, licet quidem in tua terra
Accusare, & audire peruices licet mihi.
Et nullus me expellet antea ueluti aliunde.
Nobis uerò cũ hoc nihil est priuatim controuersiæ.
Postquam enim Argis nihil est nobis amplius
Publico decreto, sed fugimus patriam,
Quomodo legitime ad Mycenæos abduceret,
Hic existentes nos, quos expulit è terra?
Hospites enim sumus. An Græcorum finibus
Exulare iustum existimatis, si quis Argos fugerit?
Non certe Athenas, non Argiuorum metu
Herculanos filios quod expelleant è terra.
Nihil enim Trachis est, neq; Achaica
Ciuitas, unde tu istos, non quidem ullo iure,
Ipsum uerò Argos iactans, quemadmodũ nunc dicis,
Abegisti supplices ad aram sedentes.
Si uerò hoc fiet, & sermones ratos facient tuos
Non noui Athenas istas liberas posthac.

Sed

„ Sed noui ego horum animum & naturam.
„ Mori mauelint. Turpitudo enim tædium
„ Vitæ apud bonos uiros existimatur.
„ Ciuitatem quidem satis est, etenim inuidiosum est
„ Nimis laudare. sæpenumero iam
Etiam me grauatum noui nimis laudatum.
Tibi uerò quod necessitas sit hos uolo dicere
Seruare, quandoquidem huic præsides terræ.
Pitheus quidem filius est Pelopis, ex Pittheo uerò
Aethra, pater uerò ex hac nascitur tuus
Theseus. contra uerò horum refero tibi genus.
Hercules erat Iouis & Alcmenæ filius,
Illa uerò Pelopis filiæ. consobrini
Pater igitur fuerint tuus & horum,
Genere quidem pertinens sic ad hos Demophoon.
Quæ uerò extra iam dictam affinitatẽ te conueniant,
Pendere dico tibi filijs. Dico enim olim
Coniugationem fuisse horum defendentem patri
Baltheum Thesea multos interficientem inter.
Plutonis uerò ex munitis reduxit penetralibus.
Pátrem tuum, tota Græcia hoc testatur,
Pro quibus rependere uicißim te hi petunt gratiam,
Neq; dedere, neq; per uim à dijs
Tuis auulsos expellere è terra.
„ Tibi enim hoc turpe priuatim, & publice malum,
„ Supplices, profugos, cognatos (hem mala)
„ Respice ad illos, respice, trahi per uim.
Sed obsecro te, & corono manibus,

Et per

Et per mentum te rogo, nequaquam negligas
Herculanos filios, in tuam potestatem acceptos.
Sis uerò illis cognatus, sis amicus,
Pater, frater, dominus. omnia enim
Hæc sunt potiora, quàm ab Argiuis perire.
CHO. *Miserere audiens istas calamitates, ô rex,*
Ipsam uerò uirtutem à fortuna uinci, ""
Nunc potissimum uideo. hi enim ê patre
Forti nati, in infœlicitate sunt indignè.
DE. *Tres me cogunt calamitatis rationes,*
O Iolaë, tuos non repellere hospites.
Quod quidem maximum est, Iupiter, ad cuius tu aras
Consides, pullorum hunc habens cœtum:
Et affinitas ipsa, & prior obligatio, bene
Habere à nobis hosce paterno beneficio:
Et ipsa turpitudo, cuius conuenit maxime rationem ""
Si enim concessero hanc uiolari per uim (*habere.*
A uiro peregrino aram, non liberam
Incolere uidebor terram. Argiuis uerò refugio
Supplices prodere, idq; in ipso discrimine.
Sed debueras quidem auspicatius uenisse.
Sed tamen etiam nunc ne trepides, quod te quispiam
Cum pueris ab hac ara auellat per uim.
Tu uerò Argos profectus, & hæc Eurystheo dicito.
Ad hæc amplius, si quod obijcit crimē his hospitibus,
Ius consequetur. hos certe non abduces unquam.
CO. *Nō fuerit iustū, si quomodo uel cōuincā sermone?*
DE. *Et quomodo æquū, supplicem abducere per uim?* ""

CO. Non

„ CO. Non certe mihi hoc turpe, sed tibi damnosum.
DE. Mihi certe, si tibi illos abducere concessero.
CO. Tu uerò exterminato, & tum inde abducemus.
„ DE. Improbus es, numen ipsum contemnens.
CO. Huc, ut apparet, improbis fugiendum est:
„ DE. Omnibus commune asylum deorum ara.
CO. Hæ non probabuntur Mycenæis pari modo.
DE. An non ego ea quæ hic sunt, in mea potestate habeo?
CO. Lædens illos nihil, si tu sapis.
DE. Ledimini, me non polluente deos?
CO. Nolim te bellum cum Argiuis habere.
DE. Et ego talis sum, istos uerò non dimittam.
CO. Abducam profectò meos ego cum accepi.
DE. Non profectò Argos facile redibis
CO. Experiens iam istud mox sciam.
DE. Plorans certè attinges istos, idq; iam nunc.
„ CHO. Ne per deos præconem ausis uerberare.
„ DE. Nisi præco rectè agere discat.
CHO. Abi & tu, hunc uerò ne attigeris ò rex.
„ CO. Abeo. Vnius enim manus imbecillis pugna.
Sed ueniam ingentem Martis Argiui accipiens
Armatam pugnam. huc infiniti me
Scutati manent, & Eurystheus rex
Ipse dux exercitus. Alcathi uerò ad ultimos
Expectans ea quæ inde ueniant fines manet.
Impetuosus uerò, audita tua contumelia, aderit
Tibi, & ciuibus, & huic terræ, & arboribus.
Frustra enim florem sic haberemus

Multum Argis, non te punientes.
DE. Pereas, tuum enim Argos non metuo ego.
Hinc uerò nunquam cum dedecore meo
Abduces per uim istos. Non enim Argiuorum ciuitati
Obedientem hanc, sed liberam habeo.
CHO. Tēpus est prospiciendi, anteq̄ terminos accedat
Exercitus Græcorum. Valde asper Mars
Mycenæorū est. insuper quoq; nūc magis amplius quā
Omnibus enim hæc præconibus cōsuetudo est, (antea. ‹‹
Bis tantum exaggerare, atq; facta sunt. ‹‹
Quanta ipsum dicturum regibus existimas?
Quod indigna passus sit: & fermè
Vitæ uenerit in periculum.
IO. Non est hoc liberis precium preciosius, ‹‹
Quàm patre forti bonoq; natum, ‹‹
Vxores ducere à probis & bonis. q uerò uictus amore ‹‹
Cum improbis commercium habet, non laudabo, ‹‹
Liberis opprobrium uoluptatis gratia superari. ‹‹
Infœlicitatem enim probitas arcet ‹‹
Magis quàm improbitas. Nos enim malorum ‹‹
Ad summum delapsi, inuenimus amicos
Et cognatos istos, qui ex tanta quæ habitatur
Græcanica terra hos tutati sunt soli.
Date ô filij ipsis manum dextram, date
Et uos filijs, & propè accedite.
O filij, ad experimentum uenimus amicorum.
Si igitur unquam uobis reditus ad patriā apparuerit,
Et domos incolueritis, & facultates patris,

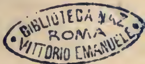
Seruatores semper & amicos existimate,
Neq; unquam ad terram hostilem tollite hastam,
Memores horũ beneficiorũ. sed amicißimã ciuitatem
Omnium existimate, dignum enim uobis colere.
Qui tantam terram, & Pelasgicum populum,
Vobiscum permutarunt hostes habere,
Mendicos errones cum uos aspicerent. sed tamen
Non dediderunt, neq; expulerunt è terra,
Ego certe & uiuus & mortuus, ubi mortuus fuero,
Magna laude te, ô Thesei fili amice,
Sublimem tollam, & dictitans hæc lætabor,
Quod opportunè suscepisti, & filijs suppetias tulisti
Herculanis. nobilis uerò per Græciam
" " *Seruas paternam gloriam. Ex bonis cum natus sis,*
" " *Nihilo deterior existis patre.*
" " *Paucis cum alijs. Vnum etenim inter multos fortasse*
" " *Inuenias, qui non sit deterior patre.*
CHO. *Semper hæc terra ærumnosos*
Cum iure prompta est adiuuare.
Certe enim labores iam infinitos pro amicis
Tulit, & nunc hoc certamen uideo propè adesse.
DE. *Et à te bene dictũ est, & officia horũ dico ô senex*
Huiusmodi fore, in memoriaq; manebit hoc benefi-
Equidem ciuium conuentum faciam. (cium.
Constituam uerò quo pacto Mycenæorum exercitum
Magna excipiã manu: primum quidem exploratores
Mittam ad ipsum, ne me inscio irruat.
" " *Velox enim prohibet quilibet bellator.*

Vatesq;

Vatesq; cognoscens sacra faciam. tu in domum
Cum pueris abi, Iouis focum relinquens.
Sunt enim qui tui, & si ego foris fuero,
Curam habituri sint. sed i in domos, ô senex.
IO. Non relinquam aram, sedemus iam
Supplices expectantes hic bene agere ciuitatem.
Cum uero hoc certamine defunctus fueris bene.
Ibimus ad domum Dijs uero non deterioribus ‹‹
Vtimur socijs, quàm Argiui sint, ô rex. ‹‹
His quidem Iuno præsidet Iouis uxor,
Nobis uero Minerua. Dico uero ad res fœliciter agen ‹‹
Et hoc facere, deos bonos habere. (das ‹‹
Vinci enim Pallas non patietur. ‹‹
CHO. Si tu magnifice loqueris, cæteri ‹‹
Te pluris non curant, ‹‹
O hospes ab Argis adueniens.
Iactantia tua profectò meum
Animum non terrebis.
Nunquam magnis sic
Et iucundis Dijs
Accidat. Tu uero demens, & ipse Argorum
Stheneli filius tyrannus.
Qui, ad ciuitatem cum ueneris aliam
Non inferiorem Argis.
Deorum supplices fugitiuos
Et meam terram occupantes
Hospes existens, per uim
Trahis, non regibus cedens

Nihil aliud iustum loquutus.
» Vbi hoc rectum esset?
» Apud sapientes saltem.
Pax quidem mihi perplacet.
Tu uero, ô mala sentiens rex,
Edico, si ad ciuitatem ueneris,
Non sic quæ existimas consequêris.
Non tibi soli hasta est, neq;
Scutum ære obductum est.
Quin bellorum amatores.
Ne mihi hasta concutias
Plenam rerum sacrarum
Ciuitatem, sed abstine.
IO. O fili, quid mihi oculis ferens solicitudinem
Venis? noui aliquid de hostibus narras?
Cunctatur? aut adsunt? aut quid resciscis?
Nequaquam enim falsus fuerit præconis sermo.
Ipse enim imperator fœlix est à dijs,
Manifeste noui, & ualde magnifice sentiens
» Contra Athenas. sed tamen animorum
» Iupiter uindex est nimis superborum.
DE. Adest exercitus Argiuus, & Eurystheus rex,
Ego ipsum ipse uidi. Virum uero conuenit,
Qui imperare, ut aiunt, nouerit bene,
Non nuncijs hostes coram uidere.
Campos itaq; terræ ad præsens non immisit
Exercitum, aspera autem iuga insidens
Speculatur. considerationem iam hoc possem dicere,
Qua

Qua uia adducat exercitum in præsens sui belli.
Et tuto hoc in loco sedetis terræ.
Namq; & mea omnia composui bene,
Et ciuitas in armis, & hæ uictimæ paratæ
Sunt, quibus conuenit sacrificare dijs.
Lustratur uero urbs à uatibus,
Et trophæa hostium, & salus ciuitati.
Oraculorũ uero ũates omnes in unũ cũ cõgregassem,
Examinaui & prophana & obscura
Oracula antiqua, huic terræ salutaria.
Et inter cætera differentia est oracula
Magna, sed unum omnium sententiæ conuenit.
Mactare iubent me uirginem puellam
Cæteri, quæ sit ex patre generoso.
Ego uero habeo quidem, ut uides, studium
Tantum in uos, sed filiam neq; meam interficiam,
Neq; alium ciuium meorum per uim iubebo
Inuitum, uolens uero quis adeò desiperet, "
Qui charißimos ex manibus traderet liberos? "
Et nunc, quod triste sit, seditiones aspiceres,
His quidem dicentibus, quod iustum sit hospitibus
Supplicibus ferre auxilium, alijs stultitiam meam
Incusantibus. Si uero non fecero hoc,
Intestinum tunc bellum apparatur.
Hæc igitur despice tu, & simul consule, ut
Et uosipsi seruemini, & hæc regio:
Et ego à ciuibus non crimine r.
Non tyrannidem ueluti Barbarorum occupo:

Sed si iusta fecero, iusta patiar.
CH. *Profecto promptã existentem non permittit deus*
Hospitibus auxiliari hanc cupientem ciuitatem.
IO. *O filij, similes sumus nautis, qui*
Tempestatis cum effugerint sæuam uim,
Propè terræ appulerunt. deinde è terra
Flaminibus pelluntur in pontum iterum.
Sic certe & nos ab hac depellimur terra,
Iam ad littora existentes tanquam sospites.
Eheu, quid nam oblectasti ô misera me
Spes tum, non ad finem perductura gratiam?
Venia danda certe & huic, si nolit
Occidere ciuium filias. Quin laudo
Ea quæ hic acta sunt nobiscum. quoniã si dijs uidentur (hæc
Degere me, non certe tibi perit beneficium.
O filij, uobis uero non habeo quid consulam,
Quò nos uertemus? Quis enim non coronatus est Deo(rum?
Ad quam terræ arcem non deuenimus?
Perimus ô filij, elocabimur iam nunc.
Et mei ipsius nulla, si mihi moriendum sit, est cura,
Nisi quod oblecto aliquantulũ meos hostes mortuus.
Sed uos deploro & misereor, ô filij,
Et uetulam matrem Alcamenem patris.
O ter misera, propter longæuam uitam tuam.
Infœlix uero & ego, qui multa laboraui frustra.
Oportuit olim certe nos uiri hostilis in manus
Delapsos, turpiter & miserabiliter reliquisse uitam.
Sed scin in qua re me adiutes? non omnibus enim

Abijt

Abijt spes horum mihi salutis.
Me dede Argiuis pro istis, ô rex.
Et neq; in periculum uenias, & seruato mihi
Filios. Non amare conuenit meam uitam. Esto.
Maxime certe Eurystheus me cuperet, ubi acceperit
Herculanum socium, contumelia afficere.
Stultus enim uir. sed sapientibus optandum est cum „
Inimicitiam habere, non cum stulto. (sapiente „
Multã enim reuerentiã & fortunã quis cõsequeretur? „
CHO. O senex, ne nunc hanc incusato ciuitatem.
Fortasse enim nobis utile, utcunq; malum
Esset probrum, tanquam hospites proderemus.
DE. Fortiter quidem hæc dixisti, sed impoßibilia.
Non tui cupidus huc rex exercitum ducit,
Quid enim sene homine Eurystheus auctus esset,
Occiso? sed istos uult perire.
Res acris enim est hostibus germinantes fortes „
Et iuuenes, & patris memores „
Iniuriarũ. quæ illũ omnia præuidere consentaneũ est. „
Quare si quod aliud nouisti opportunius
Consilium, expone. quoniam ego inops consilij sum,
Oraculis auditis, & timore plenus.
MA. Hospites, audaciam mihi nullam egreßioni meæ
Adscribatis. primum enim hoc deprecor.
Fœminæ enim & silentium, & modestia, „
Pulcherrimum donum, & intus tranquillam manere.
Tuam uero postquam audiui ô Iolaë deplorationem,
Egressa sum, nõ destinata legationem obire generis.

Sed sum aliàs officiosa. cura est mihi
Maxima fratrum horum, & de me ipsa
Volo percunctari, num ad pristina mala
Accidens quædam clades tuum mordeat animum.
IO. *O filia, in primis te, non nunc primum inter filios*
Herculanos iure laudare possum.
Nobis porro domus bene procedere uisa,
Iterum rediijt retro ad infortunium.
Oraculorum enim carmina dicit significare hic,
Non taurum, neq; uitulum, sed uirginem
Mactare iubere, à matre quæ sit nobilis,
Si conueniat nos, & si conueniat hanc esse ciuitatem.
Propter hæc inopes sumus cõsiliorũ. neq; enim liberos
Mactare hic suos dicit, neq; alterius cuiusdam.
Et mihi narrat quidem non clare, dicit tamen aliquo
Nisi quo modo ex istis nos expediuerimus, (modo,
Nos quidem aliam terram inuenturos quampiam,
Ipse uero seruare hanc uult terram.
MA. *Hoc etiam gloriamur seruari dicto.*
IO. *In hoc: aliàs fœlices fuimus.*
MA. *Ne nunc trepides amplius Argiua hostilia arma.*
Ego enim ipsa antequam iubeas, ô senex,
Mori parata sum, & assistere cædi.
Quid dicemus enim, si ciuitas dignatur
» *Periculum nostri gratia suscipere magnum?*
» *Nos ipsi uero facessentes alijs negocia,*
» *Cum liceat seruari, fugiamus non mori?*
Minime, quoniam etiam ridiculum esset

Lugere

Lugere nos supplices deorum sedentes,
Et à patre illo natos, à quo nati sumus,
Ignauos uideri. Vbi hæc apud bonos cõueniẽtia essent?
Melius scilicet arbitror, hac (quod nunquam eueniat)
Ciuitate capta, in manus hostium cadere,
Et deinde tamẽ quampiam ex patre existentẽ captam,
Afflictam, nihilominus Plutonem aspicere.
Verum effugiens ex hac oberrabo terra,
Neq; me pudebit si quis dixerit,
Quid huc aduenistis cum supplicibus ramis
Cum ipsi amore uitæ teneamini. exite è terra,
Ignauos enim nos non iuuabimus.
Verum neq; sanè istis mortuis
Ipsa sola seruata, spem habeo bene me habituram.
Multi enim iam hac spe prodiderunt amicos. c c
Quis enim uirginem pupillam, aut uxorem habere,
Aut liberos suscipere ex me uolet?
Igitur mori melius, quàm harum incidere c c
In indignitatem. alteri forte conuenirent cuipiam c c
Magis hæc, quæ non esset insignis, ut ego.
Ducite, ubi oporteat corpus occidere hoc
Et coronate sertis, & initiate, si placet.
Vincite uero hostes. hæc enim anima præsto est,
Volens, neq; nolens, & pronuncio
Morituram pro fratribus istis, & meipsa.
Inuentum etenim hoc non uitæ cupida ego c c
Honestissimum inueni, gloriose mori. c c
CHO. *Papæ! Quid dicam uirginis fortem sermonem*

Audiens, pro fratribus quæ uult mori.
His quis nam diceret generosiores sermones
Magis? quis nam faceret hominum adhuc?
IO. *O filia, non amplius aliunde tuum caput?*
Sed ex illo semen diuinæ mentis
Es Hercule. neq; me pudet
Tuorum dictorum, fortuna autem tristor.
Sed quatenus fieri queat iustius, dicam.
Omnes sorores huiusce uocandæ sunt,
Et deinde quæ sorte electa fuerit, moriatur pro ge-
Nam te non æquum est mori absque sorte. (nere.
MA. *Non Morerer sorti per fortunam ego.*
Gratia enim non adest. ne dixeris, ô senex.
Sed siquidem suscipitis, & uultis me
Vti prompte meam uitam ego
Do uolens istis. sed coacta non dabo.
IO. *papæ, hic rursus sermo tuus priore generosior.*
Et ille erat optimus: sed superas
Et audacia audaciã, & prudenti sermone prudentẽ.
Non tamen adhortor, neq; dehortor, ô filia,
Mori. Tuos autem seruabis moriens fratres.
MA. *Sapienter me hortaris. ne trepides piaculo*
Meo particeps fieri. nam liberè morior.
Sequere uerò senex, in tua enim mori manu
Volo. uestibus uerò cadauer meum absconde præsens.
Quoniam cædem ad ultimam uado ego.
Siquidem nata sum ex patre, de quo glorior.
IO. *Non queam tuæ aßistere morti.*

MA. *Sed*

MA. Sed tu hoc iube, non me uirorum,
Sed in mulierum manibus expirare uitam.
IO. Erunt hæc, ô misera uirginum. quoniam
Et mihi hoc turpe, non te ornare pulchre,
Multorũ gratia, & propter tuã animi fortitudinem,
Et propter ipsam æquitatem. miserrimam uerò te
Omnium mulierum uidi oculis ego,
Verum si quid uis istos, & senem
Age alloquens ultimum alloquium mihi.
MA. O uale, senex uale & doceto mihi
Istos pueros in omnia sapientes.
Veluti tu, in re magis placent enim.
Conare uerò seruare, non mori promptus existens.
Tui filij sumus, tuis manibus nutriti sumus.
Vides enim me meam ætatem nubilem
Dantem pro his, dum morior.
Et uos fratrum præsens cœtus
Sitis fœlices, & contingant uobis, pro quibus
Meum cor mactabitur.
Et hunc senem, & quæ intus anum in domo
Colite patris matrem Alcmenem mei,
Et hos hospites. Et si defunctio laborum
Et reditus uobis concedatur unquam à dijs,
Mementote hãc seruatricem sepelire ut cõueniens est.
Magnifice certe æquum est. non enim indigens
Vobis adfui, sed mortua sum pro genere.
Hæc pro liberis sint mihi munera,
Et uirginitate, si modò sub terra

Fuerit

" " Fuerit utiq; nihil. Si enim habituri sumus
" " Etiam illic ærumnas mortales hominum,
" " Haud noui quò quis se uertat. mors enim ipsa
" " Malorum maximum remedium existimatur.
IO. At ô excellentißima fortitudine,
Omnium mulierum esto honoratißima,
Et consistens pro nobis, & moriens eris longe.
Sed uale. male ominatis enim dictis prosequi, religio
Cui tuũ initiatũ est corpus, Cereris filiã (mihi deam
O filij perimus, labascunt membra
Ex tristitia, apprehendite, et in sedem me collocate,
Hoc in loco uestibus istis occultantes, ô filij.
Quoniam neq; his delector actis.
Et oraculo non perfecto, non uiuendum esset
Maius enim damnum esset. & hæc calamitas.
" " CHO. Nullum assero exceptis dijs, beatum,
" " Non ærumnosum hominem extitisse.
" " Neq; unam eandemq; semper processisse familiam
" " Fœlicitate. alium uerò alia
" " Parca consequitur.
" " Hunc quidem è sublimi tenuem collocauit.
" " Alium errorem, fœlicem facit.
" " Fatalia uerò fugere non fas est, non per sapientiam
" " Aliquis repellet.
" " Sed frustra qui uelit, semper labore n
" " Habiturus est. Quare tu
Non supplicans super ea quæ à dijs destinata sunt,
Neq; doleas solicitudinem ex tristitia.

Laudabilem

Laudabilem enim habet mortis partem
Infœlix hæc? pro fratribus & terra.
Neq; ingloria eam
Gloria ab hominibus suscipiet.
Sed ipsa uirtus uenit per labores. "
Digna quidem patre,
Digna etiam fratribus hæc fiunt.
Quod si colis tu
Mortuos, bonorum particeps tibi sum.
FA. *O filij salucte. Iolaus ubi est senex?*
Mater uero patris ab hac sede abest?
IO. *Adsumus, quatenus pro mea præsentia.*
FA. *Quamobrem decumbis, et deiectũ uultũ habes?*
IO. *Solicitudo subijt quædam domestica, cui intentus*
FA. *tolle nunc teipsum, erige caput.* (*fui.*
IO: *Senes sumus, & nulla ex parte ualemus,*
FA. *Adsum sanè, gaudium tibi ferens magnum.*
IO. *Quis tu es? ubi tecũ conuersatus sum? nõ memini.*
FA. *Hylli mancipium, non me agnoscis cernens?*
IO. *O charißime, uenis igitur seruator nostræ noxæ?*
FA. *Maxime, & ad hæc fortunatus es quæ nunc sunt.*
IO. *O mater fortis filij, Alcmenam aio,*
Egredere, audi hos gratißimos sermones.
Dudum enim dolens propter aduenientes
Animum macerabas, reditus ut fieret.
AL. *Quamobrẽ clamas? totũ hoc completũ est tectũ*
Iolaë. num aliquis iterum tibi uim infert præsens
Præco ab Argis? imbecille utiq; meum

Robur

Robur. ex tua uerò parte scire te conuenit, ô hospes.
Non datur abducere te hosce, me uiuente unquam.
Profectò illius non existimer ego
Mater posthac. Si uerò istos attigeris manu,
Cum duobus senibus non commode decertabis.
IO. Sis animo bono, ô anus, ne trepides, non ab Argis
Præco aduenit hostiles sermones habens.
AL. Cur uerò uocem extulisti, nuncium timoris?
IO. Te ante templum hoc ut ferres te propè.
AL. Nescimus nos ista, quis'nam est hic?
IO. Adesse nepotem annunciat tuum.
AL. O salue & tu, ob hæc nuncia.
Sed quid regioni huic attulit pedem?
Vbi nunc abest? qui ipsum cohibet casus,
Tecum apparentem huc meum delectare animum?
FA. Exercitum collocat et instruit, quē uenit habens.
AL. Huius nō amplius nobis est sermonis participatio
IO. Est, nō strum opus est sciscitari hæc.
FA. Quid uerò suis ex rebus peractis scire?
IO. Quantam'nā multitudinem sociorū adest habēs?
FA. Multos, alium numerum non possum dicere.
IO. Sciunt, ut arbitror, hæc Atheniensium principes.
FA. Sciunt, & iam sinistrum constituit cornu.
IO. Iam enim tanquā ad pugnā armatus est exercitus.
FA. Quin iam deductæ sunt uictimæ procul ab ordi-
IO. Quantū uerò adest Argiuus exercitus? (nibus.
FA. Ita ut uideri queat imperator palàm.
IO. Quid agens? num constituens hostium ordines?
FA. Con-

FA. Coniectabamus ista. non enim certò audiuimus.
IO. Verum ego abeo ad dominos desertos, quantum
FA. Nolim cũ hostibus te congredi. (ex mea parte.
IO. Atqui ego tecum. hæc enim curamus,
Amicis præsentes ut uideamur prodesse.
FA. minime per tuũ Geniũ. stultum esset, ut sic dicã.
IO. Et non participem esse fortis pugnæ cum amicis?
FA. Non est in conspectu uulnus, ne accipias manu?
IO. Quid? an non ualeam ego clypeo?
FA Valeas licet, sed antea fortasse occumbas.
IO. Nullus me hostium aspiciens sustinebit.
FA. Non sunt, ô optime, quæ olim erant uires tuæ.
IO. Verum pugnabo numero non minoribus.
FA. Paruum tuum tentorium adiungis amicis.
IO. Ne me detineas fortiter agere paratum.
FA. Agere fortiter tu non potis es, cupere uerò fortas(se.
IO. Tanq̃ non mansurũ. alia tibi dicere licet.
FA. Quomodo igitur militibus absq; armis aderis?
IO. Sunt in domo intus captiua arma
Ista, quibus utemur, & reddemus
Viuentes. à mortuis uero non reposcet deus.
Sed i intro, & à paxillis capiens
Fer pedestrem armaturam quàm primum mihi.
Turpis enim domestica mansio esset hæc ‹‹
Alios pugnare, alios uerò ex timiditate manere. ‹‹
CHO. Animũ fortem quidẽ nondũ sternit longæuitas
Tuum, sed pubescit. corpus uerò euanidum est.
Quid laboras frustra? Quæ te quidem lædent,
Paulum

Paulum uerò adiuuabunt ciuitatem nostram.
,, Conuenit suam infirmitatem agnoscere ætatem,
,, Impoßibilia uerò omittere. minime licet, ut
,, Pubertatem compares denuò.
AL. Quid rei facturus es, animi non constans?
Relinquere me desertam cum liberis meis?
,, IO. Virorum enim pugna. tibi conuenit hos curare.
AL. Quid uerò si moriaris tu, quomodo ego seruabor.
IO. Pueris curæ erit omnibus superstitibus.
AL. Si uerò, quod non fiat, infortunium patiantur?
IO. Hi non deserent te, ne trepides, hospites.
AL. Hanc certe fiduciam, aliam nullam habeo.
IO. Et Ioui, tui (noui ego) curæ erunt labores.
AL. Papæ,
Iupiter ex me quidem non audiet male.
Quod si æquus ipse est, respicit ad me. (ctionem.
FA. Armorũ quidẽ iam hanc uides omnigenã instru-
Præuenire autẽ potes nõ certe hisce occultans corpus
,, Quoniam prope adest præliũ. & maxime Mars odit
,, Cunctantem. Si uerò armorum metuis pondus,
Nunc quidem proficiscere nudus, in ordinibus
Ornatu ornabere hoc, ego feram interim.
IO. Recte admonuisti. Verũ mihi prompta habens
Armare portato. manu uerò hinc scutum,
Et sinistrũ extolle brachium, recte dirigens pedem.
FA. Scilicet. instituere enim armigerum conuenit?
,, IO. Boni omnis gratia caute eundum est. (promptus.
,, FA. Vtinã esses tam potens ad bene agendũ quam es

IO. Festinã

IO. Festina. ueniens post pugnā grauiter cruciabor.
FA. Tu tarde incedis, neq; ego uideor tibi quicquam
IO. An non uides pedes meos ut festinent? (agere.
FA. Video uisum magis, quàm festinantem te.
IO. Tu hæc dicturus es, quando uideris me illic.
FA. Quid agentem? uellem fœlici fortuna te uti.
IO. Per scutum uerberantem hostium aliquem.
FA. Iam tandem uenimus. hic enim metus.
IO. Papæ. Vtinā ô meum brachiū, quale pubescens te
Meminimus nos, quum cum Hercule
Spartam depopulabaris, auxiliarius mihi fias
Talis, qualis utiq; fugam Eurysthei
Facerem. quoniam & timidus, ad manendum bellum.
Sita uero est in diuitijs, idq; perperam fit, " "
Existimatio uirtutis. existimamus enim " "
Diuitem omnia scire recte. " "
CHO. O Tellus, & per totam noctem lucens Luna,
Et splendidißimi Dei
Ferentes lucem mortalibus radij,
Nuncium mihi afferte.
Exclamate uero in cœlo,
Et apud sedem principem,
Et apud cæsiam Mineruam;
Volo pro patria terra
Volo pro domibus,
Supplices qui suscepi,
Periculum cano decernere ferro.
Graue quidem ciuitatem, ut Mycenæ,

Florentem, & hastæ
Laudatißimæ propter pugnam,
Iram me terra occultare.
Sed malum, ô ciuitas, si hospites
Supplices prodiderimus,
Et exitiale est Argos.
„ Iupiter mihi auxiliator, non metuo,
Iupiter mihi gratiam meritò
Habet. Nunquam mortalibus
Minus boni, sine me sunt.
Quare ô sancta, tuum enim solum
Terræ tuum est, & ciuitas, cuius tu mater,
Et domina & conseruatrix,
In fugam uerte, (sed iniuria)
Hanc qui adduxit, oppugnaturus
Exercitum ab Argis. non enim per meas uires
Potis sum profligare ab atrijs.
Verũ quoniã tibi sacrificijs frequentatus perpetuus
Honor peragitur, neq; occultat
Mensium ultima quæq; dies.
Templorumq; carmina, & poëtarum cantiones
In uentosa certe arce
Strepitus nocturnis à uir=
Ginum resonant pedum plausibus.
FA. ô domina, & sermones tibi breuißimos
Auditu, & mihi huic pulcherrimos fero.
Vincimus hostes, & trophæa statuuntur,
Omnem armaturam habentia hostium tuorum.

AL. O charißime, hæc te dies perduxit
Ad libertatem, propter hæc nuncia.
Ab una uero nondum calamitate liberas.
Metuo enim, num mihi uiuant quos uolo:
FA. Viuunt, maxime gloriosi per exercitum.
AL. Senex quidem hicce num est superstes Iolaus?
FA. Maxime, cõsequutus uero à dijs honestißime bene
AL. Quid'nã est nunquid strenue decertauit (ficium.
FA. Iuueniis mutatus est è sene iam nunc denuo.
AL. Miranda narras. sed te fœlicem amicorum,
Prælij pugnam primum exponere uolo.
FA. Vnica mea oratio tibi omnia significat hæc:
Postquam enim inuicem armatum exercitum
Ex aduersa explicantes opposuimus,
Ibi proferens ex quadrigis Hyllus curribus pedem,
Constitit in medio spacio inter utrũque exercitũ hasta
Et deinde dixit: O imperator qui ab argis
Venis ad hanc terram, res tuæ non permittunt,
Et Mycenas nullo incommodo afficies,
Vno homine priuans. quare cum solus solo
Prælium committens, aut trucidans abduc adeptus
Herculanos filios, aut occisus mihi
Honores paternos, & domos obtinere permitte.
Exercitus uero laudauit, & ad cessationem laborum
Bene dictum esse sermonem, & ad fortitudinem.
Ille uero neq; illos qui audierant reueritus sermones,
Neq; ipse per suã timiditatẽ, quamuis imperator ex=
Ire ausus fuit ad fortem hastam. (istens,

Sed erat timidißimus. tàmen cum talis esset,
Herculanos uenit in seruitutem redacturus filios.
Hyllus itaq; receßit in ordinem iterum.
Vates uero. postquam per singulare certamen
Pacem cognouerunt non fieri,
Mactabant, non cunctabantur, sed perfecerunt
Gutturis humani statim salutarem cædem.
Alij currus conscendebant, alij sub clypeis
Lateribus occultabant latera. Atheniensiũ uero dux
Exercitui edixit, ut conuenit fortem.
O conciues, & altrici terræ
Et genitrici nunc unumquemq; opem ferre conuenit.
Ille contrà, Argos non dedecorare uolens,
Et Mycenas, socios hortabatur.
Postquam uero cecinit claßicum Tyrrhena
Tuba, & congreßi sunt inuicem prælio,
Qualem'nam strepitum existimas scutorum fremere?
Quem'nam motum & ululatum simul?
Ibi tum primum impetus Argiuæ hastæ
Perrupit nos, deinde concesserunt retro.
Secundo impetu pes innixus per uicißitudinem pedi,
Vir uero ad uirum stans, consistebat in pugna.
Multi uero cadebant. erat uero adhortationis uox.
O Athenas, ô Argiuorum terram
Colentes, non depulsabitis dedecus ciuitati?
Vix uero omnia strenue agentes, non absq; laboribus
Conuertimus Argiuorum in fugam hastam.
Atq; ibi senex Hyllum ferri præter cæteros hostiliter
Videns

Videns, porrecta rogauit dextra
Iolaus, ut ſe conſcendere faceret equeſtrem currum.
Acceptis autem in manus frenis, Euryſthei
Equis imminebat. ea quæ poſt hoc facta ſunt audiens
Diceret quidem alius, huc uero ego ipſe qui uidi.
Quæ enim in Palenide colitur uenerandum præterue
Diuæ Palladis, currũ cõſpicatus Euryſthei (*ctus pagũ*
Votum fecit Hebæ, & Ioui, diem unicum
Iuuenis fieri, & referre pœnam
Hoſtibus. audire iam miraculum adeſt tibi.
Geminæ enim ſtellæ equeſtria ſupra iuga
Stantes, occuluerunt currum obſcura nube.
Tuum iam filium ſapientiores dicunt,
Et Heben. hic uero ex illuſtri emerſus caligine, re-
Brachiorum oſtendit iuuenilem formam. (*centium*
Capit uero inclytus Iolaus Euryſthei
Quadrijugum currum ad ſaxa Scironia.
Vinculis uero colligans manus, ſpolia
Pulcherrima adeſt imperatorem adducens,
Illum beatum antea. Præſente uero fortuna „
Mortalibus omnibus ſplendida prædicat, ut diſcant, „
Illum qui beatus eſſe uidetur, nõ admirari, antequam „
Mortuũ uiderit quis: quoniam diurnæ ſunt fortunæ. „
CHO. *O Iupiter Tropæe, nunc mihi à graui metu*
Liberum licet diem aſpicere.
AL. *ô Iupiter, ſerò quidem mea aſpexiſti mala,*
Sed gratiam tamen habeo tibi factorum.
Et filium meum antea non exiſtimans ego,

Dijs conuersari nunc scio manifeste.
O filij, iam nunc liberi à laboribus,
Liberi à male perdito
Eurystheo eritis, & ciuitatem patris
Videbitis, & in possessionem ibitis bonorum.
Et Dijs paternis sacrificate, à quibus pulsi
Hospites, erraticam habuistis miseram uitam.
Sed quid nam occultans Iolans scitum
Eurystheo pepercit, quo minus interficeret?
Dicito. apud nos quidem non prudenter factum hoc,
Vt is qui hostes caperet, non sumat supplicium.
FA. Tui honorem habens, ut ipsum oculis tuis uideas
Victum, & tua mancipatum manu.
Non certe lubentem ipsum, sed per uim
Constrinxit necessitate. etenim noluit
Viuus in tuum uenire conspectum, & dare pœnam.
Sed ô anus uale, & memento mei,
Quod primum dixisti cum incipiebam sermonem
" Fac me liberum. nam in huiusmodi conuenit
" Verum esse generosis & probis os.
CHO. Mihi chorus quidem gratus si
Stridula tibiæ gratia in conuiuio,
Sit uero decens Venus.
" Iucundum uero etiam, & amicorum
" Vtiq; fœlicitatem uidere,
" Eorum qui antea non sperabantur.
" Sed enim multa gignit
" Parca, quæ omnibus rebus finem imponit,

Et Aetas

Et Aetas filia Saturni. ««
Habes uiam quandam, ô ciuitas,
Conuenientem, non conuenit unquam hoc priuari,
Vt colas deos. Qui negat uero, ««
Ad insaniam uertitur, ««
Ostensis argumentis
Istis. Illustria enim exempla
Deus edit,
Iniustos priuans ««
Perpetua superbia. ««
Ascendit ad cœlum ««
Deus filius, ô anus. ««
Fugit sermonem, quod ad Plutonis
Domum descenderit, ignis
Acri flamma absumpto corpore.
Hebæq; amabile decorat
Coniugium, aurea in aula.
O Hymenæe, duos
Filios Iouis dignatus es.
Conducunt alia alijs, ««
Etenim patri horum Palladem
Narrant auxiliatricem esse.
Et hosce deæ ciuitas,
Et populus seruauit illas.
Coërcuit uero superbiam uiri, cui
Animus erat pro iustitia uiolenter,
Vtinam nunquam sit mihi spiritus insolens, ««
Et anima insatiabilis. ««

NVN. ô domina. uides quidem, sed tamen dicam,
Eurysthcum hunc tibi adducentes adsumus,
Insperatū spectaculū, & horū nō minus ad cōsequen=
Nunquā enim sperasti, ad manus uenturū tuas, (dum.
Quando ex Mycenis laboriosis cum armis
Ibat, longe ultra fortunam spirans,
Depopulaturus Athenas. sed contrariam
Deus fecit, & transmutauit fortunas.
Hyllus itaq; & strenuus Iolaus, simulachrum
Iouis Tropæi uictoriosum erexerunt.
Mihi uero ad te hunc præcipiunt ducere,
" Delectare uolentes tuum animum ex fœlici enim,
" Iucundißimum, hostem infœlicem uidere.
AL. O scelestißime ades? cæpit te ipsa Dice tandem?
Primum itaq; mihi huc conuerte caput,
Et sustine tuos aspicere oppositos
Hostes. uinceris enim nunc, neq; uincis amplius.
Ille es tu. uolo enim scire,
Qui multum quidem, existentem qui nunc est, meum
Filium uoluisti, ô scelestc, calumniari?
Quid enim tu illum non ausus fuisti calumniari?
Qui ad plutonem uiuum ipsum deduxisti,
Ad hydras, ad leones, perdere iubens,
Misisti. alia uerò qualia machinabaris mala,
Omitto, longa enim oratio fieret mihi.
Neq; satis fuit tibi hæc patrasse solum,
Quin ex tota me & liberos Græcia
Expulisti, supplices deorum sedentes:

Nos

Nos quidem senes, hos uerò infantes adhuc,
Sed inuenisti uiros, et ciuitatem liberam,
Qui te non timuerunt. oportet te mori misere,
Et rependes omnia. oportet enim non semel
Mori te, multa mala patrantem.
CHO. *Non est integrum, hunc à te interfici.*
NVN. *Frustra igitur ipsum captiuum cæpimus.*
Probibet uerò quæ, quin hic moriatur, lex?
CHO. *Huius regionis præfectis non uisum est.*
NV. *Quid uerò hoc? hostes istis nō honestū uidetur* *(interficere?*
CH. *Non, quē uiuū cæperint in pugna.*
NVN. *Et hæc decreta* Hyllus *æquo animo tulit?*
CHO. *Conueniebat illum scilicet huic immorigerum*
esse terræ. *(lucem amplius.*
NVN. *Imò oportebat hunc non uiuere, neq; uidere*
CHO. *Ignominiā patitur in primis, cū hic nō moritur.*
NV. *Non igitur amplius est æquū reposcere pœnam?*
CHO. *Non est hunc, sed quicunq; illū interfecerit.*
AL. *Equidem, & quid dico si quispiam ausus fuerit?*
CH. *Multā certe habitura es incusationem, si feceris*
AL, *Ego amo hāc ciuitatē, nihil contradicendū.* *(hoc.*
Sed hunc, quandoquidem in manus uenit meas,
Non est mortalium qui eximat.
Ad hæc audacem quicunq; uoluerit,
Et sapientem, plus quàm mulierem conueniat,
Dicet: hoc tamen opus mihi perfectum fecerit.
CH. *Graue quandā & uenia dignā, ô mulier, te habere*
Contentionem aduersus uirum hunc, cognosco bene

EV. O mulier, bene scias non me adulari tibi,
Neq; aliud quicquam pro obtinenda uita
Dicturũ, unde æquũ est reũ esse timiditatis aliquem,
Ego certe contentionem inuitus hanc suscepi.
Etenim tibi quidem consobrinus cum fuerim,
Tuo uerò filio cognatus Herculi,
Verum uelim nolim, Dea enim fuit,
Ipsa Iuno me laborare hoc fecit morbo.
Sed postquam aduersus illum inimicitiam suscepi,
Et statui hoc certamen decertare,
Multorum excogitator malorum extiti,
Et multa peperi noctu considens usq;,
Vt populans & interficiens meos
Hostes, in posterum non cohabitarem per metum.
Sciens non numerum, sed reuera
» Virum fuisse tuum filium. namq; quamuis hostis,
» Audiet bene, uir bonus existens.
Illo uerò remoto, an non conueniebat me
Infensum istis, & qui mihi conscius eram
Inimicitiæ paternæ, omnem mouisse lapidem,
Interficiendo, eijciendo, & omnibus modis res nouas moliendo?
Faciente me talia, res meæ tutæ fiunt.
An non tu quidem suscipiens meas fortunas,
Inimici leonis inimicos catulos
Persequuta fuisses malis, sed potius cum modestia
Siuisses habitare Argos, neminem persuadebis.
Nunc igitur, quandoquidé me non interfecerunt, tum
Cupidum

Cupidum existentem, Græcorum legibus,
Non purus sum interficienti interfectus.
Et ciuitas me dimisit, recte sapiens, Deum "
Magis colens mea inimicitia longe. "
Ad ea quæ dixisti, uicissim audiuisti. inde uerò cōuēit
Piacularem & generosum uocare.
Sic certe res meæ se habent, mori quidem non
Cupio, relicta autem non cruciarer uita. "
CHO. *Admonere te paululum, ô Alcmene, uolo,*
Hūc uirū ut dimittas, quandoquidem ciuitati placet.
AL. *Quid uerò etsi moriatur, & si pareamus ciuita-*
CH. *Hæc optima fient. quomodo uerò hæc fient? (ti?*
AL. *Ego docebo facile. interficiens enim*
Hunc, deinde cadauer rogantibus amicis
Dabo. Cadauer enim non diffidam terræ. "
Iste uerò dabit pœnam occisus mihi.
EV. *Occide, nō deprecor abs te. hāc porro ciuitatem*
Quandoquidem me dimisit, & reuerita est occidere,
Oraculo antiquo Apollinis donabo.
Quod proderit plus opinione olim.
Mortuum enim me sepelietis, ubi fatum est,
Dicem ante uirginem Pallenidem.
Et tibi quidem benignus, & ciuitati salutaris,
Inquilinus semper iacebo sub terra,
Horum uerò postgenitis infestissimus.
Cum uenerint huc cum multa manu,
Beneficium prodentes hoc. huiusmodi hospites
Defenditis. Quomodo igitur ego, cum hæc sciam,

Huc ueni?sed non potius oraculum consului dei?
Iunonem existimo oraculis potentiorem longe,
Neq; me deserere. Verum neq; inferias,
Neq; sanguinem sinas in meum fundere locum.
Malum enim ipsis reditum pro istis ego
Dabo. duplex uerò lucrum habebitis à me,
Et uos iuuabo, & illos damno afficiam mortuus.
AL. Quid igitur cunctamini, si ciuitati salutem
Perficere. & meis posteris in fatis est?
Occidite hunc uirum audientes hæc.
Ostendit enim uiam tutißimam,
Vir quidem inimicus est, iuuabit uerò occisus.
Ducite ipsum famuli. deinde oportet, ubi interficietis,
Dare canibus. ne enim speres, ut
Denuo ex patria uiuus me eijcias terra.
CHO. Eadem placent mihi. ite famuli.
Ea enim quæ nobis decreta fuerint,
Rata erunt regibus.

HERACLIDARVM FINIS.

EVRIPIDIS Helena.

PERSONAE.

Helena.	Anus
Paris	Nuncius.
Teucrus	Theonoe
Chorus	Theoclymenus
Menelaus.	Dioscuri, uel Gemini.

PRAE-

PRAEFATVR HELENA.

Nili quidem hæc sunt pulchras uirgines habentia fluenta,
Qui pro diuinis imbribus Aegypti solum,
Alba cum liquitur nix humectat arua.
Proteus uerò cum uiuebat, huius terræ rex erat,
Pharum quidem incolens insulam, Aegypti uerò rex,
Qui earũ quæ sunt sub fluctib. uirginũ unã uxorẽ duxit,
Psamathen, postq̃ matrimoniũ reliquit Aeoli.
Parit uerò geminos liberos huic domui,
Theoclymena masculum, quoniam deos colens
Vitam transegit: generosam uerò filiam
Forma, matris decus, cum esset infans.
Cum uerò ad ætatem uenit maturarum nuptiarum,
Vocant eam Theonoën. diuina enim
Et præsentia & futura omnia callebat,
A progenitore cum accepisset Nereo honores.
Nobis uerò terra quidem patria non sine nomine
Sparta, pater uerò Tyndareus. Est sanè
Fama quædam, quod Iupiter ad matrem uolarit meã
Lædam, cycni forma alitis accepta,
Qui furtiuum cubile effecit, ab aquila
Insectationem fugiens, si uerus iste sermo.
Helena uero uocata sum. quæ uerò passæ simus aduersa,
Dicã. Venerũt tres deæ propter pulchritudinẽ,
Idæam ad uallem, ad Alexandrum,

Iuno & Venus & Ioue genita uirgo,
Formæ uolentes perfici iudicium. (fœlix est)
›› Meam uerò pulchritudinẽ (quoniã pulchritudo res in-
Ibi Venus offerens, ut Alexander me in uxorẽ ducat,
Vincit. Relinquens uerò stabula Idæus Paris,
Spartam uenit, tanquam meas occupaturus nuptias.
Iuno uerò indigne ferens, quod non uicisset deas,
Inanes reddit meas Alexandro nuptias.
Tradit uerò non me, sed aßimulans mihi
Simulachrum spirans cum composuisset à cœlo
Priami regis filio. & existimat me habere,
Inanem existimationem, cũ non haberet. Interim Iouis
Consilia, alia hisce conueniunt malis.
Bellum enim intulit Græcorum terræ,
›› Et Phrygibus miseris, ut turba mortalium
›› Et multitudine leuaret matrem terram.
Et cognitum redderet fortißimum Græciæ.
Phrygũ uerò ad pugnã proposita sum, nõ quidem ego,
Sed nomen mei certamen Græcis belli.
Cũ accepisset uerò me Mercurius in conuexo ætheris
Nubibus obtegens (non enim neglexit me
Iupiter) ad hanc domum Protei collocauit,
Omnium iudicans continentißimum mortalium.
Incorruptum ut seruarem Menelao lectum.
Et ego quidem hic sum, sed infœlix maritus
Exercitum colligens, meos raptus
Insequitur, profectus ad mœnia Ilij.
Multæ uero animæ propter me ad Scamandri

Fluenta

Fluenta oppetierunt.hæc egò quæ patior omnia,
Execrabilis sum,& existimor prodito meo
Marito conflasse bellum Græcis magnum.
Quid igitur posthac uiuo?Dei hoc audiui uerbum
Mercurij,inclytum posthac fore ut habitem solum
Spartæ cum marito,cum cognouisset quod ad Ilium
Non uenerim,ne cui lectos substernerem.
Quatenus igitur lumen solis hoc uidebat
Proteus,libera eram à nuptijs.postquam uero terræ
Tenebris occultatus est,filius ipsius defuncti
Captat uxorem me ducere.sed pristinũ meũ maritum
Magnificiens,Protei monumentum ad hoc accido
Supplex,ut marito meum conseruet lectum.
Vt si per Græciam nomen ignominiosum fero,
Ne mihi corpus saltem hic de turpitudine reũ agatur.
TEV.Quis harũ munitarum ædium tenet imperium?
Diuitijs enim domus digna ut aßimiletur,
Regiæq; porticus,& pinnis bene munitæ sedes.
Ehem,ò Dij,quam uideo uisionem? inuisißimã uideo
Mulieris imaginem letalem,quæ me perdidit,
Et omnes Græcos.Dij te quantum odium habes
Helenes,perdant.quod si non in peregrina
Terra essem,hoc certo saxo
Perderẽ,ut propter similitudinẽ moriereris Iouis filia
HE.Cur ô ærumnose,quicunq; es,me auersaris,
Et ob illius calamitates me odisti?
TEV.Peccaui.iræ locũ dedi magis quã me oportebat
Odio enim habet tota Græcia Iouis filiam.

Da uero

Da uero ueniam nobis ob dicta, ô mulier.
HE. Quis uero es? unde terræ huius appulisti solum?
TEV. Vnus sum Achiuorum, ô mulier, miserorum.
HE. Non te Helenam odisse admirandum.
Sed quis es? unde? quo'nã parente? eloq uero te cõuenit
TE. Nomẽ quidẽ nobis Teucer. qui uero genuit pater,
Telamon. Salamis uero patria, quæ aluit.
HE. Quid igitur Nili ad hæc uersaris arua?
TEV. Exul è patria expulsus sum terra.
HE. Infœlix es. quis uero te eijcit patria?
TE. Telamõ ipse qui genuit quẽ haberes potius amicũ?
HE. Quamobrem? hæc certe res calamitosa est.
TE. Aiax frater perdidit me in Troia mortuus.
HE. Quo pacto? nunquid fortasse tuo gladio ademisti
TE. Propriũ ipsum perdidit saltus in gladiũ. (uitam
HE. Furiosum? quoniã quis sibi constans hæc faceret?
TEV. Pelei quendam nouisti Achillem filium
HE. Procus olim uenit Helenes, ut audiuimus.
TEV. Mortuus uero armorum litem excitauit socijs
HE. Ecquid hoc Aiaci concitauit mali?
TEV. Alio accipiente arma, defunctus est uita.
HE. Tu illius igitur infortunijs male habes?
TEV. Eo quod non perij simul cum eo.
HE. Venisti ergo ô hospes Ilij ad inclytam urbem?
TEV. Quin cõmuni opa deuastans ego, uicißim perij
HE. Iam combusta est. & demolita incendio?
TE. Ita ut ne uestigiũ quidẽ murorum sit manifestum
HE. O misera Helena, propter te perierunt Phriges.

TE. Quin

TEV. Quin insuper ipsi Achiui, maxima uero patrata sunt mala.

HE. Quanto iam tempore expugnata est ciuitas?

THV Septem fermè fructiferos circa amorum orbes.

HEL. Tempus uero mansistis aliud in Troia quantũ?

TEV. Multas lunas, decem perficientes annos.

HE. Num etiam mulierem cæpistis Spartana?

TEV. Menelaus ipsam traxit attrahens comam.

HE. Vidisti tu miseram, aut audiens narras?

TEV. Perinde ut te nihil minus oculis uideo

HE. Videte. num elusionem habueritis à dijs.

TEV. Alterius sermonis mentionẽ fac, nõ illius posthac

HE. Adeò existimatis existimationem certam?

TEV. Ipse enim oculis uidi, & mens uidet.

HE. Iam'ne domi est cum uxore Menelaus?

TEV. Nondum Argis est, neq; ad Eurotæ fluenta.

HEL. Ae, æ. malũ hoc dixisti, illis quibus malũ dicis.

TEV. Quoniã ille nusquã apparens cũ uxore fertur.

HE. Non omnibus traiectio eadem Argiuis erat?

TEV. Fuit, sed tempestas aliò alium disiecit.

HE. Qua in superficie Pontici maris?

TEV. Medium traijcientibus pelagus Aegei uadi.

HE. Et ex eo loco Menelaum nullus uidit reducem?

TEV. Nemo, sed mortuus dicitur per Græciam.

HE. Perijmus. Thestias ne uiuit filia?

TEV. Ledam dixisti? perijt, mortua iam.

HE. Nũ fortasse ipsam Helenes turpis pdidit infamia?

TEV. Ita dicunt, laqueo stringentem nobile collum.

HE. Sed Tyndarei sunt, aut non sunt iuuenes?
TE. Mortui sunt, & non mortui. duplex uero sermo
HE. Vter melior? ô miseram me, propter mala. (est.
TEV. Sideribus ipsos aßimilatos aiunt esse deos.
HE. Bene dixisti hoc. alter qui est?
TEV. Cædibus propter sororem expirasse uitam.
Verum satis est sermonũ. non dupliciter uolo lugere.
Sed quorum gratia ueni ad has regias domos,
Vatem Theonoën cupiens uidere
Communi opera adiuuato ut potiar uaticiniorum.
Vbi nauis deducam prosperam nauigationem
In terram maritimã Cyprũ, ubi me per oracula iußit
Habitare Apollo, nomen insulare
Salamina condentem, quæ illic est propter patriam.
HE. Ipsa nauigatio ô hospes indicabit, tu uero relicta
Terra hac, fuge, antequam te filius Protei
Videat, qui imperat huic terræ. abest uero
Canibus fretus, cædibus ferinis.
Interficit enim, Græcũ quemcunq; acceperit hospitem.
Cuius uero rei gratia, neq; tu quære scire,
Et ego taceo. quid enim te iuuarem?
TEV. Recte admonuisti, ô mulier. dij uero tibi
" Beneficiorum retributiones uicißim rependant.
Helenæ uero simile corpus cum habeas, non mentes
Habes similes, sed longe dißimiles.
Sed male pereat, neq; ad Eurotæ fluenta
Veniat. tu uero sis fœlix perpetuò, ô mulier. (rationẽ.
HEL. O magnorũ dolorũ, me deiectã in magnã mise-

Quo concertauero luctu? aut quã musam persequar?
Lachrymis, aut threnis, aut doloribus? eheu,
O alatæ puellæ,
Virgines Telluris filiæ
Sirenes, quæso ad mea
Accedite habentes Libycam
Tibiam, aut fistulas, lamentabilia mala
Mea, continuas lachrymas,
Doloribus dolores, cum carminibus carmina;
Carminaq; lamentationibus conuenientia
Mittat Proserpina,
Cruenta cruenta gratiosa,
Vt per lachrymas, & à me
In nocturnis atrijs,
Pæanas cadaueribus mortuis accipiat
CHO: *Cæruleam ad undam*
Eram, & uiridi in gramine
Purpureas sole uestes
Radijs aureis
Siccans, & circum in arundinis frondibus,
Ibi miserabilis gemitus reboauit.
Strepitum audiui inconcinnum miserabilem.
Quem edidit lamentis ingemiscens
Nympha quædam, utpote Nais,
In montibus propter nuptias quas fugit,
Edens triste carmen. Subtus uero
Petricosi cauernosi secessus,
Panis reboant nuptias.

HE. Io io. *præda barbaræ nauis,*
Græcanicæ puellæ,
Nauta Achiuorum
Quidam aduenit,
Lachrymas lachrymis ferens mihi.
Ilij subuersionem,
Igne actam Idæo,
Propter me authorem multarum cædium.
Propter meum nomen laboriosum.
Leda uero per laqueum
Mortua est, pudore
Ducta propter nos, præ doloribus.
Ille meus in mari errabundus
Maritus perditus, perijt.
Castorisq; & fratris
Geminum decus patriæ,
Perijt perijt.
Ab equis pulsata reliquit sola,
Et gymnasia arundinosæ
Eurotæ iuuenile studium.
CHO. *Eheu eheu. ô dæmonem luctuosum,*
Fatumq; tuum, ô mulier,
Hora inauspicata
Quædam fuit,
Quando te genuit ex matre
Iupiter insignis per æthera
Niuei coloris cycni ala.
Quid enim deest malorum?

Quam uiueudi rationem non passa es?
Mater quidem perijt,
Et gemini Iouis non
Fœlices sunt filij chari.
Terram etiam patriam non uides.
Per oppida uadit
Fama, quæ te barbaro
Coniugio, ô ueneranda, tradit.
Ille tuus in mari
Et fluctibus amisit uitam.
Nunquam posthac paterna atria
Et æream domum beabis.
HE. Papæ, quis erat Phrygum,
Aut quis Græcus à terra
Abscidit lachrymabilem
Ilio pinum? unde perniciosam
Nauim coniungens
Priamides,
Nauigauit barbara nauigatione
Meam ad domum,
Propter infœlicem pulchritudinem.
Vt caperet meas nuptias.
Sed fraudulenta cruenta
Venus, Græcis attulit
Mortem & Troianis.
Me miseram, ob calamitatem.
Sed aureis in sedibus
Iouis amplexus gratus Iuno, celeripedem

Misit Maiæ filium,
Qui me uiridantia
Carpentem in uestes
Rosea folia, æream domum habentem
Vt ad Palladem irem,
Surripiens per æthera
Hanc terram ad inopem,
Contentionem miseram collocauit
Cum Troianis Græciæ.
Sed meum nomen
Apud Simoentica fluenta
Frustra celebratur.
CHO, *Pateris quidē tristia, noui: sed cōmodum tibi,*
" *Quàm facilime necessitates uitæ ferre.*
HEL. *Charæ mulieres, quo fato implicita sum?*
An non mater me peperit prodigium hominibus?
Mulier enim neq; Græca, neq; barbara,
Vasculum pullorum album incubando fouet,
In quo me Ledam dicunt ex Ioue peperisse.
Prodigium enim uita, res ipsæ mihi sunt,
partim propter Iunonem, partim ipsa pulchritudo in
Deinceps emacerata ueluti statua iā denuò (causa est.
Turpiorem formam pro pulchritudine capio.
Præterea bonam fortunam, quam nunc habeo,
Græci ignorant. quam uerò non rectam
Caui, tanquam improbæ seruant uitæ conditionē meæ.
" *Quisquis igitur ad unicam respiciens fortunam,*
" *A dijs affligitur, graue quidem, sed ferendum tamen.*

Sed

Sed nos multis calamitatibus obnoxiæ sumus: "
Primum quidem nõ existens improba, sum infamis.
Atq; istud maius ueritate malum, "
Quicunq;, quibus non est obnoxius, fert mala. "
Deinde á patria dij me abstulerunt terra,
Ad barbaros mores. & amicis uiduata,
Serua facta sum, cum nata sim à liberis.
Barbari enim serui omnes, excepto uno.
Ancora porro meas fortunas uehit sola,
Maritũ aliquando uenturũ, et me liberaturũ à malis.
Iste mortuus est, iste non amplius est iam.
Mater uero perijt, & interfectrix illius ego.
Iniuste quidem, sed iniustum hoc meum est.
Quod uerò decus familiæ & meum fuit,
Filia uiro carens, uetula in uirginitate uiuit.
Ipsi uerò Iouis dicti Dioscuri,
Non sunt. Quare omnia quum habeam aduersa,
Rebus ipsis mortua sum, sed operibus non.
Istud ultimum, si rediremus in patriam,
Claustris retineremur, quæ sub Ilio fuit
Existimantes Helenam cum Menelao me redire.
Si etenim uiueret maritus, agnosceremur, "
Ad signa uenientes, quæ cognita solis sunt. "
Nunc uerò neque hoc est, nec mihi seruatur usquam.
Quid igitur amplius uiuo? cui relinquor spei?
Nuptias eligens, malorum commutationes,
Cum uiro habitare Barbaro, ad diuitem
Mensam sedens. Sed quando uir inacceptus "

„ Vixerit cum uxore, & corpus est illepidum,
„ Mori optimum est. præmorerer certe non honoste.
„ Turpes quidem laquei sublimes,
„ Et seruis indecorum existimatur,
„ Sed cædes habent generosum quiddam & honestum.
Sed paruū momentū habet tempus, iam iam defungi
Nam ad tantā uenimus profunditatem malorū (uita.
„ Ceteræ enim propter pulchritudinem fœlices sunt
„ Mulieres, sed nos hoc ipsum perdidit.
CHO. Helena, uenientem quicunq; est iste hospes,
Ne omnia uera existimes dixisse.
HEL. Atqui clare dixit, perijsse maritum.
„ CHO. Multa fiunt etiam per mendacia uerba.
„ HEL. Et è contrà, harum rerū per ueritatem certa.
CHO. Ad calamitatem enim pro bono ferris.
HEL. Metus enim ad formidinē me circundans ducit.
CH. Quomodo beneuolentiā hisce in domibus habes?
„ HEL. Omnes amici mihi, nisi qui captat nuptias.
CH. Scin igitur qd facias? monumenti relinquens sedē.
HEL. Ad qualē deflectis sermonē, aut admonitionē?
CH. Profecta in domum, quæ omnia nouit
Marinæ Nereidis filiæ puellæ,
Percontator de tuo marito, Theonoës, siue uiuat,
Siue reliquerit uitam. Cum uerò bene cognoueris,
Secundum fortunam gaudium luctusq; habeto.
„ Antequam nihil rectè scias, quid
„ Dolens profeceris? quare mihi pareto.
Sepulchrum relinquens hoc, adito puellam,

Vnde cognosces omnia uera dictu,
Habens in istis ædibus. Quid prospicis?
Volo & ego unà tecum ingredi domus,
Atq; unà sciscitari uirginis oracula.
Mulierem etenim opem ferre mulieri conuenit. " "
HEL. *O cheræ sermones suscepi,*
Ite ite in domos.
Pericula intus in domibus
Vt audiatis mea.
CHO. *Volentem non difficulter uocas.* " "
HEL. *O infœlicem diem,*
Quem'nam infœlix, quem lachrymabilem
Sermonem audiam?
CHO. *An nõ uates, quæ uaticinia acceptura est, dolet?*
Ante accipe, ô chara, luctus.
HEL. *Quid mihi maritus infœlix sustinuit?*
Vtrum uidit lumen,
Et quadrygas solis
Et ad uias stellarum? an cum mortuis sub terra
Infernalem habet fortunam?
CHO. *Ad melius uerte,* " "
Futurum, quodcunq; accidet. " "
HEL. *Te enim uocaui, te uerò deiuraui,*
Aquosum arundine agrum
Eurotam, defuncti
An fama uera hæc, uiri mihi?
Quid hæc stulta?
Lætalem sublimationem per collum appetam,

Aut per ensem cædem è gutture fluentis cædis
Proprio ense intus admouebo per carnes, certamen,
Victima ter geminis deabus, & per fistulam cantori
Pia, Priameia olim iuxta stabula.
CH. *Aliò auersio malorum fiat, tuæ partes bene fortu*
HEL. *O Troia misera,.* *(natæ sint.*
Per opera non opera peristi, & infœlix facta es.
Sed mea dona Venus peperit,
Multum sanguinem, multas lachrymas,
Et dolores cum doloribus, lachrymas cum lachrymis
Acceperunt, passiones.
Et matres filios amiserunt,
Et uirgines comas
Deposuerunt, sorores interfectorum,
Scamandrium iuxta Phrygium mare.
Vociferationem miseram Græcia
Resonuit, & ululauit.
In caput manus posuit,
Vngue uerò teneras genas
Madefecit cruentis ictibus.
O beata in Arcadia olim uirgo
Callisto, Iouis quæ lectum
Concendisti quadrupedibus membris,
Vt multo mea matre adepta es plus.
Quæ forma ferarum hispida membris,
Visu truci forma leonæ
Commutasti dolores tristes.
Et quam olim Diana furiosam reddidit,

Aurea cornua habentem ceruum, Meropis Titanicam
Propter pulchritudinem. Sed meũ corpus (puellam,
Omnino perdidit
Pergama Dardaniæ,
Et miserè perditos Græcos.
ME. *O curulia Oenomai apud Pisam,*
Pelops certamina qui uicisti olim.
Vtinam tunc, quando conuiuio deos
Confidens suscepisti, inter deos reliquisses uitam
Antequam meum Atrea patrem procreasses,
Qui produxit Aeropes ex coniugio
Agamemnona, & me Menelaum, inclytum par.
Maximum enim (ut existimo, neq; hoc iactabunde lo-
Exercitũ nauigatione traducens ad Troiam, (quor)
Tyrannus nihil per uim imperio fungens,
Sed uolentibus imperitans Græciæ iuuenibus
Et partim hos nõ amplius existẽtes numerare liceret,
Partim alios è mari qui cupide effugerunt
Interfectorum ferentes nomina domum.
Ego uerò per fluctus marinos glauci maris
Infœlix erro tamdiu ex quo Ilij
Turres depopulatus sum, & in patriam cupio redire
Non impetro hoc à dijs consequi.
Et Libyæ deserta, & in hospitalia littora
Nauigaui omnia: & ubi fuero prope patriam
Retro me repellit flatus, neq; unquam prosper
Aduenit uentus ut ego in patriam uenirem.
Et nunc miser, naufragus, amissis amicis,

Eiectus sum in hanc terram, & nauis ad saxa
Multis numeris frangitur naufragiorum.
Carina uerò relicta est uarijs compagibus
In quibus seruata est uix insperata fortuna
Et Helena, à Troia quam auellens habeo,
Et amici, nomen uerò regionis & populum
Non noui. turbam enim recipere me pudet,
Vt oculis uiderent hunc meum turpem habitum,
" Occultans præ pudore meũ infortuniũ. Quando enim
" Habuerit male magnus, in ineptias (uir
" Cadit deteriores, eo qui fuit dudum infœlix.
Egestas uerò domat me. neq; enim cõmeatus suppetit,
Neq; circa corpus uestes. ista uerò animaduertere
Licet: nauis enim eiecticijs uestior.
Peplos uerò quos antèhabui, & splendida pallia,
Et operosas uestes pontus abripuit. in antri uerò se-
Occultans uxorem, malorum omnium mihi (cessibus
Authorem, adsum: superstites
Amicos, meum seruare cogens coniugium.
Solus uerò oberro, quos illic habeo amicis quærens
Res necessarias, si quomodo perscrutans nactus fuero.
Videns uerò domum rotundam pinnis hanc,
Et portas preciosas uiri diuitis cuiuspiam,
" Accessi. Spes uero ex diuitibus ædibus
" Accipere quippiam nautis. Ab illis qui non habuerint
" Neq; si uelint iuuare, possint. (uictum,
Ohe, quis ostiarius foras egrediatur,
Qui pronunciet mea intro mala?

AN. Quis

AN. Quis pro foribus? non discedis à domo,
Neq; ad atrium consistens
Negocium facesses heris? aut moriaris
Græcus cum sis. quibus non sunt reditus.
ME. O anus, hæc hæc uerba recte dicis.
Licet, parcebo enim. sed submitte sermonem.
AN. Abi. mihi enim hoc iniunctum est hospes,
Neminem appropinquare istis Græcorum domibus.
ME. Ah, non arripe manum, neq; propelle per uim.
AN. Pares enim nihil dictis. tu in causa es.
Me. Renuncia intro heris tuis.
AN. Difficulter existimo nunciaturã tuos sermones.
ME. Naufragus adsum: hospes, non prædabile genus.
AN. Ad domum aliam quandam pro hac abi nunc.
ME. Non. sed intro ibo, & tu mihi morem gere.
AN. Molestus es, & mox pellêris per uim.
ME. Eheu, inclyti ubi mihi sunt exercitus?
AN. Quin illic fastuosus eras, non hic.
ME. O dæmon, quàm indigna conquerimur.
AN. Quid palpebras madefacis lachrymis? erga quẽ
ME. Erga pristinas fortunas fœlices. (misericors es?
AN. Igitur digressus, lachrymas tuis dabis amicis.
ME. Quæ saltem hæc regio? cuius regales domus?
AN. Proteus hãc habitat domũ, Aegyptus uero terra
ME. Aegyptus? me miserum, quò nauigaui?
AN. Quid nam Nili culpabile tibi est genus?
ME. Nõ istud incusaui, sed meos ingemisco fortunas.
AN. Multi infœlices sunt, non tu iam solus.

ME. est

ME. Est'ne domi, quem nominas, rex?
AN. Hoc est illius sepulchrũ, sed filius imperat terræ.
ME. Vbi nam fuerit? utrum foris an domi?
AN. Non intus est. sed Græcis inimicißimus.
ME. Quam causam habens, cuius fruor ego?
AN. Helena in ædibus istis est, filia Iouis.
ME. Quid ais? quẽ dixisti sermõem? denuò mihi dic.
AN. Tyndaris puella, quæ in Sparta olim erat.
ME. Vnde profecta? quem habet hæc res sermonem?
AN. A Lacedæmone huc profecta.
ME. Quãdo? nõ certe priuati sumus ex antris cõiuge.
AN. Antequã Achiui, ô hospes, ad Troiam proficisce
Sed discede à domo. Est enim quispiam intus (rẽtur
Casu tyrannus, quo perturbatur domus.
Secundum enim tempus non uenisti. Quod si dominus
Cæperit te, mors pro donis hospitalitijs tibi cõtinget
Beneuola enim sum Græcis. quatenus acerbos
Sermones dedi, dominum metui.
ME. Quid dicã? quid loquar? calamitates enim mise
A pristinis præsentes audio. (ras?
Quod hanc captam ex Troia ducens
Adsum uxorem, & in antris seruatur,
Nomen uero idem meæ habens quædam
Vxoris alia in istis habitat domibus.
Iouis quidem dixit filiam illam esse.
Num quis est Iouis nomen habens uir,
Nili ad ripas? unicus etenim iste, qui in cœlis.
Sparta uero ubi terrarum est? nisi ubi fluenta
Arundinosi

Arundinosi sunt Eurotæ solum?
Simplex porro Tyndareum nomen celebratur,
Cum Lacedæmone uero quæ terra cognominis?
Et cũ Troia? equidem non habeo quid sit dicendum.
Multi enim, ut est uerisimile (in uarijs regionibus "
Nomina eadem habent) & ciuitas cum ciuitate, "
Et mulier cum muliere. nihil igitur admirandum. "
Neq; porro acrimoniam ancillæ fugiemus.
Homo enim nemo sit immitis mente,
Qui nomen audiens meum non det cibum.
Famosum Troiæ incendium. ergo qui accendi istum,
Menelaus, non ignotus in tota terra.
Domus huius regem expectabo. præbet uero mihi
Duplicem cautionẽ. Si enim crudelis quispiam fuerit,
Subducens meipsum ibo ad naufragia.
Si dederit quid blandum, quæ idonea sunt
Præsentis calamitatis postulabo.
Malorum uero nobis ultimum miseris, "
Ab alijs tyrannis cum egomet sim rex, "
Victum petere, quin necessarium est. "
Sermo est non meus sed sapientium dictum, "
Dira necessitate nihil fortius esse. "
CHO. Audiui uaticinatricem puellam,
Quæ rogantibus reuelauit regia in
Domo, quod Menelaus nondum
Obscurum abierit
Per Erebum, terra occultatus,
Sed adhuc in fluctu marino

Vexatus, nondum portus
Attigerit patriæ terræ,
Egestate uictus,
Aerumnosus, carens amicis,
Ad diuersam terram
Pedem admouens marina
Nauigatione, Troica è terra.
HE. *Has sepulchri huius ad sedes denuo*
Eo, quæ cognoui Theonoës gratos sermones,
Quæ omnia reuera nouit. dicit uero in luce
Maritum meum uiuentem, lucem uidere,
Per freta uero errare innumera nauigantem
Huc illuc, neq; expertem erroribus
Venturum, cum tandem laborũ nactus fuerit finem.
Sed unum non dixit, an reuersus saluus futurus sit.
Ego uero destiti hoc interrogare clare,
Gauisa. cum ipsum mihi dixit superstitem.
Prope uero ipsum alicubi hanc dixit esse terram.
Naufragum, eiectum, cum paucis amicis.
Vt mihi tandem uenies, ut desiderabilis aderis?
Hem, quis iste? nimirum insidijs capior,
Protei impij filij ex consilijs.
Quin ueluti pernix pullus, aut Baccha dei
Sepulchro admoueo pedem? agrestis quispiam
Cultu hic est, qui me cupit capere.
ME. *Te ad fossam magnam contendentem*
Sepulchri, & ad sacras placentas,
Marie, quid fugis? Quoniam corpus ostendens tuum,
Stuporem

Stuporem nobis & torporem linguæ addis.
HE. Violamur, ô mulieres. arcemur enim
A' sepulchro, ab hoc uiro. & me ubi ceperit, uult
Dare regibus, quorum fugimus nuptias.
ME. Non prædones sumus, non ministri malorum.
HE. Atqui uestem deformem circa corpus habes.
ME. Siste, timore omisso, celerem pedem.
HE. Consisto, quandoquidem hunc attingo locum.
ME. Quæ nã es? quem uultũ tuum, ô mulier, aspicio?
HE. Tu uero quis es? eadẽ enim te & me tenet oratio.
ME. Nunquam uidi similiorem corpore.
O dij. Deus enim & hoc, cognoscere amicos;
HE. Græca. uerum & tuum cupio scire.
ME. Helenæ te similem iam maxime uideo, ô mulier.
HE. Ego uero Menelao te. neq; habeo quid dicam.
ME. Agnouisti certe recte uirum infœlicißimum.
HE. O tandem ueniens tuæ uxoris in manus.
ME. Cuius uxoris? ne attigeris meas uestes.
HE. Quam tibi tradidit Tyndareus, meus pater.
ME. O Lucifera Hecate, mitte spectra benigna.
HE. Non nocturnam ministram Triuiæ me uides.
ME. Nõ tamen uxorum unicus duarum sum maritus.
HE. Cuius uero coniugij dominus alterius existis?
ME. Quam antra occultant, & á Phrygibus defero.
HE. Non est ulla tibi alia, præter me, uxor.
ME. An non bene sapio? sed oculus meus hallucinatur?
HE. An non me cernens, tuam uxorem uidere putas?
ME. Corpus simile, sed ipsa certitudo me abducit.

HE. Cōſidera quid te cōueniat. quis te ipſo eſt ſapien-
ME. Similis es, nec hoc eo inficias, (tior?
HE. Quis igitur te docebit alius, quàm tui oculi?
ME. Hoc ad te attinet, quod uxorem aliam habeo.
HE. Nō ueni ad terram Troiæ, ſed ſimulachrū erat.
„ ME. Et quis uidentia corpora efficit?
„ HE. Aether, unde tu à dijs elaboratam habes uxorem
ME. Quo fingente deorum? inſperata enim dicis.
HE. A` Iunone permutatio facta, ne Paris me caperet.
ME. Qui igitur hic eras, ſimulq; in Troia?
HE. Nomen fuit ubiq;, corpus uero non.
ME. Omitte me. ſatis doloris habens ueni.
HEL. Relinques nos? hanc uero inanē abduces uxo-
ME. Et uale, Helenæ ſimilis propterea quod es. (rem
HE. Perij, ubi nacta ſum te, & nō habitura maritum.
ME. Quā habui illic, laborū magnitudo pſuadet, non
HE. Eheu, quæ nobis eſt infœlicior? (tu.
Chariſsimi relinquunt, neq; perueniam
Ad Græcos, neq; ad patriam meam unquam.
NVN. Menelaë, inquirens te inuenio uix,
Per totam errans hanc barbaram terram,
Miſſus à ſocijs relictis.
ME. Quid eſt? num à Barbaris ſpoliamini?
NVN. Mirabilia minus nomine quàm re ipſa habens.
ME. Dic, quoniam affers aliquid hoc tuo ſtudio noui.
NVN. Dico, labores te infinitos paſſum fruſtra.
ME. Antiqua defles mala, annuncias uero quid?
NVN. Abijt uxor tua ad ætheris conuexa
Sublata

Sublata, inuisibilis. coelo uero absconditur,
Relinquens angustũ antrum, ubi ipsam seruabamus.
Tantum loquuta: ô miseri Phryges,
Omnesq; Graeci, propter me ad scamandri
Littora Iunonis ex technis mortui estis;
Existimamtes Helenam nõ habentem habere Parim.
Ego uero postquã tamdiu mansi, quamdiu oportebat,
Fatum seruaus, ad patrem in coelum
Discedo. Famas uero ipsa misera Tyndaris
Frustra malas audiuit, non in culpa existens.
O salue Ledae filia, hic eras utiq;.
Ego uero te astrorum tanquam abieris ad secessus,
Annunciaui, ignarus quod alatum
Corpus haberes, non sino te conuiciari
Nos iterum, quoniam satis in Ilio
Laborum exhibuisti tuo marito & socijs.
ME. *Hoc est illud, conueniunt sermones,*
Sermones huius ueri, ô iucunda dies,
Vt te in meas tradidit ulnas capere!
HEL. *O charißime uir Menelaẽ, diuturnitas quidem*
Antiqua est, sed delectatio iam modò praesens.
Accepi cupida maritum meum, ô charae,
Amplectens manum charam
Longa in flamma lucifera.
ME. *Et ego te. multos autem interea sermones habẽs;*
Nescio à quo primum exordiar in praesens.
HEL. *Laetor. capite uerò rectas comas*
Surrigo, & lachrymam stillo.

Membris uerò manus circumposui,
Voluptatem sic capio.
O marite, ô charißima uisio.
ME. Non redarguo.
Habeo Iouis lectum, & Ledæ,
Quam cum facibus
Albis equis insidentes consanguinei, beatam dixerunt
Antea. E' domo uerò subduxerunt te dij pariter.
Ad aliam uerò ducit deus casum, hoc potiorem.
Malum in melius, et te, & me copulauit maritum
Diu absentem, sed tamen fruor fortuna.
HEL. Fruare scilicet, hoc iam comprecor,
" Duobus enim existētibus, hic nō miser potest esse alter
O charæ mulieres, quæ antea fuerunt, (uerò non.
Non amplius ploramus, neq; doleo.
Maritum meum habeo certißimè,
Quem mansi mansi ex Troia
Annosum redire.
ME. Habes, & ego te. Soles uerò innumeros
Vix traducens, sensi fraudem deæ.
Meæ uerò lachrymæ, propter gaudium
Plus gratiæ habent, quàm doloris.
HE. Quid dicam? quis nam hæc sperauit mortalium
Insperatum habeo te ad pectora. (unquam?
ME. Et ego te, quam existimaui ad Idæam ciuitatem
Iuisse, Ilijq; infœlices turres.
Per deos te quæso, à domo quomodo mea abducta es?
HE. Eheu tristia ad exordia te confers,

Eheu

Eheu tristem interrogas sermonem.
ME. *Dic, quoniã digna sunt auditu omnia dona deorũ*
HE *Execror sermonem quem inferam.*
ME. *Sed eum dicito, dulce sanè labores audire.*
HE, *Non ad coniugium barbari iuuenis,*
Cita nauigatione,
Sed propter uolantem amorem miserarũ nuptiarum.
ME. *Quis te dæmon, aut sors abducit à patria?*
HE. *Iouis Iouis ille, mi uir, filius*
Me duxit ad Nilum.
ME. *Admiranda propter deductorem, ô mirandi ser-mones.*
HE. *Deploraui, & palpebras madefacio*
Lachrymis, Iouis me perdidit uxor
Iuno. ME. *Quibus cupiens addicere malis?*
HE. *Eheu propter mea mala, & lauacra, & fontes*
Vbi deæ formam extersêrunt,
Vnde uenit iudicium.
ME. *Hæc uerò propter iudicium tibi fecit Iuno mala?*
HE. *Venus postquam persuasit.* MEN. *Quomodo? loquere.*
HE. *Paridem, cui me pollicita est.* MEN. *O misera.*
HE. *Infœlix infœlix, sic admouit me Aegypto.*
ME. *Deinde uicißim exhibuit simulachrũ, ut à te au-dio.*
HE. *Domesticæ uerò calamitates, calamitates.*
Mater, eheu, MEN. *Quid ais?*
HE. *Non est mater, Suffocatiuum uerò laqueum*
Propter me adnexuit male nuptam pudore ducta.
ME. *Eheu. sed filiæ Hermionis uita est?*

HE. Innupta, absq; liberis, ô uir, deplorat
Nuptias inhonestas, dedecus.
ME. O totam è fundamentis domum meã qui depopu-
Hæc & te perdiderunt, & myriadas (latus es Paris,
Aere armatorum Græcorum.
HE. Me uerò è patria infœlicem.
Execrationem eiecit Deus,
A ciuitate, & à te,
Quod domum & lectos reliqui,
Non relinquens propter illegitimas nuptias.
" CHO. Si in cæteris fortunam fœlicem
" Consequamini, ad præterita satis fuerit.
NVN. Menelae, et mihi date aliquid huius uoluptatis,
Quam disco quidem et ipse, uerũ non planè intelligo.
ME. Quin, ô senex, & tu communicato sermones.
NV. Non'ne hæc, laborũ qui habiti sunt in Ilio, auctor?
ME. Non hæc est, à dijs eramus decepti,
Nubis simulachrum habentes in manibus humidum.
NV. Quid ais? pro nube utiq; frustra habuimus labores? (tentio.
ME. Iunonis hæc opera sunt, & dearum trium con-
NVN. Hæc uero cum reuera esset, est tua uxor?
ME. Ipsa hæc. meis uerò dictis fidem habe in istis.
" NV. O filia, deus ipse, ut dicitur, res quædã uaria est,
" Et nulla cõiectura assequẽda. Bene autẽ suo modo com
" Huc & illuc refferens. Vnus quidẽ laborat, (mutat res
" Alter uerò qui non laborauit, denuò perit male,
" Stabile nihil semper fortunæ habens.

Tu enim

Tu enim maritusq; tuus, laborum participes fuistis,
Tu quidem dictis, hic uerò belli alacritate.
Laborans uerò cum laboraret, nihil habuit, nunc ue-
Vltro oblata bona, usus fortũa fœlicißime. (rò habet
Non sanè senem patrem, & Dioscuros
Dedecorasti, neq; patrasti qualia dicuntur.
Nunc instauro tuum hymenæum denuò
Et lampadum memores sumus, quas quadriiugis
Equis aurigans iuxtà ferebam. Tu uerò in sella
Cum hoc sponsa domum relinquebas fœlicem. ‹‹
Malus enim, qui non colit res dominorum, ‹‹
Et coll ætatur & contristatur in malis.
Ego quidem sum & existo tamen seruus,
Inter generosos numeratus
Seruos, nomen non habens liberum,
sed animũ. melius enim hoc, quàm duorum malorum ‹‹
Vnum existentem uti, & mentem habere malam, ‹‹
Et alios audire seruum existentem proximos. ‹‹
ME. *Age ô senex, multos quidem iuxta clypeum*
Labores expleuisti, ex meis laboribus.
Et nunc particeps meæ fœlicitatis
Nunciato, profectus, relictis socijs
Hæc, ut inuenisti, & in qua sumus fortuna,
Et manere in littore, & mea expectare
Certamina, quæ restant, quæ speramus.
Et hanc, ut queamus nauigare ex hac terra,
Custodire, ut in unum uenientes fortunæ,
Ex barbaris seruemur, si queamus.

" NVN. Erunt hæc, ô rex. Sed certe res uatum
" Aspexi quàm improbæ sint, & plenæ mendaciorum.
" Non erat quicquam sanum sacræ flammæ,
" Neq; auium uoces. stultum sanè
" Vel existimare aues iuuare mortales.
Calchas enim non dixit, neq; indicauit exercitui,
Pro nebula morientes aspicio socios.
Nihil sanè. sed ciuitas direpta est frustra.
Dicere queas, quod deus noluerit.
" Quid igitur uates consulimus? dijs conuenit
" Sacrificantes postulare bona, uaticinia autē omittere
" Vitæ enim frustra illecebra inuentum est hoc,
" Et nullus diues factus est uaticinijs segnis existens.
" Sed mens optima, uates est, & bonum consilium.
CHO. Ad idem & mihi opinio de uatibus
" Venit cum sene. Deos aliquis habens
" Amicos, optimam ariolationem habet domi.
HE. Esto. hactenus quidem semper bene se habet.
Quomodo seruatus sis ô miser à Troia,
" Vtilitas quidem nulla scire. sed desiderium quoddam,
" Amicorum amicis cognoscere mala.
ME. Certe multa interrogasti in breui, et unica uia.
Quid tibi dicerem, quos in Aegeo habui casus?
Et Nauplij Euboica signa nocturnā per ignem facta?
Et Cretam, & Lybiam, ad quas delatus sum ciuitates,
Et speculas Persei. non implerem te
Dictis, dicensq; tibi dolerem amplius,
Et patiens laboraui, bis uerò tristaremur.

HE. *Rectius dixisti quàm te interrogarim ego.*
Vnum dicito omnibus omißis, quanto tempore
Ponti supra dorsa marino uexatus es errore?
ME. *Annuo, ad illos in Troia decem*
Annos, reuersus uerò sum septem reuolutionibus anno
HEL. *Papæ, longum dixisti ô miser tempus,* *(rum*
Seruatus uerò inde, huc uenisti in cædes.
ME. *Quid ais? quid narras? ut me perdidisti, ô mu-*
HE. *Fuge, quàm ocißime ab hac soluens terra,* *(lier?*
Morieris à uiro, cuius hæ sunt domus.
ME. *Qua re peracta, digna hoc casu?* *(tijs.*
HE. *Aduenis insperatus, & impedimento meis nup-*
ME. *Num ducere quispiam meam uoluit uxorem?*
HE. *Iniuriã iniuriose facere in me, quã passa sum ego.*
ME. *Priuatim potens quispiam, aut imperitãs terræ?*
HE. *Qui terræ imperium habet huius protei filius.*
ME. *Hæc est illa eiulatio famulæ, quam audio.*
HE. *Istis insistens barbaris portis?*
ME. *Hisce unde ueluti mendicus propellebar.*
HE. *Num postulabas uictum? me miseram.*
ME. *Res ipsa erat, sed non utebar hoc nomine.*
HE. *Omnia nouisti igitur, ut uideris, de meis nuptijs?*
ME. *Noui. an uerò hos effugeris lectos, non habeo.*
HE. *Intactum cubile scias tibi seruatum.*
ME. *Quæ huius persuasio? grata enim, si uera dicis.*
HE. *Vides sepulchri huius miseras sedes meas?*
ME. *Video misera thoros herbaceos, quorũ quid te at*
HE. *Hic lectorum supplicamus effugia.* *(tinet?*

ME. *Ara carens, aut lege barbarica?*

HE. *Liberauit nos hoc pariter templis deorum.*

ME. *Neq; certe domum nauigare licet mihi?*

HE. *Gladius citius aderit quàm meum coniugium.*

ME. *Sic ero miserrimus mortalium.*

HE. *Ne nunc te pudeat, fuge ex hac terra.*

ME. *Relicta te? Troiam depopulatus sum tua gratia.*

HE. *Vtilius enim, quàm te meũ interficiat coniugiũ.*

ME. *Effœminata dicis, & Ilio non digna.*

HE. *Non queas interficere regẽ, quẽ conaris fortasse.*

ME. *Siccine ferro non uulnerabile habet corpus?*

" HE. *Cognosces. sed conari impoßibile, uiri est non sapientis.*

ME. *Placide exhibebo itaque meas ligandas manus?*

HE. *Ad dubium uenis, opus est machina quadam.*

" ME. *Agentes enim, quã non agentes, dulcius est mori.*

" HE. *Vnica est spes, qua sola seruabimur.*

Quæ enim potest? aut opere peragi? aut precariò?

HE. *Si rex non resiscat te aduenisse.*

ME. *Dicet uero quis? me non cognoscet quis ego sim.*

HE. *Est intus ei socia dijs similis.*

ME. *Oraculũ quoddã domus in seceßibus collocatũ?*

HE. *Non, sed soror. Theonoëm uocant ipsam.*

ME. *Oraculũ refert quidẽ nomen. sed qd facit? dicito.*

HE. *Omnia scit, & dicet fratri præsentem te.*

ME. *Moriamur utiq; latere enim non licet mihi.*

HE. *Si quo modo psuadere possemus eã, supplicãtes.*

ME. *Quam rem facere? ad quam subducis me spem?*

HE. Adesse in hac terra non dicere te fratri.
ME. Vbi autẽ persuaserimus, ex terra traducemus pe
HE. Opera illius facile, clam uero nequaquam. (dem?
ME. Tuum opus. quoniam mulieri conuenit mulier. " "
HE. Quoniã nõ intacta genua meis habebit manibus.
ME Age, si uero iam nostros non admiserit sermones?
HE. morieris, nuptijs autẽ copulabor misera ego per
ME. Proditor esses, hãc uero uim simulas tantũ. (uim
HE. Verũ sanctum iuramentũ per tuũ caput deiuro.
ME. Quid ais? te morituram, neq; unquam permutaturam coniugium?
HE. Hoc gladio, iacebo uero prope te.
ME. Ob ista meam dextram nunc tange.
HE. Tango, te mortuo hanc relicturam lucem.
ME. Itidem ego, orbatus te finiam uitam. (mus?
HE. Quomodo igitur moriemur, ut & gloriã capia-
ME. Sepulchri ad dorsum ubi te interfecero, me inter
Primum uero certamen magnũ certabimus (ficiet.
Pro coniugio tuo. Si uelit uero, accedat.
Troicum enim non dedecorabo coniugium.
Neq; ad Græciã reuersus. subibo magnũ uituperium,
Qui Thetim priuaui Achille,
Telamonijq; Aiacis aspexi cædem,
Et Thesei filium propter meam uero
Non dignabor mori uxorem ego?
Maxime sanè. Si enim Dij sunt æqui, " "
Animosum uirum ab hostibus occisum " "
Facili obtegent in tumulo terra. " "

Super

Super ignauos uera dura rudera iniiciunt terræ.
O Dij, *fiat tandem fœlix genus*
T*antali, & liberetur à malis.*
HE. *Me miserā. in hac enim fortuna constituta sum.*
Menelaē, actum est, egreditur domo
Vates Theonoē, strepit domus
Claustris apertis. fuge. sed quid fugiendum?
Præsens enim & absens te aduenisse
Nouit. ô misera, ut perij.
A Troia seruatus. & à barbara terra.
In barbaros ueniens gladios iterum impingis.
THEO. *Præi tu mihi, ferens facularum iubar,*
Ad diuinam sacri copiam ætheris ex penetralibus,
Vt spiritum purum cœli capiamus.
Tu porro iter, si quis contaminauit pede
Incedens non sacro, expiato flamma.
Concute uero facem, ut ingrediar, ignis.
Ritu uero meo ubi exhibueritis dijs, iterum
Domesticam flammam domum ferte.
Helena quid, mea ut se habent uaticinia?
Venit maritus tibi Menelaus hicce coram,
Nauibus priuatus, & quā nactus est propter te præda
O infœlix: domus qui effugisti, uenisti ad labores?
Neq; scis reditum domum, siue hic mansurus sis.
Contentio enim inter deos, & concilium de te
Erit iuxta sedes Iouis hodierno die,
Iuno quidem, quæ tibi inimica fuit antea,
Nunc beneuola est, & ad patriam seruare uult

Cum hac, ut Græcia Alexandri nuptias
Donum Veneris falsæ pronubæ cognoscat.
Venus uero reditum tuum perdere uult,
Ne redarguatur, neq; emisse appareat
Pulchritudinem propter Helenam uenalibus nuptijs.
Finis uero in nobis situs est: siue, quæ uult Venus,
Dicens fratri te hic esse, perdam.
Siue rursum cum Iunone stans, tuam seruem uitam,
Celans fratrem, qui imperat hæc me
Dicere, quando ad hanc terram ueneris.
Quis es? fratri hunc indicabo certe meo
Adesse, ut res meæ in tuto sint.
HE. *O uirgo, supplex ad tua accido genua,*
Et aßideo sedem non fœlicem,
Et pro me ipsa, et pro hoc, quem uix tandem
Nacta, in summo periculo sum mortuum uidere:
Ne meum dixeris tuo fratri maritum,
Hunc in meas uenisse charißimas manus,
Sed seruato præcor te fratri uero tuo
Pietatem ne prodideris hanc tuam unquam,
Gratias improbas iniustas comparans.
Odit enim Deus uim, sed parta "
Poßidere iubet omnes, non ad rapinas. "
Negligendæ diuitiæ, quæ iniustæ sunt. "
Commune enim est cœlum omnibus mortalibus, "
Et terra, in qua conuenit domos implere, "
Res alienas non habere, neq; auferre per uim. "
Nos uero diuino quidem modo, sed mihi misero,
Mercurius

Mercurius tradidit patri tuo seruandam marito
Huic, qui adest, & depositum recipere cupit.
Quomodo igitur mortuus reciperet? Ille uero quomo
Viuentia mortuis posset reddere unquam? (do
Certe hic ea quæ ad deũ attinẽt, et ad patrẽ tuũ, cõside
Vtrũ Deus ipse, & mortuus ea quæ sunt aliorũ (rato.
Velint, an mauelint reddere iterum?
Existimo quidem. non igitur conuenit te fratri plus
Tribuere stulto, potius quàm probo patri.
Si uero, cum sis uates, & res diuinas tractans,
Iustitiam patris pessum dabis,
Iniusto fratri dabis pœnam.
" Turpe te diuinas res omnes nouisse.
" Et præsentia, & non præsentia, sed iusta non scire.
Me uero miseram, in quibus sita sum malis,
Liberato, neglectum concedens hoc à fortuna.
Helenam enim nullus qui non oderit mortalium.
Quæ dicor per Græciam, tanquã prodidissem meum
Maritum, & Phrygum habitassem diuites domos.
Si uero ad Græciã uenero, et concendã Spartã iterum
Audientes, aspicientes, quod consilijs Deorum
Perierint, ego proditrix non fuerim amicorum,
Iterum restituerit me in probitatem denuò.
Et cum dote elocabo filiam, quã nemo in uxorẽ ducit.
Hanc uerò hic relinquens inopiam acerbam,
Domesticis rebus fruar.
Et siquidem mortuus hic consumptus esset rogo,
Procul erga illum absentẽ lachrymis cõtenta fuissem.

Nunc

Nunc uero præsenti & seruato priuabor?
Ne quæso, ô uirgo. Quare supplex oro te hoc,
Da hoc beneficium mihi, & imitare mores
Patris iusti. Filio enim gloria hæc "
Optima, qui ex patre probo cum natus sit, "
Consentit cum parentibus, moribus. "
THEO. Miserabilis quidē hæc corám habita oratio,
Miserabilis & tu. Sed ipsius Menelai desidero
Orationem audire, quam dicturus sit de uita.
ME. Ego ad tua neq; accidere sustinuerim genua,
Neq; rigare lachrymis oculos. Troiam enim
Pauidi facti multum dedecorauerimus.
Quamuis dicunt, quòd sit uiri fortis, "
In calamitatibus lachrymas fundere ab oculis. "
Sed non istud decens, si modò hoc decens est,
Vsurpabo, propter anteactam fœlicitatem.
Verum si uirum uidetur tibi seruare hospitem,
Requirentem legitime recipere uxorem meam,
Et redde, & preterea serua. Si uero non placet,
Ego quidem non nunc primum, sed sæpenumero
Miser sim, tu uero mulier improba apparebis.
Quæ uero digna nobis, & quæ iusta existimamus,
Et quæ tuum maxime cor perstringent,
Dicam hæc, iuxta sepulchrum tui patris, cum affectu.
O senex, qui habitas hoc lapideum sepulchrum,
Redde, reposco meam uxorem à te,
Quam Iupiter misit huc tibi seruandam mihi.
Noui quod nobis nunquam adimes mortuus.

Quin hæcce patrem ab inferis citatum
Non dignabitur, qui prius fuit gloriosißimus,
Male audire. in propria enim potestate est nunc.
O inferne Pluto, te quoq; socium aduoco,
Qui multa accepisti propter hanc corpora,
Quæ ceciderunt meo gladio, mercedem uero habes:
Aut nunc illos redde uiuos denuo,
Aut hanc coge pio patre
Meliorem esse, meam reddere uxorem.
Quod si me uxore mea prædamini,
Quos tibi reliquit hæc sermones dicam.
Pepigimus iuramento, ut scias, ô uirgo,
Primum quidem congredi pugna cum tuo fratre.
Et illum, aut me oportet mori: simplex sermo.
Si uero ad pugnam nunquam opposuerit pedem,
Sed fame capere, ad tumulum supplicantes nos
Trucidare decretum est hanc mihi, & deinde meum
Ad epar trudere ancipitem gladium hunc,
Tumuli supra planiciem huius, ut sanguinis fluores
Per sepulchrum fluant. iacebimus uero
Funera duo ex ordine supra hoc politum sepulchrũ,
Perpetuus dolor tibi, opprobrium uero tuo patri.
Non enim ducet istam, neq; frater tuus,
Neq; alius quisquam: sed ipsam ego abducam,
Si non domum possum, tamen ad mortuos.
Quid hæc? lachrymis ad molliciem uertor?
Miserabilis magis sum, quàm strenuus.
Interfice, si uidetur tibi, ignominiose enim nõ occides.

Quin potius meis pareto dictis,
Vt sis iusta, & uxorem ego recipiam.
CHO. *In te situ͂ est administrare, ô puella, sermones.*
Sed sic iudicato, ut omnibus placeas.
THEO. *Ego & nata sum ad pietatem, & uolo,*
Et amo me ipsam, & gloriam mei patris
Nolim polluere. neq; fratri gratiam
Darem, ex qua ignominiosa uidebor.
Inest mihi iustitiæ numen magnum,
In indole mea. Et istud à Nereo
Habens, seruare ô Menelaë conabor.
Cum Iunone itaq; quandoquidem uult tibi benefacere
Ad Idem feram calculum. beneficium uero meum
Beneuolum sit. nam omnino nihil conuenit.
Sed ego conabor uirgo manere semper.
Quæ uerò ad sepulchrum hoc probro obijcis patri,
Nobis eadem est oratio. iniurij essemus,
Si non redderem. nam & ille uiuens
Reddidisset utiq; tibi hanc habere, huicq; te.
Namq; ultio horum, est inferis, ""
Et superis omnibus hominibus. Animus ""
Mortuorum, non quidem uiuit, sed sensum habet ""
Immortalem, ad immortalem æthera illapsus. ""
Vt igitur dicam non longis uerbis, tacebo,
Quæ me supplicastis: neq; in stultitia
Consiliaria ero fratris unquam.
Imo ei benefacio, quamuis non uidear, ""
Ex impietate si sanctum fecero ipsum. ""

Vos itaq; exitum inuenite:
Ego me conferens de medio, tacebo.
" *Sed à dijs initium sumite, & supplicate,*
" *Te quidem sinere ad patriam redire Venerem,*
" *Iunonis uerò consilium firmum esse*
" *Quod erga te & tuum maritum habet de salute.*
Tu porro mortue mihi ô pater, quantum ego possum,
Nunquam uocaberis impius pro pio.
" CHO. *Nullus unquã bonã fortunã habuit, iniustus ex-*
" *Sed in iustitia spes salutis.* (*istens.*
HEL. *Menelae, à uirgine salui sumus.*
Iam inde te sermones ferentem conuenit,
Communem moliri machinam salutis.
ME. *Audi iam nunc, diu fuisti in tectis,*
Et enutrita es cum famulis regis.
HE. *Cur hoc dixisti? affers enim spes,*
Tanquam quid facturus commodum in cõmune nobis.
ME. *persuadeas aliquem qui quadrijugis*
Curribus præsunt, ut nobis dent currus.
HE. *Persuadere possem, sed qua fuga fugiemus*
Camporum expertes & barbaræ existentes terræ?
" *Impoßibile dixisti.* MEN. *Age quid si occultatus in do*
" *Interficiam regem hoc ancipiti gladio?* (*mo*
HEL. *Non ferret, neq; reticeret*
Soror, si fratrem interfecturus esses.
ME. *Verum certe neq; nauis est qua seruemur*
Fugientes, quà enim tendimus, mare occupat.
" HE. *audi, si quid & mulier dicere queat sapiens.*

Vis dici, non mortuus, sermone mortuus esse?
ME. Malũ quidẽ omen. si uerò commodũ capiã uerbis,
Paratus sum, non mortuus, uerbis mori.
HE. Atqui mulieribus misericordiam consequemur
Tonsuris & lamentis apud impium.
ME. Salutis uerò hoc quod habet nobis remedium?
HE. Ars quædam ueteratoria huic dicto inest.
Quoniam mortuum te in mari uacuo sepulchro
Sepelire à tyranno huius terræ petam.
ME Quin iam concesserit. dein quomodo absq; naui
Seruabimur, sepulchro uacuo parentãtes meũ corpus?
HE. Dare iubebo cymbam, qua uehant
Ornatum tuo sepulchro ad marina promontoria.
ME. Bene hoc dixisti, nisi unũ: si in terra sepulturam
Facere iusserit te, nihil hæc simulatio proderit.
HE. Verum non rite fieri dicemus in Græcia,
In terra sepelire eos qui in mari perierint.
ME. Hoc iterum corrigis. deinde ego unà nauigabo,
Et unà feram ornatum in eadem naui.
Te uel adesse opus est maxime, & tuos
Nautas, qui euaserunt ex nafragio.
ME. Quin ubi nauem ad anchoram accepero,
Vir iuxta uirum statuetur armatus.
HE. Te conuenit administrare omnia. prosperi tãtum
Carbaso flatus accidant, & nauis cursus.
ME. Erit. labores enim dij finient meos.
Verum mortuum, à quo me dices audiuisse?
HE. A' te. & solum dicito, effugisse fatum

Atrei nauigantem cum filio, & mortuum uidisse.
ME. *Atqui hæ laceræ corporis uestes*
Testimonium dabunt nauticarum ruinarum.
» HE. *Opportune acciderũt, sed antea importũe perdi* (*derunt.*
» *Sed hæc infœlicitas, fœlicitas forsan erit.*
ME. *Vtrum in domũ unà tecum ingredi me conuenit?*
Aut ad sepulchrum hoc quieti sedeamus?
HE. *Hic mane. si enim aliquid perperam tibi fecerit,*
Sepulchrum hoc te liberare queat, gladiumq; tuum.
Ego in domum uadens, cincinnos abscindam,
Et pro peplis albis nigros permutabo.
Genæ uerò unguem cruentum inijciam corporis.
Ingens enim periculum, & uideo duo momenta.
Aut enim oportet me mori, si deprehensa fuero fraude (*agens:*
Aut ad patriã ire, & tuũ seruare corpus.
O sancta, quæ Iouialibus in lectis cubas,
Iuno, duos miserabiles homines leua à laboribus.
Poscimus, erectas manus ad cœlum
Porrigentes, ubi tu incolis siderum uarias domos.
Tuq; quæ propter meas pulchritudinẽ obtinuisti nup- (*tias,*
Filia Diones Venus, ne me penitus perdas.
Satis noxæ, quam intulisti antea,
Nomen exhibens, non corpus barbaris.
Mori uerò me sine, si occidere uis,
» *In terra patria quid'nam inexplebilis es malorum?*
» *Amores, errores, & fraudulentas artes*
» *Exercens, & philtra cruenta familijs.*
» *Quòd si eras moderata, aliàs gratißima dearum*

Esses hominibus. non aliter dico.
CHO. Te uestibulis frondosis
Museaꝙ sedes insidentem inuocabo,
Te maxime ad canendum aptam cantatricem
Lusciniam lachrymabilem,
Adsis, per flaua
Rostra conquerens miserabiliter,
Lamentis meis adiutrix,
Helenæ miseræ labores
Et Iliacarum mulierum
Cantans lachrymabilem laborem,
Achiuorum per hastas,
Qui peruenit ad planiciem
Barbarica naue,
Qui uenit tumultus miseros
Priamidis adducens,
A' Lacedæmone
Coniugia tua cum cæpit
Paris infœlix sponsus
Ductu Veneris.
Multi uerò Grecorum in bello & saxosis
Turbinibus expirantes, Plutonem miserum habent,
Miseras uxorum attondentes comas,
Absq; sponsis uerò atria squalent.
Multos uerò sustollens
Flammeum iubar circa fluidam
Eubœam occidit Græcorum
Vniremis uir, ad saxa

Caphar ea impingere faciens,
Et ad Aegea marina littora,
Fraudulentam facem cum per lampadem sustulisset.
Importuosi uerò montes infœlices
Barbaræ claßis,
Cum tu à patria
Fluctuum spiramine
Illud monstrum, non monstrum, sed
Contentionem Græcorum nebulas
Nauibus ducens,
Simulachrum sacrum Iunonis,
Quod deus fuit, aut non deus, aut utrumq;:
Quid ais, perscrutans
" Mortalium longißimum finem inuenire,
" Qui res deorum aspicis
" Dira, & iterum huc
" Et illuc contrarijs
" Salientia insperatis fortunis.
Tu Iouis es, ô Helena, filia.
Volatilis enim in sinubus te
Ledæ genuit pater.
Et fama tua per Græciam iniqua est,
Quod sis proditrix, perfida, impia. neq; scio
" Quid nam certũ unquam apud mortales. Sed deorum
" Verbum uerum esse inueni.
" Stulti quicunq; uirtutes per bellum
" Comparatis fortis hastæ,
" Hastis conantes finire

Labores

Labores mortalium absq; clade.
Si enim certamen dijudicaret ipsum
Sanguinis, nunquam lis
Relinqueret hominum ciuitates.
Quæ Priameiæ terræ relinquerunt thalamos,
Cum licuisset componere sermonibus
Tuam contentionem, ô Helena.
Nunc quidem hi Græci Plutoni curæ sunt infra.
Mœnia uerò ignea ueluti
Iouis perculit flamma.
Itaq; dolores doloribus affers
Miseris, per calamitates, Iliensibus.
THE. *O salue patris monumentum. in uestibulo enim*
Sepeliri te, ô Proteu, meæ compellationis gratia.
Semper uerò te egrediens et ingrediens domos,
Theoclymenus filius hic alloquitur ô pater.
Vos itaq; & canes & ferarum laqueos
Famuli apportate in domum regiam.
Ego uerò meipsum sæpe reprehendi iam.
Non enim morte improbos punimus.
Et nunc audiui manifestum Græcorum aliquem
In terram uenisse, & latuisse speculatores,
Siue exploratorem, siue furto captantem
Helenam. morietur uerò, si deprehensus fuerit tantũ.
Hem. Sed ut uidetur, omnia peracta
Inuenio tumuli enim uacuas relinquens sedes
Tyndaris puella, abducta est nauigio à terra.
Ohe, aperite claustra, soluite equestria

Præsepia famuli, & exportare currus.
Quoniam laboris ergò non lateat me à terra
Hac abducta uxor, quam concupisco.
Sed continete. aspicio enim quos persequi uellem
Præsentes in domo, neq; aufugissem.
Ipsa tu qui uestes nigras induisti corpore,
Cum albis permutans, & à capite pulchras
Comas admoto ferro abrasisti?
Et recentibus rigas lachrymis genas tuas
Flens? Vtrum nocturnis commota
Lamentaris somnijs, aut famam aliquam de domo
Audiens, per mœrorem tuo cruciaris animo?
HEL. O domine, iam enim hoc nomino te nomine.
Perij, perierunt res meæ, & nihil sum amplius.
TH. In quo iaces calamitatis? quæ hæc fortuna?
HEL. Menelaus eheu, quomodo eloquar? mortuus est mihi.
TH. Nihil certe gaudeo tuis dictis, sed tamē sum fœlix.
Quomodo scis? num tibi Theonoe dicit hæc?
HE. Et illa dicit, & ille qui adfuit cum perijt.
THE. Venit enim quidam qui hæc annunciet certò?
HE. Adest. utinam uenisset, ut ego cupio uenisse.
THEO. Quis est? ubi est? ut clarius discam.
HE. Hicce qui assidet, horrescens, huic sepulchro.
THEO. O Apollo, ut uesti informi conspicuus est.
HE. Eheu, uideor mihi etiā meū sic habere maritum.
THEO. Cuius hicce uir, & unde appulit ad terram?
HE. Græcus, Achiuorum unus, meo connauta marito.

TE. Quali

THEO. *Quali morte dicit Menelaum perijsse?*
HE. *Miserrimo genere, humidis fluctibus maris.*
THEO. *Vbi Barbarico pelago naue uectum?*
HE. *Libyæ ad importuosa eiectum saxa.*
TH. *Et quomodo hicce nō perijt particeps nauigatio-*
HE. *Bonis deteriores interdum fœliciores.* (*nis?*
TH. *Cū uero reliquisset nauis, ubi emersit, fragmēta?*
HE. *Vbi male perire debuerat. Menelaus uero non.*
THEO. *Perijt ille. uenit uero in qua naui?* (*rat.*
HE. *Nautæ illū sustulerūt. forte incidētes, ut ipse nar-*
TH. *Vbi uero, quo missum fuit pro te Troiæ malum?*
HE. *Nubis putas simulachrum? ad æthera abijt.*
THEO. *O Priame, & terra Troica, frustra perijsti.*
HE. *Et ego particeps sum infœlicitatis cū Priamidis.*
TH. *Maritū uero insepultū reliquit, aut abscōdit ter*
HE. *Insepultū, heu me miserā propter mea mala.* (*ra?*
THEO. *Horū gratia abscidisti cincinnos flauæ comæ?*
HE. *Amicus enim est, quicunq; est hic existens.*
THEO. *Recte quidem hæc calamitas defletur.*
HE. *Num facile fuerit tuam sororem mori?*
THEO. *Minime. quid nunc? hoc amplius inhabita-*
bis sepulchrum?
HE. *Quid lacessis me? mortuum uero non omittis?*
THEO. *Fidelis enim es tuo marito, fugiens me.*
HE. *Verum non amplius. sed iam copiam habę mea-*
rum nuptiarum.
THEO. *Sera quidem uenisti. sed tamen laudo hæc.*
HE. *Scin igitur quid facias? ante actorū obliuiscamur.*

THE. Qua cõditione? gratia enim pro gratia ueniat.
HE. Fœdera feriamus, & reconciliare mihi.
THE. Dimitte contentionẽ tuã, abeat uero uolatilis.
HE. Per nunc te genua hæc, quoniam amicus es.
THEO. Quam rem captans supplex expetis à me?
HE. Mortuum maritum meum sepelire uolo.
TH. Quid uero absentiũ tumulus? an sepelies umbrã?
HE. Græcis ritus est, qui ponto mortuus fuerit.
THE. Quid facere? sapientes certe Pelopidæ secundũ
HE. Vacuis sepelire cum peplis sepulchris. (hæc.
THEO. Sepelito. erige tumulum ubiuis terrarum.
HE. Non sic nautas mortuos tumulamus. (tuũ.
TH. Quomodo igitur? ignarus sum, inter Græcos ri-
HE. In pontũ, quæcunq; conueniũt mortuis, deferimus
THEO. Quid tibi exhibebo igitur mortuo?
HE. Nescio. ego uero perplexa sum, cum beata antè fuerim. (charam?
THEO. O hospes, sermonum qualem famam attulisti
ME. Non certe mihi ipsi, neq; mortuo. (tuos?
TH. Quomodo qui oppetierũt, sepelitis in mari mor
ME. Perinde ut præsentis facultatis quilibet fuerit.
TH. Propter diuitias dic, quodcunq; uelis, huius gra-
ME. Immolatur quidem sanguis primũ inferis. (tia.
THEO, Cuius? tu mihi dic. ego parebo. (ris.
ME. Tu ipse elige. satis enim fuerint, quæcũq; dede-
THEO. Apud Barbaros quidẽ equũ, aut taurũ moris
ME. Dans utiq;, ignobile nihil dederis. (est.
THEO. Non horum in copiosis armentis indigemus.

ME. Et

ME. Et stratos ferte lectos corpore carentes.
THEO. Erit. quid aliud afferre moris est?
ME. Aerea arma: nam erat bellicosus.
THEO. Digna haec erunt pelopidis, quae dabimus.
ME. Et caetera quaecunq; terra fert germina. (titis?
TH. Quomodo igitur ad fluctus, qua ratione demit-
ME. Nunc oportet etiam adesse remorum praefectos.
TH. Ad quantā uero prohibet longitudinem à terra,
ME. Vt cerni queant fluctus à terra uix. (hastae?
THEO. Ecquid hunc Graecia ritum unde colit?
ME. Vt non iterū ad terrā oblationes eijciat fluctus.
THEO. Phoenicia nauis uelox aderit.
ME. Recte feceris Menelao ad gratiam.
THEO. Num tu absq; hac faciens sufficies haec?
ME. Matris hoc opus, aut uxoris, aut liberorum.
THEO. Huius est labor, ut narras, sepelire maritum.
ME. Ad pietatem attinet, iusta nō subducere mortuis. " "
THEO. Eat, nostri officij est uxorem piam alere.
Profectus uero intro, efferam ornatum mortuo,
Et te non uacuis manibus à terra amandabo,
Gratificantem huic. famas uero mihi
Bonas afferens, pro pannis laceris
Vestem accipies, & commeatum, ut in patriam
Venire queas, quandoquidem nunc miserum uideo.
Tu uero ô misera, ne ob irrecuperabilia " "
Macera teipsam, Menelaus habet fatum. " "
Neq; potest uiuere maritus mortuus. " "
ME. Hoc tuum opus est, ô mulier. praesentem quidem " "

Amare

" " *Amare maritũ oportet, mortuũ uero missum facere.*
" " Optimum *enim tibi hoc est ad præsentem fortunam.*
Si ad Græciã reuersus fuero, & adeptus fuero salutẽ,
Qualem te oportet esse tuo marito,
Eximam probro te priori, si mulier fueris.
HE. *Erunt hæc. neq; culpabit maritus unquam*
Nos, tu uero ipse præsens existens cognosces hæc.
Sed ô miser ingredere, & lauacra cape,
Et uestem permutato, non ad procrastinationes.
Beneficio te afficiam. benignius etenim,
Charißimo mihi Menelao ea quæ conueniunt.
Feceris, à nobis adeptus ea quæ te conuenit.
CHO. *Montana quondam ueloci pede*
Mater deorum concitata est
Per nemorosos saltus,
Et perfluuiatiles fluctus aquarum,
Et per grauifremam undam marinam,
Desiderio eius quæ perierat
Non nominandæ filiæ,
Tintinnabula uero bacchica acutum
Edentia stridorem inclamabat,
Feras quando iugales
Coniungens dea propter Sartinam
Abreptam rotundis
Choris ex uirgineis.
Cum puellis uero celeripedes
Vnà cum arcubus Diana,
Altera hasta Gorgo armata.

Sed

Sed ille qui despicit ex cœlestibus,
Aliud fatum parabat.
Cursiuis uero postquam uagis
Mater cessauit à laboribus,
Inquirens labores
Filiæ, raptum fraudulentum,
Niuosas uero penetrasset
Idæarum Nympharum speculas,
Procumbit per lectum
saxosum, supra muscum niuosum.
Mortalibus glabra sola terræ,
Non fructificans segetibus.
Hominum uero perdit sobolem.
Greges uero non producit uegetos.
Non alimenta luxuriosarum uitium,
Ciuitatum autem defecit uictus,
Neq; erant deorum sacrificia,
Et aris non immolatæ placentæ,
Et fontes quiescere fecit roscidos,
Limpidas scaturire aquas.
Postquam uero finiuit conuiuia
Diis & mortali genere
Iupiter mitigans Stygias
Matris iras, alloquitur.
Vadite sanctæ Charites,
Ite, eam quæ est de uirgine
Rapta uehementi
Tristitiam permutate iubilo.

Et Musæ cum hymnis chorum,
Aerisq; sonum grauem,
Et tympana accipite, facta ex corio bouino.
Iucundißimè tum primum inter deos
Venus risit Dea,
Et accepit in manus
Grauisonam tibiam,
Delectata strepitu.
Illarum rerum quarum non fas est, neq; ius,
Priuasti in thalamis,
Iram uero habes magnæ
Matris ô filia. sacrificia
Non rite peragens Dijs.
Magnum certe posunt hinnulorum
Variæ pelles,
Et hedera coronata herba
Thyrsos ad sacros,
Vertigineq; circumacta
In rotundum tripudium sublime
Et Bacchantes comæ Bromiorum,
Et peruigilia Deæ.
Sed bene ipsam diebus
Superauit Luna.
Forma tantum gloriaris.
HE. Rebus domesticis quidē fœlices sumus, ô charæ:
Communi enim opera celans Protei filia,
Maritum præsentem meum interrogata,
Non dixit fratri, Sed mortuum in terra

Non ait lumen aspicere, mea gratia.
Pulcherrima certe arripuit fauente fortuna maritus,
Quæ enim delaturus erat arma ad mare,
Hæc ipsa inserens loro generosam manum
Ipse fert, & hastam manu accipiens
Tanquam mortuo gratiam simul laborando præstans:
Sed opportune ad pugnam corpus armis armauit,
Vt de Barbaris trophea multis manu
Statuat, cum nautæ ingrediamur nauim.
Vestes præterea permutans pro naufrago uestitu,
Hæc ego ipsa ipsum excolui, & lauacris corpus
Tradidi, sera lauacra fluuiatilis liquoris.
Sed enim progreditur è domo, qui meas
Nuptias paratas in manibus habere existimat,
Silendum mihi: & te rogamus
Beneuolam & continere os, si queamus
Seruati ipsi & te simul seruare olim.
THE. Ite deinceps ut imperauit hospes,
O famuli, ferentes marinam parentationem.
Helena, tu uerò si tibi non male uideor dicere,
Pareto, mane hic. eadem enim præsens
Facies marito tuo, & si non adfueris.
Metuo enim tibi, ne quis illapsus amor
Persuadeat deijcere corpus in fluctus marinos,
Prioris mariti amore perculsam.
Nimis enim illum, non præsentem tamen, luges,
HE. inclite nobis marite, necesse est
Primum coniugium & nuptiales conuersationes

Colere

„ Colere. Ego uerò propter amorem quidem mariti
Et commori uellem. sed quæ nam illi gratia
Commortuo mori? Quare sine me
Ipsam profectam, parentalia dare mortuo.
Dij uerò tibi dent, qualia ego cupio.
Et hospiti huic, quia simul elaborat hæc.
Habebis uerò me qualem conuenit habere domi
Vxorem, quandoquidem Menelaum beneficio afficis,
Et me? ueniunt enim hæc ad fortunam quandam.
Qui uerò daturus sit nauim, in qua hæc uehemus,
Impera, ut beneficium plenum capiam.
THE. Abi tu, & istis nauem quæ quinquaginta remis
Sidoniam da, & remorum præfectos. (agitur,
HEL. Num hic præerit naui, qui ornat sepulchrum?
THE. Maxime, & audire hunc cõuenit nautas meos.
HEL. Iterum iube, ut te manifeste intelligant.
THE. Iterum iubeo, & tertiò, si tibi gratum.
HEL. Fruare. & ego meis consilijs.
THE. Ne nunc nimis tuũ lachrymis maceres corpus.
HEL. Hodierna dies tibi meam ostendet beneuolentiam. (citer dicam, labor.
„ THE. Res mortuorum nihili faciendæ, sed ut simpli=
HE. Est quippiã & illic & hic de quib. dicere possũ?
THE. Nihil deteriorem Menelao me habebis maritũ.
HEL. Nihil tu culpandus es, fortunæ curæ sit tantum.
THE. In te hoc situm est, si tuam in me beneuolentiã
HEL. Non nunc discemus amicos amare. (dederis.
THE. Vis cooperans ego deducam nauigationem?
HEL. Minime,

HEL. Minime, ne seruito tuis seruis, ô rex.
THE. Sed age. Pelopidarum sino ritus.
Puræ enim sint nobis domus. nam non hic
Vitam amisit Menelaus. Eat uerò quis
Dicturus præfectis meis, ut afferant nuptiarum
Ornamenta in ædes meas. totam uerò æquum est
Terram canere auspicatis cantilenis
Hymæneum Helenæ & meum ut faustus sit.
Tu uerò, ô hospes, profectus marina ad promõtoria, " "
Huius priori hæc ubi dederis marito. " "
Iterum domum redi meam uxorem habens,
Vt nuptias huius celebrans unà mecum
Mittaris domum, ut manens fœlix sis.
ME. O Iupiter, & pater, & sapiens uocaris deus,
Respice ad nos, & libera à malis.
Vergentibus uerò nobis ad tristitiam, calamitates
Mox coherce. & si leui attigeris manu,
Perueniemus quò uenire cupimus ad fortunam.
Satis laborum, quos pertulimus hactenus.
Testor uos deos, multa bona ut à me audiatis,
Et mala. Debeo autem non perpetuò infœlix esse,
Sed recto incedere pede. Vnicum mihi beneficium
Dantes, in posterum fœlicem me reddideritis.
CHO. Phœnicia Sidonia ô
Velox nauis. fluctuum mater
Remigatione grata,
Præsumptrix ludentium pulchro choro
Delphinorum, cum auris

Mare tranquillum fuerit,
Glauca uerò ponti filia
Galanea hæc dixit.
Vela expandite uentis
Relinquentes marinis,
Apprehendite abiegnas palmas
O nautæ, io nautæ,
Deducentes ad portuosa
Perseæ domus Helenam littora.
Nimirum puellas fluminis
Iuxta littus albis equis utentes, aut uestibularia
Palladis nanciſceris.
Tandem congressa cum Choris,
Aut ad festiuitatem Hyacinthi
Intempesta nocte.
Quem certando deuincens
Rotundo lapide disci
Occidit Phœbus Laconica terra,
Solenni die, quo boum sacrificia fiebant.
Iouis uerò iussit colere filius,
Et uitulam quæ relicta fuerit stabulis,
Cuius nondum faces ad nuptias arserunt,
In aëre, cum uolatiles
Vtinam fiamus Libycæ
Aues coniecturales,
Imbrem relinquentes hyemalem,
Redeunt antiquissima
Fistula adductæ

Pastoris,

Pastoris, qui siccos
Ad campos & fructuosos terræ
Aduolans clangit.
Cum ô longa colla habentes grues,
Compascuæ nubium cursus
Itis per columbas medias,
Orionemq; nocturnum
Annunciate nuncium,
Ad Eurotam aßidentes,
Quod Menelaus Dardani
Oppido capto, domum uenturus sit.
Et adsitis, equestrem currum
Per aëra mittentes,
Filij Tyndarei,
Splendidorum astrorum sub turbinibus
Qui habitatis cœlites,
Seruatores Helenes,
Cæruleos ad fluctus marinos,
Cyaneos fluctuum
Ad fluctus canos maris
Nautis prosperos uentorum
Mittentes à Ioue flatus.
Ignominiam à sorore
Abijcite, de Barbaro coniugio,
Quam Idæis contentionibus
Vexata acquisiuit, eam
Quæ non uenit Ilij
Ad Phœbeas turres

NVN. O rex, pessima in domo inuenimus,
Quoniam noua audies mala à me statim.
THE. Quid est? NVN. Alterius cōparato sponsalia
Vxoris. Helena enim abducta est è terra.
THE. Alis sublata, aut per terram eunte pede?
NVN. Menelaus ipsam nauigio abduxit è terra,
Qui ipse seipsum uenit nuncians mortuum.
THE. O mala dicens. quæ uerò ipsum nauigatio
Ex hac abduxit terra? incredibilia enim dicis.
NVN. Quam hospiti dedisti tu, tuos habens
Nautas abijt, ut breuiter scias.
THE. Quomodo? scire cupidus sum. non enim sperare
Possum, unam superasse manum
Tot nautas, cum quibus ipse missus sis.
NVN. Ex quo relinquens regias domus,
Iouis filia ad mare deducta, ingemuit
Scientissimè tenerum pedem collocans
Maritum prope præsentem, & non mortuum.
Cum uerò uenimus tuorum ad septa naualium,
Sidoniam nauem nouam deduximus
Cum transtris quinquaginta, & remis
Instructam, opere uerò opus perficiebatur.
Vnus quidem malum, alius remum collocabat,
Et ordinem manu, & alba uela collecta erant,
Et claui temonibus inserebantur.
Et in hoc labore hoc sanè considerantes
Græci uiri, Menelao comites
Progressi ad littora, nauticis uestiti

Vestibus

Vestibus, uegeti quidem, sed squallidi uisu.
Videns uerò ipsos præsentes Atrei filius,
Alloquutus est fraudulentam miserationem adferens.
O miseri, quomodo, ex qua naui tandem
Græcanica, fracta uenitis scapha?
Num Atrei filium mortuum simul sepelitis?
Quem Tyndaris filia hæc inuitum inani sepulchro?
Hi uerò eijcientes lachrimas ficto modo,
In nauem ibant cum Menelao, ea quæ ad pontum pertinebant
Ferentes. nobis tum hoc erat suspectum.
Inuicem uerò sermo, uectorum
Quod multitudo esset. sed tamen consideramus
Tuos sermones seruantes. præesse enim naui
Hospitem iubens, omnia conturbasti hæc
Atq; hæc quidem facile in nauem
Collocauimus, quæ tolli potuerunt. tauri uerò pes
Noluit rectus per tabulam ingredi,
Verum mugiebat, oculos uertens in orbem.
Et sustollens dorsum, & ad cornu collimans,
Non tangere prohibuit. Helenæ uerò maritus
Vocauit, O populati qui estis Ilij ciuitatem,
Quin arripientes Græcorum more
Iuuenilibus humeris taurinum corpus,
In proram inijcitis? gladiumq; simul
Promptum trusurus erat ad uictimam mortui.
Hi uerò ad cohortationem profecti, arripuerunt
Taurum, & ferentes posuerunt intra tabulata.

Villosum uerò Menelaus mansuefaciens corium,
Et frontem, persuasit ut ingrederetur per tabulam
Postremo postquam nauis omnia accepit,
Implens scalas habens pulchrum pedem
Helena, sedit in medijs transtris,
Ipséq; non amplius existens dictis Menelaus prope.
Alij uerò parietes dextros, et sinistros pariter locati
Vir iuxta uirum sedebant, sub uestibus gladios
Occulto habentes, & altæ frequentabantur
Adhortatione itineris uoces, ut audiuimus.
Cum uerò à terra eramus, neq; ualde procul,
Neq; propè, sic interrogauit clauorum custos.
Adhuc ò hospes ultra, aut rectè se habet,
Nauigabimus? imperia enim nauis curæ sunt mihi.
Ille dixit, satis mihi. & manu accipiens gladium,
In proram ibat, & ad taurinam cædem
Stans, mortui quidem nullius mentionem faciens,
Sed mactans, Deum supplicabat: O incolens mare
Pontie Neptune, Nereiq; castæ puellæ,
Seruate me ad littora Nauplia, & uxorem
Intactam ex terra hac. sanguinis uero fluxus
In mare scaturiebant prosperè hospiti.
Et quispiam hoc dixit, Dolosa hæc nauigatio.
Iterum nauigamus'ne Naxiam? iube tu,
Tu uero uerte clauum. à taurina uero cæde
Atrei constitutus filius inclamauit socios:
Quid cunctamini, ô Græciæ flores,
Mactare, iugulare barbaros, & à naue

Proijcere

Proijcere in fluctus? Nautis uero tuis
Clamat proreta contrariam uocem:
Quin quispiam ultimum capit clauum,
Alius fractis transtris, alius è scalmo remũ eximens,
Cruentabit caput hostium hospitum?
Erecti uero emicuerunt omnes, hi quidem in manibus
Stipites habentes nauales, alij uero enses.
Cæde uero nauis undabat. Adhortatio erat
A puppi, Helenes: Vbi Troiana gloria?
Ostendite contra uiros Barbaros. propter studium ue
Cadebant. alij uincebant, nonnullos iacentes (ro
Mortuos uidisses. Menelaus autem armatus,
Vbi laborarent socij considerans,
Hac admouebat manu dextra ensem,
Ita ut præcipitarentur ex naui. uacuauit uero
Tuorum nautarum remos, per clauos uero gradiens
Rex, ad Græciam iußit dirigere nauem.
Hi uero malum sustulerunt. prosperiq; uenerũt uenti,
Abierunt uero è terra. Effugiens autem cædem,
Demisi meipsum in mare iuxta anchoram.
Tum uero defessum funem extendens me aliquis
Suscepit, ad terram uero exire fecit tibi
Hæc annunciantem. Prudenti incredulitate "
Non est quicquam utilius mortalibus. "
CHO. Nunquam credidissem, neq; te neq; nos latuisse
Menelaum, ô rex, ita ut latuit præsens.
THEO. O muliebribus artibus captum me miserum,
Elapsæ sunt mihi nuptiæ, & siquidem capi posset

Nauis persequutione, omnia conatus, mox caperem hospites.

Nunc uero quæ prodidit nos ulsciscamur sororem,
Quæ in domib. cum uidisset Menelaũ, nõ dixit mihi.
Certe enim nunquã alium decipiet uirum uaticinijs:
CHO. Heus ô, quò tuum pedem fers here? ad quã cæ-
TH. Quò ius iubet me, sed secedite è medio. (dem?
CHO. Non dimittam peplos tuos. magna enim festi-
nas mala.
THEO. Verum dominaberis heris, cũ sis serua? CHO.
Prudens enim sum.
THEO. Non mihi quidem, nisi me dimiseris. CHO.
Quin te non dimittemus.
THEO. Sororem ut occidam pessimam. CHO. Imò
pijssimam.
" THEO. Quæ me perdidit. CHO. Honesta proditio-
ne, iusta faciendo.
THEO. Meum coniugium alteri dans. CHO. Iis
qui plus iuris habent.
THEO. Quis uero ius in res meas habet? CHO.
Qui accepit à patre.
" THEO. Verum dedit fortuna mihi. CHO. Sed ipsum
fatum abstulit.
" THEO. Non te res meas conuenit iudicare. CHO.
Siquidem meliora dico.
THEO. Imperium certe patimur, non imperamus.
CHO. Quod iusta fecerit, hanc defendo. (ro tuam
THE. Mori cupere uideris. CH. Interfice, sororem ue

Non

Non interficies, me uolente, sed me. Pro heris, "
Generosis seruis gloriosissimum mori. "
DIOS. Contine iras. quibus non recte fertis,
Theoclymene, huius terrae rex. Gemini uero te
Dioscuri uocamus, quos Leda olim
Peperit, & Helenam, quae fugit domus tuas.
Non enim fatalibus irasceris nuptijs.
Neq; deae Nereidis neptis puella
Laedit te soror Theonoë, res Deorum
Magnificiens, & patris aequa praecepta.
Quamuis enim semper hactenus
Illam habitare tuis in aedibus oportebat,
Postquam tamen Troiae eruta sunt fundamenta,
Et dijs exhibuit nomen, non amplius
In ijsdem conuenit eam copulatam esse nuptijs.
Sed redire domum, & cohabitare marito.
Quare contine quidem à tua sorore nigrum gladium,
Existimato uero ipsam prudenter fecisse haec
Dudum etiam sororem antea seruauimus,
Quandoquidem nos Iupiter fecit Deos,
Sed uincebamur simulq; ab ipso fato,
Et à Dijs, quibus haec uisa sunt sic habere.
Tibi quidem haec loquor. sorori uero meae dico,
Vt nauiges cũ marito tuo, uentus autem ducet secun-
Seruatores uero nos tui fratres ambo, (dus.
Per pontum equitantes, deducemus in patriam.
Cum uero aegrotaueris, & finieris uitam,
Dea uocaberis, & cum Geminis

Libaminũ particeps eris, & ſacrificia ab hominibus
Habebis nobiſcum, Iupiter enim ſic uult.
Neq; ſecreuit te primum Maiæ filius,
Spartæ ſuſtollens per cœlum à domibus
Subducto corpore tuo, ne Paris te duceret,
Sed cuſtodis quæ iuxta littus conſtituta eſt, inſulã di-
Helene poſthac apud homines uocabitur, (co,
Quoniam furtum tuum è domo ſuſcepit.
Et erroni Menelao, à Dijs
Beatorum incolere inſulam fatale eſt.
" *Generoſos enim non odio habent Dij,*
" *Ignobilium uero magis ſunt labores.*
THEO. *O filij Ledæ & Iouis, antè habitas*
Contentiones omittam, de ueſtra ſorore.
Ego uero ſororem non amplius interficiam meam.
Illa uero eat domum, ſi dijs uidetur.
Scitote autem, optimæ & modeſtiſsimæ ſimul
Vos eſſe ſororis fratres, uno genitos ſanguine.
Et ualete, Helenes propter nobiliſsimum
" *Animum, qui non in multis mulieribus eſt.*
" CHO. *Multæ formæ ſunt dæmoniorum.*
" *Multa inſperatò perficiunt dij.*
" *Et quæ ſperabantur, non peracta ſunt.*
" *Inſperatorum uero exitum inuenit deus.*
Tali modo contigit hæc actio.

HELENES FINIS.

EVRIPIDIS Ion.

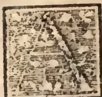
ARGVMENTVM.

CReusam Erechthei filiam Apollo uitians, grauidā fecit Athenis. Illa uero natum sub arce exposuit, eundem locum & sceleris & puerperij testem accipiens. Infantem igitur Mercurius sustollens, Delphos tulit. Inueniens uero prophetissa, educauit. Creusam uero Xuthus duxit uxorem. Nam cum auxilium tulisset in bello Atheniensibus, regnum & prædictæ nuptias accepit dono. Huic igitur filius alius non fuit. hunc uero educatum à uate muliere, Delphi æditicum fecerant. Hic uero ignarus seruiuit patri. Actio autem huius fabulæ sita est in Delphis.

PERSONAE.

Mercurius	Xuthus
Ion	Senex
Chorus ex famulis Creusæ	Famulus Creusæ
Creusa	Pythia, seu uates
	Minerua.

PRAEFATVR MERCVRIVS.

Tlas æreis humeris cœlum (deorum
Deorum antiquam domum conterens,
Ex una genuit Maiam, quæ me genuit
Mercuriũ, maximo Ioui deorũ furtiue
Peruenio autem Delphorũ hanc terrã, ubi umbilicum
Medium occupans Phœbus, hymnos canit hominibus,
Et præstantia & futura uaticinans semper.
Est enim non ignota Græcorum ciuitas,
Auream hastam habentis Palladis uocata,
Vbi filiam Erechthei Phœbus copulauit nuptijs,
Per uim, Creusam. ubi septentrionales petras
Palladis sub arce Atheniensium terræ,
Macras uocant terræ reges Atticæ.
Inscio uero patre, deo enim placuit,
Ventris pertulit tumorem. Cum uero uenit tempus,
Pariens domi puerum, detulit infantem
In idem antrum, ubi concubuit cum deo
Creusa, & exponit tanquam moriturum
Cauæ arcæ in rotundo orbe,
Maiorum consuetudinem seruans, ipsius terrigenæ
Erichthonij. Illi enim Iouis filia
Custodes adiungens, custodiam corporis
Duos dracones, nymphis agrestibus
Dat seruandum. Vnde Erechthidis illic
Consuetudo quædam est, inter serpentes auratos
Alere liberos. Sed quicquid habuit uirgo ornamenti,

Filio

Filio appendens reliquit tanquam morituro.
Ibi me existens frater Phœbus postulat hæc.
O frater, profectus ad populum aboriginem
Inclitarum Athenarum. nouisti enim deæ ciuitatem,
Accipiens infantem recentem ex caua petra,
Cum ipsa arca & fascijs quibus continetur
Fer fratri ad mea templa,
Et collocato ad introitum domus meæ.
Cætera uero, meus enim est (ut scias) filius,
Nobis curæ erunt. Apollini uero beneficium
Præstans fratri, nexum sustollens corium
Detuli. & puerum intra limina
Pono templi huius, aperiens corium
Nexum arcæ, ut uideretur puer.
Forte exoriente sole orbe suo,
Vates ingrediebatur templum dei.
Visum uero admouens puero infanti,
Admiratur, si quæ Delphica ausa mulier
Clandestinum partum in dei proijcere domum,
Vltra uero limen secernere cupida erat.
Miseratione autem omisit crudelitatem, & deus
Adiutor erat puero, ne eijceretur è domo.
Alit uero ipsum accipiens. fœminantem uero
Nesciuit Phœbum, neq; matrem cuius esset,
Et ipse puer parentes nescit. (alimenta
Iuuenis itaq; existens, circa ea quæ de ara ueniebant
Ferebatur lusitans. ut uerò excreuit corpore,
Delphi ipsum creauerunt custodem auri ipsius dei,

Et quæstorem fidelem omnium. In templis uerò
Dei uiuit hic semper sanctam uitam.
Creusa uerò quæ pepererat hunc adolescentem,
Xutho nubit, à tali casu.
Erat Athenis & Chalcidensibus,
Qui terram inhabitant Eubœam, hostilis motus.
Quod unà perferens, & compescens hasta,
Nuptiarum Creusæ dignitatem accepit,
Non gentilis existens, Aeoli filij Iouis,
Sed existens Achæus. Diuturnos uerò seminans lectos
Liberis caret, & ipsa Creusa. quorum gratia
Veniunt ad uaticinia Apollinis hæc,
Amore puerorum. Apollo uerò hunc casum,
Ad hoc producit, neq; ignoratur ut existimat,
Dabit enim ingredienti templum hoc
Xutho, suum ipsius filium. & natum
Illius ipsum dicturus, matris ut profectus ad domum
Agnoscatur à Creusa, atq; etiam ut nuptiæ Apollinis
Occultæ sint, & filius habeat hæreditatem.
Iona uerò ipsum conditorem Asiaticæ terræ,
Nomine nominari faciet per Græciam.
Sed in hos laureos secessus ingrediar,
Factum ut agnoscam à puero.
Video enim egredientem ipsum Apollinis filium
Hunc, ut ante templum splendida faciat uestibula
Lauri ramis. Nomen uerò quod adepturus est,
Ionem ego primus nomino deorum.
ION. Currus quidem hos splendidos quadrigarum
Sol

Sol iam illuminat per terram,
Astra uerò ardent igne hoc ætheris
Ad noctis depulsionem.
Parnaßi uerò inacceßi uertices
Illustrantes diem,
Circulum mortalibus accipiunt.
Myrrhæ uerò aridæ fumus
Ad culmina Phœbi uolat,
Insidet uerò mulier tripodem diuinum
Delphis, cantans Græcis carmina,
Quæ Apollo resonauerit.
Sed ô Delphici Phœbi ministri
Castaliæ limpidos
Ite ad uertices. pura uerò aqua
Abluti, ite ad templa.
Osq; bene ominatum conseruate bonum,
Bona oracula uolentibus uaticinamini,
Propria lingua interpretando.
Nos uerò labores, quos à pueris
Laboramus usq;, aut ramis lauri,
Aut sacris coronis introitus Phœbi
Puros faciemus, humida pauimentum
Aspergine madidum et auium turmas, quatenus læ-
Sacra donaria, sagittis meis (dunt
Fugabimus. Quoniam enim absq; matre
Et absq; patre existens, quæ me alunt
Phœbi templa procuro.
Age ô scopæ uirentes, ô

Pulcherrimæ

Pulcherrimæ sacrum ministerium lauri,
Quæ Phœbi pauimentum
Verrit sub templis,
Ex hortis immortalibus
Vbi ros rigat sacer,
Perennem fontem
Emittentes,
Myrti sacra folia.
Qua uerò pauimentum dei
Per totum diem solis simul
Cum ueloci ala,
Sacris studijs intentus quotidie
O Pæan, ô Pæan,
Fœlix fœlix
Sis ô Latonæ fili.
Honestum hunc laborem. ô
Phœbe tibi ante templum exhibeo,
Colens uaticiniorum sedem,
Gloriosus uerò labor iste mihi,
Dijs seruam manum habere.
Non mortalibus, sed immortalibus
Bene ominatis laboribus laborare,
Non subterfugiam,
Phœbus mihi genitor pater.
Alentem enim laudo.
Eum qui utilis mihi est patris
Nomine uoco.
Phœbi huius in templo:

O Pæan, ô Pæan,
Fœlix fœlix
Sis ô Latonæ fili.
Sed finiam labores
Lauri tractibus:
Ex aureis uasis proijciam
Terræ fontem,
Quem effundunt Castaliæ
Gurgites, humidam aquam
Proijciens, integer à cubili existens:
Vtinam sic scilicet, Phœbum
Colens ne desistam,
Aut desistam bona fortuna.
Ehem.
Accedunt iam & relinquunt
Volatiles Parnaßi nidos.
Edico, non accedere pinnis,
Neq; ad aureas domos,
Corripiam te uicißim sagittis, ô Iouis
Nuncia, auium rostro
Robur uincens.
Hic ante pauimenta alius remigat
In orbem. Non uerò
Rubicantem pedem mouebis,
Nihil te cithara Phœbi
Concentrix à sagittis liberat.
Et ad umbracula
Et lacunas accede, quæ sunt in Delo.
 Cruentabis

Cruentabis,nisi pares,
Pulchrisonantes odas.
Ehem.
Quæ hæc auis insolita accessit?
Num scit pinnis aptas ad nidum
Festucas positura suis liberis?
Psalmi te arcebunt arcuum.
Non pares? Abiens in gurgitibus
Alphei nidificato,aut
Nemus Isthmicum,
Vt sacra ne lædantur,
Et templa Phœbi.
Occidere enim uos uereor,
Deorum annunciantes auguria
Hominibus.quibus uerò incumbo laboribus,
Phœbo meo seruiam,neq; desinam
Eos qui me alunt colere.
CHO.Non indiuinis Athenis
Præstantes columnas habentes sunt aulæ
Deorum solum,neq; sacri
Cultus,uerum etiam apud Apollinem
Latonæ filium,bicorporum
Personarum pulchras feras referens lumen.
ION.Ecce hanc aspice.
Lerneam hydram interficit
Aurea harpe Iouis filius.
Chara tu aspice oculis.
CHO.Video.ION.Et prope eum alius

Allatam igne ambustam interficit.
CHO. *Quis nam, qui mea narratur*
Apud pensa?
ION. *Scutifer Iolaus, qui*
Communes subiens labores
Iouiali filio collaborat.
Atqui hunc aspice
Alati insessorem equi.
Iouem afflantem occidit
Tricorporem uim.
CHO. *Omnia certe oculis consequor.*
ION. *Considera tumultum in parietibus*
Lapideis gigantum.
CHO. *Huc uideamus, ô charæ.*
ION. *Vides igitur propè Enceladum,*
Horribilem uibrantem clypeum?
CHO. *Video Palladem, meam deam.*
ION. *Ecquid fulmen utrinq; candens, impetuosum,*
In Iouis porro uolantibus manibus?
CHO. *Video impetuosum*
Mimantem, igne ardet.
Et Bromius alium
Imbellibus hederaceis ramis
Interficit, terræ filius ille Bacchus.
Te certe æditu um uoco,
Licet penetralia ingredi
Albo pede? ION. *Non licet ô hospitæ.*
CHO. *Neq; ex te audiero?*

ION. Quæ uerò cupis? CHO. Num reuera medium umbilicum terræ
Phœbi continet templũ? ION. Coronis circundatus.
Circum uerò Gorgones. CHO. Sic & fama loquitur.
ION. Quandoquidẽ accessistis arã placentarũ pro fo=
Et quiddam sciscitari cupitis Phœbum, (ribus,
Ite ad pauimenta. insuper uerò non cæsis
Ouibus, domorum ne ite in secessus.
CHO. Scio. Dei uerò ritum
Nõ transgrediamur. quæ uerò extrà, oculos oblecta=
ION. Omnia spectate, quoniã & fas est oculis. (bunt
CHO. Dimiserunt domini, dei me secessus hos uidere.
ION. Et famulæ uerò cuius uocamini familiæ?
CHO. Palladis domestica, altilia atria
Meorũ tyrannorũ. circum uerò præsentes interroga.
ION. Generositas tibi, & morum indicium.
Talem figuram habes, quæcunq; es ô mulier.
„ Vtinam cognosceret, quoniam multa homini accidũt,
„ Formam uidens quis, an esset generosus.
Ehem. Sed attonitum fecisti me, oculos claudens tuos,
Lachrymis uerò irrigans pulchras genas,
Postquam uidisti pura Apollinis oracula.
Quid'nam ad hoc sollicitudinis uenisti, ô mulier?
Quoniam omnes cæteri penetralia uidentes dei,
Gaudent, ibi oculus tuus lachrymas fundit.
CRE. O hospes, indoles quidem tua non inerudita est,
In admirationem ueniens de meis lachrymis.
Ego uerò cum uidissem Apollinis has ædes,
Memoriam

Memoriam priscam recogitaui quandam.
Domi uerò animum habuimus, hic existens certe.
O infœlices mulieres, ô facinora
Deorum. quid nunc? quò iustitiam remittemus,
Si dominantium iniuria perimus?
ION. Quamobrem obscura conquereris ô mulier?
CRE. Nihil. Remisi arcus. ea uero quæ huic rei con=
Et ego taceo, & tu non inquiras quid. (ueniunt,
ION. Quæ uero es? unde terrarũ uenisti, ex quali pa=
Es? nomine quo te uocare nos conuenit? (tria
CRE. Creusa mihi quidem nomen. ex Erechtheo
Nata sum. patria uero terra Atheniensium ciuitas.
ION. O inclytam habitans urbem, & à generosis
Educata patribus. ut te admiror, ô mulier.
CRE. Hactenus fœlices sumus, ô hospes, neq; ultrà.
ION. Per deos reuera, ita ut traditur mortalibus.
CRE. Quam rem interrogas, ô hospes? discere uolo.
ION. Ex terra patris tui genitor natus est pater?
CRE. Erichthonius certe. Hoc uero genus me non iu=
ION. Num & ipsum Minerua è terra sustulit? (uat.
CRE. Ad uirgineas manus, cum non peperisset eum.
ION. Tradit uero, ita ut in pictura pingitur?
CRE. Cecropis quidẽ ad seruandũ filiabus, quo nõ ui=
ION. Audiui uirgines soluisse arcam deæ. (debatur.
CRE. Certe enim mortuæ saxum cruentarunt petræ.
ION. Age, ecquid? hoc' ne uerum, aut frustra sermo?
CRE. Quam rem interrogas? etenim non fatigor pro=
pter ocium.

ION. *Pater tuus Erechtheus tuas mactauit sorores?*
CR. *Sustinuit ante terræ uictimas uirgines mactare.*
IO. *Tu uero seruata es quomodo ex sororibus sola?*
CRE. *Infans recens eram in ulnis matris.*
IO. *Patrem uero reuera hiatus tuum occultat terræ?*
CRE. *Ictus tridentis Neptuni ipsum perdiderunt.*
ION. *Macre uero locus isthic est uocatus?*
CR. *Cur interrogas hoc? ut me memorē fecisti cuiusdā*
ION. *Colit uos Pythius, & fulgura Pythea?*
CRE. *Colit, colit, utinam nunquam te aspexissem.*
ION. *Quid uero? odisti tu dei gratissima?*
CRE. *Nihil ô hospes, noui de antro flagitium quoddā.*
IO. *Maritus uero quis te duxit Athenensium mulier?*
CRE. *Non ciuis, sed aduena ex alia terra.*
ION. *Quis? nobilem ipsum oportet esse aliquem.*
CRE. *Xuthus, natus ex Aeolo, & â Ioue,*
ION. *Et quomodo peregrinus te existens, acquisiuit existentem indigenam?*
CRE. *Euboea Athenis prope est quædam ciuitas.*
ION. *Terminis humidis, ut aiunt, secreta.*
CR. *Hāc depopulatus est cū Cecropidis cōmuni hasta.*
ION. *Auxiliator cū uenisset; deinde ducit tuū lectum?*
CR. *Dotes quidem belli, & hastæ accipiens præmiū.*
ION. *Cum marito uero uenis, aut sola, ad oracula?*
CRE. *Cum marito templa uero adit Trophonij.*
ION. *Vtrum spectator, aut propter oracula?*
CR. *Et illius & Phœbi, unicū cupiēs discere carmen.*
IO. *Fructum uero propter terræ uenistis, aut propter liberos?*

CRE. Libe-

CRE. Liberis caremus, diu uersati in coniugio.
IO. Neq; peperisti quicquã unq̃, uerum sine liberis es?
CRE. Phœbus nouit meam carentiam liberorum.
ION. O infœlix, quantum in cæteris fœlix existens, non fœlix es.
CRE. Tu uero quis es? ut tuam matrem beatã iudico.
ION. Dei uocor seruus, & sum, ô mulier.
CRE. Donariũ publicũ ciuitatis, aut à quopiã uẽditus?
ION. Nescio, nisi unum, Apollinis dicimur.
CRE. Nos tui sanè rursus, o hospes, miseremur.
ION. Vt qui nesciam quæ me peperit, & ex quo sim.
CRE. Templis uero habitas in istis, aut domo?
ION. Tota domus dei mihi est, ubicunque occupauerit me somnus.
CR. Puer uero existẽs uenisti in templũ, aut adolescẽs?
ION. Infantem dicunt, qui existimant scire.
CRE. Et quæ lacte te enutriuit ex Delphicis?
ION. Nunquam cognoui mammam. hæcce aluit me.
CRE. Quæ, ô ærumnose? ut ægrotãs inueni ægritudinẽ
ION. phœbi prophetissa, matrem sicut ueneramur.
CRE. Ad uirũ uero excreuisti, quod alimentũ nactus?
ION. Aræ me pauerunt, & accedens semper hospes.
CRE. Misera te quæ peperit, quæcunq; fuerit tandẽ.
ION. Probrum alicuius mulieris fui fortasse.
CRE. Habes uero uictũ bene enim ornatus es uestib:
ION. Dei peplis ornamur, cui seruimus.
CR. Neq; cõtulisti ad inquisitionẽ inueniẽdi parẽtes?
ION. Habeo enim nullum, ô mulier, indicium.

CRE. Eheu.

Passa est quædam cum tua matre eadem alia mulier.

ION. Quæ? dic, si me adiuuerit, lętaremur utiq;.

CRE. Cuius gratia ueni huc, priusquā ueniat maritus.

ION. Quid'nam cupiens? quoniā inseruiam, ô mulier.

CRE. Oraculum occultum cupiens Phœbi discere.

ION. Diceres. Nos uero cætera procurabimus.

CRE. Audi iam sermonem, sed ueremur.

ION. Neq; efficies quicquam. iners enim dea. (meis.

CRE. Cum Phœbo se mixtā esse dicit quædā examicis

ION. Cū Phœbo, mulier existens? ne dixeris, ô hospita.

CRE. Et puerum certe peperit deo clam olim.

ION. Non est. humanæ iniustitiæ puderet.

CRE. Hoc inquit ipsa, & passa est misera.

ION. Quā rem fecit, quandoquidem deo copulata est?

CRE. Hunc puerum quem peperit, exposuit foras.

ION. Hic uero expositus puer ubi est? uiuit'ne?

CRE. Non nouit quisquam. & hæc consulo.

ION. Si non amplius est, quomodo perijt?

CRE. Bestias ipsum infœlicem sperat occidisse.

ION. Quo uero cognouisti usa indicio?

CRE. Cū uenisset ubi eū exposuit, nō inuenit amplius.

ION. Erat uero aspersio in uestigio quædā sanguinis?

CRE. Non ait, quamuis plurimum peragrata solum.

ION. Tempus uero quod huic puero perdito?

CRE. Tecum eandem pubertatis, siquidem esset, haberet staturam.

ION. Iniurius in eum deus, mater uero misera.

CR. Nunquā

CRE. Nunq̃ amplius in posterum parit sobolẽ aliam.
ION. Ecquid si clam ipsum Phœbus nutrit accipiens?
CRE. In communi re gaudens, non iuste facit solus.
ION. Eheu aßimilis hæc fortuna meo casui.
CRE. Et te, ô hospes, existimo matrem miserã desiderare.
ION. Et ne ad miserationem me ducas, cuius obliti sumus.
CR. Taceo Perge uero de quibus te interrogo.
ION. Scin uero quæ laboret orationis maximê pars tibi?
CR. Quid uero nõ illi ærumnosæ male habet sc?
ION. Quomodo deus, quod latêre uelit, uaticinetur?
CRE. Siquidem insidet tripodem communẽ Græciæ.
ION. Puderet eum huius rei. ne exquire ab ipso.
CRE. Dolet certe quæ passa est casum.
ION. Non est qui tibi uaticinaretur hæc,
In suis enim ipsius templis malus apparens
Phœbus, iure eum qui oracula redderet tibi,
Afficeret aliquo nocumento. discede mulier.
Deo enim quæ contraria sunt, non uaticinanda.
Non enim ad tantum ignorantiæ uenerimus,
Vt deos ultro elaboremus,
Dicerè quæ nolint, aut ante aram factis
Victimis ouium, aut propter auium uolatus.
Si enim per uim contenderimus inuitis dijs,
Inuita acquiremus bona, ô mulier.
Quæ uero dederint uolentes, fruamur.
CHO. Variæ uero uarijs sunt calamitates hominum.
Formæ uero differunt. Vnam uero fœlicitatem
Vix unquam inueniet aliquis hominum in uita.

CRE. O Phœbe, & illic, & hic non iustus es.
In absentem, cuius præsentes sunt sermones:
Tu quidē nō seruasti tuū quem seruasse te oportebat,
Neq; interroganti matri, uates existens dicis.
Quod si non amplius uiuit, tumuletur tumulo.
Si uero uiuit, ueniat matris in conspectum tandem.
» Sed sinere conuenit hæc, si à deo
» Prohibemur, non discere quæ cupio.
Sed ô hospes, aspicio generosum maritum
Xuthum, prope iam has Trophonij
Relinquentem speluncas. dictos sermones
Sile erga uirum, ne quam turpitudinem capiam
Curiose tractans occulta, & ne euulgetur sermo,
Quatenus nos eum exposuimus.
» Conditio enim mulierum difficilis est erga maritos.
» Et inter malas nos bonæ mixtæ,
» Odio habemur, adeò miseræ sumus.
XVT: Primum quidem deus mearū compellationum
Capiens exordium, salueat, tuq; ô uxor.
Num serò ueniens te perculsit pauor?
CRE. Nihil. peruenisti enim ad sollicitudinē. Sed mihi
Dic, quod nam oraculum ex Trophonij fers?
Liberorum quomodo nobis semen submittatur?
XVT. Noluit dei anticipare
Oraculum. Vnum certe dixit, non sine liberis
Domum uenturum, neq; te ex oraculis.
CRE. O ueneranda Phœbi mater. utinam sancte
Venerimus: quæq; nobis commercia ante erant,

Autore filio tuo in melius mutentur.
XVT. Erunt hæc. Verum quis minister sacrorũ dei?
ION. Nos ea quæ foris. quæ uero intus, alijs curæ sunt
Qui prope sedent tripodem. ô hospes,
Delphorum optimates: quos elegit sors.
XVT. Bene. habeo iam omnia quibus indigemus.
Eamus intro. etenim ut ego audio,
Vaticinium cecidit per sortem aduenis,
Commune ante templum. Voluimus in die
Hac (utinam fausta) dei capere oracula.
Tu uero circa aras laurigeros, ô uxor,
Accipiens ramos, idoneos ad sobolem, suplica dijs
Oracula me offerre ex Apollinis templis.
CRE: Erunt hæc, erunt. Apollo uero si uelit
Nunc, uerum priora peccata emendare,
Totus quidem non fuerit in nos amicus.
Quantum uero uult. deus enim est, accipiam.
ION. Quid nam sermonibus hospita deo
Occultis semper conuicians innuit?
Aut certe solet pro terra uaticinari,
Aut aliquid obticet quæ sileri conuenit.
Sed filia hæc Erechthei, quid mihi
Curæ est? & quid ad me pertinet patria? quin aureis
Gutturnijs profectus ad aspersoria,
Asperginem dimittam. sed castigandus mihi
Phœbus, quid facit uirgines per uim uiolans,
Prodit liberos creans furtim
Morientes, negligas ne tu quidẽ, uerũ quoniã imperas

" Virtutes consequere. etenim quicunque mortalium
" Improbus est, puniunt dij.
" Quomodo igitur æquum est leges uos mortalibus
" Scribentes, ipsos præuaricationis reos esse?
Quod si, quam uis non sit, sequenti uerò utar,
Pœnas propter uiolentas dabitis hominibus nuptias,
Tu & Neptunus, & Iupiter qui in cœlo imperat.
Templa punientes tamen scelera desolata redditis.
" Voluptates enim potius quàm temperantiam
" Sequentes, iniurij estis. Non amplius homines
" Accusare iustum, si quæ dijs honesta sunt
" Imitamur: sed eos qui docent hæc.
CHO. Te partuum obstetricem,
Elithyiam meam
Mineruam obsecro,
Prometheo Titani operam
In partu præstitisti in summis
Verticibus Iouis. ô sancta uictoria,
Veni ad Pythicam domum,
Olympi ex aureis thalamis
Volans ad plateas,
Phœbea ubi terra,
In medio terræ sita domus,
Numine afflato tripode
Oracula Perficit.
Tu & filia à Latone genita,
Duæ deæ, duæ uirgines,
Sorores sanctæ Phœbi.

Suppli-

Supplicate uerò ô uirgines,
Priscum Erechthei
Genus sobolis procreationem diuturnam puris
Vaticinijs adipisci.
Eximias enim præbet
Mortalibus fœlicitates
Certo subsidio
Liberorum, quibus alita frugibus
Luxerint in thalamis
Paternis iuuenilis pubertas,
Hæreditarias diuitias
Vtpote habituri à maioribus
Alios ad filios.
Propugnaculum enim in malis,
In fœlicitate, gratum.
Inq; bello terræ patriæ fert
Salutarem defensionem.
Mihi quidem & diuitijs
Et regijs thalamis præferantur
Educationes propriæ bonorum filiorum.
Carentem enim liberis abominor
Vitam, & cui probatur, uitupero.
Cum facultate mediocri uitam
Cum procreatione liberorum consequar.
O Panis sedilia, &
Frequentata petra,
Secessus longis epulis,
Vbi choreas ducunt pedibus

Rustici nymphæ triplices,
Per uiridia stadia ante Palladis templa
Fistularum sub uaria
Vociferatione hymnorum,
Quando in aula tibia canis
O Pan, tuis istis in antris,
Vbi periens quædam
Virgo ô misera, infantem Phœbo
Volucribus exposuit epulum,
Et feris cruentam
Cœnam, tristium nuptiarum
Propter iniuriam, neq; ad telam, neq; dictis
Famam audiui fortunam consequi,
" A' dijs dantur liberi mortalibus. (morũ
ION. O ancillæ mulieres, quæ harũ circa pulpita do-
Sacrarum stationem habentem dominum expectatis,
Reliquit iam sacrum tripodem, & locũ uaticinandi
Xuthus? aut intus manet, querẽs de orbitate liberorũ?
CHO. Intus est, ô hospes. nondũ domũ egressus hanc.
Tanquã uerò in exitu existẽte harũ audimus portarũ
Sonitum, exeuntem iam dominum uidere licet.
XVT. O fili, salue. hoc enim exordium sermonis con-
uenit mihi.
ION. Salui sumus, tu uerò sis sanus, & duo existentes,
bene habeamus. (plexus.
XVT. Da manus mihi osculum tuæ, & corporis am-
ION. Sanus ne es? aut te insanire fecit dei quædam no-
xa, ô hospes?

XVT. Sanus

XVT. Sanus sum, charißima nactus si fugis cõsequar.
ION. Quiesce, ne attrectans dei
Coronamenta frangas manu. (inuenio, charum est.
XVT. Attingam, neq; pignus capio. quod mihi enim
ION. Non discedis, antequam intra sagittam pulmones accipias?
XV. Vt quid iã fugis me, tua cognoscens charißima?
ION. Debeo ad animum reducere ineptos, & insanos hospites.
XVT. Interfice, & combure. patris enim si occideris, eris interfector. (culum mihi auditu?
ION. Vnde uerò mihi pater tu? hoc igitur an nõ ridi-
XVT. Nõ habitũ colloquiũ tibi indicarit mea forsan?
ION. Et quid mihi dicturus es?
XVT. Pater tuus sum, & tu filius meus.
ION. Quis dicit hæc?
XVT. Qui te aluit existentem Apollo meum.
ION. Testimonium præbes tibi ipsi.
XVT. Dei qui audiui oracula.
ION. Errasti, ænigma audiens.
XVT. An non plana audiuimus?
ION. Hic uerò sermo qui est Phœbi?
XVT. Eum qui obuiam uenisset mihi.
ION. Quo occursu?
XVT. Ex domibus istis egresso dei.
ION. Casum quem adipisci?
XVT. Filium meum esse.
ION. Tuum natum, aut donum aliunde?

XVT. Donum

XVT. *Donum te existentem ex me.*
ION. *Primum ergo mihi coniungis pedem tuum.*
XVT. *Non alteri, mi fili.*
ION. *Hæc fortuna unde nam uenit?*
XVT. *Nos ambo unum miramur casum.*
ION. *Hem. ex qua uero tibi matre natus sum?*
XVT. *Non possum dicere.*
ION. *Neq; Phœbus dixit?*
XVT. *Delectatus hoc, illud non interrogaui.*
ION. *Ex tellure certe natus sum matre.*
» XVT. *Non parit tellus filios.*
ION. *Qui igitur sim tuus?*
XVT. *Nescio, refero uero ad deum.*
ION. *Age attingamus sermones alios.*
XVT. *Hæc erit melius, ô fili.*
ION. *Venisti ad illegittimum quendam lectum?*
XVT. *Ex stultitia iuuentutis.*
ION. *Antequam filiam caperes Erechthei?*
XVT. *Non enim postea unquam.*
ION. *Nimirum illic me creasti?*
XVT. *Tempori utiq; conuenit.*
IO. *Et deinde quomodo uenimus huc?* XV. *Hoc nescio.*
ION. *Per longum profectis iter.*
XVT. *Istud etiam me perturbat.*
ION. *Ad Pythicam uenisti petram ante?*
XVT. *Ad festa Bacchi.*
ION. *Publicorum hospitum in qua domo diuertisti?*
XVT. *Qui me Delphicis puellis.*

ION. Con-

ION. *Consecrauit te, aut quomodo hæc dicis?*
XVT. *Et cum Mænadibus* Bacchi.
ION. *Sobrium aut temulentum existentem?*
XVT. *Bacchi captum uoluptate.*
ION. *Secundum hoc illic nunc sati sumus.*
XVT. *Fatum te inuenit, ô fili.*
ION. *Quomodo uenimus uerò ad templa?*
XVT. *Eiectitius forsan puellæ.*
ION. *Effugimus seruitutem.*
XVT. *Patrem nunc suscipe, fili.*
ION. *Deo igitur non diffidere conuenit.* XVT. *Sanus es certe.*
XVT. *Et quid cuperemus aliud?*
ION. *Nunc uides, quæ conuenit te uidere.*
XVT. *Certe Iouis ex filio natus sum filius.*
ION. *Quatenus tibi probatur.*
XVT. *Certe attingo iam illos qui me crearunt.*
XVT. *Fidem habens deo.*
ION. *Salue mihi, ô pater.*
XVT. *Gratum alloquium accipio hoc.*
ION. *Et hodierna dies.*
XVT. *Beatum me fecit.*
ION. *O chara mater, tandem etiã & tuũ uidebo corpus?*
Nũc cupio te magis q̃ antea, quæcũq; tandẽ sis, uidere.
Sed fortasse mortua es, nos uerò non possumus.
CHO. *Communes quidem domorum fœlicitates.*
Sed tamen etiam dominam erga liberos fœlicem esse
Cuperem, & domus Erechthei.
XVT. *O fili, ad tuam quidem inuentionem deus*

Recte iudicauit,& commisit mihi te.
Tuq; uicißim charißima inuenisti,nesciens antea.
Ad quod uerò affectus es recte, ad hoc etiã me fert de
Vt tuq; ô fili matrem inuenias tuam, (siderium,
Et ego ex qua mihi muliere natus sis.
Tempori uerò concedentes,fortasse inuenerimus.
Verum relinquens dei templum,& exilium tuum,
Athenas i,consentiens patri,
Vbi te beatum quidem sceptrum expectat patris,
Et ingentes diuitiæ.Neq; alterum laborans
Ex duobus uocaberis ignobilis,pauperq; simul:
Sed nobilis. [illegible] ples facultatum.
Taces? q[illegible] terrã uersus occulũ tuũ demissum habes?
Ad curas [illegible]rò uenisti. Ex gaudio uerò
Iterum co[illegible]tatus,metum incutis patri.
„ ION.Non una eademq; molestia est rerum
„ Absentium,& præsentium.
Ego certe,hanc quidem fortunam amplector,
Patrem te inueniens.sed de quibus cogitem,
Audi.esse dicunt aborigines
Inclitas Athenas,non aliunde adductum genus,
Ad quas me conferam duas labes habens,
Et patris aduena,& ipse existens spurius.
Et hoc probrum habens,imbecillis quidem existens,
Nullius precij & nihil existens uocabor.
„ Si uero ad primum ciuitatis contendens ordinem
„ Conatus uero aliquis esse,à tenuioribus
„ Odio habebimur:odiosa enim potentiora.

Qui

Qui uero boni, & sapientes uolentes esse ‹‹
Tacent, neq; contendunt ad rempublicam, ‹‹
Risum inter ipsos & stultitiam capiam, ‹‹
Non quiescens in ciuitate timoris plena. ‹‹
Rursum & prudentium, & utentium republica ‹‹
Ad dignitatem emergens, plus obseruabor ‹‹
Calculis. Sic enim hæc, ô pater, fiunt. ‹‹
Qui ciuitates habent, & sunt in dignitate, ‹‹
Suis æmulis sunt inimicißimi. ‹‹
Veniens uero ad domum alienam, aduena existens,
Et uxorem tuam, utpote carentem liberis, particeps
Fortunæ tecum antea repulsam patiens,
Ipsa per se ipsam fortunam feret acerbe.
Quomodo uero non ab ipsa iure odio habebor?
Quando astitero quidem tibi ad pedes.
Illa uero sine liberis, grata tibi aspicit acerbè
Et deinde aut deserẽs tu me, ad uxorem tuã respicies:
Aut me magnificiens, domum perturbaueris tuam,
Quot cædes iam ueneficiorum letalium ‹‹
Mulieres inuenerunt, uiris perniciem adferentes? ‹‹
Quamuis alias tuæ uxoris misereor, ô pater,
Absq; liberis senescentis, non enim est digna
Nobilibus à parẽtibus existens carẽtia liberorũ labo- ‹‹
Tyrannidis uero perperam laudatæ (rare. ‹‹
Vultus quidem iucundus. interiora uero ‹‹
Tristia. Quis enim beatus, quis fœlix, ‹‹
Qui in metu est, & qui suspectam habens uitam ‹‹
Vitam degit? popularis uero beatus ‹‹

,, Viuere uelim potius, quàm tyrannus existens:
,, Cui improbos uoluptas amicos habere,
,, Probos uero odit, ne occidant metuens.
,, Diceres, quod aurum superet hæc,
,, Habereq; diuitias iucundũ sit? non amo male audire,
,, In manibus seruans diuitias, neq; habere labores.
,, Vtinam contingant mihi mediocria, nullo dolore af=
,, Quæ uero hic habui bona, audi mi pater. (fecto.
,, Gratißimum quidem primum hominibus ocium,
,, Et negocium mediocre. Neq; me deterruit à uia
,, Improbus quisquam. Illud enim non tolerabile,
,, Cedere de uia, locum dantem improbis.
,, Deorum uero supplicationibus, aut luctibus, aut ho-
,, Seruiens, gaudentibus, non lugentibus. (minibus
,, Et hos quidẽ dimittebam, alij uero ueniebant hospites.
Itaq; iucundus semper, nouus existens, nouis eram.
Quod uero optandum hominibus, etiam inuitis,
Iustum esse me consuetudo, simulq; natura
Exhibuit deo. Hæc cogitans mecum,
Meliora existimo quæ hic sunt, quàm quæ illic, pater.
,, Sine uero me mihi ipsi uiuere. par enim uoluptas
,, Magnis gaudere, & parua suauiter ferre.
CHO. Recte dixisti. siquidem quos ego amo,
Tuis fœlices erunt dictis.
XVT. Finem fac sermonibus istis, fœlix esse disce.
Volo enim, ubi te inueni, sacra facere, fili,
Publicæ mensæ epulum ad publicum ueniens,
Et celebrare, quos ante non natales celebrauimus.

Et nunc quidem iam tanquam hospitem deducens domesticum,
Epulo oblectabo. huius uero Atheniensium terræ
Adducã tanquã spectatorẽ, tanquã nõ existentẽ meum.
Etenim uxorem meam nolo
Tristitia afficere, sine liberis existentẽ, ipse fœlix existens.
Tempore uero occasionem capiens adducã
Vxorem sinere te sceptra mea habere terræ.
Ionem uero nomino te, fortunæ conueniens,
Quod ex aditis eunti mihi dei,
Pedem contulisti primus. Quare amicorum
Cœtum congregans, cum iucundo sacrificio
Alloquere, relicturus Delphicam ciuitatem.
Vobis uero silere ancillis edico hæc,
Aut mortem, proferentibus ad uxorem meam.
ION. Eo quidem. unicum uero fortunæ abest mihi.
Nisi enim quæ peperit me, inueniam, ô pater,
Non uiuendum nobis. quod si exoptare liceret,
Ex Athenis me quæ peperit utinam sit mulier, " "
Vt mihi esset à matre libertas loquendi. " "
Puram enim si quis in ciuitatem inciderit hospes, " "
Quamuis uerbis ciuis sit, & os tamen " "
Seruile compescit, & non habet loquendi libertatem. " "
CHO. Video quidem lachrymas, & lugubria alia
Luctuum exordia,
Quando mea domina sobolis auctionem
Maritum habere iam,
Ipsa uero orba fuerit, & relicta à liberis.

Quo, ô fili, uate Latonæ
Vsus es ad conscriptionem oraculorum?
Vnde filius hic in tuis templis
Educatus excreuit, ex qua muliere?
Non enim mihi persuadent oracula,
Ne aliquem habeant dolum.
Metuo casum,
Quò tandem euadat
Absurdus. absurda quidem
Exhibet mihi,
Huic certe auspicata,
Habet fraudem, & casum hic puer,
Ab alio educatus sanguine.
Quis non hæc crediderit mecum?
Charæ, num meæ dominæ hæc diligenter.
In aurem dicemus
De marito? in quo omnia sita habens, spei
Particeps erat infœlix?
Nunc uero ipsa quidẽ perit calamitate, hic uero fœ= (lix est,
In canam incidens senectam.
Maritus uero lætus est propter liberos.
Miser, qui aduena ueniens in domum
Magnas ad diuitias, non seruauit partem fortunæ,
Pereat pereat, ô dominam
Decipiens meam,
Et dijs non euentum sortiatur
Pulchre ardentem molam
In igne sacrificans.

Hoc

Hoc uero quod ego, sciet regina chara
Certe iam accedens, cœnarum potietur
Filius, & pater nouus, nouarum.
Vbi iuga Parnaßi
Petræ habentia scopulum,
Et sublimem sedem,
Vbi Bacchus ardentes sustollens
Faces, celeriter salit
Nocturnis simul cum Bacchis.
Vtinam nunquam ad ciuitatem ueniat puer,
Nouam uero diem relinquens, moriatur.
Luctuosa enim ciuitas, poßit
Queri hospitalem ingreßionem,
Congregans, quod antea dux
Existens Erechtheus rex.
CRE. *O senex pædagoge Erechthei, patris*
Mei olim existentis, cum adhuc uiueret,
Tolle te ipsum ad dei uaticinia,
Vt mecum collæteris, si quod Apollo rex
Oraculum liberorum de procreatione dixerit.
Cum amicis enim dulce agere bene. "
Quod uero absit, si quid acciderit mali, "
Ad uultum boni uiri aspicere dulce. "
Ego uero te, quemadmodum & tu patrem meũ olim,
Domina tamen existens, colo loco patris.
SE. *O filia, dignos dignorum progenitorum*
Mores obtines, neq; dedecoras
Tuos antiquos progenitores aborigines,

Trahe trahe ad atria, & deduc me.
Ardua enim mihi loca uaticinij. senectæ uero mihi
Adiuuans gressum, medicus sis.
CRE. Sequere nunc, uestigiũ uero obserua ubi ponas.
SE. Ecce. Pedis quidẽ officiũ tardũ, animi uero uelox.
CRE. Bacillo uero inquire planum tramitem terræ.
SE. Et hoc cæcum, quoniam ego uideo minus.
CRE. Recte dixisti. uerum ne quo modo morosus sis.
SEN. Minime lubens. eius quod me inuito fit, nõ im=
CRE. Mulieres, telæ meæ, & radij (periũ habeo.
seruitium fidele, quam fortunam accipiens maritus,
Abijt de liberis, quorum gratia uenimus,
Indicate. Si enim bona mihi dixeritis,
In dominos non infideles inieceris gaudium.
CHO. O fortuna,
Hoc procœmium quidem sermonum non auspicatum.
O miseram.
Sed quid oraculis dominorum excrucior?
Age. quid agemus, mors de quibus proposita est?
CRE. Quæ hoc cantio, & hic metus de quibus?
CHO. Dicemus? aut tacebimus, aut quid agemus?
CRE. Dic, quoniam habes calamitatẽ quandã in me.
CHO. Dicetur sanè, etiamsi moriendum esset bis.
Non licet tibi domina in ulnas capere
Liberos, neq; mammis tuis applicare hos.
SEN. Eheu utinam morerer, filia. CR. Me miseram.
Dixi, quod habes calamitatem quandam in me.
Calamitatem accepi, patior dolorem uitæ, ô charæ.

SE, Perimus,

SE.Perimus,ô filia.CR.Væ,uæ,uæ,uæ.
Penetrabilis percußit dolor me
Intestina hæc intra.
SE.Nondum ingemiscas.
CRE.Verum adsunt luctus.
SE.Antequam discamus.
CRE.Nuncium quod mihi?
SE.An hæc faciens dominus,calamitatis
Particeps est?aut sola tu infœlix es?
CHO.Illi quidem,ô senex,filium Apollo
Dedit.priuatim fœlix est,sine hac.
CRE. Hoc uero super hoc summum malum,
Loquuta es dolorem mihi lugendum.
SE.Vtrum creandum iam?ex qua muliere,
Hunc filium quem dixisti?aut natum dixit?
CHO.Iam creatum,perfectum adolescentem
Dat ei Apollo,adfui uero ego.
CRE.Quid ais?
Non dicendum,non dicendum,non loquendum
Sermonem mihi dicis.
SE.Et mihi quidē. CR.Quomodo uero oraculū per=
Clarius mihi dicito.ecquis est hic puer? (actū est?
CHO.Cui obuiam ueniret,ex dei templo cum iret,
Primò maritus tuus,filium dedit ei deus.
CRE.Otto to to ti.
Mea sanè orbitatem accepit
Vita.Solitudine uerò uiduas domos inhabitabo.
Quis igitur præsto fuit?cui contulit uestigium pedis

Maritus miseræ: ubi nam ipsum aspiciam?
CHO. *Nouisti ô chara domina adolescentem,*
Qui hoc uerrit templum? iste est filius.
CRE. *Vtinam per humidum uolarem aërem,*
Vltra terram Græcanicam
Ad sidera occidentalia,
Talem talem dolorem passa sum.
SE. *Nomine uerò quo ipsum nominauit pater,*
Nouisti, an silentio hoc non ratum manet?
CHO. *Ionem, quoniam primus obuiam uenit patri.*
SE. *Matre uerò ex qua est?* CHO. *Non possum dicere.*
Sed abijt, ut scias omnia à me, ô senex, pro
Filio sacrificaturus hospitalia, & genitalitia,
Ad tabernacula sacra huius clam maritus,
Communiter celebraturus epulum cum filio recenti.
SE. *Domina, proditi sumus, tecum enim doleo*
Tuo marito, & consulta fraude
Iniuriam patimur, & domo Erechthei
Eijcimur, & tuum non odio habens maritum
Dico, sed te quidem magis quàm illum amans.
Qui te ducens hospes ingrediens ciuitatem,
Et domum, & tuam assumens totam hæreditatem,
Ex alia muliere liberos procreans
Clam deprehensus est. Quàm furtim uerò, ego dicã:
Postquam te sterilem sensit, non sat habuit tibi
Similis esse, & fortunæ æqualitatem ferre:
Sed capiens seruiles lectos, congressus clam,
Hunc puerum procreauit. Ablegatum uerò alicui
Delphorum

Delphorum tradit educandum. Hic uerò in dei
Templis sacer, ut lateret, instituitur.
Adolescentem uerò cum audiuit educatum,
Venire huc tibi persuasit, orbitatis gratia.
Et sic deus non mentitus est. ipse uerò mentitus,
Dudum alens hunc puerum, & nexuit nexus
Huiusmodi. Deprehensus quidem, referret in deum.
Veniens uerò, & diuturnitatem temporis propulsare
Imperium sibi uendicare uult terræ. (uolens,
Nouum uerò nomen per ocium fictum est,
Ion, eunti scilicet quod obuiam factus sit.
Hei mihi, uersipelles ut homines semper odi, " "
Qui componentes iniusta, deinde fraudes " "
Adornant. Inertem probum accipere amicum " "
Cuperem magis, quàm malum sapientiorem. " "
Et horum omnium ultimum, persuaderis malum,
Carentem matre, nullius numeri ex serua quadam
Muliere in domum tuam dominum recipere.
Simplex enim fuisset malum, si à nobili
Matre persuadens tibi, dicens tuam orbitatem,
Frequentasset domos. Si uero tibi hoc fuisset acerbum
Ab Aeolo ipsum oportebat appetere nuptias.
Ex istis oportet te iam muliebre quiddam facere.
Aut enim gladium accipientem, aut dolo quodam
Aut uenenis, tuum interficere maritum,
Et puerum, antequam tibi mors ex illis eueniat.
Si enim negligens fueris, fungêris hac uita,
Duobus enim hostibus uenientibus in unum tectum, " "

Aut

›› Aut alterutrum oportet infortunium pati.
Ego certe tibi etiam collaborare uolo,
Et simul interficere filium, obiter ingrediens domum,
Vbi conuiuiũ parat, & præmia educationis dominis
Reddens, & mori, & uiuens lumen aspicere.
›› Vnum etenim seruis ignominiam fert,
›› Nomen, in cæteris omnibus liberis
›› Nullus peior seruus, quicunq; bonus fuerit.
CHO Et ego chara domina, calamitatem uolo
Participans hanc, aut mori, aut uiuere honeste.
CRE. O anima, quomodo tacebo? quomodo uerò
Illegitima perferam cubilia?
Pudorem uerò quomodo exuam?
Quod enim prohibet impedimentum me amplius?
Ad quod certamen ponimur uirtutis?
Non' ne maritus nostrûm proditor factus est?
Priuor uerò domo, priuor liberis.
Nullæ uerò sunt spes, quas statuere
Cupiens rectè, non potui
Tacens nuptias, silens partus luctuosos.
Verum Iouis non siderosum templum,
Et quæ templum habet supra mea saxa deam,
Lacusq; aquosi Tritoniadis
›› Sacrum littus, non amplius celabo lectũ, quoniam à
›› Abluens melius habebo. (pectoribus
Stillant pupulæ lachrymis meæ.
Anima uerò dolet, insidias passa
Et ab hominibus, & à dijs,

Quos

Quos ostendam
Lectorum proditores ingratos.
O septem phthongorum canens
Citharæ uocem, quæq; rustica
Cornua per inanimata resonat musarum hymnos so-
Te ô Latonæ fili (noros,
Ad hunc diem incusabo,
Venisti mihi auro cæsarie
Renidens, quando in sinus
Crocea folia texturis metebam,
Vt uariarem aureolo.
Albis uerò inhærens uolis
Manuum, in antri cubilia
Clamantem, ô mater, me clamore,
Deus concubinus
Ducebas per impudentiam,
Veneri gratificans.
Pario uerò infœlix tibi
Filium, quem ex timore matris
Ad cubile proijciens tuum,
Vbi me lectis miseram miseris
Copulasti miseram.
Hei mihi. & nunc perit
Auibus direptus esca
Filius mihi, & tuus infœlix.
Tu interim cithara obstrepis,
Pæanas cantans
Ohe. filium Latonæ loquor,

Qui oracula sortiris.
Ad aureas sedes, &
Terræ medias sedes,
In aurem uocem clamabo.
Io, male marite,
Qui meo quidem sponso,
Nullo prius beneficio affectus.
Filium in domum collocas.
Meus uerò filius, & tuus, obscurus,
Ab auibus perit dilaniatus, proprias
Fascias matris permutans.
Odit te ipsa Delus, *& lauri,*
Ramos iuxta rubros crinitum.
Vbi sacram obstetricationem parturiuit
Latona, Iouialibus te manibus.
„ CHO. *Eheu, magnus thesaurus ut apertus*
„ *Malorum, propter quæ quiuis fundit lachrymas?*
SE. *ô filia, non tuum aspiciens expleor*
Vultum. extra uerò factus sum animum meum.
Malorum enim modo fluctum exhauriens animo;
A' puppi tollit me alius tuis à sermonibus.
Quos eijciens à præsentibus malis,
Transijsti aliorum malorum ad malas uias.
Quid ais? qua oratione Apollinem incusas?
Qualem dicis peperisse filium? ubi posuisse ciuitatis
Feris gratum epulum? memora mihi denuò.
CRE. *Reuereor quidem te, ô senex. dicam tamen.*
„ SE. *Quoniam dolorem ferre noui generose cũ amicis.*
CR. *Audi*

CRE. *Audi nunc iam. nouisti Cecropiæ petræ Boreale antrum, quas Macras uocamus?*
SE. *Noui, ubi Panis antra, & aræ prope.*
CRE. *Ibi certamen graue certauimus.*
SE. *Quod? quoniā obuiā ueniūt lachrymæ mihi tuis*
CR. *Cū Phœbo cōtraxi inuita nuptias miseras. (dictis*
SE. *O filia, nimirum erunt hæc, quæ sensi ego.*
CRE. *Nescio. uera uerò si dicis, fatebimur.*
SE. *Aegritudine occulta, quum laborares clam.*
CRE. *Hoc erat, quæ nunc tibi manifesta indico mala.*
SE. *Et deinde celasti quomodo Apollinis nuptias?*
CRE. *Peperi. sustine hæc à me audiens, senex.*
SE. *Vbi, quis obstetrix tibi fuit? an sola laborasti hæc?*
CRE. *Sola in antro, ubi copulata eram nuptijs.*
SE. *Puer autē ubi est? ut tu nō amplius sis sine liberis?*
CRE. *Mortuus est, ô senex, feris expositus. (tulit?*
SE. *Mortuus est? Apollo uerò improbus non auxilium*
CRE. *Nō tulit auxiliū. pudoris uerò in domo instituit?*
SE. *Quis'nam ipsum exposuit? non enim tu quidem.*
CRE. *Nos in obscura nocte, inuoluentes peplis.*
SE. *Neq; quispiam tecū conscius est expositionis filij?*
CRE. *Ipsa infortunia, & ipsum latêre tantum. (es?*
SE. *Et quomodo in antro puerū tuū relinquere passa*
CRE. *Quomodo? miserāda multa ore proferēs dicta.*
SE. *Eheu,*
Infœlix tu propter audaciam, deus autem magis te.
CRE. *Si puerum uidisses manus extendentem ad me.*
SE. *Vbera appetentem, aut ad ulnas ruere?*

CR. *Ibi*

CRE. Ibi ut non existens, iniqua passus est à me.
SE. Tibi uerò ad quã opinionẽ uenit exponere filium?
CRE. Tanquam deum seruantem suum ipsius filium?
›› SE. Hei mihi, propter domum tuam. diuitiæ ut tempestatem patiuntur?
CRE. Quid capite tecto ô senex fundis lachrymas?
SE. Te & patrem tuum esse miseros aspiciens.
›› CR. Res mortaliũ huiusmodi, neq; in eodem manent.
SE. Ne nunc amplius miserationem filia consectemur.
›› CRE. Quid enim mihi faciendum est? Inops consilij infœlicitas.
SE. Ipsum primum iniuriantem te ulcíscere deum.
›› CRE. Et quomodo potentiora, mortalis existens, superauero?
SE. Succende sancta Apollinis templa.
CRE. Metuo, & nunc satis malorum habeo.
SE, Poßibilia nunc aude, maritum tuũ interficiendo.
CRE. Veneramur coniugiũ. quod habuimus cum esset bonus.
SE. Nunc uerò puerũ tuum tibi declaratum.
CRE. Quomodo? si poßibile esset, quàm uellem.
SE. Ensiferos tuos armans ministros.
CRE. Iuero utiq;. uerum ubi fiet hoc?
SE. Sacris in tabernaculis, ubi conuiuio excipit amicos.
›› CRE. Famosa hæc cædes: et ipsum seruile, imbecille.
SE. Eheu. improbas? Age tu nunc consule quiddam.
CRE. Atqui habeo dolosa, & audacia.
SE. Amborum fuero horum minister ego.
CRE. Audi igitur. nouisti terrigenam pugnam?
SE. Noui, quã in Phlægra gigantes exhibuerunt dijs.

CRE. Ibi

CRE. Ibi Gorgonem genuit terra, dirum monstrum.
SE. Num filijs ipsius socium, deorum laborem?
CRE. Certe. Et ipsum interficit Iouis filia Pallas dea.
SE. Qualem'nam formæ habitum habentem agrestis?
CRE. Thoracem ipsius uiperæ spiris armatam.
SE. Num hæc est fabula, quam audio dudum?
CRE. Huius Palladis pellem in pectoribus esse.
SE. Quam Aegidem nominant, Palladis uestem?
CRE. Hoc adepta est nomen, deorũ cũ uenit in bellũ.
SE. Quid inde filia hoc tuis hostibus damnum?
CR. Erichthonium nouisti? aut forsan nõ curas, senex.
SE. Quem primũ nostrũ progenitorẽ submisit tellus?
CR. Huic dat Pallas edito recenter.
SE. Quid rei? serium enim quoddam adfers dictum.
CR. Geminas guttas sanguinis à Gorgone.
SE. Vim habeant quam ad hominis naturam?
CR. Hanc quidem mortiferã, aliam salubrẽ morbis.
SE. In quo, appendens circa puero corpus?
CR. Aureis uinculis, hic uero tradidit meo patri.
SE. Illo uero mortuo, ad te peruenit?
CR. Certe. & ego in coniunctura id manus fero.
SE. Quomodo igitur temperantur gemina pellis deæ?
CR. A' caua quæ quidem uena stillant cædis.
SE. Quid hac utimini? quam habet uim?
CR. Morbos prohibet, & alimoniam habet uitæ.
SE. Alius uero numerus, quem dicis, quid facit?
CR. Interficit, draconũ uenenum existens Gorgonum.
SE. In una commixtione eundem cruorem fers?

 CR. Sepa-

CRE. Separatim. Malo enim bonum non permiscetur.
SE. O charissima filia, omnia habes, quæ te conuenit.
CRE. Hoc morietur puer. tu uero interfector eris.
SE. Vbi, & quid faciens? tuum uero dicere, audere uero meum.
CRE. Athenis, domum cum uenerit meam.
SE. Nõ recte hoc dixisti, & tu meũ uituperas. (uenit.
CR. Vbi ergo? suspicaris hoc, quod etiã mihi in mentẽ
SE. Tu filiũ uideberis perdidisse, & si nõ interficies.
CRE. Recte. Inuidere enim nouercas aiunt liberis.
SE. Hoc in loco nunc ipsum interfice, ubi inficiaberis
CR. Anticipo certe tempore uoluptatem. (cædem
SE. Præterea latebis maritum, quæ in te molitur, quo minus capias.
CRE. Scin igitur quid facias? manu mea capiens
Amuletum aureum Palladis, hoc antiquũ uasculum,
Profectus, ubi nobis sacra facit clam maritus,
Cœnæ cum finem fecerint, & libamina dijs
Volunt libare, in uestibus habens hoc,
Demitte, inijciens in potionem huic adolescenti.
Priuatim uerò, non omnibus, separans potum
Huic qui meis domibus imperaturũs est.
Et siquidem penetrauerit guttur, nunquam ueniet
Ad inclytas Athenas, mortuus uero, hic manebit.
SE. Tu quidem in hospitia transfer pedem.
Nos uero ad quod instituti sumus, faciemus.
Age, ô senilis pes, iuuenis fias
Operibus, & si non per ætatem adest tibi.

Hostilem ad uirum perge cum dominis,
Et simul interfice, & simul eijce è domo:
Ipsam uero pietatẽ, bene habentibus quidẽ, honestum c c
Colere. Cum uero hostibus male facere c c
Velit quispiam, nulla impedimento sita est lex. c c
CHO. O Hecate filia Cereris, quæ
Nocturnis itineribus imperas,
Et diurnis, ducito
Letalium craterarum
Impletiones, quibus mittit
Veneranda domina mea
Terrestræ Gorgonis
Abscißis de guttis,
Erechthidarum
Domibus successuro.
Nunquam alius ab alia domo
Ciuitatis imperium teneat,
Præterquam à generosis Erechthidis.
Si uerò imperfecta mors, & conatus dominæ,
Et ipsa opportunitas destituit audaciam,
Quæ nunc fertur spes, aut
Acutus gladius, aut deus adnectat
Laqueum circa collum,
Doloribus dolores
Perficiens in alias
Vitæ formas migrabit.
Non enim domibus
Præesse peregrinos,

Viua unquam oculorum clara
Sustineat luce,
Quæ ex nobili familia nata est.
Reuereor multis hymnis laudatam
Deam, quando circa frequentatos choris fontes,
Facem sacram uigesimi cuiusq; dei mensis
Visura est nocturna, insomnis existens.
Quando Iouis stellatus
Tripudiauit æther,
Tripudiauit uero Luna,
Et quinquaginta filiæ
Nerei, quæ in Ponto
Perenne fluentium fluuiorum
Per gurgites tripudiantes,
Aureas coronas habentem Proserpinam
Et matrem sanctam
Vbi sperat regnaturum
Aliorumq; in laborem uenturum
Phœbeius erro,
Videte quotquot famosis
Carmina scribentes
Canitis carminibus,
Nostros lectos nuptias
Veneris illicitas, impias,
Quantum pietate præstamus,
Iniustam segetem uirorum
Recantans musa,
Et perita uiros sciat

Famosos in seruandis lectis.
Ostendit enim Iouis filius,
Ex liberis obliuionem,
Non communem liberorum fortunam
Domi plantans
Dominæ, ad Venerem uero
Aliam ponens gratiam,
Spurium puerum adeptus est.
FA. *Inclitæ mulieres, ubi filiam Erechthei*
Dominam inuenero? passim enim in urbe
Quærens ipsam, expleui, neq; possum inuenire?
CHO. *Quid uero est ô conseruæ, quæ alacritas*
Pedum habet, & sermones quos adfers?
FA. *Capti sumus. magistratus indignæ terræ*
Quærunt ipsam, ut moriatur dilapidata.
CHO. *Eheu, quid dicis? an'ne captæ sumus,*
Clandestinam contra puerum conantes cædem?
FA. *Cogniti sumus plane, & in ultimis malis.*
CHO. *Anticipata sunt quomodo occulta consilia?*
FA. *Iniquitatem ab iniquitate quæ uincitur,* ""
Inuenit ipse deus, non pollui uolens. ""
CHO. *Quomodo? quæso te supplex, dicere hæc.*
Cum audiuerimus enim an mori nos necesse sit,
Libentius moriemur, quàm uiuamus.
FA. *Postquam dei æde abijt relicta*
Maritus Creusæ, puerum nouum accipiens
Ad cœnam, & sacrificia, quæ dijs præparabat,
Xuthus abijt, ubi ignis emicat dei

Bacchicus, ut uictimis Bacchi uertices
Rigaret geminos, filij pro dotibus,
Dicens: Tu quidem nunc fili erige
Tabernacula alta fabrorum laboribus:
Sacrificans uero genitoribus dijs, diutius
Mansero, præsentibus conuiuia sint amicis.
Acceptis uero uitulis abijt. Hic uero adolescens,
Religiose carētes parietibus circuitus tabernaculorū
Erectis trabibus erigebat. solis flammæ
Recte uitans, neq; ad meridiem
Radios, neq; rursus ad occidentem,
Iugeri dimetiens ad longitudinem rectos angulos ha-
Mensurationem, habentē in medio multorum (bentem
Pedum numerum, ut dicunt sapientes,
Vtpote omnem Delphorum populum inuitans.
Capiens uero texturas sacras à thesauris,
Obumbrabat, mira hominibus uisu.
Primum quidē culmini alam circumponit poplorum,
Donarium Iouialis pueri, quos Hercules
Amazonum spolia tulit deo.
Inerant uero textæ picturis huiusmodi texturæ.
Cœlum amplectens astra in æthere rotundo,
Equos quidem agebat ad ultimam flammam
Sol, attrahens clarum hesperi lumen.
Nigra uero nox, non colligatum iugis
Currum mouebat. astra uero sequebantur deam.
Pleias quidem ibat medium per æthera,
Atq; ensifer Orion. desuper uero

Vrsa

Vrsa uertens caudata ad aureum polum.
Orbis uero plenæ lunæ tendebat sursum
Mensis diuisor, & Hyades nautis
Certissimum signum. & ipse Lucifer
Matutinus consectans astra. ad parietes uero
Induit alias Barbarorum texturas.
Remis bene instructas naues aduersas Græcanicis,
Et semiferos uiros, equestresq; uenationes
Ceruorum, & leonum agrestium capturas.
Secundum introitus uero, Cecropem filias prope
Nodis constrictum, Atheniensis alicuius
Donarium. aureosq; in medio loci conuiuij
Crateres statuit. summis incedens pedibus
Præco indixit, quicunq; uelit indigena
Ad epulum uenire. Vt uero completum tectum est,
Coronis ornati, festiuo cibo
Animam impleuerunt. Cum remiserunt uoluptatem,
Progressus senex in medium pauimentum
Constitit. risum uero exhibuit conuiuis ingentem,
Officiosus existens. Namq; ex hydrijs aquam
Manibus fundebat lauacra, & adolebat
Myrrhæ succum. & aureis poculis
Præerat ipse, sibi ipsi hunc iniungens laborem.
Cum uero ad tibias uenissent, ad crateremq;
Nouum, senex dixit, auferre oportere
Vinaria uasa parua, magna uerò adferre,
Vt citius uenirent isti ad uoluptates animorum.
Erat tum afferentium labor argenteas

Et aureas phialas. Ipse uerò capiens insignem,
Tanquam nouo iam domino gratificaturus,
Tradidit plenum uasculum in uinum iaciens,
Quod tradunt dedisse uenenum efficax
Dominam.ut filius nouus relinqueret lucem.
Et nemo hæc sciebat.in manibus habenti uerò
Libamina,cum alijs filio declarato,
Maledictum aliquis ex domesticis dixit.
Is uerò tanquam in templo, & cum bonis uatibus
Omen animaduertit, et iußit alium nouũ (educatus,
Craterem implere,priores uerò libationes dei
Dat terræ, omnibusq; effundere edicit.
Silentium uerò succeßit.explemus rore
Crateres sacros, & Biblina potione,
Et in hoc labore, uolatilis irruit in tentoria
Turma columbarum. Apollinis in templis
Impune enim habitant.Vbi uerò effuderant uinum,
Et in ipsum rostra potione egentes
Demiserunt,traxerunt uerò pennata in guttura.
Et cæteris quidem innocua erat libatio dei.
Quæ uerò consederat,ubi nouus effuderat filius,
Cum potum gustasset, statim pennatum corpus
Concußit,& bacchata est & edidit uocem
Confusam stridens. Obstupuit uerò totus
Conuiuarum cœtus columbæ labores.
Sed moriens,palpitans,rubras
Chelas demittens,nuda ex uestibus membra
Supra mensam misit uatidicus filius.

Clamat

Clamat uerò. Quis me uoluit hominum occidere?
Indica ô senex, tuum enim est studium,
Et potionem à tua manu accepi.
Statim uero inquirit senilem ulnam præhendens,
In ipso ueneficio senem ut præsentem caperet.
Deprehensus uero, & dixit tortus uix,
Facinora Creusæ, & potionis fraudes.
Procurrit uerò statim foras præhendens conuiuas
Ille uatidicus Apollinis adolescens.
Et inter principes Pythicos constitutus dicit,
O terra ueneranda, Erechthei filia à
Peregrina muliere, uenenis morimur.
Delphorum uerò principes decreuerũt, delapidatam
Mori meam dominam, non suffragio uno:
Sacrum utpote interficientem, & in templis
Cædem committentem. Tota uero quærit ciuitas,
Eam quæ misere confecit miseram uiam.
Liberorũ enim ueniens propter amorem ad Phœbum
Corpus communiter cum liberis perdidit.
CHO. Non est, non est mortis
Effugium miseræ mihi.
Manifesta, manifesta hæc iam
Per libamina ex Bacchi botris fortia
Echidnæ guttis mixta cædi.
Manifesta sacrificia inferorum.
Calamitates quidem meæ uitæ,
Pernicies uerò lapidabiles
Dominæ. qua

Fuga alatam, aut
Terræ sub tenebricosos secessus
Ibo, mortis lapidabilem
Noxam effugiens, quadrigarum
Velocißimam chelam conscendens, aut
In puppes nauium.
„ *Non licet adipisci, quando nolens*
„ *Deus subducit.*
Quid'nam ô misera domina
„ *Animo passura es? num uolentes*
„ *Facere aliquid mali proximis, ipsæ*
„ *Patimur, tanquam æquum est.*
CR. *Famulæ, persequimur ad letalem mortem,*
Pythio calculo uicta, condemnata uerò sum.
CHO. *Scimus, ô misera, tuas calamitates, ubi fælix sis*
CR. *Quò fugiā igitur? ex telis enim eripui uix pedē,*
Ne moriar, furtim uerò adueni, effugiens hostes.
CHO. *Quònam aliò, nisi ad aram?*
CRE. *Et quid mihi prodesset hoc?* (*pereo.*
CHO. *Supplicem fas non est occidere.* CR. *Lege lata*
CHO. *Dedititia quidem deprehensa.* CRE. *Atqui hi*
certatores acerbi,
Huc festinant ensiferi. CHO. *Sede nunc ad focum.*
Et si moriaris hic existens, interfectoribus tuis
„ *Contaminatam facies cædem. ferenda uerò fortuna:*
ION. *O taurinā formā habens uultus Cephisi patris,*
Qualem echidnam istam produxisti? aut ignis
Draconem respicientem letalem flammam,

Cui

Cui audacia omnis inest. neq; deterior existit
Gorgonis guttis, quibus uoluit me interficere.
Apprehendite, ut eius integros cincinnos
Comæ deradant Parnaßi rudera,
Vnde petricoso iactu iaculabitur.
Bonam uerò habui fortunam, antequam ad ciuitatem
Venirem Athenarum, & sub nouercam uenirem.
Inter socios enim cogitare possum animum
Tuum, quantum mihi damni & hostis esses.
Intra domos enim complexa me,
Mox certe dimisisses in Plutonis domum.
Verum neq; ara, neq; Apollinis templum
Seruabit te. miseratio tui, hæc mihi potior debetur,
Et meæ matri. etenim si corpus mihi
Abest eius, nomen uerò non abest unquam.
Videte scelestam, ex fraude fraudem
Qualem texit. non aram extimuit dei,
Tanquam non supplicium datura commissorum.
CR. *Interdico, te non interficere me.*
Et pro me ipsa, & deo, ubi stamus.
ION. *Quid est Phœbo, tibiq; commune inuicem?*
CR. *Sacrum hoc corpus deo do habere.*
ION. *Et deinde interfecisti uenenis eum qui fuit dei.*
CR. *Verũ non amplius eras Apollinis, patris uerò tui.*
ION. *At eramus, patris uerò facultatem uindico.*
CR. *Nõ tũ eras, nũc uerò ego, tu uero non amplius es.*
ION. *Nõ sacrata es, res uero meæ sacratæ erant tum:*
CR. *Interfeci uero existentem hostem domibus meis.*

ION. *Num*

ION. Num cum armis ueni ad tuam terram?
CRE. Maxime, & succendebas Erechthei domos.
ION. Quibus torribus, aut qua ignis flamma?
CR. Voluisti incolere meas res, me inuita accipiens.
ION. Patre quidem terrã concedente quã possidebat.
CRE. Filijs Aeoli quomodo intererat terra Palladis?
ION. Armis eam non uerbis liberauit.
CRE. Auxiliator incola quidem non fit terræ.
ION. Et deinde rei futuræ me interfecisti metu.
CRE. Ne morerer, si tu non cunctans potieris.
ION. inuides, carens liberis, quod pater inuenit me?
CR. Tu ergo eorũ qui carent liberis, diripies domos?
ION. Nobis atqui paternæ possessionis nõ sit portio?
CR. Quæcunq; clypeus, et hasta, hæc tibi uniuersa pos(sessio.
ION. Desere aram, & numine plenas sedes.
CRE. Tuam ubi tibi matrem sit admoneto.
ION. Tu non sustinebis mulctam, interficiens me?
CRE. Si me intra hæc adyta trucidare uelis.
ION. Quæ uoluptas tibi, dei mori inter coronas?
CR. Lædemus aliquẽ, à quibus tristitia affecti sumus.
ION. Eheu.
" Miserum quidem, mortalibus leges non recte
" Satuit deus, neq; sapienter.
" Iniustos enim ad aram non sedere conueniebat
" Sed propellere. neq; enim attrectare conuenit,
" Deorum res iniustam manum. sed iustos
" Ad sacra sedere, quicunq; læderetur, æquum:
" Et neq; ad unum eundẽ locum euntem habere æquale

Bonum

Bonum existentem, & improbum, à dijs.

PYT. Contine ô fili. tripodem enim uatidicum
Relinquens, septum hoc supero pede,
Phœbi prophetissa, tripodis antiquam consuetudinem
Seruans, ex omnibus Delphicis electa.

ION. Salue, ô chara mihi mater, quamuis non peperis.

PY. Sed tamē dicimur, hæc fama aūt nō mihi ingrata.

ION. Audiuisti, ut me interfecit hæc dolis?

PYT. Audiui, & tu crudelis existens peccas.

ION. Non cōuenit me interfectores uicißim perdere?

PYT. Ante genitis uxores infensæ sunt semper quodammodo.

ION. Nos uerò erga nouercas affecti sumus male.

PYT. Ne hæc relinquens sacra, & abiēs ad patriam.

ION. Quid iam me facere admonitum conuenit?

PYT. Pure Athenas abi, bonis auibus.

ION. Purus omnis est, hostes qui interfecerit.

PY. Nō tu. à nobis uerò excipe, quos habeo sermones.

ION. Dicas. beneuola enim existens dixeris, quæcunq; dixeris.

PYT. Vides hanc cistam manus brachijs sub meis?

ION. Video antiquam cistam, inuolutam coronis.

PYT. In hac te accepi nuper genitum infantem olim.

ION. Quid ais? sermo illatus est nouus.

PYT. Cum silentio enim continui ea, nunc uero ostendimus.

ION. Quomodo igitur occultasti hoc, cum acceperis nos dudum?

PYT. Deus ipse te uoluit in æde habere ministrum.

ION. Nunc

ION. Nunc uero nõ uult? quo hoc cognoscere possum?
PYT. Patrem cum indicauit, hac te emittit ex terra.
ION. Tu uero ex iussu, aut unde seruas hæc?
PYT. In animum mihi hoc ponit Apollo.
ION. Quam rem ut agam? dic, perfice tuos sermones.
PYT. Seruare hoc inuentum, ad præsens usq; tempus:
ION. Habet uero mihi quã utilitatem, aut q̃ damnũ?
PYT. Hic occulta sunt fascijs. nouisti tu?
ION. Matris has nobis, profers inquisitiones?
PYT. Postquam deus uoluerit, antea uero non.
ION. O beatorum mihi reuelationum hodierna dies.
PYT. Accipiens nunc hæc, genitricem inquire.
Omnẽ uero peragrans Asiam & Europæ terminos,
Cognosces hæc ipse. propter deum uero, te
Alui, ô fili, & hæc trado nunc tibi,
Quæ ille iniussam me uoluit accipere,
Et seruare. cuius uero uoluerit gratia, nõ possum dicere.
Nouit uero mortalium nemo hominum hæc
Habentes nos, neq; ubi fuerint abscondita.
Sed uale. pari enim modo tanquã mater te amplector.
Incipe uero, unde tuam matrem inquiri conuenit.
Primum quidem, si qua Delphica pariens te
In hæc templa exposuit uirgo.
Deinde an aliqua Græcanica. Ex nobis uero habes
Omnia, & Phœbo, qui particeps fuit fortunæ.
ION. Eheu, ab oculis ut humidas eijcio lachrymas,
Illuc animum intendens, ubi genitrix mea
Clam desponsata, exposuit clam.

Neq;

Neq; mammam præbuit, sed ignobilis
In dei atrijs habui seruilem uitam. „
Sed quod ad deum, bonum est: quod uero ad fortunã, „
Graue. Per id tempus enim, quo me oportuit in ulnis
Matris deliciari, & aliquã uoluptatẽ percipere uitæ,
Priuatus sum charissimæ matris alimento.
Infœlix quoq; ea quæ peperit me, quoniam eadẽ mala
Passa est, filij amittens gaudia.
Et nunc accipiens hanc arcam, fer deo
Donarium, ut nequicquam inueniam, quod uolo.
Si enim serua me peperit quædam,
Inuenisse peius matrem, quàm tacentem omisisse.
O Phœbe, templis dedico hanc tuis.
Atqui quid facio? dei uoluntati "
Aduersor, matris indicia qui seruauit mihi. "
Aperienda hæc sunt, & audenda. "
Ea enim quæ fato decreta sunt, nõ transgrediũtur un=
O sacræ coronæ, quid'nam mihi ignotæ fuistis? (quã.
Et ligamina, in quibus quæ mihi custodiuntur grata:
Ecce operimentum arcæ rotundæ,
Vt non senuit, ex quodam numine dei.
Et caries abest contexturis, cũ tamen quod interfuit
Tempus longum sit istis thesauris.
CR. *Quod'nam uisum rerum insperata uideo?*
CHO. *Silere tu sæpe etiam antea nouisti mihi.*
CR. *Non in silentio sunt res meæ, ne me admoneas.*
Video enim arcam, quam exposui ego olim,
Te utiq; ô fili mihi infantem, adhuc existentem stultũ:

Cecropis

Cecropis ad antra, & Macras petris cameratas.
Relinquam uero aram, & si moriendum mihi sit.
IO. *Cōprehendite uero hāc. deo agitata enim prosiliijt,*
Aræ relinquens simulachra, ligate uero manus.
CR. *Interficere utinā nō desinatis, quoniā uicißim ad*
Et huic, & tibi, & tuis rebus abscōditis. (hærebo
ION. *An non hæc indigna? opprimor sermone.*
CR. *Non, sed tuis amicis deprehenderis amicus.*
ION. *Ego amicus tuus? & tamen me interfecisti clam.*
›› CR. *Imò filius. quoniā hoc est parentibus charißimū.*
ION. *Desine inhærere. coarguam enim bene.*
CR. *Ad hoc ueni, ut hoc consequerer, ô fili.*
IO. *Vacuáne est arca, aut continet impletionē aliquā?*
CR. *Tua indusia, quibus te exposui ego olim.*
IO. *Et nomen ipsorum eloqueris, antequam inspicias?*
CR. *Et si non dixero, mori polliceor.*
IO. *Dic, quoniam habet aliquid graue hæc audacia.*
CR. *Considerate, quam puella olim existens texturam*
texui ego.
ION. *Qualem' nam? multæ uirginum texturæ.*
CR. *Non perfectam, sed ueluti rudimentum radij.*
ION. *Figuram habens quam? ne me hac capias.*
CR. *Gorgo quidem in medijs textis ex flamine peplis:*
ION. *O Iupiter, quod nos captat fatum?*
CR. *Et fimbriata serpentibus Aegidis in modum.*
ION. *Ecce.*
Hæc est textura, mira quoniam inuenimus.
CR. *O iam olim opus uirgineum telarum mearum.*

ION. Est

ION. Est aliquid ad hoc? an hoc solo fœlix es?
CR. Dracones, antiquū quoddā, omnino aureo collo.
ION. Donū Mineruæ, quæ liberos inter serpentes ale-
CR. Erechthonij antiqui ad imitationes. (re iubet?
ION. Ad quod opus, ad quem usum, dic mihi, aurea
CR. Collaria puero recenti ad ferenda fili. (insignia?
ION. Insunt isti, sed tertium cupio scire.
CRE. Coronam oliuæ imposui tibi tum,
Quam primum Palladis scopulum produxit.
Quæ si inest, nondum reliquit folia,
Sed uiret, ex olea semper uirescente cum sit facta.
ION. O charissima mihi mater, lubens te aspiciens.
Ad gratas tuas accidi genas.
CRE. O fili, ô lumen matri, melius solis.
Dabit enim ueniam deus. in manibus te habeo,
Insperatum inuentum, quem in terra inferorum
Inferum, & apud Proserpinam existimaui habitare.
ION. At ô chara mi mater, in manibus tuis
Mortuus. & uiuus imaginor esse.
CRE. Io, io, clari ætheris conuexa,
Quam uocem sonabo?
Clamabo? Vnde mihi
Contigit insperata uoluptas?
Vnde accepimus gaudium?
ION. Mihi accidere omnia potius,
Mater, creditum, præ ijs, quod tuus sim ego.
CRE. Adhuc metu tremo. ION. Num non habere me,
CRE. Has enim spes abieci procul. (habens?

Io mulier, undé nam accepisti meum infantem ulnis?
Per quam manum uenit ad domum Apollinis?
ION. Diuinum hoc. sed reliqua fortunæ
Bene habeamus ut ante acta infœlicia.
CRE. Fili, non sine lachrymis enixus es.
Luctibus uero matris ex manibus abductus.
Nunc uero genas apud tuas suspiro,
Fœlicißimas adepta uoluptates.
ION. Meum dicens, & tuum communiter dicis.
CRE. Sine liberis non amplius sum, neq; absq; filijs.
Domus uero celebratur, hæc uero habet dominos.
Repubescit Erechtheus, & terrigena
Domus, non amplius noctem uidet,
Solis uero respicit splendoribus.
ION. Mater, præsens & mihi pater particeps fiat
Voluptatis huius, cuius partem exhibui uobis.
CRE. O fili, quid ais? ION. Ita ut inuenior.
CRE. Quid dixisti? aliunde enim natus es, aliunde.
ION. Eheu, spurium me uirginitas tua peperit?
CRE. Non sub facibus,
Non tripudijs,
Hymenæus meus, ô fili.
Peperit tuum caput.
ION. Væ uæ. natus sum ignobilis, mater, unde
CRE. Testis Gorgonis interfectrix. IO Quid hoc dixisti?
CRE. Quæ scopulis in meis
Oleis plenum collem occupat.
ION. Dicis mihi dolosa, neq; manifesta hæc.
CR. Apud

CRE. Apud luscinijs frequentatũ saxum, cum Phœbo.

ION. Quid Phœbum narras?

CRE. Furtiuo lecto dormiui.

ION. Perge quoniam dicis quid bonũ, & auspicatum (mihi.

CRE. Decimo uero te mensis in orbe,
Occulto partu peperi Phœbo.

ION. O gratißima loquuta, si modò dicis uera

CRE. Virgineas uero meæ matris
Fascias. tegumenta tibi hæc
Appendi radij meos errores.
Non lacte uerò præbui, neq; mamma
Alimenta matris, neq; lauacra manibus.
Per antrum uero desertum,
Auium rostris
Cædes, & esca ad mortem eijceris.

ION. O grauia ausa mater.

CRE. In metu constricta, tuam
Animam abieci, ô fili,
Interfeci te inuita.

ION. Et ex me non piè mortua es.

CRE. Io misera quidem tum fortuna,
Misera uero & hæc.
Trahimur inde
Huc infœlicitate,
Fœlicitateq; rursum.
Commutati autem sunt flatus.
Maneant, priora satis mala. Nunc
Vero contingit aliquis uentus ex malis, ô fili.

›› CHO. Nullus existimet quicquam hominum unquam
›› Insperatum esse ad præsentia nunc.
›› ION. O quæ commutas infinitos iam mortalium,
›› Et male habere, & rursus bene agere,
›› Fortuna, ad quale uenimus momentum uitæ?
Matrem interficere, & pati indigna?
Papæ.
Certe in claris solis circumuolutionibus
Licet omnia hæc quotidie discere.
Charum quidem inuentum te mater inuenimus,
Et genus nihil culpandum nobis hoc,
Cætera uero ad te uolo solam loqui.
Huc accede. in aurem enim sermones dicere uolo.
Et circumtegere rebus tenebras.
Vide tu mater, ne lapsa uirgo,
Commiseris uitium in occultis nuptijs,
Deinde deo ascribens culpam,
Meum dedecus effugere conata,
Phœbo peperisse me dicas, cum non pepereris ex deo.
CRE. Non per adiuuantem curribus olim
Victoriam Ioui contra terrigenas,
Non est qui tibi pater ex mortalibus fili,
Verum qui educauit Apollo rex.
ION. Quomodo igitur suum ipsius filiũ dedit alij pa (tri?
Ex Xutho uero dicit filium me natum esse?
CRE. Natum quidem non, donat uero te,
›› Ex se natum. Nam amicus amico
›› Dare queat suum filium, hæredem domus.

ION. Hic

ION. Hic deus uerus est aut frustra uaticinatur.
Meum perturbas mater merito animum.
CRE. Audi iam nunc, modò in animum uenit fili.
Beneficijs te afficiens Apollo in generosam
Domum collocat. Dei enim dictus,
Neq; adeptus esses unquam, neq; totam hæreditatem
Neq; nomen patris. aliquo enim modo cuius ego nu=
Occultaui ipsa, & te interfeci clam, (ptias
Hic adiutans te, addicit alteri patri.
ION. Non sic perperam eadem ego inteligo.
Sed interrogabo Phœbum ingressus templum,
An sim mortalis patris, siue Apollinis.
Ehem. quis domos supra sacras eminens
Solem referentem uultum profert deorum?
Fugiamus ô mater ne res deorum
Videamus, si non tempus est nos uidere.
MI. Ne fugite, non enim hostilem me fugitis,
Sed & Athenis, & hic existentem beneuolam.
Tutelaris uero ueni tuæ terræ
Pallas, cursu festinans ab Apolline,
Qui in conspectum uestrum noluit uenire,
Ne anteactorum in reprehensionem incideret.
Nos uero mittit, hos sermones uobis dicere,
Quod hæc peperit te ex Apolline patre.
Dat uero quibus dedit, cuius dicit te.
Sed ut existimas. ad domum nobilissimam.
Postquam uero reuelata est indicio facto hæc res,
Mori te metuens matris ex consilijs,

Et hanc à te machinis liberauit.
Voluit uerò qui hæc conticuit rex
Athenis cognitum facere hancq; tuam,
Et te quod natus sis ex hac, & Apolline patre.
Sed ut rem conficiam, & oracula deo,
In quibus copulati estis curribus, audite.
Accipiens hunc puerum ad Cecropiam terram
Abi Creusa, & ad sedes regias
Collocato. Ex Erechthei enim liberis natus,
Dignus est imperare huius meæ terræ hic.
Eritq; per Græciam gloriosus. Huius etenim
Filij nati quatuor stirpe ex una
Cognominatores terræ, et distributæ in tribus terræ
Populorum erunt, scopulum qui habitant meum.
Sacra quidem administrabit primus, deinde secundus
Quod omnes insignita serpentibus à mea ægide
Tribunitium habebunt sacerdotes. Porro ex ijs
Filij nati, tempore ex fatis constituto
Cyclades inhabitabunt, insulares ciuitates,
Et terram maritimam, quod robur meæ terræ
Dat. oppositos uerò littorales continentium duorum
Campos inhabitabunt Asiaticæ terræ,
Et Europæ. Propter hoc uerò nomen
Iones nominati habebunt gratiam.
Xutho uerò, & tibi nascitur communis filius,
Dorus quidem, unde celebrabitur Dorica
Ciuitas. per terram uerò Peloponnesum alius,
Acheus, qui terræ maritimæ iuxta Rium

Tyrannus

Tyrannus erit, & approbabit
Illius nominari populus nomine cognominatus.
Recte uerò Apollo omnia fecit, primum quidem
Sine dolore parere fecit te, ne cognoscerent amici.
Postquam uerò peperisti hunc puerum, & imposuisti
Fascijs, arreptum in ulnas
Mercurium iubet ferre infantem,
Et aluit, neq; permisit exhalare uitam.
Nunc igitur tace, puer hic quod sit tuus,
Vt falsa existimatio Xuthum delectet.
Tuq; similiter tua bona habens, sis uxor.
Et ualete. ex hac enim respiratione laborum
Auspicatum uobis fatum annuncio. (tatem
ION. *O Iouis Pallas maximi filia, nō per increduli-*
Tuos sermones admittimus: sed credo esse patris
Apollinis, & huius etiā antea hoc nō incredibile fuit:
CRE. *Me quoq; nunc audi. Laudo Phœbum, non laudans ante.*
Quod, quem antè neglexit filium, reddit mihi.
Hæ autem formosæ portæ, & dei templa,
Quæ aduersa ante fuerūt, nūc uero ex annulis manus
Cum uoluptate pendere facimus, & saluto portas.
MI. *Laudo, quod laudas deum, mutans animum semper aliquo modo.*
Serò ueniunt res deorum, sed postremò non infirmæ.
CRE. *O fili, eamus domum.*
MI. *Ite, sequar uerò ego.*
Digna comes uobis, & amans ciuitatis;

MI. In sedes antiquas colloca, CRE. Dignam possessionem meam.

CHO. O Iouis & Latonæ Apollo: uale, cui agitatur
Calamitatibus domus, pium bono animo esse cōuenit.
„ Nam ad extremū quidem boni, consequuntur digna.
„ Improbi uerò ut digni sunt, nunquam fœlices erunt.

IONIS FINIS.

EVRIPIDIS Hercules furens.

ARGVMENTVM.

Hercules cum duxisset Megaram filiam Creontis, filios ex ea procreauit. Relinquens uerò hos Thebis, ipse Argos profectus est, Eurystheo certamina elaboraturus. Omnium uerò superior factus, postremo ad Plutonis descendit. Et longum illic moratus tempus, opinionem reliquit apud uiuos, quod esset mortuus. Seditionem uerò habentes Thebæi aduersus principem Creontem, Lycum ex Eubœa reduxerunt.

PERSONAE.

Amphitryon	Lyssa
Megara	Nuncius
Lycus	Hercules
Iris	Theseus.

PRAE=

PRAEFATVR AMPHITRYON.

Vis Iouis corriualem non nouit mortalium
Argiuum Amphitryonem, quem Alcæus olim
Genuit, filius Persei, patrem ipsum Herculis?
Qui has Thebas incoluit, ubi terrigena
Spartorum seges prouenit, ex quorum genere Mars
Seruauit numerum paruum, qui Cadmi ciuitatem
Fœtificant posteris, ex quibus creatus est
Creon Menœcei filius, rex huius terræ.
Creon uerò Megaræ huius existit pater,
Quam omnes nuptialibus carminibus Thebani olim
Cum tibia concelebrarunt, quando ad meas
Domos inclytus Hercules ipsum deduxerat.
Relictis uero Thebis, ubi habitabam ego,
Megaráq; hac, socerisq;, filius meus
Argiua mœnia, hoc est Cyclopeiam urbem,
Cõcupiuit inhabitare, quã ego fugio, cũ interfecissem
Electrionem. calamitates uero meas
Expediens, & patriam inhabitare uolens,
In summa dat præmium Eurystheo magnum,
Cicurari terram, siue à Iunone
Stimulis domitus, siue aliquo cum fato.
Et quidem cæteros exhausit labores:
Vltimum uero, Tænari per fauces
Descendit ad Plutonis, tricorporem canem

Ad lucem subducturus, unde non rediit.
Antiqua uerò quædam est Cadmeorum fama,
Quod fuerit antea Dircæ coniunx Lycus,
Insignem septem turribus hanc dominans ciuitatem,
Priusquā utētes albis equis fratres imperiū occupas-
Amphion atq; Zethus filij Iouis. (*sent terræ,*
Cuius eodem nomine filius patris nominatus,
Thebanus non existens, sed ex Eubœa profectus,
Interficit Creontē. & cū interfecisset, imperat terræ,
Seditione laborantem obiter occupans ciuitatem.
Nobis uero affinitas ad Creontem relata,
Incommodum maximum (ut palam est) fit.
Meo enim existente filio in penetralibus terræ,
Inclytus ille huius terræ princeps Lycus
Herculanos filios interficere uult,
Interfecta uxore, ut cæde extinguat cædem,
Et me (si quid & me conuenit inter uiros numerare)
Sene imbecille, ne quando hi adulti
De auunculis exigant sanguinis pœnam.
Ego uero, reliquit enim me hisce in ædibus
Nutritorem filiorum domesticum, quando terræ
Obscuram caliginem ingrederetur filius meus
Cum matre, filios (ne moriantur) Herculis
Ad aram colloco hanc seruatoris Iouis,
Quam uictricis hastæ memoriale statuit,
Minyis superatis, meus generosus filius.
Omnium uero egeni has sedes obtinemus,
Ciborum, potus, uestitus, non strato solo

Latera ponentes etenim exclusi
E' domo sedemus, inopia salutis.
Ex amicis aut alios quidé non certos uideo amicos:
Qui uero sunt rectè, impotentes sunt ut iuuent.
Talis res est hominibus ipsa infœlicitas, " "
Quam nullus unquam (quicunque uel mediocriter a= micus mihi) " "
Assequatur, amicorum examen certißimum. " "
ME. O senex, Taphiorũ qui olim expugnasti ciuitaté,
Imperator ductans inclytas Thebanorum hastas:
Vt nihil hominibus à dijs certum.
Ego enim neq; ad patrem profecta sum à fortuna,
Eo quod diuitijs potens gloriatus est olim
Habens tyrannidem, cuius longæ hastæ gratia
Volant ex cupiditate corpora infœlicia.
Habens præterea liberos, & me tradidit filio tuo,
Insigne coniugium Herculi elocans.
Et nunc illi quidem mortui auolarunt:
Ego uero & tu, sumus morituri, ô senex,
Ipsiq; Herculani filij, quos sub ala complexos
Seruo, pullos gallina ueluti, contracta.
Hi uero ad inquisitionem alius aliunde ueniens,
O mater (inquit) ubi pater abest terrarum?
Quid facit? unde ueniet? iuuentute uero errantes
Quærunt parentem. ego autem protraho,
Dictis consolans. admiror uero, quando
Fores crepant, & quiuis assurgat pede,
Tanquam ad paterna lapsuri genua.

Nunc igitur, quam spem, aut locum salutis
Exquiris, ô senex? ad te enim respicio.
Quoniam neq; terræ terminos egredi possumus clã.
Custodiæ enim nobis potentiores in exitu:
Neq; in amicis spes salutis
Amplius sunt nobis. Quod igitur consilium habes,
Dicito communiter, ne moriendum sit.
,, *Tempus uerò protrahimus, existentes imbecilles.*
AM. *O filia, non facile huiusmodi*
Prompte admonere conantem, absq; labore.
MEG. *Mœroris quid impedit te? num amas adeò uitã?*
,, AM. *Et hac gaudeo, & amo spes.*
,, MEG. *Et ego. sperare sed insperata, nõ cõuenit, senex.*
,, AM. *In ipsa mora malorum sunt remedia.*
MEG. *Sed quod interest, me (triste existens) cruciat tẽ=*
AM. *Vtinam contingat, ô filia, prosper cursus (pus.*
Ex præsentibus mihi & tibi malis,
Veniatq; aliquando filius meus, coniunx uero tuus.
Sed quiesce, & lachrymosas filiorum
Fontes aufer, & consolare dictis,
Decipiens fabulis, miseræ deceptiones quamuis,
,, *Deficiunt certe & mortalium calamitates,*
,, *Et flatus uentorum non semper impetum habent.*
,, *Quiq; fœlices sunt, non perpetuò fœlices:*
,, *Decedunt enim omnia à se mutuo seorsum.*
,, *Hic autem uir optimus, qui spebus*
,, *Confidit semper. non autem sperare, uiri ignaui.*
,, CHO. *Sublimia atria, & antiqua*

Cubilia

Cubilia circum baculis
Nisum ponens, accersitus sum lugubrium
Luctuum cantator, ueluti cana auis,
Verba tantum, & uisio noctu apparens
Nocturni somni.
Tremula tantum, sed tamen animo lubenti.
O filij filij patre
Carentes. O senex,
Tuq; misera mater, quæ
Eum qui est Plutonis in ædibus maritum
Ingemiscis.
Ne offendatis pedem, grauiaq; membra,
Tanquam ad saxosam
Rupem, coniugatum
Equum emittentes, tanquam
Onus gestans in curru trahentis equi
Apprehende manum & uestes.
Cuius deficit pedis languidus gressus,
Senex senem deducito.
Olim inter æqualium labores
Cui arma hastæ recentes
Iuueni aderant olim, inclytißimæ
Patriæ non opprobria.
Videte patris quod acres hi aßimiles
Oculorum nitores.
Ipsum certe infortunium non abest à filijs,
Neq; abest gratia.
O Græcia, auxiliatores

Quales

Quales quales amittens,
Istis priuaberis.
Sed aspicio enim huius dominum terræ,
Lycum præsentem has domos prope,
Herculis patrem & uxorem.
LYC. *An cõuenit me, interrogo, licet aũt, quoniã do*
Vester cõstitutus sum, interrogare quæ uolo? (minus
Quóusq; quæritis producere uitam?
Quã spẽ auxiliũq; respicitis, quo minus moriamini?
Num apud Plutonem patrem horum qui est
Creditis uenturum? itaq; ultra meritum
Luctũ producitis, quandoquidẽ mori uos necesse est?
Tu quidem per Græciam iactans uerba inania,
Quod riualis tuus Iupiter genuerit filium:
Tu uero, quod optimi uiri diceris uxor.
Quid adeo magnum tuo patratum est à marito.
Hydram palustrem si perdidit interficiens?
Aut Nemeam beluam? quam laqueis capiens
Manuum dicit suffocationibus interfecisse.
Istis è periculo uos subducitis? horum ne gratia
Herculis filios non mori conuenit?
» *Qui adeptus est opinionẽ (nil existens) fortitudinis,*
» *Ferarum in prælio. cæterum nihil fortis.*
» *Qui nunquam habuit clypeum ad sinistram manum,*
» *Neq; uenit hastam prope, sed arcum habens,*
» *Ignauissima arma, ad fugam promptus erat.*
» *Viri uero indicium, non arcus animositatis,*
» *Sed qui manens aspicitq; & è regione aspicit,*

Hastæ uelocis ictum, constitutus in acie.
Habet uero meum factum non impudentiam, senex,
Sed prudentiam. conscius enim sum, interfecisse
Creontem patrem huius, & thronos poßidens.
Non igitur enutritis hisce, ultores meos
Volo reliquisse anteactorum pœnam.
AM. Sui quidem Iupiter defendat partes
Filij. quod uero ad me, ô Hercules, mihi curæ est,
Dictis insignem huius stultitiam pro te
Coarguere. male enim te non permittendum audire.
Primum itaq; nefanda (inter nefanda enim
Tuam æstimo timiditatem Hercules)
Testibus dijs, conuenit me amouere abs te.
Iouis fulmen uero interrogo, currusq;,
Quos conscendens, ipsis terræ natis
Gigantibus, lateribus uolatiles adaptasset sagittas,
Ipsam uictoriam cum dijs celebrauit,
Quadrupedem iniuriosam Centaurorum sobolem,
Ad Pholoën profectus, ô peßime rex,
Interroga quem uirum optimum iudicauerint,
An non filium meum, quem tu ais esse uisum?
Dirphenq; interrogans, quæ te educauit, Abantidem,
Non certe laudauerit. non est enim, ubi „
Strenue quid agens, testem accipias patriam. „
Sapientißimum uero inuentum, sagittariā armaturā
Reprehendis. audiens nunc itaq; à me, sapiens fias.
Vir armatus graui armatura, seruus est armorum. „
Et qui in eodem ordine sunt, existentibus nō strenuis, „

„ Ipse occumbit timiditate eorum qui prope sunt.
„ Vbiq; fregerit hastam, non habet à corpore
„ Mortem ut depellat, habens uires quamuis.
„ Quotquot uero sagittis manum habent certam,
„ Vnum certe hoc optimum, innumeras sagittas mittẽs
„ Alijs, suum corpus seruat, ne oppetat.
„ Eminus autem stans, hostes ulciscitur,
„ Cæcis cernentes uulnerans sagittis,
„ Corpusq; non exhibet hostibus.
„ Verum in tuto est. Illud uero in pugna
„ Sapientissimum est, hostes lædentem,
„ Seruare corpus, ne incidas in grassantes.
Sermones quidem hi, tuis contrariam
Sententiam habent de re proposita.
Pueros uero cur istos occidere uis?
„ Quid tibi fecerunt? in qua re existimem sapientem,
„ Si optimorum filios, ipse existens malus,
„ Times? Sed hoc tamen nobis graue,
Si ignauiam tuam moriendum est propter.
„ Quod æquum erat te à nobis præstantioribus pati,
„ Si Iupiter æquum haberet erga nos animum.
Quod si habere huius sceptra terræ ipse uis,
Sine nos exules egredi terram.
„ Vim uero facies nequaquam, aut patieris maiorem,
„ Cum fortunæ tibi flatus permutatus fuerit.
Heu.
O terra Cadmi, etenim ad te deuenio,
Verba probrosa conuicians,

Tali modo fertis opem Herculi, filijsq;?
Qui unus Minyis cum omnibus pugna congressus,
Thebis fecit lucem liberam uidere.
Neq; Graciam laudo, neq; sustinebo unquam
Tacens, pessimam experiens erga filium meum,
Quam conueniebat pueris istis, ignem, hastas, arma
Ferentem, uenire marinas propter pestes,
Terræq; in retributionem, quarum laborauit gratia:
Hæc uero non, ô filij, uobis, neq; Thebana ciuitas,
Neq; Græcia præstat: sed ad me imbecillem amicum
Respicitis, nihil existentem, nisi linguæ strepitum.
Robur enim defecit, quod antè habuimus.
Senectute uero tremula membra, & euanidũ robur.
Si uero essem iuuenisq;, & adhuc corporis potens,
Arrepta hasta huiusce flauas comas
Cruentassem, ita ut Atlanticos ultra
Fugeret terminos præ timiditate meam hastam.
An non occasionem dicendi præstantes ¢ ¢
Mortaliũ habent, etsi tardus quis fuerit ad dicendũ? ¢ ¢
LYC. Tu quidem dicito in nos, quibus abundas dictis:
Ego uero faciam tibi pro dictis male.
Age, alij quidẽ ad Heliconem, alij Parnassi ad ualles
Abscindant iube profecti syluestres quercus
Truncos. postquam uero attraxerint, ad urbem
Aram circumstruentes, utrinq; constructa ligna
Accendite, ipsorumq; comburite corpora
Omnium, ut sciant quod non mortuus
Imperet terræ huic: sed ego nunc in præsentia.

Vos uero senes, meæ contrarij
Sententiæ existentes, non solum lugetis
Herculanos filios: uerum & domos,
Calamitatē ubi acceperint aliquā. memineritis uero,
Serui quod sitis meæ tyrannidis.
CHO. O terræ exercitus, quos Mars seminat olim,
Amplas draconis uacuans maxillas
Non sceptra manus dextræ statumina
Tollitis? & huius uiri impium caput
Cruentatis? qui non Thebanus existens,
Imperium obtinet pessimus iuuenū, advena existens?
Sed non mei tu dominaberis lætus unquam,
Neq; quæ elaboraui multa ego patrans manu
Habebis. Sed male abiens unde uenisti, illic
Petulans sis. me enim uiuente non interficies unquam
Herculis filios. non usq; adeo terram
Infra ille occultatur desertis filijs,
" Quoniam tu quidem terram hanc perdidisti:
" Ille uero cum auxerit, meritum non consequitur
Et deinde faciam egregrie ego, amicis meis
" Mortuis benefaciens, ubi amicis maxime opus est.
O dextra manus, ut desideras apprehendere hastam,
Sed per imbecillitatem fortunam amisisti.
Quoniam te compescerem, seruum appellantem me,
Et has Thebas gloriose incoleremus,
" Quibus tu insultas. Non enim recte sapit ciuitas,
" Seditione laborans, & malis consultationibus.
Non enim unquam te dominum accepisset.

MEG. O

MEG. O senes laudo. Amicos enim propter
Iras iustas amicos habere conuenit.
Nostri sed gratia dominis irati,
Potiamini nihil, meam uero Amphitryo
Sententiam audi, si quid tibi uideor dicere.
Ego amo quidem liberos. quid ni enim amarem?
Quæ peperi, quæ enixa sum? & mori
Miserum puto. Necessitati uero
Qui obnititur, læuum existimo hominem.
Nos uero quoniam oportet mori, mori conuenit,
Non igne ambusti hostibus risum
Exhibentes, quod mihi ipsa morte maius malum.
Debemus enim multam domibus honestatem
Te quidem existimatio cæpit gloriosa rei bellicæ,
Itaq; non tolerabile per timiditatem mori
Meus uerò absq; teste gloriosus maritus,
Qui hosce filios nollet seruari
Famam malam adeptos. Generosi enim
Male audiunt apud hostes, propter filios.
Mihiq; imitatio uiri non repudianda.
Sed considerato tuam spem. quatenus colligo,
Venturum existimas filium tuum sub terra.
Et quis mortuorum reuersus est à Plutone?
Verum ut sermonibus eum molliamus,
Minime fugere improbum uirum hostem conuenit.
Sapientibus uerò cedere, & educatis honeste
Facilius enim per uerecundiã monens, grata effeceris
Modò uerò in animum uenit, si deprecando impetra-
remus

›› Exilia filiorum horum. Verum etiam hoc miserum,
›› Paupertate cum miserabili acquirere salutem.
›› Quoniam hospitum uultum fugiunt amici,
›› Vnum diem gratum aspectum habere aiunt solum.
Audeto nobiscũ mortem, quæ manet te nihilominus.
Prouocamus ingenuitatem, ô senex, tuam. (sus.
›› Qui à dijs sunt etenim, quicunq; perferre conatur ca=
›› Fortis est. sed fortitudo hæc caret prudentia.
›› Quod enim facto opus est, nullus deorum non efficiet
CHO. Si quidem ualentibus meis brachijs (unquam.
Esset aliquis contumeliosus, facile compesceretur.
Iam uerò nihil sumus. tuũ ergo, exinde considerare,
Quomodo propulses fortunas, ô Amphitryo.
AM. Non timiditas, neq; uitæ amor
Mori prohibet me sed filio uolo
Seruare filios. aliàs impoßibilia uiderer expetere.
Ecce adest hoc gladio iugulum
Ferire, trucidare exire ex patria.
Vnam uerò nobis des gratiam, ô rex, oramus,
Occide me & hanc miseram ante filios,
Ne filios aspiciamus (impium spectaculum)
Morientes, & inuocantes matrem,
Patrisq; patrem. cætera uerò, si cupis,
Age: nõ enim robur habemus, quo minus moriamur.
MEG. Et ego te oro, gratiæ addere gratiam,
Vt ambobus tu unus præstes bifariam.
Ornatum concede mihi filio addere funerum.
Domo aperta. nunc enim excludimur.

Sed

Sed ut hæc sortiantur de facultate patris.
LY. Erunt hæc, aperire claustra famulis dico.
Ornamini, intro profecti, non inuideo peplis.
Vbi uerò ornatum circumposueritis corporibus,
Veniam ad uos inferæ immolaturus telluri.
ME. O filij, sequimini miserum matris pedem
Paternum ad atrium, ubi facultatum
Alij potiuntur, nomen uerò restat uobis adhuc.
AM. O Iupiter, frustra sanè corriualem te habui,
Frustra etiam filij sanè templum celebrauimus.
Tu utiq; eras deterior quàm credebaris esse amicus.
Virtute te supero, mortalis existens, deum magnum,
Filios enim non prodidi Herculis.
Tu uerò ad cubilia quidem occultus nouisti uenire,
Aliena coniugia concedente nemine accipiens:
Seruare autem tuos nescis amicos.
Rigidus quispiam es deus, aut iniquus es.
CHO. Cantum lugubrem quidem fœlici
Cantione accinit Phœbus,
Pulchrè sonantem citharam
Pulsans plectro aureo.
Ego uerò qui sub terra inferorumq; ad caliginem
Profectus est filium, siue Iouis ipsum dixero,
Siue Amphitryonis filium,
Celebrare secundum series laborum
Honorifica laudatione uolo.
Fortium enim uirtutes laborum „
Mortuis decus sunt. „

Primum quidem Iouis syluam
Vacuauit leone.
Flaua pelle uerò amictus est,
Flauum caput cum in tergum retorsisset
Vasto rictu beluæ.
Et monticulorum agrestium
Centaurorum sobolem olim
Vulnerauit arcubus cruentis,
Interficiens alatis iaculis.
Conscius est Peneus, qui pulchros habet gurgites,
Longaq; arua camporum sterilia,
Et Peliaci incolæ,
Viciniq; Homoles habitantes
Inter piceas, unde manus
Armantes terram Thessalorum
Equitationibus uastabant.
Et aureum caput habentem
Capream, uaria dorso præditam,
Vastatricem uenatorum,
Interficiens, uenatorium spectaculum,
Oenea quendam exhilarat.
Quadrigasq; ascendit,
Et frenis domuit equos
Diomedis, quæ cruentis præsepibus
Effrenatæ dilaniabant,
Cruentos cibos suis maxillis
Pugnis clamosis inhospitales,
Trans uerò argentifluum

Hebrum

Hebrum traiecit, laborem
Mecœneo laborans domino.
Et Peliacum littus,
Anauri iuxta hostia.
Cycnum uerò hospitum interfectorem
Sagittis interfecit amphareis,
Habitatorem inhumanum.
Cantatricesq́; ad uirgines
Venit, Hesperiam ad aulam,
Aureis ab ramis poma ferentem
Manu fructum destringens,
Dracone habente fuluum dorsum,
Qui in accessibilem iuxta ramum
Ramum custodiebat,
Interfecto. marinosq́; maris
Secessus ingressus est, mortalibus
Columnis insignitos faciens remigatione.
Cœliq́; sub mediam
Sustulit manus sedem,
Atlantis domum accedens.
Stelliferasq́; Sustinuit domos
Sua fortitudine, deorum,
Equestremq́; Amazonum exercitum,
Mæotin circa fluminosam
Iuit per Euxinum mare
Quem nam non à Græcia
Exercitum congregans amicorum,
Virginis bellicosæ peplorum

Aureum ad amictum,
Balthei ad perniciosas prædas.
Inclyta uerò Græcia accepit
Barbaræ puellæ spolia,
Et seruat Mycenis.
Et mille capita habentem,
Clamosum canem Lernæ,
Hydram igne combußit,
Iaculisq́; circumdedit,
Tricorporem quibus
Interfecit pastorem Erythiæ.
Cursuumq́; aliorum monumenta fœlicia
Peragrauit. Lachrymosum
Nauigauit ad Plutonem, laborum finem,
Vbi defunctus est miser
Vita, nec reuersus est.
Tecta uerò carent amicis.
Hanc autem non reducem suis liberis
Charontis manet in naue,
Vitæ uiam impiam,
Iniustam. ad tuas uerò manus
Respicit corpus præsentis.
Quod si ego uiribus pubescerem,
Hastamq́; uibrarem in pugna,
Thebanorumq́; coætanei,
Liberis utiq; adessem
Auxilio. Sed nunc deficio
Secundum fœlicem pubertatem.

Sed aspicio enim hos mortuorum
Indumentum habentes,
Istos magni olim filios
Antea Herculis,*uxoremq́; charam*
Iuxta se catenatis pedibus trahentem
Liberos,& senem patrem Herculis.
Me miserum,
Lachrymas quoniam nequeo continere,
Seniles oculorum amplius fontes.
ME. *Age,quis sacerdos,quis uictimarius horũ infœlicium,*
Aut quis miseræ meæ animæ occisor?
Paratæ ut ducuntur uictimæ ad Plutonem *hæ.*
O filij,ducimur copula indigna funerum,
Simul senes,& iuuenes,& matres.
O fatum infœlix,meumq́; & filiorum,
Hos quos ultimo oculis aspicio.
Peperi quidem uos,sed hostibus educaui,
Ad ignominiam,& ludibrium,ac perditionem.
Eheu.certe multum me ab opinione excusserunt spes.
Quam patris uestri ex sermone olim speraui.
Tibi quidem Argos *legauerat mortuus pater*
Eurysthei uerò inhabitaturus eras ædes,
Fructuosæ imperium obtinens Pelasgiæ.
Vestitumq́; beluæ circumponebas tuo capiti
Leonis,qua ipse armabatur.
Tu uerò eras Thebanorum *currus amantium rex,*
Hæreditatem integram meam terræ poßidens,
Sic persuasum habuit pater tuus.

In dextram uerò tuam, auxiliatricem
Clauam demittebat, Dædali fallax donum.
Tibi uerò, quam uastauit porro iaculantibus olim
Telis daturum Oechaliam promisit.
Tres uerò existentes, triplici imperio
Pater muniebat, magna spirans ob fortitudinem.
Ego uerò uxores deligebam ex optimis,
Affinitates contrahens ex Atheniensium terra,
Spartæq; , Thebisq; , ut annectentes funes
Rudentibus uitam haberetis fœlicem.
Et ista caussa. permutata enim fortuna,
Sponsas quidem habere uobis Parcas dedit,
Mihi uero lachrymas lauacra. me miseram.
Auus uero celebrat nuptias hic,
Plutonem æstimans socerum, ex affinitate patris.
Eheu. quem uestrum primum, aut quem ultimum
Pectori applicabo? cui admouebo os?
Cuius capiam? quomodo ueluti flaua
Apis conferre possum ex omnibus luctus?
In unum uero conferens uberes dem lachrymas?
O charissime, si quis uocem exaudit
Mortalium apud Plutonem, tibi hæc ô Hercules dico.
Moritur pater tuus, & filij: pereo autem ego,
Quæ antea beata propter te uocabar mortalibus.
Fer opem, adsis, & umbra appareto mihi,
Satis namq; ueniens superq; fueris tu.
Ignaui enim contra te, qui filios interficiunt tuos,
AM. *Tu quidem funebria ornata fac mulier,*

Ego uero te ô Iupiter manus ad cœlum tendens
Compello, liberis, ſiquid hos adiuuare
Vis, ferre opem, quoniam mox nullam feres.
Quamuis uocatus es ſæpe, fruſtra laboro.
Mori enim, ut apparet, neceſſe eſt.
Sed ô ſenes, breuis quidem hæc uita, " "
Hanc uero ut ſuauißime tranſigatis,
Ex die ad noctem nulla triſtitia affecti.
Quoniam ſpes quidem tempus neſcit " "
Seruare: hoc ſui gratia qui affectat, fruſtratur. " "
Aſpicite me, qui etiam conſpicuus mortalibus, " "
Præclara peragens, & me deiecit fortuna " "
Veluti plumam ad æthera una die. " "
Sed diuitiæ magnæ, & gloria, neſcio cui " "
Stabiles ſint. Valete. uerum enim amicum, " "
Vltimo nunc, ô æquales, uidetis. " "
MEG. *Ehem.*
O ſenex, uideo mea charißima? aut quid dicam?
AM. *Neſcio, ô filia. ſtupor uero & me tenet.*
MEG. *Hic eſt, quem ſubtus terra audiuimus,*
Niſi ſomnium in luce quoddam uidemus. " "
Quid loquar? qualia ſomnia deficiens uideo?
Non eſt hic alius niſi tuus filius, ô ſenex.
Huc ô filij pendeatis paternis à ueſtibus.
Ite, accelerate, ne dimittatis, quoniam Ioue
Seruatore uobis nihil eſt hic inferior. " "
HER. *O ſalue atrium, & ueſtibula laris meæ,*
Quàm lubens te aſpexi, ad ſuperos reuerſus.

Ehem,

Ehem, quid rei? filios uideo ante domum
Ornatu funebri capite coronatos.
Turbaq́; in uirorum meam uxorem,
Patremq́; lachrymantem ob calamitatem quandam.
Age, interrogabo istos propè constitutus.
Vxor, quid nouum uenit domibus usui?
ME. O charißime uirorum, ô lumen ueniens patri,
Ades, seruatus es, ad periculum ueniens amicis.
HER. Quid ais? quam in turbam uenimus, pater?
MEG. Perijmus. Tu uero senex ignosce mihi,
Si præripui quæ te loqui ad hunc conueniebat.
» » Fœminæ enim quodammodo magis miserabiles mari
Et mei perierunt filij, perij etiam ipsa. (bus.
HER. O Apollo, quibus procemijs incipis sermonem?
MEG. Oppetierunt fratres, & pater meus senex.
HER. Quem ais? quid faciens? aut bellū quod incidēs?
MEG. Lycus ipsos inclytus terræ rex peremit.
HER. Armis congressus, aut dißidente terra?
MEG. Ex seditione Cadmi septem portas habens occupat imperium.
HER. Quid igitur ad te, & senem peruenit metus?
MEG. Interficere uult patrem, & me, & liberos.
HER. Quid ais? metuens pupillos meos?
MEG. Ne quando Creontis mortem ulciscantur.
HER. Ornatus uero uestrum quis inferorum?
MEG. Mortis hunc iam amicti sumus amictum.
HER. Et per uim moriemini? ô infœlix ego.
MEG. Amicis priuati, te uero mortuum audiuimus.

HER. Vnde

HER. Vnde uero ad uos hæc peruenit desperatio?
MEG. Eurysthei nuncij annunciarunt hæc.
HER. Cur uero reliquistis domum, laresq; meos?
ME. Per uim, pater quidem eiectus strato ex molli.
HER. Neq; habuit pudorē, senem ignominia afficere? " "
ME. Pudor enim hinc habitat diuinus procul. " "
HER. Sic uero absentes carebamus amicis? " "
ME. Amici sunt uero infœlici qui nam? " "
HE. Prælia uero cōtra Minyas quæ subij, neglexerūt?
ME. Caret amicis (ut iterum tibi dicam) infelicitas.
HE. Quin abijcitis Plutonis hos amictus à capite?
Et lumen suspicitis pro infernis tenebris,
Gratas uicißitudines oculis aspicientes?
Ego uero, nunc enim meæ opus est manus,
Primo quidem ibo, & diruam domos
Nouorum tyrannorum. caput uero impium abscindēs
Proijciā canibus tractionē. Thebanorū uero quotquot
Ingratos deprehendo, bene affectos à me,
Victricibus istis armis subigam.
Reliquos uero alatis dißipans telis,
Mortuorum totum Ismenum implebo cæde,
Dircesq; latices limpidi cruentabuntur.
Cui enim me opem ferre potius quàm uxori cōuenit,
Et filijs, & seni? Valeant labores.
Frustra enim eos præ ijs confeci.
Nam conuenit me pro istis (siquidem hi pro patre)
Mori pugnantem. aut quid dicendum egregium,
Cum hydra quidem congressum prælio, leoneq;,

Eurysthei

Eurysthei ductibus, sed pro meis liberis
Non amoliar mortem? non sanè Hercules
Victoriosus, ut antea, dicar.
" *Aequum est, parentes adiuuare liberos,*
" *Patremq; senem, & participem nuptiarum.*
" AM. *Tuum quidem est ô fili, amicis esse amicum,*
" *Et inimica odisse. sed ne festines nimis.*
HE. *Quid uero fit in istis citius quã oporteat, pater?*
AM. *Multos pauperes, diuites uero sermone*
Visos esse, auxiliares rex habet.
Qui seditionem mouerũt, & perdiderũt rempublicã,
Propter direptionem proximorũ. res uero familiaris
Sumptibus periit. dilapsa ob inertiam.
Visus es accedens ciuitatem: postq̃ uero uisus es, uide
Inimicos congregans, ne præter opinionem cadas.
HER. *Curæ est nihil, etsi me tota uidisset ciuitas.*
Auẽ uero cũ uidissem quandã nõ in auspicatis sedibus,
Cognoui calamitatem quandam in domum incidisse,
Itaq; ex consulto tacitus ingressus sum terram.
AM. *Recte. procedens nunc, & salutato* Vestam,
Et da paternis ædibus tuum uultum aspicere.
Veniet enim ipse, tuam uxorem & liberos
Tractaturus, interfecturus, & me iugulaturus rex.
Manenti uero hoc in loco omnia tibi fient,
Et securitate fruêris, ciuitatemq; tuam
Non prius turbaueris, quàm hæc bene posueris, ô fili.
HER. *Faciã hæc. rectè enim dixisti, ibo intra domos.*
Tandem uero reuersus ex opacis secessibus,

Plutonis

Plutonis puellæ infernalis, non negligam
Deos alloqui primum domesticos.
AM. Venisti enim reuera ad domos Plutonis, ô fili?
HER. Et beluam ad superos tricipitem duxi.
AM. Pugna superans, aut deæ ex dono?
HER. Prælio, sacerdotum infernaliũ sacra fœliciter (aspexi
AM. Num in domo est Eurysthei belua?
HE. Hecates ipsum lucus, Hermionéq; habet oppidum.
AM. Neq; scit Eurystheus, te supra terram rediisse?
HE. Nõ nouit, pfectus quæ hic agũtur ut scirẽ prius.
AM. Tempus uero quomodo tantum fuisti sub terra?
HE. Thesea ad superos ducẽs morã traxi in Plutonis,
AM. Et ubi est? nũ ad terræ patriæ iuit solũ? (ô pater.
HER. Abiit Athenas, ab inferis lubens fugiens.
Sed eia sequimini ô filii in domum patrem,
Lætiores certe introitus quàm exitus
Adsunt uobis. sed fiduciam sumite, " "
Et lachrymas ex oculis non amplius edite. " "
Tuq; ô uxor mea, animum recipe,
Aq; trepidatione cessa, & dimittite meas uestes.
Non enim alatus sum, neq; effugiam amicos.
A, hi uero non dimittunt, sed implicantur peplis.
Tanto magis sic ueniretis in nouaculæ.
Traham accipiens sanè scaphulas manibus, " "
Nauis uero quasi attraham. etenim non abnuo
Obsequium filiorum. Omnes res hominum pares sunt. " "
Amant liberos quiq; præstantes sunt mortalium,
Quiq; obscuri. pecuniarum autem expetentes alii
Sunt,

,, *Sunt, alij uero non. omne uero amat liberos genus.*
,, CHO. *Ipsa iuuenta mihi gratum*
,, *Pondus, sed senecta semper*
,, *Grauius Aetnæ scopulis*
,, *Capiti imminens,*
,, *Oculorum tenebricosum*
,, *Amictum obtegens.*
,, *Non mihi neq; Asiatici*
,, *Regni diuitiæ sint,*
,, *Non auri domus plena,*
,, *Pro ipsa iuuentute.*
,, *Quæ pulcherrima quidem in diuitijs,*
,, *Pulcherrima autem in paupertate.*
,, *Sed triste lhetaleq; senium,*
,, *Odi. per fluctus uero*
,, *Pereat. neq; unquam debet*
,, *Mortalium ad domos & ciuitates*
,, *Redire, sed per æthera semper*
,, *Alis feratur.*
,, *Quod si dijs esset prudentia,*
,, *Et sapientia apud homines,*
,, *Geminam sanè iuuentam attulissent*
,, *Manifestam notam*
,, *Virtutis, quibus*
,, *Adfuerit, & mortales*
,, *Ad splendores iterum solis*
,, *Duplices utiq; iuissent cursus.*
,, *Sed ignobilitas simplicem*

Haberet uitæ modum. ‹‹
Et hac nota,& improbos
Cognoscere,& bonos,
Aequum esset,ueluti in nubibus astrorum
Nautis numeratio existit.
Nunc uero nullus index ex dijs ‹‹
Bonis,neq; malis certus, ‹‹
Verum fraude utens quædam uita ‹‹
Diuitias tantum comparat. ‹‹
Non desistam gratias
Musis coniungens,
Suauißimam coniugationem.
Vtinam uiuam in fœlici Musarum studio,
Semper uerò in coronis sim.
Adhuc certe uetulus cantor
Cantat memoria dignum.
Adhuc Herculis
Victoriam cantabo,
Et apud Bromium uini largitorem,
Et ad chelis septem sonos habentis
Cantum & Libycam tibiam,
Nondum reliquimus
Musas,quæ me tripudiare fecerunt.
Pæana quidem Deliades
Cantant circa portas,
Latonæ fœlicem filium,
In gyrum ducentes pulchram choream.
Pæanas etiam iuxta tua atria

Veluti cycnus uetulus cantor
Canis ex genis
Cantabo. Etenim bonam materiam
,, *Cantionibus subministrat*
,, *Iouis filius, egregia uerò facta*
,, *Maxime superauit,*
Laborans tranquillam
Fecit uitam mortalibus,
Deuastans timores beluarum.
LY. *Oportune è domo Amphitryon egreditur.*
Tempus enim iam longum, ex quo peplis
Ornatis corpus, & mortuorum ornamentis,
Sed age, filios & uxorem Herculis
Extra iube has apparere ædes,
Ea conditione qua promisistis ultrò condicti mori.
AM. *O rex, iubes me misere affectum,*
Iniuriamq; infers erga morituros meos,
In quibus conuenit te moderate (etsi uictor es) agere.
,, *Sed postquam necessitatem addis nobis moriendi,*
,, *Ferenda æque necessitas. faciendum quod tibi uidetur*
LY. *Vbi igitur Megara? ubi filius Alcmenæ filij?*
AM: *Video quidē illā. tāquā foris existentē cōiectari.*
LY. *Quam rem opinionis huius habes coniecturam?*
AM. *Supplicem ad inuiolatas laris sedere fossas.*
LY. *Incassum sanè supplicantem conseruare uitam.*
AM. *Etiam mortuum inuocat frustra maritum.*
LY. *Ille uerò non adest, utinam etiam nunquā ueniat.*
AM. *Nōn, nisi forsan quispiā deorū excitauerit ipsum*

LY. Abi

LY. Abi ad eam, & educ è domo.
AM. Particeps essem cædis faciens hoc.
LY. Nos, quoniam tibi hoc est cordi,
Qui metus expertes sumus, educemus
Cum matre liberos. huc sequimini famuli,
Vt ocium soluamus, lubentes laborum.
AM. Tu igitur eas. uadis uerò, si fatum est. cætera for=
Alteri curæ erunt. Expecta uerò faciens male, (san
Mali aliquid passurum. ô senes, rectè
Abit laqueis retium capietur
Ensiferis, proximos sperans interfecturum,
Pessimus ille. abeo uerò ut uideam mortuum
Cadentem. præbet enim uoluptates, cum moritur uir
Hostis, cumq; soluit ob perpetrata pœnam.
CHO. Commutatio est malorum.
Magnus antea rex
Iterum deflectet
Vitam ad Plutonem.
Hem iustitiam, & deorum
Retro fluens fatum.
AM. Venisti, quamuis sero, ubi pœnā dabis mortuus,
Iniuria afficiens præstantiores te.
CHO. Gaudia lachrymas
Excusserunt.
Iterum uenit, quæ antea
Nunquam animo sperauit
Se passurum terræ rex.
Sed ô senex etiam domorum interiora

Consideremus, num agat quis ut ego cupio.
LY.*Ebeu.*CHO.*Hoc initium capit*
Carmen mihi auditu
Gratum in domibus.
Mors non procul. clama,
Clama ingemiscens procemium rex cædis.
LY. *O tota Cadmi terra, pereo dolo,*
CHO.*Etiam perdidisti. talionem uerò persoluens.*
Sustine, dans ob patrata pœnam.
Quis nam deos iniquitate polluens mortalis existens,
" *Stultum sermonem contra cœlites beatos*
" *Eloquutus est, quod utiq; nulla potentia præditi sint*
O senex, non amplius uiuit impius uir. (dijs
Silens atria. ad choros uertantur.
Amici enim fœlices sunt, quos ego cupio.
Certe choreæ, & tripudia curæ sint Thebanorum.
Sacrum per oppidum.
Commutationes enim lachrymarum,
Commutationes fortunæ
Effecerunt carmina.
Abijt rex ille inclytus,
Sed antiquior
Victor est, postquam portum reliquit Acheronticum.
Opinionem præter euenit spes,
" *Dij ipsi impios cunctantur &*
" *Pios audire.*
" *(Sed aurum & fœlicitas*
" *Ad superbiam homines ducit,*

Vim

Vim iniquam
Atrahens.) tandem enim dedit
Vicißitudinem (uel, priſtinum ſtatum) aſpicere
Legem concedens, æquitati gratificans,
Fregit diuitiarum nigrum currum.
Iſmeno eſt geſtatio coronarum,
Politæq; ſeptem portas habentis ciuitatis
Saltate plateæ.
Dirceq́; pulchrè fluens,
Vnáq; Aſopicæ puellæ
Patris aquam ite
Relinquentes concentrices
Nymphæ Herculis
Victorioſum certamen. ô
Apollinis arborifera rupes
Muſarumq; Heliconidarum domus,
Venite læto cantu
Ad meam urbem, meáq; mœnia,
Spartorum ubi genus apparuit,
Armatorum uirorum agmen, quod terram
Poſteris incolit per uices,
Thebis ſacrum lumen.
O lectorum duo cognata
Cubilia, mortaliſq;
Et Iouis, qui uenit ad cubilia
Nymphæ Perſeidos, & fidele
Mihi iam antiquum
Coniugium, ô Iupiter, tuum

 Citra

Citra spem apparauit.
Claram enim ostendit tempus
Herculis uictoriam.
Qui terræ euasit ex penetralibus,
Plutonis domum relinquens infernalem.
Melior mihi tyrannus es,
Gnatus ex progenie regum.
Quæ nunc aspicere licet
Armatorum præliorum ad
Certamen secundum æquitatem
Dijs adhuc placent.
Ehem.
Num in idem periculum uenimus metus,
O senes?quale uisum supra domum uideo?
Per fugam
Segnem tolle pedem,è medio curre.
O rex Apollo,
Depulsor fias mihi malorum.
IRIS.Confidite,Noctis hanc cernentes filiam
Lyssam,ô senes,meq; deorum ministram.
Iridem.ciuitati enim nullum adsumus damnum,
Vnius sed contra uiri corpora militamus,
Quem dicunt esse Iouis & Alcmenæ.
Antequam enim certamina perfecisset dura,
Necessitas ipsum conseruauit,neq; sinebat pater
Iupiter ei nocere,neq; me,neque Iunonem unquam.
Postquam uero labores confecit Eurysthei,
Iuno adiungere nouum sanguinem ei uult

Filios

Filios interficienti, uolo quoque ego.
Sed eia inexorabilis occupans cor,
Noctis nigræ innupta ô uirgo,
Furoresq; in uirum hunc, & interfectrices filiorum
Mentis perturbationes, & pedum saltus
Impelle, commoueto, letalem emitte funem:
Vt cum interfecerit per Plutonicam uiam
Pulchrorum filiorum coronam propria manu,
Cognoscat quidem illam Iunonis qualis sit ei ira,
Discat uerò meam. Aut dij quidem sint nihili,
Mortalia autem sint magna, non dante pœnam.
LY. Ex generoso quidem patre, & ex matre
Nata sum, Noctis Cœliq; à sanguine.
Officiaq; habeo hæc non inuidere amicis.
Neq; gaudeo uadens ad homines amicos.
Admonere uerò prius quàm peccantem uideas,
Iunonem teq; uolo, si obtemperaretis meis uerbis.
Vir hic non obscurus, neq; in terra
Neq; apud deos, in cuius me mittis domus.
Inaccessas uerò regiones, & mare ferum.
Cum purgauit, deorum excitauit solus
Honores, qui ceciderant impijs à uiris.
Teq; non adhortor mala ut uelis ingentia,
IRIS. Ne tu admoneas. etiam Iunonis mala consilia, ""
In optimum abeunt uestigium, potius quàm in malum ""
LY. Non moderate facere misit huc te Iouis uxor.
IRIS. Solem testamur, faciens, quæ facere nolo.
LYS. Si uerò eam me Iunoniq; inseruire, tibiq; necesse est,

Celeriter,cumq; impetu sequi ueluti uenatorem canẽ,
,, Abeo quidẽ,neq; põtus sic fluctib. ingemiscẽs impetuo
,, Neq; terræmotus,fulminisq; uis dolores spirãs, (se,
,, Qualiter ego celeriter ferar in pectus Herculis.
Et perrumpam atria,& domos diruam,
Filios interficiẽs primò. qui uerò interfecerit,nesciet
Filios suos interficere,donec mea rabie destitutus sit.
Ecce fit,& iam concutiet caput ab initio,
Et peruersos distorquet paulatim truces oculos,
Anhelitũ uerò nõ recte trahet,ueluti taurus ad incur
Vehemens.imò mugit,furias inuocãs infernales.(sum
Mox te ego magis exagitabo,& inflabo metu.
Redi ad Olympum sustollens ô Iris generosum pedem.
In domum uero nos inuisibiles subibimus Herculis.
CHO. Eheu.
Luge,abradeq; tuum florem
Ciuitas,Iouis filius
Infœlix est.ô Græcia,quæ benefactorem
Amittis,perdis insanie Lyssæ
Agitatum interiore.
Abijt in curribus illa luctuosa,
Curribus uero dat stimulum ut noceat,
Noctis monstrum,centum capitibus,
Serpentum sibilationibus Lyssa,horrenda aspectu,
,, Cito fœlicem commutauit deus.
Cito uero à patre filij moriemini,
Heu mihi ob infœlicem.ô Iuppiter,tuũ genus absq; li=
Lyssa uero te crudelis,indemnes (beris mox.
Vindictæ,

Vindictæ, malis persequentur, ô tecta.
Incipitur tripudium absq; tympanis.
Non Bromio gratas per thyrsum, ô domi,
Ad cædes, non Dionysiacæ
Botrorum ad luxus proteruiæ
Cursu filij curritis.
Hostilis hæc hostilis
Cantio incinitur,
Venaturq; filiorum persequutionem.
Nunquam irrita intus
Rabies bacchabitur.
Hei malorum.
Hei iterum atq; iterum,
Senem ut lugeo
Patrem, & matrem,
Frustra filij generantur.
En, ecce,
Turbo concutit domum, corruit tectum.
Ei, ei, quid facis ô fili Iouis?
Atrio perturbationem immanem,
Vt contra Enceladum olim Pallas,
In domos mittis.
O alba senectute corpora, reuocas me qua uoce?
Perdita ea quæ intus, omen non aliud ducam,
Mortui sunt filij.
Ae, æ, lugete, quoniam lugenda sunt.
Hostiles cædes.
Hostiles uero parentum manus.

Nemo dicere queat magis quâm paßi sumus,
Quomodo filijs lamentandam noxam,
Noxam à patre enarrare uis?
Dic, quomodo uenerunt à dijs
Ad atria mala hæc,
Miserosq; puerorum casus?
NVN. Sacræ quidem erant ante aras Iouis
Lustrationes domorũ, terræ rege postquã interfecto
Eiecerat ex his ædibus Hercules.
Chorus uero pulchre institutus erat ex peplis,
paterq;, Megaraq;, circum iam canistrum
Ferebatur aram. uocem uero sanctam habebamus,
Erat uero torrem manu dextra laturus,
In sacram aquam ut intingeret Alcmenæ filius.
Constitit cum silentio, & moram trahente ante
Filij intendebant oculos, ille uero nõ amplius idẽ erat,
Sed reuolutionibus oculis peruersus,
Fibrasq; in oculis cruentas emicans,
Spumam destillabat uillosæ genæ.
Dixit uero simul cum risu attonito,
O pater, quid in animo, antequã interficiã Eurysthea,
Lustralem ignem & labores duplices habeo,
Cum liceat mihi manu rite facere ista?
Cum uero affero huc caput Eurysthei,
Supra præsentes mortuos expiabo manus.
Effundite fontes, proijcite ex manibus canistra.
Quis mihi dat arcus? quis arma manus?
Mycenas eo, capere conuenit

Vectes

Vectes, ligonesq; ut Cyclopum fundamenta
Rubra regula & opibus fabricata
Torto ferro communi opera diruamus ciuitatem.
Exinde procedens, currus non habens, habere
Dicebat. uehiculisq; ingressus est sedem.
Et uerberabat, tanquam stimulo, sed uerberans manu
Dupliciter uero famulis erat risus, metusq; simul.
Et quispiam hoc dicebat, alius ad alium respiciens,
Iocatur nobiscum dominus, aut furit?
Ille uero ibat sursum & deorsum per tecta,
Mediam uero in aulam deueniens, ad Nisi ciuitatem
Venisse se dicebat, intra domus cum iuisset.
Recumbens uero ad pauimentũ, ut illic præpararet
Prandium, digressus uero breui tempore à statione
Isthmi nemorosæ dicebat uenire ad arua.
Et ibi nudum corpus ponens à fibulis,
Contra neminem certabat, & promulgabatur
Ipse à seipso uictor, nullius
Famam pronuncians, grauiter autem Eurystheo fre-
Erat Mycenis sermone, pater uero ipsum (mens,
Tangens forti manu, alloquutus est hisce:
O fili, quid est tibi? qui modus alienationis
Huius? nimirum cædes te dementauit funerum,
Quos modo interfecisti? ille uero Eurysthea putans
Patrẽ, pro alijs trepidantẽ supplicem manus tangere,
Remouet. pharetram uero ornatam apparat,
Et sagittis petit suos filios, Eurysthei
Existimans interficere, hi uero trepidantes metu

Ruebant

Ruebant alius aliò, in uestes unus quidem
Matris miseræ, alius sub columnæ umbram,
Alius autem sub aram uelut auis trepidauit.
Clamat uero mater, O genitor quid agis? liberos
Interficis? clamat autē etiā senex, famulorūq; turba.
Hic uero euoluens filium columnæ in orbe.
Sagittam diram pede aduerso constitutus
Mittit ad epar. supinus uero lapideas
Columnas rigauit, expirans uitam.
Hic uero iubilauit, & iactauit hæc:
Vnus quidem pullus hic mortuus Eurysthei,
Inimicitiam paternam luens cecidit mihi.
Alteri quoq; intentauit arcum, qui ad altaris
Occultauit se fundamenta, sic latère putans
Præuenit uero miser ad genua cadens patris,
Et ad collum manum & ceruicem tendens,
O charißime (clamat) ne me interficias pater,
Tuus sum tuus filius, non Eurysthei perdis.
Is uero immanem uisum Gorgonis uertens,
Vt intra constitit puer tristem iaculationem,
Instar fabri ferrarij supra caput feriens
Lignum demisit filij in flauum caput,
Confregit uero ossa. Secundū uero cum interfecisset,
Pergit tertiā uictimam tanquā iugulando additurus
At præuenit, cum misera intrò (duobus.
Mater eripiens, & claudit portas.
Hic uero tanquam in ipsis iam Cyclopeis existens
Fodit, uectibus agitat fores, & cum eiecisset foras
Vxorem

Vxorem & puerum uno postrauit ictu.
Et inde ad senis equitat cædem.
Sed adfuit imago, ut uidere licebat,
Pallas uibrans hastam cum caßide secundum cor,
Et proiecit in pectus saxum Herculis,
Quòd illũ à cæde uesaniente prohibuit, & in somnũ
Demisit (procumbit uero in solum ad columnam
Tergum concutiens, quæ ruina tecti
Disrupti iacebat circa imas bases)
Cum sene uincula constringens laqueo.
Nos uero liberantes per fugam pedem,
Alligamus ad columnam, ut desinens è somno
Nihil addat factis.
Dormit uero miser somnum non fœlicem,
Liberis interfectis & uxore. ego quidem
Haud scio mortalium quis infœlicior.
CHO. *Cædes erat, quam Argolica habet patria,*
Tunc quidem maxime insignis & optima
Græciæ Danai filiarum.
Sed ea superauit, excelluit
Tum mala misero
Insigni filio unicum filium habentis Prognes.
Cædem possum dicere dicatam Musis.
Tu uero filios tres cum genuisti, ô Iouis fili,
Rabioso simul trucidasti fato.
Quo gemitu aut luctu,
Aut mortalium uoce,
Aut Plutoni dicato thoro resonabo?

Eheu.

Eheu.
Videte, diuisa claustra
Iacent altarum ædium,
Eheu.
Videte hos filios ante patrem miseros
Iacentes infœlicem,
Dormientem somnum grauem finita cæde.
Vincula uero, & ex multis laqueis nexuum,
Retinaculaq; Herculanum circa corpus,
Hæc lapideas alligata
Circa columnas domorum.
Hic uero uelut auis quædam, implumem ingemiscens
Dolorem filiorum, senex tardo pede
Tristem persequens hanc solutionem adest hicce.
AM. *Thebani senes, non per silentium*
Somno solutum
Sinitis obliuisci malorum?
CHO. *Et te lachrymis deploro ô senex, &*
Filios, & hoc uictoriosum caput.
AM. *Longius discedite, ne*
Strepitum edite, non clamate, ne
Bene sopitum
Somnoq; deditum suscitate.
CHO. *Eheu, cædes hæc quanta?* AM. *A, a, discedite,*
Perturbatur, expergiscetur.
Quin tacite lamentationem
Lamentamini ô senes? ne
Vinculis resuscitatus

Diruptis,

Diruptis, perdat ciuitatem,
Patrem, atriaq; perrumpat.
CHO. *Impoßibile impoßibile mihi est.*
AM. *Tace. Flatus cognoscam.*
Age aurem admouebo.
CH. *Dormit?* AM. *Imò, dormit somnum perniciosum,*
Qui interfecit uxorem,
Interfecit filios, ab arcu edito
Plausu iaculans. CHO. *Ingemisce nunc.*
AM. *Ingemisco filiorum perditionem.*
CHO. *Eheu mihi, tui filij.*
Ae, æ. ô senex. AM. *Tace, tace, conuersus*
Expergefactus agitur.
Age occultatum corpus
In domo abscondam.
CHO. *Bono sis animo, nox occupat palpebras filio tuo*
AM. *Videte, uidete.*
Vitam quidem relinquere in
Malis non fugio miser.
Sed si me interfecerit, patrem existentem,
Ad hæc mala, mala patrabit,
Insuper Furijs cædem cognatam habebit.
CHO. *Tunc mori te oportebat, cum uxori tuæ*
Cædem sororum uolebas ulcisci,
Taphiorum inclytam urbem uastans.
AM. *Fugite ô senes*
Longe à domo.
Fugite, fugite furentem

Virum expergefactum,
Mox cædem alteram cædi addens,
Furiet per Thebanorum ciuitatem.
HER. O Iupiter, quid filium odisti adeò iracunde
Tuum, malorum uerò in hoc mare duxisti?
Ehem.
Viuus quidem sum, & uideo quæ me conuenit,
Aetheraq; & terram, radiosq; solis hos.
Vt in tempestate & mentis perturbatione
Cecidi graui, & spiritus feruentes spiro
Profunde, non firmiter à pulmonibus.
Ecce. quid uinculis uelùt nauis subducta
Iuuenili pectore & brachio
Adsum fracto lapideo parieti?
Num mortuis locum uicinum occupo?
Alatæq; sagittæ arcusq; sparsi sunt solo,
Qui antea adhærentes meis brachijs
Seruabant latera, & à me seruabantur.
Num descendi retro ad Plutonis iterum
Eurysthei reciprocum iter ad inferos profectus?
Sed neq; Sisypheum aspicio saxum,
Plutonemq;, neq; sceptra Cereris filiæ.
Certe attonitus sum. ubi sim hæsito.
Ohe, quis prope uel procul est amicorum meorum,
Ignorantiæ qui meæ medeatur?
Certe enim nihil noui factorum.
AM. O senes, ibo ad mea mala prope.
CHO. Et ego tecum unà, ne deseras hos casus.

HER. Pater, quid ploras, & contegis oculos,
A' charißimo tuo procul filio profectus?
AM. O fili, es enim, etsi male agens, meus.
HER. Facio ego quid mali? quare lachrymaris?
AM. Noxam deorum quis, dicite ei, deplorare queat?
HE. Magna hæc iactantia. fortunã uerò nondũ narras.
AM. Vides enim ipse, si sapiens iam es.
HER. Dic, si quid noui adscribis meæ uitæ.
AM. Nisi apud inferos esset Bacchus, dicerem.
HER. Papæ. istud ut suspectum coniectura assequor denuo.
AM. Et te. si constanter animi compos es, iã cõsidero.
HER. Non certe captum me memini mente.
AM. Soluam ô senes uincula filij, aut quid agam?
HER. Quin qui ligauerit dicito, execramur enim.
AM. Tantundem scias malorum. cætera uerò omitte.
HER. Satis est, tacite enim cognoscere uolo.
AM. O Iupiter, à Iunonis num uides sedibus hæc?
HER. Num quid ab illa hostile paßi sumus?
AM. Deam omittens, tua cura mala.
HER. Perijmus. infortunium habiturus es quod nam?
AM. Ecce, contemplare has filiorum cædes.
HER. Eheu, quam uisionem hanc uideo miser?
AM. Imbelle ô fili bellum intendisti filijs.
HER. Quod bellum narras? istos quis perdidit?
AM. Tu, & tua tela, & deorum qui culpandus est.
HE. Quid ais? quid faciens? ô mala nuncians pater.
AM. Furiosus. interrogas uerò misera responsa.

HER. Num etiam uxoris sum ego occisor meæ?
AM. Solius omnia manus opera tuæ hæc.
HER. Ae, æ. luctuum enim me circumdat nubes.
AM. propterea tuas deploro fortunas.
HER. Num enim concußi domum, aut dirui meam?
AM. Nescio, nisi unũ, omnes res infœlices sunt tuæ.
HER. Vbi uerò furor nos occupauit? ubi perdidit?
AM. Quando circa aram manus lustrares igne.
HER. Eheu. quid iam parco animæ meæ,
Charißimorum mihi cum sim filiorum occisor.
Quin eo saxi furiosi ad saltus
Aut gladium ad epar infigens
Filiorum ultor sanguinis fiam?
Aut corpus meum comburens igni
Ignominiam, quæ manet me, repellam uitæ?
Sed inpedimento mihi de cæde consiliorum
Theseus iste accedit, cognatus amicusq; meus
Videbimur, & parricidiale odium
In conspectum ueniet charißimorum hospitũ meorum
Eheu. quid agam? ubi malorum solitudinem
Inueniam? alatus'ne, aut per terram iter faciens?
Age capiti obducam tenebras,
Pudet enim me patratorum malorum.
Præterea huic expiandum sanguinem aspergens,
Nihil conscelerare insontes uolo.
THE. Venio cum alijs, qui apud Asopi fluenta
Manent armati terræ Atticæ iuuenes,
Tuo filio ô senex auxiliares ferens copias.

Fama

Fama enim uenit Erechtheidarum ciuitatem,
Quod sceptra agri huius accipiens Lycus
Ad bellum uobis & pugnam opponatur, (les,
Persoluens retributiones, quæ in me contulit Hercu-
Cum seruaret me ab inferis. adsum, si quid opus est se-
Aut manu mea, aut sociorum. (nex
Ehem. quid cadauerum horum repletum est solum?
Num posterior sum? & grauiorum malorum
Tardior expers sum? quis hos interfecit pueros?
Cuius existentem hanc uideo uxorem?
Non enim prælio pueri congrediuntur.
Verum aliud certe nouum inuenio malum.
AM. O oleis fertilem collem habitans.
THE. Cur me miserabilibus compellas procemijs?
AM. Paßi sumus paßiones diras à dijs.
THE. Pueri isti qui sunt, ob quos lachrymaris?
AM. Genuit quidem meus filius infœlix:
Sed cum genitor esset, trucidauit,
Funestam cædem patrans.
THE Auspicata loquere. AM. Cupidos iubes.
THE. O indignum facinus.
AM. Perijmus, actum est ocißime.
THE. Quid ais? quid faciens? AM. Vesanienti impetu
Perculsus, centicipitis tincturis hydræ.
TH. Iunonis hoc certamē quoddam ex dolo mortuis,
AM. Meus hic filius, (ô senex,
Ille laboriosus, ad
Bellum giganticidum

Venit cum dijs Phlegræum
In campum armatus.
THE.*Eheu,quis uirorum adeò infœlix est?*
AM,*Non facile cognoscas alium magis laboriosum,*
Et *magis errabundum inter mortales.*
THE.*Quid enim uestibus miserum obtegit caput?*
AM.*Reuerens tuum uultum,*
Et *amicitiam consanguineam,*
Cædemq́; filiorum.
THE. *Sed ad condolentem ueni, detege ipsum.*
AM.*O fili, dimitte ab oculis*
Vestem, reijce, faciem soli ostende.
" *Autoritas opposita lachrymis contendit.*
Supplicamus ad
Tuum mentum aduolutus, &
Genua & manum,
Senilesq́; lachrymas emittens.
Io fili.
Contine leonis agrestis iram, cum
Fremitum ad letalem impium stimularis,
Mala uolens malis addere, ô fili.
THE.*Age, te sedentem miseras sedes*
Compello, amicis uultum ostendere tuum.
Vide si tenebrarum sic est nigrà nubes,
Quì nam malorum tuorum casum uelit occultare.
Quid mihi protendens manum, significas cædem,
Ne inquinatio me tuæ aspergat alloquutionis?
Nihil curæ mihi est, unà tecum male habere.

Etenim

Etenim olim fœlix fui, illuc redeundum,
Quando seruasti me in lucem, à mortuis.
Beneficium enim senescens odi amicorum, ⸥⸥
Et bonis quidem qui frui uult, ⸥⸥
Vnà uerò nauigare cum amicis infœlicibus, non. ⸥⸥
Quare assurge, detege miserum caput,
Respice ad nos. Quicunq; fortis mortalium, ⸥⸥
Fert deorum casus, neq; respuit. ⸥⸥
HER. *O Theseu, uidisti horũ certamẽ meorũ filiorũ?*
THE. *Audiui, & cernenti indicas mala.*
HER *Quid ergo meum caput reuelasti soli?*
THE, *Ecquid, nũ polluis mortalis existens res deorũ?* ⸥⸥
HER. *Fuge ô ærumnose impiam inquinationẽ meam.*
THE. *Nullus malus genius amicis ab amicis.* ⸥⸥
HER. *Laudo. sed quod beneficerim tibi, nõ inficior.*
THE. *Ego uerò cum beneficio affectus sim prius, mi=sereor tui nunc.*
HER. *Miserandus adsum, meos qui interfecerim liberos.*
THE. *Ploro gratiam tuam in alijs calamitatibus.*
HER. *Inuenisti'ne alios in malis maioribus?*
THE. *Læderis, diuinitus missa calamitate.*
HER. *Itaq; adornamus, ut moriamur.*
THE. *Videris minari quippiam dijs.*
HER. *Res dura deus ipse, contra uerò deos, ego.* ⸥⸥
THE. *Contine os, ne superba loquens maius patiaris.* ⸥⸥
HE. *Plenus sum malorũ, neq; amplius est ubi collocetur.*
TH. *Quid uerò nunc ages? quò ferris furiosus?*
HER. *Mortuus, unde ueni, eo sub terram.*

›› THE. Dixisti seruilis hominis dictum.
›› HER. Tu quidẽ extra existens calamitatẽ, me mones.
THE. Qui multa iam passus est Hercules, dicit hæc?
HER. Certe tantũ, si modò cũ mensura laborandũ est.
THE. Benefactor mortalium, & magnus amicus?
HER. Hi uerò nihil iuuant me, sed Iuno uincit.
›› THE. Non ferret Græcia inconsulte mori.
HER. Audi iam nunc, ut contendam dictis
Contra admonitiones tuas. explicabo uero tibi,
Nullam uiuendi rationem nobis & nũc & antea esse.
Primum quidem ex hoc natus sum, qui cum interfecit
Matris senem patrem scelestus existens
Genuit, quæ peperit Alcmenam me.
›› Cum enim fundamentum non iactum fuerit generis
›› Recte, necesse est infelices esse posteros.
Iupiter deinde, quicunq; ille sit Iupiter, inimicum me
Iunoni. Tu certe nihil doleas, ô senex, (genuit
Patrem enim pro Ioue existimo te ego.
Adhuc in lacte existenti, horrendos serpentes
Clam immisit in cunabula mea
Illa Iouis uxor, ut periremus.
Cum uerò carnis amictus nactus sum,
Pubescẽtes labores quos protuli, qd oportet narrare?
Quales nam aut leones, aut tricorpores
Typhones, aut gigantes, aut quadrupedes?
Centauris repletum bellum an non confeci?
Et bicipitem & repullulantem canem
Hydram occidens? infinitorumq; aliorum laborum

Perueni

Perueni cateruas, & ad mortuos descendi,
Plutonis ianitorem canem tricipitem in lucem
Vt deducerem præceptis Eurysthei.
Postremùm uero hanc patraui cædem
Filios occidendo, domum ut accumularem malis.
Venio uero necessitatem ad hanc, neq; mihi charis
In Thebis habitare licet. quod si mansero,
Ad quod'nam templum, aut cœtum amicorum
Ibo? nõ enim noxas, per quas me alloqui liceat, habeo.
Sed Argos ibo? quomodo? quin fugio patriam?
Age, sed ad aliam quandam ibo ciuitatem,
Et deinde toruè aspiciemur, ut cogniti fuerimus,
Linguæ amaris stimulis notati:
An non hic Iouis, qui filios interfecit olim,
Et uxorem? non ab hac terra statim abibit?
Dicto enim uiro fœlici olim,
Permutationes res tristis. cui uero semper male " "
Est, nil dolet, ex consuetudine infœlix existens. "
Ad hoc uenturum me calamitatis puto olim,
Vocem enim edet tellus, interdicens mihi
Non attingere terram: & mare, non transire,
Fontesq; fluminum, & ipsum qui rotatur
Ixionem in uinculis imitabor.
Et ideo optimum est, nullum Græcorum me aspicere:
In quibus utentes bona fortuna, eramus fœlices.
Quid'nã me uiuere cõuenit? quã utilitatẽ habebimus,
Vitam inutilem & impiam cum habeamus?
Tripudiet uero Iouis illa inclyta uxor,

Pulsans Olympij Iouis solea pedem.
Perfecit enim consilium quod statuit:
Virum Græciæ primarium cum ipsis fundamentis
Sursum deorsum uertens.huiusmodi deæ.
Quis uota faceret?quæ propter mulierem,
„ Lecto inuidens Iouis,benefactores
Græciæ perdidit,insontes existentes.
THE.Non est alterius dei certamen hoc,
Quàm Iouis uxoris,bene hoc intelligis.
Consolari possem magis, quàm ut patiaris male.
„ Nullus enim mortalium fortunis expers est,
„ Neq; deorum,poëtarum si modò non falsa dicta.
„ An non lectos inter se, illegitime
„ Violarunt? an non uinculis propter tyrannidem
„ Patres dehonestarunt?sed habitant tamen
„ Olympum,& æquo animo tulerunt cum peccarent.
„ Sanè quid dices, si tu quidem mortalis existens
„ Fers grauiter fortunas, dij uero non?
Thebas itaq; relinque religionis gratia,
Sequere uero nobiscum ad ciuitatem Palladis.
Illic manus tuas purgans à piaculo
Domosq; dabo, facultatumq; mearum partem.
Quæ uero à ciuibus dona habeo,cum seruaui pueros
Bis septem,taurum Cretensem interficiens,
Tibi ea dabo. Paßim uero mihi in agro
Prædia sunt separata,ea cognominata
A te posthac à mortalibus uocabuntur,
Dum uiuis.mortuo uero te,quando ad Plutonis iueris

Sacrificijs, lapideisq; tumulis
Cultum retribuet tota Athenienſis ciuitas.
Pulchrum enim ciuibus decus à Græcis, c c
Virum fortem dum adiuuant, conſequi gloriam. c c
Et ego beneficium tibi pro mea ſalute
Hoc retribuam, nunc enim indiges amicis.
Dij enim cum colunt, nihil opus eſt amicis, c c
Satis enim ipſe deus, qui iuuat cum uult. c c
HER. Eheu, non quadrant iſta meis malis.
Ego enim deos non lectos illicitos c c
Amare puto. uinculáq; annectere manibus, c c
Neq; dignum putaui unquam, neq; credam, c c
Neq; alterum alterius dominum eſſe. c c
Opus enim habet deus, ſi modò eſt reuera deus, c c
Nullius. Poëtarum hi ſunt miſeri ſermones. c c
Statui autem, quamuis in aduerſis conſtitutus, c c
Ne timiditatis accuſer alicuius, ubi mihi conſciuero
Calamitatibus enim quicunq; non obſiſtit, (mortem. c c
Neq; uiri poteſt ſuſtinere telum. c c
Perferam mortem. Sed abeo ad ciuitatem
Tuam. gratiamq; infinitorum donorum habeo.
Sed enim labores infinitos geſtaui,
Quorum nihil omnino detrectaui, neq; ab oculis
Stillaui fontes: neq; credidiſſem unquam
Eò uenturum, lachrymas ab oculis ut eijcerem.
Nunc autem, ut apparet, fortunæ ſeruiendum eſt. c c
Age, ô ſenex, meum exilium cernis.
Vides uero filiorũ eſſe me ꝓpriũ interfectorẽ meorũ.

Da hosce tumulo, & ornato cadauera,
Lachrymis honorans (me enim non sinit lex)
Ad pectora applicans matri, dansq; in ulnas
Communem sobolem miseram, quã ego infœlix (tuos,
Perdidi inuitus. terra uero ubi occultaueris mor=
Habitato ciuitatem hanc, misere quidem. sed tamen
Animum obfirma mea pati mala.
O filij, qui procreauit & genuit uos pater,
Perdidit, neq; fruimini meis bonis,
Quæ ego præparabam ex laboribus per uim,
Bonam gloriam patris, uobis stragem honestam.
Teq; non pari ratione, ô misera perdidi:
Quemadmodum tu meũ coniugium seruasti bonâ fide.
Longas exhauriens domi difficultates rei domesticæ
Hei mihi ob uxorẽ, & liberos. eheu uero propter me,
Quàm misere factum? & disiungor
A liberis, uxoreq; ô amaræ osculorum
Iucunditates, tristesq; horum armorum societates.
Nescio enim, utrum habeam hæc, an dimittam,
Quæ lateribus meis alludentia, dicent hæc:
Nobiscum liberos interfecisti, & uxorem. nos habes
Parricidas tuos. tamen ego ista brachijs
Feram? quid dicturus? sed nudatus armis,
Cum quibus pulcherrima feci per Græciam,
Inimicis meipsum exponens, turpiter moriar?
Non relinquenda hæc misere autem seruanda.
Vnum me quiddam Theseu adiuues, infœlicis canis
Deductionem Argos unà statue profectus,

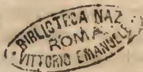
Ex dolore

Ex dolore quid liberorum ne patiar, cum solus fuero.
O terra Cadmi, omnisq; Thebanus populus,
Tondemini, collugete, ite ad sepulturam
Filiorum, omnes uero uno ore lamentamini
Cadaueráq; & me, omnes perijmus
Iunonis unà percußi misera fortuna.
THE. Surge ô infœlix, lachrymarum sat est.
HER. Nequeo. artus enim riguerunt mei.
THE. Etiam fortes debilitant fortunæ.
HER. Eheu.
Hoc loco utinam fiam petra, immemor malorum.
THE. Desine, da uero manum ministro amico.
HE. Verum sanguinem ne tuis abstergam uestibus.
THE. Absterge, parce nihil, non refugio.
HER. Filijs priuatus, filij instar habeo te mei.
THE. Da ceruici tuam manum, ducam uero ego.
HER. Par amicorum, sed alter infœlix.
O senex, huiusmodi amicum conuenit parasse.
AM. Quæ enim genuit hũc patria, fœlix est in sobole.
HER. O Theseu, retro me conuerte, ut uideam filios.
THE. Quod si quid iucundum hoc habet, facile erit.
HER. Desidero. patris quidẽ pectora applicari mihi (uolo.
AM. Ecce ista ô fili, mihi enim studes grata.
Sic malorum tuorum non amplius memoriam habes?
HER. Omnia minora illa istis patior mala.
AM. Aspiciet aliquis mollẽ existentẽ, neq; laudaberis;
HER. Viuo tibi humilis, sed amplecti uolo.
AM. Valde inclytus Hercules ubi ille est?

HER. Tu qualis'nam esses infra in malis existens?
AM. Certe cõtra propositũ quauis re uincitur homo.
HER. Quî igitur dicis, Quod uincor malis?
AM. Procede. HER. Vale ô senex.
AM. Et tu mihi fili.
HER. Sepelito, uti dixi, filios.
AM. Sed me quis sepeliet fili?
HER. Ego. AM. Quando ueniens?
HER. Vbi sepelieris tu filios.
,, AM. Quomodo? HER. Athenas accersar à Thebis.
,, Sed manda filios non asportabiles terræ.
Nos uero qui perdidimus uitijs domum,
Thesea perditi sequemur, ueluti scapha.
Quicunq; diuitias, aut potentiam potius quã amicos
Bonos poßidere cupit, male sentit.
CHO. Ibimus miserabiles, & luctuosi,
Optimos amicos qui amisimus.

HERCVLIS FVREN-

TIS FINIS.

BERNAE IN HEL-
uetijs, Mathias Apiarius excudebat,
expensis Ioannis Oporini, Anno M. D. L.
Mense Februario.

